

Ortografia catalana

Institut
d'Estudis
Catalans

Ortografia
catalana

Institut
d'Estudis
Catalans

Institut d'Estudis Catalans

Barcelona, 2017

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

[**Ortografia catalana** (2017)]
Ortografia catalana. – Primera edició
Índexs
ISBN 9788499653563. – ISBN 9788499653600
I. Institut d'Estudis Catalans II. Títol
1. Català — Ortografia
811.134.1'35

L'elaboració d'aquesta obra ha estat possible gràcies a la col·laboració de:

Aquesta obra ha rebut un ajut de:

© Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: maig del 2017

Disseny gràfic: Azcunce | Ventura

Compost per Fotoletra, SA

ISBN: 978-84-9965-360-0

DOI: 10.2436/10.2500.03.1

Aquesta obra és d'ús lliure, però està sotmesa a les condicions de la llicència pública de *Creative Commons*. Es pot reproduir, distribuir i comunicar l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria i l'entitat que la publica i no se'n faci un ús comercial ni cap obra derivada. Es pot trobar una còpia completa dels termes d'aquesta llicència a l'adreça: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>.

Taula

Pròleg, <i>per Joandomènec Ros, president de l'Institut d'Estudis Catalans</i>	7
L'ortografia, element clau de cohesió i estabilitat de les llengües, <i>per M. Teresa Cabré i Castellví, presidenta de la Secció Filològica</i>	9
Abreviacions, signes i símbols fonètics	11
1. INTRODUCCIÓ	13
2. LES LLETRES	23
2.1. L'alfabet	23
2.1.1. La grafia dels sons i el valor fònic de les lletres	25
2.1.2. Les lletres modificades	28
2.1.3. Els dígrafs	29
2.2. Les vocals	32
2.2.1. La grafia dels sons vocàlics tòpics	32
2.2.2. La grafia dels sons vocàlics àtons	33
2.3. Les consonants	39
2.4. La grafia dels sons ròtics [r] i [r]: <i>r</i> i <i>rr</i>	40
2.5. La grafia dels sons laterals [l] i [ʎ]: <i>l</i> i <i>ll</i>	43
2.6. La grafia dels sons fricatiu i africats	47
2.6.1. La grafia dels sons fricatiu labiodentals [v] i [f]: <i>v</i> i <i>f</i>	48
2.6.2. La grafia del so fricatiu alveolar sonor [z]: <i>s</i> i <i>z</i>	49
2.6.3. La grafia del so fricatiu alveolar sord [s]: <i>s</i> , <i>ss</i> , <i>c</i> i <i>ç</i>	50
2.6.3.1. La grafia <i>s</i>	53
2.6.3.2. La grafia <i>ss</i>	54
2.6.3.3. Les grafies <i>c</i> i <i>ç</i>	55
2.6.4. La grafia dels grups de sons [gz] i [ks]: <i>cc</i> , <i>cs</i> , <i>cz</i> , <i>gs</i> , <i>gz</i> i <i>x</i>	57
2.6.5. La grafia dels sons africats alveolars [ts] i [dʒ]: <i>ts</i> i <i>tz</i>	59
2.6.6. La grafia dels sons palatoalveolars sonors [ʒ] i [dʒ]: <i>g</i> , <i>j</i> , <i>tg</i> i <i>tj</i>	60
2.6.7. La grafia dels sons palatoalveolars sords [ʃ] i [tʃ]: <i>x</i> , <i>ix</i> , <i>tx</i> , <i>ig</i> i <i>g</i>	62

2.7.	La grafia dels sons oclusius	66
2.7.1.	La grafia dels sons [p] i [b]: <i>p</i> i <i>b</i>	68
2.7.2.	Les grafies <i>b</i> i <i>v</i>	70
2.7.3.	La grafia dels sons [t] i [d]: <i>t</i> i <i>d</i>	72
2.7.4.	La grafia dels sons [k] i [g]: <i>c</i> , <i>qu</i> , <i>q</i> , <i>k</i> , <i>g</i> i <i>gu</i>	75
2.7.5.	Resum de l'ortografia dels sons oclusius a final de síl·laba	78
2.8.	La grafia dels sons nasals [m], [ɱ], [n], [ɲ] i [ɲ]: <i>m</i> , <i>n</i> i <i>ny</i>	79
2.9.	La lletra <i>h</i>	83
2.10.	La lletra <i>x</i>	85
3.	L'ACCENT I LA DIÈRESI	87
3.1.	L'accent gràfic	87
3.1.1.	Regles d'accentuació gràfica	87
3.1.2.	Distribució dels accents agut i greu de les vocals <i>e</i> i <i>o</i>	91
3.1.2.1.	La vocal <i>e</i>	92
3.1.2.2.	La vocal <i>o</i>	95
3.1.3.	L'accent diacrític	96
3.2.	Tractament gràfic de la síl·laba	100
3.2.1.	Sillabificació gràfica i partició de mots a final de ratlla	100
3.2.2.	La dièresi	101
4.	LA GRAFIA DELS MOTS	105
4.1.	L'apòstrof	105
4.2.	Les contraccions	110
4.3.	L'ortografia dels mots prefixats, dels compostos i de les locucions. El guionet i l'aglutinació gràfica	111
4.3.1.	Els mots derivats per prefixació	114
4.3.2.	Els mots compostos	116
4.3.3.	Les locucions i els sintagmes lliures	120
4.3.4.	Resum	125
	ÍNDIX DE QUADRES	129
	ÍNDIX D'EXEMPLES	131

Pròleg

Veiu ara la llum en format de paper l'ORTOGRAFIA CATALANA, que havia estat ratificada pel Ple de l'Institut d'Estudis Catalans el 24 d'octubre de 2016 i que és consultable en el web de l'Institut des del 23 de novembre del mateix any. Les modificacions de l'ORTOGRAFIA s'han introduït a la *Gramàtica de la llengua catalana* que ha estat publicada recentment, i han estat incorporades, igualment, al *Diccionari de la llengua catalana*.

Juntament amb la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC, 2016) i el *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC, la primera edició del qual és del 1995, i la segona, del 2007), l'ORTOGRAFIA forma part de les tres obres normatives fonamentals de la llengua comuna a tota la catalanofonia. Disposem, doncs, de les tres eines indispensables per a la llengua catalana. El DIEC atribueix diverses definicions al terme *ortografia*. Les dues primeres són les següents: «Branca de la gramàtica normativa que estableix l'escriptura correcta dels mots i d'altres signes gràfics d'una llengua» i «Conjunt de normes que regeixen l'escriptura correcta dels mots i d'altres signes gràfics d'una llengua». Etimològicament, *ortografia* és la 'manera correcta d'escriure', i se sol aprendre a l'escola a una edat primerenca: per això li conferim un caràcter immutable i per això resulta tan difícil modificar les rutines adquirides. Però les llengües vives (com ho és el català) evolucionen, i cal que l'ortografia ho faci també.

No puc fer altra cosa que felicitar la Secció Filològica de l'Institut per la bona feina feta al llarg dels anys. L'ORTOGRAFIA aplega en un tot coherent les modificacions i els aclariments que, des de les obres ortogràfiques de Pompeu Fabra, s'havien anat incorporant al corpus ortogràfic català en documents diversos i dispersos, i els reordena adientment. Entre les modificacions, podem esmentar, com a exemples, l'ús del guionet en alguns mots compostos i prefixats, la supressió de la dièresi en alguns mots derivats, la doble erra en mots prefixats que abans en tenien només una i la reducció dels casos amb accent diacrític.

El debat social i mediàtic que s'ha generat quan s'han conegut les modificacions (que no canvis) en l'ortografia té un aspecte positiu, perquè demostra que la societat es preocupa per la llengua. D'altra banda, el català no és l'excepció, i moltes altres

llengües veïnes han adoptat en els darrers temps modificacions (i, de vegades, canvis radicals), no sempre ben acceptades d'antuvi per les societats respectives. La tasca que ha fet la Secció Filològica de l'Institut en relació amb l'ortografia s'ha fet en pro de la llengua, i totes les modificacions són fruit d'un debat molt pensat i sospesat.

Deixeu-me acabar reiterant els agraïments a les persones que hi han treballat per oferir a la ciutadania aquesta ORTOGRAFIA CATALANA, així com a les entitats que amb llur munificència l'han feta possible (la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i l'Obra Social "la Caixa"). L'Institut d'Estudis Catalans, que entre altres funcions d'estudi i de recerca té la d'exercir d'acadèmia de la llengua catalana, s'enorgulleix d'aquesta obra i espera que serà d'utilitat en tot el territori a les persones que tenen com a llengua pròpia el català.

JOANDOMÈNEC ROS
President de l'Institut d'Estudis Catalans

L'ortografia, element clau de cohesió i estabilitat de les llengües

---

La representació escrita d'una llengua es caracteritza, entre altres factors, per l'arbitrarietat. Efectivament, la manera com traslладem al registre escrit cada un dels sons del discurs oral és una convenció que, pel fet de ser-ho, és arbitrària.

Aquesta arbitrarietat, però, recolza sobre una convenció versemblant i sistemàtica. D'una banda, l'ortografia, per a ser versemblant, a més de correspondre a una decisió àmpliament acceptada, ha de ser assumida i difosa per la majoria dels organismes i col·lectius que cooperen en la construcció de la llengua. De l'altra, per a ser sistemàtica, ha de gestionar adequadament la solució a fenòmens d'una mateixa naturalesa, és a dir, no ha d'admetre variants per a la representació d'un mateix fenomen en unes mateixes circumstàncies. Cal reconèixer que aquesta segona condició duu a una solució òptima quan la representació d'un fenomen es pot expressar per mitjà d'una norma clara i unívoca, sense ambigüitats ni excepcions, per bé que aquesta situació s'esdevé rarament.

La unificació ortogràfica és un factor imprescindible per al reconeixement d'una llengua com a llengua de cultura. Les normes ortogràfiques se centren en la varietat comuna o estàndard contemporània i solen defugir la variació. La transcripció de textos col·loquials, dialectals o històrics recorre a algunes convencions complementàries més específiques, però l'ortografia general evita la variació, perquè la representació escrita de la llengua és la base de la seguretat i de la intercomprensió de tots els usuaris i el reflex de la unitat de l'idioma.

En contrast amb l'ortografia, en la codificació de la morfologia i la sintaxi, i més encara en la del lèxic, la variació és necessària per a poder adaptar el discurs a cada situació comunicativa, ja sigui per a conferir-li versemblança territorial o per a adequar-s'hi des del punt de vista funcional. De fet, el discurs (és a dir, l'expressió estructurada en termes de sintaxi, lèxic, morfologia i fonologia si es tracta de discurs oral) no solament admet sinó que requereix la variació; en canvi, la representació de la llengua a través de l'ortografia requereix unitat, univocitat, absència de variació, sempre que es tracti de resoldre un mateix fenomen. En aquest factor rau la cohesió interna de la representació d'una llengua en tot el seu territori i per a tots els seus usuaris. Ras i curt: la unitat de la llengua.

Aquest volum que teniu a les mans recull la normativa ortogràfica vigent des de l'època de Pompeu Fabra, amb els canvis que s'hi han anat introduint al llarg dels anys, sobretot els que va recollir la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1995, i també inclou les darreres modificacions aprovades per la Secció Filològica respecte d'algunes normes que havien estat motiu de controvèrsia o que simplement es consideraven poc reeixides. El canvi més visible és la reducció de la llista dels mots afectats per l'accent diacrític, que queda limitat a quinze casos, tots ells monosíl·labs d'ús freqüent. La manca d'una norma explícita que regulés l'ús d'aquest accent i la diversitat de funcions que exercia havia dut a una llista considerable de casos que calia memoritzar per a poder escriure correctament. La simplificació de l'ús del diacrític afavoreix l'aprenentatge de l'ortografia, perquè, tot i tenir una àmplia franja d'arbitrarietat, s'ha de poder ensenyar i aprendre a partir de regles clares i senzilles, sempre que sigui factible.

La finalitat que la Secció Filològica pretén assolir amb aquesta ORTOGRAFIA CATALANA és oferir als parlants i usuaris de la llengua el compendi de les normes ortogràfiques vigents i facilitar-los, així, l'accés a uns materials que progressivament havien anat quedant dispersos. Juntament amb el *Diccionari de la llengua catalana* i la *Gramàtica de la llengua catalana* (publicada el 2016), aquesta ORTOGRAFIA forma part de la tríada d'obres que estableixen la codificació normativa i constitueix, per tant, una de les eines fonamentals de la llengua catalana.

M. TERESA CABRÉ I CASTELLVÍ
Presidenta de la Secció Filològica

Abreviacions, signes i símbols fonètics

ABREVIACIONS

AFI	alfabet fonètic internacional	IEC	Institut d'Estudis Catalans
alg.	alguerès	imp.	imperatiu
bal.	baleàric	ind.	indicatiu
cf.	conferiu, confronteu	OIEC	<i>Ortografia catalana</i> (2017)
DIEC1	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> , primera edició (1995)	pl.	plural
DIEC2	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> , segona edició (2007)	pron.	pronunciat
etc.	etcètera	pres.	present
fem.	femení	q.	quadre
GIEC	<i>Gramàtica de la llengua catalana</i> (2016)	subj.	subjuntiu
		val.	valencià
		vg.	vegeu
		vg. tb.	vegeu també

SIGNES

- Segueix un prefix o una forma prefixada (com en *ex-* i *raqui(o)-*), precedeix un sufix, una forma sufixada o una terminació (com en *-itzar*, *-filia* i *-es*) o precedeix i segueix un afix en posició interior (com en *-ass-*).
- ( ) Enclouen un segment de suport o una marca flexiva que, sense pertànyer a un afix, s'hi sillabifica (com en *riz(o)-*).
- Marca la frontera entre síl·labes (com en *re.pu.bli.cà*).
- / S'interposa entre variants o alternatives (com en *ix/x*).
- * Precedeix els exemples ortogràficament incorrectes (com en **llògic*).
- [ ] Enclouen una forma fonètica (com en [ɲ] i en *esfi[ɲks]* / *esfi[ɲs]*).
- | Marca canvi de ratlla, especialment en les particions possibles en un mot a final de ratlla (com en *quei-|xa*).
- ‘ ’ Enclouen el significat o la glossa d'una forma lingüística (com en *saxó* 'de Saxònia').
- + Marca la combinació dels elements en un patró fonètic (com en *seguida de s + consonant*), morfològic (com en *de + els* i en *Vocal + una altra grafia*) o sintàctic (com en *el conjunt* «no + adjectiu»).

« » Enclouen un patró morfològic o sintàctic (com en «el conjunt “no + substantiu/ adjectiu”») o bé la pronúncia o la lectura d'un mot o d'una expressió (com en *l'α-retinol* (llegit «l'alfa-retinol»)).

§ En les remissions, precedeix el número d'apartat.

SÍMBOLS FONÈTICS

Vocals

a	mar	i	ric
e	feſta	o	foſc
ə	matí (<i>en parlars orientals</i>)	ɔ	cor
ɛ	mel	u	dur

Consonants

b	bar	ŋ	fang
β	obert	p	peu
d	dos	r	riu
ð	idea	r	cara
ð̄	dotze	s	sal
ð̄ʒ	pitjor	ʃ	guix
f	foc	t	temps
g	gat	ts̄	potser
ɣ	agafar	tʃ̄	cotxe
j	iode	v	vaca (<i>en parlars no betacistes</i>)
k	cop	w	cauen
l	lent	h	hegelià
m	meu	x	Rioja
ŋ	confort	ʎ	llamp
n	nas	z	rosa
ɲ	seny	ʒ	roja

Diacrítics

[̂] doble articulació

Suprasegmentals

´ accent primari

1

Introducció

1.1. En ocasió de la commemoració del centenari de les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans (2013), la Secció Filològica va creure que era oportú de publicar una nova versió de l'ortografia catalana. Els motius per a fer aquesta publicació són diversos, però el principal és la dispersió dels materials que conformen la normativa ortogràfica vigent. Per això, la Secció Filològica ha volgut aplegar en una sola obra l'ortografia fundacional, amb les rectificacions que hi va fer el mateix Pompeu Fabra, les introduïdes després de la seva mort i els acords ortogràfics presos per la Secció Filològica des de 1984.

El corpus ortogràfic fundacional s'inicià amb les *Normes ortogràfiques* de 1913, seguides de tres edicions del *Diccionari ortogràfic* (1917, 1923, 1931) —precedides d'una «Exposició de l'ortografia catalana», publicada separatament en forma d'opuscle el 1917, el 1931 i el 1935— i per la *Gramàtica catalana* (1918) de Fabra, i s'acabà amb la publicació del *Diccionari general de la llengua catalana* (1932), la quarta edició del *Diccionari ortogràfic* (1937) i les poques modificacions introduïdes al *Diccionari general de la llengua catalana* a partir de la segona edició (1954). Sens dubte, l'aportació de Pompeu Fabra a la normativització de la llengua, tant en l'àmbit ortogràfic com en el gramatical i en el lexicogràfic, fou tècnicament insuperable en el seu temps, decisiva per a la vitalitat de la comunitat catalanoparlant i, al capdavall, d'una dimensió històrica.

La Secció Filològica, respectuosa amb el corpus damunt dit, el va voler ampliar i actualitzar. Per això es van prendre una sèrie d'acords que es van publicar des dels anys vuitanta del segle xx (compilats el 1997 en un únic volum, *Documents normatius 1962-1996*), i es van introduir uns quants canvis ortogràfics en el *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC1, 1995; DIEC2, 2007) i també en la versió electrònica del DIEC2. Els documents aprovats per la Secció Filològica relatius a l'ortografia són els següents: «Noves normes ortogràfiques sobre els noms en *-es*» (1984); «Sobre la grafia de la persona l del present d'indicatiu dels verbs a les Illes Balears» (1992, revisat el 1999); «Sobre la grafia dels mots compostos i prefixats que contenen formants amb una essa inicial etimològica seguida de consonant» (1992, revisat el 1996); «L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació» (1993); «Els signes d'interrogació i d'admiració» (1993), i les propostes de transliteració i transcripció al català de l'àrab (1989), del rus (1994, revisat el 2015 i pendent de publicació) i de l'hebreu (2002).

1.2. La Secció Filològica, conscient del valor social de l'ortografia i de l'alt valor simbòlic que té per als usuaris, ha actuat sempre amb la prudència necessària en aquesta matèria. Per això no havia volgut mai modificar l'ortografia fundacional en aspectes que el mateix Pompeu Fabra havia considerat deficientes i millorables —però que no havia gosat tocar per a no crear un gran trasbals, com reconeix en el «Pròleg» de la primera edició del *Diccionari ortogràfic* (1917)—, i s'ha mantingut respectuosa amb els principis fabrians: ortografia nacional —al servei de tota la comunitat lingüística—, recurs a l'etimologia en cas de grafia dubtosa o en els mots cultes, observació del que fan les altres llengües romàniques en el tractament gràfic dels manlleus i reducció, sempre que sigui convenient, de la complexitat en la formulació i, sobretot, en l'aplicació de certes normes. Per aquesta raó, fins ara la Secció Filològica no havia volgut introduir sinó rectificacions puntuals en la normativa ortogràfica, d'acord amb els criteris anteriors (com ara en els mots *darrere*, *llarguerut*, *vairó*, *foixarda*, *trémer*, *peveter*, *rivet*, *siureny*, *bolig*, *flegma*, *annex*, *esnob* o *vàter*, en comptes de **darrera*, **llargarut*, **veiró*, **fuixarda*, **trèmer*, **pebeter*, **ribet*, **ciureny*, **bolitx*, **flema*, **anex*, **snob* o **wàter*, respectivament).

Tan sols en un cas ho havia fet, empesa per la consciència de la complexitat del sistema fabrià: en la norma que regula l'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació. Les modificacions fetes han volgut contribuir a sistematitzar i reduir l'ús del guionet a fi de simplificar l'ortografia (en casos com *prerafaelita*, *sotsinspector*, *ultraconservador*, *vicepresidència*, *audiovisual*, *mediopalatal*, *capgròs*, *ratapinyada*, *pocavergonya*, *damajoana*, *sordmut*, *setciències*, *pinçanàs*, *coliflor*, *maldulls*, *milengrana*, en comptes de **pre-rafaelita*, **sots-inspector*, **ultra-conservador*, **vice-presidència*, **àudio-visual*, **mèdio-palatal*, **cap-gros*, **rata-pinyada*, **poca-vergonya*, **dama-joana*, **sord-mut*, **set-ciències*, **pinça-nas*, **col-i-flor*, **mal-d'ulls*, **mil-en-grana*, respectivament). També es va publicar una altra norma: la que regula l'ús de la *e* epentètica en els mots compostos i prefixats que contenen un segon formant amb una *s* inicial etimològica seguida de consonant. En aquest cas no hi havia una norma establerta per Fabra, la qual cosa havia dut a escriptures vacil·lants (**microstructura* i *microestructura*, **polisportiu* i *poliesportiu*). La Secció Filològica va voler evitar formes insòlites en compostos tradicionals (**guardaspatlles*, **barbaspès*) o en mots derivats amb un prefix productiu (**preestabli*, **polisportiu*, **reestructurar*) mitjançant l'adopció de les grafies amb *e* epentètica (*guardaespatlles*, *barbaespès*, *microestructura*, *preestabli*, *poliesportiu*, *reestructurar*), amb algunes excepcions que resultaven antiintuitives quan el segon formant coincidia formalment amb un mot català començat per *e* (**cardiospasma*, **arteriosclerosi*, **endoesquelet*, en comptes de *cardioespasma*, *arterioesclerosi*, *endoesquelet*, respectivament).

1.3. En la redacció d'aquesta nova ORTOGRAFIA, la Secció Filològica ha volgut mantenir la seva tradicional actitud de prudència en qüestions ortogràfiques i de respecte per l'ortografia fundacional, però no s'ha limitat tan sols a fer visibles les modificacions dels darrers temps, sinó que, amb una voluntat de simplificar i aclarir al màxim el codi ortogràfic, ha escoltat les diferents opinions d'experts, ha estudiat

els dubtes que li han estat plantejats, ha analitzat els corpus lingüístics de què es disposa actualment per conèixer l'ús real de la llengua i, en conseqüència, ha decidit d'introduir-hi uns pocs canvis. Alguns d'aquests canvis afecten un nombre reduït de mots —i, per tant, resulten imperceptibles—, mentre que d'altres n'afecten un nombre més gran; n'hi ha, fins i tot, que rectifiquen decisions anteriors, però sempre s'han fet intentant mantenir el difícil equilibri entre tradició i modernitat, amb l'objectiu de millorar el codi ortogràfic.

Els canvis més significatius que introdueix l'ORTOGRAFIA CATALANA (OIEC) són els següents:

a) En la grafia dels mots prefixats i compostos amb el segon formant començat per *r*. S'hi escriu *rr* quan el so de *erra* vibrant o forta apareix entre vocals: en els mots formats amb els prefixos *a-* privatiu (*arritmia*) i *cor-* (variant de *con-*; *correferent*); en el mot *erradicar* i derivats, i en els compostos amb els radicals grecs *raqui(o)-*, *reo-*, *rin(o)-*, *rinco-*, *riz(o)-* i *rodo-* (*cefalorraquidi*, *batirreòmetre*, *otorrinolaringòleg*, *catarrí*, *ornitorrinc*, *micorriza*, *cinorròdon*) i amb les terminacions *-rràfia* i *-rrexí* (*neurrorràfia*, *metrorrrexí*).

b) En l'ús del guionet en mots prefixats i compostos. S'hi escriu un guionet quan el prefix precedeix un sintagma lexicalitzat, una locució o bé un mot que ja porta guionet (*ex-directora general*, *manifestació pro-dret de vaga*, *actitud anti-nord-americana*); quan el prefix precedeix cometes o mots en cursiva (*un ex-«hippy»*), de la mateixa manera que es feia davant majúscules, xifres i símbols; en els conjunts formats per un nom o un adjectiu precedits de l'adverbi *no*, s'escriu un guionet únicament en els casos lexicalitzats (per exemple, *el no-alineament*, *la no-belligerància*, però *la no confessionalitat de l'Estat*; *art no-figuratiu* 'abstracte', però *arma no reglamentària*); s'escriuen aglutinades i sense guionet expressions lexicalitzades, principalment nominals, com *un sensepapers* o *una contrarellotge* (però, amb guionet, *cotó-en-pèl*, *déu-n'hi-do*, *més-enllà*, amb accent gràfic en el primer component), i també compostos no reduplicatius com ara *a cuitacorrents*, *a matadegolla*, *sucamulla* o *clopiu*; se n'admet l'ús en aquells compostos a la manera culta formats per dos o més adjectius amb la terminació *-o* llevat del darrer, sempre que no responguin a un concepte unitari i es vulgui remarcar la independència dels conceptes expressats per cada constituent (*el tractat hispano-americà* 'd'Espanya amb Amèrica'; cf. *els països hispanoamericans* 'd'Hispanoamèrica'). Finalment, es posa en relleu l'ús discrecional del guionet en casos d'homonímia (*co-rector*, *ex-portador*, per a diferenciar-los de *corrector* i *exportador*) o per a evitar formes gràfiques detonants (*ex-exiliat*, *ex-xa*, en comptes de *exxiliat o *exxà).

c) En els mots compostos i prefixats amb el segon formant començat per *s* seguida de consonant. S'hi escriu una *e* epentètica quan aquest segon formant coincideix formalment i semànticament amb un mot català començat per *e*: *angioespasme* (*espasme*), *arterioesclerosi* (*esclerosi*), *bioespeleologia* (*espeleologia*), *corticoesteroide* (*esteroide*), *cronoestratigrafia* (*estratigrafia*), *endoesquelet* (*esquelet*), *feldespat* (*espat*),

geoestacionari (*estacionari*), *hidroestàtic* (*estàtic*), *termoestable* (*estable*). Aquest canvi comporta una modificació de l'acord pres el 19 de febrer de 1996. Amb l'addició d'aquesta *e* epentètica es facilita la coneixença de l'ortografia d'aquests compostos, perquè els assimila a la resta de compostos i prefixats (*autoescola*, *infraestructura*, *poliesportiu*, *preescolar*).

d) En l'accentuació, s'adopta l'accent greu (è) per a les formes baleàriques de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs acabats en *-enar* i en *-esar*, sempre que aquesta *e* representi una vocal neutra (*anomèn*, *esmèn*, *remèn*, *avès*, *palès*); si no, s'escriuen amb accent agut (*berén*, *estrén*, *contrapés*, *sospés*), de la mateixa manera que les formes dels verbs acabats en *-essar*, llevat de *disfressar* (*confés*, *ingrés*, *interés*, però *disfrés*). També s'escriuen amb accent greu (ò) les formes baleàriques de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs acabats en *-osar* i *-ossar* (*dispòs*, *impòs*, *supòs*; *desglòs*, *destròs*), amb algunes excepcions (*desembós*, *endós*, *esbós*, *reembós*). En aquesta ORTOGRAFIA es recull també la tradició valenciana de representar amb l'accent agut, i no pas amb el greu, els mots que presenten *e* tancada en els parlars occidentals (*café*, *comprén*, *francés*, *admés*), però es mantenen amb la grafia è, d'acord amb la norma general, uns pocs casos (*què*, *perquè*, *València*).

e) També en l'accentuació, es redueix notablement l'ús de l'accent diacrític. Pompeu Fabra ja havia intentat racionalitzar aquest punt de la normativa ortogràfica, però amb l'acceptació de l'ús del diacrític en els derivats havia deixat la porta oberta a un augment incontrolat dels casos. La Secció Filològica ha optat per una reducció significativa de l'accent diacrític i distingeix, doncs, només quinze mots monosíl·labs d'ús freqüent, triats entre les més de cent cinquanta formes que existien, per tal d'evitar, sobretot, males lectures amb la confusió entre elements gramaticals tònic i àton (*bé/be*, *déu/deu*, *és/es*, *mà/ma*, *més/mes*, *món/mon*, *pèl/pel*, *què/que*, *sé/se*, *sí/si*, *sòl/sol*, *són/son*, *té/te*, *ús/us* i *vós/vos*). S'escriuen sense accent diacrític els compostos i derivats d'aquests mots, com *adeu*, *marededeu*, *rodamon*, *a contrapel*, *entresol* o *subsol*.

f) En l'ús de la dièresi. S'ha suprimit en els derivats cultes acabats en el sufix *-al*, d'acord amb la pronúncia general, sempre que el mot primitiu no presenti un hiat: *fluidal* (de *fluid*), *laical* (de *laic*), *col·loidal* (de *col·loide*), *helicoidal* (de *helicoid*), *trapezoidal* (de *trapezoide*). En canvi: *proïsmal* (de *proïsme*), *veïnal* (de *veí*).

La Secció Filològica no solament ha incorporat en aquesta ORTOGRAFIA les normes aprovades en els darrers temps —amb les correccions assenyalades—, sinó que també ha volgut fer especialment visibles les modificacions gràfiques que ha aprovat. Per això, en l'abundant exemplificació de les diferents normes i orientacions d'ús hi apareixen sovint neologismes, estrangerismes i molts noms propis, al costat de paraules d'ús corrent. Hi podem trobar, per tant, modificacions gràfiques adoptades en les entrades del DIEC1 i del DIEC2 (com *aïnar*, *enllà-ahir*, *fumaterra*, *nietzscheà* o *séquia*, en comptes de **ahinar*, **enllà ahir*, **fum a terra*, **nietzschia* o **sèquia*, respectivament), i també alguns dels canvis en la grafia de topònims catalans i estrangers (com

Aigua Xelida, l'Ènova, Erill la Vall, Flamisell, Son Santjoan o Zimbàbue, en comptes de **Aigua-xelida, *l'Ènova, *Erill-la-Vall, *Flamicell, *Son Sant Joan o *Zimbabwe*. Així mateix, s'hi han inclòs mots de grafia conflictiva que han entrat recentment en el DIEC2, com *aiatollà, blog, cànnabis, dènou, gihad, pinyin o tsunami*, i noms propis que tradicionalment han estat objecte de dubte, ja siguin de persona, com *Abigail, Anaís, Dèbora, Raül, Rubèn o Salomé*, o bé topònims, com *Binibèquer, Canòlic, el Figueró, Mondúber, Montgrony, Pimorent, Porto-salè, la Salzadella, Talteüll o la Haia*.

També hi ha entre els exemples un bon nombre de mots i expressions de grafia vacil·lant que no recull el DIEC2, però sí altres diccionaris i fonts lexicogràfiques, la major part dels quals pertanyen al lèxic comú i són d'ús freqüent. Hi destaquen els manlleus, adaptats (*aiguagim, bazuca, fitnes, gintònic, gòspel, matrioixca, taitxí*) i no adaptats (*cowboy, geisha, gruyère, hippy, husky, jacuzzi, kebab, mozzarella, orujo, sushi; chaise-longue, hat-trick, prêt-à-porter, sex-shop, tutti-frutti; a cappella, off the record*), i els termes tècnics i científics (*arreflèxia, bioespeleologia, cardioespasme, colonoscòpia, erumpent, fusoespiroquetosi, intrarraquidi, leptorri, limforroide, no-belligerància, otorràgia*), alguns dels quals ja han estat aprovats pel Consell Supervisor del TERMCAT. També cal destacar alguns mots i expressions del lèxic patrimonial (*brunz, llicsó, reïra, tagzim; aigua-santera, déu-vos-guard, menyestimar, mira'm-i-no-em-toquis, pèl-mudar, vou-verivou*) i alguns compostos i derivats (*alegal, coital, verborrea; extracomunitari, eurobò, contrarellotge, sensesostre; pintaungles; ausias-marquià, belcantisme, nord-estejar, opusdeista, ratpenatisme*); entre aquests, molts gentilicis (*agerenc, alborager, beniarbegí, calijó, envegès, masnoví, massalcoretjà, rialpenc, sant-rafelí*).

1.4. El sistema gràfic d'una llengua consta d'un conjunt de caràcters que en representen els elements significatius. En català, la base d'aquest sistema gràfic és l'*alfabet* (dit també *abecedari*), que és l'inventari ordenat de les grafies anomenades *lletres*, les quals serveixen per a representar els sons de la llengua. A més, el codi escrit comprèn altres elements gràfics que no representen sons: els signes diacrítics, els signes ortogràfics (apòstrof i guionet), els signes de puntuació i l'espai en blanc.

Tradicionalment, l'ortografia s'ha ocupat de l'ús de les grafies, especialment les lletres, en relació amb l'escriptura dels mots. Amb el temps, l'evolució dels sistemes de producció i difusió de la informació ha modificat els hàbits d'escriptura i lectura, i ha posat en relleu altres aspectes, com els tipogràfics, que són importants en els textos escrits més formals i elaborats.

La funció de l'ortografia és l'elaboració de normes estructurades per a l'escriptura correcta dels mots d'una llengua; però aquests mots estan formats per sons. Podem concretar, per tant, que la seva funció és la representació gràfica dels sons. L'exposició de les normes ortogràfiques es realitza partint dels sons de la llengua, els quals es representen mitjançant els signes de l'alfabet fonètic internacional (AFI), i establint les grafies que els corresponen d'acord amb unes regles determinades.

Els sons de la llengua, però, poden presentar variacions segons els parlars. En la presentació de les correspondències gràfiques dels sons ha calgut tenir en compte, quan ha escaigut, la variació geogràfica o dialectal del català, és a dir, els sons dels diferents parlars quan no presenten una mateixa solució. És el cas, per exemple, de la descripció del sistema vocàlic àton, diferent en els parlars orientals i en els occidentals; de les consonants palatoalveolars, fricatives i africades; o del so [v], que només es conserva en determinats territoris de la llengua; en conseqüència, la grafia que representa aquest so (v) correspon al so [b] en aquells territoris que no conserven [v]. Aquest tractament de la variació geogràfica permet que els parlants dels diferents territoris que conformen el domini lingüístic del català s’hi puguin sentir representats. En definitiva, l’ORTOGRAFIA manté, en sentit estricte, el criteri de composicionalitat que inspira el procés normativitzador del català. De fet, la realitat diversa de la llengua arreu del territori assoleix, en aquesta obra, una presència notòria, que es manifesta en l’atenció a les particularitats fonètiques i en el tractament ortogràfic corresponent, així com en l’exemplificació, dins la qual convé remarcar una distribució geogràfica equilibrada dels topònims exemplificats.

Quant a la variació de registre, les normes ortogràfiques prenen com a camp d’aplicació els missatges escrits emesos en la varietat comuna o estàndard de la llengua, perquè és la que s’usa en la comunicació que ultrapassa les varietats pròpies de cada territori. Més concretament, se centra sobretot en els usos propis dels registres formals. Molt marginalment, s’ha considerat oportuna la descripció d’alguns fenòmens fonètics restringits als registres informals i col·loquials, que generalment no han de transcendir a l’escriptura.

1.5. La nova ORTOGRAFIA es publica separada de la *Gramàtica de la llengua catalana* de l’Institut d’Estudis Catalans (GIEC) per raons justificables. La mateixa escriptura, com és sabut, constitueix un sistema convencional de representació gràfica de la llengua i és una modalitat d’expressió lingüística amb característiques pròpies. No és, però, una obra desconnectada de la GIEC, amb la qual comparteix criteris lingüístics, metodològics i expositius. De fet, un primer esborrany provisional va ser elaborat per la Comissió de Gramàtica com a part constitutiva de la GIEC. A continuació es detallen alguns dels elements expositius d’aquesta ORTOGRAFIA que són compartits amb la GIEC:

a) En la redacció, s’utilitzen dues mides de lletra diferents per a distingir l’explicació de caràcter general de la indicació de certes especificitats complementàries o més secundàries.

b) Es recorre a determinats sistemes de notació estàndard propis de les disciplines lingüístiques, com ara la utilització dels símbols fonètics per a transcriure els sons del català, convenientment acotats entre claudàtors ([ ]) i de vegades inserits en el context del mot (com en *fi[ks]a*); l’ús del guionet (-) a la dreta dels prefixos o a l’esquerra de sufixos i terminacions (com en *ex-*, *-filia* o *-es*); la representació d’ètims mitjançant la versaleta (com en *vöcĭtus*), o l’ús de les cometes simples (‘ ’) per a

glossar el significat d'un mot o d'una expressió en determinats casos (com en *villa* 'casa de camp').

c) L'exposició de cada norma ortogràfica va il·lustrada amb una exemplificació abundant, formada generalment per mots, per bé que en alguns apartats específics els exemples són sintagmes i fins i tot oracions. Es presenten en cursiva integrats en el cos del text, entre parèntesis o bé després de dos punts. A diferència de la GIEC, però, en algun punt concret s'ha cregut convenient donar exemples ortogràficament incorrectes, que en aquests casos van precedits d'un asterisc (*). S'ha procurat que els exemples aportats siguin màximament il·lustratius de les normes exposades. S'han preferit els mots curts als mots llargs, les formes canòniques a les flexionades, els primitius als derivats, els mots més generals i freqüents als que tenen un ús més restringit i inusual. Així mateix, i sempre que ha estat possible, s'ha procurat també l'alternança de mots patrimonials amb cultismes i manlleus, i de noms comuns amb noms propis. Entre els noms propis, s'aporten exemples d'antropònims o noms de persona (tant d'home com de dona) i de noms geogràfics o topònims (preferentment catalans, però també estrangers). Tots els exemples d'aquesta ORTOGRAFIA es recullen en un índex al final de l'obra, a fi de facilitar consultes ortogràfiques concretes i la localització dels exemples dins del text.

d) L'exposició de les normes va acompanyada tot sovint de quadres, que tenen funcions específiques de suport: donen inventaris classificats o en forma de llista, o bé fan una recapitulació esquemàtica dels continguts exposats, generalment amb la distribució de les diferents grafies que representen els sons.

La sintonia entre la GIEC i la nova ORTOGRAFIA també es fa palesa en l'equilibri entre descripció i prescripció. I, evidentment, en els postulats: continuïtat respecte de la norma fundacional, tria del punt just entre tradició i modernitat, i norma inclusiva (al servei de tota la comunitat lingüística).

Finalment, aquest tractat normatiu es limita a l'ortografia convencional i no s'ocupa dels signes de puntuació, de l'ús de majúscules i minúscules i d'altres qüestions d'ortotipografia, tan importants avui. La Secció Filològica ha considerat oportú que l'elaboració i la difusió d'aquestes convencions ortotipogràfiques siguin objecte d'un treball i una publicació posteriors.

1.6. Aquesta ORTOGRAFIA és el fruit d'una anàlisi sistemàtica sobre l'estat actual de l'ortografia de la llengua catalana i d'una llarga sèrie de sessions de treball que ha dut a terme el Grup d'Ortografia de la Secció Filològica, creat el setembre de 2012 sota la coordinació de Vicent Pitarch, i constituït per Albert Jané, Joan Martí i Castell, Brauli Montoya i Mila Segarra. Aquest grup de treball va partir, com s'ha dit més amunt, d'un esborrany provisional elaborat per la Comissió de Gramàtica. El Grup d'Ortografia va comptar, en els seus inicis, amb la col·laboració tècnica de Laia Castanyer (Oficina d'Estandardització), una dedicació que, durant els darrers dos anys, ha anat a càrrec de David Ordóñez, col·laborador específicament assignat al Grup, el qual ha donat forma al text i n'ha supervisat la correcció i l'edició.

El Grup d'Ortografia vol expressar el seu agraïment a Gemma Rigau, presidenta de la Comissió de Gramàtica, i Manuel Pérez Saldanya, director de l'Oficina de Gramàtica, per una atenta revisió del text destinada a harmonitzar-lo amb la GIEC, i per llurs oportunes observacions sobre aspectes específics que convenia modificar. A Neus Nogué, Daniel Recasens, Joan Veny, Joaquim Rafel, Joan Peytaví, Francesc Ballone i Nicolau Dols, i també al TERMCAT, que han atès i resolt diligentment les consultes que els han estat adreçades sobre qüestions concretes. A Maria Josep Cuenca, Jaume Cabré, Vicent Pascual, Lluís B. Polanco, Josep Moran, Enric Ribes, Joaquim Mallafrè i Ramon Sistac, membres de la Secció Filològica, i a Jaume Martí i Llobet, president de la Societat Catalana de Terminologia, pels seus comentaris i propostes de millora. En qualsevol cas, cal remarcar que l'ORTOGRAFIA CATALANA és una obra conjunta dels membres de la Secció; han estat la seva voluntat i el seu treball constant els que, en definitiva, han aconseguit de dur a terme l'obra, a instàncies dels qui n'han estat presidents durant el temps d'elaboració: Isidor Marí, que va tenir la iniciativa de crear el Grup d'Ortografia, i M. Teresa Cabré, la qual ha donat l'impuls necessari i ha facilitat els mitjans per a fer-la possible. I cal agrair, en general, als membres de l'Institut de totes cinc seccions les seves observacions i els seus suggeriments, sempre enriquidors, a una obra que, al capdavant, és eminentment acadèmica, i que va rebre la ratificació del Ple de l'Institut tingut el 24 d'octubre de 2016.

La feina feta pel Grup d'Ortografia no hauria pogut ser la mateixa sense la col·laboració, la complicitat i l'esforç dels treballadors de la Secció Filològica. Mereixen una menció específica Xavier Rofes, Jaume Salvanyà i Antònia Ferrer (Oficina de Gramàtica), Pere Montalat i Carolina Santamaria (Oficines Lexicogràfiques), Joan Anton Rabella (Oficina d'Onomàstica), Roser Sanromà (Diccionari del Català Contemporani), Laia Castanyer i Lourdes Sola (Oficina d'Estandardització) i el personal de la secretaria de la Secció Filològica. Josep M. Mestres, cap del Servei de Correcció Lingüística, ha corregit el text de l'original amb la col·laboració de Laia Campamà, Núria Florit i Judit Homedes, i el Servei Editorial de l'IEC, amb Montserrat Torras, Sílvia López, Mar Pongiluppi i Núria Valls, n'ha fet possible l'edició.

Membres numeraris i emèrits de la Secció Filològica

Joan A. Argenter i Giralt
Antoni M. Badia i Margarit (†)
August Bover i Font
M. Teresa Cabré i Castellví
Jaume Cabré i Fabrè
Oriol Camps i Giralt
Jordi Carbonell i de Ballester (†)
Germà Colón Domènech
Maria Josep Cuenca Ordinyana
Nicolau Dols i Salas
Antoni Ferrando i Francès
José Enrique Gargallo Gil
Josep Gifreu i Pinsach
Albert Jané i Riera
Mercè Lorente i Casafont
Joaquim Mallafrè i Gavaldà
Isidor Marí i Mayans
Joan Martí i Castell
Josep Martines Peres
Joan Miralles i Monserrat
Carles Miralles i Solà (†)
Aina Moll i Marquès
Brauli Montoya Abat

Josep Moran i Ocerinjauregui
Josep M. Nadal i Farreras
Vicent Pascual Granell
Manuel Pérez Saldanya
Joan Peytaví Deixona
Josep Piera Rubio
Vicent Pitarch i Almela
Lluís B. Polanco i Roig
Miquel Àngel Pradilla Cardona
Modest Prats i Domingo (†)
Joaquim M. Puyal i Ortiga
Pere J. Quetglas i Nicolau
Joaquim Rafel i Fontanals
Gemma Rigau i Oliver
Mila Segarra i Neira
Màrius Serra i Roig
Ramon Sistac i Vicén
Joan Solà i Cortassa (†)
Josep Vallverdú i Aixalà
Francesc Vallverdú Canes (†)
Joan Veny i Clar
Pere Verdaguer i Juanola (†)
Mariàngela Vilallonga Vives

2

Les lletres

2.1. L'ALFABET

L'alfabet català prové de l'alfabet llatí i consta de vint-i-sis lletres, ordenades segons un sistema convencional, de la manera que mostra el quadre 1.

Cada lletra té dues formes diferents: la *lletra minúscula* (o, simplement, *minúscula*), que és la lletra d'escriptura o impressió ordinària i que té traços més o menys arrodonits, i la *lletra majúscula* (o, simplement, *majúscula*), que és més gran que la minúscula corresponent i pren, sovint, una forma diferent d'aquesta, i que té com a característica principal el fet que presenta una alçària uniforme.

QUADRE 1
L'alfabet català

GRAFIA DE LA LLETRA		NOM DE LA LLETRA	EXEMPLES
MINÚSCULA	MAJÚSCULA		
a	A	a	aire, cau, mal, pla; alè, matí, porta; Andreu, Anna, Alcoi, Atenes
b	B	be (o be alta)	barca, arbre, poble; roba; dubte, tub, corb; Bernat, Berta, Balears, Brasil
c	C	ce	cara, seca, creu, article, foc, turc, acte; cel, vici, ranci; doncs; peça, cançó, dolç; Carles, Cèlia, Calp, Ceilan
d	D	de	dit, pedra; cada; fred, nord, admetre; profund; adjunt; David, Diana, Deià, Dublín
e	E	e	eina, verd, peu, ple; era, temps, neu, festa; edat, però, home; Enric, Eva, Elna, Espanya
f	F	efa	fill, flor, rifa, sofrir, baf, golf, triomf; diftèria; Ferran, Fàtima, Fraga, Flandes
g	G	ge	gota, guia, gras, unglà, segle, orgue, gnom; jugar, seguit; diàleg, llarg, signe; sang; gent, lògic, àngel; jutge, vaig; Guillem, Gemma, Gandia, Gènova

QUADRE 1 (Continuació)
L'alfabet català

GRAFIA DE LA LLETRA		NOM DE LA LLETRA	EXEMPLES
MINÚSCULA	MAJÚSCULA		
h	H	hac	hora, vehicle, anhel, ohm, ah; halar, hàndicap, ehem; sikh; kirsch, scherzo, copyright; Homer, Hegel, Helena, Horta, Hamburg
i	I	i (o i llatina)	illa, intern, dia, cim, prim, oli; iogurt, noia, mai; boig, caixa; Ignasi, Iago, Irene, Inca, Itàlia, Iemen
j	J	jota	jardí, jesuïta, joc, just, franja; pujar, majestat; mitja; Jordi, Júlia, Jorba, Jerusalem
k	K	ca	karate, vodka, folklore, viking, quark; khàzar; rock; Kant, Kenya
l	L	ela	lent, vila, parlar, clar, sol, volta, pols, calb; lloc, palla, ull, ratlla; nuHa; Leopold, Lluc, Laura, Lleida, Londres, Llombardia
m	M	ema	mar, enorme, camí, nom, ferm, premsa; nimfa, tramvia; mnemònic; Marc, Mireia, Maó, Mèxic
n	N	ena	nit, dona, penjar, banda, son, carn; confiar; sang; nyicris, vinya, lluny; pneumàtic, gnòstic; Narcís, Núria, Noguera, Nil
o	O	o	oli, hora, noi, bo; corc, boca, pou, no; obert, comú, suro; Oriol, Olga, Olot, Orà
p	P	pe	pare, copa, prou, triple, accepta, tip, serp, camp; pneumònia, psíquic, pterodàctil; Pere, Pilar, Palma, París
q	Q	cu	quin, aquest, perquè, freqüent, quatre, quota; Quintí, Queralt, Quebec, Qatar
r	R	erra	rei, fora, conreu, Israel, art, dorm, curs, curta, pur, saber, carrer; Ramon, Rita, Ripoll, Roma
s	S	essa	sal, casa, pensa, cursa, bastó, bosc, trist, res, vers, camps, molts; psalm; missa, potser; Sergi, Sílvia, Sabadell, Senegal
t	T	te	terra, pati, altre, fort, vent, pit; platja, imatge, lletsó, fitxa, dotze; Tomàs, Teresa, Tàrrega, Tibet
u	U	u	ull, suma, cuina, tribu; uadi, aigua, diuen, Déu; guerra, quiet; Ulric, Urgell, Ucraïna
v	V	ve (o ve baixa)	vida, jove, canvi, nervi, salv; Víctor, Vanessa, Vic, Volga
w	W	ve doble	watt, whisky, kiwi, clown; Wagner, Washington
x	X	ics	existir, luxe, text, apèndix
		xeix	xicot, marxa, punxa, disbauxa, baixa, cotxe; Xavier, Xesca, Xúquer, Xina

QUADRE 1 (*Continuació*)
L'alfabet català

GRAFIA DE LA LLETRA		NOM DE LA LLETRA	EXEMPLES
MINÚSCULA	MAJÚSCULA		
y	Y	i grega	nyora, canya, any; byte, playback, whisky; York
z	Z	zeta	zona, bizantí, colze, senzill, brunz; atzar; Zenó, Zoè, Zuric

En la lletra manuscrita i en certs estils tipogràfics que imiten la calligrafia, algunes lletres minúscules poden tenir representacions diferents, com ara la *a* (α), la *b* (ℓ), la *f* (f), la *g* (g), la *l* (ℓ), la *p* (p), la *r* (r), la *s* (s), la *v* (v), la *x* (x) o la *y* (y).

En el quadre 1 es consignen el nom de cada lletra i, entre parèntesis, altres denominacions secundàries, com *be alta*, *i llatina* o *ve baixa*.

Les lletres *k*, *w* i *y* (quan no forma part del dígraf *ny*; § 2.1.3.1) es troben només en manlleus (*karate*, *web*, *byte*), llurs derivats (*folklòric*) i derivats de noms propis estrangers (*kantià*, *taiwanès*, *taylorisme*).

La lletra *k* s'utilitza només en alguns mots procedents de llengües no romàniques: *karate*, *kirieleison*, *koiné*, *viking*, *trotskyista*, *vodka*, *quark*, *Kant*, *Kenya*, *Hèlsinki*, *York*.

La lletra *w* representa dos sons diferents. En manlleus d'origen anglosaxó, pot tenir un valor fònic equivalent al de la semivocal [w] (*web*, *whisky*, *clown*, *swing*, *hawaià*, *Washington*, *Newton*, *Glasgow*) o al del so oclusiu bilabial sonor [b] o fricatiu labiodental sonor [v], segons els parlars (*watt*); alguns mots com *kiwi*, *Kuwait* o *waterpolo* poden admetre totes tres pronúncies. En manlleus d'origen germànic, la *w* representa el so oclusiu bilabial sonor [b] o fricatiu labiodental sonor [v], segons els parlars (*wagnerià*, *wolframi*, *edelweiss*, *Westfàlia*, *Ludwig*).

La lletra *y*, a més d'utilitzar-se en manlleus, llurs derivats i derivats de noms propis estrangers (*faraday*, *gray*, *gruyère*, *jansky*, *taylorisme*, *Nova York*, *Hollywood*, *Jersey*), també s'utilitza, amb el valor fònic que correspondria a una *i*, en les grafies tradicionals de certs noms de llinatge o cognoms: *Aymerich*, *Layret*, *Ruyra*, *Botey*.

2.1.1. La grafia dels sons i el valor fònic de les lletres

L'ortografia catalana s'ha establert procurant que l'escriptura representi la màxima correspondència amb les pronúncies dels diferents parlars, tenint en compte, complementàriament, els criteris etimològics i les tradicions gràfiques. Per aquest motiu, la correspondència entre la grafia i la pronúncia presenta algunes divergències.

Les lletres i els sons se solen fer correspondre les unes amb les altres, conjuminant, en la mesura que és possible, la variabilitat de la parla amb la fixació de l'escriptura. Per això, es diu que la grafia bàsica o corrent del so [t] és *t* (prescindint del fet que, en mots com *fred* o *verd*, el so [t] s'escriu *d* i no *t*), i que *t* se sol llegir [t] (malgrat que en *atles* o *setmana* es pronuncia [l] i [m], respectivament, o que en *coent* o *molt* es pronuncia o no segons el parlar). Les excepcions són freqüents i plantegen sovint dificultats pràctiques en l'escriptura i la lectura perquè la correspondència entre els sons i les lletres no és biunívoca:

a) Hi ha grafies desproveïdes de valor fònic (hom en diu també *lletres mudes*), com ocorre amb la *h* en els mots *hom* 'un, algú' i *ohm* 'unitat de resistència elèctrica', que tenen tants sons com *om* 'arbre caducifoli'. En un curt nombre de casos, però, com *ehem*, *ha! ha! ha!* (expressió que imita una riallada), *halar* o *hawaià*, la *h* es pronuncia com una aspiració ([h]). A fi de mot, determinades lletres no representen cap so en la major part dels parlars, per bé que no en tots: *flor*, *dir*, *malalt*, *punt*, *fecund*, *camp*, *tomb*.

b) Una mateixa lletra pot correspondre a sons diferents, com es pot veure en cada *s* de *sosa* (la primera, sorda, i la segona, sonora), i lletres diferents es poden pronunciar amb un mateix so, com mostra cada [s] de *soci*. Hi ha lletres, com la *e*, que representen fins a tres sons diferents: [e], [ɛ] i [ə], alhora que algun cas, com la lletra *r*, pot representar dos sons, com en *rere* (el primer, vibrant, i el segon, bategant), o no pronunciar-se, com la primera *r* de *prendre*, segons el parlar.

c) Hi ha sons que són representats per grups de dues lletres (*dígrafs*), com és el cas del so [ɲ] (nasal palatal), representat pel dígraf *ny* en un mot com *any* (§ 2.1.3.1). Així mateix, hi ha lletres que representen grups de sons, com és el cas de la lletra *x* a *saxó* 'de Saxònia', que representa [ks], la mateixa seqüència de sons que els grups *cs* i *cc* de *sacsó* i *secció*; en canvi, a *examen* representa el grup [gz], com al mot *èczema*.

El quadre 2 resumeix les correspondències entre els sons i les lletres que els representen. Notem, tanmateix, que l'exemplificació no sempre es correspon amb la pronúncia de tots els parlars.

QUADRE 2
Transcripció, descripció i exemplificació dels sons

So	DESCRIPCIÓ	EXEMPLES
[ə]	<i>Vocal mitjana central</i>	<i>casa</i> , <i>mare</i> (<i>en parlars orientals</i>) <i>verd</i> (<i>en parlars baleàrics</i>)
[a]	<i>Vocal baixa central</i>	<i>mar</i> , <i>germà</i>
[e]	<i>Vocal mitjana tancada anterior</i>	<i>fešta</i> , <i>més</i>
[ɛ]	<i>Vocal mitjana oberta anterior</i>	<i>mel</i> , <i>tècnic</i>

QUADRE 2 (*Continuació*)
Transcripció, descripció i exemplificació dels sons

So	DESCRIPCIÓ	EXEMPLES
[i]	<i>Vocal alta anterior</i>	ric, aquí, veïna
[j]	<i>Semivocal palatal sonora</i>	iode, joia, heroi, York
[o]	<i>Vocal mitjana tancada posterior</i>	fosc, raó
[ɔ]	<i>Vocal mitjana oberta posterior</i>	cor, això
[u]	<i>Vocal alta posterior</i>	dur, núvol, llaüt
[w]	<i>Semivocal velar sonora</i>	uadi, huit, cauen, plau, web
[r]	<i>Consonant ròtica bategant alveolar sonora</i>	cara, dret, mort, pur
[r]	<i>Consonant ròtica vibrant alveolar sonora</i>	riu, honra, terra
[l]	<i>Consonant lateral alveolar sonora</i>	lira, ala, flor, alta, mil
[ʎ]	<i>Consonant lateral palatal sonora</i>	llit, millor, vell
[s]	<i>Consonant fricativa alveolar sorda</i>	sou, cansa, pols, pas, cent, fàcil, tercer, raça, força, març, massa, conscient
[z]	<i>Consonant fricativa alveolar sonora</i>	rosa, trànsit, zero, ozó, quinze
[ts]	<i>Consonant africada alveolar sorda</i>	potser, tsar, adscriure
[d͡z]	<i>Consonant africada alveolar sonora</i>	dotze, realitzar
[ʃ]	<i>Consonant fricativa palatoalveolar sorda</i>	xàfec, pixar, rauxa, ganxo, guix, això, paixtu, peix
[ʒ]	<i>Consonant fricativa palatoalveolar sonora</i>	jove, ajuda, menja, gel, fugir, marge
[t͡ʃ]	<i>Consonant africada palatoalveolar sorda</i>	txec, fletxa, despatx, boig, mig
[d͡ʒ]	<i>Consonant africada palatoalveolar sonora</i>	pitjor, metge, adjectiu
[p]	<i>Consonant oclusiva bilabial sorda</i>	peu, copa, ple, accepta, cap, cub, dubte
[b]	<i>Consonant oclusiva bilabial sonora</i>	bola, obert, brut, també, vaca, avui, envà, wagnerià
[t]	<i>Consonant oclusiva dental sorda</i>	temps, gota, lletra, acte, fet, àcid, tard, adquirir
[d]	<i>Consonant oclusiva dental sonora</i>	dos, roda, banda, pedra
[k]	<i>Consonant oclusiva velar sorda</i>	cop, toca, escriu, tracte, amic, queixa, equip, quatre, quota, càstig, kurd

QUADRE 2 (*Continuació*)
Transcripció, descripció i exemplificació dels sons

So	DESCRIPCIÓ	EXEMPLES
[g]	<i>Consonant oclusiva velar sonora</i>	gat, segon, orgull, angle, digne, aigua, llengües, pingüí, guerra, joguina
[f]	<i>Consonant fricativa labiodental sorda</i>	foc, ofici, sofre, diftong, triomfar, baf, salv
[v]	<i>Consonant fricativa labiodental sonora</i>	vaca, avui, envà, wagnerià (<i>en parlars no betacistes</i>) afganès
[m]	<i>Consonant nasal bilabial sonora</i>	mà, home, ombra, llum
[ɱ]	<i>Consonant nasal labiodental sonora</i>	èmfasi, tramvia, confirmar
[n]	<i>Consonant nasal alveolar sonora</i>	nas, dona, entra, gran
[ɲ]	<i>Consonant nasal palatal sonora</i>	nyerro, banya, seny
[ŋ]	<i>Consonant nasal velar sonora</i>	blanc, fang, ganga

En el quadre 2 no s'inclouen certs allòfons que no tenen reflex ortogràfic, com ara [β], [ð] i [ɣ], variants aproximants de [b], [d] i [g], respectivament.

A més d'aquests sons sistemàtics del català, cal fer esment de la consonant aproximant glotal sorda [h], present en algunes interjeccions, manlleus, noms propis estrangers i llurs derivats (*ehem, ha, halar, hippy, Hitler, Hollywood, hawaià, hegelià*; § 2.9.2), i de la consonant fricativa velar sorda [x], emprada en certs castellanismes i en manlleus de llengües d'alfabet diferent del llatí (*jaleo* 'acte central de les festes majors de Menorca', *orujo, Jaén, La Rioja; khi, khàzar, Txékhov, Sakhalín*).

2.1.2. Les lletres modificades

Hi ha lletres que es poden modificar amb signes afegits, els *diacrítics*, per a indicar un valor distint del que tindria la lletra corresponent sense el diacrític. Amb l'addició dels diacrítics, aquestes lletres esdevenen *lletres modificades* i representen valors concrets. Són diacrítics: el trenc (,), que modifica la lletra *c*, la qual esdevé *ç* (*ce trencada*); el punt volat (·), que modifica el grup gràfic *ll*, el qual esdevé *ll* (*ela geminada*); l'accent agut (´), que modifica les vocals *e, i, o* i *u*; l'accent greu (˘), que modifica les vocals *a, e* i *o*, i la dièresi (¨), que modifica les vocals *i* i *u*.

La *ce trencada* (*ç*) s'usa, per raons etimològiques, per a representar el so [s] davant *a, o* o *u* i a final de mot, i sovint apareix en mots en què alterna amb *c* davant *e* o *i* en altres formes flexives o altres mots de la mateixa família: *calça, començo, forçut, braç* (cf. *calces, comenci, forces, bracet*) (§ 2.6.3.3).

La *el·l* geminada (*ll*) s'usa a l'interior de mot entre vocals, especialment en cultismes i en certs manlleus: *Ave**ll**í*, *co**ll**legi*, *i**ll**lustre*, *ti**ll**la*, *tortel**ll**ini* (§ 2.5.2).

L'ús de l'accent gràfic i la dièresi es tracta en el § 3.1 i en el § 3.2.2, respectivament.

El quadre 3 mostra els signes diacrítics i les lletres que modifiquen.

QUADRE 3
Els signes diacrítics

DIACRÍTIC	GRAFIES	GRAFIES MODIFICADES	EXEMPLES
Trenc (,)	c C	ç Ç	ço, plaça, llençol, forçut, braç; Vicenç
Punt volat (·)	ll LL	ll LL	co ll legi, i ll lusió, Marce ll í, nove ll a
Accent agut (´)	e E	é É	després, feréstec, església; Énguera
	i I	í Í	matí, capítol, física; Ítaca, Íngrid
	o O	ó Ó	ocasió, furóncol, fórmula
	u U	ú Ú	algú, núvol, angúnia; Úrsula, Úmbria
Accent greu (`)	a A	à À	demà, àcid, pàgina; Àngel, Àgata, Àneu, Àfrica
	e E	è È	perquè, mèrit, tècnica; Èric, Èguet, Èlea
	o O	ò Ò	però, lògic, còpia; Òscar, Òdena, Òlbia
Dièresi (¨)	i I	ï Ì	raïm, veïna, Isaïes, fluïdesa
	u U	ü Ü	llaüt, peülla, diüurnal, diürètic, Friül; següent, aigües, lingüística, qüestió, pasqües, obliquïtat

2.1.3. Els dígrafs

2.1.3.1. Com hem dit més amunt a propòsit de la correspondència entre sons i lletres (§ 2.1.1c), hi ha determinats sons que no es representen mitjançant una sola lletra, sinó amb una combinació de dues, els *dígrafs*. Un dígraf és un grup de dues lletres que representa un únic so consonàntic, com els que figuren en el quadre 4. Tot i representar un so, hi ha dígrafs que es parteixen a final de ratlla (§ 3.2.1d).

QUADRE 4
Els dígrafs

DÍGRAF	So	EXEMPLES
gu	[g]	guerxo, guix, orgue, àguila
ig	[tʃ]	assaig, safareig, roig, enuig

QUADRE 4 (Continuació)
Els dígrafs

DÍGRAF	So	EXEMPLES
ix	[ʃ]	ruixat, vaixell, teixit, això, feixuc, oixque, peix, coix
ll	[ʎ]	llarg, llum, collir, colltort, enlloc, ratlla, pell, ull
ny	[ɲ]	nyap, plànyer, companyia, ronyó, banyut, lluny
qu	[k]	queixa, quiet, roques, aquí
rr	[r]	terra, corre, barri, ferro, arruga
ss	[s]	missa, classe, possible, nassos, assumpte

El dígraf *gu* representa el so [g] davant d'una *e* o d'una *i*: **guerra**, **guitarra**, **lloguer**, **aconseguir** (§ 2.7.4.2b). En els altres casos, *gu* són dues lletres que representen dos sons successius: **guant**, **Igualada**, **linguograma**, **agut**, **exigu**.

El dígraf *ig* representa el so [tʃ] darrere d'una vocal tònica que no sigui *i* en final de mot o de radical en els casos en què alterna amb els sons [ʒ] o [dʒ] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: **assaig** (cf. **assajar**), **lleig** (cf. **lletja**), **boig** (cf. **boja**, **embogir**), **rebuig** (cf. **rebutjar**); **Puigcerdà**, **Puigmal**, **Puig-reig** (§ 2.6.7.4b). En els altres casos, *ig* són dues lletres que representen dos sons successius: **mig**, **desig** [itʃ]; **digne**, **ignorar** [iŋ] o [ig].

El dígraf *ix* representa el so [ʃ] darrere de les vocals *a*, *e*, *o* i *u* en aquells parlars en què la *i* no es pronuncia: **caixa**, **peix**, **coixí**, **dibuix**. En els parlars en què *ix* no és un dígraf, la pronúncia d'aquests mots és **ca**[jʃ]**a**, **pe**[jʃ], **co**[jʃ]**í**, **dibu**[jʃ] (§ 2.6.7.3). En els altres casos, *ix* són dues lletres que representen dos o tres sons successius: **clixé**, **Flix**, **Ixart**, **mixeta** [iʃ]; **fixar**, **prolix** [iks].

En la seqüència *guix*, en què hi podria haver concurrència de dos dígrafs, *gu* i *ix*, *gu* representa el so [g] (com en *guerra*) i *ix*, els dos sons successius de [i] i de [ʃ] (com en *clixé*): **guixaire**, **enguixar**, **Guíxols**.

Els dígrafs *ll* i *ny* representen, respectivament, els sons [ʎ] i [ɲ]: **lleï**, **fulla**, **perill**; **nyora**, **senyal**, **lluny** (§§ 2.5.1 i 2.8.1).

La seqüència *ll* pot tenir altres pronúncies en manlleus no adaptats com ara **collage**, **krill** [l] o **allegro** [ll]. En mots de procedència forana com **pinyin** o **Netanyà**, les dues lletres *n* i *y* en contacte es llegeixen com a consonants independents i no com en el dígraf *ny*.

El dígraf *qu* representa el so [k] davant d'una *e* o d'una *i*: **quedar**, **quinze**, **esquerra**, **tranquil** (§ 2.7.4.1b). En els altres casos, *qu* són dues lletres que representen dos sons successius: **quatre**, **Lasquarri**, **quota**.

Els dígrafs *rr* i *ss* representen, respectivament, els sons [r] i [s] entre vocals a l'interior de mot: *terra, arribar, sorrut; classe, missió, tossut* (§§ 2.4 i 2.6.3.2).

2.1.3.2. També es poden considerar dígrafs els grups consonàntics del quadre 5, que representen els sons africats, malgrat que es realitzin sovint en dos moments articuladoris.

QUADRE 5
Grups consonàntics que representen sons africats

GRUP	SO	EXEMPLES
tg	[d͡ʒ]	metge, heretgia
tj		mitja, pitjor, fetjut
ts	[t͡s]	tsar, potser, lletsó
tx	[t͡x]	txec, dutxa, botxí, matxo, cautxú, despatx, esquitx
tz	[d͡ʒ]	atzar, setze, etzibar, horitzó, atzur

Els grups *tj* i *tg* representen el so [d͡ʒ] davant de *a*, *o* o *u* i davant de *e* o *i*, respectivament: *mitjà, pitjor, corretjut; coratge, heretgia* (§ 2.6.6.2).

Els grups *ts* i *tz* representen, respectivament, els sons [t͡s] i [d͡ʒ]: *tsar, potser, lletsó; atzar, dotze, metzina, horitzó, atzur* (§ 2.6.5).

El grup *tx* representa el so [t͡x] a inici o en interior de mot: *txec, butxaca, cotxe, matxo* (§ 2.6.7.4a); i en final de mot o de radical, quan alterna amb el mateix so [t͡x] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: *despatx* (cf. *despatxos*), *esquitx* (cf. *esquitxar*) (§ 2.6.7.4d).

2.1.3.3. També es pot considerar dígraf el grup consonàntic *sc*, que en molts cultismes representa el so [s] davant d'una *e* o d'una *i*: *ascensor, escena, piscina* (§ 2.6.3).

A més, el dígraf *kh* s'empra per a representar el so [x] de certs mots provinents de llengües d'alfabet diferent del llatí, com ara el grec, el rus o l'àrab: *khi, khàzar, sikh, Txékhov, Khomeini, Kazakhstan*.

Antigament s'usava el dígraf *ch* en posició final per a representar el so [k], que es conserva en grafies tradicionals de noms de llinatge o cognoms: *Aymerich, Bosch, Domènec, Estruch, Folch, March, Pitarch, Poch, Reixach, Rossich*.

No es consideren dígrafs:

a) Els grups consonàntics com *ng* o *nt* en *sangtraït* i *cent* quan s'elideix la darrera de les consonants (*sa[n]traït, ce[n]*).

b) Alguns grups consonàntics en obertura sillàbica com *bd, cn, ct, ft, gn, mn, pn, ps, pt o tm*, propis de cultismes (*bdelli, Cnossos, ctenòfors, ftàlic, gnòstic, mnemotècnic, pneumònia, psíquic, metempsicosi, psalm, pterodàctil, Ptolemeu, tmesi*), que en català es conserven.

c) Els grups gràfics propis d'altres llengües presents en manlleus no adaptats i en derivats de noms propis estrangers (*apartheid, au-pair, chardonnay, edelweiss, freelance, jazz, kirsch, leishmaniosi, mousse, nietzscheà, pizza, playback, shakespearia, zoom*).

2.2. LES VOCALS

Les lletres que representen les vocals són *a, e, i, o, u*, que generalment corresponen a sons vocàlics: *pal, la, el, cec, cel, vi, li, toc, col, tu, poruc, suor*. La *i* i la *u* poden representar també les semivocals [j] i [w], respectivament (com en *hiena, iogurt, mai, noia, Iàtova; pau, riuen, uombat*), mentre que en els dígrafs *gu, ig, ix i qu* la *i* i la *u* no es pronuncien.

Les vocals poden dur accent gràfic (§ 3.1), que n'explicita la tonicitat i també el timbre, tot i que en la *e* i la *o* l'accent gràfic no pot representar els diferents timbres que aquestes vocals poden tenir en els diferents parlars, especialment en el cas de la *e* (§ 3.1.2). La *i* i la *u*, a més, poden dur dièresi, que n'indica el valor, vocàlic o consonàntic, segons el context i la sillabificació (§ 3.2.2).

2.2.1. La grafia dels sons vocàlics tòncics

L'ús de les grafies vocàliques en el vocalisme tònic general és unívoc i no es presta a confusió en la mesura que a cada so vocàlic li correspon la seva grafia vocàlica, amb el benentès que els sons [ɛ] i [e], d'una banda, i [ɔ] i [o], de l'altra, comparteixen una mateixa grafia: *e* i *o*, respectivament. El quadre 6 mostra les equivalències que s'estableixen en síl·laba tònica entre sons i grafies.

QUADRE 6
Correspondència entre els sons vocàlics
i llurs grafies en síl·laba tònica

SO	GRAFIA	EXEMPLES
[a]	a	ala, mar, humà
[ɛ]	e	èxit, cel, alè
[e]		ésser, festa, bé
[i]	i	illa, pit, allí

QUADRE 6 (*Continuació*)
Correspondència entre els sons vocàlics
i llurs grafies en síl·laba tònica

So	GRAFIA	EXEMPLES
[ɔ]	o	obra, port, però
[o]		ombra, fosc, raó
[u]	u	ungla, ruc, comú

Cal tenir en compte, a més, que la [ə] tònica dels parlars baleàrics s'escriu *e* (*pera*, *cadena*) i que, en septentrional, la *o* es pronuncia en molts casos [u] (*cançó*, *Canigó*), de manera que es pot confondre amb la *u*.

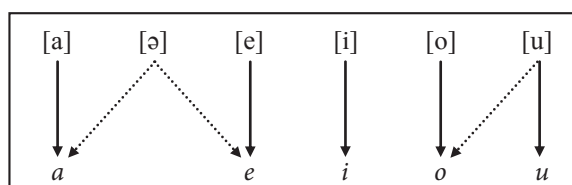
En alguns parlars, el contacte de la [a] amb un so palatal dona lloc al tancament de la vocal en [ɛ], fet que no transcendeix a l'escriptura: *llarg*, *xarxa*, *viatge*.

2.2.2. La grafia dels sons vocàlics àtons

2.2.2.1. La grafia dels sons vocàlics àtons en els parlars occidentals és, en general, unívoca i cada so es correspon amb una grafia distinta, tot i els casos d'assimilacions, harmonies i altres fenòmens. En aquests parlars hi ha pronúncies admissibles que no es reflecteixen en l'escriptura, com la terminació [-e] del masculí singular dels mots acabats en el sufix *-ista* (*artista*, *turista*), corrent en la llengua parlada, o, en registres informals, l'oscil·lació de timbre de la *a* àtona final (*casa*, *compra*) i la pronúncia [a] a l'inici de mots començats per *en*, *em* i *es* (*encetar*, *embut*, *escoltar*) o deguda a la posició pretònica de la *e* (*sencer*, *llençol*, *lleuger*, *resplendor*, *el Bellestar*, *Miquelet*).

En els parlars orientals, en canvi, hi ha sons que poden correspondre a dues grafies diferents. Aquest és el cas de *a* i *e*, quan representen el so [ə] (per exemple, de *tal·lar* i *tel·lar* o de *para* i *pare*), i de *o* i *u*, quan representen el so [u] (per exemple, de *escorar* i *escurar*). El quadre 7 mostra les equivalències entre els sons vocàlics àtons i les grafies corresponents. La fletxa discontinua indica les correspondències que només es donen en els parlars orientals.

QUADRE 7
Correspondència entre els sons vocàlics i llurs grafies en síl·laba àtona

QUADRE 7 (*Continuació*)
Correspondència entre els sons vocàlics i llurs grafies en síl·laba àtona

So		GRAFIA	EXEMPLES
PARLARS OCCIDENTALS	PARLARS ORIENTALS		
[a]	[ə]	a	amor, carrer, illa
[e]		e	petit, córrer, mare
[i]	[i]	i	dinar, oli
[o]	[u]	o	carro, comú, volar
[u]		u	humà, jugar, tribu

Cal tenir en compte que en mallorquí i menorquí es pronuncia [e], i no [ə], la *e* del radical dels mots amb [e] en llurs formes rizotòniques (*pecar, pegar, esperar*) o en les de llurs mots primitius (*herbeta, ventada, peuet*), i la *e* posttònica dels mots plans acabats en *-ec* (*càrrec, mà-nec*), i que la [a] de l'alguerès té les mateixes correspondències que la [ə] en els altres parlars orientals (*àngel, Caterina, embut, sostre*).

En els parlars en què *a* i *e* representen el so [ə] àton, i *o* i *u* representen el so [u] àton, cal tenir en compte les indicacions que es donen a continuació.

2.2.2.2. Si la vocal àtona pertany a un radical o un sufix lèxic, la grafia en molts casos coincideix amb la d'una altra forma flexiva o un altre mot de la família en què la síl·laba que conté la vocal sigui accentuada: *afaitar* (cf. *afaita, afait*), *carona*, *descarat* (cf. *cara*), *francès* (cf. *França*), *isòbar* (cf. *isobàric*), *Llàtzer* (cf. *llatzèria*), *passar* (cf. *pas, passa*), *pesar* (cf. *peses, pes*), *plegarà* (cf. *plega, plec*), *terreny* (cf. *terra*); *assolellar, solà* (cf. *sol*), *fosc*, *enfosquir* (cf. *fosc*), *furiós* (cf. *fúria*), *mètode* (cf. *metòdic*), *pomera* (cf. *poma*), *sucar* (cf. *suco, suc*), *ulleres* (cf. *ull*), *vorera* (cf. *vora*).

Tot i això, sovint la vocal àtona d'un radical no figura en síl·laba accentuada en cap altra forma del paradigma o mot de la família lèxica i, doncs, no fa evident la grafia (*assassi, avaria, camell, davant, racó, raspall; deler, enciam, enxaneta, enyorar, espàrrec, rave, setí, Ermengol, Begur, Berà, Cardener, Empordà, Fenals, Lledó; atordir, cercol, comí, conill, escrípol, soroll, sospirar, Joan, Bordeus, Hongria; butxaca, municipi, tupí, turment*), fet que es dona especialment amb prefixos àtons (com els dels mots *anormal, bescanvi, conciutadà, desfer, enfortir, esfullar, premeditat, reconèixer*) així com amb els mots àtons o clítics (com *als, de, el, ho, pel, se, us*).

Cal tenir present, però, que sovintegen els casos en què varia la vocal entre mots d'una mateixa família o d'un mateix paradigma flexiu a causa de l'allomorfeisme entre

un radical patrimonial i un de culte (com entre *agreujar* i *gravetat*, *lleter* i *lactant*, *monestir* i *monasterial*, *nedador* i *natació*; *bocada* i *bucal*, *corbar* i *curvatura*, *dolç* i *dulcificar*, *fonedor* i *fusió*, *fullejar* i *foliar*, *joguina* i *jugar*, *joventut* i *juvenil*, *món* i *mundà*, *orinar* i *urinari*, *polvoritzar* i *pulverulent*, *ullada* i *ocular*, *volcànic* i *vulcanisme*) o entre les formes verbals rizotòniques i arrizotòniques dels verbs que s'indiquen en el quadre 8.

QUADRE 8
Grafies vocàliques de les formes arrizotòniques
de verbs que presenten alternances vocàliques en el radical

GRAFIA	VERBS	EXEMPLES	
		FORMES ARRIZOTÒNIQUES	FORMES RIZOTÒNIQUES
a	caure fer haver	caiem, caurà, caiguem, caient... faré, faria (<i>bal. facem, faceu</i>) havia, hagué, haurà, hagués, havent...	cau, queia (<i>bal. queim, queis</i>) faig, fas, faci, fèiem, feu, fes has, hem
	saber	sabem, sabia, sabé, sabrà, sabés, sabent...	sé, sap, saben
	péixer/pàixer	paixem, paixia, paixaràs, paixés, pascut...	peixo, paix o peix, peixi
	jeure/jaure néixer/nàixer treure/traure	jaiem, jagué, jaurà, jaguem, jaguessis... naixem, nasqué, naixia, naixerà... traiem, tragué, traurà, trauria, traquem...	jec o jac, jeu o jau, jeia (<i>val. jaga, jaguen</i>) neix o naix, neixi (<i>bal. nesc</i>) treu o trau, treia, tret (<i>bal. treim, treis</i>)
o	collir cosir engolir escopir omplir	collim, collí, collia, collirà, colliria... cosim, cosí, cosia, cosirà, cosiria... engolim, engolí, engolia, engolirà... escopim, escopí, escopia, escopirà... omplim, omplí, omplia, omplirà...	cull, cullen, culli (<i>val. culla</i>) cus, cusen, cusi (<i>val. cusa</i>) engul (<i>val., alg.</i>) escup, escupen, escupi ompló, omplés, omple...; ompli, omplis...; umpl, umplis, umplin (<i>bal.</i>), umpli (<i>bal., alg.</i>)
	sortir	sortim, sortí, sortia, sortirà, sortiria...	surt, surten, surti
	tossir	tossim, tossí, tossia, tossirà, tossiria...	tus, tussen, tussi (<i>val. tussa</i>)
	poder voler	podem, pogué, podia, podrà, podria... volem, volgué, volia, voldrà, voldria...	puc, pot vull, vol
u	poder voler	puguem, pugueu vulguem, vulgueu	pugui, puguis, pugues vulgui, vulguis, vulgues

Aquestes alternances afecten igualment els verbs derivats, com ara *decaure*, *escaure*, *satisfer*, *estrafer*, *desfer*, *ajeure*, *renéixer*, *abstreure*, *atreure*, *sostreure*, *acollir*, *escollir*, *descosir*, *reomplir*, *ressortir*, *sobresortir* o *malvoler*.

2.2.2.3. Si la vocal àtona pertany a una terminació flexiva, el fet que aquesta terminació sigui verbal o nominal i que acabi en vocal o en vocal seguida de consonant revela en molts casos la grafia corresponent:

a) Els noms i adjectius femenins en singular terminen generalment en *-a*: *aigua, corda, dansa, dona, lloba, pasqua, pesta, pluja, poma, psiquiatra, sogra, terra, vaca, vela; altra, certa, digna, exacta, forta, grisa, negra, nostra, pobra, pura, tendra; Antònia, Llúisa, Núria, Teresa; Andorra, Castella, Garrotxa, Llombardia, Provença, València.*

b) Els noms i adjectius masculins en singular terminen generalment en *-e* (*aire, cilindre, compte, cotxe, cove, dubte, formatge, home, metre, orgue, pare, psiquiatre, regle, rellotge, rostre, sastre, segle, sogre, tracte; altre, digne, exacte, negre, nostre, pobre, tendre; Alexandre, Esteve, Isidre, Jaume, Quirze; Ebre, Egipte, Maresme, Roine*) o en *-o* (*carro, cuiro, esbarjo, ferro, lavabo, número, piano, quarto, suro, toro, zero; dropo, flonjo, fondo, guerxo, minso, viudo; Apollo, Cupido, Otello; Cinto, Mingo, Ximo; Aneto, Caro, Comaloforno, Durro, Muro, Tibidabo; Congo, Togo*).

c) Els noms i adjectius acabats en *-e* o en *-a* fan els plurals en *-es*, siguin masculins o femenins: *aires, dubtes, orgues, pares, segles; dies, indígenes, mapes, monarques, planetes, trànsfugues; aigües, dones, pasqües, places, pluges, terres, vaques, veles; altres, dignes, exactes, grises, negres, nostres, pobres, tendres; certes, fortes, pures; les Filipines, les Garrigues, les Guillerries, els Aspres, els Monegres.*

Notem que les terminacions *-ga, -ca, -ça* i *-ja* passen a *-gues, -ques, -ces* i *-ges*, respectivament, en els plurals: *amigues* (de *amiga*), *vaques* (de *vaca*), *places* (de *plaça*), *pluges* (de *pluja*).

Anàlogament, *Atenes, Balmes, Banyoles, Blanes, Caldes, Figueres, Galles, Londres, Nules, Pedralbes, Ribes, Salses, Sitges, Tebes, Vives; Aristòfanes, Cresques, Euclides, Hermògenes, Pèrcles, Sòcrates, Sòfocles*, etc.

També s'escriu *-es* en les terminacions dels mots apellatius plans o esdrúixols els ètims dels quals terminen en *-as* (*àlies, atles, bòrees, càrdies, galimaties, judes, mecenes, messies, pàncrees*), així com en les terminacions dels noms de persona hebreus, grecs i llatins que tenen *-as* en llurs formes gregues i llatines, d'acord amb la pronúncia dels parlars que diferencien *a* i *e* àtones: *Ananies, Atenàgors, Azaries, Críties, Dimes, Elies, Enees, Epaminondes, Esdres, Fídies, Gòrgies, Hípies, Isaïes, Jeremies, Judes, Leònides, Lísies, Maties, Mecenes, Palles, Pausànies, Pelòpides, Pitàgors, Protàgors, Seutes, Símmies, Telèusies, Tobies, Zacaries*, etc. En canvi, s'escriuen amb *-as* *Caucas* o *Damas*, en què *-as* no pertany a la terminació sinó que forma part del radical dels mots grecs i llatins corresponents.

d) S'escriu *o* en la terminació amb què es forma el plural dels noms i adjectius masculins: *boscós* (al costat de *boscs*), *braços, calaixos, gasos, nassos, països, peixos, pisos, reflexos, textos* (al costat de *texts*); *anglesos, baixos, complexos, escassos, lletjos* (al costat de *lleigs*), *tristos* (al costat de *trists*).

Notem que l'aplicació d'aquesta regla ortogràfica comporta un canvi de grafia en el cas dels singulars acabats en *-ig*, en què aquesta seqüència canvia en *j* o *tj*: *bojos* (de *boig*), *desitjos* (de *desig*).

e) Les formes verbals del singular terminen generalment en *-a* (*calla, anava, reia, deia, venia, moga, portara, sàpiga, tindria*), en *-e* en el present d'indicatiu i l'imperatiu de la segona i tercera conjugació (*corre, obre, omple, vine*) o bé en *-o* en la primera persona del present d'indicatiu (*estudio, canvio, torno, cabo, temo, afegeixo, dormo*).

Adopten, però, la terminació *-u* les formes baleàriques de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs acabats en *-oar* i *-uar*: *incou* (de *incoar*), *llou* (de *lloar*); *continuu* (de *continuar*), *suu* (de *suar*). Aquesta *u* final forma diftong amb la vocal final del radical. Els verbs acabats en *u* semivocàlica precedida de vocal no adopten terminació: *creu* (de *creuar*), *encau* (de *encauar*). En canvi, els verbs acabats en *u* semivocàlica precedida de consonant adopten la terminació *-o*: *adequo* (de *adequar*), *enaiguo* (de *enaiguar*).

f) Els infinitius verbals de la segona conjugació terminen sempre en *-e*: *caure, moure, perdre, plaure, rebre*.

g) Les formes verbals que terminen en el so [ə] seguit de *r, s, m, u* o *n* s'escriuen amb *e*: *córrer, néixer, vèncer, empènyer; cantes, afegeixes, dormies, seguïres, sàpigues, cantesses, vindries; anàvem, acabàrem, correríem; tornàveu, vàreu, pensaríeu; pensen, venien, dormissen, tornarien*.

Notem que l'aplicació d'aquesta regla ortogràfica comporta el canvi de la consonant final del radical verbal quan no pot tenir la mateixa grafia davant *e* o *i* que davant *a, o* o *u*: *pagues, pagueu, paguen* (cf. *paga, pago*), *toques, toqueu, toquen* (cf. *toca, toco*), *vèncer, vences, vencem, venciem, venceu* (cf. *venço, vençut*), *puges, pugem, pugen* (cf. *pujo, puja*).

El quadre 9 mostra les grafies vocàliques que es donen més sovint en les terminacions flexives.

QUADRE 9
Grafies vocàliques majoritàries de les terminacions flexives

GRAFIA	TERMINACIÓ	FORMES	EXEMPLES
a	Vocal	<i>De femení singular</i>	corda, lloba, sogra; digna, grisa, nostra; Lluïsa, Andorra
		<i>Verbals</i>	calla, anava, reia, sàpiga, tindria
e	Vocal	<i>De masculí singular</i>	cove, pare, rostre, sogre; digne, nostre; Jaume, Ebre
		<i>Verbals</i>	caure, moure, plaure, perdre, rebre
	Vocal + una altra grafia	<i>De plural (+ s)</i>	aires, pares; dies, mapes; pluges, veles; dignes, nostres; fortes, pures; Guilleries, Monegres
		<i>Verbals (+ r, s, m, u, n)</i>	córrer, vèncer; cantes, vindries; anàvem, acabàrem; tornàveu, vàreu; pensen, venien

QUADRE 9 (Continuació)
Grafies vocàliques majoritàries de les terminacions flexives

GRAFIA	TERMINACIÓ	FORMES	EXEMPLES
o	Vocal	<i>De masculí singular</i>	carro, esbarjo; flonjo, fondo; Apollo, Cinto, Aneto, Congo
		<i>Verbals</i>	canvio, temo, dormo
	Vocal + s	<i>De masculí plural</i>	calaixos, pisos; escassos, tristos

2.2.2.4. Malgrat les tendències generals que s'acaben d'indicar en el quadre 9, convé notar que:

a) Hi ha masculins singulars acabats en *-a* (*belga, celta, delta, dia, idiota, indígena, ioga, mapa, pirata, sàtrapa, trànsfuga; Agripa, Àtila, Catilina, Jugurta, Mahoma, Sèneca*), especialment amb les terminacions *-arca* (*jerarca, monarca, patriarca*), *-cida* (*fratricida, homicida, insecticida, suïcida*), *-clasta* (*iconoclasta*), *-cola* (*agrícola, vinícola, cavernícola, terrícola*), *-crata* (*aristòcrata, demòcrata, tecnòcrata*), *-eta* (*atleta, exegeta, planeta, poeta, profeta*), *-ma* (*axioma, diafragma, drama, enigma, panorama, pijama, poema, prisma, símptoma, sistema, trauma; anagrama, epigrama, fotograma, programa, telegrama*), *-ista* (*anarquista, artista, ciclista, egoista, excursionista, novel·lista, periodista, protagonista, socialista*), *-ita* (*hermafrodita, hipòcrita, jesuïta, troglodita, vietnamita*), *-latra* (*egòlatra*), *-ota* (*patriota, xipriota*), *-pata* (*homeòpata, psicòpata*) i *-peda* (*logopeda*).

b) També hi ha masculins singulars acabats en *-u* (com ara *exigu, individu, ingenu, papu, perspicu, residu, ritu, vidu*, encara que la *-u* no és marca flexiva sinó que pertany al radical: *exigua, individuar, residual, viduïtat*; i especialment quan el mot acaba en diftong decreixent: *blau, trineu, niu, brou, Macau, Tomeu, Guiu, Salou*); així com masculins singulars acabats en *-us* i en *-os* (es tracta de mots invariables en nombre com *anus, cactus, fetus, globus, tipus; albatros, caos, cosmos* o *termos*, i de noms propis com *Bacus, Màrius, Pius; Benafigos, Campos; Argos, Delfos, Dionisos, Minos* o *Tartessos*).

c) També hi ha femenins acabats en *-e*: *barbàrie, base, calvície, cariàtide, catàstrofe, classe, crisàlide, cúspide, efigie, el·lipse, espècie, falange, fase, febre, flaire, frase, hecatombe, higiene, imatge, índole, intempèrie, llebre, mare, piràmide, sèrie, superfície, torre, verge; Carme, Irene, Matilde; Calliope, Dafne, Penèlope, Persèfone*; adjectius invariables com *alegre, bilingüe, cèlebre, celeste, jove, lliure, rude, salvatge*, i els mots terminats amb els sufixos *-aire* (*arrossaire, boletaire, captaire, escombriaire, llenyataire, xerraire*), *-ble* (*comptable, noble, possible, responsable, veritable*) i *-oide* (*esqui-zoide, ovoide, tiroide*).

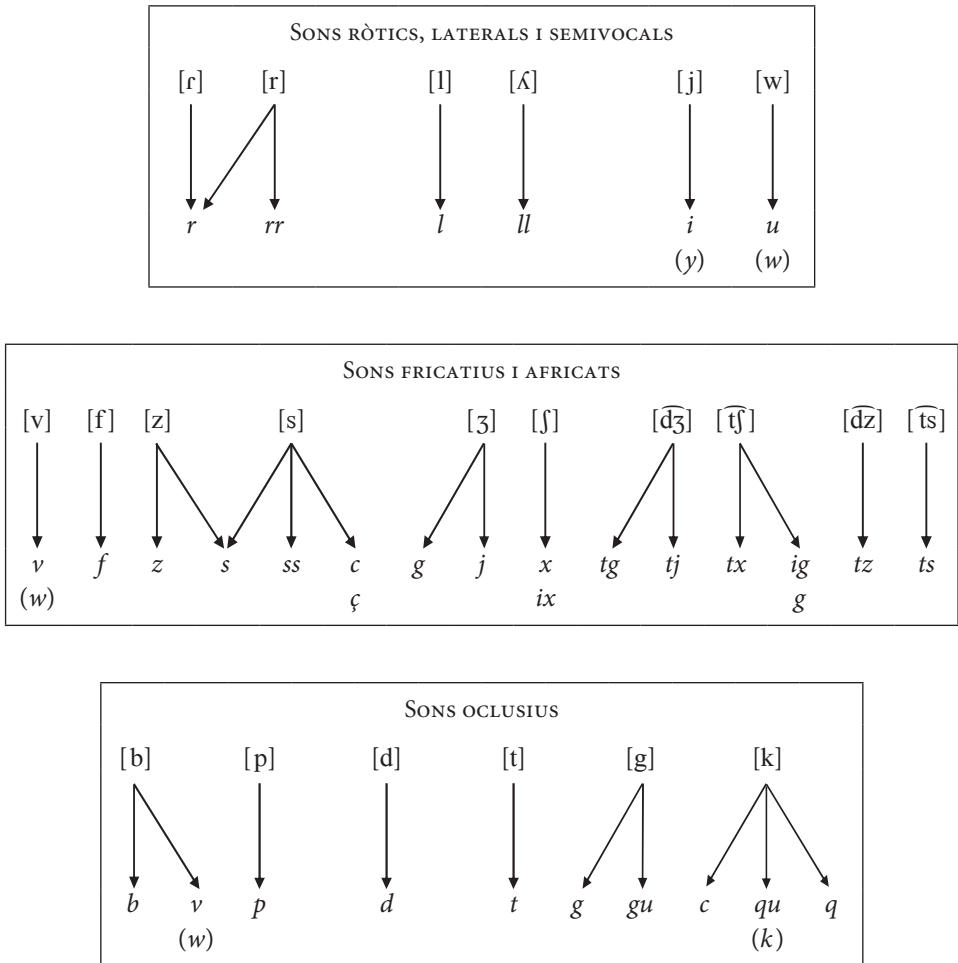

2.3. LES CONSONANTS

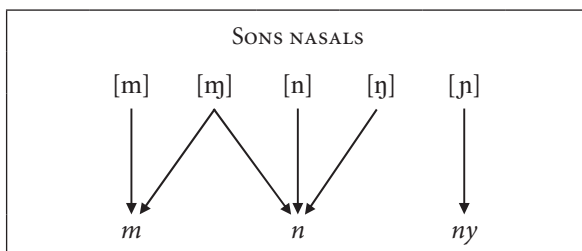
2.3.1. Les *consonants* són les lletres *b, c, d, f, g, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y* i *z*, que representen els sons consonàntics, i també *h*, que només es pronuncia en casos molt especials (com en *ehem, halar* o *hitlerià*; § 2.9.2). Igualment representen sons consonàntics les grafies modificades *ç* i *ll*, i també els dígrafs (§ 2.1.3). D'altra banda, les lletres *i* i *u* representen també les semivocals [j] i [w], respectivament.

Depenent del context, hi ha consonants que poden representar sons diversos, i sons que es poden escriure amb consonants diverses, però les correspondències més usuals són les que figuren en el quadre 10.

QUADRE 10
Correspondència entre els sons consonàntics i llurs grafies

QUADRE 10 (Continuació)
Correspondència entre els sons consonàntics i llurs grafies

Les lletres entre parèntesis es troben en manlleus. S'ha prescindit de relacions secundàries o més esporàdiques degudes a processos fonètics i fonològics o a variació entre parlars. La dispersió de grafies dels sons oclusius i nasals, els fricatius i els africats es deu a la neutralització del grau de sonoritat, les assimilacions en l'àmbit de mot i l'evolució històrica del sistema fònic català, que explica també els dígrafs i correspondències com les de *g* o *c*.

2.3.2. Sobre l'ocurrència dels sons oclusius, fricatius i africats en fi de síl·laba, convé tenir present:

a) Que en posició final absoluta de mot solament és possible la realització sorda. En conseqüència, en aquesta posició un so sord es pot trobar representat per la consonant que ordinàriament serveix per a la representació del so sonor corresponent: *adob* [p], *càlid* [t], *diàleg* [k], *brunz* [s]; i *comprov* [f], *envej* [ʃ], *trepitj* [tʃ], que, en balearic, són les formes de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs *comprovar*, *envejar* i *trepitjar*.

b) Que en posició interior de mot aquests sons adopten la sonoritat de la consonant següent; per tant, els sons sords són solament possibles davant d'un sord, i els sonors, davant d'un sonor. En conseqüència, un so sord es pot trobar representat per la consonant que ordinàriament serveix per a la representació del so sonor corresponent (*dissabte* [p], *adquirir* [t], *estagflació* [k], *sovkhos* [f], *rajput* [ʃ], *adscriure* [tʃ]), i viceversa (*capgirar* [b], *futbol* [d], *tècnic* [g], *afganès* [v], *bisbe* [z], *caixmir* [ʒ], *sotsdelegat* [dʒ], *Puiggraciós* [dʒ]).

A continuació es tracten els aspectes més rellevants de les principals correspondències entre les consonants i llurs pronúncies habituals.

2.4. LA GRAFIA DELS SONS RÒTICS [r] I [r]: R I RR

2.4.1. El so ròtic bategant [r] s'escriu invariablement *r*, mentre que el so ròtic vibrant [r] es representa mitjançant *r* a inici de mot o darrere de consonant, i mitjançant el dígraf *rr* entre vocals, com mostra el quadre 11.

QUADRE 11
Les grafies dels sons ròtics

SONS	GRAFIA	EXEMPLES
[r]	r	aire, cara, eruga, fúria, lliri, mira, orella, soroll, virus, Pere, Europa; brut, cigró, contra, crit, dret, fred, lladruc, llibre, sempre, suprem, teatre, xifra, Adrià, Segre, Àfrica
[r] / [r]		corda, esbarjo, garsa, jardí, llarga, nervi, orfe, porxo; erm, forn, serp; Carles, Mercè, Artà, Orpesa, Berna; bar, favor, fèmur, gir, úter, vampir, Òscar, Ester, Amer, Xúquer, Singapur
[r]	r	racó, res, roca, ruïna, Roger, Rita, Reus; folrat, conreu, somriu, Conrad, Ulric, Manresa, Israel; desratitzar, subratllar
	rr	arròs, barranc, burro, carril, gerro, murri, ocurrent, serrell, sorrut, torre, xerric, Ferran, Montserrat, Borriana, Navarra

Generalment no es pronuncia la primera *r* dels mots *arbre*, *marbre*, *perdre* (especialment en parlars valencians) i *llavors* (adverbi). També se sol emmudir la *r* del radical dels verbs *prendre* i derivats (com *aprendre*, *comprendre* o *sorprendre*) i *cerndre*, de les formes que presenten la consonant *d* de suport, això és, les d'infinitiu, futur i condicional: *prendre*, *prendràs*, *prendriem*; *cerndre*, *cerndràs*, *cerndriem*.

En baleàric i en alguerès, s'escriu *rr* a final de mot en la grafia de la primera persona del singular del present d'indicatiu d'alguns verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en [r], per a diferenciar-los dels acabats en [r] (cf. *amar* i *amarr*, de *amarar* i *amarrar*, respectivament): *narr* (de *narrar*), *serr* (de *serrar*), *torr* (de *torrar*), *xampurr* (de *xampurrar*). En el verb *córrer* i derivats, s'escriuen amb *rr* totes les formes del singular del present d'indicatiu (*corr*, *corrs*, *corr*; *concorr*, *discorrs*, *ocorr*, *recorr*, *transcorr*) i la segona persona del singular de l'imperatiu (*corr*).

2.4.2. Quan el so vibrant [r] apareix entre vocals precedit d'un prefix o d'un radical, s'escriu generalment *r*: *aerorefrigerant*, *antiràbic*, *autoretrat*, *Bielorússia*, *biòritme*, *birefringència*, *brevirostre*, *contrareforma*, *contrarestar*, *desoxiribonucleic*, *dextrorotatori*, *extraradi*, *fotoresistència*, *iberoromà*, *infraroig*, *monoraíl*, *multiracial*, *neorealisme*, *polirítmia*, *prerequisit*, *preromànic*, *pseudoràbia*, *radioreceptor*, *semirecta*, *sobreserva*, *suprarenal*, *teleraradar*, *termoregulador*, *trirectangle*, *turboreactor*, *vicerektorat* (§ 4.3c). Però s'escriuen amb *rr*:

a) Els mots formats amb els prefixos *a-* privatiu, *a-* verbalitzador, *cor-* (variant de *con-*) i *ir-* (variant de *in-*): *arrafidi*, *arreflèxia*, *arrítmia*, *arrize*; *arraconar*, *arreçar*, *arreglerar*, *arriscar*, *arromançar*, *arruïnar*; *corredemptor*, *correferent*, *corregnar*, *correligionari*, *correpressor*, *corresponsable*; *irracional*, *irreal*, *irregular*, *irresolt*, *irreverent*, *irrompible*.

b) El mot *erradicar* i derivats (*erradicació*, *erradicatiu*).

Notem, però, amb *r*, *erosió*, *erupció* o *erumpent* ('que brota o neix rompent'), cultismes també formats amb el prefix històric *e-* (variant de *ex-*), però que, a diferència de *erradicar*, es pronuncien amb [r] i no amb [r̄].

c) Alguns mots prefixats ja formats en llatí (com *birrem*, *prerrogativa*, *prorrata*, *pròrroga*, *prorrompre*, *trirrem*, *virrei*) i els compostos manllevats (com *aiguarràs*, *bancarrota*, *xafarranxo*) i els delocutius (com *arreveure*, *anorrear*) (§ 4.3c).

d) Els compostos amb els radicals d'origen grec *raqui(o)-* 'columna vertebral', *reo-* 'corrent', *rin(o)-* 'nas', *rinco-* 'trompa, bec', *riz(o)-* 'arrel' i *rodo-* 'rosa', i amb les terminacions *-rràfia* 'costura, sutura', *-rràgia* 'vessament', *-rrea* 'flux', *-rrexí* 'ruptura, esquinç', *-rrinc* 'trompa, bec' i *-rroide*: *cefalorraquidi*, *glucorràquia*, *intrarraquidi*, *pneumorràquia*; *batirreòmetre*, *biorreologia*; *arrínia*, *catarrí*, *cetorrínid*, *cromorri-norrea*, *dacriorri-nostomia*, *leptorri*, *mesorri*, *mesorrínia*, *otorrinolaringòleg*, *platirri*; *cinorrinc*, *nematorrinc*, *nissorric* ('mosquit tropical'), *ornitorrinc*, *Oxirrinc* (ciutat de l'antic Egipte); *arrize*, *arrizòfit*, *arrizotònic*, *coral·lorriza*, *glicirrizina*, *micorriza*, *micorrizogen*, *pilorriza*, *polirriz*; *calciorrodocrosita*, *cinorròdon*, *metarrodopsina*; *arteriorràfia*, *neurorràfia*, *perineorràfia*; *blennorràgia*, *hemorràgia*, *mastorràgia*, *otorràgia*; *amenorrea*, *diarrea*, *gonorrea*, *seborrea*, *verborrea*; *cariorrexí*, *himenorrexí*, *metrorrexí*, *miorrexí*; *hemorroide*, *limforroide*.

e) Els derivats formats amb els prefixos *hiper-*, *inter-* i *super-*, davant d'un radical començat per *r*: *hiperrealisme*, *interregne*, *superrealista*.

Cal tenir present que, en el cas dels compostos patrimonials, la *r* va precedida de guionet (§ 4.3.2.2d): *barba-roig*, *guarda-roba*, *mata-rates*; *Coma-ruga*, *Font-romeu*.

2.4.3. També s'escriuen amb *r* final, que s'emmudeix a la major part del domini català, un bon nombre de mots polisíl·labs patrimonials:

a) Tots els infinitius, llevat dels que terminen en *-re*: *comptar*, *portar*, *menjar*, *començar*, *anar*; *haver*, *poder*, *saber*, *valer*, *voler*; *conèixer*, *créixer*, *empènyer*, *ésser*, *plànyer*, *témer*, *vèncer*; *afegir*, *beneir*, *obrir*, *sentir*; *dar*, *fer*, *dir*, *dur*. En canvi: *cabre*, *caure*, *perdre*, *rebre*, *riure*, *vendre*. Notem especialment *córrer* i derivats (*concórrer*, *ocórrer*, *recórrer*, *transcórrer*).

b) Els noms i adjectius aguts que presenten *r* en una altra forma flexiva o en un derivat: *altar* (cf. *altaret*), *carrer* (cf. *carreró*), *calor* (cf. *calorós*), *flor* (cf. *florir*), *paper* (cf. *papereria*), *rector* (cf. *rectoria*), *senyor* (cf. *senyora*); *clar* (cf. *clara*, *claror*), *darrer* (cf. *darrera*, *endarrerir*), *lleuger* (cf. *lleugera*, *lleugeresa*), *madur* (cf. *madura*, *maduresa*), *millor* (cf. *millorar*), *popular* (cf. *popularisme*), *segur* (cf. *segurament*); *Roger* (cf. *Rogeret*), *Salvador* (cf. *Salvadora*, *Vadoret*), *Balaguer* (cf. *balaguerí*), *Begur* (cf. *begurenc*), *Petrer* (cf. *petrerí*), *Vallespir* (cf. *vallespirenc*), *Alger* (cf. *Algèria*, *algerí*). Però: *calé*, *quinqué* (malgrat *calerons*, *quinqueret*). En alguns casos, però, la *r* no figura en cap forma del paradigma ni en cap altre mot de la família lèxica, com en *ahir*, *raor*, *senar*, *senglar* o *Medir*. La *r* final també s'emmudeix en alguns noms plans: *àlber*

(cf. *albera, albereda*), *càntir* (cf. *cantirer*), *mossènyer, sèver*; *Llàtzer* (cf. *llatzerat*), *Àger* (cf. *agerenc*), *Binibèquer, Arànses, Éller, Músser, Sóller* (cf. *solleric*).

c) Els noms i adjectius formats amb els sufixos *-ar* (*bestiar, centenar; alzinar, canyissar, tarongerar; campanar, pedregar; Pilar*), *-er* (*cavaller, estranger, fuster, mariner; galliner, paller; cendrer, teler; ametller, llimoner; brasiler, felanitxer, maniser; cridaner, fugisser, triganer; Roser*), *-or* (noms abstractes femenins: *abundor, foscor, negror, germanor*), *-dor* (*acollidor, colpidor, temptador; governador, pescador, segador; corredor, mirador, obrador; aparador, estenedor, mocador*) i *-tor* (*autor, compositor, doctor, factor, pintor, protector*).

Cal notar que la *r* també s'emmudeix en els plurals (*càntirs, diners, flors; darrers, madurs; alzinars, fusters, cremors, assecadors, espolsadors*) i en els compostos (*enganyapastors, petjapapers, portacigars*). Anàlogament, *dimarts, socors* (en alguns parlars), *Dolors, Farners; Argelers, Calders, Granollers, Balears, Navars, Pallars*.

Cal remarcar que generalment es pronuncia la *r* final de determinats monosíl·labs com *cor, far, llar, mar, mur, or, pur, Mir* o *Ter*. En menorquí i sobretot en mallorquí, en canvi, la *r* final només es pronuncia en casos excepcionals.

2.5. LA GRAFIA DELS SONS LATERALS [l] I [ʎ]: L I LL

2.5.1. Les grafies dels sons lateral alveolar [l] i lateral palatal [ʎ] són *l* i *ll*, respectivament, tal com es pot veure en el quadre 12.

QUADRE 12
Les grafies dels sons laterals

SO	GRAFIA	EXEMPLES
[l]	l	lent, líquid, luxe, Laura, Líbia; bola, color, feliç, mola, oli, quilo, volum, Aleix, Alacant, Itàlia; ampli, blanc, oncle, Glòria, Fluvià; calma, filtre, salsa, Olga, Alvèrnia; bulb, elm, fals, solc, Adolf; cel, útil, núvol, Benassal
[ʎ]	ll	llatí, llibre, llop, Llorenç, Lluïsa, Lleida; agulla, allò, bullir, dilluns, gallina, molla, palla, relleu, vella, Guillem, Sóller, Càller; enllà, trasllat; detall, moll, pell, senzill, ull, Sabadell

Cal tenir en compte que la *ll* no inicial es pronuncia habitualment [j] en els parlars baleàrics i en determinades zones del català central: *agulla, cabell, cella, escull, fill, genoll, palla, ull, vull*.

Notem que en una mateixa família de mots alternen sovint radicals patrimonials amb *ll* inicial i radicals cultes amb *l*: *llàgrima* (cf. *lacrimal*), *llana* (cf. *lanifer*), *llança* (cf. *lanceolat*), *llavi* (cf. *labial*), *llebre* (cf. *leporí, lepòrid*), *llegir, llegible* (cf. *lector, lectura*), *llengua* (cf. *lingual, lingüístic*), *lleï* (cf. *legal, legislar, legítim*, però *llegítima* 'porció d'una herència'), *llet* (*làctic, lactància*), *lletra* (cf. *literal, literari, literatura*),

llibre, *llibresc* (cf. *librari*), *lliure* (cf. *liberal* —al costat de *lliberal*—, *liberalisme*, *libèrrim*), *llum* (cf. *lumínic*, *luminescència*), *lluna* (cf. *lunar*), *Llull* (cf. *lullia*). Notem, així mateix, *lògic*, *religió* (i no *llògic, *relligió), etc. En canvi, *motxilla*, *porcellana*, *rellotge*, *xandall* (i no *motxila, *porcelana, *rellotge, *xàndal), etc.

Tots dos sons, [l] i [ʎ], es poden geminar en una sèrie de casos, i llavors s'escriuen amb les grafies *ll* (§ 2.5.2), *tll* i *tl* (§ 2.5.3).

2.5.2. El so lateral alveolar geminat [ll] s'escriu amb la grafia modificada *ll*, dita *ela geminada* (§ 2.1.2), que apareix a l'interior de mot entre vocals: *al·lot*, *col·legi*, *il·lusió*, *nove·lla*, *tranquil·litat*. La grafia *ll* s'escriu per raons etimològiques en mots provinents d'altres llengües que presenten *l* doble en el mot original, i es troba principalment en mots d'origen culte (*al·lèrgia*, *bè·llic*, *cel·la*, *el·lipse*, *excel·lent*, *fal·làcia*, *hel·lènic*, *idi·lli*, *il·lustrar*, *intel·ligència*, *ma·lleable*, *mo·llusc*, *pà·llid*, *para·llel*, *repel·lent*, *satè·llit*, *sil·laba*, *ve·lleïtat*; *Apol·lo*, *Aquil·les*, *Ave·llí*, *Cal·líroe*, *Caraca·lla*, *Ga·lla*, *Sa·llusti*, *Gà·llia*), manlleus (*aiato·llà*, *buguenví·llea*, *ge·llaba*, *torte·llini*, *xare·llo*; *Al·là*, *Ote·llo*, *Brusse·lles*, *Ga·llura*), derivats de noms propis estrangers (*berthò·llid*, *boswè·llia*, *li·lliputenc*, *loe·llingita*, *vi·llanovià*) i en alguns mots patrimonials (*al·lot*, *fal·lera*, *tilla*). La grafia *ll* es pot confondre amb *l* en la mesura en què sovint es pronuncia [l]. Tanmateix, s'escriu *ll* en els casos següents:

a) En els mots d'origen culte amb un radical començat per *l* precedit d'alguna de les variants *al-*, *col-*, *il-* i *sil-* dels prefixos *ad-* 'cap a', *con-* 'ensems amb', *in-* (negatiu) i *sin-* 'plegats, alhora': *al·literació*, *al·lusió*; *col·laborar*, *col·lateral*, *col·litigant*, *col·loqui*; *il·legítim*, *il·limitat*, *il·lògic*; *sil·lepsi*, *sil·logisme*. Per contra, s'escriu *l* en els mots amb els prefixos *a-* negatiu (*alegal*, *alèxia*, *alitur·gic*, *alògic*) i verbalitzador (*alentir*, *alinear*), així com els mots prefixats catalans amb *co-* (*colínia*, *cologaritme*).

b) En els radicals cultes *allo-* 'altre', *cal·li-* 'bell', *gal·l(o)-* 'de la Gàllia', *fill(o)-* i *-fille* *-filla* 'fulla', *mil·l(i)-* 'mil': *al·lomor·f*, *al·lòpata*, *al·lòtrop*; *cal·ligrafia*, *cal·ligr·ama*; *gal·licisme*, *gal·loromà*; *fil·lidi*, *fil·lòfag*, *fil·loxera*, *afi·lle*, *cloro·fil·la* (però *filòsof*, *filatèlia*, *bibliò·fil·la*, *zoofi·lia*, amb els radicals *fil(o)-* i *-fil-*, *-fília* 'afecte', amb una sola *l*); *mi·llenari*, *mil·lèsim*, *mil·límetre* (però *milè*, *miler*, *milenar*, derivats de *mil* amb sufixos patrimonials).

c) En les variants cultes d'una gran part dels radicals acabats en *ll*: *al·liaci*, *al·liària* (cf. *all*), *ampu·lliforme*, *ampu·llós* (cf. *ampolla*), *axi·lla* (cf. *aixel·la*), *capil·lar* (cf. *cabell*), *cristal·lí*, *cristal·litzar* (cf. *cristall*), *cora·llí*, *cora·lligen* (cf. *corall*), *flage·llar* (cf. *flagell*), *gal·linaci* (cf. *gall*, *gallina*), *il·luminar* (cf. *llum*), *lul·lià* (cf. *Llull*), *mami·llar* (cf. *mamella*), *meta·llic*, *meta·llúrgia* (cf. *metall*), *sigi·llar*, *sigi·llós* (cf. *segell*). No segueixen aquesta pauta casos com *anular* (cf. *anell* i *anè·llid*), *consiliari* (cf. *consell*), *filial* (cf. *fill*), *foli* (cf. *full*), que també presenten una sola *l* en el mot llatí original.

d) En les variants cultes d'alguns radicals acabats en *l*: *anguil·licultura*, *anguil·li·forme* (cf. *anguila*, *anguilejar*), *argi·llifer*, *argi·llita* (cf. *argila*, *argilenc*, *argilós*), *conste·llació*, *intereste·llar* (cf. *estel*, *estelat*), *me·llifer* (cf. *mel*, *melós*).

e) En els derivats d'alguns mots no patrimonials acabats en *l* que presenten *ll* en els mots originaris, com *acaramel·lat* i *caramel·litzar* (de *caramel*), *Ciri·lla* i *ciri·llic* (de *Ciril*), *imbecil·litat* (de *imbecil*), *maquiavè·llic* (de *Maquiavel*), *Marcel·la*, *Marcel·lí* i *Marcel·lina* (de *Marcel*), *anul·lar*, *nul·la* i *nul·litat* (de *nul*), *rebellar-se*, *rebellia* i *rebellió* (de *rebel*), *violonce·llista* (de *violoncel*). Aquests casos contrasten amb la norma general segons la qual s'escriu *l* en els derivats dels mots acabats en *l*: *encarri·lar* (de *carril*), *fil·lar* (de *fil*), *gelat* (de *gel*), *modèlic* (de *model*), *manuelí* (de *Manuel*), *mendelià* (de *Mendel*), *pelar* i *pelut* (de *pèl*), i també en els derivats cultes que presenten *l* en els mots originaris: *celestes* (cf. *cel*), *gèlid* (cf. *gel*), *depilar* i *pilós* (cf. *pèl*).

f) En les terminacions *-ella(r)*, *-illa(r)* i *-ello*: *aquare·lla*, *bagate·lla*, *carave·lla*, *carrete·lla*, *damise·lla*, *frane·lla*, *mortade·lla*, *novel·la*, *ombre·lla*, *parcel·la*, *passare·lla*, *varice·lla*; *Marcel·la*, *Compostel·la*, *Mose·lla*; *carpe·llar*, *estel·lar*, *ocel·lar*; *apel·lar*, *cancel·lar*, *debe·llar*, *flagel·lar*; *gori·lla*, *pupi·lla*, *sibi·lla*, *til·la*, *vi·lla* 'casa de camp', *Camil·la*, *Prisci·lla*, *Esci·lla*; *baci·llar*, *mami·llar*, *maxi·llar*, *papi·llar*; *cavi·llar*, *desti·llar*, *osci·llar*, *titi·llar*, *vacil·lar*; *borratxe·llo*, *xare·llo*, *xitxare·llo*, *Ote·llo*. Però s'escriu *l* en el sufix col·lectiu *-ela* (*clientela*, *parentela*), en el radical *-fil* (esmentat a la lletra *b* d'aquest apartat), i en un bon nombre de mots, entre els quals *biela*, *candela*, *cautela* (i *cautelar*), *esquela*, *gasela*, *seqüela*, *tutela* (i *tutelar*), *Adela*, *Daniela* (de *Daniel*), *Gabriela* (de *Gabriel*), *Gisela*, *Arbela*, *Veneçuela*; *anhelar* (derivat de *anhel*), *arrelar* (de *arrel*), *recelar* (de *recel*), *velar* i *revelar* (de *vel*); *anguila*, *argila*, *barrila*, *fila*, *tequila*, *vila* 'població'; *Àtila*, *Dalila*, *Mila*, *Manila*; *Aguilar*, *Pilar*; *dactilar*, *similar*; *jubilar*, *vigilar*; *pomelo*, *Aielo*, *Melo*, *Nelo* (hipocorístics de *Ismael* i *Manel*).

El quadre 13 mostra la distribució més habitual de la grafia *ll* i la confronta amb la distribució de *l* en contextos similars.

QUADRE 13
Distribució de les grafies *l* i *ll*

<i>LL</i>	<i>L</i>
EN MOTS PREFIXATS AMB RADICAL COMENÇAT PER <i>L</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • al- (<i>variant de ad</i>-): alliteració, allusió • col- (<i>variant de con</i>-): collateral, collineal • il- (<i>variant de in</i>-): illimitat, illògic • sil- (<i>variant de sin</i>-): sillèpsi, sillogisme 	<ul style="list-style-type: none"> • a- (<i>negatiu</i>): alèxia, alitúrgic, alògic • a- (<i>verbalitzador</i>): alentir, alinear • co- (<i>prefix patrimonial</i>): colínia, cologaritme
EN RADICALS CULTES	
<ul style="list-style-type: none"> • allo-: allomorfe, allòtrop • calli-: calligrafia, calligrama • fil(o)- 'fulla': fillidi, fillòfag, filloxera • -fil·le -fil·la 'fulla': allè, clorofilla • gall(o)-: gallicisme, galloromà • mil(i)- 'mil': millenari, millèsim 	<ul style="list-style-type: none"> • fil(o)- 'afecte': filòsof, filatèlia • -fil, -filia 'afecte': bibliòfila, zoofilia • milè, miler, milenar

QUADRE 13 (Continuació)
Distribució de les grafies *l* i *ll*

<i>LL</i>	<i>L</i>
EN DERIVATS CULTES DE RADICALS ACABATS EN <i>LL</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Amb ll en el mot original:</i> alliaci (all), axilla (aixella), capillar (cabell), cristallitzar (cristall), gallinaci (gall), lulllà (Llull), metàllic (metall), sigillar (segell) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Amb l en el mot original:</i> anular (anell), consiliari (consell), filial (fill), foli (full)
EN DERIVATS DE RADICALS ACABATS EN <i>L</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats cultes:</i> anguilliforme (anguila), argillífer (argila), constellació (estel), mellífer (mel) • <i>Derivats de mots no patrimonials que presenten ll en els mots originaris:</i> caramellitzar (caramel), imbecillitat (imbècil), anullar (nul), rebellió (rebel), Marcellina (Marcel) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats patrimonials:</i> anguilejar (anguila), argilós (argila), estelat (estel), melós (mel) • <i>Derivats en general:</i> encarrilar (carril), filar (fil), gelat (gel), modèlic (model), pelar, pelut (pèl), manuelli (Manuel), mendelià (Mendel) • <i>Derivats cultes que presenten l en els mots originaris:</i> gèlid (gel), depilar, pilós (pèl)
EN TERMINACIONS	
<ul style="list-style-type: none"> • -ella(r): aquarella, caravella, damisella, novella, parcella, varicella; Marcella, Compostella; estellar, ocellar; apellar, cancellar, flagellar • -illa(r): gorilla, pupilla, tilla, villa, Camilla, Escilla; bacillar, maxillar; cavillar, destillar, oscillar, vacillar • -ello: borratxello, xitxarello; Otello 	<ul style="list-style-type: none"> • -ela (<i>collectiu</i>): clientela, parentela • -ela(r): biela, candela, cautela, esuela, seqüela, tutela; Adela, Gisela, Veneçuela; tutelar, cautelar; arrelar, recelar, revelar • -ila(r): anguila, argila, barrila, fila, tequila, vila; Dalila, Manila; dactilar, simular; jubilar, vigilar; Aguilar, Pilar • -elo: pomelo; Aielo, Melo, Nelo

Cal tenir present que en alguns casos el so [ll] prové d'una assimilació i presenta altres grafies en cultismes i manlleus: *atles*, *atletisme*, *Betlem*; *adlàter*, *budleia*.

En els parlars baleàrics i en alguerès, cal tenir en compte que els verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en [ll] (com *anul·lar*, *apel·lar*, *cancel·lar*, *destil·lar*, *instal·lar*, *oscil·lar*, *vacil·lar*) fan la primera persona del singular del present d'indicatiu en *-l* (*anul*, *apel*, *cancel*, *destil*, *instal*, *oscil*, *vacil*).

Convé remarcar que s'escriuen amb *l*, no pas amb *ll*, mots com *celebrar*, *elaborar*, *elegir*, *elecció*, *elidir*, *elisió*, *religió* i *selecció*.

2.5.3. En mots patrimonials, tots dos sons laterals, [ʎ] i [l], es geminen en una sèrie de casos, i llavors s'escriuen amb les grafies *tll* i *tl*. La grafia *tll* representa el so [ʎʎ]: *ametlla*, *batlle*, *espatlla*, *motlle*, *motllura*, *rotllo*, *vetlla*; *Rotllan* (antropònim), *Batllori*, *Cotlliure* (però *Bell-llloc*, *Vall-llobrega*; § 4.3.2.2e). En els parlars baleàrics i valencians aquest so geminat és alveolar [ll], i llavors la grafia utilitzada per a representar-lo és *tl* (*ametla*, *batle*, *espatla*, *motle*, *motllura*, *rotlo*, *vetla*; *Fondespatla*, *Novetlè*), per bé que en bona part del valencià la pronúncia no és geminada sinó simple [l]. En mots com *bitllet*, *butlletí*, *enrotllar* o *ratlla*, el so palatal es gemina o no segons els parlars.

2.6. LA GRAFIA DELS SONS FRICATIUS I AFRICATS

Les grafies principals dels sons fricatiu i africats són les que presenta el quadre 14.

QUADRE 14
Les grafies dels sons fricatiu i africats

SONS		GRAFIES	EXEMPLES
PARLARS ORIENTALS	PARLARS OCCIDENTALS		
	[v]	v	vaca, avi, envà; Esteve, València
	[f]	f	fem, fira, solfa, enfit; Adolf, Falset
	[z]	z	zel, zinc, zona, esmorzar, onze, brunz; Quirze, Alzira
		s	fosa, presa, enfonsar, bisbe, desdir; Ignasi, Osona
	[d̪z]	tz	atzucac, botzina, dotze, etzibar; Llätzer, Galatzó
	[d̪z] / [z]		realitzar, urbanització, amortitzable, fertilitzant
	[s]	s	seda, instància, consol, curs, gas; Sebastià, Sagunt
		ss	assassí, fossa, massa, ossi, pressa; Rossend, Llessui
		ç	ço, peça, vençut, falç; Marçal, Pollença
		c	cent, cinc, recer, ranci; Cecília, Narcís, Cervera
	[t̪s]	ts	tsunami, fàtsia, potser, lletsó; Betsabé
[ʒ]	[d̪ʒ]	j	jonc, juny, dijous, franja; jerarquia, majestat; Borja, Jofre, Juneda, Japó, Jerusalem
		g	gel, girar, vigent, lògic, àngel; Magí, Eugènia, Palafrugell, Gibraltar
	[d̪ʒ]	tj	llotja, platja, mitjà, pitjor, fetjut; Salitja
		tg	fetge, heretgia, rellotge; Otger, Bellvitge, Llemotges
[ʃ]	[t̪ʃ]	x	xarxa, xoc, arxiu, punxa, romanx; Elx, Xipre
	[ʃ]	ix/x	això, reixa, teixit, dibuix, peix; Foix, Tuixén, Taixkent
		x	guix, pixar, rauxa, tix; Bixquert, Flix, Xixona, Quixot
	[t̪ʃ]	tx	txec, botxí, metxa, despatx; Meritxell, Felanitx, Urtx
		ig	boig, maig, puig, safareig; Beniarbeig, Puigcerdà
		g	desig, llig, migdia; Molig

Ateses les diferències existents entre els diferents parlars catalans, a la columna del so s'indiquen per a cada grafia els sons predominants en els parlars orientals i en els occidentals. A la columna de la grafia, l'alternança *ix/x* en el so [ʃ] darrere vocal altra que *i* i a final de mot indica que en la major part de parlars orientals el dígraf *ix* és la grafia que representa el so [ʃ] perquè la *i* no es pronuncia (*reixa*, *dibuix*), mentre que en la major part de parlars occidentals la *i* sí que es pronuncia *i*, per tant, la grafia del so [ʃ] en *re[jʃ]xa*, *dibu[jʃ]* és *x* (*reixa*, *dibuix*).

A la segona fila corresponent a la grafia *tz*, l'alternança de la pronúncia [d̪z] / [z] en la columna del so indica que en els verbs formats amb el sufix *-itzar* i llurs derivats (*realitzar*, *urbanització*, *amortitzable*, *fertilitzant*) la pronúncia [z] és pròpia dels parlars occidentals i del baleàric.

2.6.1. La grafia dels sons fricatius labiodentals [v] i [f]: *v* i *f*

Els sons fricatius labiodentals sonor [v] i sord [f] s'escriuen amb *v* i *f*, respectivament, tal com es pot veure en el quadre 15.

QUADRE 15
Distribució de les grafies dels sons fricatius labiodentals [v] i [f]: *v* i *f*

v	f
valer, vi, volta; arrova, avet, avorrir, cavall, hivern, llavi, núvol, pavelló, savi, taverna, trèvol; convèncer, envà, cervell, invent, salv; Esteve, Octavi, Elvira, Sílvia; Benavarrí, Eivissa, Isàvena, Novelda, Còrdova, l'Havana	fam, font, fred; agafar, bufó, cafè, profund, rifa; confiar, disfressa, enfadar, inflar, sofre, xamfrà; diftong, golf, matalaf, serf, triomf, tuf; Alfons, Frederic, Rodolf, Felícia, Sofia; Faió, Falset, Calaf, Palafrugell, Magaluf, Corfú, Fèroe

Notem que el so [v] s'ensordeix en posició final de mot, fet que es reflecteix en la grafia en el cas de *serf* (cf. *serva*, *servir*, *servent*), que alguns mots com *baf* presenten *v* en alguns derivats (*bavarada*, *bavor*) i que, per fonètica sintàctica, *f* es pronuncia [v] en *afganès*, per exemple (§ 2.3.2b).

Convé tenir en compte que en la major part de parlars el so [v] ha estat substituït per [b], fenomen creixent que és conegut per *betacisme*. Respecte de l'ortografia de la *v* en àrees on es confonen els sons [b] i [v], vegeu § 2.7.2.3.

S'escriu *f* a final de síl·laba: *diftèria*, *diftong*, *naftalina*, *oftalmologia*, *caftà*, *muftí*, *òfset*; *Dafne*, *Neftalí*, *Afganistan*, *Sifnos*; *baf*, *escalf*, *golf*, *matalaf*, *serf*, *tuf*, *bolígraf*, *fotògraf*, *paràgraf*, *telègraf*, *antropomorf*, *filòsof*, *rosbif*, *xèrif*; *Adolf*, *Ataülf*, *Rodolf*, *Teodolf*, *Sísif*; *Magaluf*, *Margalef*, *Rafelguaraf*, *Rif*. Però s'escriuen amb *v* les formes de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb radical acabat en *v* del baleàric i de l'alguerès: *cav* (de *cavar*), *conserv* (de *conservar*), *llev* (de *llevar*), *observ* (de *observar*), *prov* (de *provar*), *salv* (de *salvar*); l'adjectiu *salv* (fem. *salva*), alguns mots provinents d'acrònims com *ovni*, i alguns

manlleus com *kediv*, *leitmotiv*, *sovkhov*; *Dostoievski*, *Gorbatxov*, *Molotov*, *Txaikovski*, *Txékhov*; *Azov*, *Dubrovnik*, *Khàrkov*, *Kíev*.

2.6.2. La grafia del so fricatiu alveolar sonor [z]: s i z

Les grafies habituals del so fricatiu alveolar sonor [z] són s i z:

a) Es representa per z en posició inicial de mot: *zebra*, *zero*, *zinc*, *ziga-zaga*, *zombi*, *zona*, *zoologia*, *zulú*, *zumzeig*; *Zacaries*, *Zeus*, *Zaida*, *Zelanda*, *Zimbàbue*, *Zuric*.

b) Es representa per s entre vocals: *ase*, *brusa*, *camisa*, *casa*, *cerveza*, *cosac*, *cosí*, *desembre*, *desig*, *entusiasme*, *filòsof*, *física*, *hisenda*, *lasanya*, *mesura*, *museu*, *música*, *residu*, *rosa*, *rosegar*, *tisora*, *tesor*, *visual*; *casar*, *cosir*, *gosar*, *posar*, *resar*; *Cèsar*, *Isaac*, *Isaïes*, *Isidor*, *Isidre*, *Josep*, *Josué*, *Matusalem*, *Moisès*, *Elisenda*, *Gisela*; *Beseit*, *Flamisell*, *Freser*, *Manises*, *Orpesa*, *Sallagosa*, *Targasona*, *Toses*, *Andalusia*, *Perusa*, *Tolosa*.

S'escriuen amb s les formes flexives i els derivats de molts mots acabats en -s: *abusos*, *abusar*, *abusiu* (de *abús*), *avisos*, *avisar* (de *avís*), *besos*, *besar*, *besada* (de *bes*), *casos*, *casual*, *casualitat*, *casuística* (de *cas*), *grisos*, *grisa*, *grisenc*, *grisós*, *grisejar* (de *gris*), *masos*, *masia*, *masover* (de *mas*), *mesos*, *entremesos*, *mesada* (de *mes*), *pagesa*, *pagesos*, *pagesia*, *pagesívol* (de *pagès*), *països*, *paisatge*, *paisà*, *apaïsat* (de *país*); *amorosos*, *amoroses*, *amorosir* (de *amorós*), *curiosos*, *curioses*, *encuriósir* (de *curiós*), *vallesà* (de *Vallès*), *parisenc* (de *París*) (cf. § 2.6.3.2a1). I també en els prefixos i en les terminacions de mots com *desaparèixer*, *desacord*, *deshonest*, *disenteria*; *Alfarasí*, *Albarrasí*, *frenesí*, *Algemesí*, *cosí*, *llemosí*; *bellesa*, *grandesa*, *senzillesa*; *despesa*, *empresa*, *promesa*; *avetosa*, *gasosa*, *mimosa*; *oasi*, *quasi*, *Anastasi*, *Ignasi*, *tesi*, *catequesi*, *Nemesi*, *crisi*, *tisi*, *dosi*, *psicosi*, *Teodosi*; *èmfasi*, *èxtasi*, *diòcesi*, *hipòtesi*, *síntesi*, *anàlisi*, *paràlisi*; *invasió*, *ocasió*, *cohesió*, *lesió*, *decisió*, *visió*, *erosió*, *explosió*, *confusió*, *inclusió*; *fantasia*, *masia*, *burgesia*, *poesia*; *idiosincràsia*, *Eufràsia*, *Àsia*, *amnèsia*, *anestèsia*, *església*, *Indonèsia*, *Polinèsia*, *Silèsia*; *centèsim*, *millèsim*.

S'escriuen, però, amb z alguns cultismes d'origen principalment grec i altres manlleus: *amazona*, *azalea*, *àzim*, *bizantí*, *ozó*, *topazi*, *trapezi*; *bazuca*, *buldòzer*, *cruzeiro*, *nazisme*, *kamikaze*, *magazín*; *Azaries*, *Ezequiel*, *Nazari*; *Gaza*, *Azov*. Remarquem els radicals cultes *azo-* 'nitrogen', *azigo-* 'sense parió', *esquiz(o)-* 'dividir', *piezo-* 'comprimir, estrènyer', *riz(o)-* 'arrel', *zig-* 'parell', *-zoic*, *-zoide* i *-zou* 'animal': *azotat*, *azobenzè*, *diazocompost*; *esquizofrènia*, *esquizoide*; *piezoelèctric*, *piezòmetre*; *micorriza*, *rizoma*, *rizotònic*; *àzig*, *azigòspora*, *sizígia*; *mesozoic*, *paleozoic*, *espermatozoide*, *metazou*, *protozou*.

c) Es representa per z darrere de consonant: *alzina*, *aranzel*, *benzina*, *bronze*, *catorze*, *colze*, *donzella*, *embranzida*, *esbarzer*, *esmorzar*, *onze*, *pinzell*, *polze*, *salze*, *senzill*; *Quirze*, *Belzebub*, *Alzira*, *Pilzà*, *la Salzadella*, *Zanzíbar*.

S'escriuen, però, amb s els derivats i compostos de *dins*, *fons* i *menys*, i els derivats amb el prefix *trans-*: *endinsar*, *endinsament*; *enfonsar*, *enfonsada*; *menyestimar*;

transacció, transatlàntic, transeünt, transigir, transistor, trànsit, transmetre, intransigent, intransitiu.

d) Es representa per *s* entre vocal i consonant (sonora): *abisme, besnet, església, desdir, desnivell, esvelt, islam, trasbals, xusma; Cosme, Desdèmona, Mislata, Bòsnia.*

S'escriuen, però, amb *z* alguns manlleus i derivats de noms propis estrangers, com ara *mazdeisme, puzle, uzbek, Uzbekistan.*

El quadre 16 reflecteix la distribució de les grafies *s* i *z* quan representen el so [z].

QUADRE 16
Distribució de les grafies del so fricatiu alveolar sonor [z]: *s* i *z*

s	z
EN POSICIÓ INICIAL DE MOT	
	zero, zinc, zona, zulú; Zacaries, Zuric
EN POSICIÓ INTERVOCÀLICA	
casa, desig, gasela, mesura, tresor; abusos, grisa; gosar, cosir; bellesa, empresa, decisió, pagesia, rosada; èmfasi, diòcesi, anàlisi, psicosi; Josep, Elisabet, Beseit, Àsia	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Cultismes d'origen grec</i>: bizanti, ozó, topazi, trapezi; Ezequièl, Gaza • <i>Compostos amb els radicals d'origen grec següents</i>: <ul style="list-style-type: none"> — azo- 'nitrogen': azotat, azobenzè — esquiz(o)- 'dividir': esquizofrènia — piezo- 'comprimir': piezoelèctric — riz(o)- 'arrel': micorriza, rizotònic — -zig 'parell': azigòspora, sizígia — -zoic, -zoide i -zou 'animal': paleozoic, espermatozoide, protozou • <i>Manlleus</i>: bazuca, nazisme, kamikaze; Azov
DARRERE DE CONSONANT	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats i compostos</i>: <ul style="list-style-type: none"> — <i>Dels mots dins, fons i menys</i>: endinsar, enfonsar, menysestimar — <i>Amb el prefix trans-</i>: transacció, trànsit 	alzina, colze, esmorzar, senzill; Quirze, Alzira
ENTRE VOCAL I CONSONANT	
abisme, església, esvelt, islam; Cosme, Bòsnia	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Manlleus i derivats de noms propis estrangers</i>: mazdeisme, puzle, uzbek, Uzbekistan

Cal tenir present que en els parlars valencians centrals i en ribagorçà el so [z] s'ensordeix, realització que resta fora dels registres formals: *ca[s]a, on[s]e.*

2.6.3. La grafia del so fricatiu alveolar sord [s]: *s*, *ss*, *c* i *ç*

El so fricatiu alveolar sord [s] es representa bàsicament mitjançant les grafies *s*, *ss*, *c* i *ç*, d'acord amb les regles generals següents:

a) S'escriu *s* a inici i a final de mot, entre consonant i vocal, i entre vocal i consonant: *sabata, sonar, ansa, espolsar, fusta, arròs, temps*.

b) S'escriu *ss* entre vocals: *passar, possessió, professor*.

Aquestes dues grafies, *s* i *ss*, alternen en el mateix paradigma flexiu i en la mateixa família de mots: *pas, passos, passar*.

Tanmateix, i per raons etimològiques, en molts casos aquest so [s] s'escriu *c* davant *e* i *i* (*cel, cirera*) i *ç* davant *a, o* i *u* (*plaça, cançó, traçut*) i a final de mot darrere vocal, *l, n* o *r* (*braç, dolç, romanç, març*). Les dues grafies *c* i *ç* alternen en les formes flexives i en els mots d'una mateixa família: *força, forces, forçar, forcem, forci, forçós, forçut, esforçar, esforç*.

Només la consulta del diccionari pot resoldre tots els dubtes davant l'escriptura de *s/ss* o de *c/ç*. Ara bé, sovint hi ha alternança en un mateix paradigma o en una mateixa família de mots entre *c/ç* i *t*: *abat, abacial; alt, alçada, alcista; astut, astúcia; avançar, avances, avantatge; cançó, cant, cantar; curt, escurçar, escurcem; dret, dreçar, dreuera; fart, farcir; fort, força, forcejar, fortalesa; grat, gràcia, graciós; Mart, marcià; part, parcial, parcel·la, parçoner; primat, primacia; tort, torçar, tòrcer; València, valencià; Vicenç, vicentí; Croàcia, croat*.

Cal tenir en compte que s'escriuen amb *s/ss*, i no amb *c/ç*, els mots d'origen àrab: *alcassaba, alcàsser, alfals, alferes, almàssera, assarb, asseifa, assut, assutzena, barnús, cuscús, drassana, flassada, gessamí, jàssera, madrassa, massapà, mossàrab, séquia, setrill, sínia, tramús; Albocàsser, Almassora, Almussafes, Benissanet, Benicàssim, Binissalem, Cabassers, Guadasséquies, Russafa, la Sènia, Bàssora, Fes, Tremissèn, Tunis*.

El quadre 17 recull aquestes regles generals.

QUADRE 17

Distribució de les grafies del so fricatiu alveolar sord [s]: *s, ss, c* i *ç*

s	ss	C (DAVANT E, I)	Ç (DAVANT A, O, U)
A COMENÇAMENT DE MOT			
sabata, segon, sonar, sincer, sucre; Sebastià, Sara; Sueca, Síria		cella, cim; Cèsar, Cinta; Ceret, Cíclades	• En els mots <i>ça</i> i <i>ço</i>
ENTRE VOCALS			
• En mots prefixats o construïts amb formes prefixades, a l'inici del segon component: cromosoma, dinosaure, entresol, presocràtic	crossa, missa, tossut; arrossos, russa, russos; treballessis; boníssim; alcaldessa; hortalissa, allargassar, fugisser; assegurar, dessagnar, dissident; ingressar, admissió, supressió; Ulisses, Vanessa; Eivissa, Rússia	acer, recer, soci, vici; peces, traces; bracet, llucet; Vicenç, Àlicia; Calaceit, Grècia	peça, eriçó, traçut; braços, lluços; Puçol, Niça

QUADRE 17 (*Continuació*)
Distribució de les grafies del so fricatiu alveolar sord [s]: s, ss, c i ç

s	ss	C (DAVANT E, I)	Ç (DAVANT A, O, U)
ENTRE CONSONANT I VOCAL			
absurd, cursa, dansa, molsa, tensió; Tarsici, Consol; Balansat, Marsella	<ul style="list-style-type: none"> • <i>En els mots començats per sots- o trans-, davant d'un radical començat per s:</i> sotssecretari, transsiberià • <i>En els plurals cultes qualssevol i qualssevulla</i> 	enciam, sincer, tòrcer; calces; Francesc, Mercè; Barcelona, Múrcia	cançó, dolça, vençut; descalça, calçotets; creença, lloança; Marçal, Llorença; Ribagorça, França
ENTRE VOCAL I CONSONANT			
bastó, festa, gastar, gespa, trist, bust; Pasqual, Cristina; Amposta, Benasc, Palestina			
A FINAL DE MOT			
arròs, cas, llapis, rus, tres; abans, dors, temps; homes, fàcils, clares; cantes, vindràs, sortís; animalàs, francès, pedrís, fonedís, nerviós, pallús; Alfons, Agnès; Reus, Alcanyís			capaç, feliç, veloç; avenç, balanç, comerç, enllaç, esforç; dolç, març, romanç; arboç, braç, lluç; Llorenç; Calassanç

A més d'aquestes grafies esmentades, s'escriu el grup consonàntic *sc* davant *e* o *i* en cultismes com *ascensor*, *disciplina*, *escena*, *escèptic*, *fascinar*, *miscel·lània*, *oscillar*, *piscina*, *plebiscit*, *ressuscitar*, *susceptible*, *suscitar*, *víscera*, especialment davant les terminacions verbals *-endir* o *-indir* (*ascendir*, *descendir*, *escindir*, *prescindir*, *rescindir*, *transcendir*) i les terminacions *-ent* i *-ència* d'adjectius i noms (*ascendent*, *transcendència*; *adolescent*, *adolescència*; *conscient*, *consciència*; *convalescent*, *deliquescents*, *efervescent*, *fluorescent*, *fosforescent*, *incandescent*).

Cal tenir en compte, però, que en mallorquí i menorquí es produeix una dissimilació per la qual aquest grup *sc* es pronuncia com una consonant africada geminada [t̪s̪]: *a*[t̪s̪]ensor, *e*[t̪s̪]ena, *pi*[t̪s̪]ina.

El prefix històric *ex-* manté la grafia *x* davant *ce*, *ci*: *excel·lent*, *excepte*, *excisió* 'extirpació' (cf. *escissió* 'divisió'), *excitar*. En aquests casos, el so de la *x* es redueix a [k] (§ 2.6.4aII).

Sovint es pronuncien amb [s] alguns cultismes que comencen amb el prefix *ex-*: *exclamar*, *excursió*, *explicar*, *explotar*, *expressar*, *extensió*. S'escriuen, però, amb *s* els mots patrimonials: *esplanada*, *espoliar*, *esprémer*, *estendre*, *estranger*, *estrany*.

A continuació fem una descripció més detallada de l'ús de les grafies *s*, *ss*, *c* i *ç*.

2.6.3.1. La grafia *s*

El so [s] s'escriu amb la grafia *s* en els casos següents:

a) A inici de mot: *sabó*, *savi*, *sempre*, *silenci*, *sobre*, *sucre*; *Serafi*, *Sònia*, *Sagunt*, *Siurana*, *Sardenya*.

En determinats cultismes d'origen grec, s'escriu *s* en el grup consonàntic *ps* a inici de mot o de síl·laba: *psalm*, *psammita*, *psicròmetre*, *psilocibina*, *psitàcid*, *psofòmetre*, *psoriasi*; especialment en els mots que contenen els formants *pseudo-* i *psico-*: *pseudònim*, *psicologia*, *psiquiatre*. En el cas de *psalm*, variant culta de *salm*, s'ha produït una reducció consonàntica i s'escriuen amb *s*, i no amb *ps*, tots els derivats: *salmista*, *saltiri*, *salmejar*, *salmòdia*.

b) Entre consonant i vocal: *absurd*, *cansar*, *clepsa*, *consell*, *cursa*, *molta*, *persona*, *premsa*, *tensió*; *Anselm*, *Consol*, *Calipso*, *Balansat*, *Collserola*, *Solsona*, *Còrsega*.

c) Entre vocal i consonant (sorda): *aspecte*, *bastó*, *cadascú*, *esquena*, *festa*, *fosca*, *fusta*, *pista*, *vespa*; *bosc*, *casc*, *crep*, *fresc*, *gust*, *risc*, *trist*; *Pasqual*, *Ester*, *Ascó*, *Castella*, *Guipúscoa*.

d) A final de mot: *arròs*, *autobús*, *cabàs*, *gos*, *llapis*, *pas*, *pis*, *rus*, *tres*; *abans*, *curs*, *dors*, *fons*, *pols*, *endins*, *temps*, *vers*; *Alfons*, *Lluís*, *Agnès*, *Neus*, *Vinaròs*, *Cadis*, *Tunis*. S'escriu *s* en les terminacions de plural (*arbres*, *diners*, *alegres*, *sàvies*) i en terminacions verbals, especialment de segona persona (*dorms*, *treballes*, *cantaràs*; *tornés*, *sortís*), i també en mots derivats formats amb els sufixos *-às*, *-ès*, *-ís*, *-dís*, *-ós* i *-ús*: *animalàs*, *grossàs*, *peuàs*; *canemàs*, *caparràs*, *pebràs*; *anglès*, *aranès*, *xinès*; *canyís*, *massís*, *pedrís*; *bellugadís*, *fonedís*, *fregadís*, *passadís*, *trencadís*; *amorós*, *famós*, *perillós*; *carnús*, *pallús*.

S'escriuen, però, amb *z* el mot *brunz* ('remor seguida i confusa d'un cos en moviment'), derivat del verb *brunzir*, les formes de primera persona del singular del present d'indicatiu de la primera conjugació en baleàric (*recolz*), i alguns manlleus com *hertz*, *lapiaz*, *Nazianz* o *Suez*.

e) Entre vocals, en mots prefixats o construïts amb formes prefixades, a l'inici del segon component: *aerosol*, *altisonant*, *anglosaxó*, *antesala*, *antisemita*, *asèptic*, *bisectriu*, *contrasenya*, *cosecant*, *cromosoma*, *dinosaure*, *disacàrid*, *ecosistema*, *entresol*, *eurosiberià*, *gamosèpal*, *hiposulfit*, *homosexual*, *icosaedre*, *ictiosaure*, *idiosincràsia*, *italosuís*, *liposucció*, *monosíl·lab*, *morfosintaxi*, *multisecular*, *parasimpàtic*, *polisèmia*, *políticossocial*, *presocràtic*, *prosimi*, *psicosomàtic*, *sobresalt*, *suprasensible*, *telesèrie*, *trisecció*, *ultrasò*, *unisexual*, *vicesecretari* (§ 4.3c).

2.6.3.2. La grafia ss

El so [s] es representa pel dígraf ss en els casos següents:

a) Entre vocals: *assassí, assegut, assumpte, bressol, capbussar, cassola, disset, dissimular, ésser, fissura, grossa, matusser, missa, mosso, mussol, pessic, possessió, possible, pressa, quisso, ròssec, tassa, tossut; compassió, discussió, professió; cantessis, mengéssim; altíssim, finíssima; Cassià, Rossend, Ulisses, Assumpta, Vanessa; Burjassot, Cabassers (no *Cabacés), Eivissa, Éssera, Massalió, Picassent, Rosselló, Russafa, Terrassa, Brusselles, Carcassona, Rússia, Saragossa, Suïssa, Tessàlia.*

Remarquem especialment que s'escriuen amb ss:

I. Les formes flexives i els derivats de molts mots acabats en s: *bussejar, busseig* (de bus 'persona que opera submergida sota l'aigua'); *cabassos, cabasset, encabassar* (de *cabàs*); *congressos, congressista* (de *congrés*); *escassa, escassos, escassament, escassedat, escassejar* (de *escàs*); *excessos, excessiu* (de *excés*); *granissada, granissat* (de *granís*); *passos, passa, passar, passera, passada, passat, avantpassat, passatger, passadís, passatge, compassos, compassar, descompassar, repassos, repassar, traspassos, traspassar, traspassament* (de *pas, compàs, repàs, traspàs*); *successió, successiu, successor* (de *succés*); *trossos, destrossar, trossejar* (de *tros*); *begissà* (de *Begís*); *vinarossenc* (de *Vinaròs*) (cf. § 2.6.2b).

II. Els noms femenins formats amb el sufix *-essa*: *abadessa, alcaldessa, baronessa, comtessa, deessa, duquessa, jutgessa, mestressa, metgessa, tigressa, vampiressa*. Notem, però, *marquesa* i *princesa*, mots no formats amb aquest sufix.

III. Els mots formats amb els sufixos derivatius *-às/-assa (-ass-)*, *-ís/-issa (-iss-)*, *-ús/-ussa (-uss-)* i *-dís/-dissa*: *barcassa, calçasses, cuirassa, paperassa, hortallissa, terrissa, batussa, gentussa* (anàlogament, *carabassa, rabassa, bardissa, llonganissa*); *acarnissar-se, adormissar-se, allargassar, esfilegassar, estiregassar, enjogassar, escridassar, esclarissar, esllavissar, cantussar, escanyussar-se, menjussar; herbassar, canyissar, roquissar; eugassada, vergassada; carnisser, fugisser; coïssor, lluíssor; borriçsol, cantussol; arbrissó, llepissós, pobriçsalla; cridadissa, demanadissa, trencadissa.*

IV. Els mots formats per un radical començat per s amb els prefixos *a-* (no negatiu), *des-* i *dis-* (negatiu) i *re-*: *assaborir, assecar, assegurar, assenyalar, assemblar, assignar, associar, assuaujar; dessagnar, dessalar, dessuar, dessabor, desservei; dissimular, dissoldre, dissociar, dissort, dissimil, dissemblant, dissident; ressaltar, resseguir, ressituar, ressortir, ressonar, ressentit, ressec, ressenya, ressó, ressopó*. S'exceptua el mot *reseció*, amb grafia presa directament del llatí.

V. Un bon nombre de cultismes, com *abscissa, confessar, discussió, dissolut, messies, obsessió, passió, professió, sessió, vicissitud*, entre ells els que contenen les seqüències *-gress-*, *-miss-* o *-press-*: *agressió, ingressar, progressiu, transgressor; admissió, admissible, comissaria, comissió, compromissari, emissor, premissa, transmissor; depressió, expressar, impressió, impressionant, opressor, pressió, supressió.*

VI. Alguns compostos i derivats ja formats en llatí, els manllevats i alguns d'antics que ja tenen una tradició consolidada amb aquesta grafia: *bissextil*, *pressuposar*, *pressupost*, *prosseguir*; *altressí*, *forassenyat*, *reressaga*, *tornassol* (§ 4.3c).

b) En derivats formats amb els prefixos *sots-* i *trans-*, davant d'un radical que comença per *s*: *sotssecretari*, *sotssíndic*; *transsexual*, *transsiberià*, *transsubstanciació*, *Transsilvània*.

c) En els plurals de formació culta *qualssevol* i *qualssevulla*.

La grafia *ss* apareix en posició final en alguns mots de procedència forana: *bypass*, *edelweiss*, *gauss*, *loess*. Notem, però, *fitnes*, *gneis* (malgrat *gneissos*, *gnèissic*).

En els parlars baleàrics i en alguerès, cal tenir en compte que els verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en *ss* (com *arrabassar*, *capbussar*, *cessar*, *confessar*, *esbossar*, *expressar*, *passar*, *empassar-se*, *repassar*, *traspasar*, *vessar*) fan la primera persona del singular del present d'indicatiu acabat en *-s* (i no en *-ss*): *arrabàs*, *capbús*, *ces*, *confés*, *esbós*, *exprés*, *pas*, *empàs*, *repàs*, *traspàs*, *ves*. Per a la distribució de l'accent gràfic en els verbs terminats en *-essar* i *-ossar*, vegeu els §§ 3.1.2.1b i 3.1.2.2a, respectivament.

2.6.3.3. Les grafies *c* i *ç*

2.6.3.3.1. Per raons etimològiques, en un nombre considerable de mots d'origen llatí i, en una proporció menor, en mots presos d'altres llengües, el so [s] també es representa amb la grafia *c* davant *e* o *i* i amb la grafia modificada *ç* (dita *ce trencada*; § 2.1.2) davant *a*, *o* o *u* i a final de mot.

A banda dels mots d'origen llatí, les grafies *c* i *ç* també es troben, en una proporció menor, en mots presos d'altres llengües: *curaçao*, *dàncing*, *escorç*, *faiança*, *glacé*, *maçó*, *mançanilla*, *percebe*, *ponçó*, *romança*, *xoriço*.

Com ja s'ha dit més amunt, *c* i *ç* alternen en un mateix paradigma flexiu o en una mateixa família de mots: *plaça*, *places*; *braç*, *bracet*, *abraçar*, *abrades*; *dolç*, *dolça*, *dolces*, *dolcesa*, *endolcir*; *glaç*, *glacera*, *glacial*; *comerç*, *comerciant*; *Barcelona*, *Barça*; *França*, *francès*, *afrancesar*.

2.6.3.3.2. S'escriu *c*:

a) A començament de mot: *ceba*, *cec*, *cedir*, *cel*, *celebrar*, *cella*, *celler*, *cementiri*, *cedra*, *cens*, *cent*, *cèntim*, *centre*, *cenyir*, *cep*, *cera*, *cercar*, *cercle*, *cereal*, *cerimònia*, *cert*, *cervell*, *cervesa*, *cérvol*, *cessar*, *cicle*, *ciència*, *cigala*, *cigar*, *cigne* 'ocell' (cf. *signe*), *cigonya*, *cigró*, *cilindre*, *cim*, *ciment*, *cinc*, *cinema*, *cingle*, *cínic*, *cinta*, *cinyell*, *circ*, *circular*, *cirera*, *ciri*, *cirurgia*, *cisalla*, *cistell*, *cita*, *ciutat*, *civada*, *civil*; *Celdoni*, *Celestí*, *Ciril*, *Cisco*; *Cèsar*, *Ciceró*; *Cecília*, *Cèlia*, *Ciò*, *Circe*; *Cerdanya*, *Ceret*, *Cervera*, *Cinca*, *Ciudadella*; *Ceilan*, *Cèlebes*, *Cevenes*, *Cíclades*.

b) Entre vocals: *acer, àcid, balbuçig, bicicleta, bocí, decidir, difícil, fàcil, liceu, lúcid, oceà, ocell, preciós, recent, recer, recitar; atribució, població, relació; Jacint, Macià, Vicent; Avicenna, Llucifer, Ticià; Araceli, Marcel·la; Calaceit, Llucena, la Nucia, Oveja; Lucerna, Macedònia, Micenes.*

Remarquem especialment que s'escriuen amb *c* (i no amb *ss*) els mots amb les terminacions *-ci, -cia* i *-cie* precedides de vocal tònica, i llurs derivats: *batraci, herbaci, prefaci, sebaci, violaci, Bonifaci, Horaci; neci* (i *neciesa*), *Aeci, Indaleci; edifici, exercici, fenici, judici* (i *judicial, judiciós*), *ofici* (i *oficial, oficina*), *sacrifici, vici* (i *aviciar, viciós*), *Fabrici, Maurici; negoci* (*negociar, negociable*), *oci* (*ociós, ociosament*), *sacerdoci, soci* (*social, societat, associar, dissociar*), *prepuci, Confuci, Luci; acàcia, gràcia* (*graciós, regracià*), *eficàcia, farmàcia, Engràcia, Alsàcia, Croàcia, Dàcia, Tràcia; facècia, nècia, peripècia, Lucrecia, Grècia, Suècia, Venècia; brutícia, carícia, delícia, justícia, malícia, notícia, Alícia, Letícia, Patrícia, Galícia; idiòcia, sòcia, Beòcia, Capadòcia, Escòcia; argúcia, astúcia, minúcia, Llúcia, Arbúcies; calvície, espècie, mollície, superfície*. S'exceptuen casos aïllats com *cossi, gussi, ossi* (derivat de *os*), *passi* (de *passar*), *potassi; bàssia, quàssia, regalèssia, Circàssia, Rússia, Prússia.*

c) Darrere de consonant: *acceptar, concebre, concepte, concert, concís, constància, enciam, encís, evidència, inèpcia, inèrcia, poncem, sincer, tòrcer, vèncer; Alceu, Francesc, Marcel, Melcior, Narcís, Mercè; Barcelona, Capcir, Marcèvol, Sumacàrcer, Calcedònia, Carcí* (comarca occitana), *Múrcia, Roncesvalls.*

S'escriu *c* (i no *s*):

I. En les terminacions *-nci* i *-ncia* precedides de vocal tònica: *ranci, silenci, estronci, Venanci, Florenci, Fulgenci, Innocenci, Terenci, Bizanci, Minci; circumstància, distància, importància, substància, Palància, Numància; ciència, consciència, diferència, existència, influència, presència, Clemència, Prudència, València, Florència; província, ortodòncia, denúncia, pronúncia, renúncia*. Però: *ànsia, hortènsia.*

II. En els mots femenins amb les terminacions *-cció, -pció* i *-unció*: *acció, destrucció, direcció, perfecció, producció, secció; corrupció, descripció, excepció, inscripció, opció, percepció, redempció, subscripció, Assumpció, Concepció; adjunció, conjunció, defunció, funció, punció.*

2.6.3.3.3. S'escriu *ç*:

a) A començament de mot, únicament en els mots *ça* i *ço*.

b) Entre vocals: *açò, cabeça, coça, eriçó, faiçó* 'forma donada a un objecte' (cf. *faisó* 'manera'), *lliçó, maça* 'arma, eina' (cf. *massa* 'agregació de partícules o de coses'), *plaça, puça, traça, variça, veça, xoriço; Flaçà, Lliçà, Lluçanès, la Maçana, Maçanes, Maçanet, Maçanella, Lluçmaçanes, Puçol; Abruços, Açores, Moçambic, Niça, Veneçuela.*

c) Darrere de les consonants *l, n, p* o *r*: *alçada, calçat, calçotets, dolça; cançó, ença, esquinçar, llança, llençar, llençol, unça; capçal; escurçó, força, torçar; Gonçal, Marçal; Argençola, Capçanes, Carançà, Castellterçol, Corçà, Llançà, Marçà* (cf. *Marzà*, poble de l'Alt Empordà), *Ribaçorça, Ronçana, Vinçà.*

Notem especialment que s'escriu *ç* en les terminacions *-ança* i *-ença* dels noms derivats de verbs: *aparença*, *assegurança*, *coneixença*, *confiança*, *creença*, *esgarri-fança*, *esperança*, *finança*, *lloança*, *mancança*, *naixença*, *pertinença*, *prometença*, *renaixença*, *semblança*, *temença*, *venjança*; anàlogament, *Constança*, *Entença*, *Pollença*; *Bragança*, *Coblença*, *Durença*, *França*, *Provença*. Però s'escriu *s* en *cansa*, *dansa*, *defensa*, *pansa*, *pensa*, que no són mots derivats. Semblantment, *Bonansa*, *Mequinensa*, *Almansa*.

d) A final de mot, s'escriu *ç* en mots aguts precedida de vocal, en noms com *arboç*, *braç*, *estruç*, *faç*, *glaç*, *jaç*, *llaç*, *lluç*, *pedaç*, *traç*; *Muç*, *Pancraç*; en el singular d'adjectius d'una sola terminació, com *audaç*, *capaç*, *eficaç*, *fugaç*, *mordaç*, *perspicaç*, *sagaç*, *suspicaç*, *tenaç*, *veraç*, *feliç*, *feroç*, *veloç*, i en els adverbis que se'n deriven (que ja no contenen una [s] sinó [z] per sonorització davant la *m*: *eficaçment*, *fugaçment*, *feliçment*, *preçoçment*, *veloçment*), i en noms deverbals com *adreç*, *avenç*, *balanç*, *balbuç*, *començ*, *comerç*, *endreç*, *enllaç*, *esforç*, *esquinç*, *redreç*, *reforç*.

També s'escriu *ç* final en mots aguts precedida de *l*, *n* o *r*: *arç*, *calç*, *cerç*, *descalç*, *dolç*, *falç* 'eina' (cf. *fals* 'no conforme a la veritat'), *llenç*, *març*, *romanç*, *terç*; *Amanç*, *Aubenç*, *Llorenç*, *Ponç*, *Sanç*, *Vicenç*; *Cabrenç*, *Calassanç*.

Convé notar que en els mots femenins acabats en *ç*, la pronúncia dels quals és invariable en singular i en plural, el plural es marca gràficament afegint-hi una *-s*: *calçs*, *façs*, *falçs*.

A final de mot, també s'escriu *ç* en alguns mots plans arcaics o dialectals, com ara en l'alguerès *càliç* 'calze'.

2.6.4. La grafia dels grups de sons [gz] i [ks]: *cc*, *cs*, *cz*, *gs*, *gz* i *x*

Els grups [gz] i [ks] presenten diverses solucions gràfiques. La grafia *x* tant pot representar el grup [gz] com el grup [ks]. Cal parar esment en el vocabulari afectat en cada cas.

a) S'escriu *x* principalment en cultismes i en la seqüència *ex-*:

I. S'escriu *x*, pronunciat [gz], en mots que comencen pels grups *ex-* i *inex-* seguits de vocal o *h*, i en el mot *oxigen* i derivats: *exacte*, *exaltar*, *examen*, *executar*, *exemple*, *exercici*, *èxercit*, *exhalar*, *exhaurir*, *exhaustiu*, *exhibir*, *exigir*, *exili*, *existir*, *èxit*, *èxode*, *exòtic*, *exuberant*; *inexacte*, *inexhaurible*, *inexistent*, *inexorable*; *oxigen*, *oxigenar*, *desoxigenació*. Semblantment: *hexàedre*, *hexàgon*, *hexàmetre*.

Cal tenir en compte que en mallorquí i menorquí la *x* d'aquests cultismes correspon a la pronunciació [d̪z]: e[d̪z]amen, e[d̪z]èrcit, e[d̪z]halar, ine[d̪z]istent, o[d̪z]igen.

II. S'escriu *x*, pronunciat [ks], en mots com *asfíxia*, *axioma*, *fix*, *fixar*, *galàxia*, *lèxic*, *luxe*, *màxim*, *òxid*, *proxeneta*, *pròxim*, *sexe*, *sintaxi*, *taxa*, *taxi*; *complexió*, *connexió*, *flexió*; *mixt*, *text*; *exclusió*, *excursió*, *expedició*, *explicar*, *explotar*, *expressar*,

exquisit, èxtasi, extens, extingir, extraordinari, extremeny, Extremadura; annex, apèndix, complex, convex, crucifix, índex, ortodox, prolix, reflex, tòrax, vèrtex; Alexandre, Anaxàgores, Calixt, Fèlix, Sixte, Eudòxia, Roxana; Marx, marxisme, Alexandria, Luxemburg, Mèxic, Saxònia.

En els cultismes *esfinx, larinx, linx*, la pronúncia [ks] alterna amb [s]: *esfi*[ɲks] / *esfi*[ɲs], *lari*[ɲks] / *lari*[ɲs], *li*[ɲks] / *li*[ɲs].

Convé notar que en els mots acabats en *x* la pronúncia dels quals és invariable en singular i en plural, el plural es marca gràficament afegint-hi una *-s*: *artífexs, índexs, esfinxs, linxs, pontífexs, vèrtexs*.

El prefix històric *ex-* s'empra en alguns mots davant de *ce, ci* i *s* (en el qual cas el so de la *x* es redueix a [k]): *excedent, excel·lent, excèntric, excepció, excessiu, excitar, sobreexcitació; exsangüe, exsudació*.

b) S'escriu *cc*, pronunciat [ks], i no *x*, entre vocal i *e* o *i*, en certs cultismes, sobretot els començats per *a-*: *accelerar, accent, acceptar, accés, accident; cocció, flàccid, fricció, occident, protecció, succeir, succint, succés; Acci, Occitània*. Convé notar que el grup *cc* alterna amb *ct*: *acció* (cf. *acte*), *conducció* (cf. *conductor*), *ficcio* (cf. *fictici*), *injecció* (cf. *injectar*), *tracció* (cf. *tractor*).

c) En interior de mot, s'escriu *cs* i *gz* en *dacsà, facsímil, fúcsia, llicsó* 'lletsó', *sacsar, sacsó* (pronunciat [ks]); *tagzim, zigzagat* (pronunciat [gz]). També s'escriu *cz* i *gs* en alguns cultismes i manlleus com *èczema, Augsburg* (pronunciat [gz]), *bergsònia* (pronunciat [ks]), *àngstrom, gàngster, tungstè* (pronunciat [ɲs]). A final de mot, s'escriuen amb *cs* final els mots *doncs* (en què la *c* no es pronuncia en la major part de parlars), *ecs* (interjecció) i *ics* (nom de la lletra *x*).

En posició intervocàlica, els grups *cc, cs, cz, gz* i *x* corresponen als sons [gz] i [ks], segons s'indica en el quadre 18.

QUADRE 18
Distribució de les grafies dels sons [gz] i [ks]: *cc, cs, cz, gz* i *x*

So	GRAFIA	EXEMPLES
[gz]	x	exacte, examen, exèrcit, exhibir, èxit, inexistent, hexàgon, oxigen
	gz	tagzim, zigzagat
	cz	èczema
[ks]	x	màxim, reflexió, sexe, taxi; Alexandre, Roxana, Mèxic
	cs	facsímil, sacsar, sacsó
	cc	accés, accident, occident; Occitània

2.6.5. La grafia dels sons africats alveolars [ts] i [dʒ]: ts i tz

Els sons africats alveolars, que apareixen majoritàriament entre vocals, s'escriuen mitjançant dígrafs:

a) La grafia del so africac alveolar sonor [dʒ] és *tz*: *agutzil*, *atzavara*, *atzucac*, *batzegada*, *betzol*, *botzina*, *dotze*, *esbotzar*, *guitza*, *horitzó*, *magatzem*, *metzina*, *ràtzia*, *reguitzell*, *sutzura*, *tretze*; *Llàtzer*, *Atzeneta*, *l'Atzúvia*, *Colitzà*, *la Datzira*, *Galatzó*, *Galitzia* (regió de l'Europa oriental), *Natzaret*.

Aquest so compareix especialment en els verbs formats amb el sufix *-itzar* i llurs derivats: *analitzar*, *caracteritzar*, *realitzar*, *utilitzar*; *civilització*, *especialització*, *generalització*, *organització*; *colonitzador*, *organitzatiu*, *suavitant*, *urbanitzable*. En aquests mots, és pròpia dels parlars occidentals i baleàrics la pronúncia [z] del grup consonàntic *tz*. Notem, però, *improvisar*, *matissació*, *tamisar*, en què no intervé el sufix *-itzar*.

En baleàric i en alguerès, cal tenir en compte que s'escriu *tz* a final de mot en les grafies de la primera persona del singular del present d'indicatiu de la primera conjugació quan el radical acaba en *tz* (encara que en baleàric es pronuncia amb [s] final en les formes dels verbs acabats en *-itzar*): *analitz*, *autoritz*, *finalitz*, *localitz*, *utilitz*; en baleàric, també *ensutz*, *esbutz*. A inici de mot, la grafia *tz* apareix rares vegades en algun manlleu, com *tzatziki*.

S'escriuen amb *zz* alguns mots provinents de l'italià, com ara *attrezzo*, *jacuzzi*, *mezzosoprano*, *mozzarella*, *pizza*, *pizzicato*, *Arezzo*; però amb *tz* els mots adaptats, com *putzolana* o *terratzo*.

Cal tenir en compte que en els parlars valencians centrals i en ribagorçà el so [dʒ] s'ensordeix (*do[ts]e*), realització que resta fora dels registres formals, i que en mallorquí i menorquí els cultismes començats per *ex-* i *inex-* (*examen*, *exèrcit*, *exhalar*, *inexistent*) són pronunciat habitualment amb [dʒ] i no amb [gz] (§ 2.6.4a1).

b) La grafia del so africac alveolar sord [ts] és *ts*: *entotsolar-se*, *fàtsia*, *gatsaule*, *lletsó*, *potser*, *sotsobrar*, *Fatsini* (mas del terme del Perelló, Baix Ebre), *Betsabé*, *Betsaida*, *Getsemaní*.

La grafia *ts* també es dona en alguns manlleus adaptats: *tsar*, *tsunami*, *quibuts*, *satsuma*, *tutsi*. En altres casos, però, el so [ts] presenta la grafia *tz* a final de mot: *hertz*, *solonetz*.

El so sord [ts] s'escriu *ds* en els mots cultes amb el prefix històric *ad-* seguit d'un radical començat per *s*, com *adscriure* o *adsorbent*.

També s'escriu *ds* (pronunciat [s] darrere de consonant) en alguns manlleus, com ara *inlandsis*, *radsimir* o *Windsor*. I s'escriu *tc* davant *e* i *i* en alguns cultismes, compostos i llurs derivats, com *etcètera*, *gratcient*, *setciències* o *vuitcentista*.

El quadre 19 mostra les principals grafies dels sons [dʒ] i [ts] en posició intervo-càlica.

QUADRE 19
Distribució de les grafies dels sons [d͡z], [z] i [ts]: *tz* i *ts*

SONS	GRAFIA	EXEMPLES
[d͡z]	tz	atzar, dotze, metzina, Llätzer
[d͡z] / [z]		analitzar, organització, suavitzant
[ts]	ts	lletsó, potser, Getsemaní

2.6.6. La grafia dels sons palatoalveolars sonors [ʒ] i [d͡ʒ]: *g, j, tg* i *tj*

2.6.6.1. Els sons palatoalveolars sonors del català són el fricatiu [ʒ] i l'africat [d͡ʒ]. En la major part dels parlars orientals, el so fricatiu [ʒ] apareix en posició inicial de mot, entre vocals i darrere de consonant, mentre que el so africat [d͡ʒ] es troba sempre entre vocals. En els parlars occidentals i del Camp de Tarragona, en canvi, predomina el so africat en posició inicial de mot i darrere de consonant. L'articulació africada d'aquest so, en qualsevol posició, és característica dels parlars valencians en general. Per a representar aquests sons, s'escriu *g* i *j* d'acord amb les regles següents:

a) S'escriu *j* davant *a, o* o *u*: *jardí, joc, joia, jove, jugar, julivert, jutge, aljub, ajuda, barreja, cònjuge, conjunt, dejuni, esbarjo, major, menjar, perjuri, pijama, pluja, rajar, rajola; Jacob, Jaume, Joan, Joaquim, Jofre, Julià, Judit, Trajà; Alcoleja, Beniarjó, Benejússer, Burjassot, Costoja, Jorba, Jújols, Senija; Anjou, Arieja, Japó, Jordà, Jordània, Lieja.*

b) S'escriu generalment *g* davant *e* o *i*: *gener, genoll, gent, germà, girar, ginesta, girafa, gitano, àgil, argila, corregir, distingir, diumenge, energia, fugir, llegir, marge, nostàlgia, origen, pagès, pàgina; Àngel, Roger, Virgili, Brígida, Gisela; Algemesí, Búger, Calonge, Girona, Toluges, Trebalúger, Alger, Bèlgica, Comenge, Egipte, Ganges, Ginebra.*

Excepcionalment, s'escriu *j* davant *e*, en el verb *jeure* (*jec, jeus, jeu, jeuen, jeia, jeies, jèiem, jegui, jeguis*, etc.), davant de les seqüències *-ecc-* i *-ect-* (*conjectura, injecció, objecte, projecció, projecte, subjecció, subjecte, trajectòria*), en alguns cultismes com *jejú, jerarca, jeroglífic, majestat, Jeremies, Jeroni, Jesús, Jehovà, Jessè, Jericó* o *Jerusalem*, i llurs derivats (*jerarquia, jeràrquic, majestuós, jerònim, jesuïta*), en manlleus com *jeep, jersei* o *jet*, i en hipocorístics com *Jep* o *Jepet* (de *Josep*).

També s'escriu *j* davant de *i* en certs manlleus: *aràujia, jujitsu, Fiji*.

A final de síl·laba, s'escriu *j* en alguns pocs manlleus de llengües que no s'escriuen amb l'alfabet llatí, com *rajput* (pronunciat [ʃ] perquè precedeix consonant sorda), *Bréjnev* (pronunciat [ʒ]) o *Vorónej* (pronunciat [ʃ]).

2.6.6.2. Les grafies *tj* i *tg*, que responen a la pronúncia africada [d̪ʒ] pròpia de la major part dels parlars orientals, es presenten només entre vocals. Parallelament a les corresponents grafies simples:

a) S'escriu *tj* davant *a*, *o* o *u*: *arítjol*, *corretja*, *corretjut*, *enutjar*, *enutjós*, *fetjut*, *jutjar*, *mitja*, *mitjó*, *lletja*, *lletjor*, *llotja*, *oratjol*, *pitjor*, *platja*, *viatjar*, *Beniatjar*, *Fatjó*, *Labritja*, *Salitja*, *Ventatjol*, *Dobrutja*.

b) S'escriu *tg* davant *e* o *i*: *coratge*, *coratgia*, *enlletgir*, *ferotge*, *ferotgia*, *fetge*, *heretge*, *heretgia*, *jutge*, *massatge*, *massatgista*, *metge*, *mitges*, *platges*, *rellotge*, *viatge*, *Otger*, *Alcoletge*, *Bitginoes* (barranc del Pallars Jussà), *Sitges*, *Llemotges*.

Tanmateix, en alguns mots cultes amb el prefix històric *ad-*, i en alguns noms estrangers, s'escriu *dj*, i no *tj/tg*: *adjacent*, *adjectiu*, *adjudicar*, *adjunt*, *adjurar*, *adjutor*; *Abidjan*, *Djibouti*, *Tadjikistan*.

2.6.6.3. El quadre 20 mostra la distribució de les grafies dels sons palatoalveolars sonors.

QUADRE 20

Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars sonors [ʒ] i [d̪ʒ]: *g*, *j*, *tg* i *tj*

J	G
<p>S'escriu <i>j</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Davant <i>a</i>, <i>o</i>, <i>u</i>: <i>ajudar</i>, <i>jardí</i>, <i>joc</i>, <i>juny</i>, <i>pluja</i>; Josep, Júlia, Jorba, Japó • Excepcionalment, davant <i>e</i>, <i>i</i>, en els casos següents: — En el verb <i>jeure</i> — Precedint les seqüències <i>-ecc-</i> <i>o</i> <i>-ect-</i>: <i>objecció</i>, <i>projecció</i>; <i>conjectura</i>, <i>trajecte</i> — En cultismes: <i>jerarquia</i>, <i>jeroglífic</i>, <i>majestat</i>, <i>Jesús</i>, <i>Jerusalem</i> — En manlleus: <i>jersei</i>, <i>jujitsu</i>, <i>Fiji</i> 	<p>S'escriu <i>g</i> davant <i>e</i>, <i>i</i>: <i>collegi</i>, <i>gel</i>, <i>ginesta</i>, <i>marge</i>, <i>pagès</i>, <i>sorgir</i>; <i>Genís</i>, <i>Gemma</i>, <i>Calonge</i>, <i>Gisclareny</i>, <i>Egipte</i></p>
TJ	TG
<p>S'escriu <i>tj</i> davant <i>a</i>, <i>o</i>, <i>u</i>: <i>corretjut</i>, <i>enutjós</i>, <i>llotja</i>, <i>pitjor</i>, <i>platja</i>; <i>Ventatjol</i></p>	<p>S'escriu <i>tg</i> davant <i>e</i>, <i>i</i>: <i>fetge</i>, <i>homenatge</i>, <i>metge</i>, <i>heretgia</i>; <i>Sitges</i>, <i>Llemotges</i></p>

En balearic i en alguerès, s'escriu *j* i *tj* a final de mot en algunes formes de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació que presenten els sons palatoalveolars sords [ʃ] i [t̪ʃ] finals. Aquest so final és [ʃ] i s'escriu *-j* quan va precedit de consonant i es troba, a més, en alternança amb [ʒ] (escrit *j* o *g*) en altres formes del mateix verb: *forj* (cf. *forjar*, *forgeu*), *menj* (cf. *menjar*, *menges*), *perj*, *venj*; i és [t̪ʃ] i s'escriu *-tj* quan el radical acaba en *-tj*: *allotj*, *assetj*, *desitj*, *enutj*, *jutj*, *rebutj*, *viatj*.

2.6.6.4. En els parlars que no diferencien la pronúncia de *tg* i *tj* ([d̪ʒ]) de la pronúncia de *g* i *j* ([ʒ]), convé tenir en compte que s'escriu *tg* i *tj* entre vocals:

a) En les terminacions *-atge* i *-etge* (en què el dígraf és precedit de *a* o *e* tòniques, respectivament, i seguit de *e*), i en els derivats dels mots que tenen aquestes terminacions: *avantatge* (i *avantatjar*, *avantatjós*), *coratge* (i *coratjós*, *coratgia*, *encoratjar*), *formatge* (i *formatgeria*), *imatge* (i *imatgeria*, *imatjat*), *salvatge* (i *salvatgisme*, *salvatjada*), *viatge* (i *viatjar*, *viatger*, *viatjant*); *aprenentatge*, *equipatge*, *homenatge*, *llenguatge*, *personatge*, *veínatge*; *fetge* (i *fetjut*), *metge*, *setge* (i *assetjar*, *assetjament*), *heretge* (i *heretgia*), *petge*. Notem, però, que s'escriuen amb *g* *imaginar* i *imaginació*, derivats cultes de *imatge*.

b) En certs noms i adjectius d'ús freqüent com ara *botja* (i *botgeta*, noms de plantes), *calitja*, *ferotge*, *fotja*, *lletja* (i *enlletgir*, *lletjor*), *natja*, *petja* (i *petjar*), *politja*, *sitja*, *sutge* (i *sutja*, *ensutjar*, *sutjós*).

c) En els verbs *desitjar*, *enutjar*, *estotjar*, *pitjar* (i *espitjar*, *trepitjar*), *rebutjar*, *sotjar*, i en els mots de la mateixa família (*desitjós*, *enutjós*, *rebutjable*, *sotjador*, *trepitjada*).

Cal tenir present que en valencià central i en ribagorçà, a més de l'africació característica dels parlars occidentals, tots els sons palatoalveolars sonors es fan sords, realitzacions que resten fora dels registres formals: [tʃ]ent, [tʃ]ove, mare[tʃ]ar, plu[tʃ]a, taron[tʃ]a; fe[tʃ]e, pla[tʃ]a, via[tʃ]e.

En alguns parlars baleàrics es pronuncia el so africacat [dʒ] en molts mots, com ara *assajar*, *llegir*, *rajar*, *regir*, *regirar*, *roja*, *sageta*, *truja* o *Magí*, i en els verbs terminats en *-ejar*, com ara *barrejar*, *festejar*, *netejar* o *passejar*.

2.6.7. La grafia dels sons palatoalveolars sords [ʃ] i [tʃ]: *x*, *ix*, *tx*, *ig* i *g*

2.6.7.1. Com en el cas dels sons sonors, el català té els dos sons palatoalveolars sords, el fricatiu [ʃ] i l'africat [tʃ]. En la major part dels parlars orientals, el so fricatiu palatoalveolar sord [ʃ] pot aparèixer en totes les posicions dins del mot, mentre que el so africacat [tʃ] apareix principalment entre vocals i a final de mot. En els parlars occidentals i del Camp de Tarragona, en canvi, predomina el so africacat [tʃ] en posició inicial de mot o darrere de consonant. Entre vocals i a final de mot, el so [ʃ] va precedit de la semivocal [j] en la major part de parlars occidentals, llevat del valencià meridional. En aquests casos, s'escriu *x* i *ix* d'acord amb les regles que s'exposen a continuació.

2.6.7.2. S'escriu *x*:

a) A inici de mot: *xàfec*, *xai*, *xampany*, *xemeneia*, *xenofòbia*, *xic*, *xifra*, *xocolata*, *xofer*, *xufla*; *Xavier*, *Xènia*, *Xesca*, *Ximena*, *Xahrazad*, *Xenofont*, *Xerxes*; *Xàbia*, *Xàtiva*, *Xerta*, *Xirivella*, *Xúquer*, *Xile*, *Xina*.

En la major part dels parlars occidentals el so palatoalveolar fricatiu sord [ʃ] pot aparèixer a inici de mot en alguns casos, especialment en mots d'origen àrab: *xaloc*, *xarop*, *xeringa*; *Xavier*, *Xàbia*, *Xàtiva*, *Xixona*.

b) En interior de mot i a final de mot, darrere de consonant: *anxova*, *arxipèlag*, *arxiu*, *bolxevic*, *burxar*, *carxofa*, *clenxa*, *comanxe*, *desxifrar*, *ganxo*, *marxar*, *orxata*, *parxis*, *perxa*, *punxa*, *torxa*; *Conxa*, *Barxeta*, *el Carxe*, *Marxalenes*, *l'Orxa*, *Perenxisa*, *Xilxes*, *la Manxa*, *Manxúria*, *Beerxeba*, *Bolxoi*, *Khrusxov*; *guerx*, *manx*, *ponx*, *romanx*, *Almarx*, *Barx*, *Elx*.

c) En interior de mot i a final de mot, darrere de *i*: *albíxeres*, *bixest*, *clixé*, *fixa* ‘frontissa’ (cf. *fi*[ks]*a*, femení de l’adjectiu *fix*), *guixar*, *ixent*, *ixo*, *ixi*, *ixis*, *ixen* (del verb *eixir*), *mixeta*, *pixar*, *pixum*, *senixó*, *xixina*; *Ixart*, *Binixíquer*, *Bixessarri*, *Xixon*, *Almedíxer*, *Híxar*, *Sixena*, *Quixot*; *dervix*, *estocafix*, *guix*, *ídx* (‘llengua germànica parlada pels jueus asquenazites’), *reix*, *servix* (forma occidental del verb *servir*), *sobreix*, *tix*, *tixen* (de *teixir*); *Altabix*, *Fanàdx*, *Flix*, *Ix* (nucli de la Guingueta, a l’Alta Cerdanya), *Irtix* (riu de Sibèria).

En interior de mot, *x* darrere de *i* apareix rares vegades a final de síl·laba: *Bixquert* (vall de la Costera), *Mixnà*, *tixrí* (tots dos, mots hebreus; pronunciat [ʒ] perquè va seguit de consonant sonora).

Cal tenir present que darrere de *i* la grafia *x* es pronuncia [ks] en cultismes, especialment en síl·labes àtones: *asfíxia*, *fixa* (forma femenina de l’adjectiu *fix*); *apèndix*, *cèrvix*, *còccix*, *fènix*, *làrix*, *ònix*, *sardònix*. Però també es troba aquesta pronúncia en monosíl·labs (forma masculina singular de l’adjectiu *fix*) i en síl·labes tòniques: *elixir*, *fixar* (i *afixar*, *prefixar*, *sufixar*), *pixidi*, *prolix* (§ 2.10).

d) En interior de mot, darrere d’una *u* que és el segon element d’un diftong: *disbauxa*, *nauxer*, *rauxa*, *tornagauxes*, *xauxa*, *xiuxiueig*, *xiuxiuejar*, *Auxella*.

Es pronuncia [ks] la *x* d’alguns mots com *auxili* o *bauxita* (§ 2.10a).

e) Entre vocals, en mots prefixats o construïts amb formes prefixades, a l’inici del segon component: *electroxoc*, *proxinès*, *Indoxina* (§§ 4.3.1.1 i 4.3.2.1b).

En manlleus no adaptats, la transcripció del so [ʃ] es resol mitjançant altres grafies: *chaise-longue*, *chardonnay*, *Chartres*; *sex-shop*, *shakespeareà*, *Washington*, *Bangladesh*, *geisha*, *sushi*; *crescendo*, *Brescia*; *kirsch*, *schorl*.

2.6.7.3. El so [ʃ] s’escriu amb el dígraf *ix* darrere d’una vocal altra que *i*, en interior de mot o a final de mot: *aixeta*, *així*, *angoixa*, *boiximà*, *caixa*, *calaix*, *coixí*, *conèixer*, *cruixent*, *cruixir*, *cuixé*, *deixar*, *eixugar*, *gruixut*, *haixix*, *lleixiu*, *maduixa*, *moixernó*, *ruixar*, *teixit*, *uixer*, *vaixell*, *xuixo*; *Aleix*, *Aixa*, *Eiximenis*, *Aixirivall*, *Carcaixent*, *Creixenturri*, *Cuixà*, *Marqueixanes*, *Pròixida*, *Reixac*, *Tuixén*, *Uixó*; *baix*, *brioi*, *coix*, *dibuix*, *gruix*, *guaix*, *malgaix*, *peix*; *Foix*, *Oix*, *Patraix*, *Saix*, *Serrateix*, *Subenuix*, *Valldoreix*, *Larraix*, *Marràqueix*.

En alguns mots patrimonials, compostos i manlleus, es troba *ix* a final de síl·laba precedint consonant: *oixque*, *Benipeixcar*, *matrioixca*, *paixtu*, *Baixkíria*, *Puixkin*, *Taixkent*; *la Freixneda*, *caixmir* (pronunciat [ʒ] perquè va seguit de consonant sonora).

El so [ʃ] apareix escrit en alguns cognoms amb la grafia *x* entre vocals, en comptes de *ix*: *Crexells, Dexeus, Foxà, Ganduxer, Rexach*.

2.6.7.4. El so palatoalveolar africatat sord [tʃ] s'escriu mitjançant el dígraf *tx* entre vocals i a final de mot (i, en manlleus, també a inici de mot i darrere consonant), i amb el dígraf *ig* i la lletra *g* a final de mot o radical:

a) En general, s'escriu *tx*: *atxa, batxillerat, borrarxo, botxí, butxaca, capritxós, cautxú, clòtxina, cotxe, esclètxa, fletxa, fitxa, matxucar, metxa, motxilla, petxina, pitxer, salsitxa, totxo; Arantxa, Meritxell; Garrotxa, Llutxent, Marratxí, Mutxamel, Utxafava*.

La grafia *tx* és freqüent en noms d'origen estranger, i en aquests casos també apareix a començament de mot: *apatxe, cucurutxo, fetitxe, gaspatxo, mamarratxo, maputxe, patxaran, putxinelli, quètxup, quítxua, solontxac, taitxí, txa-txa-txa, txernozem; Txaikovski, Txékhov, Apalatxes, Balutxistan, Kamtxatka, Txetxènia (i txetxè), Txèquia (i txec, txecoslovac, Txecoslovàquia), Txad (i txadià)*.

b) A final de mot o de radical, el so [tʃ] és representat pel dígraf *ig* darrere d'una vocal tònica que no sigui *i* en els casos en què alterna amb els sons [ʒ] o [dʒ] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: *assaig* (cf. *assajar*), *boig* (cf. *boja, bogeria, embogir*), *estoig* (cf. *estotjar*), *faig* (cf. *fageda*), *fuiig* (cf. *fugir*), *llebeig, lleig* (cf. *lletja, enlletgir*), *passeig* (cf. *passejar*), *puig* (cf. *Pujalt, pujol*; però *el Putxet*, barri de Barcelona), *Puigbalador, Puigcampana, Puigcerdà, puigcerdanenc, Puigmal, Puig-reig* (pronunciat [purétʃ]), *rebuig* (cf. *rebutjar*), *safareig* (cf. *safaretjos*), *veig* (cf. *vegi, vegis, vegem, vegeu, vegin*); *Alboraig* (cf. *alborager*), *Beniarbeig* (cf. *beniarbegí*), *Benifarraig* (cf. *benifaragí*), *Calabuig, Caroig, Massalcoreig* (cf. *massalcoretjà*), *Enveig* (cf. *envegès*), *Mereig, Raspeig; Abenserraigs, Sorreigs* (riera d'Osona).

En balearic i en alguerès, les formes de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb un radical acabat en *j* o *g* palatoalveolars solen adoptar la grafia *ig*: *festeig* (de *festejar*), *fuiig* (de *fugir*), *goig* (de *gojar*), *passeig* (de *passejar*), *puig* (de *pujar*), *raig* (de *rajar*). Però s'escriu *tj* quan el radical acaba en *tj* (§ 2.6.6.3). També s'escriuen amb *ig* en el cas dels radicals en què la consonant palatoalveolar va precedida d'una *u* semivocàlica: *assuauig* (de *assuaujar*), *agreuig* (de *agreujar*), *alleuig* (de *alleujar*).

c) A final de mot o de radical i darrere *i* tònica, [tʃ] s'escriu *g* en els casos en què alterna amb els sons [ʒ] o [dʒ] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: *bolig* (cf. *bolitjos, bolitger, bolitjada*), *desig* (cf. *desitjos, desitjar*), *fastig* (cf. *fastijos, enfastijar*), *mig* (cf. *mitja, mitjos*), *enmig, migdia, migpartir, migjorn, trepig* (cf. *trepitjar*); *Adasig* (riu del Fenolledès), *Almorig, Carig, Escrig, Molig* (cf. *molitjaire*), *Polig, Valldolig*. Notem especialment les formes verbals baleariques, valencianes i alguereses de la tercera conjugació quan el radical termina en *g*: *afig* (de *afegir*; cf. *afiges, afija*), *frig* (de *fregir*), *llig* (de *llegir*), i de la primera conjugació acabats en *-ijar*: *enfastig* (de *enfastijar*).

Cal tenir en compte que si la *i* és àtona, la *g* no representa el so [tʃ] sinó [k] (§ 2.7.4.3a): *càstig*, *pèmfíg*, *pròdig*. S'exceptuen els topònims *Càlig* (cf. *calijó*) i *Tírig* (cf. *tirijà*).

Notem, també, les formes pures alguereses de la primera persona del singular del present d'indicatiu d'alguns verbs de la tercera conjugació, com ara *corríg* (de *corregir*), *diríg* (de *dirigir*) o *protíg* (de *protegir*).

d) En un nombre reduït de casos, el so [tʃ] s'escriu *tx* a fi de mot si les formes flexives o els derivats presenten també [tʃ] i, per tant, la grafia *tx*: *capritx* (cf. *capritxos*, *encapritxar*), *càrritx* (cf. *carritxar*), *cartutx* (cf. *cartutxos*), *despatx* (cf. *despatxos*, *despatxar*), *empatx*, *escabetx* (cf. *escabetxar*), *esquitx* (cf. *esquitxar*), *gavatx*; *Andratx* (cf. *andritxol*), *Costitx*, *Fartàritx*, *Felanitx* (cf. *felanitxer*), *Fornalutx*, *Portinatx*, *Urtx* (cf. *urtxenc*). També s'escriuen amb *tx* els manlleus: *campetx*, *matx*, *pastitx*, *sandvitx*; *Rostropóvitx*, *Xostakóvitx*.

2.6.7.5. El quadre 21 mostra les diferents grafies que presenten els sons [ʃ] i [tʃ], d'acord amb llur posició dins del mot.

QUADRE 21
Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars
sords [ʃ] i [tʃ]: *x*, *ix*, *tx*, *ig* i *g*

POSICIÓ DINS DEL MOT		X	IX	TX	IG	G
A inici de mot		xai, xerrar, xicot, xop, xufia, Xàtiva		En manlleus: txec, Txékhov		
Entre consonant i vocal		arxiu, ganxo, panxa, torxa		En manlleus: solontxac, Kamtatka		
En interior de mot	Entre vocal i consonant		oixque, Benipeixcar		En compostos, a final de radical: Puigcerdà	
	Darrere a, e, o i u					En compostos, a final de radical: migdia
	Darrere i	Bixquert, tixrí				
Entre vocals	Darrere a, e, o i u no semivocàlica	En mots prefixats: electroxoc, Indoxina	angoixa, caixa			
	Darrere i	guixar, pixar, Bixessarri		cotxe, fletxa		
	Darrere u semivocàlica	disbauxa, rauxa				

QUADRE 21 (Continuació)
 Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars
 sords [ʃ] i [tʃ]: *x, ix, tx, ig i g*

POSICIÓ DINS DEL MOT		X	IX	TX	IG	G
A final de mot	Darrere consonant	romanx, Elx				
	Darrere a, e, o i u		boix, calaix, fluix, mateix	Si alternen amb [tʃ] en el paradigma flexiu o en els derivats: cartutx (cartutxos), despatx (despatxar), Andratx (andritxol), Felanitx, Urtx	Si alternen amb [ʃ] o [dʒ] en el paradigma flexiu o en els derivats: faig (fageda), passeig (passejar), rebuig (rebutjar)	
	Darrere i	guix, Flix				Si alternen amb [ʒ] o [dʒ] en el paradigma flexiu o en els derivats, darrere i tònica: desig (desitjos), mig (mitja), Molig (molitjaire); frig (fregir), llig (llegir)

2.7. LA GRAFIA DELS SONS OCLUSIUS

Les principals grafies dels sons oclusius són les que figuren en el quadre 22.

QUADRE 22
 Les grafies dels sons oclusius

So	GRAFIA	EXEMPLES
[b]	b	banda, bell, blat, boira, brou; sabó, trobar, herba, febre; Blai, Beatriu, Barcelona, Mondúber, Xàbia, Àlaba, Balcans
	v	vaixell, venda, vinya, vuit; aviat, civada, govern, prova; servei, envà; Esteve, Xavier, Elvira, Benavarri, Villena, el Voló, Savoia, Vesuvi
	w	wolframi, edelweiss; Wagner, Westfàlia

QUADRE 22 (Continuació)
Les grafies dels sons oclusius

So	GRAFIA	EXEMPLES
[p]	p	p ala, p ell, p lat, p orta; sop a, vap or, sup rem; abrupt e, rèpt il; cap , príncep , xop ; esquerp , llamp ; Pau , Pilar , Alp , Nonasp , Penedès , Nàpols , Portugal
	b	dissabte , dubte ; adob , calb , club , verb , tub ; Jacob , Gurb , Rialb , Carib
[d]	d	dia , dona , dret ; roda , seda , vidre ; Dídac , Andreu , Dolors , Cadí , Dénia , Lleida , Damasc , Irlanda
[t]	t	tela , torre , trucar ; gota , rata , pasta , ventre ; llet , crèdit , xut ; Martí , Rut , Tecla , Catí , Tarragona , Teià , Itàlia , Terol , Troia
	d	adquirir , vodka ; àcid , fred , quietud , solitud , covard , sord , verd ; Armand , Alfred , Íngrid , Rafalcaid , Madrid , Perigord
[g]	g	gas , glòria , gorra , gruix , farga , figa , ningú ; Gabriel , Griselda , Gandia , Pego , Sagunt , Anglaterra , Gabon
	gu	guerra , guineu , botiguer , figues , joguina ; Guillem , Guiu ; Balaguer , Guipúscoa
[k]	c	camí , cor , cruixir , cuina , boca , marca , nucli ; acció , doctor , sacsó , tècnic ; amic , físic , foc , corc , fresc , préssec ; Carles , Enric , Víctor , Clara ; Calp , Manacor , Vic , Calcuta , Osca
	q	quatre , quota ; aquífer , eqüestre , sequaç , Pasqual , Alaquàs , Lasquarri ; Iraq , Qatar
	qu	queixal , quinze , boques , adquirir ; Miquel , Raquel ; Queralbs , Tòquio
	g	estagflació ; amarg , anàleg , blog , càstig , llarg , pedagog , tuàreg ; Hug , Sigfrid
	k	karate , koiné , kurd , whisky ; Kant , Kenya , Kuwait , Pakistan

A la columna de la grafia, la lletra *v* representa la pronúncia [b] en els parlars en que s'ha perdut la distinció entre [b] i [v]. Així mateix, en aquests parlars la lletra *w* representa el so [b] en manlleus d'origen germànic.

En general, les oposicions entre els sons oclusius sords i els sonors corresponents es reflecteixen en els parells gràfics *p/b*, *t/d*, *clg*: **peu**, **beu**; **tipa**, **tiba**; **to**, **do**; **quatre**, **quadre**; **cas**, **gas**; **vaca**, **vaga**. Les grafies que corresponen als sons sonors ([b], [d] i [g]) també s'usen per a les variants aproximants ([β], [ð], [ɣ]) que els oclusius sonors tenen en determinats contextos, principalment intervocàlics, i que no tenen incidència ortogràfica: *o[β]ert*, *i[ð]ea*, *a[ɣ]afar*.

Les consonants oclusives no presenten problemes de distinció quan es troben a principi de síl·laba. En canvi, quan es troben a final de síl·laba es neutralitza l'oposició de sonoritat entre consonants sordes ([p], [t], [k]) i sonores ([b], [d], [g]), de manera que la pronunciació no indica quina grafia cal escriure. En conseqüència, es pronuncien iguals mots com *cup* 'recipient on es trepitja el raïm per a fer el vi' i *cub* 'poliedre'; *bòlit* 'joguina de fusta' i *bòlid* 'automòbil de competició'; *rec* 'canal, solc' i *reg* 'irrigació'. Per a saber quina consonant cal escriure a final de mot, convé tenir en compte les dues regles generals següents:

a) Darrere vocal àtona o consonant, s'escriu la mateixa lletra que presentin les formes flexives o els derivats: *príncep* (cf. *principat*), *àrab* (cf. *Aràbia*), *dipòsit* (cf. *dipositar*), *sòlid* (cf. *solidesa*), *únic* (cf. *única*), *càstig* (cf. *castigar*); *esquerp* (cf. *esquerpa*), *rumb* (cf. *rumbós*), *sant* (cf. *santa*), *record* (cf. *recordar*), *tronc* (cf. *entroncar*), *llarg* (cf. *llarga*).

b) Darrere vocal o diftong tònic s'escriu sempre *p*, *t* i *c*, amb independència que en les formes flexives o en els derivats pugui aparèixer *b*, *d* o *g*. Així, no solament *grup* (cf. *agrupar*), *llit* (cf. *llitera*), *sec* (cf. *seca*), sinó també *llop* (malgrat *lloba*), *buit* (malgrat *buidar*), *noruec* (malgrat *Noruega*).

A continuació fem una descripció més detallada de l'ortografia dels sons oclusius.

2.7.1. La grafia dels sons [p] i [b]: *p* i *b*

2.7.1.1. A començament de síl·laba, els sons oclusius bilabials sord [p] i sonor [b] es representen, respectivament, per *p* i *b*: *passar*, *pera*, *pit*, *porta*, *precís*, *pluja*; *copa*, *paper*, *tampoc*, *tipus*, *vapor*, *replà*, *suprem*, *vespre*; *Gaspar*, *Pere*, *Paula*, *Orpesa*, *Perpinyà*, *Peníscola*, *Nàpols*, *Perú*, *Xipre*; *basc*, *bava*, *bena*, *biga*, *boca*, *bufó*, *broma*, *blat*; *arribar*, *herba*, *llibre*, *poble*, *rebotar*, *sabó*, *tebi*, *trobar*; *Albert*, *Brauli*, *Beatriu*, *Dèbora*, *Badalona*, *Ribesaltes*, *Xàbia*, *Àlaba*, *Biscaia*, *Sèrbia*.

En els parlars orientals i nord-occidentals, la consonant inicial del grup *bl* darrere vocal tònica generalment es pronuncia geminada, i sovint ensordida, en mots com *cobla*, *diable*, *doble*, *poble*, *noble*, i en llurs derivats i formes flexionades (*doblegar*, *poblet*, *Poblenou*).

2.7.1.2. En posició final de mot o a l'acabament d'una síl·laba, en què es neutralitza la sonoritat de [p] i [b], l'ús de *p* i *b* s'ajusta a les regles següents:

a) A final de mot, darrere vocal àtona o consonant s'escriu *p* o *b* segons la lletra que presentin les formes flexives o els derivats. En conseqüència, la lletra que hi ha al derivat indica la grafia del mot primitiu: *etiop* (cf. *Etiòpia*, *etiòpic*), *príncep* (cf. *principat*), *Èdip* (cf. *edípic*), *camp* (cf. *camperol*, *campestre*), *cresp* (cf. *encrespar*), *esquerp* (cf. *esquerpa*), *llamp* (cf. *llampec*), *romp* (cf. *rompre*), *serp* (cf. *serpentina*), *Policarp*, *Tremp* (cf. *trempolí*), *Casp*, *Olimp* (cf. *olimpíada*, *olímpic*); *àrab* (cf. *arabesc*, *Aràbia*), *gàlib* (cf. *galibar*), *calb* (cf. *calba*, *calbesa*), *corb* 'ocell' (cf. *corbató*, *corbera*), *destorb*

(cf. *destorbar*), *tomb* (cf. *tombar*), *verb* (cf. *verbal*), *Alfarb* (cf. *alfarbí*), *Bicorb*, *Gurb* (cf. *gurbetà*), *Queralbs*, *Sogorb* (cf. *sogorbí*).

Notem especialment els mots amb les terminacions *-fob* i *-síllab*: *xenòfob* (cf. *xenofòbia*), *monosíllab* (cf. *monosíllabisme*). Per raons etimològiques, s'escriu *Rialb* (malgrat *rialpenc*).

En bona part dels parlars catalans, *p* i *b* s'emmudeixen a final de síllaba darrere de *m* i *n*: *camp*, *compte*, *temps*, *simptoma*, *Assumpta*, *Tremp*, *tomb*, *rumb*. Aquest fenomen afecta també els compostos: *ambdós*, *Campdevàdol*, *Campllong*, *Campmany*; però sí que es pronuncia la *p* en alguns casos, com *Campreciós*, *Campredó* (població del Baix Ebre), *Camprodon*, *Camprubí*.

b) A final de mot, darrere vocal o diftong tòncics s'escriu *p*, amb independència de la lletra que aparegui en les formes flexives o en els derivats. Així, no solament *drap*, *tap*, *Benicalap*, *cep*, *gep*, *Josep*, *Alep*, *equip*, *tip*, *Felip*, *Pratdip*, *ciclo*, *cop*, *esclop*, *filantrop*, *galop*, *miop*, *xop*, *Isop*, *Canop*, *escup*, *grup*, *xarrup*, sinó també *cap* (cf. *cabota*, *cabut*), *sap* (cf. *saber*, *sabia*), *concep* (cf. *concebre*), *estrep* (cf. *estrebada*), *rep* (cf. *rebre*), *llop* (cf. *lloba*, *llobatò*).

Però, per raons etimològiques, s'escriu *b* en els noms deverbals *adob* i *enceb*, i en alguns cultismes, arabismes, manlleus i mots onomatopeics com *cub* 'políedre' (cf. *cup* 'recipient on es trepitja el raïm per a fer el vi'), *efeb*, *tub*, *Jacob*, *Job*, *Belzebub*; *aljub*, *kebab*, *nicab*, *Castellfabib*; *baobab*, *club* (i *cineclub*, *videoclub*), *esnob*, *nabab*, *Carib*, *Magrib*, *Moab*, *Panjab*; *bub-bub*, *zub-zub*.

En baleàric i en alguerès, s'escriu amb *b* final la grafia de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en aquesta consonant: *acab* (de *acabar*), *arrib* (de *arribar*), *trob* (de *trobar*). En la segona i tercera conjugació, les primeres persones del singular s'escriuen amb *p* final, talment com les terceres persones (*cap*, *decep*, *rep*).

c) En interior de mot, s'escriu *b* en les seqüències *ab-*, *ob-* i *sub-*, i s'escriu *p* en la síllaba *cap* i en els compostos de *prop*: *abdicar*, *abdomen*, *abjecte*, *abjurar*, *abnegat*, *abscissa*, *absent*, *absis*, *absolut*, *absorbir*, *abstemi*, *abstenir-se*, *abstracte*, *abstreure*, *absurd*, *reabsorció*; *obcecar*, *objecte*, *objectiu*, *obscur*, *obsequi*, *observar*, *obsessió*, *obstacle*, *obstinar*, *obstruir*, *obtenir*, *obtús*, *obvi*, *inobjectable*, *Obdúlia*; *súbdit*, *subjecte*, *submarí*, *submergir*, *subministrar*, *submissió*, *subscripció*, *subsòl*, *substància*, *substantiu*, *substituir*, *subterrani*, *subtil*, *subvenció*, *subversiu*, *insubstituïble*; *capbussar*, *capçal*, *capdamunt*, *capficar*, *captiu*, *capturar*, *capvespre*, *escapçar*, *recaptar*, *Capdepera*, *Capdevila*, *Capcir*; *proppdit*, *proppassat*, *proppinent*.

S'escriu *p* en mots com *apnea*, *apte*, *opció*, *optar*, *òptic* o *òptim*, que no han estat formats amb els prefixos *ab-* i *ob-*. I s'escriu *b* en alguns mots com *cabdal*, *cabdell* (i *cabdellar*, *descabdellar*), *cabdill* (i *acabdillar*), *Cabdella*, *Cabdet*.

d) En interior de mot, a final de síllaba s'escriu *p* davant de *t*, *c*, *s* i *n*, i s'escriu *b* davant de *d*: *abrupte*, *acceptar*, *adoptar*, *baptisme*, *cepre*, *cripta*, *concepte*, *escriptor*, *recepta*, *repte*, *rèptil*, *ruptura*, *voluptuós*, *Neptú*, *Egipte*; *corrupció*, *descripció*, *egípci*,

erupció, recepció, Concepció; apocalipsi, clepsa, copsar, eclipsi, epilèpsia, rapsòdia, Calipso; hipnosi, hipnòtic, dispnea; cobdícia, hebdomadari, lambda, molibdè, rabdologia, Abdó, Caribdis, l'Abdet, Abdera. Però cal parar atenció que s'escriuen amb *b* els mots *dissabte, dubte* i *sobte*, i llurs derivats (*dubtar, dubtós, indubtable, sobtar, sobtadament*).

2.7.2. Les grafies *b* i *v*

2.7.2.1. A les àrees betacistes, on es confonen els sons bilabial oclusiu sonor [b] i labiodental fricatiu sonor [v], fet que s'esdevé al començament d'una síl·laba, la pronunciació és sempre [b] i no indica, doncs, si s'ha d'escriure *b* o *v*.

Cal tenir present que en els mots hereditaris s'escriu *b* o *v* segons la pronúncia d'aquelles regions que han conservat viva l'antiga distinció entre els dos sons (illes Balears, part del País Valencià, Camp de Tarragona, l'Alguer), per damunt de qualsevol consideració de caràcter etimològic. S'escriu, per tant, *cavall* (malgrat *CABALLUS*), *buit* (malgrat *VÖCĪTUS*), *canvi, fava, governar, haver, provar, savi*.

No obstant això, es pot determinar l'ús de *b* i *v* tenint en compte les regles que s'expliciten a continuació.

2.7.2.2. S'escriu *b*:

a) Davant de *l* i *r*: *blanc, bleada, agradable, fibló, moble, oblidar, poble, problema, Blai, Bíblia, Blanes, Constantinoble; braç, broma, brut, abril, arbre, cabra, obrir, pobre, rebre, Brauli, Gabriel, Llobregat, Ginebra.*

S'escriu *v* en alguns noms propis estrangers: *Le Havre, Sèvres, Vladimir, Vladivostok.*

b) Darrere de *m*: *ambient, bomber, combat, comboi, desimbolt, embotit, embut, símbol, també, tombar; Ambròs, Humbert, Cambrils, Columbrets, Coïmbra, Edimburg.*

S'escriu *v* en alguns cultismes i mots manllevats: *circumvallació, triumvirat, tramvia.*

c) Davant de vocal, si *b* alterna amb *p* entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: *cabota, cabut, acabar* (cf. *cap*), *cubell* (cf. *cup*), *estrebada* (cf. *estrep*), *lloba, llobatò* (cf. *llop*), *rebut* (cf. *rep*), *saber, sabem, saberut* (cf. *sap, sàpiga*), *sabó* (cf. *saponificar*) (§ 2.7.1).

d) A final de síl·laba, que en aquest context sol correspondre als sons [p] o [b]: *absolut, cabdell, cobdícia, dissabte, dubte, objecte, obtenir, observar, sobte; adob, àrab, cub, club, corb, esnob, tub; Absalom, Jacob, Job, Obdúlia, Alfarb, Bicornb, Castellfabib, Sogorb, Abdera, Cabdet, Carib, Magrib, Nègueb, Panjab, Sobrarb.*

Però s'escriu *v*, que en aquest context sol correspondre a [f], en la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en *v* del baleàric i de l'alguerès: *cav* (de *cavar*), *llev* (de *llevar*), *minv* (de *minvar*), *observ* (de *observar*),

i en cultismes, en mots provinents d'acrònims i en manlleus com *salv*, *ovni*, *leitmotiv*, *Dostoievski*, *Tel-Aviv* (§ 2.6.1).

2.7.2.3. S'escriu *v*:

a) Darrere de *n*: *canvi*, *convèncer*, *convuls*, *envà*, *enveja*, *investir*, *enviar*, *envoltar*, *invent*, *minvar*; *Enveig*, *Enviny*, *Anvers*.

b) Darrere de *d*: *advent*, *adverbi*, *advers*, *advertir*, *advocat*, *animadvertió*, *inadvertit*.

c) Davant de vocal, si *v* alterna amb *u* entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: *activa*, *activitat*, *activisme* (cf. *actiu*), *bevem*, *bevedor* (cf. *beure*, *beu*), *blava*, *blavor* (cf. *blau*), *brevetat*, *abreviar*, *abreviació* (cf. *breu*), *deveu*, *devent* (cf. *deure*, *deu*), *escalivar* (cf. *caliu*), *esclava*, *esclavitud*, *esclavitzar* (cf. *esclau*), *escrivim*, *escrivà*, *escrivent* (cf. *escriure*, *escriu*), *estival* (cf. *estiu*), *haver*, *havia* (cf. *hauré*), *jueva* (cf. *jueu*), *meva* (cf. *meu*), *movia*, *movent*, *moviment* (cf. *moure*, *mou*), *nevar*, *nevada*, *nevera* (cf. *neu*), *nova*, *novell*, *novetat*, *renovar* (cf. *nou*), *oval*, *ovari*, *ovípar*, *ovoide*, *òvul* (cf. *ou*), *tova*, *tovor*, *estovar* (cf. *tou*), *vivim*, *viva*, *avivar*, *vivent*, *vivaç*, *vivificar* (cf. *viure*, *viu*); *Ladislava* (cf. *Ladislau*), *masnoví* (cf. *el Masnou*), *moscovita*, *Moscova*, *Moscòvia* (cf. *Moscou*).

Esporàdicament, *v* també alterna amb *f* (§ 2.6.1): *serva* (cf. *serf*), *bavarada*, *bavor* (cf. *baf*), *garrova*, *garrover* (variants de *garrofa*, *garrofer*).

d) En les terminacions de l'imperfet d'indicatiu de la primera conjugació: *parlava*, *escoltaves*, *miràvem*, *pujàveu*, *tancaven*.

e) En les formes *vaig*, *vas*, *va*, *vagi*, *vagin*, *ves*, etc., del verb *anar*, i en les formes verbals auxiliars *vaig*, *vas*, *va*, *van*, *vagi*, *vagis*, etc., emprades per a formar els temps perifràstics.

2.7.2.4. En general, s'escriu sempre *b* o sempre *v* en els mots d'una mateixa família, tret de casos en què alternen radicals diferents segons que siguin cultes o patrimonials: *abietàcies* (cf. *avet*), *abortiu* (cf. *avortar*, *avortament*), *calvicie* (cf. *calb*), *cerebral*, *cerebel* (cf. *cervell*), *còrvids* (cf. *corb* 'ocell', *corbera*, *corbató*), *curvatura*, *curvilini* (cf. *corba*, *encorbar*), *dèbit*, *debitor*, *debitori* (cf. *devem*, *devia*, *deure*), *escriba* (cf. *escriure*, *escrivà*), *fabàcies* (cf. *fava*), *hibernació* 'estat de letargia d'alguns animals per a resistir l'hivern', *hibernar* (cf. *hivern*, *hivernal*, *hibernar* 'passar l'hivern en un indret'), *imbibició* (cf. *beure*, *bevedor*), *labial* (cf. *llavi*), *mòbil*, *mobilitat*, *mobilitzar*, *automòbil*, *immobilisme* (cf. *moure*, *moviment*), *nubècula*, *nubífer* (cf. *núvol*, *nuvolada*, *nuvolós*, *ennuolar-se*), *probable* 'que és possible', *probabilitat*, *probatori* (cf. *prova*, *provar*, *provable* 'que es pot provar'), *saber*, *saberut* (cf. *savi*, *saviesa*), *verbenàcies* (cf. *berbena*), *verrucària*, *verrucós* (cf. *berruga*, *berrugós*). En algun cas, també es pot trobar *b*, i no *v*, alternant amb *u*: *sebací*, *seborrea* (cf. *seu* 'greix', *enseuar*).

2.7.2.5. El quadre 23 recull l'ús de *b* i *v* tenint en compte els aspectes descrits.

QUADRE 23
Distribució de les grafies *b* i *v* a inici i a final de síl·laba

B	V
A INICI DE SÍLLABA	
<ul style="list-style-type: none"> • Davant l, r: blanc, moble, brut, arbre • Davant m: combat, també • Davant vocal, si b alterna amb p entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: cabota (cap), sabem (sap) 	<ul style="list-style-type: none"> • Darrere n: canvi, invent • Darrere d: advocat, inadvertit • Davant vocal, si v alterna amb u entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: blava (blau), estival (estiu), devem (deu), vivim (viu) • En les terminacions de l'imperfet de subjuntiu de la primera conjugació: cantava, tancaven • En les formes del verb anar: vaig, vas, va
A FINAL DE SÍLLABA	
absolut , cobdícia , dubte , observar ; adob , corb , tub , Obdúlia , Carib	<ul style="list-style-type: none"> • En la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació en baleàric i alguerès, si el radical acaba en v: minv, prov • En cultismes, en mots provinents d'acrònims, i en manlleus: salv, ovni, leitmotiv, Dostoievski

En alguns mots de procedència estrangera s'escriu *w*, pronunciada [v] o [b] segons els parlars: *edelweiss*, *wagnerià*, *waterpolo*, *watt*, *wolframí*, *Wagner*, *Westfàlia* (§ 2.1).

2.7.3. La grafia dels sons [t] i [d]: *t* i *d*

2.7.3.1. A començament de síl·laba, els sons oclusius dentals [t] i [d] es representen, respectivament, per *t* i *d*: **taula**, **temps**, **tirar**, **tornar**, **turisme**, **treball**; **català**, **costa**, **futur**, **hotel**, **lletra**, **pilota**, **ratolí**, **setembre**, **Antoni**, **Ester**, **Teresa**, **Estagell**, **Mataró**, **Tortosa**, **Portugal**, **Tànger**, **Torí**; **dama**, **desig**, **dia**, **dormir**, **dutxa**, **drap**; **adreça**, **budell**, **cadira**, **idoni**, **jardí**, **moda**, **vídua**, **vendre**; **Isidre**, **Jordi**, **Diana**, **Andratx**, **Cardona**, **Elda**; **Danubi**, **Londres**, **Pàdua**.

2.7.3.2. En posició final de mot o a l'acabament d'una síl·laba, en què es neutralitza la sonoritat de [t] i [d], l'ús de *t* i *d* s'ajusta a les regles següents:

a) A final de mot, darrere vocal àtona o consonant s'escriu *t* o *d* segons la lletra que presenten les formes flexives o els derivats. En conseqüència, la lletra que hi ha al derivat indica la grafia del mot primitiu: **crèdit** (cf. **creditor**), **vímet** (cf. **vimetera**), **Heràclit**, **Hipòlit** (cf. **Hipòlita**), **Jàfet** (cf. **jafètic**), **Èguet**, **Vènet**, **art** (cf. **artístic**), **esvelt** (cf. **esveltesa**), **evident** (cf. **evidentíssim**), **malalt** (cf. **malaltia**), **salt** (cf. **saltar**), **sort** (cf. **sorteig**, **sortós**), **vent** (cf. **ventada**), **text** (cf. **textual**), **Jacint**, **Vicent**, **Dant** (cf. **dantesc**), **Albert**, **Norbert** (cf. **Norberta**), **Robert**, **Ernest** (cf. **Ernestina**), **Crist** (cf. **cristià**), **Alacant** (cf. **alacantí**), **Carcaixent**, **Olost**, **Everest**, **Piemont**, **Corint** (cf. **corinti**); **àcid** (cf. **acide-**

sa), *líquid* (cf. *liquidar*), *ràpid* (cf. *ràpida*, *rapidesa*), *retrograd*, *Càndid*, *Plàcid*, *acord* (cf. *acordar*), *llard* (cf. *llardós*), *nord* (cf. *nòrdic*), *perd* (cf. *perdre*), *sard* (cf. *Sardenya*), *sord* (cf. *ensordir*, *sordesa*), *tard* (cf. *tardar*, *tardor*), *verd* (cf. *verda*, *verdós*), *Abelard* (cf. *Abelarda*), *Armand* (cf. *Armanda*), *Leopold*.

Notem especialment els mots amb les terminacions *-ard*, *-ord*, *-ald*, *-and*, *-end* i *-und*, no tots ells fàcils de comparar amb formes flexives o derivades: *baluard*, *bard*, *covard*, *bulevard*, *estendard*, *fulard*, *lleopard* (cf. *lleopardat*), *llombard* (cf. *Llombardia*), *petard*, *renard*; *Eduard*, *Gerard*, *Ricard*, *Reard* (riu del Rosselló), *Estuard*; *moscard* (cf. *moscardí*), *pillard*, *testard*, *vellard*; *babord*, *estribord*, *fiord*, *forabord*, *milord*, *Perigord*, *herald* (cf. *heràldica*), *ribald*, *Eudald*, *Osvald*, *Romuald*, *Teobald*; *educand* 'que rep educació' (cf. *educant*, gerundi de *educar*), *examinand*, *graduand*, *ordenand*; *multiplicand*, *radicand*, *sumand*; *gormand*, *normand* (cf. *Normandia*), *Amand*, *Armand* (cf. *Armanda*); *estupend* (cf. *estupenda*), *reverend*, *tremend*, *Rossend*; *dividend*, *subtrahend*; *fecund* (cf. *fecunda*), *immund*, *iracund*, *moribund*, *oriünd*, *profund* (cf. *profunda*, *profunditat*), *rotund*, *tremebund*, *Facund*. També s'escriuen amb *d* alguns cultismes i manlleus plans amb la terminació *-id*: *anèl·lid*, *aràcnid*, *bòvid*, *èquid*, *lepòrid*, *lemúrid*; *àspid*, *bòlid*, *anhídrid*; *Àstrid*, *Íngrid*.

S'escriuen amb *t* final els gerundis (*mirant*, *rient*, *vivint*) i alguns mots plans que no es poden comparar amb formes flexives o derivades, com ara *àpat*, *enjòlit*, *galàpet*, *nyèbit*; *accèssit*, *afidàvit*, *beneplàcit*, *hàbitat*, *plàcet*, *púlpit*, *superàvit*; *almoràvit*, *bàndicut*, *bàsquet*.

De vegades, però, hi ha mots que no contenen la lletra que figura en altres de relacionats: *bon* (cf. *bondat*, *bondadós*), *gran* (cf. *grandet*, *grandesa*, *engrandir*), *món* (cf. *mundial*), *quan* (adverbi de temps; cf. *quant*, adverbi de quantitat).

En la major part de parlars del Principat i en eivissenc, *t* i *d* s'emmudeixen darrere de *l* i *n*: *malalt*, *molt*, *salt*, *Queralt*, *cent*, *moviment*, *Jacint*, *Agramunt*, *Galligants*, *Montcada*, *Montgrony*, *Pimorent*, *Sentfores*; *herald*, *Eudald*, *Leopold*, *profund*, *reverend*. Hi ha vacil·lació, però, en construccions com *cent anys*, *Sant Andreu*, *Sant Antoni*, *Sant Hilari*, tot i que és preferible evitar l'emmudiment de la *t*.

b) A final de mot, darrere vocal o diftong tònic s'escriu *t*, amb independència de la lletra que apareix en les formes flexives o en els derivats. Així, no solament *gat*, *plat*, *Renat*, *Priorat*, *Rabat*, *barret*, *llet*, *net*, *Genesaret*, *Tibet*, *esperit*, *fruit*, *petit*, *pit*, *Judit*, *Bolbait*, *Carlit*, *pebrot*, *tot*, *xicot*, *Olot*, *brut*, *minut*, *Rut*, *Beirut*, sinó també *abat* (cf. *abadia*, *abadessa*), *blat* (cf. *blader*), *ciutat* (cf. *ciudadà*, *ciudadella*), *prat* (cf. *prada*, *praderia*), *Bernat* (cf. *Bernada*, *Bernadí*), *Carlat* (cf. *Carladès*), *paret* (cf. *emparedar*), *set* (cf. *assedegat*), *Benet* (cf. *benedictí*), *buit* (cf. *buida*, *buidar*), *crit* (cf. *cridar*), *humit* (cf. *humida*), *marit* (cf. *maridatge*), *oblit* (cf. *oblidar*), *vestit* (cf. *vestida*, *vestidor*), *nebot* (cf. *neboda*), *pot* (cf. *poder*), *visigot* (cf. *visigoda*), *ajut* (cf. *ajuda*), *mut* (cf. *muda*, *emmudir*), *perdut* (cf. *perduda*), *salut* (cf. *saludar*).

Notem especialment els noms femenins acabats en *-tat* o *-dat* (*possibilitat*, *qualitat*, *realitat*, *seguretat*; *bondat*, *claredat*).

En canvi, per raons etimològiques, s'escriu *d* en el mot *fred*, i en alguns mots aguts de formació culta o procedents d'altres llengües: *alcaid*, *aldehid*, *almud*, *caid*, *fluid*, *gihad*, *iod* 'lletra hebrea' (cf. *iot* 'embarcació'), *quad*, *quid*, *raid*, *sud*, *Alfred*, *Godofred*, *Conrad*, *David*, *Recared*, *Sigfrid*, *Galaad*, *Talmud*, *Accad*, *Bagdad*, *Belgrad*, *Calataiud*, *Txad*, *Madrid*, *Valladolid*. I també en els noms femenins acabats en *-etud* i *-itud*: *consuetud*, *desuetud*, *inquietud*, *quietud*; *actitud*, *exactitud*, *magnitud*, *multitud*, *solitud*, *sollicitud*, *vicissitud*.

En baleàric i en alguerès, s'escriu amb *d* final la grafia de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en aquesta consonant: *ajud* (de *ajudar*), *convid* (de *convidar*), *criid* (de *criidar*), *oblid*, *qued*.

En les formes pures de la tercera conjugació en baleàric, les primeres persones del singular s'escriuen amb *t* final, talment com les terceres persones: *put* (de *puDIR*), *acut* (de *acudIR*; al costat de *acudesc*), *percut* (de *percudIR*; al costat de *percudesc*).

c) En interior de mot, a final de síl·laba s'escriu *d* en el prefix històric *ad-*: *adja-cent*, *adjectiu*, *adjudicar*, *coadjuvar* (§ 2.6.6.2b); *adlàter*, *admetre*, *administració*, *admirar*, *admonició*, *adquirir*, *inadmissible*; *adscriure* (§ 2.6.5b); *advertir*, *advocat*, *inadvertit*.

Però s'escriuen amb *t* alguns mots com *atlàntic*, *Atlàntida*, *atles*, *atleta*, *atletisme*, *atlètic*, *atmosfera*, que no han estat formats amb aquest prefix (vegeu § 2.7.3.2d).

Notem que el prefix *ad-* ha originat la formació de mots, principalment cultismes, que presenten el grup consonàntic *dd*: *adduir*, *adducció*, *adduible*; *addend*, *addició*, *addicional*, *additament*, *additiu*, *addicte* (i *drogoaddicte*). El grup *dd* també apareix en altres mots, com ara en el topònim menorquí *Addaia*, en manlleus (*padda*) i en derivats de noms propis estrangers (*baddaleyita*, *luddisme*).

d) En interior de mot, a final de síl·laba s'escriu generalment *t*: *castlà*, *batcoll*, *gatvaire*, *ratpenat*, *sotbatre*; *atlàntic*, *atles*, *atleta*, *atletisme*, *decatlò*, *etcètera*, *istme*, *Lutgarda*, *Betlem*, *Patmos*; *futbol*, *pòrtland*, *Etna*, *Kamtxatka*, *Vietnam*.

Però s'escriu *d* en alguns cultismes i manlleus: *adlàter*, *cadmi*, *equidna*, *quòdlibet*, *Ariadna*; *bàdminton*, *budleia*, *handbol*, *inlandsis*, *landgravi*, *sandvitx*, *vodka*, *Edmon*, *Udmúrtia*.

En aquesta posició, *t* davant *g*, *j*, *s*, *z* i *x* forma els grups consonàntics *tg*, *tj* (§ 2.6.6.2) *ts*, *tz* (§ 2.6.5), *tx* (§ 2.6.7.4), que representen sons africats: *fetge*, *platja*, *potser*, *dotze*, *esquitxar*.

També, davant de *ll*, *l*, *m* i *n*, la grafia *t* forma els grups consonàntics *tll*, *tl*, *tm* i *tn*, que representen, respectivament, les consonants geminades [ʎʎ], [ll], [mm] i [nn], amb independència que en alguns parlars es puguin pronunciar com a simples: *bitllet*, *ratlla*, *motllo*, *Cotlliure*; *ametlla*, *guatlla*, *vetlla*; *ametla*, *guatla*, *vetla*, *Novetlè* (§ 2.5.3), *setmana*, *sotmetre*; *cotna*, *reguïtnar*, *Gatnau* (§§ 2.8.2a i 2.8.2d).

2.7.4. La grafia dels sons [k] i [g]: *c, qu, q, k, g* i *gu*

2.7.4.1. A començament de síl·laba, el so oclusiu velar sord [k] es representa per les quatre grafies següents:

a) S'escriu *c* davant les vocals *a, o* i *u*, i davant consonant: *casa, color, curt, clar, cremar, cridar, escola, escrit, ocupar, oncle, roca, trenca, trenco; Caterina, Claudi, Mònica, Nicolau, Cullera, Alcoi, Inca, Corea, Crimea, Estocolm, Osca.*

b) S'escriu amb el dígraf *qu* davant les vocals *e* i *i* (notem que, en aquesta posició, la grafia *c* correspon al so [s]; § 2.6.3.3.2): *quedar, queixa, quilo, quinta* (cf. *cinta*), *químic, quitar* (cf. *citar*), *esquena* (cf. *escena*), *tranquil, roques, trenques, trenquen, trenquem, trenqui; Joaquim, Miquel, Raquel, Requesens, Mesquí, Queixàs, Quebec, Pequín, Tòquio, Turquia.*

c) S'escriu *q* davant els diftongs creixents *ua, ue* (que llavors s'escriu *üe*), *ui* (que llavors s'escriu *üi*) i *uo*: *qual, quan, qualitat, qualsevol, quantitat, quatre, cinquanta, equació, obliqua, pasqua, quàquer, Pasqual, Torquat, Alaquàs, Lasquarri, la Quar, Equador; qüestió, conseqüència, delinqüent, eqüestre, eloqüència, freqüent, obliqües, pasqües; aqüífer, obliqüïtat, terraqüi; quocient, quota, quotidià, aquós, sequoia.* Davant del diftong *ui*, però, s'escriuen amb *c* els mots patrimonials *cuina, cuiro* (o *cuir*) i *cuita*, i llurs derivats (*cuinar, cuit, bescuit, recuit, cuirassa, acuitar, a correuita, cuidar, descuidar*).

Notem que, en aquesta posició, *q* davant el so gradual [w] contrasta amb *c* davant el so vocàlic [u]: *quota* 'quantitat' i *cuota* 'cua gran', *adequa* (amb accent en la síl·laba *de*) i *evacua* (amb accent en la síl·laba *cu*). Les combinacions *qua, qüe, qüi* i *quo* són monosíl·làbiques, mentre que les combinacions *cua, cue, cui* i *cuo* són disíl·làbiques: *conspícua, innòcua, promíscua, vàcua* (formes femenines dels adjectius *conspicu, innocu, promiscu* i *vacu*), *evacuar, evacuació, ipecacuana; cuejar, cueta, escuar* (de *cua*); *acuiïtat, conspiciuitat, promiscuiïtat, vacuiïtat, vacúol.*

La grafia *q* pot aparèixer en altres posicions en mots estrangers no adaptats d'origen principalment asiàtic: *Iraq* (cf. *iraquíà*), *Qatar, Qandahar, qin* 'instrument de corda xinès', *Qumran.*

d) S'escriu *k* en certs manlleus procedents de llengües no romàniques: *kamikaze, katiuska, kèntia, kiwi, koiné, kurd, folklore, viking, vodka, rock; Kant, Trotski, Kenya, Kuwait, Hèlsinki, Pakistan.*

e) A final de mot, el so [k] pot aparèixer escrit amb el dígraf *ch* en les grafies tradicionals d'alguns cognoms: *Antich, Balasch, Cardellach, Contijoch, Fabrech, Guasch, Llach, Lluch, Salisachs, Samaranch.*

2.7.4.2. A començament de síl·laba, el so oclusiu velar sonor [g] es representa per les dues grafies següents:

a) S'escriu *g* davant les vocals *a, o* i *u*, i davant consonant: *gat, govern, gust, glop, groc, grup, aglà, engolir, jugar, malgrat, ningú, segle, segon, cega, antiga, carrega,*

carrego, Gregori, Griselda, Olga, Gallifa, Garona, Gurri, Berga, Congost, Noruega, Bigorra, Ligúria.

Notem les grafies dels diftongs creixents *ua, ue* (que llavors s'escriu *üe*), *ui* (que llavors s'escriu *üi*) i *uo*: *guant, guany, aigua, igual, llengua, Guadalupe, Llaguardes, Guaiana, Nicaragua, Uruguai; següent, aigües, llengües; pingüí, Aigüissi* (barranc de l'Alta Ribagorça), *aiguós, aigüota.*

En els parlars orientals i nord-occidentals la consonant inicial del grup *gl* darrere vocal tònica generalment es pronuncia geminada, i sovint ensordida, en mots com *arreglar, regla* o *segle*, i en llurs derivats i formes flexionades (*reglament*).

b) S'escriu amb el dígraf *gu* davant les vocals *e* i *i* (notem que, en aquesta posició, *g* correspon a un so palatoalveolar; § 2.6.6.1b): *guerra* (cf. *gerra*), *guerxo, guia, guitar* (cf. *gitar*), *guitarra, lloguer, seguir, cegues, antigues, carregues, carreguen, carreguem, carregui, Guillem, Guiu, Oleguer, Guissona, l'Alguer* (cf. *Alger*), *Berguedà, Èguet, el Figueró* (no *Figaró), *Guiena* (regió occitana), *Guinea, Roergue.*

2.7.4.3. En posició final de mot o a l'acabament d'una síl·laba, en què es neutralitza la sonoritat de [k] i [g], l'ús de *c* i *g* s'ajusta a les regles següents:

a) A final de mot, darrere vocal àtona o consonant s'escriu *c* o *g* segons la lletra que presenten les formes flexives o els derivats; si al derivat hi ha *c* (amb qualsevol valor, [k] o [s]), *q* o *qu*, al primitiu s'escriu *c*, i si al derivat hi ha *g* (amb qualsevol valor, [g] o [ʒ]) o *gu*, al primitiu s'escriu *g*: *estómac* (cf. *estomacal*), *fàrmac* (cf. *farmàcia*), *pràctic* (cf. *practicar*), *químic* (cf. *química*), *ventríloc* (cf. *ventríloqua*), *Antíoc* (cf. *Antioquia*), *Ciríac, Dídac, Domènec, Èric* (cf. *Èrica*), *Espàrtac* (cf. *espartaquisme*), *Telèmac, Canòlic, arc* (cf. *arcada, arquejar*), *blanc* (cf. *blanca, blancor, emblanquinar*), *bosc* (cf. *boscós, bosquetà*), *corc* (cf. *corcar*), *fresc* (cf. *fresca, refrescar*), *solc* (cf. *solcar*), *visc* (cf. *visca, visquin*), *Benasc* (cf. *benasquès*), *Damasc* (cf. *damascè, damasquí*); *cartílag* (cf. *cartilaginós*), *càstig* (cf. *castigar*), *nàufrag* (cf. *naufragar*), *pèlag* (cf. *pelàgic*), *pròdig* (cf. *pròdiga*), *amarg* (cf. *amarga, amargós*), *alberg* (cf. *albergar*), *areng* (cf. *arengada*), *diftong* (cf. *diftongar*), *dramaturg* (cf. *dramatúrgia*), *dring* (cf. *dringar*), *fang* (cf. *enfangar, fangar*), *llarg* (cf. *llarga, llargària, allargar*), *gorg* (cf. *engorgar-se*), *sang* (cf. *sangonós, sanguinari*), *soberg* (cf. *soberga, soberguejar*).

Notem especialment els cultismes amb les terminacions *-fag, -fug* i *-leg*: *antropòfag, esòfag, sarcòfag, centrifug, febrifug, pròfug, anàleg* (cf. *anàloga, analogia*), *catàleg* (cf. *catalogar*), *diàleg* (cf. *dialogar, dialògic*), *monòleg, pròleg, sacríleg* (cf. *sacrilegi*), *arqueòleg* (cf. *arqueòloga, arqueologia*), *cardiòleg, filòleg, psicòleg, sociòleg, teòleg*; els manlleus adaptats de l'anglès acabats en *-ing*, com *càmping, esmòquing, míting, pàrquing, púding, rànquing, xíling*; els noms propis estrangers amb les terminacions *-burg* i *-berg*: *Edimburg, Estrasburg, Habsburg, Hamburg* (cf. *hamburguesa*), *Nuremberg*; i altres cultismes i manlleus que no són fàcils de comparar amb mots derivats, com *tussílag, exerg, gong, pigarg, rang*.

La grafia *g* a final de mot darrere *i* àtona representa sempre el so [k]: *àzig, càstig, pèmfig, pròdig*. Casos a banda són els dos topònims *Càlig* i *Tíríg*, en què la *g* final representa el so [tʃ] i la grafia s'acorda amb els gentilicis derivats, *calijó* i *tirijà* (§ 2.6.7c).

S'escriu *c* en la primera persona del singular de molts verbs de la segona i tercera conjugació, com *comprenc*, *entenc*, *fonc* (cf. *fong* 'organisme vegetal'), *ofenc*, *prenc*, *responc*, *tinc*, *venc*, *vinc*, encara que en el subjuntiu i en el passat simple presentin *g/gu* (*comprengui*, *entenguis*, *fongués*, *ofenguessis*, *prengués*, *vinguérem*; *comprenga*, *entenga*, *tinga*, *vinga*).

També s'escriuen amb *c*, a pesar de tenir formes flexives o derivats amb *g/gu*, els mots plans acabats en *-ec*: *ànec* (cf. *ànega*, *aneguet*), *càrrec* (cf. *carregar*), *espàrrec* (cf. *esparreguera*), *feréstec* (cf. *feréstega*), *mànec* (cf. *mànega*), *préssec* (cf. *presseguer*), *rònec* (cf. *rònega*), *ròssec* (cf. *arrossegar*), *tràfec* (cf. *atrafegat*), *xàfec* (cf. *xafegada*). I també s'escriuen amb *c* els mots *aràbic* (cf. *aràbiga*), *fàstic* (cf. *fastigós*) i *mústic* (cf. *mustigar*).

b) A final de mot, darrere vocal o diftong tònic s'escriu *c*, amb independència que en les formes flexives o en els derivats aparegui *c/qu* o *g/gu*. Així, no solament *atac*, *sac*, *sec*, *Albuixec*, *Quebec*, *embolic*, *fredolic*, *ric*, *xic*, *Enric*, *Frederic*, *Alberic*, *Munic*, *albercoc*, *enderroc*, *poc*, *xaloc*, *xoc*, *Marroc*, *Orinoc*, *caduc*, *ruc*, *Lluc*, sinó també *afalac* (cf. *afalagar*), *drac* (cf. *dragó*), *Armanyac* (cf. *armanyagués*), *batec* (cf. *bategar*), *espetec* (cf. *espetegar*), *grec* (cf. *grega*), *noruec* (cf. *Noruega*), *plec* (cf. *plegar*), *amazic* (cf. *amaziga*), *amic* (cf. *amiga*), *antic* (cf. *antiga*, *antiguitat*), *castic* (cf. *càstig*), *pessic* (cf. *pessigar*), *Vic* (cf. *vigatà*), *groc* (cf. *groga*), *foc* (cf. *foguera*), *aixopluc* (cf. *aixoplugar*), *feixuc* (cf. *feixuga*). Notem especialment les formes de la primera persona del singular del present d'indicatiu de certs verbs de la segona conjugació: *bec* (cf. *begut*, *begui*), *caic* (cf. *caigut*, *caigui*), *crec*, *dec*, *dic*, *duc*, *escric*, *moc*, *puc*, *ric*, *trec*. Així mateix, *anorac*, *atzucac*, *conyac*, *frac*, *guanac*, *Isaac*, *australopitec*, *xabec*, *bric*, *estic* 'pal d'hoquei', *melic*, *penic*, *Alaric*, *Galderic*, *Roderic*, *curroc*, *siboc*, *besuc*, *festuc*, *peüc*.

S'escriu *g* en alguns mots aguts de formació culta procedents d'altres llengües o d'origen onomatopèic: *demagog*, *pedagog* i altres terminats en *-agog*; *estrateg*, *mag* 'màgic' (cf. *mac* 'pedra petita'), *reg* 'irrigació' (cf. *rec* 'solc'), *Hug*; *alumag*, *blog* 'pàgina web personal' (cf. *bloc* 'llibreta'), *bulldog*, *gag*, *grog* 'beguda' (cf. *groc* 'color'), *nurag*, *tuàreg*; *zig-zag*.

En baleàric i en alguerès, s'escriu amb *g* final la grafia de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació amb el radical acabat en aquesta consonant: *amag* (de *amagar*), *freg* (de *fregar*), *jug*, *pag*, *pleg*. Cal tenir en compte, però, que s'escriu *c* i no *g* en els verbs acabats en *-igar*, a fi d'evitar la pronúncia africada [tʃ] que podria tenir la terminació *-ig* (§ 2.6.7b): *enraic* (de *enraigar*; cf. *enraig*, de *enrajar*), *llic* (de *lligar*; cf. *llig*, de *llegir*); *abric* (de *abrigar*), *calcic* (de *calcigar*), *fumic*, *intric*, *investic*, *oblic*, *pessic*, *tric*. També s'escriu *c*, i no *g*, en les formes pures alguereses d'alguns verbs de la tercera conjugació, com ara *sic* (de *seguir*), i en *mastic* (de *mastegar*) i *mossic* (de *mossegar*).

c) En interior de mot, a final de síl·laba s'escriu *c* davant de *c*, *t* i *s* (consonants sordes), i s'escriu *g* davant de *d*, *g*, *m*, *n* i *z* (consonants sonores): *accent*, *accident*,

occident, succés, succinct, acció, conducció, direcció, reacció, Acci, Occitània; actor, arquitecte, cactus, delicte, doctor, efecte, pacte, respecte, tractar, Hèctor, Octavi, Víctor, Electra, Bactres; dacsà, facsímil, fúcsia, sacsó, sacsejar; amígdala, maragda, Magdale-na, Agde, Bagdad, Migdònia; burggravi, suggerir, suggestió; augment, diafragma, dogma, enigma, fragment, magma, pigmeu, segment; cognom, diagnòstic, digne, igni, ignorar, impregnar, impugnar, lignit, magnitud, magnòlia, maligne, regne, sagnar, signe, Benigne, Ignasi, Agnès; tagzim.

No segueixen aquesta regla alguns cultismes i manlleus: *acne, anècdota, aràcnid, èczema, estricnina, icnèumon, icnografia, sinèdoque, tècnic (i tecnòcrata, tecnologia, pirotècnia, psi-cotècnic), Alcmeó, Haliàcmon (riu de Grècia); bricbarca, dracma, pícnic, turcman; àngstrom, gàngster, rugbi, tungstè, Augsburg.*

Cal tenir en compte que els sons [k] i [g] poden formar part dels grups de sons [ks] i [gz], que es representen per les grafies *x, cc, cs, cz* i *gs* (§ 2.6.4).

2.7.5. Resum de l'ortografia dels sons oclusius a final de síl·laba

El quadre 24 recull sumàriament la distribució de les grafies de tots els sons oclusius a final de síl·laba.

QUADRE 24
Distribució de les grafies dels sons oclusius a final de síl·laba

P, T, C (CONSONANTS SORDES)	B, D, G (CONSONANTS SONORES)
A FINAL DE MOT, DARRERE VOCAL ÀTONA O CONSONANT	
<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu <i>p, t, c</i>, en els mots que presenten aquestes lletres en les formes flexives o en els derivats: príncep (principat), serp (serpentina); crèdit (creditor), vent (ventada); únic (única), tronc (entroncar) • S'escriu <i>t</i>: — En els gerundis: mirant, rient, vivint — En mots com àpat, nyèbit; accèssit, hàbitat, púlpit; almoràvit, bàsquet (difícils de comparar amb derivats) • S'escriu <i>c</i>, encara que en altres formes flexives o derivats presentin <i>g</i>: — En la primera persona del singular del present d'indicatiu de molts verbs de la segona i tercera conjugació: fonc, prenc, tinc, venc, vinc — En els mots plans acabats en -ec: ànec, càrrec, espàrrec, préssec, tràfec, xàfec — En els mots àrab, fàstic i mústic 	<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu <i>b, d, g</i>, en els mots que presenten aquestes lletres en les formes flexives o en els derivats: àrab (arabesc, Aràbia), verb (verbal); àcid (acidesa), sord (sorda, sordesa); càstig (castigar), llarg (llargària) • S'escriu <i>d</i> en cultismes i manlleus com bòlid, baluard, bulevard, fiord, educand, dividend (difícils de comparar amb derivats) • S'escriu <i>g</i>: — En manlleus de l'anglès acabats en -ing: càmping, pàrquing, púding — En cultismes i manlleus com pigarg, rang, gong (difícils de comparar amb derivats)

QUADRE 24 (Continuació)
Distribució de les grafies dels sons oclusius a final de síl·laba

P, T, C (CONSONANTS SORDES)	B, D, G (CONSONANTS SONORES)
A FINAL DE MOT, DARRERE VOCAL O DIFTONG TÒNICS	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>En general, s'escriu p, t, c, amb independència que en mots relacionats puguin aparèixer les consonants b, d, g: cop, drap, rep (rebre), llop (lloba); gat, esperit, perdut (perduda), vestit (vestidor); atac, enderroc, bec (begut), groc (groga)</i> • <i>S'escriu t en els mots femenins acabats en -tat i -dat: dignitat, novetat; falsedat, santedat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Excepcionalment, s'escriu b, d, g, per raons etimològiques:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>En els mots adob, enceb; fred, sud</i> — <i>En les terminacions -etud i -itud, de mots femenins, i -agog: quietud, solitud; demagog, pedagog</i> — <i>En cultismes, manlleus i mots onomatopeics: cub, efeb, tub, Jacob, aldehyd, fluid, Conrad, David, estrateg, mag, reg, Hug; aljub; almud, caid; baobab, club, esnob, Carib, Magrib, Panjab; gihad, iod, raid, Talmud, Bagdad, Madrid, Txad; blog, bulldog, gag, tuàreg; bub-bub, zig-zag</i>
EN INTERIOR DE MOT	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>S'escriu p:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Davant d en compostos de cap i prop: capturar, propdit</i> — <i>Davant de t, c, s i n: recepta, erupció, copsar, hipnosi</i> — <i>En mots com apnea, apte, opció, optar, òptic, òptim (no formats amb els prefixos ab-, ob-)</i> • <i>S'escriu t:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>En general: atlàntic, atles, atleta, atmosfera (no formats amb el prefix ad-); castlà, istme, Betlem, futbol, Vietnam</i> — <i>En els grups consonàntics tg, tj, ts, tz, tx, tll, tl, tm i tn: viatge, mitjà, potser, atzar, despatxar, ratlla, ametla, setmana, cotna</i> • <i>S'escriu c:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Davant de c, t, s i z: accent, doctor, Víctor, dacsà, èczema</i> — <i>En alguns cultismes i manlleus: acne, anècdota, aràcnid, tècnic; bricbarca, dracma, picnic</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>S'escriu b:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>En les seqüències ab-, ob-, sub-: absolut, objectiu, submergir</i> — <i>Davant d: cabdal, cobdícia, lambda, molibdè</i> — <i>En els mots dubte, dissabte, sobte</i> • <i>S'escriu d:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>En el prefix ad-: admirar, advertir</i> — <i>En alguns cultismes i manlleus: cadmi, equidna, Ariadna; bàdminton, handbol, landgravi, sandvitx, vodka, Edmon</i> • <i>S'escriu g:</i> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Davant de d, m, n i g: amígdala, Magdalena, enigma, digne, Ignasi, suggerir</i> — <i>En alguns manlleus: gàngster, rugbi, tungstè</i>

2.8. LA GRAFIA DELS SONS NASALS [m], [ɱ], [n], [ɲ] I [ɲ]: M, N I NY

2.8.1. Les grafies amb què s'escriuen els sons nasals són *m*, *n* o *ny*, tal com es pot veure en el quadre 25.

QUADRE 25
Les grafies dels sons nasals

So	GRAFIA	EXEMPLES
[m]	m	magre, mas, meu, mirar; cama, dimoni, home, premi, tumult; forma, pulmó, ritme; colom, lligam, rem; Manel, Marta, Adam, Benidorm, Bràfim, Maó, la Meca, Palerm
[ɱ]	m	triomf, àmfora, nimfa; Simforosa, Memfis
	n	confort, enfilat, infant, inflar; Manfred, Conflent
[n]	n	negre, nas, neu, nu; cana, dona, geni, minut, túnel; regne, somni, urna; forn, ban, ren; Nèstor, Aaron, Noèlia, Naüja, Monòver, Peníscola, Camprodon, Nàpols, Berlín
[ɲ]	n	branca, inquiet, oncle; congre, engany, ganga, unglà; fang, banc, cinc; Pancraç, Íngrid, Llafranc, Cinca, Ènguera, Mongòlia
[ɲ]	ny	nyerro, nyicris, nyu; canya, enginyer, pinyó, tonyina, vergonya; menys; bany, puny, reny; Carlemany, Tristany, Balenyà, Santanyí, Nyer, Nyòvols, Balsareny, Bolonya, Oristany
	n	enllestir, gínjol, panxa; Benjamí, Calonge, Anjou

2.8.2. Cal tenir en compte que en alguns casos, a final de síl·laba i precedint consonant, l'oposició entre els sons [m] i [n] es neutralitza perquè s'assimilen al lloc d'articulació de la consonant següent: tots dos es poden realitzar com a labiodentals [ɱ] (*àmfora, inflar; tramvia, conversa* —en parlars que fan la distinció entre [b] i [v]—), i [n] es pot realitzar com a bilabial [m] (*benparlat, envellir* —en parlars betacistes—), com a velar [ŋ] (*congre, ganga, tancar*) o com a palatal [ɲ] (*enllestir, gínjol, panxa*). A més, en aquest context els grups *nc* i *ng* es realitzen com a [ɲ] en alguns parlars (*banc, francmaçó, plàncton; fang, pingponguista*). Quan la pronunciació, doncs, no indica si cal escriure una *m* o una *n*, cal regir-se per les normes següents:

a) S'escriu *m* davant *b*, *p* i *m*: *ambició, ambient, cambra, combat, desembre, embolic, ombra, rambla, semblar, també, timbal, Humbert, Benigembla, Gombren, Vimbodí, Moçambic; ample, campana, empipar, exemple, imperi, important, omplir, tempesta, timpà, Empar, Pompeu, Amposta, Pamplona; commemoració, commoció, gemma, emmalaltir, immens, immòbil, summa* 'recopilació' (cf. *suma* 'addició'), *Emmanuel, Emma, Imma, Amman*.

La lletra *n* es manté en els compostos el primer constituent dels quals acaba en aquesta lletra, malgrat la pronúncia [m]: *benmereixent, benparlat, benpensant; enmig, entornpeu, granment, tanmateix*. I també es manté en els noms propis estrangers, com *Canberra, Gutenberg* o *Myanmar*, i en llurs derivats, com *esternbèrgia* o *hedenbergita*.

Cal tenir present que alguns mots com *setmana* o *sotmetre*, pronunciat habitualment amb [mm], s'escriuen amb el grup consonàntic *tm*.

b) Davant *f*, en què els dos sons nasals es pronuncien [m], se sol escriure *m*: *amfetamina*, *amfibi*, *amfitrió*, *àmfora*, *càmfora*, *circumferència*, *circumflex*, *limfa*, *nimfa*, *pàmfil*, *pamflet*, *paranimf*, *samfaina*, *simfonia*, *trionmf*, *trumfo*, *xamfrà*, *Simfrosa*, *Gimferrer*, *Memfis*.

Però s'escriu *n* en els mots començats per *con-*, *en-* i *in-*: *confessar*, *confiança*, *confondre*, *confort*, *Confuci*, *Conflent*; *enfadar*, *enfeinat*, *enfilat*, *enfonsar*, *enfront*; *infant*, *infermera*, *infern*, *infinit*, *inflar*, *influència*, *informar*. I també, per raons etimològiques, en alguns mots com *anfós*, *anfractuós*, *fanfara*, *fanfàrria*, *fanfarró*, *gonfanó*, *Manfred*, *Vinfaro*, i en alguns compostos com *benfactor*, *panfigo* o *semprenflor*.

Cal tenir en compte que s'escriu *m* en cultismes com *èmfasi*, *emfisema*, *emfiteusi* o *emfraxi*, i en llurs derivats (*emfàtic*, *emfasitzar*, *emfisematós*, *emfitèutic*).

c) S'escriu *n* davant *v*, pronunciat [m] en els parlars betacistes: *convèncer*, *convent*, *conversa*, *convit*, *desenvolupar*, *envà*, *envair*, *enveja*, *envelat*, *enviar*, *envoltar*, *invent*, *investigar*, *minvar*, *recanvi*, *Enveig*, *Enviny*, *Anvers*.

Però s'escriu *m* en alguns mots com *tramvia*; *decemvir*, *duumvir*, *triumvir* i altres compostos de la forma llatina *vīr*, i en llurs derivats (*duumviral*, *triumvirat*) i en els mots amb el prefix *circum-*: *circumvallació*, *circumvolució*, *circumveí*.

d) Davant *n*, s'escriu adés *m*, adés *n*, d'acord amb la pronúncia: *alumne*, *amnèsia*, *amnistia*, *calúmnia*, *circumnavegació*, *columna*, *condemnar*, *damnació*, *gimnàstica*, *himne*, *indemnitzar*, *omnipotent*, *solemne*, *somnàmbul*, *somni*; *Agamèmnon*, *Valldemnes*, *Lemnos*, *Samni*; *ennegrir*, *innat*, *innombrable*, *perenne*, *tarannà*, *Anna*, *Marianna*, *Susanna*, *Ravenna*.

El grup *nn* es presenta en els casos següents:

I. En mots formats amb els prefixos *con-*, *en-* o *in-* seguits de mot amb *n* inicial: *connacional*, *connat* 'unit a un altre des de la naixença' (cf. *conat* 'començament d'una acció a realitzar, que no arriba a consumir-se'), *connatural*, *connotar*, *connovici*, *connubi*, *connumerar*; *ennavegar-se*, *ennassat*, *ennegrir*, *ennoblir*, *ennovar*, *ennuegar*, *ennuolar-se*; *innat*, *innecessari*, *innegable*, *innervar*, *innoble*, *innombrable*, *innominable*, *innovar*, *innumerable*, etc.

II. En determinats cultismes i manlleus, alguns dels quals es pronuncien habitualment amb una sola *n*: *annals*, *annex* (i derivats: *annexar*, *annexió*, *annexionista*), *connex* (i *connectar*, *connector*, *connexió*, *desconnectar*, *inconnex*), *connivència*, *hosanna*, *innocent* (i *innocència*, *innocentada*), *innocu*, *mannà*, *perenne*; *bienni*, *trienni*, *decenni*, *quinquenni*, *mil·lenni*; *Avicenna*, *Pannònia*; *cànnabis*, *cunnilingus*, *fennec*, *gehenna*, *henna*, *sunnita*, *Linné* (i *linneà*, *linneïta*, *linnèon*), *Annam*, *Johannesburg*, *Ravenna*.

III. En alguns mots patrimonials: *ànnera*, *nannar* (*anar a nannar* 'anar a passejar', en llenguatge infantil), *tarannà*; *Bennässer*, *Bonnín*, *Monner* (cognoms), *Annauir*, *Bonner*, *Monnàber*, *Monnars*, *Vilanna* (topònims).

El grup *nn* se simplifica en alguns manlleus com *escàner*, *espinàquer*, *tenis* (i *tenista*, *frontenis*), *xeiene*, i en alguns cultismes com *britànic*, *Aníbal*, *Apenins*, *Peloponès*.

Cal tenir present que determinats mots pronunciats habitualment amb [nn] s'escriuen amb el grup consonàntic *tn*: *cotna*, *reguitnar*, *Gatnau* (§ 2.7.3.2d).

e) Davant la resta de consonants, s'escriu en general *n*: *trencar*, *conquilla*, *tanka*, *Anquises*, *Inca*; *angle*, *orenga*, *Berenguer*; *cantar*, *pintura*, *Formentera*; *abundós*, *indret*, *venda*, *Índia*; *enraonar*, *conreu*, *Enric*; *consell*, *dansa*, *fons*, *pensar*, *Anselm*, *Arànsers*, *Sansor*, *ciència*, *vençut*, *Francesc*, *Bizanci*; *benzina*, *onze*, *Fanzara*; *enlaire*, *Finlàndia*. Davant les consonants palatals, la *n* s'assimila a [ɲ]: *anxova*, *gronxar*, *Perenxisa*; *canonge*, *gínjol*, *menjar*, *Tànger*; *enllà*, *enllestir*, *Manlleu*.

Però s'escriuen amb *m* els mots *comte* (i *comtal*, *comtat*, *comtessa*, *vescomte*), *domtar*, *empremta*, *impremta*, *femta*, *premsa*, *somriure*, *tramvia*, *zumzeig*, *Samsó*; *cromlec*, *gimcana*, *kremlin*, *Hamlet*; i els formats amb el prefix *circum-*, com *circumcidar*, *circumdant*, *circumloqui*, *circumspecte*, *circumscripció*, *circumstància*.

El quadre 26 recull la distribució de *m* i *n* a final de síl·laba interior de mot.

QUADRE 26
Distribució de les grafies *m* i *n* a final de síl·laba interior de mot

M	N
DAVANT B, P, M	
<p><i>En general, s'escriu m</i>: <i>assemblea</i>, <i>combat</i>, <i>embut</i>, <i>nombre</i>, <i>tomba</i>, <i>Cambrils</i>, <i>Llombai</i>, <i>Edimburg</i>; <i>ampolla</i>, <i>company</i>, <i>comprar</i>, <i>omplir</i>, <i>tampoc</i>, <i>Simplici</i>, <i>Empúries</i>, <i>Pompeia</i>; <i>commemorar</i>, <i>commoure</i>, <i>emmarcar</i>, <i>emmirallar</i>, <i>immediat</i>, <i>immens</i>, <i>immigració</i>, <i>summa</i>, <i>primmirat</i>, <i>Gemma</i>, <i>Amman</i></p>	<p><i>Excepcionalment, es manté n</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En els compostos el primer constituent dels quals acaba en aquesta lletra</i>: <i>benmereixent</i>, <i>benparlat</i>, <i>benpensant</i>; <i>enmig</i>, <i>entornpeu</i>, <i>granment</i>, <i>tanmateix</i> • <i>En alguns noms propis estrangers i llurs derivats</i>: <i>Canberra</i>, <i>Gutenberg</i>, <i>esternbèrgia</i>
DAVANT F	
<p><i>S'escriu m</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En general</i>: <i>amfibi</i>, <i>àmfora</i>, <i>nimfa</i>, <i>pamflet</i>, <i>paranimf</i>, <i>samfaina</i>, <i>triumf</i>, <i>trumfo</i>, <i>xamfrà</i>, <i>Simforosa</i>, <i>Amfípolis</i> • <i>En cultismes com èmfasi</i>, <i>emfisema</i>, <i>emfiteusi</i>, <i>emfraxi</i> i <i>llurs derivats</i> 	<p><i>S'escriu n</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En els mots començats per</i> — <i>con-</i>: <i>confessar</i>, <i>confit</i>, <i>confort</i>, <i>Conflent</i> — <i>en-</i>: <i>enfadar</i>, <i>enfora</i>, <i>enfortir</i> — <i>in-</i>: <i>infermer</i>, <i>infern</i>, <i>infidel</i>, <i>infim</i>, <i>inflar</i>, <i>informació</i>, <i>infusió</i>, <i>infracumà</i>, <i>infraroig</i> • <i>En alguns mots com anfractuós</i>, <i>fanfarró</i>, <i>Manfred</i>; <i>benfactor</i>, <i>panfigo</i>
DAVANT V	
<p><i>Excepcionalment, s'escriu m</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En alguns mots com tramvia</i> • <i>En compostos formats amb la forma llatina vīr</i>: <i>duumvir</i>, <i>triumvir</i>, <i>triumvirat</i> • <i>En mots prefixats amb circum-</i>: <i>circumveí</i>, <i>circumvallació</i> 	<p><i>En general, s'escriu n</i>: <i>canvi</i>, <i>convent</i>, <i>convertir</i>, <i>convidar</i>, <i>envà</i>, <i>envoltar</i>, <i>invent</i>, <i>minvar</i>, <i>Enveig</i>, <i>Anvers</i></p>

QUADRE 26 (Continuació)
Distribució de les grafies *m* i *n* a final de síl·laba interior de mot

M	N
DAVANT N	
alumne, amnèsia, circumnavegació, columna, condemna, himne, omnipotent, solemne, somni, Agamèmnon, Samni	S'escriu n: • En mots construïts amb els prefixos — con-: connacional, connotar, connovici — en-: ennegrir, ennoblir, ennuegar — in-: innecessari, innegable, innombrable • En cultismes i manlleus: annex, connectar, innocent, innocu, perenne; millenni, trienni; Avicenna, Pannònia; cànnabis, henna, sunnita, Ravenna • En mots com nannar, tarannà; Anna, Susanna
DAVANT LA RESTA DE CONSONANTS	
Excepcionalment, s'escriu m: • En alguns mots com comte, cromlec, domtar, empremta, femta, gimcana, impremta, premsa, somriure, zumzeig; Samsó, Hamlet • En els mots formats amb el prefix circum-: circumdant, circumloqui, circumspecte	En general, s'escriu n: dintre, punta, cendra, indicar, branca, tranquil, angoixa, xanguet, bronze, cansar, sencer, cançó, diumenge, franja, panxa, enlaire, enlloc, honra; Antoni, Sandra, Ermengol, Francina, Conxa, Conrad, Senterada, Encamp, València, Manresa, Anglaterra, Ganges

2.8.3. Per raons etimològiques, certs cultismes contenen el grup gràfic *mp* davant de *t* o de *ci* (en què la *p* és muda): *compte* 'càlcul' (cf. *comte* 'títol nobiliari' i *conte* 'narració'; i *comptar*, *comptable*, *descomptar*), *exempt* (i *exempció*), *impromptu*, *peremptori*, *prompte* (i *promptitud*), *redemptor* (i *redempció*, *irredempt*, *irredemptisme*), *síмптоa*, *temptar* (i *temptació*, *temptativa*, *temptejar*, *atemptar*), i tots els mots que contenen la seqüència *-sump-*, com *assumpt*e, *consumpció*, *presumpció*, *presumpt*e, *presumptuós*, *sumptuós*, *sumptuari*, *Assumpció*, *Assumpta*. Alguns altres mots contenen el grup gràfic *mp* davant de *s*, com *temps*, *eclàmpsia*, *metempsicosi* o *palimpsest*.

2.9. LA LLETRA H

2.9.1. En català, la *h* generalment no representa cap so. Per consegüent, en la major part de casos solament té valor etimològic, i s'escriu davant vocal en els mots catalans que provenen de mots llatins amb *h*: *hàbil*, *habitar*, *habitual*, *ham*, *haver*, *herba*, *hereu*, *hèrnia*, *heroi*, *heura*, *hissar*, *hivern*, *història*, *home*, *honest*, *honor*, *hora*, *horror*, *hort*, *hospital*, *hostal*, *humà*, *humanitat*, *humil*, *humitat*, *humor*; *Heribert*, *Horaci*, *Hermínia*, *Hèrcules*, *Horta*, *Hortells*, *l'Hospitalet*, *Hortoned*a, *Hortsavinyà*, *Holanda*, *Hongria*. La *h* també pot comparèixer en interior de mot: *adherir*, *àdhuc*, *aleshores*, *alhora*, *anhel*, *anhídrid*, *conhort*, *exhaurir*, *inhalar*, *inherent*, *inhibir*, *inhòspit*, *subhasta*, *tothom*, *transhumància*; *ahir*, *alcohol*, *aldehyd*, *anihilar*, *cohesió*, *cohibir*, *cohort*, *dehiscent*, *nihilisme*, *prohibir*, *subtrahend*, *vehemència*, *vehicle*.

Així mateix, es manté la *h* originària en mots presos d'altres llengües (*español*, *hamaca*, *hangar*, *harem*, *hègira*, *herald*, *hindú*, *hitita*, *hotel*, *hulla*, *menhir*, *Abraham*, *Jehovà*, *Mahoma*, *Hamburg*, *Hebron*, *Bohèmia*, *Tahití*) i es transcriu l'esperit aspre per *h* en els mots d'origen grec (*harmonia*, *filharmònic*, *harpia*, *hecatombe*, *hedonisme*, *hegemonia*, *hellènic*, *hermafrodita*, *hermenèutic*, *herpes*, *hiena*, *higiene*, *homilia*, *horòscop*, *Hèctor*, *Hipòlit*, *Helena*, *Hipòcrates*, *Homer*, *Halicarnàs*, *Hades*).

S'escriuen amb *h* els mots construïts amb prefixos i radicals cultes com *hagi(o)*- 'sant' (*hagiografia*, *hagiònim*), *halo-* 'sal' (*halogen*), *hect(o)*- 'cent' (*hectòmetre*, *hectolitre*, *hectàrea*), *heli(o)*- i *-heli* 'sol' (*heliocentrisme*, *heliotropi*, *periheli*), *helico-* 'espiral' (*helicoidal*, *helicòpter*), *hema-*, *hemat(o)-* o *hem(o)-* 'sang' (*hematoma*, *hemofília*, *hemoglobina*, *hemorràgia*), *hemer(o)-* 'dia' (*hemeroteca*), *hemi-* 'mig' (*hemicicle*, *hemisferi*, *hemiplegia*, *hemistiqui*), *hendeca-* 'onze' (*hendecasíl·lab*, *hendecàgon*), *hepat(o)-* 'fetge' (*hepatitis*), *hept(a)-* 'set' (*heptaedre*, *heptasíl·lab*), *herbi-* 'herba' (*herbicida*, *herbívor*), *heter(o)-* 'altre que l'habitual' (*heteròclit*, *heterodox*, *heterogeni*, *heterosexual*), *hex(a)-* 'sis' (*hexàgon*, *hexàmetre*), *hial(o)-* 'cristall' (*hialí*), *hidr(o)-* i *-hídric* 'aigua' (*hidràulic*, *hidroavió*, *hidrocarbur*, *hidroelèctric*, *hidrogen*, *hidrografia*, *hidrològic*, *hidròxid*; *cianhídric*, *clorhídric*, *sulfhídric*), *higro-* 'humit' (*higrometria*), *himeno-* 'membrana' (*himenòpter*), *hiper-* 'sobre' (*hipèrbole*, *hipermercat*, *hipersensible*, *hipertensió*), *hipn(o)-* 'son' (*hipnosi*, *hipnotisme*, *hipnotitzar*), *hip(o)-* 'sota' (*hipodèrmic*, *hipoglucèmia*, *hiposulfit*, *hipòtesi*), *hip(o)-* 'cavall' (*hípica*, *hipòdrom*, *hipopòtam*), *hips(o)-* 'altura' (*hipsomètric*), *hister(o)-* 'matriu' (*histerectomia*), *histo-* 'teixit' (*histologia*), *holo-* 'total' (*holocaust*, *holograma*), *hom(o)-* 'el mateix' (*homogeni*, *homògraf*, *homòleg*, *homònim*, *homosexual*), *homeo-* 'semblant' (*homeopatia*, *homeòstasi*, *homeoterm*), *homi(ni)-* 'home' (*homínid*), *horti-* 'hort' (*hortícola*, *horticultura*).

Darrere del prefix *ex-*, s'escriu *h* en *exhalar*, *exhaurir*, *exhaust*, *exhibir*, *exhortar* i *exhumar*, i en llurs derivats (*exhalació*, *inexhaurible*, *exhaustiu*, *exhibicionisme*, *exhortatiu*, *exhumació*); però s'escriuen sense *h* *exacerbar*, *exalçar*, *exonerar*, *exorbitant*, *inexorable*, *exultar*, *exuberant*.

La *h* etimològica es va perdre des d'antic en mots patrimonials com *ordi* (de *HORDĒUM*), *oreneta* (de *HĪRUNDO*), *Espanya* (de *HISPĀNĪA*), *Joan* (de *IOHANNES*), però en alguns casos els cultismes conserven aquesta *h*: *hordeació*, *hirundínids*, *Hispania*, *hispanic*, *Hispanoamèrica*.

Cal tenir en compte que s'escriuen sense *h* mots com *orxata*, *ostatge*, *Ermenegild*; *benaurat*, *malaurat*; *aïnar*, *aücar*, *aürtar*, *coet*, *truà*; *Elisabet*, *Ester*, *Judit*, *Rut*. També cal remarcar que alguns cultismes que s'havien escrit tradicionalment amb *h*, especialment els que contenen els grups *ch*, *rh* i *th*, com ara *cor* 'conjunt de persones que canten plegades' i derivats (*coral*, *corista*), *tesaurus* o *ro* (lletra grega) s'escriuen sense, i que determinats manlleus com *absenta*, *braman* (i *bramànic*, *bramanisme*), *gimcana*, *kan* (i *Genguis Kan*), *lutier*, *mamut*, *neandertal*, *tai*, *Buda* (i *budisme*, *budista*), *Luter* (i *luterà*, *luteranisme*), *Afganistan*, *Rin*, *Tailàndia*, s'escriuen també sense *h*.

La *h* perviu en grafies arcaiques de noms de llinatge o cognoms: *Santllehí*, *Vehí*, *Estruch*, *Folch*, *Cochs*, *Dachs*.

2.9.2. En alguns casos, però, la *h* representa la pronúncia aspirada de la consonant aproximant glotal sorda [h]:

a) Interjeccions com *ehem!*, *ha! ha! ha!*, *hum!*, *ahà!*

b) El verb *halar* ‘menjar’, d’origen caló.

c) En mots manllevats de les llengües que tenen *h* aspirada (com l’anglès, l’alemany o l’àrab), especialment els no adaptats fonèticament al català, i en llurs derivats. En aquests casos, la *h* sol conservar la pronúncia [h] de la llengua originària: *hall*, *hinterland*, *hippy*, *hobby*, *husky*; *Hamlet*, *Hegel*, *Hitler*, *Hölderlin*, *Hume*; *Haifa*, *Hèlsinki*, *Hong Kong*, *Sàhara*; *hamiltonià*, *hawaià*, *hegelià*, *henry*, *hitlerià*.

Notem que en la major part dels estrangerismes adaptats, com ara *almohade*, *amhàric*, *haixix*, *handbol*, *harakiri*, *hoquei*, *hosanna*, *hovercraft*, *hugonot*, *hússar*, *hurí*, *hutu*, *marihuana*, *nahua*, *Habsburg*, *Himàlaia*, *Hiroshima*, *Bahames*, *Bahrain*, *Copenhaguen*, *Delhi*, *Teheran*, la grafia *h* respon a una pronúncia aspirada de la llengua originària que en català no se sol conservar i, per tant, la *h* té només un valor etimològic. En altres manlleus, però, si no estan prou aclimatats al sistema fonètic català, la grafia *h* serveix per a representar el so [h], que és la pronúncia més habitual en casos com ara *dírham*, *gihad*, *haima*, *hansa* (i *hansètic*), *haussa*, *hàms-ter*, *hàndicap*, *hòlding*, *maharajà*, *mihrab*, *sahrauí*, *suahili*, *Hilda*, *Hussein*, *Hanoi*, *Hèlsinki*, *Hollywood*.

Convé tenir present que davant els mots que s’escriuen amb *h* inicial aspirada no s’apostrofen ni l’article ni la preposició *de* (§ 4.1.2e): *ganes de halar*, *la haima*, *el haussa*, *la Universitat de Hèlsinki*. En canvi: *un jugador d’handbol*, *un uniforme d’hússar*, *es va fer l’harakiri*.

En els manlleus, cal distingir el so aproximant glotal sord [h], representat amb la lletra *h*, del so fricatiu velar sord [x], representat amb el dígraf *kh* en transcripcions de llengües d’alfabet diferent del llatí (*khmer*, *sikh*, *moaixakha*, *Kazakhstan*).

2.10. LA LLETRA *x*

En català, la grafia *x* té dos valors diferents. En els mots patrimonials representa el so fricatiu palatoalveolar sord [ʃ] (que, segons els casos, alterna amb l’africat corresponent [tʃ]; § 2.6.7). En els cultismes i en alguns mots manllevats representa el grup de sons [ks], sovint sonoritzat [gz], en els contextos següents:

a) En posició intervocàlica: *coxafemoral*, *exacte*, *èxit*, *exòtic*, *filloxera*, *fluxió*, *luxació*, *luxe*, *luxós*, *luxúria*, *màxim*, *oxigen*, *saxó*, *sexe*, *sexual*, *taxa*; *Alexandre*, *Anaxàgores*, *Anaximandre*, *Praxíteles*, *Eudòxia*, *Roxana*, *Alexandria*, *Araxes*, *Naxos*; *axolot*, *boxa*, *boxejar*, *bòxer*, *clàxon*, *saxòfon*, *taxi*, *texà*, *Luxemburg*, *Mèxic*. Darrere *i* i darrere *u* quan és el segon element d’un diftong, la pronúncia [ks] de la *x* en cultismes com *asfíxia* (i derivats: *asfíxiar*, *asfíxiant*), *dixi*, *elixir*, *pixidi*, *auxili* (i *auxiliar*, *auxiliador*), *auxesi*, *Auxenci*, *auxotònic*, *bauxita* o *euxantina*, contrasta amb la pronúncia fricativa de *clixé*, *pixar*, *Xixona* (§ 2.6.7.2c), o *disbauxa*, *nauxer*, *rauxa* (§ 2.6.7.2d).

b) Entre vocal i consonant: *ambidextre, buxbaumial, dextrina, èxtasi, inexpert, juxtaposar, sextant, tèxtil, textura; foxtrot, Oxford*. Quan la *x* ocorre darrere *i*, com en el cas de *mixt, mixtura, mixtió, Calixt, Sixte*, la pronúncia [ks] contrasta amb la pronúncia fricativa d'alguns mots patrimonials com *Bixquert* i d'alguns manlleus com *Mixnà, tixrí* (de l'hebreu; pronunciats amb [ʒ] perquè van seguits de consonant sonora).

c) A final de mot, darrere vocal: *clímax, complex, flux* (i *influx, reflux*; cf. *fluix* 'que no té força'), *hàllux, ortodox, pontifex, reflex, tòrax, vèrtex, Àiax, Pòllux; box, dux, fax, sioux*. Darrere *i*, la pronúncia de la *x* en mots com *apèndix, còccix, crucifix, fènix, fix, ònix, prolix* o *Fèlix* contrasta amb el so fricatiu de mots com *guix, Flix, estocafix, ídix* (§ 2.6.7.2c).

Notem que, en els tres contextos descrits, la grafia *x* en cultismes (sempre que no vagi precedida de *i*) representant [ks] s'oposa al dígraf *ix*, que representa la pronúncia fricativa [ʃ] en mots patrimonials i manlleus: *caixa, cruixir; oixque, matrioixca, paixtu; baix, coix*.

d) A final de mot darrere consonant: *esfinx, larinx, linx*. En aquests mots, la pronúncia [ks] alterna amb [s]: *esfi[ɲks] / esfi[ɲs], lari[ɲks] / lari[ɲs], li[ɲks] / li[ɲs]* (§ 2.6.4aII). En aquesta posició, aquestes pronúncies contrasten amb la palatoalveolar sorda de mots com *guerx, Elx, ponx* o *romanx*.

El quadre 27 recull els casos d'ambigüitat fònica de la *x* en els contextos descrits.

QUADRE 27
Distribució dels sons [ks] i [ʃ] / [tʃ] de la grafia *x* en un mateix context

CONTEXT		EXEMPLES	
		So [ks]	SONS [ʃ] / [tʃ]
<i>En posició intervocàlica</i>	<i>Darrere i</i>	asfíxia, elixir	clixé, pixar, Xixona
	<i>Darrere u semivocàlica</i>	auxili, bauxita, Auxenci	disbauxa, nauixer, rauxa
<i>Entre i i consonant</i>		mixt, mixtura, Calixt	Bixquert
<i>Entre consonant i vocal</i>		marxisme, marxista	arxiu, ganxo, Xilxes
<i>A final de mot</i>	<i>Darrere i</i>	apèndix, crucifix, prolix, Fèlix	guix, estocafix, Flix
	<i>Darrere consonant</i>	esfinx, larinx, linx (pronunciats [-ks] o [-s])	guerx, romanx, Elx

3

L'accent i la dièresi

3.1. L'ACCENT GRÀFIC

L'accent gràfic és un signe diacrític (§ 2.1.2) que s'escriu en determinats casos sobre les vocals, siguin minúscules o majúscules, per a marcar l'accent tònic del mot, indicar una major prominència de la síl·laba que conté la vocal (dita *síl·laba tònica*) i assenyalar la qualitat de la vocal modificada. La tonicitat, la posició relativa de la síl·laba accentuada i la terminació gràfica del mot en regulen l'escriptura (§ 3.1.1.2), mentre que la qualitat determina el tipus d'accent que cal emprar. S'escriu l'*accent greu* (˘) sobre la *a*, la *e* oberta [ɛ] i la *o* oberta [ɔ] (*germà*, *matèria*, *història*), és a dir, sobre la vocal baixa central i les vocals mitjanes obertes; i s'escriu l'*accent agut* (´) sobre la *i*, la *u*, la *e* tancada [e] i la *o* tancada [o] (*matí*, *públic*, *església*, *córrer*), és a dir, sobre les vocals altes i mitjanes tancades. En el cas de la *o*, i especialment de la *e*, hi ha diferències entre parlars (§ 3.1.2).

El quadre 28 recull la distribució dels dos accents gràfics, agut i greu, sobre les vocals.

QUADRE 28
Distribució dels accents agut i greu sobre les vocals

ACCENT GREU (˘)			ACCENT AGUT (´)		
SO	GRAFIA	EXEMPLES	SO	GRAFIA	EXEMPLES
[a]	à	bacallà, menjàrem, Àngela	[e]	é	vindré, créixens, Énguera
[ɛ]	è	serè, cèntim, Èric, tècnica	[o]	ó	cançó, córner, pólvora
[ɔ]	ò	ressò, mòdul, Òdena	[i]	í	veí, rítmic, Índia
			[u]	ú	cautxú, múscl, Úrsula

3.1.1. Regles d'accentuació gràfica

3.1.1.1. L'ús de l'accent gràfic és determinat per dos factors: la posició de la síl·laba tònica dins del mot i la terminació gràfica d'aquest.

Segons la posició de la síl·laba tònica, els mots polisíl·labs es divideixen en tres grups: *aguts*, *plans* i *esdrúixols*. Són mots aguts aquells en què la síl·laba tònica és l'última del mot: *de.sert*, *di.rec.tor*, *en.giny*, *in.fi.nit*, *ju.gar*, *gri.pau*, *mu.seu*, *ser.vei*, *re.pu.bli.cà*, *di.gué*, *car.bó*, *ba.lan.cí*, *ve.í*, *su.ís*, *con.du.í*, *be.neit*, *be.ne.ít*. Són mots plans aquells en què la síl·laba tònica és la penúltima del mot: *Bar.ce.lo.na*, *es.pon.ta.ni*, *fe.rro*, *lli.bre*, *ne.bo.da*, *o.re.lla*, *vi.at.ge*, *di.a*, *rei.na*, *re.tau.le*, *viu.re*, *be.vi.a*, *me.lo.di.a*, *cu.a*, *fà.cil*, *prò.leg*, *te.lè.fon*, *nàu.frag*, *di.gué.ssiu*, *con.du.ï.a*. Són mots esdrúixols aquells en què la síl·laba tònica és l'antepenúltima del mot: *à.gui.la*, *di.a.lèc.ti.ca*, *i.nèr.ci.a*, *in.gè.nu.a*, *màr.fe.ga*, *pa.rrò.qui.a*, *pi.rà.mi.de*, *sín.te.si*, *Úr.su.la*.

En la classificació dels polisíl·labs en aguts, plans i esdrúixols, convé tenir en compte les regles següents:

a) La *i* i la *u* febles situades entre dues vocals són semivocals, i per tant formen part de la mateixa síl·laba que la vocal següent: *no.ia*, *es.gla.ia*, *xe.me.ne.ia*, *de.ien*, *ve.iem*; *ca.uen*, *di.uen*, *clo.uen*, *en.ca.ua*, *en.cre.uar*.

b) La *i* i la *u* febles situades entre una consonant i una vocal tradicionalment no formen diftong creixent amb aquesta vocal. Així, són mots esdrúixols *bos.cú.ri.a*, *me.mò.ri.a*, *sè.ri.e*, *ran.cú.ni.a*; *pèr.du.a*, *su.pèr.flu.a*. En canvi, la *u* feble situada entre una *g* o una *q* i una vocal sí que forma diftong amb aquesta vocal *i*, per tant, són mots plans *llen.gua*, *o.bli.qües*. Però són esdrúixols quan la *u* va precedida d'una *c* (*và.cu.a*, *pro.mís.cu.a*, *in.nò.cu.es*, *cons.pí.cu.es*).

c) La *i* i la *u* febles precedides d'una vocal formen diftong decreixent amb aquesta sempre que no vagin seguides d'una altra vocal (en el qual cas són semivocals, segons la lletra *a* d'aquest apartat). Així, són mots aguts *es.glaí*, *ser.vei*, *Al.coi*, *bes.cuit*, *ho.lo.caust*, *gui.neu*, *ar.xiu*, *di.nou*, *en.duus*, i són mots plans *co.lo.raí.na*, *fei.na*, *al.moi.na*, *fruí.ta*, *pa.rau.la*, *veu.re*, *lliu.re*, *Au.de* (riu del Capcir). Però no formen diftong decreixent amb la vocal anterior ni la *i* de les terminacions *-i*, *-is* i *-in* del present de subjuntiu (*cre.ï*, *es.tu.di.ïs*, *con.ti.nu.ïn*) ni tampoc la *u* de les terminacions llatines *-um* i *-us* (*a.quà.ri.um*, *har.mò.ni.um*, *Mà.ri.us*, *Sí.ri.us*).

3.1.1.2. S'escriuen amb accent gràfic els mots polisíl·labs següents:

a) Els mots aguts acabats en vocal, en vocal seguida de *s*, o en *-en* o *-in* (això és, en alguna de les dotze terminacions *-a*, *-e*, *-i*, *-o*, *-u*; *-as* *-es*, *-is*, *-os*, *-us*; *-en*, *-in*), però sempre que la *i* o la *u* no siguin el segon element d'un diftong decreixent: *català*, *demà*, *acabarà*, *Adrià*, *Perpinyà*; *també*, *ximpanzé*, *coneixeré*, *Salomé*; *café*, *amè*, *Josué*, *Novetlè*; *matí*, *així*, *mallorquí*, *dormí*, *Magalí*, *Santanyí*; *carbó*, *opinió*, *passió*, *raó*, *Plutó*, *el Voló*; *això*, *ressò*, *Puigbò*; *xampú*, *comú*, *oportú*, *Esau*, *Besalú*; *matalàs*, *repàs*, *vin-dràs*, *Alaquàs*, *Salàs*; *consumés*, *només*, *digués*, *Cadaqués*; *interès*, *promès*, *tupès*, *Moi-sès*, *Penedès*; *compromís*, *encís*, *país*, *dormís*, *Narcís*, *Anaís*, *Estais*; *melós*, *nerviós*, *Fruitós*, *el Pinós*; *arròs*, *inclòs*, *repòs*, *Vinaròs*; *abús*, *andalús*, *confús*, *illús*, *Jesús*, *el Pertús*; *encén*, *Adraén*, *Alcalatén*; *edèn*, *sorprèn*, *Rubèn*; *magazín*, *Caín*, *Aín*, *Berlín*.

Notem, sense accent, mots que no presenten les terminacions indicades, com *tobogan*, *sentiran*, *Olvan*, *respon*, *Ramon*, *algun*, *cadascun*; i també *espai*, *serveis*, *novii*, *heroi*, *Eloi*, *avui*,

complau, Alabau, mireu, Cardedeu, guineus, escriviu, Codorniu, bungalou, commous, enduu, en què la *i* i la *u* de les terminacions constitueix el segon element d'un diftong decreixent.

b) Els mots plans que no acaben en cap de les dotze terminacions indicades en el punt anterior: *àrab, estómac, estúpid, apòstrof, centrífug, discjòquei, pètal, Èsquil, cérvol, Òpol, últim, cantàrem, diríem, diguéssim, òrgan, Líban, telèfon, Èdip, isòtop, almívar, Àlvar, Ícar, córrer, témer, tòrcer, càntir, fèmur, àpat, tomàquet, exèrcit, còmput, clímax; càrrecs, pròlegs, Àngels, àtoms, dòlmens, exàmens, fenòmens, Òrrius; còncau, anàveu, diguéssiu, dènou, míldiu*.

Notem, sense accent, *alegria, Maria, traspua, llengua, obliqua, Caucas, Damas; dies, dormies, situes; dolmen, examen, fenomen, dormien, situen; kremlin, misogin*.

c) Tots els mots esdrúixols, qualsevol que sigui llur terminació: *fàbrica, àlgebra, àrea, àvia, guàrdia, Natàlia, Àsia, plusvàlua, àrdua, Àssua, piràmide, anàlisi, aquàrium, pàncrees, Màrius; feréstega, Èssera, església, séquia; època, Ègara, intel·ligència, ètnia, Èlia, ingènua, sèrie, tènue, èmfasi, estèreo, rèquiem, hipèrbaton, dèficit; península, Ítaca, justícia, Índia, síliqua, centímetre, període, Míriam, oxímoron, clítoris; fórmula, escórpora; còlera, òliba, Òdena, memòria, quilòmetre, hipòtesi, sòmines; música, brúixola, única, indústria, Òmbria, Arbúcies, mútua, Súnion*.

Són esdrúixols els mots que darrere la síl·laba tònica tenen una *i* o una *u* seguides d'una vocal i precedides d'una consonant (encara que en la llengua oral sovint es realitzen com a plans) i, per tant, cal accentuar-los: *família, gràcia, Núria, superfície, càries, idònies, àudio, ràdios, Màrius, contínua* (cf. *continua*, forma del verb *continuar*), *vàcua* (femení de *vacu*), *tènue, vídues* (notem, sense accent, formes verbals com *creia, treien, veies, cau, riuen*; formes dels possessius com *meua, teua, seues*; formes nominals com *paranoia, xemeneia*; formes adjectivals com *garneua*, en què *i* i *u* van precedides d'una altra vocal). Són plans, però, els mots d'aquestes característiques en què la *u* va precedida de *g* o *q*, perquè forma diftong amb la vocal següent i, per tant, no s'accentuen: *aigua, egües, obliqua, pasqües*.

3.1.1.3. Els mots monosíl·labs no s'accentuen, llevat dels casos en què cal escriure l'accent diacrític (§ 3.1.3): *clar, pla, quan, sa, mas, Asp, fe, ple, sec, temps, verd, res, ves, pren, fi, Iu, vi, gris, crin, bo, cop, joc, Llo* (poble de l'Alta Cerdanya), *molt, or, pou, sol, tro, cos, cru, tu, u, rus*.

Els mots monosíl·labs són pronunciats, per regla general, amb la mateixa prominència que la síl·laba tònica dels mots polisíl·labs; per tant, llur síl·laba única és equivalent a una síl·laba tònica en el context de frase o grup tonal. Fan excepció a aquesta regla un curt nombre de monosíl·labs com els articles definits (*el, la, els, les*, etc.), els articles personals (*en, na*, etc.), els possessius àtons (*mon, ton, son, ma, tes, sos*, etc.), els pronoms febles (*em, te, es, nos, us, li, ho, ne*, etc.), les contraccions (*al, del, pel*, etc.) i algunes preposicions i conjuncions (*a, amb, de, en, per, que, si*, etc.), els quals són pronunciats com les síl·labs àtones dels mots polisíl·labs.

3.1.1.4. El quadre 29 resumeix les regles d'accentuació gràfica.

QUADRE 29
Ûs de l'accent gràfic

TIPUS DE MOTS		ACCENTUACIÓ			
Polisíl·l·abs	Aguts	S'ACCENTUEN			No s'ACCENTUEN
		ACABATS EN VOCAL	ACABATS EN VOCAL + S	ACABATS EN -EN, -IN	ACABATS EN ALTRES TERMINACIONS
		català, germà també, peronè serè, Josuè femení, dormí carbó, Rosselló això, Puigbò xampú, oportú	matalàs només promès encís nerviós repòs andalus	encén sorprèn magazín	adob, bonic, desig, tranquil, farem, cantar, estranger, permet, coneix; alfals, adobs, serveis, germans, camins; sentiran, Ramon, cadascun; remei, avui, complau, dinou
	Plans	NO S'ACCENTUEN			S'ACCENTUEN
		ACABATS EN VOCAL	ACABATS EN VOCAL + S	ACABATS EN -EN, -IN	ACABATS EN ALTRES TERMINACIONS
		neboda, alegria torre, bilingüe geni, endugui brio, guerxo tribu	Caucas dies bilis anglesos globus	examen misogin	xenòfob, estómac, àcid, pòrtland, xèrif, pròleg, déntol, règim, príncep, Òscar, Ígor, antídòt, làtex; àrabs, règims, últims, exàmens, fenòmens, misògins, fòrceps; plàtan, plàncton; còncau, dirfeu, Àneu, traduïssiu
Esdritxols	S'ACCENTUEN SEMPRE				
	còmoda, Ûrsula, guàrdia, piràmide, sèrie, anàlisi, dòmino, estèreo, ímpetu, míldiu; Càritas, gràcies, sífilis, ràdios, àngelus; espècimen; màrqueting, aquàrium, òmicron, Júpiter, gèminis, bàndicut, múltiplex				
Monosíl·l·abs	NO S'ACCENTUEN GENERALMENT				
	pa, pla, Alp, Pau, ble, Elx, lli, mai, tro, Ot, cru, u, meu, viu; nas, tres, gris, gros, os, rus; nen, ien, quin; orb, joc, sec, sud, baf, reg, cim, gel, sol, om, gran, quan, on, cop, mur, vals, temps, ens, dors, ert, tot, eix, ix, fix, linx				

3.1.1.5. Els mots compostos i prefixats, formats a partir de l'aglutinació de dos o més components lèxics, segueixen les regles generals d'accentuació, amb independència de l'accentuació gràfica dels components originals considerats separatament (§ 4.3a). S'hi escriu un sol accent gràfic per mot, el que correspon a l'accent fònic del component de la dreta, que cau en una de les tres darreres síl·labes del mot: *democratacristià, vaivé, terraplè, Portopí, radiodifusió, semitò, troleibús; iberoromànic, dinamoelectric, fisicoquímic, politicoeconòmic, estratocúmulo, termodinàmica, culdellàntia, videoconferència, evaporímetre, cercatòfones, seroalbúmina*.

En canvi, si els components lèxics del mot compost o prefixat s'uneixen amb un guionet (§§ 4.3.1.2 i 4.3.2.2), cal accentuar gràficament cadascun dels components d'acord amb les regles generals d'accentuació que corresponen a cada element per separat. Els components, per tant, mantenen llur forma gràfica: *sud-americà*, *punxa-sàrries*, *vint-i-cinquè*, *estaca-rossí*, *cara-rodó*; *dellà-ahir*, *tallà-tallera*, *pèl-llarg*, *Pèl-de-ca* (muntanya del Ripollès), *més-dient*, *camí-raler*, *després-ahir*.

Notem, sense accent, *tse-tse*, *no-jo*, *vint-i-u*, *Mont-ras*, *no-res*, *trenta-sis*, *barba-ros*.

En aquests casos, uns pocs compostos que porten guionet s'escriuen amb més d'un accent: *ciència-ficció*, *cotó-en-pèl*, *després-demà*, *el més-enllà* 'allò que espera a l'ànima després de la mort'; *manxú-tungús*, *terrús-terrús*, *tupí-guaraní*.

3.1.1.6. Els adverbis en *-ment*, com els mots compostos, també mantenen l'accent gràfic del component de l'esquerra: *còmodament*, *difícilment*, *extraordinàriament*, *inútilment*, *meritòriament*, *prèviament* (cf. *còmoda*, *difícil*, *extraordinària*, *inútil*, *meritòria*, *prèvia*).

3.1.1.7. Fora d'aquestes regles, l'accent gràfic també s'utilitza excepcionalment per a indicar que una *u* tònica precedida d'una *g* no forma diftong amb la vocal següent: *gúa*, *ingúix* i les formes rizotòniques del verb *aguar* (*agúo*, *agúes*, etc.). En algun cas rar en què la *u* és àtona, no es pot marcar de cap manera el hiat amb la vocal següent, com en les formes arrizotòniques i els derivats del verb *aguar* (*aguava* —pron. a[gu.á]va—, *aguaré*, *aguament*, etc.).

3.1.1.8. Cal notar la posició correcta de l'accent prosòdic en alguns mots, especialment cultismes i manlleus:

a) En mots aguts com *ciclop*, *misanthrop*, *tiquet*, *xiclet*, *Tibet*, *beisbol*, *futbol*, *handbol*, *timpà*, *Munic*, *Zuric*, *interval*, *oval*, *alfil*, *elit*, *fluor*, *iber*, *oboè*, *policrom*, *poliglòt*, *radar*, *sandvitx*, *xandall*, *xassís*, *zenit*, *Cervol* (riu del Maestrat), *Raimon*, *Abigail*, *Carpats*, *Cister*, *Salzburg*.

b) En mots plans com *adequa*, *anuncia*, *canvia*, *estudien*, *evacuen*; *míssil*, *prènsil*, *reptil*, *tèxtil*, *aeròlit*, *monòlit*, *leucòcit*, *letargia*, *sinergia*, *tetraplegia*, *rupia*, *xaria*, *austriac*, *policíac*, *exegesi*, *mimesi*, *intèrfon*, *magnetòfon*, *acne*, *atmosfera*, *búrgul*, *conclave*, *dinamo*, *karate*, *libido*, *lígur*, *medulla*, *metamorfosi*, *omòplat*, *tabule*, *tèrmit*, *termòstat*, *torticoli*, *xíling*, *Agamèmnon*, *Arquimedes*, *Èdip*, *Espàrtac*, *Heròdot*, *Àneu* (vall pirinenca), *Efes*, *Eufrates*, *Ravenna*, *Samaria*, *Albi* (ciutat occitana), *Marràqueix*, *Socotra*, *Ucraïna*.

c) En mots esdrúixols com *aurèola*, *rubèola*, *demagògia*, *diòptria*, *èczema*, *isòbara*, *olimpíada*, *elèctrode*, *període*, *pneumònia*, *quàdriceps*, *Àtila*, *Dàmocles*, *Pèrcles*, *Prosèrpina*, *Segúries* (*Sant Pau de Segúries*), *Trastàmara*, *Bàrcino*, *Ègara*, *Tàrraco*, *Etiòpia*, *Ítaca*, *Mègara*, *Úmbria*, *Hèlsinki*, *Himàlaia*.

3.1.2. Distribució dels accents agut i greu de les vocals *e* i *o*

L'accent gràfic sobre les vocals mitjanes (*e* i *o*) pot ser agut (*é*, *ó*) o greu (*è*, *ò*). És agut quan la vocal és tancada i és greu quan la vocal és oberta. L'accent greu predo-

mina en els mots esdrúixols (*ciència, època; memòria, quilòmetre*) i en els plans que s'han d'accentuar (*exèrcit, règim; dipòsit, òrgan*), així com en els aguts en què s'accentua la *e* (*interès, vostè*), mentre que l'accent agut és més freqüent en les formes verbals, principalment les que tenen un radical àton (*diguérem, entén, vindré*), i en mots aguts en què s'accentua la *o* (*bastó, famós*). Ara bé, en el cas de la *e*, les diferències dialectals fan que no en tots els parlars es pronuncii una vocal oberta quan ortogràficament hi correspon un accent greu. Així, la *e* oberta del català central, que proporciona la base per a usar l'accent greu (*conèixer, francès, pèsol, serè*), sovint és neutra a la major part del balearic i tancada en tot el català occidental.

3.1.2.1. La vocal *e*

Per a escriure correctament l'accent greu o agut sobre la *e*, cal seguir les indicacions següents:

a) S'escriu amb accent greu (*è*) la major part dels mots aguts no verbals: *alè, amè, cafè, canapè, comitè, mercè, obòè, obscè, perquè, serè, replè, terraplè, tupè, vostè, Josuè, Noè, Zoè, Novetlè, Portè, Trezè; burgès, entremès, espès, estrès, interès, marquès, obès, pagès, xerès, Agnès, Moisès, Navès, Toès, Penedès, Vallès, Dodecanès; edèn, electrotrèn, mossèn, Rubèn, Gombrèn, Odèn, Ordèn, Torèn, Tremissèn*. Notem especialment els gentilicis (*anglès, aragonès, francès, holandès, pallarès, rossellonès*), els numerals ordinals (*cinquè, sisè, setè, vuitè, novè, dissetè*) i els participis de la segona conjugació (*admès, après, comprès, després, encès, entès, ofès, remès, reprès, suspès*) i del verb *imprimir* i derivats (*imprès, reimprès, sobreimprès*).

En canvi, s'escriuen amb accent agut (*é*) els mots acabats en *-és* que fan el plural en *-essos*, com *abscés, accés, congrés, excés, exprés* (cf. *exprés* o *ex-pres* 'antic pres'; § 4.3.1.3), *ingrés, procés, profés, progrés, revés, través* (però *espès, estrès, interès, xerès*, pl. *espessos, estressos, interessos, xeressos*); els mots *adés, després* (adverbi; cf. *després*, participi del verb *desprendre*) i *amén*; els mots derivats o compostos de *bé* i *més*, com *gairebé, malbé, també* (cf. *a collibè*, de *be* 'anyell'), *demés, endemés, només, oimés*; els mots manllevats acabats en *-é*, principalment gallicismes, que no fan el plural en *-ens*, com *calé, clixé, consomé, jaqué, macramé, paté, peroné, puré, quinqué, suflé, ximpanzé* (però *vaivé*, pl. *vaivens*); els noms deverbals *abonaré* i *pagaré*, i alguns noms propis com *Bernabé, Betsabé, Salomé, Miravé, Portainé, Sarradé; Artés, Barravés, Benés, Beniarrés, Cadaqués, Golmés, Massalavés, Vilafamés; Adraén, Alcalatén, Baén, Borén, Espaén, Llarvén, Tuixén*.

b) S'escriuen amb accent agut (*é*) les terminacions verbals agudes: la primera persona del singular del futur simple (*aniré, cantaré, diré, faré, encendré, sortiré, vindré*), la tercera persona del singular del passat simple (*digué, estigué, nasqué, pogué, rebé, vingué*), la primera i tercera persona del singular de l'imperfet de subjuntiu (*cantés, digués, sabés, vingués, volgués*) i la tercera persona del singular del present

d'indicatiu i la segona del singular de l'imperatiu dels derivats de *tenir* i *venir* (s'*absté*, *abstén-te*, *conté*, *contén-te*, *entreté*, *entretén-te*, *manté*, *mantén-te*, *sosté*, *sostén-te*; s'*avé*, *avén-t'hi*, *convé*, *esdevé*, *intervé*, *prevé*, *prové*), del verb *encendre* (*encén*) i dels verbs acabats en *-tendre* (*atén*, *entén*, *estén*, *pretén*). Cal notar, però, que s'escriuen amb accent greu (è) les formes del present d'indicatiu i de l'imperatiu dels verbs acabats en *-fendre*, *-prendre*, *-pendre* i *-vendre* (*defèn*, *ofèn*; *aprèn*, *comprèn*, *desprèn*, *reprèn*, *soprèn*; *depèn*, *despèn*, *suspèn*; *malvèn*, *revèn*).

S'escriuen amb accent greu (è) les formes baleàriques de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació acabats en *-enar* i *-esar*: *anomèn*, *embèn*, *esmèn*, *remèn* (llevat de *berenar*, *entrenar*, *estrenar*, *gangrenar*, *hidrogenar*, *ordenar*, *oxigenar* i derivats, i dels derivats de *frenar*, amb accent agut: *berén*, *entrén*, *estrén*, *gangrén*, *hidrogén*, *ordén*, *desordén*, *reordén*, *oxigén*, *desenfrén*, *refrén*); *aburgès*, *avès*, *palès* (llevat dels derivats de *pesar*: *contrapés*, *repés*, *sospés*). En canvi, s'escriuen amb accent agut (é) les corresponents als verbs acabats en *-essar*: *confés*, *expres*, *ingrés*, *interés*, *procés*, *progrés*, *través* (llevat de *disfrès*, de *disfressar*).

c) S'escriu amb accent greu (è) la gran majoria dels mots plans: *apèndix*, *arsènic*, *cèntim*, *crèdul*, *dèbil*, *inèdit*, *mèrit*, *pèrfid*, *pèsol*, *pètal*, *rècord*, *rètol*, *telèfon*, *trèvol*, *Cèsar*, *Èsquil*, *Ardèvol*, *Arsèguel*, *Èguet*, *Mèxic*, *Pèrgam*. Notem especialment els infinitius acabats en *-èncer* i *-ènyer* i alguns dels acabats en *-èixer* (*convèncer*, *vèncer*; *atènyer*, *empènyer*, *estrènyer*; *aparèixer*, *conèixer*, *merèixer*) i les formes de la primera i segona persona del plural de l'imperfet d'indicatiu amb accent en el radical (*crèiem*, *dèiem*, *quèiem*, *rèieu*, *sèieu*, *vèieu*).

Els principals casos que porten accent agut (é) són els infinitius *crèixer*, *nèixer*, *pèixer*, *ésser*, *prèmer*, *témer*, *trèmer* i derivats (*decrèixer*, *renèixer*, *esprèmer*, *terra-trèmer*); les desinències del passat simple (*coneguèrem*, *diguèreu*) i de l'imperfet de subjuntiu (*parléssim*, *cantéssiu*; *diguéssim*, *vinguéreu*); les formes *érem* i *éreu* del verb *ser* (o *ésser*), i alguns altres mots com *cèrvol*, *crémor*, *déntol*, *évol*, *feréstec*, *llécol*, *llépol*, *préssec*, *préstec*; *créixens* (plural de *creixen* 'planta'); *Assuévar*, *Béixec*, *Éller*, *Grèixer*, *Térmens*.

d) Escrivim amb accent greu (è) la gran majoria dels mots esdrúixols: *anècdota*, *cèlebre*, *dècima*, *gènere*, *mètode*, *sèmola*, *Sèneca*, *Penèlope*, *Bèlgida*, *Olèrdola*, *època*, *èmfasi*, *Èrica*, *l'Ènova*, *ciència*, *comèdia*, *dèria*, *diferència*, *inèrcia*, *matèria*, *paciència*, *Alèxia*, *Dèlia*, *Eugènia*, *València*, *Grècia*, *Sèrbia*, *pèrdua*, *perpètua*, *Alèdua*, *espècie*, *sèrie*, *tènue*. Se n'exceptuen alguns casos amb accent agut (é) com *església*, *grémola*, *llèmena*, *séquia*, *sénia*, *tèmpores*, *Bétera*, *Dènia*, *Ènguera*, *Èssera*, *Guadasséiques* o *la Sénia*.

El quadre 30 mostra la distribució dels accents agut i greu sobre la vocal e. Les caselles amb fons de color gris indiquen els casos que segueixen les tendències més generals.

QUADRE 30
Distribució dels accents agut i greu sobre la e

TIPUS DE MOTS	ACCENT AGUT	ACCENT GREU
Mots aguts	<p><i>S'escriu é en algunes formes no verbals:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mots acabats en -és que fan el plural en -essos:</i> accés, exprés, ingrés, procés, progrés, revés (<i>llevat</i> espès, estrès, interès, xerès) • <i>Mots adés, després (adverbi) i amén</i> • <i>Derivats i compostos de bé i més:</i> gairebé, també, demés, només • <i>Manlleus acabats en -é que no fan el plural en -ens:</i> calé, jaqué, peroné, puré, ximpanzé • abonaré, pagaré • <i>Noms propis:</i> Bernabé, Salomé; Cadaqués, Vilafamés; Alcalatén, Tuixén 	<p><i>En general, s'escriu è en les formes no verbals:</i> alè, cafè, comitè, obscè, perquè, serè, vostè, vuitè, Josuè, Mercè, Novetlè; burgès, espès, interès, marquès, pagès, holandès, xinès, encès, sotmès, imprès, Moisés, Agnès, Penedès; edèn, mossèn, Rubèn, Gombren, Tremissèn</p>
	<p><i>En general, s'escriu é en les formes verbals:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Futur simple:</i> acabaré, dormiré, riuré, voldré • <i>Passat simple:</i> digué, estigué, nasqué, volgué • <i>Imperfet de subjuntiu:</i> donés, pogueés, sabés, tingués, visqués • <i>Present d'indicatiu i imperatiu dels derivats de tenir i venir (conté, contén, manté, sostén), del verb encendre (encén) i dels verbs acabats en -tendre (entén, pretén)</i> 	<p><i>S'escriu è en les formes del present d'indicatiu i de l'imperatiu dels verbs acabats en -fendre, -prendre, -pendre i -vendre:</i> ofèn, comprèn, suspèn, revèn</p>
Mots plans	<p><i>S'escriu é:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En algunes formes verbals:</i> — <i>Infinitius:</i> prémer, témer, créixer, néixer — <i>Desinències del passat simple:</i> apareguérem, vinguéreu — <i>Desinències de l'imperfet de subjuntiu:</i> arribéssim, coneguéssiu — <i>Formes érem, éreu (del verb ser)</i> • <i>En alguns mots com</i> cérvol, feréstec, llépol, préssec, préstec, Éller, Térmens 	<p><i>En general, s'escriu è:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>En formes verbals:</i> convèncer, vèncer; atènyer, estrènyer; aparèixer, conèixer, merèixer; crèiem, dèiem, sèieu, vèieu • <i>En formes no verbals:</i> dèbil, esplèndid, èter, idèntic, mèrit, pèsol, règim, telèfon, telègraf, vèrtex, Hèctor, Èdip, Arsèguel, Mèxic
Mots esdrúixols	<p><i>S'escriu é en alguns mots com</i> església, llémena, séquia, sènia, Bétera, Dènia, Ènguera, Èssera</p>	<p><i>En general, s'escriu è:</i> anècdota, bèstia, dèficit, èxtasi, estètica, gèminis, herència, hipèrbaton, mètode, pèrdua, rèquiem, tètanus, tragèdia; Eugènia, Hèrcules, Sèneca, Tavèrnoles, València, Bèlgica, Venècia</p>

En la tradició ortogràfica valenciana a partir de les *Normes* de Castelló (1932), que és seguida per la major part de gramàtiques elaborades per valencians, és habitual i acceptable l'ús de l'accent

agut (en comptes del greu) sobre la *e* tònica corresponent, d'acord amb la pronúncia pròpia dels parlars occidentals: *alé, café, cinqué, comité, mossén, comprén, cortés, francés, admés, pretés; cércol, pésol, térbol, atényer, conéixer, créiem, véiem, véncer; sémola, sépia*. Tanmateix, es manté l'accent greu en l'interrogatiu i el relatiu tònic *què* i la conjunció *perquè*, en alguns cultismes i manlleus esdrúixols o plans com *època, plèiade, sèrie, dèbil, èter* o *mèrit*, i en el topònim *València*.

3.1.2.2. La vocal o

Per a escriure correctament l'accent greu o agut sobre la *o*, cal seguir les indicacions següents:

a) Escrivim amb accent agut (*ó*) gairebé tots els mots aguts: *balcó, cantó, cartabó, horitzó, lliçó, minyó, sabó, torró, Borbó, Cató, Neró, Plató, Salomó, Ascó, Avinyó, Benicarló, Maó, Torelló, Xaló, Jericó, Montsó, raó, camaleó; ambdós, colós, Fruitós, Camós, Palamós, Puigcercós, Regencós*. Notem especialment els noms acabats en *-ió* (*direcció, expressió, preparació, situació; acció, avió, camió, funció, pensió, relació, Faió, Lió*), els adjectius en *-ós* (*afectuós, blavós, boirós, caseós, gloriós, mafiós, misterios, saborós, sortós, verinós, tumultuós*) i els participis dels verbs terminats en *-fondre* (*confós, difós*).

Però s'escriuen amb accent greu (*ò*) els mots *açò, això, allò, madò* i *però*; els participis dels derivats del verb *cloure* (*conclòs, desclòs, exclòs, inclòs, reclòs*); els derivats i compostos de *bo, so, to* i *tro* (*de debò, eurobò, Castellbò, Niubò; resò, ultrasò; semitò; retrò*), i de *cos, cros, gros* i *os* 'peça de l'esquelet' (*anticòs, sobrecòs; motocròs; capgròs, a l'engròs, Cantonigròs, Puiggròs; renòs, trencalòs*), i alguns mots acabats en *-òs*: *alficòs, arròs, carcabòs, commòs* (participi de *commoure*, al costat de *commogut*), *espòs, repòs, respòs, talòs, terrandòs, terròs, Ambròs, Besòs, Bolòs, Seròs, el Tarròs, Vandellòs, Vinaròs*.

També s'escriuen amb accent greu (*ò*) les formes baleàriques de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació acabats en *-osar* i *-ossar*: *dispòs, expòs, impòs, indisposòs, opòs, propòs, repòs, supòs* i altres derivats de *posar*; *anquilòs, enllòs, metamorfòs; adòs, aterròs, atròs* (de *atrossar*), *desglòs, desòs* (de *desossar*), *destròs, esterròs, redòs*. Però s'escriuen amb accent agut (*ó*) *tondós* (de *tondosar*), les corresponents als verbs acabats en *-bossar* (*arrebós, embós, desembós, reembós, esbós*), *endós* (de *endossar*), *emborrós* (de *emborrossar*) i *espícós* (de *espicossar*).

b) Escrivim amb accent greu (*ò*) gairebé tots els mots plans: *apòstol, autògraf, bibliòfil, cònic, còrrec, lògic, llòbrec, melòman, mòbil, monòleg, òvul, pròleg, pròxim, retrògrad, rònec, sòcol, sòlid, sòrdid, tòrcer, Cristòfol, Hipòlit, Òscar, Aristòtil, Aiòder, Isòvol, Monòver, Òpol, Bòsfor, còncau, tròlei, dòlmens, fenòmens*. Però s'escriuen amb accent agut (*ó*) el verb *córrer* i els seus derivats (*concórrer, incórrer, ocórrer, recórrer, transcórrer*); les formes *fórem, fóreu, fòssim* (i *fóssem*), *fóssiu* (i *fósseu*) del verb *ser* (o ésser), i alguns mots com *córner, gòndol, estómac, furóncol; Bóixols, Fórnols, Gósol, Jóncols, Sóller*.

c) Escrivim amb accent greu (ò) gairebé tots els mots esdrúixols: *acròbata, aristòcrata, còlera, còmode, crònica, diòcesi, hipòcrita, nòmada, òpera, quilòmetre, simfònica, tòfona, Mònica, Verònica, Òdena, Còrsega, Mònaco, colònia, història, paròquia, magnòlia, Antònia, Sònia, Sòcrates, Dòrria, Califòrnia, Escòcia, Mongòlia, Tòquio*. Però s'escriuen amb accent agut (ó) alguns mots com *escòrpora, fórmula, dóngola, góndola, pólvora, tómbola, tórtora*.

El quadre 31 mostra la distribució dels accents agut i greu sobre la vocal o. Les caselles amb fons de color gris indiquen els casos que segueixen les tendències més generals.

QUADRE 31
Distribució dels accents agut i greu sobre la o

TIPUS DE MOTS	ACCENT AGUT	ACCENT GREU
<i>Mots aguts</i>	<i>En general s'escriu ó: atenció, bastó, cançó, creació, explicació, graó, milió, patró, processó, raó, saló, Neró, Salomó, Torelló, Jericó, Lió; amorós, ambdós, colós, esbós, generós, perillós, redós, silenciós, Fruitós, Camós, Palamós</i>	<i>S'escriu ò en alguns casos:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mots açò, això, allò, madó i però</i> • <i>Participis dels derivats de cloure: conclòs, exclòs, inclòs, reclòs</i> • <i>Derivats i compostos de bo, so, tro, cos, cros, gros i os: de debò, Castellbò, ultrasò, retrò, anticòs, motocròs, capgròs, trençalòs</i> • <i>Alguns mots acabats en -òs: arròs, espòs, repòs, talòs; Ambròs, Besòs, Seròs, Vandellòs, Vinaròs</i>
<i>Mots plans</i>	<i>S'escriuen amb ó:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>El verb córrer i derivats (recórrer, transcórrer)</i> • <i>Les formes fórem, fóreu, fóssim i fóssi del verb ser (o ésser)</i> • <i>Alguns mots com córner, estómac, furóncol, Fórnols, Gósol o Sóller</i> 	<i>En general s'escriu ò: catòlic, còdol, còmput, còncau, dòlar, esmòquing, filòsof, horòscop, mòdul, monòton, pòlip, pròleg, pròxim, ròssec, sòlid, tòrax, tòrcer, tròlei, xenòfob; anòfels, dòlmens, fenòmens, misògins; Aristòtil, Ròmul, Òscar, Isòvol, Monòver, Bòsfor</i>
<i>Mots esdrúixols</i>	<i>S'escriuen amb ó alguns mots com escòrpora, fórmula, góndola, pólvora, tómbola o tórtora</i>	<i>En general s'escriu ò: aristòcrata, arqueòpterix, colònia, còmode, cònjuge, dòmino, glòria, harmònim, història, lindòleum, memòria, òmicron, òpera, pròtesi, quòdlibet, termòmetre; Andròmeda, Antònia, Mònica, Sònia, Diògenes, Sòfocles, Teòfanès, Bòsnia, Còrsega, Polònia, Segòvia, Tòquio</i>

3.1.3. L'accent diacrític

A més de marcar gràficament la síl·laba tònica, l'accent també s'aplica a un curt nombre de mots monosíl·labs d'ús freqüent que, d'acord amb les regles generals d'accentuació (§ 3.1.1.3), no s'haurien d'accentuar. Aquest accent s'anomena *diacrític* (o

sia, distintiu), perquè serveix per a establir una distinció entre aquests mots i uns altres que tenen la mateixa forma gràfica però un significat diferent, i amb els quals tenen una certa possibilitat de confondre's perquè podrien convenir en un mateix enunciat. Entre aquests mots, s'accentuen els que són tòpics i, entre els tòpics, els que tenen la vocal accentuada tancada. En el cas de *sòl* i *sol*, s'accentua el mot menys freqüent. Els mots que s'escriuen amb accent diacrític són els que figuren en el quadre 32.

QUADRE 32
Mots que poden portar accent diacrític

MOTS AMB ACCENT DIACRÍTIC		MOTS SENSE ACCENT DIACRÍTIC	
bé	<i>Nom masculí (pl. béns), 'allò que procura un avantatge, una satisfacció':</i> Ho faig pel teu bé . Béns immobles.	be	<i>Nom masculí (pl. bens), 'anyell':</i> Esquila el be . Un ramat de bens .
	<i>Adverbi, conjunció i interjecció:</i> Ho ha fet molt bé . Bé han dit que hi era. Bé, bé!		<i>Nom femení (pl. bes), 'nom de la lletra b':</i> S'escriu amb be de <i>bou</i> . Confon les bes i les pes.
déu	<i>Nom masculí (pl. déus), 'divinitat, ésser suprem':</i> Creure en Déu . Els déus grecs.	deu	<i>Nom femení (pl. deus), 'font':</i> Una deu termal. S'eixuguen les deus .
			<i>Numeral cardinal, nom masculí (pl. deus) i femení plural:</i> Cinc i cinc fan deu . He tret un deu en física. Han sortit dos deus seguits. Les deu del matí.
			<i>Formes de la tercera i segona persona del singular del pres. d'ind., i segona del singular de l'imp. del verb deure:</i> Em deu diners. Em deus cent euros.
			<i>Forma de la segona persona del plural del pres. d'ind. i de subj., i segona del plural de l'imp. del verb dar:</i> No us deu pressa.
és	<i>Forma de la tercera persona del singular del pres. d'ind. del verb ser (o ésser):</i> El meu pare és metge.	es	<i>Pronom feble:</i> Això es fa de seguida.
			<i>Article salat:</i> Tanca es cavall.
			<i>Plural de e, nom femení, 'nom de la lletra e':</i> Fa unes es molt elegants.
mà	<i>Nom femení (pl. mans), 'terminació del braç':</i> Dona'm la mà . Té les mans fredes.	ma	<i>Possessiu àton (pl. mes):</i> Ma mare.
més	<i>Adverbi, quantitatiu i nom masculí:</i> En vull més . Tinc més anys que tu. Les sumes s'indiquen amb un més entre les xifres.	mes	<i>Nom masculí (pl. mesos), 'part de l'any':</i> El mes de gener. Els mesos d'hivern.
			<i>Participi del verb metre:</i> L'han mes en llibertat.
			<i>Conjunció adversativa:</i> Va dir que ho faria, mes no ho farà.
			<i>Plural del possessiu àton ma:</i> Mes ties.

QUADRE 32 (Continuació)
Mots que poden portar accent diacrític

MOTS AMB ACCENT DIACRÍTIC		MOTS SENSE ACCENT DIACRÍTIC	
món	<i>Nom masculí (pl. mons), 'conjunt de totes les coses creades; la Terra': La fi del món. Ha fet la volta al món. Crea mons imaginaris.</i>	mon	<i>Possessiu àton (pl. mos): Mon pare.</i>
pèl	<i>Nom masculí (pl. pèls), 'filament que creix a la pell': Un pèl de la barba. No té pèls a la llengua.</i>	pel	<i>Contracció (pl. pels) de per i el: Passa pel pont. Van pels carrers.</i>
què	<i>Relatiu (precedit de preposició), interrogatiu i exclamatiu: El martell amb què han picat. Què dius? Observa què passa. Què has dit!</i>	que	<i>Relatiu, conjunció i quantitatiu: El vestit que portes. Em sembla que plou. Diu el que li convé. Que bonic! Que gent!</i>
	<i>Nom masculí (pl. quès), 'quid d'una qüestió, naturalesa d'una cosa': Ja em diràs el què. Vull conèixer tots els quès d'aquest assumpte.</i>		
sé	<i>Forma de la tercera persona del singular del pres. d'ind. del verb saber: No ho sé.</i>	se	<i>Pronom feble: No se sap res.</i>
sí	<i>Adverbi afirmatiu: Sí, és cert. Diuen que sí. Sí que vindrà.</i>	si	<i>Pronom reflexiu o recíproc: Parla de si mateix.</i>
	<i>Nom masculí (pl. sis), 'afirmació': Va respondre amb un sí sec. S'aprova la proposta per quaranta sis contra sis nos.</i>		<i>Conjunció: No vindré si plou. Si que triga!</i>
<i>Nom masculí (pl. sis), 'nota musical': Un quintet en si menor. Dos sis bemolls.</i>			<i>Nom masculí (pl. sins), 'interior': Duia un infant dins el si. Els sins nasals.</i>
<i>Nom masculí (pl. sòls), 'superfície del terreny': Un sòl fèrtil. Aquesta planta es fa en sòls sorrencs.</i>	sol		<i>Nom masculí (pl. sols), 'astre; nota musical': La llum del sol. Clau de sol. La Via Làctia conté bilions de sols.</i>
		<i>Adjectiu (pl. sols): Es troba molt sol. Us deixem sols.</i>	
		sols	<i>Formes de la tercera i segona persona del singular del pres. d'ind., i segona del singular de l'imp. del verb soler: Hi sol anar acompanyat. Sols venir per aquí?</i>
			<i>Adverbi: Tan sols m'ha dit que no ve.</i>
són	<i>Forma de la tercera persona del plural del pres. d'ind. del verb ser (o ésser): Tots són amics meus.</i>	son	<i>Nom masculí (pl. sons), 'acte de dormir': Té un son tranquil.</i>
			<i>Nom femení (pl. sons), 'ganes de dormir': Tinc molta son.</i>
			<i>Possessiu àton (pl. sos): Son pare.</i>
			<i>Forma de la primera persona del singular del pres. d'ind. (bal.) del verb sonar: Jo son molt bé es violí.</i>

QUADRE 32 (Continuació)
Mots que poden portar accent diacrític

MOTS AMB ACCENT DIACRÍTIC		MOTS SENSE ACCENT DIACRÍTIC	
té	<i>Forma de la tercera persona del singular del pres. d'ind. i segona del singular de l'imp. del verb tenir: Té molta sort. Té, el llibre que em vas deixar.</i>	te	<i>Pronom feble: No te la portaré.</i>
			<i>Nom masculí (pl. tes), 'arbus; infusió de les fulles d'aquest arbus': Una tassa de te. Uns tes molt aromàtics.</i>
			<i>Nom femení (pl. tes), 'nom de la lletra t': En aquest mot falta una te. Dues tes seguides.</i>
ús	<i>Nom masculí (pl. usos), 'acció d'usar': Fes ús del teu dret. Els usos i costums de la comarca.</i>	us	<i>Pronom feble: Us estimo molt.</i>
			<i>Plural de u, nom femení, 'nom de la lletra u': La Laia fa unes enes que semblen us.</i>
vós	<i>Pronom fort: Parlen de vós.</i>	vos	<i>Pronom feble: Vestiu-vos. Déu vos guard!</i>

Notem que també s'escriu accent diacrític en el plural d'aquests mots si coincideix gràficament amb el dels mots sense accent diacrític (*béns, déus, pèls, sís, sòls*; però *mans, mons*).

No s'aplica l'accent diacrític en els compostos i derivats d'aquests mots: *adeu, adeu-siau, marededeu, pregadeu, redeu, semideu; almon, rodamon; a contrapel, a l'empel, repel; entresol, subsol, vertisol*. Però sí que s'aplica en els mots compostos que s'escriuen amb guionet, perquè els components mantenen llur forma gràfica: *déu-vos-guard* 'salutació', *mà-llarg, més-dient, pèl-llarg, pèl-ras, pèl-roig* (§ 4.3.2.2g).

Finalment, s'admet l'ús discrecional de l'accent diacrític en mots homògrafs no recollits en el quadre 32, només, però, en el cas d'usos marcadament particularitzats, com ara en transcripcions d'usos metalingüístics, de textos medievals, dialectals, etc. Aquest ús discrecional s'amplia a casos com ara expressions puntuals o enunciats aïllats (tals com titulars, etiquetes, etc.), en què és possible més d'una interpretació del mot homògraf i es pot produir, doncs, una ambigüitat no desitjada que no resol el context comunicatiu.

Excepcionalment, i ateses les implicacions extralingüístiques de naturalesa legal que pot tenir la reducció de la llista de mots amb accent diacrític, en els topònims es manté l'accent diacrític en alguns mots no inclosos en el quadre 32, com ara *Cóll, Jóc* o *Móra*. Igualment, en la microtoponímia i en la toponímia urbana: *el Camp de la Bóta, carrer del Cós, clot de l'Ós* (terme de Queralls).

3.2. TRACTAMENT GRÀFIC DE LA SÍLLABA

3.2.1. Sil·labificació gràfica i partició de mots a final de ratlla

Quan un mot polisíl·lab no cap sencer al final d'una ratlla en un escrit, en general es pot descompondre en dos fragments. Aquesta partició es fa mitjançant el signe gràfic anomenat *guionet* (-), que en aquest cas s'afegeix al primer dels dos fragments per a indicar la transició del mot d'una ratlla a la ratlla següent. (Per a altres usos del guionet, vegeu § 4.3e.) Els mots se solen partir respectant la integritat de les síl·labes, de manera que la divisió no separi lletres que representen sons d'una mateixa síl·laba fònica. Cal tenir en compte les indicacions següents:

a) Tota consonant situada entre dues vocals forma síl·laba amb la segona: *te-|la*, *go-|vern*, *ne-|bo-|da*, *ca-|pa-|ci-|tat*, *ri-|go-|ro-|sa-|ment*.

b) Si entre dues vocals hi ha dues o més consonants, l'última consonant o les dues últimes, si són *bl*, *br*, *cl*, *cr*, *dr*, *fl*, *fr*, *gl*, *gr*, *pl*, *pr* o *tr*, formen síl·laba amb la segona vocal, i les restants formen síl·laba amb la primera: *cos-|tat*, *her-|ba*, *ac-|te*, *ad-|junt*, *in-|fer-|nal*, *ac-|ti-|vi-|tat*; *pro-|ble-|ma*, *ca-|bra*, *nu-|cli*, *se-|cre-|ta-|ri*, *pe-|dra*, *re-|flex*, *so-|frir*, *se-|gle*, *llà-|gri-|ma*, *re-|pli-|car*, *su-|prem*, *al-|tre*, *mons-|tre*, *ins-|tru-|ment*; *subs-|tan-|tiu*, *ads-|trat*, *comp-|ta-|ble*, *gàngs-|ter*.

c) No se separen els components dels diftongs ni dels triftongs: *neu-|la*, *no-|ia*, *cre-|uar*, *clau-|dà-|tor*, *lin-|güís-|ti-|ca*, *de-|lin-|qüent*; *guai-|ta*, *fè-|ieu*, *cre-|ueu*, *o-|bli-|qüeu*.

d) Se separen els components dels dígrafs *ix*, *rr* i *ss*, dels grups consonàntics *sc*, *tg*, *tj*, *tl*, *tm*, *tn*, *tx*, *ts* i *tz*, i també de *tll* darrere de la *t*, quan es parteix el mot per aquest punt: *quei-|xa*, *ter-|ra*, *tas-|sa*; *pis-|cina*, *jut-|ge*, *llot-|ja*, *Novet-|lè*, *set-|mana*, *cot-|na*, *despat-|xar*, *pot-|ser*, *rà-|tia*; *espat-|lla*.

e) Se separen les dues *l* del grup *ll* i se substitueix el punt volat pel guionet: *novel-|la*, *col-|legi*.

f) No se separen els components dels dígrafs *gu*, *ig*, *ll*, *ny*, *qu* i *kh* (emprat en transcripcions de mots estrangers): *or-|gue*, *Puig-|cerdà*, *pa-|lla*, *re-|nyar*, *quin-|qué*, *si-|khisme*.

g) No se separen la *h* i la *x* no palatoalveolar de la vocal que precedeixen: *alco-|hol*, *tot-|hom*; *bo-|xa*, *te-|xans* (cf. *ex-|tern*, *leish-|maniosi*).

h) Se separen els prefixos o els radicals que componen un mot quan resulten evidents, encara que la lletra següent sigui una vocal: *an-|ovulatori*, *ben-|estant*, *bes-|avi*, *cis-|alpí*, *co-|ordinador*, *des-|organitzar*, *ex-|alumne*, *hiper-|estàtic*, *hiper-|realisme*, *in-|oblidable*, *inter-|regne*, *inter-|urbà*, *pan-|eslavisme*, *post-|operatori*, *sots-|oficial*, *sots-|sindic*, *sub-|altern*, *sub-|ratllar*, *super-|realista*, *trans-|atlàntic*, *trans-|sexual*. També se separa el primer component d'un compost: *cel-|obert*, *gentil-|home*, *Dues-|aigües*. Semblantment: *nos-|altres*, *vos-|altres*.

La partició a final de ratlla se sol fer aprofitant els guionets existents (*gira-|sol*, *tornem-|hi*); també cal evitar deixar una vocal sola a començament o a final de ratlla (**a-|vió*, **avi-|ó*), si no hi recolza un element apostrofat (*l'a-|vió*, *d'e-|vasió*).

Els acrònims, és a dir, les sigles que es llegeixen com a mots, preferiblement, no es parteixen a final de ratlla si s'escriuen totalment amb majúscules. Si és imprescindible de fer-ho, han de tenir com a mínim cinc lletres, i la partició es fa d'acord amb les regles generals de la partició sil·làbica: *ERAS-|MUS*, *IN-|TER-|POL*, *REN-|FE*.

Els mots abreujats no es parteixen mai a final de ratlla.

3.2.2. La dièresi

3.2.2.1. La dièresi (¨) és un signe diacrític (§ 2.1.2) que s'escriu sobre les vocals *i* o *u*, siguin minúscules o majúscules, amb les funcions següents:

a) Per a indicar que es pronuncia la *u* dels grups *gu* i *qu* davant *e* o *i*, és a dir, quan *gu* i *qu* no són dígrafs (vegeu els §§ 2.7.4.2b i 2.7.4.1c, respectivament): *aigües*, *llengües*, *següent*, *Güell*, *lingüista*, *pingüí*, *argüiria*, *Güives*, *Aigüissi* (barranc de l'Alta Ribagorça), *delinqüent*, *obliqües*, *pasqües*, *aqüífer*, *terraqüi*, *ubiqüitat*.

Cal tenir en compte que la *u* dels grups *gua*, *guo*, *qua* i *quo* es pronuncia sempre; per tant, la *u* no ha de dur dièresi: *aigua*, *exigua*, *aiguós*, *obliqua*, *pasqua*, *quota* (§§ 2.7.4.2a i 2.7.4.1c).

b) Per a indicar que la *i* i la *u* no formen diftong amb la vocal anterior, això és, per a marcar el hiat amb la vocal precedent: *aïllar*, *raïm*, *traïció*, *Efraïm*, *Aïda*, *atapeït*, *creïble*, *creïlla*, *reïficar*, *veïna*, *miïtis*, *xiïta*, *amoïnar*, *heroïna*, *oïda*, *Coïmbra*, *cruïlla*, *gratuït*, *ruïnós*, *Lluïsa*, *Montuïri*, *Tuïr*; *aüc*, *aüixar*, *saüc*, *taüt*, *Raül*, *Bissaürri*, *Estauja*, *Sanauja*, *Talteüll*, *Tauïl*, *Cafarnaüm*, *peüc*, *peülla*, *transeünt*, *Reür* (riu de la Cerdanya), *Seül*, *diürn*, *oriünd*, *rabiüt*, *Friül*, *noümen*.

Notem les formes del present de subjuntiu dels verbs terminats en *-ear*, *-iar*, *-oar* i *-uar*: *creï*, *creïs*, *creïn* (de *crear*); *estudiü*, *estudiïs*, *estudiïn* (de *estudiar*); *lloï*, *lloïs*, *lloïn* (de *lloar*); *suï*, *suïs*, *suïn* (de *suar*); *aguï*, *aguïs*, *aguïn* (de *aguar*).

Cal fer atenció a distingir alguns mots en què la *i* o la *u* no formen diftong amb la vocal anterior d'alguns altres de similars en què sí que en formen: *acuïtat* ('qualitat d'agut') i *acuïtat* (participi del verb *acuitar*), *aïrada* ('enutjada') i *airada* ('cop d'aire'), *beïna* i *veïna*, *beneït* ('que ha rebut benedicció') i *beneït* ('ximple'), *circuït* ('circumdat') i *circuït* ('recorregut tancat'), *fluït* (participi de *fluir*) i *fluid* ('fluent' i 'substància fluida'), *raïmat* ('most bullit') i *Raimat* (municipi del Segrià), *reïna* ('resina') i *reina*, etc.

En algun cas, la *u*, quan és tònica, pot formar diftong decreixent amb la vocal posterior: *Aüira* (pron. [ə.új.rə]), *Sant Pere d'Aüira*, topònim del Ripollès; cf. *Alfauir*, pron. [al.fa.wír]), *aüixar*, *maüix*. En aquests dos darrers exemples, la *i* final de la seqüència *aui* forma part del dígraf *ix* i cal tenir en compte, per tant, que en alguns parlars no es pronuncia.

En algunes formes del verb *argüir* hi ha concurrència de les funcions de la dièresi: n'hauria de portar la *u* per a indicar que cal pronunciar-la darrere *g* (regla *a*) i, alhora, en algunes formes, la *i* per a indicar que no hi ha diftong (regla *b*). En aquestes formes en què coincidirien dues dièresis, no s'escriu la de la *u* si ja en porta la *i*: *argüim*, *argüiu*; *argüia*, *argüies*, *argüien*; *argüires*, *argüiren*; *argüïssis*, *argüïssin*; *argüït*, *argüïda*, etc., i també *argüible*, *argüició*, *argüïdor*. Si la *i* no ha de dur dièresi, però, es manté la de la *u*: *argüir*, *argüeixo*, *argüeix*, *argüí*, *argüïrem*.

Assenyalem finalment el fet que, en els mots manllevats al llatí i al grec, una *i* feble precedida d'una vocal forta és pronunciada dins la mateixa síl·laba que aquesta, amb la qual forma un diftong decreixent: *es.toïc*, *fluid*, *he.roïc*, *laïc*; però el diftong es desfà quan la primera vocal perd l'accent: *es.to.ï.cis.me*, *flu.ï.de.sa*, *he.ro.ï.ci.tat*, *la.ï.cit.zar*. A un diftong d'un mot primitiu, doncs, pot correspondre un grup disillàbic en un derivat. Per tant, porten dièresi els derivats cultes amb els sufixos *-itat*, *-isme*, *-itzar* i similars, encara que en els mots primitius hi hagi un diftong: *arcaïtzant* (cf. *arcaïc*), *druïdessa*, *druïdisme* (cf. *druïda*), *hebraïtzar*, *hebraïtzant* (cf. *hebraïc*), *judaïtzar*, *judaïtzant* (cf. *judaïc*), *mosaïcista* (cf. *mosaïc*), *estoïcisme* (*estoïc*), *fluïdesa*, *fluïdificar*, *fluïditat*, *fluïditzar* (cf. *fluid*), *laïcat*, *laïcisme*, *laïcitzar* (cf. *laïc*), *atiroïdisme* (cf. *tiroïde*). Notem que no han de dur dièresi els derivats amb el sufix *-al* si els primitius respectius tampoc no la porten: *coital*, *col·loïdal*, *esferoïdal*, *fluïdal*, *helicoida*, *laical*, *romboïdal*, *trapezoïdal* (derivats respectivament de *coït*, *col·loïde*, *esferoïde*, *fluid*, *helicoida*, *laïc*, *romboïde*, *trapezoïde*). Però: *proïsmal* (de *proïsm*), *veïnal* (de *veï*).

c) Per a indicar que la *i* entre dues vocals forma síl·laba ella sola, és a dir, no forma diftong ni amb la vocal anterior ni amb la posterior: *agraïa*, *beneïa*, *conduïa*, *corroïen*, *esvaiïen*, *obeïen*, *oïa*, *traduïen*, *Isaïes*.

Notem, sense dièresi, mots en què la *i* forma diftong creixent amb la vocal següent i és, per tant, una semivocal: *alleluia*, *baieta*, *desmaïar*, *doiut*, *joïell*, *joïós*, *kikuiu*, *maïonesa*, *noïa*, *peïot*, *reïalme*, *seïent*, *Laïa*, *Mireïa*, *Tuïes*, *Foïos*, *Moià*.

El quadre 33 mostra la distribució de l'ús de la dièresi en diftongs i en hiats.

QUADRE 33
Ús de la dièresi

ï	ü
EN DIFTONGS	
	<i>En els grups gu i qu davant e o i, per a indicar que la u es pronuncia: aigües, güelf, ungüent, Igüerri; ambigüïtat, lingüístic, pingüí, Güïves; pasqües, freqüent, qüestió; adeqüi, aquífer, terraqüi</i>
EN HIATS	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Entre vocal i consonant: agraït, països, veïna, reïx, xiïta, cloïssa, cruïlla, intuïció, suï, Efraïm, Lluïsa, Montuïri, Ucraïna</i> • <i>Entre vocals, amb la i formant síl·laba ella sola: traïa, obeïes, desoïen, intuïa, Isaïes</i> 	<i>Entre vocal i consonant: llaüit, peüic, diürètic, noümen, Raül, Bissauïri, Friül</i>

3.2.2.2. No s'escriu dièresi en els casos següents:

a) Quan la *i* o la *u* duen accent gràfic segons les regles corresponents (§ 3.1.1.2), perquè l'accent fa innecessari tot altre signe distintiu: *agraíem*, *bilbaí*, *país*, *Caín*, *deífic*, *oleícola*, *succeíeu*, *veí*, *corroís*, *oídium*, *roí*, *Boí* (cf. *Boi*, antropònim), *conduíeu*, *genuí*, *Alcuí*, *Balduí*, *Lluís*, *suís* (cf. *suï*s, forma del verb *suar*), *gaús*, *teúrgia*, *demiúrgic* (cf. *agraïa*, *bilbaïns*, *països*, *caïnita*, *deíficar*, *oleïcultura*, *succeïren*, *veïna*, *corroïssin*, *oïdi*, *roïndat*, *conduïen*, *genuïns*, *Lluïsa*, *Suïssa*, *gaüssos*, *teürg*, *demiürg*).

b) En els sufixos *-isme* i *-ista*: *altruïsm*e, *arcaïsm*e, *egoïsm*e, *europ*eïsme, *heroïsm*e; *ateneïsta*, *continuïsta*, *hebraïsta*, *liceïsta*, *tramoïsta*.

Convé notar que s'escriuen amb dièresi *proïsm*e i *lluïsm*e, amb una terminació coincident però que no correspon al sufix *-isme*.

c) En les terminacions dels verbs de la tercera conjugació corresponents a les formes d'infinitiu (*-ir*), gerundi (*-int*), futur (*-iré*, *-iràs*, etc.) i condicional (*-iria*, *-iries*, etc.) precedides de vocal: *agraïr*, *païr*, *beneïr*, *oïr*, *conduïr*; *esvaïnt*, *obeïnt*, *corroïnt*, *reduïnt*; *desoïré*, *maleïràs*, *traïrà*, *produïrem*, *posseïreu*, *traduïran*; *lluïria*, *traïries*, *succeïria*, *obeïríem*, *oïríeu*, *deduïrien*.

Tinguem en compte que en les formes d'aquests temps verbals la vocal que duu la dièresi, en verbs de la primera conjugació com ara *amoïnar* o *arruïnar* (*amoïnant*, *amoïnaré*, *arruïnaràs*, *arruïnaria*), correspon a una vocal del radical i no de la terminació.

d) Darrere prefix o component d'un compost: *antiïnflamatori*, *autoïnducció*, *biuïnó*voc, *coïncidir*, *contraïndicar*, *ïnfrautilitzar*, *ïntrauterí*, *microïnformàtica*, *neoïmpressionista*, *poliuretà*, *preïndustrial*, *reïncidir*, *reïnflar*, *reïntegrament*, *reïterar*, *reïunió*, *semiïnicial*, *sobreïmpressió*; *gastroïntestinal*, *tallaïngles*.

Notem que porten dièresi les formes i els derivats dels verbs *reeïxir* i *sobreïxir* que perden la *e* del radical (*reïx*, *reïxen*, *reïxi*, *reïxis*, *reïxin*; *reïsc*, *reïsqué*, *reïsc*a, *reïsqu*e, *reïsqu*e, *reïsqu*e, etc.; *sobreïx*, *sobreïxen*, *sobreïxi*, *sobreïxis*, *sobreïxin*, *sobreïxent*; *sobreïsc*, *sobreïsqué*, etc.). Així mateix, també porten dièresi *aïllar*, *aïrar*, *reïra* (interjecció); *peïngla*, *peïlla*; *ataïllar*, *aïllat*, *obriïlls*, *de reïll*, *reïllar*, *traïll*, *traïllar*.

e) En les terminacions llatines *-um* i *-us*: *aquàrium*, *contínuum*, *harmònum*, *linòleum*, *mèdiu*m, *oídium*, *pòdiu*m; *ïleus*, *nòniu*s, *Màriu*s, *Piu*s, *Síriu*s; així com en *duumvir* i *triumvir*, i llurs derivats (*duumviral*, *triumvirat*).

4

La grafia dels mots

En general, un mot se sol escriure com una seqüència de lletres que es discrimina dels mots contigus per espais en blanc. A grans trets, el mot gràfic se sol correspondre amb el mot gramatical (sia, doncs, variable o invariable; simple, derivat o compost) i, per tant, la grafia d'un mot n'aglutina els constituents lèxics i flexionals: radicals i afixos. De vegades, la grafia reflecteix, en certa manera, els mots fonològics, bé separant-ne els constituents mitjançant l'apòstrof (en el cas de certs clítics; § 4.1) o el guionet (amb pronoms enclítics), bé contraient-los (aglutinant *a*, *de*, *per* o *ca* amb la forma asil·làbica de l'article masculí que els segueix; § 4.2).

D'altra banda, a causa de llur independència morfològica, s'escriuen separats per espais en blanc els constituents de les locucions (§ 4.3.3), grafia que contrasta amb l'escriptura aglutinada dels mots compostos i prefixats, els constituents dels quals, en determinats casos, es relacionen enllaçant-los amb un guionet a fi de preservar-ne la fesomia i facilitar-ne la lectura (§§ 4.3.2 i 4.3.1, respectivament).

4.1. L'APÒSTROF

4.1.1. L'*apòstrof* és un signe ortogràfic consistent en una coma volada (') que s'escriu per a indicar que s'elideix la vocal dels articles definit i personal, de la preposició *de* i dels pronoms febles davant de mots començats per vocal, precedida o no de *h*, o bé, en el cas dels pronoms febles, darrere dels verbs o dels pronoms acabats en vocal altra que *u*. En aquests casos, es diu que l'article, la preposició i el pronom s'*apostrofen*.

Els articles definits singulars *el* i *la* revesteixen la forma *l'*: *l'aire*, *l'Alguer*, *l'Enric*, *l'interès*, *l'ídol*, *l'IVA*, *l'ocell*, *l'hèctor*, *l'home*, *l'hospitalet*, *l'ull*, *l'umor*; *l'àvia*, *l'Anna*, *l'Havana*, *l'anormalitat*, *l'asèpsia*, *l'asimetria*, *l'escola*, *l'herba*, *l'Índia*, *l'òliba*, *l'opinió*, *l'Obdúlia*, *l'ONG*, *l'hora*, *l'ungla*, *l'hulla*, *l'URSS*. Però no s'apostrofa l'article femení davant de les vocals *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*: ***la idea***, ***la història***, ***la Isabel***, ***la Il·líria***, ***la INTERPOL***, ***la ITV***, ***la unió***, ***la humanitat***, ***la ultradreta***, ***la UdL***, ***la UEFA*** (notem en els tres darrers exemples l'accent principal damunt la *e*). Tampoc no s'apostrofa l'article femení davant de les lletres i dels noms de les lletres: ***la e***, ***la s***, ***la a***, ***la efa***, ***la hac***; ni tampoc davant dels mots *una* (referit a l'hora), *ira* i *host*, ni

tampoc en el topònim neerlandès **la Haia**: **la** una de la *matinada*, **la** ira que sentia, **la** host del rei d'Aragó, el Tribunal Internacional de **la** Haia.

Cal tenir en compte que l'article masculí *lo* i els articles salats *es*, *so* i *sa* revesteixen, respectivament, les formes *l'* i *s'*, amb la mateixa distribució i les mateixes regles d'apostrofació que les de l'article definit general: *lo net* i *l'avi*; *s'oli*, *s'únic fill*, *s'Agaró*, *s'Arenal*; amb *s'avió*; *s'altra mà*, *s'illa*, *s'habitació*, **sa** universitat, **sa** Indioteria.

Els articles personals *en* i *na* revesteixen la forma *n'*: **n'** Andreu, **n'** Isidor, **n'** Hilari, **n'** Hug; **n'** Aina, **n'** Helena, **n'** Imma, **n'** Olívia, **n'** Úrsula. Però *na* no s'apostrofa davant de les vocals *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*: **na** Humberta, **na** Irene, **na** Isabel.

La preposició *de* revesteix la forma *d'*: anell **d'**or, paraula **d'**honor, fet **d'**ara, un seguit **d'**asimetries, esclat **d'**ira, acaben **d'**obrir, esmalt **d'**ungles, Eugeni **d'**Ors, la Seu **d'**Urgell, soc **d'**Alacant, el fill **d'**en Jaume, títol **d'**ATS. Però no s'apostrofa *de* davant de les lletres *i* dels noms de les lletres: davant **de** *i*, en forma **de** *S*, seguit **de** *efa*.

Els pronoms febles *em*, *et*, *el*, *la*, *es* i *en* revesteixen, respectivament, les formes elidides *m'*, *t'*, *l'*, *l'*, *s'* i *n'* davant d'un verb o d'un altre pronom començat per vocal, precedida o no de *h*: **m'**agrada, **m'**hi pensaré, dir-**m'**ho, se **m'**hi coneix; **t'**entén, acosta-**t'**hi; **l'**unta, **l'**hem vist, treu-**l'**en, ens **l'**hi posa, dona-**l'**hi; **l'**han vista, **l'**obro i **la** tanco; **s'**asseu, **s'**ho emporta, mirar-**s'**hi; se **n'**ha recordat, ens **n'**anem, fes-**n'**hi una. Però no s'apostrofa *la* (com en el cas de l'article definit homògraf) davant de les vocals *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*: **la** ignoren, **la** incorpora, **la** hi diu, **la** uneix, **la** utilitzem, **la** humilia.

Els pronoms febles *em*, *ens*, *et*, *el*, *els*, *es* i *en* revesteixen, respectivament, les formes reduïdes *'m*, *'ns*, *'t*, *'l*, *'ls*, *'s* i *'n*, darrere d'un verb o d'un altre pronom acabat en una vocal que no sigui una *u* segon element d'un diftong: mira-**'m**, se-**'m** queixa; deixa-**'ns**, se-**'ns** espatlla, perdre-**'ns**-el, escriure-**'ns**-ho; renta-**'t**, desfer-se-**'t**; porta-**'l**, du-**'l**, creu-te-**'l**, li-**'l** compro; porti-**'ls**, colliu-me-**'ls**, te-**'ls** comprarem, dona-**'ls**-el, dugui-**'ls**-hi; perdre-**'s**; treure-**'n**, se-**'n** va, porti-me-**'n**, recordar-te-**'n**, se me-**'n** riu. No s'apostrofem, per tant, els pronoms darrere d'un verb acabat en *u* amb valor semivocàlic: mou-**te**, compreu-**me**-la. Notem que en les combinacions de dos pronoms en què hi ha dues vocals en contacte, l'apòstrof va tan a la dreta com sigui possible, tret de la combinació dels pronoms *el* i *en* que s'escriu *l'en*, ja que altrament donaria lloc a la forma gràfica **le*, inexistent com a pronom: **me'n** dona, **me'l** miro, **te'l** donen, **te'ns** quedes, **li'l** portaré, **la'n** prenen, **l'en** treu, **se'ls** menja, **se'n** va.

En molts parlars, els pronoms febles *nos* i *vos* situats entre un verb imperatiu en primera o segona persona del plural, respectivament, i un altre pronom, es redueixen a [z], forma que en els textos escrits que reproduïxen la llengua col·loquial es representa gràficament com a *'s*: *anem-**'s**-en* ('anem-nos-en'), *llegim-**'s**-el* ('llegim-nos-el'), *aturem-**'s**-hi* ('aturem-nos-hi'); *compreu-**'s**-en* ('compreu-vos-en'), *recolzeu-**'s**-hi* ('recolzeu-vos-hi'), *mireu-**'s**-el* ('mireu-vos-el'), *feu-**'s**-ho* ('feu-vos-ho').

4.1.2. Malgrat la grafia, cal tenir en compte que, d'acord amb les regles que s'acaben d'apuntar:

a) S'apostrofen l'article singular i la preposició *de* davant nombres i davant sigles que es lletregen, en aquells casos en què es pronuncien amb un so vocàlic inicial: *l'1 de febrer*, *l'XI Simposi de Ciències Socials*; *l'HTML*, *l'NBA*, *l'RNA*, *l'FBI*, *l'AP-7*, *l'N-II*; *d'11,5 milions d'euros*, *una emissora d'FM*, *una dosi d'LSD*.

b) S'apostrofa l'article masculí singular davant manlleus començats per *s* seguida de consonant (puix que la *s* es pronuncia precedida d'una *e* de suport): *l'statu quo*, *l'striptease*, *l'slesvig-Holstein*. Semblantment: *l'ftalat de potassi*, *l'zwitterió*. No s'apostrofa, però, l'article femení ni la preposició *de* (ja que la *s* recolza en la vocal de l'article o la preposició): *la schola cantorum*, *la Scala de Milà*, *la ftiriasi*; *un repertori de scherzos*, *la República Democràtica de Sri Lanka*, *la teoria de Stern*, *un discurs de Jdànov*.

c) S'apostrofen l'article singular i la preposició *de* davant els mots abreujats que si estiguessin desplegat també s'apostrofiarien: *l'ap. 5* ('apartat'), *l'Hble. Sr. Conseller*, *l'Excma. Sra. Presidenta*, *pres. d'ind.* ('present d'indicatiu').

d) No s'apostrofa davant *i* o *u* amb valor semivocàlic ([j] o [w], respectivament), precedides o no de *h*: *el hiat*, *el iogurt*, *el uombat*, *el Iemen*, *el IEN*; *la iaia*, *la iarda*, *la UOC*; *tintura de iode*, *riure de hiena*, *la premsa de hui*, *la conferència de Ialta*, *és de Huelva*.

En el cas dels acrònims, és a dir, de les sigles que es pronuncien com si fossin mots, cal tenir present que una pronúncia pot condicionar el criteri d'apostrofació. Davant d'acrònims començats per *i* o *u* seguides de vocal, es poden donar dues pronunciacions diferents. Si es pronuncien amb *i* o *u* semivocàliques, no s'apostrofa: *el IEN*, *la UOC*. En canvi, si es pronuncien amb *i* o *u* vocàliques, sí que s'apostrofa: *l'IEC*, *l'IULA*.

e) No s'apostrofa davant la *h* aspirada [h] (manlleus, noms propis no adaptats i algunes interjeccions; § 2.9.2): *el hawaià*, *el ròssec del Halley*, *el Hilton*; *la Hansa*, *la high-life*, *la Helen*; *els actors de Hollywood*, *ganes de halar*, *un discurs ple de has!* *i hums!*

f) No s'apostrofa davant els símbols: *el H és un gas molt volàtil*, *10 mg de As* (llevat dels de la rosa dels vents, que es tracten com si fossin sigles: *tant bufa de l'E com de l'O*). Però és preferible apostrofar davant dels compostos d'especialitat en què el primer element és un símbol el nom del qual comença per una vocal: *l'α-retinol* (llegit «l'alfa-retinol»), *l-L-dopamina* («l'eladopamina» o «la levodopamina»).

g) No s'apostrofen l'article ni la preposició *de* quan precedeixen un mot usat amb valor metalingüístic: *El animal de la frase anterior va en majúscula*; *El gerundi de escriure és escrivint*. Fora d'aquest cas, sí que s'apostrofen l'article singular i la preposició *de* davant d'un mot o un fragment escrit en cursiva (marcat tipogràficament en rodona en els exemples) i davant de les cometes d'obertura: *L'Ara treu un nou*

suplement; Compra l'Hola; És l'autor d'El quadern gris; Llegeix un article d'El Temps; El presentador va emfasitzar que ell era l'«únic»; El conseller va qualificar aquest fet d'«irrepetible»; Tinc llibres d'«El Club de Butxaca». La preposició *de* també s'apostrofa davant de noms d'entitats o grups, i de topònims estrangers no catalanitzats començats per article, el qual s'escriu, per tant, amb la inicial en majúscula: *les rebaixes d'El Siglo, la tertúlia d'Els Quatre Gats, un concert d'Els Pets, el port d'El Callao* (§ 4.2.2).

h) S'apostrofen l'article femení i la preposició *de* davant els noms polisíl·labs de les lletres dels altres alfabetos d'acord amb les regles generals d'apostrofació: *l'alfa, l'òmicron, precedit d'àlef*. En canvi, no s'ha d'apostrofar davant els noms de lletres monosíl·labs o que comencen per sons que es poden sensibilitzar: *la ain, la het, seguit de he*. També cal evitar l'apostrofació davant les lletres aïllades: *la α* («alfa»).

4.1.3. El quadre 34 mostra els contextos més habituals en què els articles, la preposició *de* i els pronoms febles s'apostrofen.

QUADRE 34
Ús de l'apòstrof

CATEGORIA LÈXICA	FORMA	APOSTROFACIÓ	CONTEXT	EXEMPLES
Article	el	S'apostrofa	<i>Davant vocal (precedida o no de h)</i>	P'avi, P'home, P'Enric, P'Alguer, P'IVA, P'FBI, P'11, vent de P'O
			<i>Davant s seguida de consonant</i>	P'striptease, P'Slesvig-Holstein
		No s'apostrofa	<i>Davant i o u semivocàliques (precedides o no de h)</i>	el hiat, el iogurt, el uadi, el Iemen, el IEN
			<i>Davant h aspirada</i>	el hawaià, el Hilton
	la	S'apostrofa	<i>Davant vocal altra que i o u àtones (precedida o no de h)</i>	P'àvia, P'hora, P'opinió, P'ungla, P'Úrsula, P'Havana, P'Índia, P'URSS, P'NBA
			<i>Davant els noms polisíl·labs de les lletres d'altres alfabetos</i>	P'alfa, P'àlef, P'òmicron
		No s'apostrofa	<i>Davant i o u àtones (precedides o no de h)</i>	la idea, la unió, la història, la Isabel, la Il·líria, la UGT
			<i>Davant les lletres i els noms de les lletres</i>	la a, la s, la efa, la hac
			<i>Davant els mots una (hora), ira i host, i en el topònim la Haia</i>	la una, la ira, la host, la Haia
			<i>Davant s seguida de consonant</i>	la schola cantorum, la Scala

QUADRE 34 (Continuació)
Ús de l'apòstrof

CATEGORIA LÈXICA	FORMA	APOSTROFACIÓ	CONTEXT	EXEMPLES
Article	la	No s'apostrofa	Davant i o u semivocàliques (precedides o no de h)	la hiena, la iaia, la Iolanda, la UOC
			Davant h aspirada	la Hansa, la Hillary
	en	S'apostrofa	Davant vocal (precedida o no de h)	n' Andreu, n' Isidor, n' Hug
			Davant vocal altra que i o u àtones (precedida o no de h)	n' Aina, n' Helena, n' Imma
na	No s'apostrofa	Davant i o u àtones (precedides o no de h)	na Irene, na Urraca	
Preposició	de	S'apostrofa	Davant vocal (precedida o no de h)	d' ara, d' or, d' honor, d' Urgell, d' ATS
			Davant els noms polisíl·labs de les lletres d'altres alfabetes	d' alfa, d' àlef, d' òmicron
		No s'apostrofa	Davant les lletres i els noms de les lletres	de a, de S, de ema
			Davant s seguida de consonant	de scherzos, de Stern
			Davant i o u semivocàliques (precedides o no de h)	de hui, de iode, de Huelva
Davant h aspirada	de halar, de Hollywood			
Pronom	em	S'apostrofem	Davant vocal (precedida o no de h)	m' alça, m' hi té, dir- m' ho; t' honora, pensa- t' hi; l'obre, l'hem vist, dona- l' hi, treu- l' en; s'espera, s' hi fa; n' usen, ens n' anem
	et			
	el			
	es			
	en			
	la	S'apostrofa	Davant vocal altra que i o u àtones (precedida o no de h)	l' aconseguiré barata, l' hem vista
		No s'apostrofa	Davant i o u àtones (precedides o no de h)	la ignora, la hi diu, la humilia
ens	S'apostrofem	Darrere vocal altra que u semivocàlica	deixa' ns , perdre' ns -el, se' ns rifa; deixa' ls , colliu-me' ls , me' ls conec	
els				

4.2. LES CONTRACCIONS

4.2.1. Les preposicions *a*, *de* i *per*, quan van seguides de les formes masculines de l'article definit *el* i *els*, formen les contraccions *al* (*a + el*), *als* (*a + els*), *del* (*de + el*), *dels* (*de + els*), *pel* (*per + el*) i *pels* (*per + els*): *va al* col·legi, *viu als* afores, *torna del* poble, *és del* Vendrell, *parla dels* pares, *tira pel* dret, *corria pels* camins.

També forma contraccions el mot *ca* (reducció de *casa*) quan va seguit dels articles definits masculins *el* i *els* i de l'article personal masculí *en*, i dona lloc a les formes *cal* (*ca + el*), *cals* (*ca + els*) i *can* (*ca + en*): *ves a cal* metge, *Cal* Miret (nucli de Sant Martí Sarroca), *cal* Paller, *el conegué a cals* oncles, *això sembla can* seixanta, *Can* Pastilla (barri de Palma).

En el quadre 35 es consignen totes les contraccions esmentades.

QUADRE 35
Les contraccions

PREPOSICIONS I MOT CA	ARTICLES		
	EL	ELS	EN
A	al	als	
DE	del	dels	
PER	pel	pels	
CA	cal	cals	can

Semblantment, les formes *a*, *de*, *per* i *ca* damunt dites, quan precedeixen l'article salat, formen les contraccions *as* (*a + es*), *des* (*de + es*), *pes* (*per + es*) i *cas* (*ca + es*): *pujar as* castell, *anar as* Trenc, *coses des* jovent, *Sant Llorenç des* Cardassar, *passegem pes* carrers, *passar pes* Vedrà, *Cas* Concos. I no hi ha contracció quan l'article es pot apostrofar amb el mot següent: *va a s'*Arenal, *baf de s'*olla, *per s'*altra banda, *ca s'*Arrosser.

En la toponímia baleàrica es conserva la contracció *son*, forma fossilitzada el significat originari de la qual ('ço d'en') s'ha perdut: *Son* Cervera ('la propietat d'en Cervera'), *Son* Santjoan, *Son* Santmartí, *Son* Vitamina. Però: *So n'*Ametler, *So n'*Armadians, *So na* Caçana, *So na* Monda (barri d'Inca).

També és admissible la contracció de la preposició *sus* 'sobre', pròpia dels parlars orientals més septentrionals, amb les formes masculines de l'article definit, que dona lloc a les formes *sul* (*sus + el*) i *suls* (*sus + els*): *escrit sul* paper, *cau suls* braços.

4.2.2. No hi ha contracció:

a) Quan l'article es pot apostrofar amb el mot següent perquè comença per vocal, precedida o no de *h*: *porta-ho a l'*avi, *baixa de l'*arbre, *parla de l'*home, *Portal de l'*Àngel, *coses per l'*estil, *va a ca l'*apotecari, *terres de ca n'*Amat.

b) Quan l'article forma part del nom d'una entitat o d'un grup, o bé del títol d'una obra o d'una publicació, i s'escriu, per tant, amb la inicial en majúscula: *està subscript a El Temps* (publicació periòdica), *l'obertura d'Els mestres cantaires de Nuremberg* (òpera), *passem per Els Quatre Gats* (cerveseria).

c) Quan l'article forma part d'un nom propi estranger no catalanitzat i s'escriu, per tant, amb la inicial en majúscula: *vam anar a El Paso*, *el desert d'El Álamo*, *la República d'El Salvador*, *l'estil d'El Greco*, *el corrent d'El Niño*.

4.3. L'ORTOGRAFIA DELS MOTS PREFIXATS, DELS COMPOSTOS I DE LES LOCUCIONS. EL GUIONET I L'AGLUTINACIÓ GRÀFICA

Els mots derivats per prefixació i els mots compostos s'escriuen, en general, amb els components aglutinats (*agramatical*, *contratemp*, *preromànic*, *refer*, *subaquàtic*; *centpeus*, *colltòrcer*, *maldecap* 'preocupació', *panxacontent*, *rentaplats*), llevat d'alguns casos (com ara *no-res*, *ex-Iugoslàvia*, *vice-primer ministre*; *foie-gras*, *penya-segat*, *vint-i-dos*, *sud-est*) que s'escriuen amb guionet, el qual és un signe gràfic consistent en un guió curt (-). L'aglutinació gràfica dels compostos contrasta amb l'escriptura de les locucions, els components de les quals s'escriuen separats per espais (*alts i baixos*, *compte corrent*, *decret llei*, *cap de setmana*, *blat de moro*).

L'aglutinació gràfica pot originar combinacions gràfiques inusuals: *contraatac*, *centreafricà*, *videoart*, *sangglaçar*, *antiincendis*, *indoeuropeu*, *radiooient*, *caplà*, *propparent*, *sotssecretari*, *postguerra*, *avanttítol*.

En alguns compostos antics se simplifiquen en l'escriptura determinats contactes entre dues vocals iguals (*aiguardent*, *mestrescola*, *nostramo*, *sotaiguar*, *Marianna*, *Miralcamp*, *Vilalta*), es regularitzen ortogràficament certs contactes consonàntics (*Bompàs*, *Torredembarra*) o bé es conserven sons etimològics (*pancuit*, *vinagre*) o formes flexives arcaiques (*batiport*, *cobrellit*, *estrenyecaps*, *torcebraç*). La simplificació també es troba en alguns compostos moderns (*sem-prenflor*, *Mariàngela*).

L'aglutinació gràfica de derivats i compostos pot comportar, en alguns casos, lleus alteracions dels components. D'entrada, convé tenir en compte els criteris següents:

a) El mot que resulta de l'aglutinació segueix les regles generals d'accentuació (§ 3.1.1), amb independència de l'accentuació gràfica dels components. Per exemple, s'escriu *pinçanàs*, *contrapès*, *superfí*, *ultrasò*, *entrenús*, *Cantonigròs*, *Portopí*, amb accent gràfic malgrat que *nas*, *pes*, *fi*, *so*, *nus*, *gros* i *pi* no en duen, i s'escriu *físicoquímic*, *concavoconvex* i *usdefruit* sense accent gràfic, malgrat que *físic*, *còncau* i *ús* en duen. Però aquesta norma no s'aplica en el cas que calgui escriure un guionet, en què els components conserven llur forma gràfica: *barba-ros*, *Mont-ras*, *fru-fru*, *no-res*, *pèl-ras*, *vint-i-u*, *Pèl-de-ca* (muntanya del Ripollès). Vegeu també el § 4.3.2.2g.

b) No s'escriu dièresi al començament del segon component (§ 3.2.2.3e): *antiïn-cendis*, *autoinducció*, *biunívoc*, *contraindicar*, *poliuretà*, *preindustrial*, *reiniciar*, *semiuncial*, *pintaungles*.

c) Les grafies *r* i *s* a l'inici de radical generalment no es canvien per *rr* i *ss*: *contrareforma*, *grecoromà*, *prorús*, *radioreceptor*, *vicerector*; *aerosol*, *contrasentit*, *chromosoma*, *dinosaure*, *antisistema*, *entresuar*, *jocoseriós*, *politicosocial*, *sobresou* (vegeu, però, els §§ 2.4.2 i 2.6.3.2aVI). Es conserven, però, duplicades en els compostos i derivats ja formats en llatí, en els manllevats i en alguns d'antics que ja tenen una tradició consolidada amb aquestes grafies: *bissextil*, *prerrogativa*, *prorrata*, *trirrem*, *virrei*, *pressuposar*, *pressupost*, *prosseguir*; *aiguarràs*, *bancarrota*; *altressí*, *forassenyat*, *reressaga*, *ressol*, *tornassol*.

d) Els mots compostos i prefixats no perden mai la *e* inicial del segon component quan va seguida de *s* + consonant: *alaestès*, *barbaespès*, *guardaespalles*; *aeroespacial*, *antiespasmòdic*, *autoescola*, *autoestop*, *ciberespai*, *contraespionatge*, *desestalinització*, *exestipulat*, *heliestació*, *infraestructura*, *interestel·lar*, *neoescolàstic*, *poliesportiu*, *preescolar*, *reescalfar*, *reestructurar*, *semiesfèric*, *sotaescriure*, *subespècie*, *superestructura*, *supraescapular*, *telespectador*.

En els mots compostos i prefixats formats mitjançant la composició culta, és a dir, seguint els procediments de formació del grec i del llatí, i també en els formats en una altra llengua, generalment no s'hi troba aquesta *e*, perquè s'han incorporat al català globalment i no cadascun de llurs elements per separat. En molts d'aquests mots, el segon component és un terme que no existeix en català com a mot independent i, per tant, fàcilment identificable com a radical culte que no adopta aquesta *e*: *amfísbena*, *anastomosi*, *batiscaf*, *circumspecte*, *diàstole*, *hemístiqui*, *isòsceles*, *megascclera*, *microscopi*, *Iugoslàvia* (notem que no existeixen en català **esbena*, **estomosi*, **escaf*, **especte*, **estole*, **estiqui*, **esceles*, **esclera*, **escopi*, **Eslàvia*). En d'altres, en canvi, sí que s'escriu aquesta *e*, perquè el segon component coincideix formalment amb un mot català que equival semànticament al radical culte: *altoestrat*, *cirroestrat*, *nimboestrat* (cf. *estrat* 'núvol baix que forma una capa uniforme'), *arterioesclerosi* (cf. *esclerosi*), *bioespeleologia* (cf. *espeleologia*), *broncoespirometria* (cf. *espirometria*), *cardioespasme* (cf. *espasme*, *antiespasmòdic*), *electroestàtic*, *hidroestàtic* (cf. *estàtic*, *hiperestàtic*), *corticoesteroide* (cf. *esteroide*), *cronoestratigrafia*, *litoestratigrafia* (cf. *estratigrafia*), *endoesquelet*, *exoesquelet*, *neuroesquelet* (cf. *esquelet*), *fusoespiroquetosi* (cf. *espiroquetosi*), *geoestacionari* (cf. *estacionari*), *metaestable*, *monoestable*, *termoestable* (cf. *estable*, *biestable*), *micaesquist*, *talcoesquist* (cf. *esquist*); *feldespat* (cf. *espat*), *isoespín* (cf. *espín*).

Cal tenir en compte que alguns d'aquests compostos de formació culta, el segon component dels quals pot ser identificat fàcilment amb un mot de la llengua amb *e* inicial, no presenten mai *e* inicial en llur segon element, bé perquè porten l'accent en el primer formant (*aeròstat*, *antístrofa*, *megàspora*, *hipòstil*; cf. *estat*, *estrofa*, *espora*, *estil*), bé perquè el significat del mot inde-

pendent no coincideix amb el significat del segon terme dels compostos (*atmosfera, biosfera, estratosfera; adstrat, substrat, superstrat; episperma, gimnosperma*; cf. *esfera, estrat, esperma*). Tampoc no porta *e* inicial el segon element d'un conjunt de compostos, alguns ja antics en català, que costa identificar com a tals, malgrat coincidir formalment i semànticament amb mots independents amb *e* inicial: *adscriure, inscriure, prescriure, subscriure, infrascrit, manuscrit, mecanoscrit* (cf. *escriure, escrit, sotaescrit*); *constrènyer* (cf. *estrènyer*), *contrastar* (cf. *estar*), *restablir* (cf. *establir*), *transpirar* (cf. *espirar*), *Txecoslovàquia, txecoslovac* (cf. *Eslovàquia, eslovac*).

El quadre 36 mostra l'ortografia dels mots compostos i prefixats que contenen radicals amb una *s* inicial etimològica seguida de consonant.

QUADRE 36
Mots compostos i prefixats amb radicals
començats per una *s* inicial etimològica seguida de consonant

MOTS COMPOSTOS I PREFIXATS AMB E	MOTS COMPOSTOS I PREFIXATS SENSE E
COMPOSTOS CATALANS	
• <i>Compostos catalans</i> : barbaespès, guardaespalles	
COMPOSTOS I DERIVATS PER PREFIXACIÓ	
• <i>Mots formats amb prefixos o formes prefixades units a un mot català</i> : aeroespacial, antiescorbútic, autoescola, biestipulat, desesperar, heliestació, hiperespai, infraestructura, paleoeslau, poliesportiu, reescriure, subespècie, telespectador	• <i>Derivats i compostos amb una tradició consolidada amb aquesta grafia</i> : restablir, transpirar, inscriure, manuscrit, Txecoslovàquia
• <i>Mots formats amb prefixos o formes prefixades units a un radical culte que coincideix formalment i semànticament amb un mot català</i> : altoestrat, nimboestrat (<i>de</i> estrat 'núvol baix'), arterioesclerosi, bioespeleologia, cardioespasme, cronoestratigrafia, electroestàtic, exoesquelet, geoestacionari, termoestable	• <i>Mots formats amb prefixos o formes prefixades units a un radical culte no existent com a mot català independent</i> : angiosperm, apòstata, batiscaf, colonoscòpia, diàstole, ginostem, hemistiqui, isòsceles, megasclera, microscopi, panspèrmia • <i>Mots formats amb prefixos o formes prefixades units a un radical culte que coincideix formalment amb un mot català</i> : — <i>Amb accentuació diferent</i> : aeròstat, termòstat; hexàstil, perístoma — <i>Amb un significat diferent</i> : adstrat, substrat, superstrat; atmosfera, biosfera, estratosfera; allostèric, gimnosperma
COMPOSTOS I DERIVATS MANLLEVATS	
• <i>Compostos i derivats manllevats, amb el segon component que coincideix formalment i semànticament amb un mot català</i> : feldespat, isoespín	• <i>Compostos i derivats manllevats, amb el segon component no existent com a mot català independent</i> : gòspel, perestroika (no *pereestroika), Iugoslàvia

e) En determinats casos, cal separar amb un guionet els components lèxics d'alguns derivats per prefixació (§ 4.3.1.2) i d'alguns compostos (§ 4.3.2.2), a fi de preservar-ne la fesomia i facilitar-ne la lectura.

El guionet serveix per a enllaçar, a més dels components lèxics d'aquests derivats i compostos, les formes següents:

I. Les parts en què es pot dividir un mot a final de ratlla (§ 3.2.1).

II. Les formes sil·làbiques dels pronoms febles (-*me*, -*nos*, -*te*, -*vos*, -*us*, -*lo*, -*los*, -*la*, -*les*, -*se*, -*li*, -*ho*, -*hi*, -*ne*) darrere del verb (*saludar-me*, *tornar-m'ho*, *afanyem-nos*, *anem-nos-en*, *porta'ns-hi*, *vesteix-te*, *menjar-t'ho*, *retireu-vos*, *sorprendre-us*, *perdoneu-lo*, *poseu-l'hi*, *treure-l'en*, *mira-la*, *envia-la-hi*, *deixar-los*, *proveu-les*, *adormir-se*, *comprar-se'n*, *quedar-s'ho*, *escriure-li*, *prendre-li-ho*, *dona-li-la*, *entrem-hi*, *parlem-ne*, *afegiu-n'hi*).

A continuació s'exposa més detalladament la grafia dels mots derivats per prefixació (§ 4.3.1), dels mots compostos (§ 4.3.2) i de les locucions i els sintagmes lliures (§ 4.3.3.).

4.3.1. Els mots derivats per prefixació

4.3.1.1. Els mots construïts amb prefixos s'escriuen sense guionet entre el prefix i el radical: **amoral**, **anovulatori**, **asimètric**, **amfiteatre**, **antepenúltim**, **antiboira**, **antihistamínic**, **arxiduc**, **avantpassat**, **besavi**, **bisexual**, **circumnavegar**, **cisalpí**, **coautor**, **col·lateral**, **corregnar**, **contrarevolució**, **contrasentit**, **desfer**, **diòxid**, **discontinu**, **endogàmia**, **entresol**, **epidermis**, **exdiputat**, **extraterrestre**, **extravertit**, **hemicicle**, **hipertensió**, **hiposulfit**, **infraroig**, **internacional**, **intrauterí**, **macrocosmos**, **metafísica**, **microorganisme**, **monosíl·lab**, **multimilionari**, **neoclàssic**, **panhellenic**, **paramilitar**, **plurinacional**, **polivalent**, **postguerra**, **prehistòria**, **preromànic**, **proamnistia**, **proxinès**, **proppassat**, **pseudoderivat**, **quasidelicte**, **rereguarda**, **semideu**, **sobrenatural**, **sotssecretari**, **subterrani**, **superabundant**, **suprarenal**, **transatlàntic**, **trimensual**, **ultrapassar**, **unicel·lular**, **vicepresident**; **Antiatles**, **Anticrist**, **Cisjordània**, **Prepirineus**, **Transsilvània**. Igualment, quan un radical va precedit de dos o més prefixos: **exeurodiputat**.

4.3.1.2. Tanmateix, s'escriu un guionet en els casos següents:

a) En els conjunts formats per un nom o un adjectiu precedits de l'adverbi *no* que han assolit un alt grau de lexicalització; en aquests casos, *no* es comporta com un prefix. Corresponen a conceptes ben fixats, propis dels llenguatges d'especialitat: *pacte de no-agressió*, *el no-alineament* (i *els països no-alineats*), *la no-belligerància* (i *les nacions no-belligerants*), *la no-ingerència*, *el principi de no-intervenció* (dret i política internacionals); *un no-electròlit*, *un no-metall* (química); *el no-jo*, *el no-res* (filosofia); *la no-violència* (i *els no-violents*, *Gandhi era radicalment no-violent*; sociologia); *prosa de no-ficció* (literatura); *els no-creients* (religió); *la no-figuració* (i *art no-figuratiu*; art); *geometria no-euclidiana* (matemàtiques).

Modernament, en determinats registres i particularment en el llenguatge periodístic, hi ha hagut una tendència a usar l'adverbi *no* anteposat a noms abstractes, especialment a derivats de verbs i adjectius, per a designar la realitat contrària a la designada pel nom. Certes expressions, com les esmentades en el paràgraf anterior, s'han lexicalitzat, ja que el significat dels conjunts «*no* + nom» i «*no* + adjectiu» no es dedueix simplement per la negació del concepte expressat pel nom o l'adjectiu; notem que són casos conceptualment ben fixats i corresponen a termes propis d'un àmbit d'especialitat. A més, el caràcter lexicalitzat d'aquestes expressions evita sovint l'aparició de complements que són, en realitat, arguments del mot primitiu del qual deriven el nom o l'adjectiu. En canvi, altres expressions no han assolit aquest grau de lexicalització; *no* manté el seu valor d'adverbi, el significat de l'expressió és el contrari del que tindria sense *no* i sovint porten complements. Aquestes expressions s'escriuen sense guionet: *la no professionalitat (de l'Estat)*, *la no convertibilitat (del dòlar)*, *la no compareixença (a una convocatòria)*, *la no existència (d'un llenguatge literari)*, *la no obligatorietat (de la vacunació)*, *tractat de no proliferació nuclear*, *la no submissió (a Rússia)*; *els no fumadors*, *els no matriculats*, *els no residents*; *un nom no comptable*, *una organització no governamental*, *una equació no lineal*, *la comunicació no verbal*, *un pres no violent*. Notem el matis entre *Gandhi era radicalment no-violent* ('partidari de la no-violència') i *un pres no violent* ('que no és conflictiu').

D'una manera semblant a aquest funcionament de l'adverbi *no*, algunes preposicions formen part de certes expressions lexicalitzades en què precedeixen un nom que és el complement d'un nom sobreentès. Aquestes expressions s'escriuen aglutinades: *una contrarellotge* ('cursa contra rellotge'), un *forabord* ('motor fora bord'), un *sensefeina* ('desocupat, que no troba feina'), un *sensepapers* ('immigrant en situació irregular'), un *sensesostre* ('indigent').

b) Quan el prefix precedeix majúscules, xifres, símbols, cometes o mots en cursiva (marcats tipogràficament en rodona en els exemples): *anti-OTAN*, *fluorescència anti-Stokes*, *ex-Iugoslàvia*, *ex-URSS*, *l'Europa post-Maastricht*, *l'era pre-Gutenberg*, un *pseudo-Dalí*, *Pseudo-Dionís*, *Pseudo-Longí*, un *sub-Vallfogona*, *expedició trans-Himàlaia*; selecció *sub-21*, *pel·lícula súper-8*; *globulina anti-D*; un *ex-«hippy»*; *manifestació anti-skinheads*. Davant majúscula, però, el mot prefixat s'escriu aglutinat si constitueix un nou nom propi i, en aquests casos, la majúscula es trasllada a la inicial: *Antiatles*, *Anticrist*, *Cisjordània*, *Prealps*, *Prepirineus*, *Transcaucàsia*.

c) Quan el prefix precedeix una locució, un sintagma lexicalitzat o un mot que ja porta guionet: *manifestació anti-cascos blaus*, *allegat anti-pena de mort*, *vacunació anti-tos ferina*, *ex-conseller en cap*, *ex-directora general*, *ex-Unió Soviètica*, *l'ambient pre-Segona Guerra Mundial*, *manifestació pro-dret de vaga*, *pseudo-petita burgesia*, *vice-primer ministre*; *actitud anti-nord-americana*, *ex-camí-raler*, *pseudo-ciència-ficció*; *ex-vice-primer ministre*.

Són especialment freqüents els conjunts en què un prefix, particularment *ex-*, *vice-*, *sots-* i *sub-*, s'adjunta a locucions o sintagmes que designen un càrrec o una professió (*ex-alt càrrec*, *ex-mosso d'esquadra*, *ex-registrador de la propietat*, *sots-inspector general*, *sub-directora general*, *vice-secretària general*, *vice-tinent d'alcalde*), i també, per extensió, l'àmbit de les competències o l'oficina del càrrec (*sub-direcció general*). Cal fer, però, una distinció entre aquests casos i les

expressions formades per un prefix i un sintagma no lexicalitzat, en les quals el prefix només incideix sobre el nucli i no sobre la totalitat del sintagma. En aquestes expressions no s'hi ha d'escriure guionet i el prefix s'escriu aglutinat amb el nucli: *exalcaldessa d'Alacant*, *excompany de pis*, *exministre de l'Interior*, *subdirector de l'oficina*, *Subsecretaria d'Acció Social*, *vicerector d'Estudiants*, *vicepresidenta primera del Parlament*. Notem, en aquest últim cas, que el prefix *vice-* incideix sobre *presidenta*, i no sobre *presidenta primera*; el *vicepresident primer* és un tipus de vicepresident (cf. *vicepresident segon*, *tercer*, etc.).

4.3.1.3. Cal distingir entre prefixos o usos prefixals (com *contra-*, *no-*, *quasi-*, *sobre-*, *sota-*, *sots-* o *ultra-*) i mots que són preposicions i adverbis: *medecina contraindicada* i *cursa contra* rellogte o *nedar contra* corrent; *els no-violents* i *la no acceptació de les bases* o *arma no reglamentària*; un *quasicontracte* i *la quasi totalitat de la gent*. També convé distingir-los dels mots que provenen de la lexicalització d'un prefix (*fer un extra*, *la meva ex*, *valorar els pros* i *els contres*, *una festa súper*).

Exclusivament com a recurs estilístic en contextos específics (científics, bàsicament), és admissible el truncament de tots els elements menys l'últim, amb elisió de constituents, dels compostos formats a la manera culta i dels derivats per prefixació en les coordinacions del tipus *homonuclears* i *heteronuclears*, *preoperatori* i *postoperatori*, sempre que el primer constituent sigui un element tònic amb contingut lèxic: *homo-* i *heteronuclears*, *pre-* i *postoperatori*.

Malgrat tot, la pràctica comunicativa pot donar lloc a mots o expressions no previstos per la normativa en què és admissible l'ús discrecional del guionet. Per exemple, amb la finalitat d'evitar la confusió amb un altre mot homògraf (*pre-ocupació*, volent significar 'ocupació anterior', *pre-fixat* 'fixat anteriorment', *ex-portador*, *ex-pres*, *co-rector*) o bé per a evitar formes gràfiques detonants, especialment amb el prefix *ex-* (*ex-exiliat* 'persona que ha deixat d'estar exiliada', *ex-xa*, 'persona que ha deixat d'ésser xa de Pèrsia').

4.3.2. Els mots compostos

4.3.2.1. Els mots compostos generalment s'escriuen aglutinats, sense guionet, en els casos següents:

a) Compostos patrimonials, formats a partir de mots catalans: *bocamoll*, *cama-curt*, *caragirat*, *celobert*, *cordur*, *cucafera*, *esquenadret*, *framenor*, *horabaixa*, *lletraferit*, *parenostre*, *pasdoble*, *pellroja*, *ratpenat*, *sostremort*, *terrinent*, *Aiguafreda*, *Aigüestortes*, *Castellbò*, *Penyagolosa*, *Puiggraciós*, *Torreblanca*, *Vilanova*; *bonaventura*, *curtcircuit*, *franc tirador*, *gentilhome*, *migdia*, *petitburgès*, *pocavergonya*, *totestiu*, *Bellaterra*, *Bellpuig*, *Bonrepòs*; *ballmanetes*, *bocamàniga*, *cavallbernat*, *compravenda*, *figaflor*, *filferro*, *llirijonc*, *perepunyetes*, *salpebre*, *Joandomènec*, *Calescoves*, *Castellciutat*, *Masllorenç*, *Montlluís*, *Portbou*, *Portocristo*; *agredolç*, *blaugrana*, *sordmut*; *centpeus*, *cincnervis*, *milhomes*, *setciències*, *Cinctorres*, *Duesaigües*, *Setcases*; *cagadubtes*, *correbou*, *coudinar*, *eixugamà*, *gratacel*, *llançamíssils*, *lligacama*, *marcapassos*, *parallamps*,

tallaungles, trencaclosques, Cantallops, Guardamar, Tastavins; aiguabatre, colltòrcer, ullprendre; a correquita, a cuitacorrents, alçaprem, batibull, giravolt, a matadegolla, picabaralla, sucamulla, vaivé, vistiplau; benintencionat, malcarat, nouvingut; adesiara, allioli, capicua, capipota, coliflor, a collibè, culdellàntia, fumaterra, maldecap 'preocupació', maldulls, marededeu 'imatge', milengrana, paiformatge, semprenflor, tuijò, usdefruit, vetesifils, Capdepera, Llardecans, Masdenverge, Riudecanyes, Ulldemolins, Valldemossa, Viladecavalls; arreveure, enhorabona, plusvàlua; nomoblidis, Miralcamp.

b) Compostos a la manera culta, és a dir, mots construïts amb formes prefixades, acabades generalment en *-o-* i de vegades en *-i-*: *aeroport, anglosaxó, audiovisual, cardiovascular, catalanoaragonès, concavoconvex, cumulonimbus, electroxoc, espaciotemporal, fisicoquímic, gastroenteritis, grecollatí, hidroavió, historicoartístic, homosexual, labiodental, serbocroat, socioeconòmic, Hispanoamèrica, Indoxina; breviostre, curvilini, estratigrafia, insecticida, lamellibranqui, mortinatalitat, palmiforme, piscifactoria, planisferi, quadribarrat, tecnicisme, uxoricidi, viticultura.*

c) Manlleus adaptats: *agikan, agnusdei, aiguagim, cameràman, ciclocròs, colcrem, discjòquei, exlibris, gintònic, troleibús, vademècum, videocasset, Escaladei.*

4.3.2.2. En canvi, s'escriu un guionet en els casos que segueixen:

a) En els cardinals i ordinals compostos, entre desena i unitat, i entre unitat i els mots *cents, centes* (o *centè, centena*): *vint-i-dos, quaranta-tres, noranta-u, dues-centes, tres-cents, nou-cents setanta-set; vint-i-dosè, quaranta-tresè, noranta-unè, tres-centè, nou-centens; el Cinc-cents, el Nou-cents.* Cal subratllar, però, que no duen guionet els derivats d'aquests mots, com *cinccentista, noucentisme.*

També s'escriuen amb guionet les expressions populars arcaiques *deu-cents* 'mil', *onze-cents* 'mil cent', *dotze-cents* 'mil dos-cents', etc.; *vint-cents* 'dos mil', etc.

b) En els compostos en què el primer element és un punt cardinal: *est-europeu, nord-americà, nord-est, sud-coreà, Sud-àfrica.* També s'escriuen amb guionet els derivats d'aquests mots: *nord-estejar, nord-oestejar, sud-americanització.*

c) En els compostos reduplicatius (és a dir, aquells en els quals es reitera l'element lèxic, el patró rítmic o el significat): *baliga-balaga, barrija-barreja, gori-gori, pica-pica, poti-poti, xep-a-xep* ('xiu-xiu'), *xiu-xiu, zig-zag; bitllo-bitllo, leri-leri, de nyigui-nyogui, pengim-penjam, xano-xano, escar d'en Dai-dai* (al terme de Campos). Cal destacar, en aquest grup, un bon nombre d'onomatopeies: *bub-bub, bum-bum, catric-catrac, cloc-cloc, fru-fru, ning-nang, nyigo-nyigo, piu-piu, rau-rau, ric-ric, tic-tac, xim-xim, xip-xap.* També s'escriuen amb guionet alguns mots que, per la seva estructura, s'hi poden comparar, com *tallà-tallera* o *vou-verivou* 'cançó de bressol', i alguns manlleus com *ai-ai, beri-beri, dic-dic, ilang-ilang, io-io, pai-pai, ping-pong, tse-tse, txa-txa-txa, vis-a-vis.* En canvi, s'escriuen aglutinats alguns mots de creació onomatopeica o expressiva que, generalment, tenen un significat més concret, com *cucut, puput, frifrit, marrameu, quiquiriquic, tarallrot, tururut, corimori, clocpiu, napbuf, ratbuf,* i del

llenguatge infantil, com *bobò, cocou, oioi, tatà, titit*. També s'escriuen aglutinats els derivats de tots aquests compostos: *pingponguista, zigzaguejar*.

d) En els compostos patrimonials en què el primer component (o, eventualment, el segon) acaba en vocal i el segon (o, eventualment, el tercer) comença per *r, s* o *x*: *barba-serrat, cama-sec, cara-rodó, penya-segat, Barba-rossa, Riba-roja, Vila-real, Vila-seca; nou-ric, poca-solta; aigua-sal, bleda-rave, malva-rosa, de soca-rel, Coma-ruga, Palau-solità, Porto-salè, Vila-rubí, Torre-xiva; busca-raons, cala-xarxes, compta-revolucions, esclata-sang, escura-xemeneies, espanta-sogres, gira-sol, para-xocs, penja-robes, toca-son, Canta-rana, Roda-soques; cul-de-sac, Mar-i-sol, Vall-de-roures; adeu-siau, qui-sap-lo, Guarda-si-venes* (vegeu, però, § 4.3c). També s'escriu guionet en els derivats d'aquests mots: *poca-soltada, vall-de-rourà, vila-realenc*.

e) En els compostos patrimonials en què l'aglutinació desfiguraria la fesomia dels components o en dificultaria o alteraria la lectura, a causa de les lletres concurrents: *cor-robot, pit-roig, Font-rabiosa, Mont-roig, Vall-llobrega; alt-alemany, baix-empordanès* (amb les formes prefixades *alt-* i *baix-*, per a evitar la sensibilització de la *t* en alguns parlars i la pronúncia sorda [ʃ] davant vocal, respectivament; però el guionet és innecessari davant consonant: *alnavarrès, baixllatí*), *mal-llevat, Bell-lloc; llorer-cirer, Font-romeu, Pont-xetmar, Puig-aguilar, Puig-oriol, Puig-reig, Sant-romà; blanc-i-blau, caps-i-puntes, cinc-en-rama, plats-i-olles, Puig-l'agulla, Sala-d'heures; abans-d'ahir, com-s'ha-fet* ('reportatge sobre l'elaboració d'una pel·lícula'); *d'arrapa-i-fuig* ('a correu'), *mira'm-i-no-em-toquis* ('persona o cosa molt delicada'), *déu-vos-guard* ('salutació'), *Faig-i-branca* (serra del Ripollès), *Hi-era-de-massa* (coll d'Osona). Notem especialment alguns compostos nominals formats per dues bases verbals de sentits oposats i coordinades mitjançant la conjunció *i*: *entra-i-surt, estira-i-arronsa, canpenja-i-despenja, puja-i-baixa* (però *vaivé*).

Aquest fenomen també afecta alguns compostos a la manera culta propis dels llenguatges d'especialitat, com *histero-ooforectomia* o *salpingo-ootectomia*, en què hi ha concurrència de tres *o*: la *o* final del primer component i les dues de la forma prefixada *oo-* 'ou' del segon component.

f) En compostos que són manlleus no adaptats, si en la llengua d'origen ja duen guionet o bé s'escriuen amb els elements separats: *action-painting, art-déco, au-pair, best-seller, bloody-mary, chaise-longue, chill-out, dalai-lama, déjà-vu, foie-gras, hat-trick, jet-lag, marron-glacé, music-hall, plum-cake, prêt-à-porter, rhythm-and-blues, rock-and-roll, trompe-l'oeil, tutti-frutti, walkie-talkie*. En canvi, s'escriuen sense guionet les expressions llatines, pròpies, especialment, del llenguatge acadèmic, religiós i jurídic: *alter ego, delirium tremens, honoris causa, horror vacui, pater familias, rara avis, statu quo; a priori, ad hominem, de facto, ex cathedra, in vitro, per capita, sine qua non, sui generis; grosso modo* (no **a grosso modo*), *ipso facto, motu proprio* (no **de motu proprio* ni **motu propio*), *stricto sensu* (no **strictu senso*). També s'escriuen sense guionet les expressions procedents d'altres llengües que en català funcionen com a locucions adverbials o adjectivals, especialment les començades per partícules: *a cappella, off the record*.

Si el manlleu no adaptat s'escriu amb els elements aglutinats, aquesta grafia es respecta en català: *bypass, copyright, cowboy, fengshui, leitmotiv, mahjong, mezzosoprano, östpolitik, playback, skinhead, striptease, topless*.

Certs manlleus nominals, procedents especialment de llengües romàniques i que són sintagmes descriptius en la llengua d'origen, mantenen el seu caràcter sintagmàtic: *bel canto, bossa nova, cante jondo, commedia dell'arte, dolce stil nuovo, femme fatale, kale borroka*. Ocorre el mateix en els noms que provenen de la lexicalització d'un nom propi compost: *pedro ximenes* (varietat de cep), *sarah bernhardt* ('sara'). Els derivats dels casos anteriors, però, s'escriuen aglutinats quan presenten sufixos catalans: *belcantisme, estilnovista*.

g) En els compostos en què l'element de l'esquerra duu accent gràfic: *camí-raler, mà-llarg, pèl-blanc; ciència-ficció, cotó-en-pèl; pèl-mudar; més-dient, el més-enllà* ('allò que espera a l'ànima després de la mort'), *al després-dinar; dellà-ahir, despús-ahir, despús-anit, despús-demà, enllà-ahir; déu-n'hi-do* (i *déu-n'hi-doret*). En canvi, s'escriuen aglutinats alguns compostos antics que ja tenen una tradició consolidada amb aquesta grafia, com *adesiara, quefer, queviure, usdefruit*.

h) En els termes d'especialitat compostos en què algun dels elements és un símbol (lletra, xifra, etc.): *àcid D-lisèrgic, p-aminoazobenzè, e-mail, goma-2, α-naftol, omega-3, pH-metre* (llegit «pehàcmetre»), *propan-2-itàilè, succinil-CoA-sintetasa, 2,4,6-trinitrofenol*.

Convé notar que, en els mots pertanyents a determinats llenguatges d'especialitat, la grafia obeeix a normes i convencions específiques d'àmbit internacional.

i) En compostos de noms propis com *Francina-Aina, Josep-Lluís, Maria-Antònia; Rosselló-Pòrcel, Salvat-Papasseit; Àustria-Hongria, Catalunya-Aragó, Castella-la Manxa, Emília-Romanya; comptador de Geiger-Müller, llei de Boyle-Mariotte*.

Els dos components d'un prenom compost es poden unir gràficament amb un guionet, com acabem de veure, especialment si es vol evitar la confusió del darrer component amb el primer cognom: *José-Lluís Andreu; Maria-Rosa Montserrat*. Quant als cognoms, a més de la juxtaposició senzilla dels dos cognoms, la unió entre el primer cognom i el segon es pot expressar convencionalment mitjançant la conjunció *i* (*Francesc Pi i Margall, Josep Puig i Cadafalch, Josep Torras i Bages*), recurs especialment útil entre cognoms compostos, quan hi pot haver confusió entre prenom i cognoms o bé quan el primer cognom acaba amb la mateixa lletra amb què comença el segon cognom (*Daniel Pi de la Serra i Bas, Enric Prat de la Riba i Sarrà; Ramon d'Alòs-Moner i de Dou, Maria Mas i Pi-Sunyer; Enric Casassas i Simó*). També és possible la unió de tots dos cognoms amb un guionet: *Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Joan Salvat-Papasseit*.

Cal remarcar que en els noms dels municipis formats pels noms de dos o més nuclis no s'ha de fer servir el guionet per a coordinar-ne els components, sinó la conjunció *i*: *Bonrepòs i Mirambell, Castell i Platja d'Aro, Castellbell i el Vilar, el Figueró i Montmany, Gimènells i el Pla de la Font, Josa i Tuixén, Prats de Molló i la Presta, Rossinyol i Coforb, Vilanova i la Geltrú; Saus, Camallera i Llampaias*.

j) En compostos en què un dels components ja porta guionet: *rumb est-nord-est*, *tractat anglo-nord-americà*.

k) També se sol escriure un guionet entre els components de sintagmes formats per dos noms juxtaposats que complementen un altre nom, com *diccionari Alcover-Moll*, *vol Barcelona-València*, *diccionari català-castellà*, *relació causa-efecte*, *xarxa client-servidor*, *diferències nord-sud*, *relació qualitat-preu*, *míssil terra-aire*. Aquests sintagmes es mantenen morfològicament invariables i els components presenten relacions anàlogues a les de compostos com *centredreta*, *compravenda* o *salpebre*.

En els casos no lexicalitzats, és a dir, quan el compost no correspon a un concepte unitari, és admissible l'ús del guionet en els compostos a la manera culta formats per dos o més adjectius que, llevat del darrer, prenen la terminació *-o*, quan es vol remarcar la independència dels conceptes expressats per cada constituent: *Els països hispanoamericans* ('d'Hispanoamèrica') *esmentats al tractat hispano-americà* ('entre Espanya i Amèrica'); *un recull de composicions èpico-lírico-dramàtiques*; *l'àmbit catalano-valenciano-balear*; *la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC*.

4.3.3. Les locucions i els sintagmes lliures

4.3.3.1. Formalment, els mots compostos contrasten amb les locucions (*blat de moro* 'planta', *fines herbes* 'herbes aromàtiques', *mal de cap* 'cefalàlgia') i amb els sintagmes lliures que tenen un significat composicional (*bon temps*, *cafè amb llet*, *ferro vell*, *mal humor*), constituïts per components que s'escriuen separats per espais. Els compostos presenten flexió a la dreta, és a dir, els morfemes flexius que expressen els trets de gènere, nombre, temps verbal, etc., es veuen afectats només en el segment final (*maldecap* 'preocupació', pl. *maldecaps*; *coliflor*, pl. *coliflors*; *ratapinyada*, pl. *ratapinyades*; *sordmut*, fem. *sordmuda*; *giravoltar*, present d'indicatiu *giravolto*, *giravoltes*, *giravoltem*, etc.), i aquesta cohesió morfològica dels components justifica l'aglutinació gràfica en l'escriptura dels compostos. En canvi, les locucions presenten la flexió pròpia dels sintagmes lliures:

a) En les formades per un nom i un adjectiu o bé per dos noms o dos verbs coordinats, flexionen tots dos components: *aigua beneïta*, *argent viu*, *baix relleu*, *bernat pescaire*, *camí ral*, *cel ras*, *clau anglesa*, *compte corrent*, *cotó fluix*, *gall dindi*, *gata maula*, *guàrdia civil*, *medi ambient*, *pega dolça*, *porc senglar*; *lliure canvi*, *quinta essència*; *caça bombarder*, *comte rei* (fem. *comtessa reina*), *cosí germà* (fem. *cosina germana*), *goma resina*, *paga i senyal* (pl. *pagues i senyals*); *nedar i guardar la roba*, *teixir i desteixir*, *voler i doler*.

Hi ha casos que presenten alguna particularitat en la flexió, com *punt i coma*, que, malgrat tenir forma coordinada, fa el plural *punts i coma*, amb la marca de plural només en el primer element.

b) En les locucions d'estructura subordinant formades per un nom i un nom en aposició o bé un complement del nom, flexiona només el primer component: *bergantí goleta, cafè concert, camió cisterna, decret llei, escola bressol, gos llop, moble bar, vagó restaurant; alè de bou, arc de Sant Martí, blanc d'Espanya, blat de moro, braç de gitano, calaix de sastre, carn d'olla, esperit de vi, flor de lis, mosso d'esquadra* (fem. *mossa d'esquadra*), *punt d'honor, ull de poll*. Anàlogament: *alto el foc* (pl. *altos el foc*).

Aquesta autonomia morfològica dels components de les locucions es correspon amb llur independència gràfica. El quadre 37 mostra els comportaments morfològics distints de compostos i locucions.

QUADRE 37
Comportament morfològic
dels compostos i de les locucions

COMPOSTOS	LOCUCIONS
ratapinyada (pl. ratapinyades) terrinent (pl. terratiments) pasdoble (pl. pasdobles)	bernat pescaire (pl. bernats pescaires) guàrdia civil (pl. guàrdies civils) camí ral (pl. camins rals)
curtcircuit (pl. curtcircuits)	baix relleu (pl. baixos relleus)
compravenda (pl. compravendes) llirijonc (pl. llirijoncs)	cafè concert (pl. cafès concert) decret llei (pl. decrets llei) comte rei (pl. comtes reis; fem. comtessa reina) cosí germà (pl. cosins germans; fem. cosina germana)
coliflor (pl. coliflors) vetesifils, plats-i-olles	paga i senyal (pl. pagues i senyals) alts i baixos
maldecap 'preocupació' (pl. maldecaps) usdefruit (pl. usdefruits)	mal de cap 'cefalàlgia' (pl. mals de cap) mosso d'esquadra (fem. mossa d'esquadra)
	alto el foc (pl. altos el foc)
giravoltar (pres. d'ind. giravolto, giravoltes, giravoltem...)	voler i doler (pres. d'ind. vols i dols, vol i dol, volen i dolen...)

En els compostos i locucions incomptables o invariables sol ser la relació de significat entre llurs components la que indica generalment la grafia. Per exemple, s'escriu *maldulls* ('planta') i *vetesifils* ('comerciant'), amb significat no composicional, mentre que s'escriu *alts i baixos* ('desigualtats en alçària, pujades i baixades') i *finas herbes* ('herbes aromàtiques'), amb significat composicional.

4.3.3.2. En alguns casos, un conjunt de mots que constitueixen un sintagma, una locució o fins i tot una oració sencera, format segons les regles sintàctiques ordinàries, s'ha lexicalitzat i ha donat lloc a un mot nou, amb un comportament morfològic o sintàctic específic que justifica la seva condició de compost. Aquests conjunts es

poden trobar usats en la llengua, adés com un conjunt no sintetitzat de mots contigus independents, i s'escriuen, per tant, separats per espais en blanc; adés com un mot compost, el qual s'escriu amb els components aglutinats (amb un guionet quan escau; § 4.3.2.2). Entre aquests compostos provinents de la lexicalització de sintagmes o locucions hi trobem:

a) Compostos nominals formats per la combinació d'un verb amb un nom, com *obrellaunes* 'estri que obre llaunes', *rentaplats* 'màquina que renta plats' o *trencalòs*; d'un nom amb un adjectiu, un quantificador numeral o quantitatiu o un possessiu, com *capgròs*, *celobert*, *pellroja*, *milhomes*, *trespeus*, *migdia*, *mitjalluna* o *parenostre*; per dos noms enllaçats mitjançant una preposició o la conjunció copulativa *i*, com *fumdeterra*, *glodeneu*, *maldecap*, *marededeu* 'imatge de la mare de Déu', *allioli*, *paiformatge* o *vetesifils* 'comerciant que ven vetes i fils'. Són més ocasionals els compostos nominals provinents de la lexicalització de sintagmes verbals, com ara *entra-i-surt*, *estira-i-arronsa*, *mira'm-i-no-em-toquis*, *nomoblidis*, *no-sé-què* ('cosa que no es coneix o no se sap definir'), *vaivé* o *vistiplau*, o sintagmes adjectivals, com *benentès*, *sempreviva* o *totterreny* 'automòbil tot terreny', sintagmes preposicionals, com *acompte*, *apart*, *contrarellotge* 'cursa contra rellotge', *dematí*, *enhorabona* o *més-enllà*, o fins i tot de la lexicalització d'oracions completes, generalment amb un valor interjectiu, com *arreveure* o *déu-vos-guard*.

b) Compostos adjectivals formats per la combinació d'un adjectiu amb un nom, com *capalt* o *llavifès*; per un adverbi amb un adjectiu, com *totpoderós*, o més ocasionalment, per dos adjectius enllaçats mitjançant la conjunció *i*, com *blanc-i-blau* ('del Reial Club Deportivo Espanyol de Barcelona'). Sovint, aquests compostos adjectivals, com en el cas de *poca-solta* (*una comèdia poca-solta*), es poden nominalitzar (*són uns poca-soltes*).

Molt esporàdicament, determinades locucions nominals com *alt alemany* ('conjunt de dialectes centrals i meridionals de l'alemany que constitueix la base de la llengua estàndard') o *baix llatí* ('llatí de l'alta edat mitjana') donen lloc als compostos adjectivals, amb un significat relacional, *alt-alemany* (*els dialectes alt-alemanys*) i *baixllatí* (*un poema baixllatí*), respectivament.

c) Compostos adverbials provinents de sintagmes preposicionals, com *allhora*, *aleshores*, *demés*, *enlaire*, *enlloc*, *pertot* o *sobretot*; adverbials, com *gairebé*, o bé verbals, com *potser*.

Una mostra representativa d'exemples d'ús d'aquests compostos, escrits amb els components aglutinats, es pot veure en la segona columna del quadre 38, i es confronten amb exemples d'ús dels mateixos components en conjunts no sintetitzats, en la primera columna, escrits sense aglutinar. En els conjunts de mots sense sintetitzar, se n'explicita el significat en els casos en què el conjunt constitueix una locució o en forma part.

QUADRE 38
Compostos provinents de la lexicalització
d'un sintagma o d'una locució

CONJUNTS DE MOTS SENSE SINTETITZAR	COMPOSTOS
SINTETITZACIONS QUE GENEREN COMPOSTOS NOMINALS	
Un estri que <i>obre llaunes</i> Una màquina que <i>renta plats</i> Un ocell que <i>trenca l'os</i> amb el bec	Un <i>obrellaunes</i> ('estri') Un <i>rentaplat</i> ('màquina') Un <i>trencalòs</i> ('ocell')
Una bestiola amb el <i>cap gros</i> Una mina a <i>cel obert</i> ('a l'aire lliure') Un indi amb la <i>pell roja</i> Té la força de <i>mil homes</i> Un suport amb <i>tres peus</i> He trigat <i>mig dia</i> a fer-ho Un estri en forma de <i>mitja lluna</i> <i>Pare nostre</i> , que esteu en el cel...	Un <i>capgròs</i> ('cria de granota') La finestra dona al <i>celobert</i> ('pati interior') Un <i>pellroja</i> ('indi') És un <i>milhomes</i> Un <i>trespeus</i> ('suport') Arribaré a <i>migdia</i> Talla la carn amb la <i>mitjalluna</i> ('estri') He dit un <i>parenostre</i> ('oració')
Surt <i>fum de terra</i> És blanca com un <i>glop de neu</i> Tinc <i>mal de cap</i> ('cefalàlgia') Una imatge de la <i>mare de Déu</i>	Un <i>fumdeterra</i> ('bolet') Un <i>glopdeneu</i> ('planta') Tinc molts <i>maldecaps</i> ('preocupacions') La <i>marededeu</i> del pessebre
Una salsa amb <i>all i oli</i> Mengen <i>pa i formatge</i> Ven <i>vetes i fils</i>	Conill amb <i>allioi</i> ('salsa') Un <i>paiformatge</i> ('planta') Pregunta-ho al <i>vetesifils</i> de la plaça ('comerciant')
El veí <i>entra i surt</i> constantment <i>Estira i arronsa</i> la corda És una noia de <i>mira'm i no em toquis</i> ('molt delicada') T'he regalat una joia perquè <i>no m'oblidis mai</i> <i>No sé què</i> la fa atractiva El pèndol <i>va i ve</i> sense parar <i>Vist i plau</i> El president (<i>precedint la signatura del càrrec que dona l'aprovació d'un document</i>)	Els <i>entra-i-surts</i> dels veïns Pactaren després de molts <i>estira-i-arronses</i> ('alternances d'exigències i concessions') Aquesta noia és una <i>mira'm-i-no-em-toquis</i> T'he regalat un <i>nomoblidis</i> ('joia') Té un <i>no-sé-què</i> que la fa atractiva El <i>vaivé</i> del pèndol El president va donar el <i>visti-plau</i> al projecte
No ho tens <i>ben entès</i> Una planta <i>sempre viva</i> Un automòbil <i>tot terreny</i> ('apte per a circular per tota mena de terrenys')	Amb el <i>benentès</i> que vindràs Una <i>sempreviva</i> ('planta') Tinc un <i>totterreny</i> molt potent ('automòbil')
Cobreu-li cent euros <i>a compte</i> Li va dir a la Teresa una cosa <i>a part</i> Una cursa <i>contra relloige</i> S'han llevat molt <i>de matí</i> <i>En hora bona</i> has vingut! Creuen en la vida <i>més enllà</i> de la mort	Un <i>acompte</i> de cent euros Va fer un <i>apart</i> amb la Teresa Una <i>contrarellotge</i> ('cursa') S'ha buscat una feina pels <i>dematins</i> Li donen l' <i>enhorabona</i> per la nova feina Creuen en el <i>més-enllà</i>
Fins aviat, <i>a reveure!</i> <i>Déu vos guard!</i>	No us puc donar l' <i>arreveure</i> Un <i>déu-vos-guard</i> molt afectuós

QUADRE 38 (Continuació)
Compostos provinents de la lexicalització
d'un sintagma o d'una locució

CONJUNTS DE MOTS SENSE SINTETITZAR	COMPOSTOS
SINTETITZACIONS QUE GENEREN COMPOSTOS ADJECTIVALS	
Van amb el <i>cap alt</i> Un home amb el <i>llavi fes</i> Aquesta comèdia té molt <i>poca solta</i> L' <i>alt alemany</i> és la base de l'estàndard Un poema escrit en <i>baix llatí</i>	Van <i>capalts</i> ('amb el <i>cap alt</i> ') Un home <i>llavifès</i> Una comèdia <i>poca-solta</i> Els dialectes <i>alt-alemanys</i> Un poema <i>baixllatí</i>
Un acte <i>tot poderós</i>	Déu, pare <i>totpoderós</i> (' <i>omnipotent</i> ')
Un uniforme <i>blanc i blau</i>	Un jugador <i>blanc-i-blau</i> ('del Reial Club <i>Deportiu Espanyol de Barcelona</i> ')
SINTETITZACIONS QUE GENEREN COMPOSTOS ADVERBIALS	
No em despertaré a l' <i>hora</i> Truca sempre a <i>les hores</i> de dinar Tant de bo no hagués parlat <i>de més</i> S'aguanta tot sol en l' <i>aire</i> Usa una pedra en <i>lloc</i> del martell L'he buscat <i>per tot</i> el recinte <i>Sobre tot</i> això, no diguis res	Van arribar <i>alhora</i> De seguida vindrà i <i>aleshores</i> dinarem És deixat i, <i>demés</i> , poc aplicat (' <i>a més</i> ') No ho tiris tan <i>enlaira</i> No ho trobo <i>enlloc</i> Hi havia roba escampada <i>pertot</i> <i>Sobretot</i> , no diguis res d'això
No em trobo <i>gaire bé</i>	<i>Gairebé</i> hi arribes!
<i>Pot ser</i> que arribi demà	<i>Potser</i> arribarà demà

4.3.3.3. A diferència dels topònims compostos (§ 4.3.2.1a), escrits tradicionalment amb grafia aglutinada, els topònims que presenten la forma d'una locució o d'un sintagma lliure se solen escriure separats: *Aigua Xelida*, *Pallars Sobirà*, *Tavernes Blanques*, *Costa Rica*, *Orient Mitjà*, *Pirineus Orientals* (departament), *Unió Soviètica*; *Baix Empordà*, *Gran Bretanya*, *Nova Zelanda*; *Canet lo Roig*, *Erill la Vall*. S'escriuen separats especialment quan van precedits d'article: *les Borges Blanques*, *l'Espluga Calba*, *la Noguera Ribagorçana*, *la Vila Joiosa* (però *el Masnou*, *el Masroig*, *el Poblenou*). Els que contenen preposició també se separen en la major part dels casos, com *Alcalà de Xivert*, *Arenys de Munt*, *Ares del Maestrat*, *Castell d'Aro*, *la Font de la Figuera*, *Mas de Barberans*, *Molins de Rei*, *el Pas de la Casa*, *Prat de Comte*, *Ribes de Freser*, *la Seu d'Urgell*, *la Tor de Querol*, *Vilar de Canes*; vegeu, però, el § 4.3.2.1a, sobre l'escriptura aglutinada dels compostos, i els §§ 4.3.2.2d i 4.3.2.2e, sobre l'ús del guionet en compostos patrimonials. També se separen els elements dels hagiopònims: *Sant Antoni*, *Sant Martí Sarroca*, *Sant Sadurní d'Osormort*, *Sant Vicent del Raspeig*, *Santa Coloma de Gramenet*, *Santa Margalida*, *Santa Maria del Camí*, *Santes Creus* (però *Santpedor*, *Sentmenat*).

Cal remarcar que s'escriuen amb la inicial en minúscula les partícules *en* i *na* que formen part de determinats topònims i no sempre són interpretables com a article personal: *Callosa*

d'en Sarrià, Castellar de n'Hug, es Coll d'en Rabassa (barri de Palma), *els Omells de na Gaia, la Serra d'en Galceran, la Vall d'en Bas*.

Les mateixes regles són vàlides en el cas dels prenom i dels cognoms: *Joan Baptista, Maria Auxiliadora; Joan Lluís, Joan Miquel, Josep Maria, Miquel Àngel, Maria Rosa; Francesc de Borja, Maria del Carme, Maria del Mar; Pi de la Serra, Prat de la Riba*. En els cognoms, però, són freqüents les grafies aglutinades: *Campderròs, Capdevila, Prat-de-saba, Prat-sobre-roca, Puigseslloses, Valldeperes, Viladelprat; Santaeulària, Santamaria, Santcliment, Santesmasses*.

4.3.3.4. Els derivats de les locucions i dels sintagmes lliures s'escriuen aglutinats: *aiguabeneitera, blatdemorar, comptecorrentista, flordelísat, gatamoixeria, lliurecanvisme, mediambiental, quintaessenciar; ferroveller, malhumorat, maltempsada, menfotisme, percentatge, robavellaire*; anàlogament, *santabàrbara* 'indret d'una nau on es guarda la pólvora', *santbernat* 'gos'; *ausiasmarquià* (del poeta *Ausiàs Marc*), *estatunidenc* (dels *Estats Units d'Amèrica*), *hongkonguès* (de *Hong Kong*), *jocfloralesc* (dels *Jocs Florals*), *miquelangelesc* (de l'artista renaixentista italià *Miquel Àngel*), *novaiorquès* (de *Nova York*), *opusdeista* (de l'*Opus Dei*), *ratpenatisme, santboià, santjoanista, santmiquelada*. En canvi, s'escriu un guionet en els derivats en què el primer component (o, eventualment, el segon) acaba en vocal i el segon (o, eventualment, el tercer) comença per *r, s* o *x*, i també en aquells en què l'aglutinació dificultaria o alteraria la lectura a causa de les lletres concurrents: *camí-raler* (de *camí ral*), *cap-rossenc* (de *cap ros*), *costa-riqueny* (de *Costa Rica*), *primo-riverista* (de *Primo de Rivera*), *sant-rafelí* (de *Sant Rafel del Riu*), *aigua-santera* (de *aigua santa*, nom alguerès, 'pica de l'aigua beneita').

4.3.4. Resum

El quadre 39 mostra sumàriament l'ortografia dels derivats per prefixació, dels mots compostos i de les locucions i els sintagmes lliures, segons si s'escriuen junts, amb guionet o amb els elements separats per espais.

QUADRE 39
Ortografia dels derivats per prefixació, dels mots compostos, de les locucions i dels sintagmes lliures

JUNTS (SENSE GUIONET I SENSE ESPAIS)	AMB GUIONET	SEPARATS (AMB ESPAIS)
<p>• En general, derivats amb <i>qualsevol</i> prefix: antireligiós, arximillonari, contrasentit, exdiputat, extracomunitari, infraoïc, preromànic, proxinès, subaquàtic</p> <p>• Derivats si el prefix precedeix majúscula i el mot prefixat constitueix un nou nom propi: Cisjordània, Prepirineus</p>	<p style="text-align: center;">DERIVATS PER PREFIXACIÓ</p> <p>• Derivats: — Si és un conjunt lexicalitzat format per un nom o un adjectiu precedit de no: no-belligerància, no-violent — Si el prefix precedeix majúscules, xifres, símbols, cometes o mots en cursiva: anti-OTAN, ex-Iugoslàvia, sub-21, globulina anti-D, ex-«chippy», anti-skinheads — Si el prefix precedeix una locució, un sintagma lexicalitzat o un mot amb guionet: ex-director general, vice-primer ministre, anti-cascos blaus, ex-Unió Soviètica, anti-nord-americà</p>	
<p>• <i>Compostos catalans en general</i>: bocamoll, Castellbò, terratinent, gentillhome, compravenda, Portbou, agredolç, centpeus, parallamps, Guardamar, colltorcer, a correueta, vistiplau, nouvingut, allioli, culdellàntia, Capdevila, nomoblidis</p>	<p style="text-align: center;">COMPOSTOS CATALANS, LOCUCIONS I SINTAGMES LLIURES</p> <p>• <i>Compostos catalans</i>: — Si són numerals compostos: vint-i-dos, tres-cents, quaranta-tresè — Si el primer element és un punt cardinal: nord-est, Sud-àfrica — Si són compostos reduplicatius: bitllo-bitllo, tic-tac, ping-pong — Si el primer (o el segon) element acaba en vocal i el segon (o el tercer) element comença per t, s o x: cala-xarxes, cul-de-sac, penja-robes, Vall-de-roures, Vila-seca — Si l'aglutinació desfigura la fesomia dels components o pot dificultar-ne o alterar-ne la lectura: Bell-lloc, Puig-oriol, blanc-i-blau, cinc-en-rama, abans-d'ahir, plats-i-olles, estira-i-arronsa — Si el primer element duu accent gràfic: mà-llarg, ciència-ficció — Si algun dels elements és un símbol (<i>lletra</i>, <i>xifra</i>, <i>etc.</i>): α-naffol, pH-metre, goma-2 — Si els elements són noms propis: Josep-Lluís, Salvat-Papasseit, Àustria-Hongria — Si algun dels elements porta guionet: est-nord-est, anglo-nord-americà</p>	<p>• <i>Locucions</i>: camí ral, medi ambient, Costa Rica, Estats Units; goma resina, cafè concert; blat de moro, mal de cap ‘cefalàlgia’, Molins de Rei; alto el foc, Erill la Vall</p> <p>• <i>Sintagmes lliures</i>: cafè amb llet, mal humor, roba vella</p>

QUADRE 39 (Continuació)
Ortografia dels derivats per prefixació, dels mots compostos, de les locucions i dels sintagmes lliures

JUNTS (SENSE GUIONET I SENSE ESPAIS)	AMB GUIONET	SEPARATS (AMB ESPAIS)
COMPOSTOS A LA MANERA CULTA		
COMPOSTOS MANLLEVATS		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Manlleus adaptats</i>: discjoquei, troleibús, vademècum, Escaladei • <i>Manlleus no adaptats que s'escrueu amb els elements aglutinats en la llengua d'origen</i>: cowboy, leitmotiv, mezzosoprano 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Manlleus no adaptats en general</i>: foie-gras, plum-cake, tutti-frutti 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Llatinismes</i>: honoris causa, per capita, sui generis • <i>Expressions començades per particules que funcionen com a locucions adverbials o adjectivals</i>: a cappella, off the record • <i>Manlleus nominals, especialment romànics, no adaptats, que són sintagmes descriptius en la llengua d'origen</i>: bel canto, dolce stil nuovo
DERIVATS DE COMPOSTOS		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats de compostos en general</i>: cincentista, zigzaguejar 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats de compostos</i>: <ul style="list-style-type: none"> — Si el primer element és un punt cardinal: nord-estejar — Si el segon (o el tercer) element comença per r, s o x: poca-soltada, vall-de-rourà, vila-realenc 	
DERIVATS DE LOCUCIONS I SINTAGMES LLIURES		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats de locucions i sintagmes en general</i>: blatdemorar, comptecorrentista, mediambiental, quintaessenciar, estatunidenc; malhumorat, robavellaire 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats de locucions i sintagmes</i>: <ul style="list-style-type: none"> — Si el primer element acaba en vocal i el segon comença per r, s o x: camí-raler, costa-ríqueny — Si l'aglutinació pot dificultar o alterar la lectura: sant-rafelí 	

Índex de quadres

---

1. L'alfabet català	23
2. Transcripció, descripció i exemplificació dels sons	26
3. Els signes diacrítics	29
4. Els dígrafs	29
5. Grups consonàntics que representen sons africats	31
6. Correspondència entre els sons vocàlics i llurs grafies en síl·laba tònica	32
7. Correspondència entre els sons vocàlics i llurs grafies en síl·laba àtona	33
8. Grafies vocàliques de les formes arrizotòniques de verbs que presenten alternances vocàliques en el radical	35
9. Grafies vocàliques majoritàries de les terminacions flexives	37
10. Correspondència entre els sons consonàntics i llurs grafies	39
11. Les grafies dels sons ròtics	41
12. Les grafies dels sons laterals	43
13. Distribució de les grafies <i>l</i> i <i>ll</i>	45
14. Les grafies dels sons fricativs i africats	47
15. Distribució de les grafies dels sons fricativs labiodentals [v] i [f]: <i>v</i> i <i>f</i>	48
16. Distribució de les grafies del so fricatiu alveolar sonor [z]: <i>s</i> i <i>z</i>	50
17. Distribució de les grafies del so fricatiu alveolar sord [s]: <i>s</i> , <i>ss</i> , <i>c</i> i <i>ç</i>	51
18. Distribució de les grafies dels sons [gz] i [ks]: <i>cc</i> , <i>cs</i> , <i>cz</i> , <i>gz</i> i <i>x</i>	58
19. Distribució de les grafies dels sons [d̪z], [z] i [t̪s]: <i>tz</i> i <i>ts</i>	60
20. Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars sonors [ʒ] i [d̪ʒ]: <i>g</i> , <i>j</i> , <i>tg</i> i <i>tj</i>	61
21. Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars sords [ʃ] i [t̪ʃ]: <i>x</i> , <i>ix</i> , <i>tx</i> , <i>ig</i> i <i>g</i>	65
22. Les grafies dels sons oclusius	66
23. Distribució de les grafies <i>b</i> i <i>v</i> a inici i a final de síl·laba	72
24. Distribució de les grafies dels sons oclusius a final de síl·laba	78
25. Les grafies dels sons nasals	80
26. Distribució de les grafies <i>m</i> i <i>n</i> a final de síl·laba interior de mot	82
27. Distribució dels sons [ks] i [ʃ] / [t̪ʃ] de la grafia <i>x</i> en un mateix context	86
28. Distribució dels accents agut i greu sobre les vocals	87
29. Ús de l'accent gràfic	90
30. Distribució dels accents agut i greu sobre la <i>e</i>	94
31. Distribució dels accents agut i greu sobre la <i>o</i>	96
32. Mots que poden portar accent diacrític	97
33. Ús de la dièresi	102

34. Ús de l'apòstrof	108
35. Les contraccions	110
36. Mots compostos i prefixats amb radicals començats per una s inicial etimològica seguida de consonant	113
37. Comportament morfològic dels compostos i de les locucions	121
38. Compostos provinents de la lexicalització d'un sintagma o d'una locució	123
39. Ortografia dels derivats per prefixació, dels mots compostos, de les locucions i dels sintagmes lliures	126

Índex d'exemples

Aquest índex recull tots els exemples que il·lustren les regles ortogràfiques exposades en l'ORTOGRAFIA CATALANA. D'una banda, és una eina de consulta ràpida per a resoldre dubtes ortogràfics puntuals, i, de l'altra, permet localitzar fàcilment cada exemple dins l'obra i consultar quina regla o regles ortogràfiques ha il·lustrat. Els exemples s'han ordenat alfabèticament i van seguits d'una referència al número de l'apartat i, si s'escau, al del quadre (en aquest cas, precedit de l'abreviatura *q.*) en què se citen. No s'indica de cap manera el fet que un exemple aparegui més d'una vegada en un mateix apartat. Els exemples que són ortogràficament incorrectes van precedits d'un asterisc (*). Algunes entrades contenen un aclariment sobre la forma o el sentit de l'exemple (situat a continuació, entre parèntesis), com en *bes* ('petó') i *bes* (plural de *be*). En l'ordenació alfabètica dels noms dels compostos químics, cal tenir present que no es tenen en compte, encara que estiguin situats al davant, els prefixos literals o numèrics que puguin contenir, com en *p-aminoazobenzè* o *D-lisèrgic*, que figuren a les lletres *a* i *l* (i no a *p* i *d*), respectivament.

Els exemples són generalment mots, per bé que en alguns apartats específics són sintagmes i fins i tot oracions. En aquests casos, quan és convenient, la disposició de l'entrada en l'índex prioritza la part rellevant en la il·lustració de la regla ortogràfica corresponent, i desplaça al final de l'entrada la part no rellevant, precedida d'una coma. Així, els exemples *l'Enric*, *Eugeni d'Ors*, *acosta-t'hi*, *deixa'ns* i *colliu-me'ls*, que il·lustren les regles d'apostrofació, figuren en l'índex com a *l'Enric* (a la lletra *l*), *d'Ors*, *Eugeni* (a la *d*), *-t'hi*, *acosta* (a la *t*), *'ns*, *deixa* (a la *n*) i *'ls*, *colliu-me* (a la *l*), respectivament; i els exemples oracionals *El meu pare és metge* i *Això es fa de seguida*, que il·lustren la norma que regula l'ús de l'accent diacrític, figuren en l'índex com a *és metge*, *El meu pare* (a la *e*) i *es fa de seguida*, *Això* (també a la *e*), respectivament. Quan la dislocació afecta un exemple en què l'element rellevant és un pronom feble o una combinació pronominal, per a més claredat s'inclou a continuació, a més, l'exemple en el mateix ordre amb què figura en l'ORTOGRAFIA, entre parèntesis, en cursiva i precedint la referència:

'ls, colliu-me (*colliu-me'ls*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)

'ns, deixa (*deixa'ns*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)

-t'hi, acosta (*acosta-t'hi*) 4.1.1

I també s'introdueix una entrada amb l'exemple no dislocat, seguit d'una remissió a l'entrada on figura la referència. Les remissions estan formades per les abreviacions «Vg.» ('vegeu') o, en alguns casos, «vg. tb.» ('vegeu també'), seguides de la forma a la qual es remet en cursiva.

acosta-t'hi Vg. *-t'hi, acosta*
deixa'ns Vg. *'ns, deixa*
colliu-me'ls Vg. *'ls, colliu-me*

Semblantment, també s'ha introduït una remissió quan s'ha considerat pertinent des del punt de vista ortogràfic. Així, els exemples **la Haia** o **la high-life**, que il·lustren la no apostrofació de l'article femení, tenen entrada amb aquestes formes (a la lletra *l*), i també amb les formes *Haia*, *la* i *high-life*, *la* (a la *h*), respectivament, amb els articles definits desplaçats a continuació de la coma d'inversió. Cal tenir en compte, però, que a l'índex figuren unes poques entrades en què la coma forma part de l'exemple i no indica inversió d'elements, com la segona coma del primer exemple i la del segon exemple:

a reveure!, Fins aviat, 4.3.3.2 (q. 38)
Bé, bé! 3.1.3 (q. 32)

1 de febrer, l' Vg. *l'1 de febrer*
 11, l' Vg. *l'11*
 11,5 milions d'euros, d' Vg. *d'11,5 milions d'euros*

A

a 3.1.1.3
 a, de Vg. *de a*
 a, la Vg. *la a*
 a cappella 1.3, 4.3.2.2*f*, 4.3.4 (q. 39)
 a compte, Cobreu-li cent euros 4.3.3.2 (q. 38)
 a El Paso, vam anar 4.2.2*c*
 a *El Temps*, està subscrit 4.2.2*b*
 *a grosso modo 4.3.2.2*f*
 a l'avi, porta-ho 4.2.2*a*
 a l'hora, No em despertaré 4.3.3.2 (q. 38)
 a les hores de dinar, Truca sempre 4.3.3.2 (q. 38)
 a part, Li va dir a la Teresa una cosa 4.3.3.2 (q. 38)
 a priori 4.3.2.2*f*
 a reveure!, Fins aviat, 4.3.3.2 (q. 38)
 a s'Arenal, va 4.2.1
 Aaron 2.8.1 (q. 25)
 abacial 2.6.3
 abadessa 2.6.3.2*aII*, 2.7.3.2*b*
 abadia 2.7.3.2*b*
 abans 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*d*
 abans-d'ahir 4.3.2.2*e*, 4.3.4 (q. 39)
 abat 2.6.3, 2.7.3.2*b*
 Abdera 2.7.1.2*d*, 2.7.2.2*d*
 Abdet, l' 2.7.1.2*d*
 abdicar 2.7.1.2*c*
 Abdó 2.7.1.2*d*
 abdomen 2.7.1.2*c*
 Abelard 2.7.3.2*a*
 Abelarda 2.7.3.2*a*
 Abenserraigs 2.6.7.4*b*
 Abidjan 2.6.6.2
 abietàcies 2.7.2.4
 Abigail 1.3, 3.1.1.8*a*
 abisme 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*d*
 abjecte 2.7.1.2*c*
 abjurar 2.7.1.2*c*
 abnegat 2.7.1.2*c*
 abonaré 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 abortiu 2.7.2.4
 abraçar 2.6.3.3.1
 abraçes 2.6.3.3.1
 Abraham 2.9.1

abreviació 2.7.2.3*c*
 abreviar 2.7.2.3*c*
 abric (del verb *abrigar*) 2.7.4.3*b*
 abrigar 2.7.4.3*b*
 abril 2.7.2.2*a*
 Abruços 2.6.3.3.3*b*
 abrupte 2.7 (q. 22), 2.7.1.2*d*
 Absalom 2.7.2.2*d*
 abscess 3.1.2.1*a*
 abscissa 2.6.3.2*aV*, 2.7.1.2*c*
 absent 2.7.1.2*c*
 absentia 2.9.1
 absis 2.7.1.2*c*
 absolut 2.7.1.2*c*, 2.7.2.2*d*, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.5 (q. 24)
 absorbir 2.7.1.2*c*
 absté, s' 3.1.2.1*b*
 abstemi 2.7.1.2*c*
 abstenir-se 2.7.1.2*c*
 abstén-te 3.1.2.1*b*
 abstracte 2.7.1.2*c*
 abstracteure 2.2.2.2, 2.7.1.2*c*
 absurd 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*b*, 2.7.1.2*c*
 abundor 2.4.3*c*
 abundós 2.8.2*e*
 aburgès 3.1.2.1*b*
 abús 2.6.2*b*, 3.1.1.2*a*
 abusar 2.6.2*b*
 abusu 2.6.2*b*
 abusos 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 acab 2.7.1.2*b*
 acabar 2.7.1.2*b*, 2.7.2.2*c*
 acabarà 3.1.1.2*a*
 acabaré 3.1.2.1 (q. 30)
 acabàrem 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*g*
 acabdillar 2.7.1.2*c*
 acàcia 2.6.3.3.2*b*
 acaramellat 2.5.2*e*
 acarnissar-se 2.6.3.2*aIII*
 Accad 2.7.3.2*b*
 accelerar 2.6.4*b*
 accent 2.6.4*b*, 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 accepta 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2)
 acceptar 2.6.3.3.2*c*, 2.6.4*b*, 2.7.1.2*d*
 accés 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*b*, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 accèssit 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 Acci 2.6.4*b*, 2.7.4.3*c*
 accident 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*b*, 2.7.4.3*c*
 acció 2.6.3.3.2*cII*, 2.6.4*b*, 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*c*, 3.1.2.2*a*
 acer 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*b*

- àcid 2.1.1 (q. 2), 2.1.2 (q. 3), 2.6.3.3.2*b*, 2.7 (q. 22), 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.4 (q. 29)
 acidesa 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 acne 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.8*b*
 açò 2.6.3.3.3*b*, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 acollidor 2.4.3*c*
 acollir 2.2.2.2
 acompte 4.3.3.2*a*
 acompte de cent euros, Un 4.3.3.2 (q. 38)
 aconseguir 2.1.3.1
 acord 2.7.3.2*a*
 acordar 2.7.3.2*a*
 Açores 2.6.3.3.3*b*
 acosta-t'hi Vg. -t'hi, *acosta*
 acròbata 3.1.2.2*c*
 acte 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.6.4*b*, 3.2.1*b*
 action-painting 4.3.2.2*f*
 actitud 2.7.3.2*b*
 actiu 2.7.2.3*c*
 activa 2.7.2.3*c*
 activisme 2.7.2.3*c*
 activitat 2.7.2.3*c*, 3.2.1*b*
 actor 2.7.4.3*c*
 acudesc 2.7.3.2*b*
 acudir 2.7.3.2*b*
 acuitar 2.7.4.1*c*, 3.2.2.1*b*
 acuitat 3.2.2.1*b*
 acüitat 2.7.4.1*c*, 3.2.2.1*b*
 acut (del verb *acudir*) 2.7.3.2*b*
 ad hominem 4.3.2.2*f*
 Adam 2.8.1 (q. 25)
 Adasig 2.6.7.4*c*
 Addaia 2.7.3.2*c*
 addend 2.7.3.2*c*
 addició 2.7.3.2*c*
 addicional 2.7.3.2*c*
 addicte 2.7.3.2*c*
 additament 2.7.3.2*c*
 additiu 2.7.3.2*c*
 adducció 2.7.3.2*c*
 adduïble 2.7.3.2*c*
 aduir 2.7.3.2*c*
 Adela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 adequa 2.7.4.1*c*, 3.1.1.8*b*
 adequar 2.2.2.3*e*
 adeqüi 3.2.2.1 (q. 33)
 adequo 2.2.2.3*e*
 adés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 adesiara 4.3.2.1*a*, 4.3.2.2*g*
 adeu 1.3*e*, 3.1.3
 adeu-siau 3.1.3, 4.3.2.2*d*
 adherir 2.9.1
 àdhuc 2.9.1
 adjacent 2.6.6.2, 2.7.3.2*c*
 adjectiu 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.2, 2.7.3.2*c*
 adjudicar 2.6.6.2, 2.7.3.2*c*
 adjunció 2.6.3.3.2*c*II
 adjunt 2.1 (q. 1), 2.6.6.2, 3.2.1*b*
 adjurar 2.6.6.2
 adjutor 2.6.6.2
 adlàter 2.5.2, 2.7.3.2*c*, 2.7.3.2*d*
 admés 1.3*c*, 3.1.2.1
 admès 3.1.2.1*a*
 admetre 2.1 (q. 1), 2.7.3.2*c*
 administració 2.7.3.2*c*
 admirar 2.7.3.2*c*, 2.7.5 (q. 24)
 admissible 2.6.3.2*a*V
 admissió 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2*a*V
 admonició 2.7.3.2*c*
 adob 2.3.2*a*, 2.7 (q. 22), 2.7.1.2*b*, 2.7.2.2*d*, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.4 (q. 29)
 adobs 3.1.1.4 (q. 29)
 adolescència 2.6.3
 adolescent 2.6.3
 Adolf 2.5.1 (q. 12), 2.6 (q. 14), 2.6.1
 adoptar 2.7.1.2*d*
 adormir-se Vg. -se, *adormir*
 adormissar-se 2.6.3.2*a*III
 adòs 3.1.2.2*a*
 adquirir 2.1.1 (q. 2), 2.3.2*b*, 2.7 (q. 22), 2.7.3.2*c*
 Adraén 3.1.1.2*a*, 3.1.2.1*a*
 adreç 2.6.3.3.3*d*
 adreça 2.7.3.1
 Adrià 2.4.1 (q. 11), 3.1.1.2*a*
 adscriure 2.1.1 (q. 2), 2.3.2*b*, 2.6.5*b*, 2.7.3.2*c*, 4.3*d*
 adsorbent 2.6.5*b*
 adstrat 3.2.1*b*, 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 advent 2.7.2.3*b*
 adverbi 2.7.2.3*b*
 advers 2.7.2.3*b*
 advertir 2.7.2.3*b*, 2.7.3.2*c*, 2.7.5 (q. 24)
 advocat 2.7.2.3*b*, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.3.2*c*
 Aeci 2.6.3.3.2*b*
 aeroespacial 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 aeròlit 3.1.1.8*b*
 aeroport 4.3.2.1*b*
 aerorefrigerant 2.4.2
 aerosol 2.6.3.1*e*, 4.3*c*
 aeròstat 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 afait 2.2.2.2
 afaita 2.2.2.2
 afaitar 2.2.2.2

- afalac 2.7.4.3b
afalagar 2.7.4.3b
afanyem-nos Vg. -nos, *afanyem*
afectuós 3.1.2.2a
afegeixes 2.2.2.3g
afegeixo 2.2.2.3e
afegir 2.4.3a, 2.6.7.4c
afegiu-n'hi Vg. -n'hi, *afegiu*
afganès 2.1.1 (q. 2), 2.3.2b, 2.6.1
Afganistan 2.6.1, 2.9.1
afidàvit 2.7.3.2a
afig 2.6.7.4c
afiges 2.6.7.4c
afija 2.6.7.4c
afille 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
afixar 2.6.7.2c
afrancesar 2.6.3.3.1
Àfrica 2.1.2 (q. 3), 2.4.1 (q. 11)
agafar 2.6.1 (q. 15)
agikan 4.3.2.1c
Agamèmnon 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d, 3.1.1.8b
Agaró, s' Vg. s'Agaró
Àgata 2.1.2 (q. 3)
Agde 2.7.4.3c
Àger 2.4.3b
agerenc 1.3, 2.4.3b
àgil 2.6.6.1b
aglà 2.7.4.2a
Agnès 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d, 2.7.4.3c, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
agnusdei 4.3.2.1c
agradable 2.7.2.2a
agraia 3.2.2.1c, 3.2.2.2a
agraiem 3.2.2.2a
agrair 3.2.2.2c
agraït 3.2.2.1 (q. 33)
agramatical 4.3
Agramunt 2.7.3.2a
agredolç 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
agressió 2.6.3.2aV
agreuig 2.6.7.4b
agreujar 2.2.2.2, 2.6.7.4b
agrícola 2.2.2.4a
Agripa 2.2.2.4a
agrupar 2.7b
aguament 3.1.1.7
aguar 3.1.1.7, 3.2.2.1b
aguaré 3.1.1.7
aguava 3.1.1.7
agúes 3.1.1.7
aguï 3.2.2.1b
àguila 2.1.3.1 (q. 4), 3.1.1.1
Aguilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
aguïn 3.2.2.1b
aguïs 3.2.2.1b
agulla 2.5.1, 2.5.1 (q. 12)
agúo 3.1.1.7
agut 2.1.3.1
agutzil 2.6.5a
ah 2.1 (q. 1)
ahà 2.9.2a
*ahinar 1.3
ahir 2.4.3b, 2.9.1
ai-ai 4.3.2.2c
aiatollà 1.3, 2.5.2
Àiax 2.10c
Aïda 3.2.2.1b
Aielo 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
aigua 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3a, 2.7.4.2a, 3.1.1.2c, 3.2.2.1a
aigua beneïta 4.3.3.1a
aigua santa 4.3.3.4
Aigua Xelida 1.3, 4.3.3.3
aiguabatre 4.3.2.1a
aiguabeneïtera 4.3.3.4
Aiguafreda 4.3.2.1a
aiguagim 1.3, 4.3.2.1c
aiguarent 4.3
aiguarràs 2.4.2c, 4.3c
aigua-sal 4.3.2.2d
aigua-santera 1.3, 4.3.3.4
*Aigua-xelida 1.3
aigües 2.1.2 (q. 3), 2.2.2.3c, 2.7.4.2a, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1a
Aigüestortes 4.3.2.1a
Aigüissi 2.7.4.2a, 3.2.2.1a
aiguós 2.7.4.2a, 3.2.2.1a
aiguota 2.7.4.2a
aïllar 3.2.2.1b, 3.2.2.2d
Aïn 3.1.1.2a
ain, la Vg. *la ain*
Aina, n' Vg. *n'Aina*
aïnar 1.3, 2.9.1
Aiòder 3.1.2.2b
airada 3.2.2.1b
aïrada 3.2.2.1b
aïrar 3.2.2.2d
aire 2.1 (q. 1), 2.2.2.3b, 2.4.1 (q. 11)
aires 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
Aixa 2.6.7.3
aixella 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
aixeta 2.6.7.3
així 2.6.7.3, 3.1.1.2a
Aixirivall 2.6.7.3

- això 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1 (q. 4), 2.6 (q. 14),
 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31),
 3.1.2.2a
 aixopluc 2.7.4.3b
 aixoplugar 2.7.4.3b
 ajeure 2.2.2.2
 ajud 2.7.3.2b
 ajuda 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.1a, 2.7.3.2b
 ajudar 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.3.2b
 ajut 2.7.3.2b
 al 3.1.1.3, 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 al col·legi, va 4.2.1
 ala 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6)
 Àlaba 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 Alabau 3.1.1.2a
 Alacant 2.5.1 (q. 12), 2.7.3.2a
 alacantí 2.7.3.2a
 alaestès 4.3d
 Alaquàs 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c, 3.1.1.2a
 Alaric 2.7.4.3b
 Albarrasí 2.6.2b
 albatros 2.2.2.4b
 àlber 2.4.3b
 albera 2.4.3b
 albercoc 2.7.4.3b
 albereda 2.4.3b
 alberg 2.7.4.3a
 albergar 2.7.4.3a
 Alberic 2.7.4.3b
 Albert 2.7.1.1, 2.7.3.2a
 Albi 3.1.1.8b
 albíxeres 2.6.7.2c
 Alboçàsser 2.6.3
 alborager 1.3, 2.6.7.4b
 Alboraig 2.6.7.4b
 Albuixec 2.7.4.3b
 alçada 2.6.3, 2.6.3.3.3c
 alcaid 2.7.3.2b
 Alcalà de Xivert 4.3.3.3
 Alcalatén 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 alcaldessa 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aII
 Alcanyís 2.6.3 (q. 17)
 alçaprem 4.3.2.1a
 alcassaba 2.6.3
 alcàsser 2.6.3
 Alceu 2.6.3.3.2c
 alcista 2.6.3
 Alcmeó 2.7.4.3c
 alcohol 2.9.1, 3.2.1g
 Alcoi 2.1 (q. 1), 2.7.4.1a, 3.1.1.1c
 Alcoleja 2.6.6.1a
 Alcoletge 2.6.6.2b
 Alcover-Moll, diccionari 4.3.2.2k
 Alcuí 3.2.2.2a
 aldehid 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24), 2.9.1
 alé 3.1.2.1
 alè 2.1 (q. 1), 2.2.1 (q. 6), 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1a
 alè de bou 4.3.3.1b
 Alèdua 3.1.2.1d
 àlef, d' Vg. *d'àlef*
 àlef, l' Vg. *l'àlef*
 àlef, precedit d' Vg. *d'àlef, precedit*
 alegal 1.3, 2.5.2a
 alegre 2.2.2.4c
 alegres 2.6.3.1d
 alegria 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29)
 Aleix 2.5.1 (q. 12), 2.6.7.3
 alentir 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Alep 2.7.1.2b
 aleshores 2.9.1, 4.3.3.2c
 aleshores dinarem, De seguida vindrà i
 4.3.3.2 (q. 38)
 Alexandre 2.2.2.3b, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aII,
 2.10a
 Alexandria 2.6.4aII, 2.10a
 alèxia 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Alèxia 3.1.2.1d
 alfa, d' Vg. *d'alfa*
 alfa, l' Vg. *l'alfa*
 alfals 2.6.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 Alfarb 2.7.1.2a, 2.7.2.2d
 alfarbí 2.7.1.2a
 Alfarrasí 2.6.2b
 Alfauir 3.2.2.1b
 alferes 2.6.3
 alficòs 3.1.2.2a
 alfil 3.1.1.8a
 Alfons 2.6.1 (q. 15), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d
 Alfred 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b
 àlgebra 3.1.1.2c
 Algemesí 2.6.2b, 2.6.6.1b
 Alger 2.4.3b, 2.6.6.1b, 2.7.4.2b
 algerí 2.4.3b
 Algèria 2.4.3b
 algú 2.1.2 (q. 3)
 Alguer, l' 2.7.4.2b; vg. tb. *l'Alguer*
 algun 3.1.1.2a
 alhora 2.9.1, 4.3.3.2c
 alhora, Van arribar 4.3.3.2 (q. 38)
 Alícia 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2b
 àlies 2.2.2.3c
 alineat 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 alitúrgic 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a

- aljub 2.6.6.1a, 2.7.1.2b, 2.7.5 (q. 24)
 all 2.5.2c
 all i oli, Una salsa amb 4.3.3.2 (q. 38)
 Allà 2.5.2
 allargar 2.7.4.3a
 allargassar 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIII
 allegat anti-pena de mort Vg. *anti-pena de mort, allegat*
 allegro 2.1.3.1
 alleluia 3.2.2.1c
 al·lèrgia 2.5.2
 alleuig 2.6.7.4b
 alleujar 2.6.7.4b
 allí 2.2.1 (q. 6)
 alliaci 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 alliària 2.5.2c
 allioli 4.3.2.1a, 4.3.3.2a, 4.3.4 (q. 39)
 allioli, Conill amb 4.3.3.2 (q. 38)
 alliteració 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 allò 2.5.1 (q. 12), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 allomorfi 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 allòpata 2.5.2b
 al·lostèric 4.3d (q. 36)
 allot 2.5.2
 allotj 2.6.6.3
 allòtrop 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 allusió 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Almansa 2.6.3.3.3c
 Almarx 2.6.7.2b
 almàssera 2.6.3
 Almassora 2.6.3
 Almedíxer 2.6.7.2c
 almívar 3.1.1.2b
 almohade 2.9.2c
 almoina 3.1.1.1c
 almon 3.1.3
 almoràvit 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Almorig 2.6.7.4c
 almud 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 Almussafes 2.6.3
 alògic 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Alòs-Moner i de Dou, Ramon d' 4.3.2.2i
 Alp 2.7 (q. 22), 3.1.1.4 (q. 29)
 als 2.2.2.2, 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 als afores, viu 4.2.1
 Alsàcia 2.6.3.3.2b
 alt 2.6.3
 alt alemany 4.3.3.2b
 alt alemany és la base de l'estàndard, L' 4.3.3.2 (q. 38)
 alta 2.1.1 (q. 2)
 Altàbix 2.6.7.2c
 alt-alemany 4.3.2.2e
 alt-alemanys, Els dialectes 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2b
 altar 2.4.3b
 altaret 2.4.3b
 alter ego 4.3.2.2f
 altisonant 2.6.3.1e
 altíssim 2.6.3.2a
 altnavarrès 4.3.2.2e
 alto el foc 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b, 4.3.4 (q. 39)
 altoestrat 4.3d, 4.3d (q. 36)
 altos el foc 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b
 altra 2.2.2.3a
 altre 2.1 (q. 1), 2.2.2.3b, 3.2.1b
 altres 2.2.2.3c
 altressí 2.6.3.2aVI, 4.3c
 altruisme 3.2.2.2b
 alts i baixos 4.3, 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 alumag 2.7.4.3b
 alumne 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
 Àlvar 3.1.1.2b
 Alvèrnia 2.5.1 (q. 12)
 alzina 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 alzinar 2.4.3c
 alzinars 2.4.3
 Alzira 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 amag 2.7.4.3b
 amagar 2.7.4.3b
 Amanç 2.6.3.3.3d
 Amand 2.7.3.2a
 amar (del verb *amarar*) 2.4.1
 amarar 2.4.1
 amarg 2.7 (q. 22), 2.7.4.3a
 amarga 2.7.4.3a
 amargós 2.7.4.3a
 amarr 2.4.1
 amarrar 2.4.1
 Amat, terres de ca n' Vg. *ca n'Amat, terres de*
 amazic 2.7.4.3b
 amaziga 2.7.4.3b
 amazona 2.6.2b
 amb 3.1.1.3
 ambdós 2.7.1.2a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 ambició 2.8.2a
 ambidextre 2.10b
 ambient 2.7.2.2b, 2.8.2a
 ambigüitat 3.2.2.1 (q. 33)
 Ambròs 2.7.2.2b, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 amè 3.1.1.2a, 3.1.2.1a
 amén 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a

- amenorrea 2.4.2*d*
 Amer 2.4.1 (q. 11)
 ametla 2.5.3, 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 ametlla 2.5.3, 2.7.3.2*d*
 ametller 2.4.3*c*
 amfetamina 2.8.2*b*
 amfibi 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 Amfípolis 2.8.2 (q. 26)
 amfisbena 4.3*d*
 amfiteatre 4.3.1.1
 amfitrió 2.8.2*b*
 àmfora 2.8.1 (q. 25), 2.8.2, 2.8.2 (q. 26),
     2.8.2*b*
 amhàric 2.9.2*c*
 amic 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*b*
 amiga 2.2.2.3*c*, 2.7.4.3*b*
 amígdala 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 amigues 2.2.2.3*c*
p-aminoazobenzè 4.3.2.2*h*
 Amman 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 amnèsia 2.6.2*b*, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*
 amnistia 2.8.2*d*
 amoïnant 3.2.2.2*c*
 amoïnar 3.2.2.1*b*, 3.2.2.2*c*
 amoïnaré 3.2.2.2*c*
 amor 2.2.2.1 (q. 7)
 amoral 4.3.1.1
 amorós 2.6.2*b*, 2.6.3.1*d*, 3.1.2.2 (q. 31)
 amoroses 2.6.2*b*
 amorosir 2.6.2*b*
 amorosos 2.6.2*b*
 amortitzable 2.6, 2.6 (q. 14)
 ample 2.8.2*a*
 ampli 2.5.1 (q. 12)
 ampolla 2.5.2*c*, 2.8.2 (q. 26)
 Amposta 2.6.3 (q. 17), 2.8.2*a*
 ampulliforme 2.5.2*c*
 ampullós 2.5.2*c*
 anagrama 2.2.2.4*a*
 Anaís 1.3, 3.1.1.2
 anàleg 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*a*
 anàlisi 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*, 3.1.1.2*c*, 3.1.1.4
     (q. 29)
 analitz 2.6.5*a*
 analitzar 2.6.5 (q. 19), 2.6.5*a*
 anàloga 2.7.4.3*a*
 analogia 2.7.4.3*a*
 Ananies 2.2.2.3*c*
 anar 2.4.3*a*
 anarquista 2.2.2.4*a*
 Anastasi 2.6.2*b*
 anastomosi 4.3*d*
 anava 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*e*
 anàvem 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*g*
 anàveu 3.1.1.2*b*
 Anaxàgores 2.6.4*a*II, 2.10*a*
 Anaximandre 2.10*a*
 andalús 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 Andalusia 2.6.2*b*
 Andorra 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*a*
 Andratx 2.6.7.4*d*, 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.3.1
 Andreu 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
 andritxol 2.6.7.4*d*
 Andròmeda 3.1.2.2 (q. 31)
 ànec 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 anècdota 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.2.1
     (q. 30), 3.1.2.1*d*
 ànega 2.7.4.3*a*
 aneguet 2.7.4.3*a*
 anell 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*c*
 anèl·lid 2.5.2*c*, 2.7.3.2*a*
 anem's-en 4.1.1
 anem-nos-en Vg. -*nos-en*, *anem*
 anestèsia 2.6.2*b*
 Aneto 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*b*
 Àneu 2.1.2 (q. 3), 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.1.8*b*
 *anex 1.2
 anfós 2.8.2*b*
 anfractuós 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 àngel 2.1 (q. 1), 2.2.2.1, 2.6 (q. 14)
 Àngel 2.1.2 (q. 3), 2.6.6.1*b*
 Àngela 3.1 (q. 28)
 Àngels 3.1.1.2*b*
 àngelus 3.1.1.4 (q. 29)
 angioespasme 1.3*c*
 *angiospasmè 1.3*c*
 angiosperm 4.3*d* (q. 36)
 Anglaterra 2.7 (q. 22), 2.8.2 (q. 26)
 angle 2.1.1 (q. 2), 2.8.2*e*
 anglès 2.6.3.1*d*, 3.1.2.1*a*
 anglesos 2.2.2.3*d*, 3.1.1.4 (q. 29)
 anglo-nord-americà 4.3.4 (q. 39)
 anglo-nord-americà, tractat 4.3.2.2*j*
 anglosaxó 2.6.3.1*e*, 4.3.2.1*b*
 angouxa 2.6.7.3, 2.6.7.5 (q. 21), 2.8.2 (q. 26)
 àngstrom 2.6.4*c*, 2.7.4.3*c*
 anguila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*d*, 2.5.2*f*
 anguilejar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*d*
 anguillicultura 2.5.2*d*
 anguilliforme 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*d*
 angúnia 2.1.2 (q. 3)
 anhel 2.1 (q. 1), 2.5.2*f*, 2.9.1
 anhelar 2.5.2*f*
 anhidrid 2.7.3.2*a*, 2.9.1

- Aníbal 2.8.2*d*
 anihilar 2.9.1
 animadversió 2.7.2.3*b*
 animalàs 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*d*
 aniré 3.1.2.1*b*
 Anjou 2.6.6.1*a*, 2.8.1 (q. 25)
 Anna 2.1 (q. 1), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*
 annals 2.8.2*d* II
 Annam 2.8.2*d* II
 Annauir 2.8.2*d* III
 ànnera 2.8.2*d* III
 annex 1.2, 2.6.4*a* II, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d* II
 annexar 2.8.2*d* II
 annexió 2.8.2*d* II
 annexionista 2.8.2*d* II
 anòfels 3.1.2.2 (q. 31)
 anomèn 1.3*c*, 3.1.2.1*b*
 anorac 2.7.4.3*b*
 anormal 2.2.2.2
 anormalitat, l' 4.1.1
 anorrear 2.4.2*c*
 anovulatori 3.2.1*h*, 4.3.1.1
 anquilòs 3.1.2.2*a*
 Anquises 2.8.2*e*
 ansa 2.6.3*a*
 Anselm 2.6.3.1*b*, 2.8.2*e*
 ànsia 2.6.3.3.2*c* I
 antepenúltim 4.3.1.1
 antesala 2.6.3.1*e*
 Antiatles 4.3.1.1, 4.3.1.2*b*
 antiboira 4.3.1.1
 antic 2.7.4.3*b*
 anti-cascos blaus 4.3.4 (q. 39)
 anti-cascos blaus, manifestació 4.3.1.2*c*
 Antich 2.7.4.1*e*
 anticòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 Anticrist 4.3.1.1, 4.3.1.2*b*
 anti-D, globulina 4.3.1.2*b*, 4.3.4 (q. 39)
 antídote 3.1.1.4 (q. 29)
 antiescorbútic 4.3*d* (q. 36)
 antiespasmòdic 4.3*d*
 antiga 2.7.4.2*a*, 2.7.4.3*b*
 antigues 2.7.4.2*b*
 antiguitat 2.7.4.3*b*
 antihistamínic 4.3.1.1
 antiincendis 4.3, 4.3*b*
 antiinflamatori 3.2.2.2*d*
 anti-nord-americà 4.3.4 (q. 39)
 anti-nord-americana, actitud 1.3*b*, 4.3.1.2*c*
 Antíoc 2.7.4.3*a*
 Antioquia 2.7.4.3*a*
 anti-OTAN 4.3.1.2*b*, 4.3.4 (q. 39)
 anti-pena de mort, al·legat 4.3.1.2*c*
 antirràbic 2.4.2
 antireligiós 4.3.4 (q. 39)
 antisemita 2.6.3.1*e*
 antisistema 4.3*c*
 anti-skinheads 4.3.4 (q. 39)
 anti-skinheads, manifestació 4.3.1.2*b*
 anti-Stokes, fluorescència 4.3.1.2*b*
 antístrofa 4.3*d*
 anti-tos ferina, vacunació 4.3.1.2*c*
 Antoni 2.7.3.1, 2.8.2 (q. 26)
 Antònia 2.2.2.3*a*, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*c*
 antropòfag 2.7.4.3*a*
 antropomorfi 2.6.1
 anul 2.5.2
 anular 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*c*
 anullar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*e*
 anuncia 3.1.1.8*b*
 anus 2.2.2.4*b*
 Anvers 2.7.2.3*a*, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*c*
 anxova 2.6.7.2*b*, 2.8.2*e*
 any 2.1 (q. 1), 2.1.1*c*
 ap. 5, l' Vg. l'*ap.* 5
 AP-7, l' Vg. l'*AP-7*
 apaïsat 2.6.2*b*
 Apalatxes 2.6.7.4*a*
 aparador 2.4.3*c*
 apareguérem 3.1.2.1 (q. 30)
 aparèixer 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 aparença 2.6.3.3.3*c*
 apart 4.3.3.2*a*
 apart amb la Teresa, Va fer un 4.3.3.2 (q. 38)
 apartheid 2.1.3.3*c*
 àpat 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.2*b*
 apatxe 2.6.7.4*a*
 apel 2.5.2
 apellar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 apèndix 2.1 (q. 1), 2.6.4*a* II, 2.6.7.2*c*, 2.10 (q. 27), 2.10*c*, 3.1.2.1*c*
 Apenins 2.8.2*d*
 apnea 2.7.1.2*c*, 2.7.5 (q. 24)
 apocalipsi 2.7.1.2*d*
 Apol·lo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*b*, 2.5.2
 apòstata 4.3*d* (q. 36)
 apòstol 3.1.2.2*b*
 apòstrofi 3.1.1.2*b*
 aprèn 3.1.2.1*b*
 aprendre 2.4.1
 aprenentatge 2.6.6.4*a*
 après 3.1.2.1*a*
 apropar-se't Vg. 't, *apropar-se*
 apte 2.7.1.2*c*, 2.7.5 (q. 24)

- aquarella 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 aquàrium 3.1.1.1c, 3.1.1.2c, 3.1.1.4 (q. 29),
 3.2.2.2e
 aquest 2.1 (q. 1)
 aquí 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1 (q. 4)
 aquífer 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c, 3.2.2.1 (q. 33),
 3.2.2.1a
 Aquilles 2.5.2
 aquós 2.7.4.1c
 Ara treu un nou suplement, L' Vg. *L'Ara
 treu un nou suplement*
 àrab 2.7a, 2.7.1.2a, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24),
 3.1.1.2b
 arabesc 2.7.1.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Aràbia 2.7a, 2.7.1.2a, 2.7.5 (q. 24)
 aràbic 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 aràbiga 2.7.4.3a
 àrabs 3.1.1.4 (q. 29)
 Araceli 2.6.3.3.2b
 aràcnid 2.7.3.2a, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 aragonès 3.1.2.1a
 aranès 2.6.3.1d
 Arànser 2.4.3b, 2.8.2e
 Arantxa 2.6.7.4a
 aranzel 2.6.2c
 aràujia 2.6.6.1b
 Araxes 2.10a
 Arbela 2.5.2*f*
 arboç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 arbre 2.1 (q. 1), 2.4.1, 2.7.2.2a, 2.7.2.5 (q. 23)
 arbres 2.6.3.1d
 arbrissó 2.6.3.2aIII
 Arbúcies 2.6.3.3.2b, 3.1.1.2c
 arc 2.7.4.3a
 arç 2.6.3.3.3d
 arc de Sant Martí 4.3.3.1b
 arcada 2.7.4.3a
 arcaic 3.2.2.1b
 arcaisme 3.2.2.2b
 arcaïtzant 3.2.2.1b
 Ardèvol 3.1.2.1c
 àrdua 3.1.1.2c
 àrea 3.1.1.2c
 Arenal, s' Vg. *s'Arenal*
 Arenal, va a s' Vg. *a s'Arenal, va*
 areng 2.7.4.3a
 arengada 2.7.4.3a
 Arenys de Munt 4.3.3.3
 Ares del Maestrat 4.3.3.3
 Arezzo 2.6.5a
 Argelers 2.4.3
 Argençola 2.6.3.3.3c
 argent viu 4.3.3.1a
 argila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d, 2.5.2*f*, 2.6.6.1b
 argilenc 2.5.2d
 argillífer 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 argillita 2.5.2d
 argilós 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 Argos 2.2.2.4b
 argúcia 2.6.3.3.2b
 argüeix 3.2.2.1b
 argüeixo 3.2.2.1b
 argüí 3.2.2.1b
 argüia 3.2.2.1b
 argüible 3.2.2.1b
 argüició 3.2.2.1b
 argüida 3.2.2.1b
 argüidor 3.2.2.1b
 argüien 3.2.2.1b
 argüies 3.2.2.1b
 argüim 3.2.2.1b
 argüir 3.2.2.1b
 argüirem 3.2.2.1b
 argüïren 3.2.2.1b
 argüïres 3.2.2.1b
 argüïria 3.2.2.1a
 argüïssin 3.2.2.1b
 argüïssis 3.2.2.1b
 argüit 3.2.2.1b
 argüiu 3.2.2.1b
 Ariadna 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 Arieja 2.6.6.1a
 aristòcrata 2.2.2.4a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 Aristòfanes 2.2.2.3c
 Aristòtil 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 arítjol 2.6.6.2a
 Armand 2.7 (q. 22), 2.7.3.2a
 Armanda 2.7.3.2a
 Armanyac 2.7.4.3b
 armanyaguès 2.7.4.3b
 arquejar 2.7.4.3a
 arqueòleg 2.7.4.3a
 arqueòloga 2.7.4.3a
 arqueologia 2.7.4.3a
 arqueòpterix 3.1.2.2 (q. 31)
 Arquimedes 3.1.1.8b
 arquitecte 2.7.4.3c
 arrabàs 2.6.3.2
 arrabassar 2.6.3.2
 arraconar 2.4.2a
 arrafidi 2.4.2a
 arrapa-i-fuig, d' 4.3.2.2e
 arrebós 3.1.2.2a
 arrececar 2.4.2a

- arreflèxia 1.3, 2.4.2a
 arreglar 2.7.4.2a
 arrel 2.5.2f
 arrelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 arrengher 2.4.2a
 arreveure 2.4.2c, 4.3.2.1a, 4.3.3.2a
 arreveure, No us puc donar l' 4.3.3.2 (q. 38)
 arrib 2.7.1.2b
 arribar 2.1.3.1, 2.7.1.1, 2.7.1.2b
 arribéssim 3.1.2.1 (q. 30)
 arrínia 2.4.2d
 arriscar 2.4.2a
 arrítmia 1.3a, 2.4.2a
 arrize 2.4.2a, 2.4.2d
 arrizòfit 2.4.2d
 arrizotònic 2.4.2d
 arromançar 2.4.2a
 arròs 2.4.1 (q. 11), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3a,
 2.6.3.1d, 3.1.1.2a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 arrossaire 2.2.2.4c
 arrossegar 2.7.4.3a
 Arrosser, ca s' Vg. *ca s'Arrosser*
 arrossos 2.6.3 (q. 17)
 arrova 2.6.1 (q. 15)
 arruga 2.1.3.1 (q. 4)
 arruïnar 2.4.2a, 3.2.2.2c
 arruïnaràs 3.2.2.2c
 arruïnaria 3.2.2.2c
 Arsèguel 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 arsènic 3.1.2.1c
 art 2.1 (q. 1), 2.7.3.2a
 Artà 2.4.1 (q. 11)
 art-déco 4.3.2.2f
 arterioesclerosi 1.2, 1.3c, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 arteriorràfia 2.4.2d
 *arteriosclerosi 1.2, 1.3c
 Artés 3.1.2.1a
 article 2.1 (q. 1)
 artífexs 2.6.4aII
 artista 2.2.2.1, 2.2.2.4a
 artístic 2.7.3.2a
 arxiduc 4.3.1.1
 arximilionari 4.3.4 (q. 39)
 arxipèlag 2.6.7.2b
 arxiu 2.6 (q. 14), 2.6.7.2b, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10
 (q. 27), 3.1.1.1c
 as 4.2.1
 As, 10 mg de Vg. *de As, 10 mg*
 as castell, pujar 4.2.1
 as Trenc, anar 4.2.1
 ascendent 2.6.3
 ascendir 2.6.3
 ascensor 2.1.3.3, 2.6.3
 Ascó 2.6.3.1c, 3.1.2.2a
 ase 2.6.2b
 asèpsia, l' Vg. *l'asèpsia*
 asèptic 2.6.3.1e
 asfíxia 2.6.4aII, 2.6.7.2c, 2.10 (q. 27), 2.10a
 asfixiant 2.10a
 asfixiar 2.10a
 Àsia 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b, 3.1.1.2c
 asimetria, l' Vg. *l'asimetria*
 asimètric 4.3.1.1
 asimètries, un seguit d' Vg. *d'asimètries,*
un seguit
 Asp 3.1.1.3
 aspecte 2.6.3.1c
 àspid 2.7.3.2a
 Aspres, els 2.2.2.3c
 assaborir 2.6.3.2aIV
 assaig 2.1.3.1, 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.7.4b
 assajar 2.1.3.1, 2.6.6.4, 2.6.7.4b
 assarb 2.6.3
 assassí 2.2.2.2, 2.6 (q. 14), 2.6.3.2a
 assecadors 2.4.3
 assecar 2.6.3.2aIV
 assedegat 2.7.3.2b
 assegurança 2.6.3.3.3c
 assegurar 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIV
 assegut 2.6.3.2a
 asseifa 2.6.3
 assemblar 2.6.3.2aIV
 assemblea 2.8.2 (q. 26)
 assenyalar 2.6.3.2aIV
 assetj 2.6.6.3
 assetjament 2.6.6.4a
 assetjar 2.6.6.4a
 assignar 2.6.3.2aIV
 associar 2.6.3.2aIV, 2.6.3.3.2b
 assolellar 2.2.2.2
 Àssua 3.1.1.2c
 assuauig 2.6.7.4b
 assuaujar 2.6.3.2aIV, 2.6.7.4b
 Assuévar 3.1.2.1c
 Assumpció 2.6.3.3.2cII, 2.8.3
 Assumpta 2.6.3.2a, 2.7.1.2a, 2.8.3
 assumpte 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.3.2a, 2.8.3
 assut 2.6.3
 assutzena 2.6.3
 Àstrid 2.7.3.2a
 astúcia 2.6.3, 2.6.3.3.2b
 astut 2.6.3
 atac 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 atapeït 3.2.2.1b

- Ataülf 2.6.1
 ataüllar 3.2.2.2*d*
 atemptar 2.8.3
 atén 3.1.2.1*b*
 Atenàgores 2.2.2.3*c*
 atenció 3.1.2.2 (q. 31)
 ateneista 3.2.2.2*b*
 Atenes 2.1 (q. 1), 2.2.2.3*c*
 atényer 3.1.2.1
 atényer 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 aterròs 3.1.2.2*a*
 Àtila 2.2.2.4*a*, 2.5.2*f*, 3.1.1.8*c*
 atiroïdisme 3.2.2.1*b*
 atlàntic 2.7.3.2*c*, 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 Atlàntida 2.7.3.2*c*
 atles 2.1.1, 2.2.2.3*c*, 2.5.2, 2.7.3.2*c*, 2.7.3.2*d*,
 2.7.5 (q. 24)
 atleta 2.2.2.4*a*, 2.7.3.2*c*, 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 atlètic 2.7.3.2*c*
 atletisme 2.5.2, 2.7.3.2*c*, 2.7.3.2*d*
 atmosfera 2.7.3.2*c*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.8*b*,
 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 àtoms 3.1.1.2*b*
 atordir 2.2.2.2
 atrafegat 2.7.4.3*a*
 atreure 2.2.2.2
 atribució 2.6.3.3.2*b*
 atròs 3.1.2.2*a*
 atrossar 3.1.2.2*a*
 ATS, d' Vg. *d'ATS*
 ATS, títol d' Vg. *d'ATS*, *títol*
 attrezzo 2.6.5*a*
 aturem's-hi Vg. 's-hi, *aturem*
 atxa 2.6.7.4*a*
 atzar 2.1 (q. 1), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.5
 (q. 19), 2.7.5 (q. 24)
 atzavara 2.6.5*a*
 Atzeneta 2.6.5*a*
 Atzúbia, l' 2.6.5*a*
 atzucac 2.6 (q. 14), 2.6.5*a*, 2.7.4.3*b*
 atzur 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5)
 Aubenç 2.6.3.3.3*d*
 aüc 3.2.2.1*b*
 aücar 2.9.1
 audaç 2.6.3.3.3*d*
 Aude 3.1.1.1*c*
 àudio 3.1.1.2*c*
 audiovisual 1.2, 4.3.2.1*b*, 4.3.4 (q. 39)
 *àudio-visual 1.2
 augment 2.7.4.3*c*
 Augsburg 2.6.4*c*, 2.7.4.3*c*
 Aüira 3.2.2.1*b*
 Aüira, Sant Pere d' 3.2.2.1*b*
 aüixar 3.2.2.1*b*
 aüllat 3.2.2.2*d*
 au-pair 2.1.3.3*c*, 4.3.2.2*f*
 aurèola 3.1.1.8*c*
 aürtar 2.9.1
 Ausiàs Marc 4.3.3.4
 ausiasmarquià 1.3, 4.3.3.4
 australopitec 2.7.4.3*b*
 Àustria-Hongria 4.3.2.2*i*, 4.3.4 (q. 39)
 austríac 3.1.1.8*b*
 autobús 2.6.3.1*d*
 autoescola 1.3*c*, 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 autoestop 4.3*d*
 autògraf 3.1.2.2*b*
 autoinducció 3.2.2.2*d*, 4.3*b*
 automòbil 2.7.2.4
 autor 2.4.3*c*
 autoretrat 2.4.2
 autoritz 2.6.5*a*
 Auxella 2.6.7.2*d*
 Auxenci 2.10 (q. 27), 2.10*a*
 auxesi 2.10*a*
 auxili 2.6.7.2*d*, 2.10 (q. 27), 2.10*a*
 auxiliador 2.10*a*
 auxiliar 2.10*a*
 auxotònic 2.10*a*
 avançar 2.6.3
 avances 2.6.3
 avantatge 2.6.3, 2.6.6.4*a*
 avantatjar 2.6.6.4*a*
 avantatjós 2.6.6.4*a*
 avantpassat 2.6.3.2*aI*, 4.3.1.1
 avanttítol 4.3
 avaria 2.2.2.2
 avé, s' 3.1.2.1*b*
 Avellí 2.1.2, 2.5.2
 avenç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3*d*
 avén-t'hi 3.1.2.1*b*
 avès 1.3*d*, 3.1.2.1*b*
 avet 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.4
 avetosa 2.6.2*b*
 avi 2.6 (q. 14)
 àvia 3.1.1.2*c*
 aviat 2.7 (q. 22)
 Avicenna 2.6.3.3.2*b*, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*dII*
 aviciar 2.6.3.3.2*b*
 Avinyó 3.1.2.2*a*
 avió 3.1.2.2*a*, 3.2.1*h*
 avís 2.6.2*b*
 avisar 2.6.2*b*
 avisos 2.6.2*b*

avivar 2.7.2.3c
 avorrir 2.6.1 (q. 15)
 avortament 2.7.2.4
 avortar 2.7.2.4
 avui 2.1.1 (q. 2), 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 axilla 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 axioma 2.2.2.4a, 2.6.4aII
 axolotl 2.10a
 Aymerich 2.1, 2.1.3.3
 azalea 2.6.2b
 Azaries 2.2.2.3c, 2.6.2b
 àzig 2.6.2b, 2.7.4.3a
 azigòspora 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 àzim 2.6.2b
 azobenzè 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 azotat 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 Azov 2.6.1, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b

B

babord 2.7.3.2a
 bacallà 3.1 (q. 28)
 bacillar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 Bactres 2.7.4.3c
 Bacus 2.2.2.4b
 Badalona 2.7.1.1
 baddeleyita 2.7.3.2c
 bàdminton 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 Baén 3.1.2.1a
 baf 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.6.1, 2.7.2.3c,
 3.1.1.4 (q. 29)
 bagatel·la 2.5.2f
 Bagdad 2.7.3.2b, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 Bages, Josep Torras i Vg. *Torras i Bages*,
Josèp
 Bahames 2.9.2c
 Bahrain 2.9.2c
 baieta 3.2.2.1c
 baix 2.6.7.3, 2.10c
 Baix Empordà 4.3.3.3
 baix llatí 4.3.3.2b
 baix llatí, Un poema escrit en 4.3.3.2 (q. 38)
 baix relleu 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 baixa 2.1 (q. 1)
 baix-empordanès 4.3.2.2e
 Baixkíria 2.6.7.3
 baixllatí 4.3.2.2e
 baixllatí, Un poema 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2b
 baixos 2.2.2.3d
 baixos relleus 4.3.3.1 (q. 37)
 Balaguer 2.4.3b, 2.7 (q. 22)
 balaguerí 2.4.3b
 balanç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 balancí 3.1.1.1
 Balansat 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1b
 Balasch 2.7.4.1e
 balbuç 2.6.3.3.3d
 balbuçeig 2.6.3.3.2b
 Balcans 2.7 (q. 22)
 balcó 3.1.2.2a
 Balduí 3.2.2.2a
 Balears 2.1 (q. 1), 2.4.3
 Balenyà 2.8.1 (q. 25)
 baliga-balaga 4.3.2.2c
 ballmanetes 4.3.2.1a
 Balmes 2.2.2.3c
 Balsareny 2.8.1 (q. 25)
 baluard 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Balutxistan 2.6.7.4a
 ban 2.8.1 (q. 25)
 banc 2.8.1 (q. 25), 2.8.2
 bancarrota 2.4.2c, 4.3c
 banda 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22)
 bàndicut 2.7.3.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 Bangladesh 2.6.7.2
 bany 2.8.1 (q. 25)
 banya 2.1.1 (q. 2)
 Banyoles 2.2.2.3c
 banyut 2.1.3.1 (q. 4)
 baobab 2.7.1.2b, 2.7.5 (q. 24)
 baptisme 2.7.1.2d
 bar 2.4.1 (q. 11)
 barbaespès 1.2, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 barbàrie 2.2.2.4c
 barba-roig 2.4.2
 barba-ros 3.1.1.5, 4.3a
 Barba-rossa 4.3.2.2d
 barba-serrat 4.3.2.2d
 *barbaspès 1.2
 barca 2.1 (q. 1)
 Barça 2.6.3.3.1
 barcaça 2.6.3.2aIII
 Barcelona 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1,
 2.6.3.3.2c, 2.7 (q. 22), 3.1.1.1
 Barcelona-València, vol 4.3.2.2k
 Bàrcino 3.1.1.8c
 bard 2.7.3.2a
 bardissa 2.6.3.2aIII
 barnús 2.6.3
 baronessa 2.6.3.2aII
 barranc 2.4.1 (q. 11)
 Barravés 3.1.2.1a
 barreja 2.6.6.1a

- barrejar 2.6.6.4
 barret 2.7.3.2*b*
 barri 2.1.3.1 (q. 4)
 barrija-barreja 4.3.2.2*c*
 barrila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 Barx 2.6.7.2*b*
 Barxeta 2.6.7.2*b*
 Bas, Daniel Pi de la Serra i Vg. *Pi de la Serra i Bas, Daniel*
 basc 2.7.1.1
 base 2.2.2.4*c*
 bàsquet 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 bàssia 2.6.3.3.2*b*
 Bàssora 2.6.3
 bastó 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*c*, 3.1.2, 3.1.2.2 (q. 31)
 batcoll 2.7.3.2*d*
 batec 2.7.4.3*b*
 bategar 2.7.4.3*b*
 batibull 4.3.2.1*a*
 batiport 4.3
 batirredòmetre 1.3*a*, 2.4.2*d*
 batiscaf 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 batle 2.5.3
 batlle 2.5.3
 Batllori 2.5.3
 batraci 2.6.3.3.2*b*
 batussa 2.6.3.2*a*III
 batxillerat 2.6.7.4*a*
 batzegada 2.6.5*a*
 bauxita 2.6.7.2*d*, 2.10 (q. 27), 2.10*a*
 bava 2.7.1.1
 bavarada 2.6.1, 2.7.2.3*c*
 bavor 2.6.1, 2.7.2.3*c*
 bazuca 1.3, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 bdelli 2.1.3.3*b*
 be 1.3*e*, 3.1.2.1*a*, 3.1.3 (q. 32)
 bé 1.3*e*, 2.2.1 (q. 6), 3.1.2.1*a*, 3.1.3 (q. 32)
 be, Esquila el 3.1.3 (q. 32)
 bé, Ho faig pel teu 3.1.3 (q. 32)
 bé, Ho ha fet molt 3.1.3 (q. 32)
 Bé, bé! 3.1.3 (q. 32)
 be de *bou*, S'escriu amb 3.1.3 (q. 32)
 Bé han dit que hi era 3.1.3 (q. 32)
 Beatriu 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 bec (del verb *beure*) 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 Beerxeba 2.6.7.2*b*
 Begís 2.6.3.2*a*I
 begissà 2.6.3.2*a*I
 begui 2.7.4.3*b*
 Begur 2.2.2.2, 2.4.3*b*
 begurenc 2.4.3*b*
 begut 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 beina 3.2.2.1*b*
 Beirut 2.7.3.2*b*
 beisbol 3.1.1.8*a*
 Béixec 3.1.2.1*c*
 bel canto 4.3.2.2*f*, 4.3.4 (q. 39)
 belcantisme 1.3, 4.3.2.2*f*
 belga 2.2.2.4*a*
 Bèlgica 2.6.6.1*b*, 3.1.2.1 (q. 30)
 Bèlgida 3.1.2.1*d*
 Belgrad 2.7.3.2*b*
 bell 2.7 (q. 22)
 Bellaterra 4.3.2.1*a*
 bellesa 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 Bellestar, el 2.2.2.1
 bèl·lic 2.5.2
 Bell-lloc 2.5.3, 4.3.2.2*e*, 4.3.4 (q. 39)
 Bellpuig 4.3.2.1*a*
 bellugadís 2.6.3.1*d*
 Bellvitge 2.6 (q. 14)
 Belzebub 2.6.2*c*, 2.7.1.2*b*
 ben entès, No ho tens 4.3.3.2 (q. 38)
 bena 2.7.1.1
 Benafigos 2.2.2.4*b*
 Benasc 2.6.3 (q. 17), 2.7.4.3*a*
 benasquès 2.7.4.3*a*
 Benassal 2.5.1 (q. 12)
 benaurat 2.9.1
 Benavarri 2.6.1 (q. 15), 2.7 (q. 22)
 benedictí 2.7.3.2*b*
 beneïa 3.2.2.1*c*
 beneir 2.4.3*a*, 3.2.2.2*c*
 beneit 3.1.1.1, 3.2.2.1*b*
 beneït 3.1.1.1, 3.2.2.1*b*
 Benejússer 2.6.6.1*a*
 benentès 4.3.3.2*a*
 benentès que vindrà, Amb el 4.3.3.2 (q. 38)
 beneplàcit 2.7.3.2*a*
 Benés 3.1.2.1*a*
 benestant 3.2.1*h*
 Benet 2.7.3.2*b*
 benfactor 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 beniarbegí 1.3, 2.6.7.4*b*
 Beniarbeig 2.6 (q. 14), 2.6.7.4*b*
 Beniarjó 2.6.6.1*a*
 Beniarrés 3.1.2.1*a*
 Beniatjar 2.6.6.2*a*
 Benicalap 2.7.1.2*b*
 Benicarló 3.1.2.2*a*
 Benicàssim 2.6.3
 Benidorm 2.8.1 (q. 25)
 benifaragí 2.6.7.4*b*

- Benifaraig 2.6.7.4*b*
 Benigembla 2.8.2*a*
 Benigne 2.7.4.3*c*
 benintencionat 4.3.2.1*a*
 Benipeixcar 2.6.7.3, 2.6.7.5 (q. 21)
 Benissanet 2.6.3
 Benjamí 2.8.1 (q. 25)
 benmereixent 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 Bennàsser 2.8.2*d*III
 benparlat 2.8.2, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 benpensant 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 bens 3.1.3 (q. 32)
 béns 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 bens, un ramat de 3.1.3 (q. 32)
 béns immobles 3.1.3 (q. 32)
 benzina 2.6.2*c*, 2.8.2*e*
 Beòcia 2.6.3.3.2*b*
 Berà 2.2.2.2
 berbena 2.7.2.4
 berén 1.3*c*, 3.1.2.1*b*
 berenar 3.1.2.1*b*
 Berenguer 2.8.2*e*
 Berga 2.7.4.2*a*
 bergantí goleta 4.3.3.1*b*
 bergsonià 2.6.4*c*
 Berguedà 2.7.4.2*b*
 beri-beri 4.3.2.2*c*
 Berlín 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.2*a*
 Berna 2.4.1 (q. 11)
 Bernabé 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 Bernada 2.7.3.2*b*
 Bernadí 2.7.3.2*b*
 Bernat 2.1 (q. 1), 2.7.3.2*b*
 bernat pescaire 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1*a*
 bernats pescaires 4.3.3.1 (q. 37)
 berruga 2.7.2.4
 berrugós 2.7.2.4
 Berta 2.1 (q. 1)
 berthòllid 2.5.2
 bes ('petó') 2.6.2*b*
 bes (plural de *be*) 3.1.3 (q. 32)
 bes i les pes, Confon les 3.1.3 (q. 32)
 besada 2.6.2*b*
 Besalú 3.1.1.2*a*
 besar 2.6.2*b*
 besavi 3.2.1*h*, 4.3.1.1
 bescanvi 2.2.2.2
 bescuit 2.7.4.1*c*, 3.1.1.1*c*
 Besèit 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 besnet 2.6.2*d*
 besos 2.6.2*b*
 Besòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 bèstia 3.1.2.1 (q. 30)
 bestiar 2.4.3*c*
 best-seller 4.3.2.2*f*
 besuc 2.7.4.3*b*
 Bétera 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 Betlem 2.5.2, 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 Betsabé 2.6 (q. 14), 2.6.5*b*, 3.1.2.1*a*
 Betsaida 2.6.5*b*
 betzol 2.6.5*a*
 beu 2.7, 2.7.2.3*c*
 beure 2.7.2.3*c*, 2.7.2.4
 bevedor 2.7.2.3*c*, 2.7.2.4
 bevem 2.7.2.3*c*
 bevia 3.1.1.1
 Bíblia 2.7.2.2*a*
 bibliòfil 3.1.2.2*b*
 bibliòfila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
 bicicleta 2.6.3.3.2*b*
 Bicorb 2.7.1.2*a*, 2.7.2.2*d*
 biela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 Bielorrússia 2.4.2
 bienni 2.8.2.2II
 biestable 4.3*d*
 biestipulat 4.3*d* (q. 36)
 biga 2.7.1.1
 Bigorra 2.7.4.2*a*
 bilbaí 3.2.2.2*a*
 bilbaïns 3.2.2.2*a*
 bilingüe 2.2.2.4*c*, 3.1.1.4 (q. 29)
 bilis 3.1.1.4 (q. 29)
 Binibèquer 1.3, 2.4.3*b*
 Binissalem 2.6.3
 Binixiquer 2.6.7.2*c*
 bioespeleologia 1.3*c*, 1.4, 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 bioritme 2.4.2
 biorreologia 2.4.2*d*
 biosfera 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 *bioespeleologia 1.3*c*
 birefringència 2.4.2
 birrem 2.4.2*c*
 bisbe 2.3.2*b*, 2.6 (q. 14)
 Biscaia 2.7.1.1
 bisectriu 2.6.3.1*e*
 bisexual 4.3.1.1
 Bissaurri 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*b*
 bissextil 2.6.3.2*a*VI, 4.3*c*
 Bitginoes 2.6.6.2*b*
 bitllet 2.5.3, 2.7.3.2*d*
 bitllo-bitllo 4.3.2.2*c*, 4.3.4 (q. 39)
 biunívoc 3.2.2.2*d*, 4.3*b*
 Bixessarri 2.6.7.2*c*, 2.6.7.5 (q. 21)
 bixest 2.6.7.2*c*

- Bixquert 2.6 (q. 14), 2.6.7.2c, 2.6.7.5 (q. 21),
 2.10 (q. 27), 2.10b
 Bizanci 2.6.3.3.2cI, 2.8.2e
 bizantí 2.1 (q. 1), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 blader 2.7.3.2b
 Blai 2.7 (q. 22), 2.7.2.2a
 blanc 2.1.1 (q. 2), 2.5.1 (q. 12), 2.7.2.2a,
 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.4.3a
 blanc d'Espanya 4.3.3.1b
 blanc i blau, Un uniforme 4.3.3.2 (q. 38)
 blanca 2.7.4.3a
 blanc-i-blau 4.3.2.2e, 4.3.3.2b, 4.3.4 (q. 39)
 blanc-i-blau, Un jugador 4.3.3.2 (q. 38)
 blancor 2.7.4.3a
 Blanes 2.2.2.3c, 2.7.2.2a
 blat 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 2.7.3.2b
 blat de moro 4.3, 4.3.3.1, 4.3.3.1b, 4.3.4
 (q. 39)
 blatdemorar 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 blau 2.2.2.4b, 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23)
 blaugrana 4.3.2.1a
 blava 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23)
 blavor 2.7.2.3c
 blavós 3.1.2.2a
 ble 3.1.1.4 (q. 29)
 bleida 2.7.2.2a
 bleida-rave 4.3.2.2d
 blennorràgia 2.4.2d
 bloc 2.7.4.3b
 blog 1.3, 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 bloody-mary 4.3.2.2f
 bo 2.1 (q. 1), 3.1.1.3, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 bobò 4.3.2.2c
 boca 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 bocada 2.2.2.2
 bocamàniga 4.3.2.1a
 bocamoll 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
 bocí 2.6.3.3.2b
 bogeria 2.6.7.4b
 Bohèmia 2.9.1
 Boi 3.2.2.2a
 Boí 3.2.2.2a
 boig 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.2.2.3d,
 2.6 (q. 14), 2.6.7.4b
 boira 2.7 (q. 22)
 boirós 3.1.2.2a
 boix 2.6.7.5 (q. 21)
 boximà 2.6.7.3
 Bóixols 3.1.2.2b
 boja 2.1.3.1, 2.6.7.4b
 bojós 2.2.2.3d
 bola 2.1.1 (q. 2), 2.5.1 (q. 12)
 Bolbait 2.7.3.2b
 boletaire 2.2.2.4c
 bòlid 2.7, 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 bolig 1.2, 2.6.7.4c
 bolígraf 2.6.1
 bòlit 2.7
 bolitger 2.6.7.4c
 bolitjada 2.6.7.4c
 bolitjos 2.6.7.4c
 *bolitx 1.2
 Bolonya 2.8.1 (q. 25)
 Bolòs 3.1.2.2a
 bolxevic 2.6.7.2b
 Bolxoi 2.6.7.2b
 bomber 2.7.2.2b
 Bompàs 4.3
 bon 2.7.3.2a
 bon temps 4.3.3.1
 Bonansa 2.6.3.3.3c
 bonaventura 4.3.2.1a
 bondadós 2.7.3.2a
 bondat 2.7.3.2a, 2.7.3.2b
 bonic 3.1.1.4 (q. 29)
 Bonifaci 2.6.3.3.2b
 boníssim 2.6.3 (q. 17)
 Bonner 2.8.2dIII
 Bonnín 2.8.2dIII
 Bonrepòs 4.3.2.1a
 Bonrepòs i Mirambell 4.3.2.2i
 boques 2.7 (q. 22)
 Borbó 3.1.2.2a
 Bordeus 2.2.2.2
 bòrees 2.2.2.3c
 Borén 3.1.2.1a
 Borges Blanques, les 4.3.3.3
 Borja 2.6 (q. 14)
 borratxello 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 borratxo 2.6.7.4a
 Borriana 2.4.1 (q. 11)
 borriçol 2.6.3.2aIII
 bosc 2.1 (q. 1), 2.6.3.1c, 2.7.4.3a
 Bosch 2.1.3.3
 boscos 2.2.2.3d, 2.7.4.3a
 boscs 2.2.2.3d
 boscúria 3.1.1.1b
 Bòsfor 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 Bòsnia 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d, 3.1.2.2 (q. 31)
 bosquetà 2.7.4.3a
 bossa nova 4.3.2.2f
 boswèllia 2.5.2
 Bóta, el Camp de la 3.1.3
 Botey 2.1

botgeta 2.6.6.4*b*
 botiguer 2.7 (q. 22)
 botja 2.6.6.4*b*
 botxí 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.7.4*a*
 botzina 2.6 (q. 14), 2.6.5*a*
 bòvid 2.7.3.2*a*
 box 2.10*c*
 boxa 2.10*a*, 3.2.1*g*
 boxejar 2.10*a*
 bòxer 2.10*a*
 Boyle-Mariotte, llei de 4.3.2.2*i*
 braç 2.1.2, 2.1.2 (q. 3), 2.6.3, 2.6.3 (q. 17),
 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3*d*, 2.7.2.2*a*
 braç de gitano 4.3.3.1*b*
 bracet 2.1.2, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1
 braços 2.2.2.3*d*, 2.6.3 (q. 17)
 Bràfim 2.8.1 (q. 25)
 Bragança 2.6.3.3.3*c*
 braman 2.9.1
 bramànic 2.9.1
 bramanisme 2.9.1
 branca 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26)
 Brasil 2.1 (q. 1)
 brasiler 2.4.3*c*
 Brauli 2.7.1.1.1, 2.7.2.2*a*
 Bréjnev 2.6.6.1*b*
 Brescia 2.6.7.2
 bressol 2.6.3.2*a*
 breu 2.7.2.3*c*
 brevetat 2.7.2.3*c*
 brevirostre 2.4.2, 4.3.2.1*b*
 bric 2.7.4.3*b*
 bricbarca 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 Brígida 2.6.6.1*b*
 brio 3.1.1.4 (q. 29)
 brioi 2.6.7.3
 britànic 2.8.2*d*
 broma 2.7.1.1.1, 2.7.2.2*a*
 broncoespirometria 4.3*d*
 bronze 2.6.2*c*, 2.8.2 (q. 26)
 brou 2.2.2.4*b*, 2.7 (q. 22)
 brúixola 3.1.1.2*c*
 bronz 1.3, 2.1 (q. 1), 2.3.2*a*, 2.6 (q. 14),
 2.6.3.1*d*
 brusa 2.6.2*b*
 Bruxelles 2.5.2, 2.6.3.2*a*
 brut 2.1.1 (q. 2), 2.4.1 (q. 11), 2.7.2.2*a*,
 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.3.2*b*
 brutícia 2.6.3.3.2*b*
 bub-bub 2.7.1.2*b*, 2.7.5 (q. 24), 4.3.2.2*c*
 bucal 2.2.2.2
 Buda 2.9.1

budell 2.7.3.1
 budisme 2.9.1
 budista 2.9.1
 budleia 2.5.2, 2.7.3.2*d*
 bufó 2.6.1 (q. 15), 2.7.1.1
 Búger 2.6.6.1*b*
 buguenvillea 2.5.2
 buida 2.7.3.2*b*
 buidar 2.7*b*, 2.7.3.2*b*
 buit 2.7*b*, 2.7.2.1, 2.7.3.2*b*
 bulb 2.5.1 (q. 12)
 bulldog 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 bulldòzer 2.6.2*b*
 bulevard 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 bullir 2.5.1 (q. 12)
 bum-bum 4.3.2.2*c*
 bungalou 3.1.1.2*a*
 burgès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 burgesia 2.6.2*b*
 burggravi 2.7.4.3*c*
 búrgul 3.1.1.8*b*
 Burjassot 2.6.3.2*a*, 2.6.6.1*a*
 burro 2.4.1 (q. 11)
 burxar 2.6.7.2*b*
 bus 2.6.3.2*a*
 busca'l Vg. 'l, *busca*
 busca-raons 4.3.2.2*d*
 busseig 2.6.3.2*a*
 bussejar 2.6.3.2*a*
 bust 2.6.3 (q. 17)
 butletí 2.5.3
 butxaca 2.1.3.2, 2.2.2.2, 2.6.7.4*a*
 buxbaumial 2.10*b*
 bypass 2.6.3.2, 4.3.2.2*f*
 byte 2.1, 2.1 (q. 1)

C

ça 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3*a*
 ca l'apotecari, va a 4.2.2*a*
 ca n'Amat, terres de 4.2.2*a*
 ca s'Arrosser 4.2.1
 *Cabacés 2.6.3.2*a*
 cabàs 2.6.3.1*d*, 2.6.3.2*a*
 Cabassers 2.6.3, 2.6.3.2*a*
 cabasset 2.6.3.2*a*
 cabassos 2.6.3.2*a*
 cabdal 2.7.1.2*c*, 2.7.5 (q. 24)
 cabdell 2.7.1.2*c*, 2.7.2.2*d*
 Cabdella 2.7.1.2*c*
 cabdellar 2.7.1.2*c*

- Cabdet 2.7.1.2c, 2.7.2.2d
 cabdill 2.7.1.2c
 cabeça 2.6.3.3.3b
 cabell 2.5.1, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 cabo 2.2.2.3e
 cabota 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.2.5 (q. 23)
 cabra 2.7.2.2a, 3.2.1b
 cabre 2.4.3a
 Cabrenç 2.6.3.3.3d
 cabut 2.7.1.2b, 2.7.2.2c
 caça bombarder 4.3.3.1a
 cactus 2.2.2.4b, 2.7.4.3c
 cada 2.1 (q. 1)
 Cadafalch, Josep Puig i Vg. *Puig i Cadafalch, Josep*
 Cadaqués 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 cadascú 2.6.3.1c
 cadascun 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 cadena 2.2.1
 Cadí 2.7 (q. 22)
 cadira 2.7.3.1
 Cadis 2.6.3.1d
 cadmi 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 caduc 2.7.4.3b
 Cafarnaüm 3.2.2.1b
 café 1.3c, 3.1.2.1
 cafè 2.6.1 (q. 15), 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 cafè amb llet 4.3.3.1, 4.3.4 (q. 39)
 cafè concert 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b, 4.3.4 (q. 39)
 cafès concert 4.3.3.1 (q. 37)
 caftà 2.6.1
 cagadubtes 4.3.2.1a
 caic 2.7.4.3b
 caid 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 caiem 2.2.2.2 (q. 8)
 caient 2.2.2.2 (q. 8)
 caiguem 2.2.2.2 (q. 8)
 caigui 2.7.4.3b
 caigut 2.7.4.3b
 Caín 3.1.1.2a, 3.2.2.2a
 caïnita 3.2.2.2a
 caixa 2.1 (q. 1), 2.1.3.1, 2.6.7.3, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10c
 caixmir 2.3.2b, 2.6.7.3
 cal 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 cal metge, ves a 4.2.1
 Cal Miret 4.2.1
 cal Paller 4.2.1
 Calabuig 2.6.7.4b
 Calaceit 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2b
 Calaf 2.6.1 (q. 15)
 calaix 2.6.7.3, 2.6.7.5 (q. 21)
 calaix de sastre 4.3.3.1b
 calaixos 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3d
 Calassanç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 Calataiud 2.7.3.2b
 cala-xarxes 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 calb 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.1.2a, 2.7.2.4
 calba 2.7.1.2a
 calbesa 2.7.1.2a
 calç 2.6.3.3.3d
 calça 2.1.2
 calçasses 2.6.3.2aIII
 calçat 2.6.3.3.3c
 Calcedònia 2.6.3.3.2c
 calces 2.1.2, 2.6.3 (q. 17)
 calcic 2.7.4.3b
 calcigar 2.7.4.3b
 calciorrodocrosita 2.4.2d
 calçotets 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c
 calçs 2.6.3.3.3d
 Calcuta 2.7 (q. 22)
 Calders 2.4.3
 Caldes 2.2.2.3c
 calé 2.4.3b, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 calerons 2.4.3b
 Calescoves 4.3.2.1a
 càlic 2.6.3.3.3d
 càlid 2.3.2a
 Califòrnia 3.1.2.2c
 Càlig 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 calijó 1.3, 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 Calipso 2.6.3.1b, 2.7.1.2d
 calitja 2.6.6.4b
 caliu 2.7.2.3c
 Calixt 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10b
 calla 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
 Càller 2.5.1 (q. 12)
 calligrafia 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 calligrama 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 Cal·líope 2.2.2.4c
 Cal·lírooe 2.5.2
 Callosa d'en Sarrià 4.3.3.3
 calma 2.5.1 (q. 12)
 Calonge 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20), 2.8.1 (q. 25)
 calor 2.4.3b
 calorós 2.4.3b
 Calp 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
 cals 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 cals oncles, el conegué a 4.2.1
 calúmnia 2.8.2d

- calvície 2.2.2.4c, 2.6.3.3.2b, 2.7.2.4
 cama 2.8.1 (q. 25)
 camacurt 4.3.2.1a
 camaleó 3.1.2.2a
 Camallera i Llampaias, Saus, Vg. *Saus, Camallera i Llampaias*
 cama-sec 4.3.2.2d
 cambra 2.8.2a
 Cambrils 2.7.2.2b, 2.8.2 (q. 26)
 camell 2.2.2.2
 cameràman 4.3.2.1c
 càmfora 2.8.2b
 camí 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
 camí ral 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a, 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 Camilla 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 camins 3.1.1.4 (q. 29)
 camins rals 4.3.3.1 (q. 37)
 camió 3.1.2.2a
 camió cisterna 4.3.3.1b
 camí-raler 3.1.1.5, 4.3.2.2g, 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 camisa 2.6.2b
 Camós 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 camp 2.1 (q. 1), 2.1.1a, 2.7.1.2a
 Camp de la Bóta, el Vg. *Bóta, el Camp de la campana* 2.8.2a
 campanar 2.4.3c
 Campderròs 4.3.3.3
 Campdevàdol 2.7.1.2a
 camperol 2.7.1.2a
 campestre 2.7.1.2a
 campetx 2.6.7.4d
 càmping 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 Campllong 2.7.1.2a
 Campmany 2.7.1.2a
 Campos 2.2.2.4b
 Campreciós 2.7.1.2a
 Campredó 2.7.1.2a
 Camprodon 2.7.1.2a, 2.8.1 (q. 25)
 Camprubí 2.7.1.2a
 camps 2.1 (q. 1)
 can 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 Can Pastilla 4.2.1
 can penja-i-despenja Vg. *penja-i-despenja, can*
 can seixanta, això sembla 4.2.1
 cana 2.8.1 (q. 25)
 canapè 3.1.2.1a
 Canberra 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a
 cancel 2.5.2
 cancellar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 cançó 2.1 (q. 1), 2.2.1, 2.6.3, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c, 2.8.2 (q. 26), 3.1 (q. 28), 3.1.2.2 (q. 31)
 candela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 Càndid 2.7.3.2a
 canemàs 2.6.3.1d
 Canet lo Roig 4.3.3.3
 Canigó 2.2.1
 cànnabis 1.3, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 Canòlic 1.3, 2.7.4.3a
 canonge 2.8.2e
 Canop 2.7.1.2b
 cansa 2.1.1 (q. 2), 2.6.3.3.3c
 cansar 2.6.3.1b, 2.8.2 (q. 26)
 cant 2.6.3
 Cantallops 4.3.2.1a
 cantar 2.6.3, 2.8.2e, 3.1.1.4 (q. 29)
 Canta-rana 4.3.2.2d
 cantaràs 2.6.3.1d
 cantaré 3.1.2.1b
 cantàrem 3.1.1.2b
 cantava 2.7.2.5 (q. 23)
 cante jondo 4.3.2.2f
 cantes 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g, 2.6.3 (q. 17)
 cantés 3.1.2.1b
 cantesses 2.2.2.3g
 cantessis 2.6.3.2a
 cantéssiu 3.1.2.1c
 càntir 2.4.3b, 3.1.1.2b
 cantirer 2.4.3b
 càntirs 2.4.3
 cantó 3.1.2.2a
 Cantonigròs 3.1.2.2a, 4.3a
 cantussar 2.6.3.2aIII
 cantussol 2.6.3.2aIII
 canvi 2.1 (q. 1), 2.7.2.1, 2.7.2.3a, 2.7.2.5 (q. 23), 2.8.2 (q. 26)
 canvia 3.1.1.8b
 canvio 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
 canya 2.1 (q. 1), 2.8.1 (q. 25)
 canyís 2.6.3.1d
 canyissar 2.4.3c, 2.6.3.2aIII
 caos 2.2.2.4b
 cap 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22), 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.2.5 (q. 23)
 cap (del verb *cabre*) 2.7.1.2b
 cap alt, Van amb el 4.3.3.2 (q. 38)
 cap de setmana 4.3
 cap gros, Una bestiola amb el 4.3.3.2 (q. 38)
 cap ros 4.3.3.4
 capaç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 capacitat 3.2.1a

- Capadòcia 2.6.3.3.2b
 capalt 4.3.3.2b
 capalts, Van 4.3.3.2 (q. 38)
 caparràs 2.6.3.1d
 capbús 2.6.3.2
 capbussar 2.6.3.2, 2.6.3.2a, 2.7.1.2c
 capçal 2.6.3.3.3c, 2.7.1.2c
 Capçanes 2.6.3.3.3c
 Capcir 2.6.3.3.2c, 2.7.1.2c
 capdamunt 2.7.1.2c
 Capdepera 2.7.1.2c, 4.3.2.1a
 Capdevila 2.7.1.2c, 4.3.3.3, 4.3.4 (q. 39)
 capficar 2.7.1.2c
 capgirar 2.3.2b
 *cap-gros 1.2
 capgròs 1.2, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a, 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 capicua 4.3.2.1a
 capillar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 capipota 4.3.2.1a
 capítol 2.1.2 (q. 3)
 capplà 4.3
 capritx 2.6.7.4d
 capritxos 2.6.7.4d
 capritxós 2.6.7.4a
 cap-rossenc 4.3.3.4
 caps-i-puntes 4.3.2.2e
 captaire 2.2.2.4c
 captiu 2.7.1.2c
 capturar 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 capvespre 2.7.1.2c
 cara 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.2, 2.4.1 (q. 11)
 carabassa 2.6.3.2aIII
 Caracalla 2.5.2
 caracteritzar 2.6.5a
 caragirat 4.3.2.1a
 caramel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 caramellitzar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 Carançà 2.6.3.3.3c
 cara-rodó 3.1.1.5, 4.3.2.2d
 caravel·la 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 carbó 3.1.1.1, 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 carcabòs 3.1.2.2a
 Carcaixent 2.6.7.3, 2.7.3.2a
 Carcassona 2.6.3.2a
 Carcí 2.6.3.3.2c
 Cardedeu 3.1.1.2a
 Cardellach 2.7.4.1e
 Cardener 2.2.2.2
 càrdies 2.2.2.3c
 cardioespasme 1.2, 1.4, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 cardiòleg 2.7.4.3a
 *cardiospasme 1.2
 cardiovascular 4.3.2.1b
 Cardona 2.7.3.1
 cariàtide 2.2.2.4c
 Carib 2.7 (q. 22), 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.5 (q. 24)
 Caribdis 2.7.1.2d
 carícia 2.6.3.3.2b
 càries 3.1.1.2c
 Carig 2.6.7.4c
 cariorrexi 2.4.2d
 Càritas 3.1.1.4 (q. 29)
 Carladès 2.7.3.2b
 Carlat 2.7.3.2b
 Carlemany 2.8.1 (q. 25)
 Carles 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.7 (q. 22)
 Carlit 2.7.3.2b
 Carme 2.2.2.4c
 carn 2.1 (q. 1)
 carn d'olla 4.3.3.1b
 carnisser 2.6.3.2aIII
 carnús 2.6.3.1d
 Caro 2.2.2.3b
 Caroig 2.6.7.4b
 carona 2.2.2.2
 Carpats 3.1.1.8a
 carpellar 2.5.2f
 càrrec 2.2.2.1, 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 càrrecs 3.1.1.2b
 carrega 2.7.4.2a
 carregar 2.7.4.3a
 carrego 2.7.4.2a
 carreguem 2.7.4.2b
 carreguen 2.7.4.2b
 carregues 2.7.4.2b
 carregui 2.7.4.2b
 carrer 2.1 (q. 1), 2.2.2.1 (q. 7), 2.4.3b
 carreró 2.4.3b
 carretella 2.5.2f
 carril 2.4.1 (q. 11), 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 càrritx 2.6.7.4d
 carritxar 2.6.7.4d
 carro 2.2.2.1 (q. 7), 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 cartabó 3.1.2.2a
 cartílag 2.7.4.3a
 cartilaginós 2.7.4.3a
 cartutx 2.6.7.4d, 2.6.7.5 (q. 21)
 cartutxos 2.6.7.4d
 Carxe, el 2.6.7.2b
 carxofa 2.6.7.2b
 cas 2.6.2b, 2.6.3 (q. 17), 2.7

- cas (contracció) 4.2.1
 Cas Concos 4.2.1
 casa 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.1, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*, 2.7.4.1*a*
 casar 2.6.2*b*
 Casassas i Simó, Enric 4.3.2.2*i*
 casc 2.6.3.1*c*
 caseós 3.1.2.2*a*
 casos 2.6.2*b*
 Casp 2.7.1.2*a*
 Cassià 2.6.3.2*a*
 cassola 2.6.3.2*a*
 Castell d'Aro 4.3.3.3
 Castell i Platja d'Aro 4.3.2.2*i*
 Castella 2.2.2.3*a*, 2.6.3.1*c*
 Castella-la Manxa 4.3.2.2*i*
 Castellar de n'Hug 4.3.3.3
 Castellbell i el Vilar 4.3.2.2*i*
 Castellbò 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*, 4.3.2.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 Castellciutat 4.3.2.1*a*
 Castellfabib 2.7.1.2*b*, 2.7.2.2*d*
 Castellterçol 2.6.3.3.3*c*
 castic 2.7.4.3*b*
 càstig 2.1.1 (q. 2), 2.6.7.4*c*, 2.7 (q. 22), 2.7*a*, 2.7.4.3*a*, 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 castigar 2.7*a*, 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 castlà 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 casual 2.6.2*b*
 casualitat 2.6.2*b*
 casuística 2.6.2*b*
 català 2.7.3.1, 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 català-castellà, diccionari 4.3.2.2*k*
 catalanoaragonès 4.3.2.1*b*
 catalano-valenciano-balear, l'àmbit 4.3.2.2
 catàleg 2.7.4.3*a*
 catalogar 2.7.4.3*a*
 Catalunya-Aragó 4.3.2.2*i*
 catarrí 1.3*a*, 2.4.2*d*
 catàstrofe 2.2.2.4*c*
 catequesi 2.6.2*b*
 Caterina 2.2.2.1, 2.7.4.1*a*
 Catí 2.7 (q. 22)
 Catilina 2.2.2.4*a*
 Cató 3.1.2.2*a*
 catòlic 3.1.2.2 (q. 31)
 catorze 2.6.2*c*
 catric-catrac 4.3.2.2*c*
 cau 2.1 (q. 1), 2.2.2.2 (q. 8)
 Caucas 2.2.2.3*c*, 3.1.1.2*b*, 3.1.1.4 (q. 29)
 cauen 2.1.1 (q. 2), 3.1.1.1*a*, 3.1.1.2*c*
 caurà 2.2.2.2 (q. 8)
 caure 2.2.2.2 (q. 8), 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*f*, 2.4.3*a*
 causa-efecte, relació 4.3.2.2*k*
 cautela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 cautelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 cautxú 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.7.4*a*, 3.1 (q. 28)
 cav 2.6.1, 2.7.2.2*d*
 cavall 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.1
 cavallbernat 4.3.2.1*a*
 cavaller 2.4.3*c*
 cavar 2.6.1, 2.7.2.2*d*
 cavernícola 2.2.2.4*a*
 cavillar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 ceba 2.6.3.3.2*a*
 cec 2.2, 2.6.3.3.2*a*
 Cecília 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2*a*
 cedir 2.6.3.3.2*a*
 cefalorraquidi 1.3*a*, 2.4.2*d*
 cega 2.7.4.2*a*
 cegues 2.7.4.2*b*
 Ceilan 2.1 (q. 1), 2.6.3.3.2*a*
 cel 2.1 (q. 1), 2.2, 2.2.1 (q. 6), 2.5.1 (q. 12), 2.5.2*e*, 2.6.3, 2.6.3.3.2*a*
 cel obert, Una mina a 4.3.3.2 (q. 38)
 cel ras 4.3.3.1*a*
 Celdoni 2.6.3.3.2*a*
 Cèlebes 2.6.3.3.2*a*
 celebrar 2.5.2, 2.6.3.3.2*a*
 cèlebre 2.2.2.4*c*, 3.1.2.1*d*
 celeste 2.2.2.4*c*, 2.5.2*e*
 Celestí 2.6.3.3.2*a*
 Cèlia 2.1 (q. 1), 2.6.3.3.2*a*
 cella 2.5.1, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*a*
 cella 2.5.2
 celler 2.6.3.3.2*a*
 celobert 3.2.1*h*, 4.3.2.1*a*, 4.3.3.2*a*
 celobert, la finestra dona al 4.3.3.2 (q. 38)
 celta 2.2.2.4*a*
 cementiri 2.6.3.3.2*a*
 cendra 2.6.3.3.2*a*, 2.8.2 (q. 26)
 cendrer 2.4.3*c*
 cens 2.6.3.3.2*a*
 cent 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.3*a*, 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2*a*, 2.7.3.2*a*
 cent anys 2.7.3.2*a*
 centenar 2.4.3*c*
 centèsim 2.6.2*b*
 centim 2.6.3.3.2*a*, 3.1 (q. 28), 3.1.2.1*c*
 centímetre 3.1.1.2*c*
 centpeus 4.3, 4.3.2.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 centre 2.6.3.3.2*a*
 centreafricà 4.3

- centredreta 4.3.2.2*k*
 centrifug 2.7.4.3*a*, 3.1.1.2*b*
 cenyir 2.6.3.3.2*a*
 cep 2.6.3.3.2*a*, 2.7.1.2*b*
 ceptre 2.7.1.2*d*
 cera 2.6.3.3.2*a*
 cerç 2.6.3.3.3*d*
 cercar 2.6.3.3.2*a*
 cercatòfones 3.1.1.5
 cercle 2.6.3.3.2*a*
 cèrcol 3.1.2.1
 cèrcol 2.2.2.2
 Cerdanya 2.6.3.3.2*a*
 cereal 2.6.3.3.2*a*
 cerebel 2.7.2.4
 cerebral 2.7.2.4
 Ceret 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*a*
 cerimònia 2.6.3.3.2*a*
 cerndre 2.4.1
 cerndràs 2.4.1
 cerndriem 2.4.1
 cert 2.6.3.3.2*a*
 certa 2.2.2.3*a*
 certes 2.2.2.3*c*
 cervell 2.6.1 (q. 15), 2.6.3.3.2*a*, 2.7.2.4
 Cervera 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2*a*
 cervesa 2.6.2*b*, 2.6.3.3.2*a*
 cèrvix 2.6.7.2*c*
 cérvol 2.6.3.3.2*a*, 3.1.1.2*b*, 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1*c*
 Cervol 3.1.1.8*a*
 ces (del verb *cessar*) 2.6.3.2
 Cèsar 2.6.2*b*, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*a*, 3.1.2.1*c*
 cessar 2.6.3.2, 2.6.3.3.2*a*
 cetorrínid 2.4.2*d*
 Cevenes 2.6.3.3.2*a*
 chaise-longue 1.3, 2.6.7.2, 4.3.2.2*f*
 chardonnay 2.1.3.3*c*, 2.6.7.2
 Chartres 2.6.7.2
 chill-out 4.3.2.2*f*
 cianhídric 2.9.1
 ciberespai 4.3*d*
 Ciceró 2.6.3.3.2*a*
 Cíclades 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*a*
 cicle 2.6.3.3.2*a*
 ciclista 2.2.2.4*a*
 ciclocròs 4.3.2.1*c*
 ciclop 2.7.1.2*b*, 3.1.1.8*a*
 ciència 2.6.3.3.2*a*, 2.6.3.3.2*cI*, 2.8.2*e*, 3.1.2,
 3.1.2.1*d*
 ciència-ficció 3.1.1.5, 4.3.2.2*g*, 4.3.4 (q. 39)
 cigala 2.6.3.3.2*a*
 cigar 2.6.3.3.2*a*
 cigne 2.6.3.3.2*a*
 cigonya 2.6.3.3.2*a*
 cigró 2.4.1 (q. 11), 2.6.3.3.2*a*
 cilindre 2.2.2.3*b*, 2.6.3.3.2*a*
 cim 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*a*,
 3.1.1.4 (q. 29)
 ciment 2.6.3.3.2*a*
 cinc 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2*a*, 2.8.1 (q. 25)
 Cinca 2.6.3.3.2*a*, 2.8.1 (q. 25)
 cincentista 4.3.2.2*a*, 4.3.4 (q. 39)
 Cinc-cents, el 4.3.2.2*a*
 cinc-en-rama 4.3.2.2*e*, 4.3.4 (q. 39)
 cincnervis 4.3.2.1*a*
 Cinctorres 4.3.2.1*a*
 cineclub 2.7.1.2*b*
 cinema 2.6.3.3.2*a*
 cingle 2.6.3.3.2*a*
 cínic 2.6.3.3.2*a*
 cinorrinc 2.4.2*d*
 cinorròdon 1.3*a*, 2.4.2*d*
 cinquanta 2.7.4.1*c*
 cinqué 3.1.2.1
 cinquè 3.1.2.1*a*
 cinta 2.6.3.3.2*a*, 2.7.4.1*b*
 Cinta 2.6.3 (q. 17)
 Cinto 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*b*
 cinyell 2.6.3.3.2*a*
 Ció 2.6.3.3.2*a*
 circ 2.6.3.3.2*a*
 Circàssia 2.6.3.3.2*b*
 Circe 2.6.3.3.2*a*
 circuit 3.2.2.1*b*
 circuït 3.2.2.1*b*
 circular 2.6.3.3.2*a*
 circumcidar 2.8.2*e*
 circumdant 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*
 circumferència 2.8.2*b*
 circumflex 2.8.2*b*
 circumloqui 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*
 circumnavegació 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*
 circumnavegar 4.3.1.1
 circumscripció 2.8.2*e*
 circumspecte 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*, 4.3*d*
 circumstància 2.6.3.3.2*cI*, 2.8.2*e*
 circumvallació 2.7.2.2*b*, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*c*
 circumveí 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*c*
 circumvolució 2.8.2*c*
 cirera 2.6.3, 2.6.3.3.2*a*
 ciri 2.6.3.3.2*a*
 Ciríac 2.7.4.3*a*
 Ciril 2.5.2*e*, 2.6.3.3.2*a*

- Cirilla 2.5.2e
 ciríl·lic 2.5.2e
 cirroestrat 4.3d
 cirurgia 2.6.3.3.2a
 cisalla 2.6.3.3.2a
 cisalpí 3.2.1h, 4.3.1.1
 Cisco 2.6.3.3.2a
 Cisjordània 4.3.1.1, 4.3.1.2b, 4.3.4 (q. 39)
 cistell 2.6.3.3.2a
 Cister 3.1.1.8a
 cita 2.6.3.3.2a
 citar 2.7.4.1b
 *ciureny 1.2
 ciutadà 2.7.3.2b
 ciutadella 2.7.3.2b
 Ciutadella 2.6.3.3.2a
 ciutat 2.6.3.3.2a, 2.7.3.2b
 civada 2.6.3.3.2a, 2.7 (q. 22)
 civil 2.6.3.3.2a
 civilització 2.6.5a
 clar 2.1 (q. 1), 2.4.3b, 2.7.4.1a, 3.1.1.3
 clara 2.4.3b
 Clara 2.7 (q. 22)
 claredat 2.7.3.2b
 clares 2.6.3 (q. 17)
 claror 2.4.3b
 classe 2.1.3.1, 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.4c
 clau anglesa 4.3.3.1a
 clau de sol Vg. *sol*, *clau de*
 claudàtor 3.2.1c
 Claudi 2.7.4.1a
 clàxon 2.10a
 Clemència 2.6.3.3.2cI
 clenxa 2.6.7.2b
 clepsa 2.6.3.1b, 2.7.1.2d
 clientela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 client-servidor, xarxa 4.3.2.2k
 clímax 2.10c, 3.1.1.2b
 clítoris 3.1.1.2c
 clixé 2.1.3.1, 2.6.7.2c, 2.10 (q. 27), 2.10a,
 3.1.2.1a
 cloc-cloc 4.3.2.2c
 cloçpiu 1.3b, 4.3.2.2c
 cloïssa 3.2.2.1 (q. 33)
 clorhídric 2.9.1
 clorofil·la 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 clòtxina 2.6.7.4a
 clouen 3.1.1.1a
 cloure 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 clown 2.1, 2.1 (q. 1)
 club 2.7 (q. 22), 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5
 (q. 24)
 Cnossos 2.1.3.3b
 ço 2.1.2 (q. 3), 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17),
 2.6.3.3.3a
 coadjuvar 2.7.3.2c
 coautor 4.3.1.1
 cobdícia 2.7.1.2d, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23),
 2.7.5 (q. 24)
 cobla 2.7.1.1
 Coblença 2.6.3.3.3c
 cobrellit 4.3
 coça 2.6.3.3.3b
 cocció 2.6.4b
 còccix 2.6.7.2c, 2.10c
 Cochs 2.9.1
 cocou 4.3.2.2c
 còdol 3.1.2.2 (q. 31)
 Codorniu 3.1.1.2a
 coent 2.1.1
 coet 2.9.1
 Coforb, Rossinyol i Vg. *Rossinyol i Coforb*
 cognom 2.7.4.3c
 cohesió 2.6.2b, 2.9.1
 cohibir 2.9.1ç
 cohort 2.9.1
 Coïmbra 2.7.2.2b, 3.2.2.1b
 coincidir 3.2.2.2d
 coïssor 2.6.3.2aIII
 coit 3.2.2.1b
 coital 1.3, 3.2.2.1b
 coix 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.7.3, 2.10c
 coixí 2.1.3.1, 2.6.7.3
 col 2.2
 colcrem 4.3.2.1c
 còlera 3.1.1.2c, 3.1.2.2c
 coliflor 1.2, 4.3.2.1a, 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 *col-i-flor 1.2
 coliflors 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 colínia 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Colitzà 2.6.5a
 Còll 3.1.3
 Coll d'en Rabassa, es 4.3.3.3
 colaborar 2.5.2a
 collage 2.1.3.1
 col·lateral 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a, 4.3.1.1
 col·legi 2.1.2, 2.1.2 (q. 3), 2.5.2, 2.6.6.3
 (q. 20), 3.2.1e
 collí 2.2.2.2 (q. 8)
 collia 2.2.2.2 (q. 8)
 collibè, a 3.1.2.1a, 4.3.2.1a
 collim 2.2.2.2 (q. 8)
 col·lineal 2.5.2 (q. 13)
 collir 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.2 (q. 8)

- collirà 2.2.2.2 (q. 8)
colliria 2.2.2.2 (q. 8)
collitigant 2.5.2a
colliu-me'ls Vg. 'ls, *colliu-me*
colloidal 1.3f, 3.2.2.1b
colloide 1.3f, 3.2.2.1b
colloqui 2.5.2a
Collserola 2.6.3.1b
colltòrcer 4.3, 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
colltort 2.1.3.1 (q. 4)
cologaritme 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
colom 2.8.1 (q. 25)
colònia 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
colonitzador 2.6.5a
colonoscòpia 1.3, 4.3d (q. 36)
color 2.5.1 (q. 12), 2.7.4.1a
coloraina 3.1.1.1c
colós 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
colpidor 2.4.3c
Columbrets 2.7.2.2b
columna 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
colze 2.1 (q. 1), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
Comaloforno 2.2.2.3b
comanxe 2.6.7.2b
Coma-ruga 2.4.2, 4.3.2.2d
combat 2.7.2.2b, 2.7.2.5 (q. 23), 2.8.2 (q. 26),
2.8.2a
comboi 2.7.2.2b
comèdia 3.1.2.1d
començ 2.6.3.3.3d
començar 2.4.3a
comenci 2.1.2
començo 2.1.2
Comenge 2.6.6.1b
comerç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3d
comerçant 2.6.3.3.1
comí 2.2.2.2
comissaria 2.6.3.2aV
comissió 2.6.3.2aV
comité 3.1.2.1
comité 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
commedia dell'arte 4.3.2.2f
commemoració 2.8.2a
commemorar 2.8.2 (q. 26)
commoció 2.8.2a
commogut 3.1.2.2a
commòs 3.1.2.2a
commoure 2.8.2 (q. 26), 3.1.2.2a
commous 3.1.1.2a
còmoda 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.1.6
còmodament 3.1.1.6
còmode 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
company 2.8.2 (q. 26)
companyia 2.1.3.1 (q. 4)
compàs 2.6.3.2aI
compassar 2.6.3.2aI
compassió 2.6.3.2a
compassos 2.6.3.2aI
complau 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
complex 2.6.4aII, 2.10c
complexió 2.6.4aII
complexos 2.2.2.3d
compositor 2.4.3c
Compostella 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
compra 2.2.2.1
compra'n Vg. 'n, *compra*
comprar 2.8.2 (q. 26)
comprar-se'n Vg. -se'n, *comprar*
compravenda 4.3.2.1a, 4.3.2.2k, 4.3.3.1
(q. 37), 4.3.4 (q. 39)
compravendes 4.3.3.1 (q. 37)
comprén 1.3c, 3.1.2.1
comprèn 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
comprenc 2.7.4.3a
comprendre 2.4.1
comprença 2.7.4.3a
comprenqui 2.7.4.3a
compres 3.1.2.1a
compreu's-en Vg. 's-en, *compreu*
compreu-me-la Vg. -me-la, *compreu*
compromís 3.1.1.2a
compromissari 2.6.3.2aV
comprov 2.3.2a
comprovar 2.3.2a
comptable 2.2.2.4c, 2.8.3, 3.2.1b
comptar 2.4.3a, 2.8.3
compta-revolucions 4.3.2.2d
compte 2.2.2.3b, 2.7.1.2a, 2.8.3
compte corrent 4.3, 4.3.3.1a
comptecorrentista 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
còmput 3.1.1.2b, 3.1.2.2 (q. 31)
com-s'ha-fet 4.3.2.2e
comtal 2.8.2e
comtat 2.8.2e
comte 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e, 2.8.3
comte rei 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
comtes reis 4.3.3.1 (q. 37)
comtessa 2.6.3.2aII, 2.8.2e
comtessa reina 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
comú 2.1 (q. 1), 2.2.1 (q. 6), 2.2.2.1 (q. 7),
3.1.1.2a
conat 2.8.2dI
còncau 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2
(q. 31), 3.1.2.2b, 4.3a

- concavoconvex 4.3a, 4.3.2.1b
 concebre 2.6.3.3.2c, 2.7.1.2b
 concep 2.7.1.2b
 Concepció 2.6.3.3.2cII, 2.7.1.2d
 concepte 2.6.3.3.2c, 2.7.1.2d
 concert 2.6.3.3.2c
 concís 2.6.3.3.2c
 conciuatà 2.2.2.2
 conclave 3.1.1.8b
 conclòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 concurr 2.4.1
 concórrer 2.4.3a, 3.1.2.2b
 condemna 2.8.2 (q. 26)
 condemnar 2.8.2d
 conducció 2.6.4b, 2.7.4.3c
 conductor 2.6.4b
 conduí 3.1.1.1
 conduïa 3.1.1.1, 3.2.2.1c
 conduïen 3.2.2.2a
 conduïeu 3.2.2.2a
 conduir 3.2.2.2c
 coneguérem 3.1.2.1c
 coneguéssiu 3.1.2.1 (q. 30)
 coneix 3.1.1.4 (q. 29)
 coneixença 2.6.3.3.3c
 conéixer 3.1.2.1
 conèixer 2.4.3a, 2.6.7.3, 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1c
 conixeré 3.1.1.2a
 confés (del verb *confessar*) 1.3c, 2.6.3.2,
 3.1.2.1b
 confessar 2.6.3.2, 2.6.3.2aV, 2.8.2 (q. 26),
 2.8.2b
 confiança 2.6.3.3.3c, 2.8.2b
 confiar 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15)
 confirmar 2.1.1 (q. 2)
 confit 2.8.2 (q. 26)
 Conflent 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 confondre 2.8.2b
 confort 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 confós 3.1.2.2a
 Confuci 2.6.3.3.2b, 2.8.2b
 confús 3.1.1.2a
 confusió 2.6.2b
 Congo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 Congost 2.7.4.2a
 congre 2.8.1 (q. 25), 2.8.2
 congrés 2.6.3.2aI, 3.1.2.1a
 congressista 2.6.3.2aI
 congressos 2.6.3.2aI
 conhort 2.9.1
 cònic 3.1.2.2b
 conill 2.2.2.2
 conjectura 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 cònjuge 2.6.6.1a, 3.1.2.2 (q. 31)
 conjunció 2.6.3.3.2cII
 conjunt 2.6.6.1a
 connacional 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 connat 2.8.2dI
 connatural 2.8.2dI
 connectar 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 connector 2.8.2dII
 connex 2.8.2dII
 connexió 2.6.4aII, 2.8.2dII
 connivència 2.8.2dII
 connotar 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 connovici 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 connubi 2.8.2dI
 connumerar 2.8.2dI
 conquilla 2.8.2e
 Conrad 2.4.1 (q. 11), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24),
 2.8.2 (q. 26)
 conreu 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.8.2e
 consciència 2.6.3, 2.6.3.3.2cI
 conscient 2.1.1 (q. 2), 2.6.3
 consell 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c, 2.6.3.1b, 2.8.2e
 conseqüència 2.7.4.1c
 conserv 2.6.1
 conservar 2.6.1
 consiliari 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 consol 2.6 (q. 14)
 Consol 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1b
 consumé 3.1.2.1a
 consumés 3.1.1.2a
 conspicu 2.7.4.1c
 conspícua 2.7.4.1c
 conspícues 3.1.1.1b
 conspiciütat 2.7.4.1c
 Constança 2.6.3.3.3c
 constància 2.6.3.3.2c
 Constantinoble 2.7.2.2a
 constellació 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 constrènyer 4.3d
 consuetud 2.7.3.2b
 consumpció 2.8.3
 conte 2.8.3
 conté 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 contén 3.1.2.1 (q. 30)
 contén-te 3.1.2.1b
 Contijoch 2.7.4.1e
 continua 3.1.1.2c
 contínua 3.1.1.2c
 continuar 2.2.2.3e, 3.1.1.2c
 continuïn 3.1.1.1c

- continuista 3.2.2.2*b*
 continuu 2.2.2.3*e*
 contínuum 3.2.2.2*e*
 contra 2.4.1 (q. 11)
 contra corrent, nedar 4.3.1.3
 contra rellotge, cursa 4.3.1.3, 4.3.3.2 (q. 38)
 contraatac 4.3
 contraespionatge 4.3*d*
 contraindicada, medecina 4.3.1.3
 contraindicar 3.2.2.2*d*, 4.3*b*
 contrapel, a 1.3*e*, 3.1.3
 contrapés (del verb *contrapesar*) 1.3*c*,
 3.1.2.1*b*
 contrapès 4.3*a*
 contrareforma 2.4.2, 4.3*c*
 contrarellotge 1.3, 1.3*b*, 4.3.1.2*a*, 4.3.3.2
 (q. 38), 4.3.3.2*a*
 contrarestar 2.4.2
 contrarevolució 4.3.1.1
 contrasentit 4.3*c*, 4.3.1.1, 4.3.4 (q. 39)
 contrasenya 2.6.3.1*e*
 contrastar 4.3*d*
 contrastemps 4.3
 contres, valorar els pros i els 4.3.1.3
 convalescent 2.6.3
 convé 3.1.2.1*b*
 convèncer 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.3*a*, 2.8.2*c*,
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 convent 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*c*
 conversa 2.8.2, 2.8.2*c*
 convertir 2.8.2 (q. 26)
 convex 2.6.4*aII*
 convid 2.7.3.2*b*
 convidar 2.7.3.2*b*, 2.8.2 (q. 26)
 convidit 2.8.2*c*
 convuls 2.7.2.3*a*
 Conxa 2.6.7.2*b*, 2.8.2 (q. 26)
 conyac 2.7.4.3*b*
 coordinador 3.2.1*h*
 cop 2.1.1 (q. 2), 2.7.1.2*b*, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.3,
 3.1.1.4 (q. 29)
 copa 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7.1.1
 Copenhaguen 2.9.2*c*
 còpia 2.1.2 (q. 3)
 copsar 2.7.1.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 copyright 2.1 (q. 1), 4.3.2.2*f*
 cor ('conjunt de persones que canten
 plegades') 2.9.1
 cor ('òrgan') 2.1.1 (q. 2), 2.4.3, 2.7 (q. 22)
 coral 2.9.1
 corall 2.5.2*c*
 corallí 2.5.2*c*
 coralligen 2.5.2*c*
 corallorrixa 2.4.2*d*
 coratge 2.1.3.2, 2.6.6.2*b*, 2.6.6.4*a*
 coratgia 2.6.6.2*b*, 2.6.6.4*a*
 coratjós 2.6.6.4*a*
 corb ('ocell') 2.7.1.2*a*, 2.7.2.4
 corb ('no dret') 2.1 (q. 1), 2.7.2.2*d*, 2.7.2.5
 (q. 23)
 corba 2.7.2.4
 corbar 2.2.2.2
 corbató 2.7.1.2*a*, 2.7.2.4
 corbera 2.7.1.2*a*, 2.7.2.4
 corc 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*a*
 Corçà 2.6.3.3.3*c*
 corcar 2.7.4.3*a*
 corda 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*a*, 2.4.1 (q. 11)
 Còrdova 2.6.1 (q. 15)
 cordur 4.3.2.1*a*
 Corea 2.7.4.1*a*
 co-rector 1.3*b*, 4.3.1.3
 Corfú 2.6.1 (q. 15)
 corimori 4.3.2.2*c*
 Corint 2.7.3.2*a*
 corinti 2.7.3.2*a*
 corista 2.9.1
 córner 3.1 (q. 28), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*b*
 corr 2.4.1
 corre 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.3*e*
 correbou 4.3.2.1*a*
 còrrec 3.1.2.2*b*
 corrector 1.3*b*
 correquita, a 2.7.4.1*c*, 4.3.2.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 corredemptor 2.4.2*a*
 corredor 2.4.3*c*
 correferent 1.3*a*, 2.4.2*a*
 corregir 2.6.6.1*b*, 2.6.7.4*c*
 corregnar 2.4.2*a*, 4.3.1.1
 correligionari 2.4.2*a*
 correpressor 2.4.2*a*
 córrer 2.2.2.1 (q. 7), 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*g*,
 2.4.3*a*, 3.1, 3.1.1.2*b*, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*b*
 corrieriem 2.2.2.3*g*
 corresponsable 2.4.2*a*
 corretja 2.6.6.2*a*
 corretjut 2.1.3.2, 2.6.6.2*a*, 2.6.6.3 (q. 20)
 corrig 2.6.7.4*c*
 cor-robot 4.3.2.2*e*
 corroïen 3.2.2.1*c*
 corroïnt 3.2.2.2*c*
 corroís 3.2.2.2*a*
 corroïssin 3.2.2.2*a*
 corrs 2.4.1

- corrupció 2.6.3.3.2cII, 2.7.1.2d
 Còrsega 2.6.3.1b, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 cortés 3.1.2.1
 corticoesteroide 1.3c, 4.3d
 *corticosteroide 1.3c
 còrvids 2.7.2.4
 cos 3.1.1.3, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Còs, carrer del 3.1.3
 cosac 2.6.2b
 cosecant 2.6.3.1e
 cosí 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.2b
 cosí germà 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 cosia 2.2.2.2 (q. 8)
 cosim 2.2.2.2 (q. 8)
 cosina germana 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 cosins germans 4.3.3.1 (q. 37)
 cosir 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 cosirà 2.2.2.2 (q. 8)
 cosiria 2.2.2.2 (q. 8)
 Cosme 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d
 cosmos 2.2.2.4b
 cossi 2.6.3.3.2b
 costa 2.7.3.1
 Costa Rica 4.3.3.3, 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 costa-riqueny 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 costat 3.2.1b
 Costitx 2.6.7.4d
 Costoja 2.6.6.1a
 Cotlliure 2.5.3, 2.7.3.2d
 cotna 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24), 2.8.2d, 3.2.1d
 cotó fluix 4.3.3.1a
 cotó-en-pèl 1.3b, 3.1.1.5, 4.3.2.2g
 cotxe 2.1 (q. 1), 2.1.3.2, 2.2.2.3b, 2.6.7.4a,
 2.6.7.5 (q. 21)
 coudinar 4.3.2.1a
 covard 2.7 (q. 22), 2.7.3.2a
 cove 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 cowboy 1.3, 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 coxofemoral 2.10a
 creació 3.1.2.2 (q. 31)
 crear 3.2.2.1b
 crec (del verb *creure*) 2.7.4.3b
 crèdit 2.7 (q. 22), 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 creditor 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 crèdul 3.1.2.1c
 creença 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c
 creï 3.1.1.1c, 3.2.2.1b
 creia 3.1.1.2c
 creïble 3.2.2.1b
 creïem 3.1.2.1
 creïem 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 creïlla 3.2.2.1b
 creïn 3.2.2.1b
 creïs 3.2.2.1b
 creixen ('planta') 3.1.2.1c
 créixens 3.1 (q. 28), 3.1.2.1c
 Creixenturri 2.6.7.3
 créixer 2.4.3a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 cremar 2.7.4.1a
 crémor 3.1.2.1c
 cremors 2.4.3
 crescendo 2.6.7.2
 cresp 2.6.3.1c, 2.7.1.2a
 Cresques 2.2.2.3c
 creu 2.1 (q. 1), 2.2.2.3e
 creuar 2.2.2.3e, 3.2.1c
 creueu 3.2.1c
 creu-te'l Vg. 'l, *creu-te*
 Crexells 2.6.7.3
 crid 2.7.3.2b
 cridadissa 2.6.3.2aIII
 cridaner 2.4.3c
 cridar 2.7.3.2b, 2.7.4.1a
 Crimea 2.7.4.1a
 crin 3.1.1.3
 cripta 2.7.1.2d
 crisàlide 2.2.2.4c
 crisi 2.6.2b
 Crist 2.7.3.2a
 cristall 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 cristallí 2.5.2c
 cristallitzar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 cristià 2.7.3.2a
 Cristina 2.6.3 (q. 17)
 Cristòfol 3.1.2.2b
 crit 2.4.1 (q. 11), 2.7.3.2b
 Críties 2.2.2.3c
 Croàcia 2.6.3, 2.6.3.3.2b
 croat 2.6.3
 cromlec 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
 cromorrinorrea 2.4.2d
 cromosoma 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1e, 4.3c
 crònica 3.1.2.2c
 cronostratigrafia 1.3c, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 *cronostratigrafia 1.3c
 cros 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 crossa 2.6.3 (q. 17)
 cru 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 crucifix 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10c
 cruïlla 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b
 cruixent 2.6.7.3
 cruixir 2.6.7.3, 2.7 (q. 22), 2.10c
 cruzeiro 2.6.2b
 ctenòfors 2.1.3.3b

cua 2.7.4.1c, 3.1.1.1
 cub 2.1.1 (q. 2), 2.7, 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5
 (q. 24)
 cubell 2.7.2.2c
 cucafera 4.3.2.1a
 cucurutxo 2.6.7.4a
 cucut 4.3.2.2c
 cuejar 2.7.4.1c
 cueta 2.7.4.1c
 cuidar 2.7.4.1c
 cuina 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c
 cuinar 2.7.4.1c
 cuir 2.7.4.1c
 cuirassa 2.6.3.2aIII, 2.7.4.1c
 cuiro 2.2.2.3b, 2.7.4.1c
 cuit 2.7.4.1c
 cuita 2.7.4.1c
 cuitacorrents, a 1.3b, 4.3.2.1a
 Cuixà 2.6.7.3
 cuixé 2.6.7.3
 culdellàntia 3.1.1.5, 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
 cul-de-sac 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 cull 2.2.2.2 (q. 8)
 culla 2.2.2.2 (q. 8)
 cullen 2.2.2.2 (q. 8)
 Cullera 2.7.4.1a
 culli 2.2.2.2 (q. 8)
 cumulonimbus 4.3.2.1b
 cunnilingus 2.8.2dII
 cuota 2.7.4.1c
 cup 2.7, 2.7.1.2b, 2.7.2.2c
 Cupido 2.2.2.3b
 curaçao 2.6.3.3.1
 curios 2.6.2b
 curioses 2.6.2b
 curiosos 2.6.2b
 curroc 2.7.4.3b
 curs 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.3.1d
 cursa 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1b
 curt 2.6.3, 2.7.4.1a
 curta 2.1 (q. 1)
 curtcircuit 4.3.2.1a, 4.3.3.1 (q. 37)
 curtcircuits 4.3.3.1 (q. 37)
 curvatura 2.2.2.2, 2.7.2.4
 curvilini 2.7.2.4, 4.3.2.1b
 cus (del verb *cosir*) 2.2.2.2 (q. 8)
 cusa 2.2.2.2 (q. 8)
 cuscús 2.6.3
 cusen 2.2.2.2 (q. 8)
 cusi 2.2.2.2 (q. 8)
 cúspide 2.2.2.4c

D

d'11,5 milions d'euros 4.1.2a
 d'Alacant, Soc 4.1.1
 d'àlef 4.1.3 (q. 34)
 d'àlef, precedit 4.1.2h
 d'alfa 4.1.3 (q. 34)
 d'ara 4.1.3 (q. 34)
 d'ara, fet 4.1.1
 d'asimetries, un seguit 4.1.1
 d'ATS 4.1.3 (q. 34)
 d'ATS, títol 4.1.1
 d'El Álamo, el desert 4.2.2c
 d'El Callao, el port 4.1.2g
 d'«El Club de Butxaca», Tinc llibres 4.1.2g
 d'El Greco, l'estil 4.2.2c
 d'El Niño, el corrent 4.2.2c
 d'*El quadern gris*, És l'autor 4.1.2g
 d'El Salvador, la República 4.2.2c
 d'El Siglo, les rebaixes 4.1.2g
 d'*El Temps*, Llegeix un article 4.1.2g
 d'*Els mestres cantaires de Nuremberg*,
 l'obertura 4.2.2b
 d'Els Pets, un concert 4.1.2g
 d'Els Quatre Gats, la tertúlia 4.1.2g
 d'en Jaume, el fill 4.1.1
 d'evasió 3.2.1
 d'FM, una emissora 4.1.2a
 d'handbol, un jugador 2.9.2c
 d'honor 4.1.3 (q. 34)
 d'honor, paraula 4.1.1
 d'hússar, un uniforme 2.9.2c
 d'ind., pres. 4.1.2c
 d'ira, esclat 4.1.1
 d'«irrepetible», El conseller va qualificar
 aquest fet 4.1.2g
 d'Jdànov, un discurs 4.1.2b
 d'LSD, una dosi 4.1.2a
 d'obrir, Acaben 4.1.1
 d'òmicron 4.1.3 (q. 34)
 d'or 4.1.3 (q. 34)
 d'or, anell 4.1.1
 d'Ors, Eugeni 4.1.1
 d'ungles, esmalt 4.1.1
 d'Urgell 4.1.3 (q. 34)
 d'Urgell, la Seu 4.1.1
 Dachs 2.9.1
 Dàcia 2.6.3.3.2b
 dacriorrinostomia 2.4.2d
 dacsca 2.6.4c, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 dactilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 Dafne 2.2.2.4c, 2.6.1

- Dai-dai, escar d'en 4.3.2.2c
 dalai-lama 4.3.2.2f
 Dalila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 dama 2.7.3.1
 damajoana 1.2
 *dama-joana 1.2
 Damas 2.2.2.3c, 3.1.1.2b
 Damasc 2.7 (q. 22), 2.7.4.3a
 damascè 2.7.4.3a
 damasquí 2.7.4.3a
 damisella 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 damnació 2.8.2d
 Dàmocles 3.1.1.8c
 dàncing 2.6.3.3.1
 Daniel 2.5.2f
 Daniela 2.5.2f
 dansa 2.2.2.3a, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c, 2.8.2e
 Dant 2.7.3.2a
 dantesc 2.7.3.2a
 Danubi 2.7.3.1
 dar 2.4.3a, 3.1.3 (q. 32)
 darrer 2.4.3b
 darrera (adjectiu) 2.4.3b
 *darrera (adverbi) 1.2
 darrere 1.2
 darrers 2.4.3
 Datzira, la 2.6.5a
 davant 2.2.2.2
 David 2.1 (q. 1), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 de 2.2.2.2, 3.1.1.3
 de a 4.1.3 (q. 34)
 de As, 10 mg 4.1.2f
 de efa, seguit 4.1.1
 de ema 4.1.3 (q. 34)
 de *escriure és escrivint*, El gerundi 4.1.2g
 de facto 4.3.2.2f
 de halar 4.1.3 (q. 34)
 de halar, ganes 2.9.2c, 4.1.2e
 de has! i hums!, un discurs ple 4.1.2e
 de he, seguit 4.1.2h
 de Hèlsinki, la Universitat 2.9.2c
 de hiena, riure 4.1.2d
 de Hollywood 4.1.3 (q. 34)
 de Hollywood, els actors 4.1.2e
 de Huelva 4.1.3 (q. 34)
 de Huelva, És 4.1.2d
 de hui 4.1.3 (q. 34)
 de hui, la premsa 4.1.2d
 de i, davant 4.1.1
 de Ialta, la conferència 4.1.2d
 de iode 4.1.3 (q. 34)
 de iode, tintura 4.1.2d
 de l'Àngel, Portal 4.2.2a
 de l'arbre, baixa 4.2.2a
 de l'home, parla 4.2.2a
 de matí, S'han llevat molt 4.3.3.2 (q. 38)
 de més, Tant de bo no hagués parlat
 4.3.3.2 (q. 38)
 *de motu propio 4.3.2.2f
 de S 4.1.3 (q. 34)
 de S, en forma 4.1.1
 de scherzos 4.1.3 (q. 34)
 de scherzos, un repertori 4.1.2b
 de soca-rel 4.3.2.2d
 de Sri Lanka, la República Democràtica
 4.1.2b
 de Stern 4.1.3 (q. 34)
 de Stern, la teoria 4.1.2b
 debellar 2.5.2f
 dèbil 3.1.2.1, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 dèbit 2.7.2.4
 debitor 2.7.2.4
 debitori 2.7.2.4
 debò, de 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Dèbora 1.3, 2.7.1.1
 dec 2.7.4.3b
 decatló 2.7.3.2d
 decaure 2.2.2.2
 decemvir 2.8.2c
 decenni 2.8.2dII
 decep (del verb *decebre*) 2.7.1.2b
 decidir 2.6.3.3.2b
 dècima 3.1.2.1d
 decisió 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 decreïxer 3.1.2.1c
 decret llei 4.3, 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b
 decrets llei 4.3.3.1 (q. 37)
 deduirien 3.2.2.2c
 deessa 2.6.3.2aII
 defèn 3.1.2.1b
 defensa 2.6.3.3.3c
 dèficit 3.1.1.2c, 3.1.2.1 (q. 30)
 defunció 2.6.3.3.2cII
 dehiscent 2.9.1
 deia 2.2.2.3e
 Deià 2.1 (q. 1)
 dèiem 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 deien 3.1.1.1a
 deífic 3.2.2.2a
 deificar 3.2.2.2a
 deixa'ls Vg. 'ls, *deixa*
 deixa'ns Vg. 'ns, *deixa*
 deixar 2.6.7.3
 deixar-los Vg. -los, *deixar*

- déjà-vu 4.3.2.2*f*
 dejuni 2.6.6.1*a*
 del 3.1.1.3, 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 del Halley, el ròssec 4.1.2*e*
 del poble, torna 4.2.1
 del Vendrell, és 4.2.1
 deler 2.2.2.2
 Delfos 2.2.2.4*b*
 Delhi 2.9.2*c*
 Dèlia 3.1.2.1*d*
 delícia 2.6.3.3.2*b*
 delicte 2.7.4.3*c*
 delinqüent 2.7.4.1*c*, 3.2.1*c*, 3.2.2.1*a*
 delinqüescent 2.6.3
 delirium tremens 4.3.2.2*f*
 dellà-ahir 3.1.1.5, 4.3.2.2*g*
 dels 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 dels pares, parla 4.2.1
 delta 2.2.2.4*a*
 demà 2.1.2 (q. 3), 3.1.1.2*a*
 demagog 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 demagògia 3.1.1.8*c*
 demanadissa 2.6.3.2*a*III
 dematí 4.3.3.2*a*
 dematins, S'ha buscat una feina pels 4.3.3.2 (q. 38)
 demés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*, 4.3.3.2*c*
 demés, poc aplicat, És deixat i, 4.3.3.2 (q. 38)
 demiürg 3.2.2.2*a*
 demiúrgic 3.2.2.2*a*
 demòcrata 2.2.2.4*a*
 democratacristia 3.1.1.5
 Dènia 2.7 (q. 22), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 dènou 1.3, 3.1.1.2*b*
 déntol 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1*c*
 denúncia 2.6.3.3.2*c*
 depèn 3.1.2.1*b*
 depilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*e*
 depressió 2.6.3.2*a*V
 dèria 3.1.2.1*d*
 dervix 2.6.7.2*c*
 des (contracció) 4.2.1
 des Cardassar, Sant Llorenç 4.2.1
 des jovent, coses 4.2.1
 desacord 2.6.2*b*
 desaparèixer 2.6.2*b*
 descabdellar 2.7.1.2*c*
 descalç 2.6.3.3.3*d*
 descalça 2.6.3 (q. 17)
 descarat 2.2.2.2
 descendir 2.6.3
 desclòs 3.1.2.2*a*
 descompassar 2.6.3.2*a*I
 descomptar 2.8.3
 desconnectar 2.8.2*d*II
 descosir 2.2.2.2
 descripció 2.6.3.3.2*c*II, 2.7.1.2*d*
 descuidar 2.7.4.1*c*
 Desdèmona 2.6.2*d*
 desdir 2.6 (q. 14), 2.6.2*d*
 desembós 1.3*c*, 3.1.2.2*a*
 desembre 2.6.2*b*, 2.8.2*a*
 desenfrén 3.1.2.1*b*
 desenvolupar 2.8.2*c*
 desert 3.1.1.1
 desesperar 4.3*d* (q. 36)
 desestalinització 4.3*d*
 desfer 2.2.2.2, 4.3.1.1
 desfer-se't Vg. 't, *desfer-se*
 desglòs 1.3*d*, 3.1.2.2*a*
 deshonest 2.6.2*b*
 desig 2.1.3.1, 2.2.2.3*d*, 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*, 2.6.7.4*c*, 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.3.1, 3.1.1.4 (q. 29)
 desimbolt 2.7.2.2*b*
 desitj 2.6.6.3
 desitjar 2.6.6.4*c*, 2.6.7.4*c*
 desitjos 2.2.2.3*d*, 2.6.7.4*c*, 2.6.7.5 (q. 21)
 desitjós 2.6.6.4*c*
 desmaiar 3.2.2.1*c*
 desnivell 2.6.2*d*
 desoïen 3.2.2.1 (q. 33)
 desoiré 3.2.2.2*c*
 desorden 3.1.2.1*b*
 desorganitzar 3.2.1*h*
 desòs (del verb *desossar*) 3.1.2.2*a*
 desossar 3.1.2.2*a*
 desoxigenació 2.6.4*a*I
 desoxiribonucleic 2.4.2
 despatx 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.7.4*d*, 2.6.7.5 (q. 21)
 despatxar 2.6.7.4*d*, 2.7.5 (q. 24), 3.2.1*d*
 despatxos 2.1.3.2, 2.6.7.4*d*
 despèn 3.1.2.1*b*
 despesa 2.6.2*b*
 desprèn 3.1.2.1*b*
 desprendre 3.1.2.1*a*
 després 2.1.2 (q. 3), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 després 3.1.2.1*a*
 després-dinar, al 4.3.2.2*g*
 despús-ahir 3.1.1.5, 4.3.2.2*g*
 despús-anit 4.3.2.2*g*
 despús-demà 3.1.1.5, 4.3.2.2*g*
 desratitzar 2.4.1 (q. 11)

- dessabor 2.6.3.2aIV
 dessagnar 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIV
 dessalar 2.6.3.2aIV
 desservei 2.6.3.2aIV
 dessuar 2.6.3.2aIV
 destil 2.5.2
 destillar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 destorb 2.7.1.2a
 destorbar 2.7.1.2a
 destròs 1.3c, 3.1.2.2a
 destrossar 2.6.3.2aI
 destrucció 2.6.3.3.2cII
 desuetud 2.7.3.2b
 desxifrar 2.6.7.2b
 detall 2.5.1 (q. 12)
 deu 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 deu (del verb *deure*) 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23),
 3.1.3 (q. 32)
 déu 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 Déu 2.1 (q. 1)
 deu, Cinc i cinc fan 3.1.3 (q. 32)
 Déu, creure en 3.1.3 (q. 32)
 deu del matí, les 3.1.3 (q. 32)
 deu diners, Em 3.1.3 (q. 32)
 deu en física, He tret un 3.1.3 (q. 32)
 deu pressa, No us 3.1.3 (q. 32)
 deu termal, una 3.1.3 (q. 32)
 Déu vos guard! 4.3.3.2 (q. 38)
 deu-cents 4.3.2.2a
 déu-n'hi-do 1.3b, 4.3.2.2g
 déu-n'hi-doret 4.3.2.2g
 deure 2.7.2.3c, 2.7.2.4, 3.1.3 (q. 32)
 deus 3.1.3 (q. 32)
 déus 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 deus, S'eixuguen les 3.1.3 (q. 32)
 deus cent euros, Em 3.1.3 (q. 32)
 déus grecs, els 3.1.3 (q. 32)
 deus seguits, Han sortit dos 3.1.3 (q. 32)
 déu-vos-guard 1.3, 3.1.3, 4.3.2.2e, 4.3.3.2a
 déu-vos-guard molt afectuós, Un 4.3.3.2
 (q. 38)
 devem 2.7.2.4, 2.7.2.5 (q. 23)
 devient 2.7.2.3c
 deveu 2.7.2.3c
 devia 2.7.2.4
 Dexeus 2.6.7.3
 dextrina 2.10b
 dextrorrotatori 2.4.2
 dia 2.1 (q. 1), 2.2.2.4a, 2.7 (q. 22), 2.7.3.1,
 3.1.1.1
 diable 2.7.1.1
 diafragma 2.2.2.4a, 2.7.4.3c
 diagnòstic 2.7.4.3c
 dialèctica 3.1.1.1
 diàleg 2.1 (q. 1), 2.3.2a, 2.7.4.3a
 dialogar 2.7.4.3a
 dialògic 2.7.4.3a
 Diana 2.1 (q. 1), 2.7.3.1
 diarrea 2.4.2d
 diàstole 4.3d, 4.3d (q. 36)
 diazocompost 2.6.2b
 dibuix 2.1.3.1, 2.6, 2.6 (q. 14), 2.6.7.3,
 2.6.7.5 (q. 21)
 dic (del verb *dir*) 2.7.4.3b
 dic-dic 4.3.2.2c
 Dídac 2.7 (q. 22), 2.7.4.3a
 dies 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c, 3.1.1.2b,
 3.1.1.4 (q. 29)
 diferència 2.6.3.3.2cI, 3.1.2.1d
 difícil 2.6.3.3.2b, 3.1.1.6
 difícilment 3.1.1.6
 difós 3.1.2.2a
 diftèria 2.1 (q. 1), 2.6.1
 diftong 2.1.1 (q. 2), 2.6.1, 2.6.1 (q. 15),
 2.7.4.3a
 diftongar 2.7.4.3a
 digna 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3a
 digne 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.2.2.3 (q. 9),
 2.2.2.3b, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 dignes 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 dignitat 2.7.5 (q. 24)
 digué 3.1.1.1, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 diguérem 3.1.2
 diguéreu 3.1.2.1c
 digués 3.1.1.2a, 3.1.2.1b
 diguéssim 3.1.2.1c
 diguéssim 3.1.1.2b
 diguéssiu 3.1.1.1, 3.1.1.2b
 dijous 2.6 (q. 14)
 dilluns 2.5.1 (q. 12)
 dimarts 2.4.3
 Dimes 2.2.2.3c
 dimoni 2.8.1 (q. 25)
 dinamo 3.1.1.8b
 dinamoelèctric 3.1.1.5
 dinar 2.2.2.1 (q. 7)
 diners 2.4.3, 2.6.3.1d
 dinosaure 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1e, 4.3c
 dinou 3.1.1.1c, 3.1.1.4 (q. 29)
 dintre 2.8.2 (q. 26)
 diòcesi 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b, 3.1.2.2c
 Diògenes 3.1.2.2 (q. 31)
 Dionisos 2.2.2.4b
 diòptria 3.1.1.8c

- diòxid 4.3.1.1
 dipòsit 2.7a, 3.1.2
 dipositar 2.7a
 dir 2.1.1a, 2.4.3a
 diré 3.1.2.1b
 direcció 2.6.3.3.2cII, 2.7.4.3c, 3.1.2.2a
 director 3.1.1.1
 dírhām 2.9.2c
 diríem 3.1.1.2b
 diríeu 3.1.1.4 (q. 29)
 diríg 2.6.7.4c
 dirígir 2.6.7.4c
 dir-m'ho Vg. -m'ho, *dir*
 disacàrid 2.6.3.1e
 disbauxa 2.1 (q. 1), 2.6.7.2d, 2.6.7.5 (q. 21),
 2.10 (q. 27), 2.10a
 disciplina 2.6.3
 discjóquei 3.1.1.2b, 4.3.2.1c, 4.3.4 (q. 39)
 discontinu 4.3.1.1
 discorrs 2.4.1
 discussió 2.6.3.2a, 2.6.3.2aV
 disenteria 2.6.2b
 disfrès 1.3c, 3.1.2.1b
 disfressa 2.6.1 (q. 15)
 disfressar 3.1.2.1b
 dispnea 2.7.1.2d
 dispòs 1.3c, 3.1.2.2a
 dissabte 2.3.2b, 2.7 (q. 22), 2.7.1.2d, 2.7.2.2d,
 2.7.5 (q. 24)
 dissemblant 2.6.3.2aIV
 disset 2.6.3.2a
 dissetè 3.1.2.1a
 dissident 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIV
 dissimil 2.6.3.2aIV
 dissimular 2.6.3.2a, 2.6.3.2aIV
 dissociar 2.6.3.2aIV, 2.6.3.3.2b
 dissoldre 2.6.3.2aIV
 dissolut 2.6.3.2aV
 dissort 2.6.3.2aIV
 distància 2.6.3.3.2cI
 distingir 2.6.6.1b
 dit 2.1 (q. 1)
 diuen 2.1 (q. 1), 3.1.1.1a
 diumenge 2.6.6.1b, 2.8.2 (q. 26)
 diürètic 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1 (q. 33)
 diürn 3.2.2.1b
 diürnal 2.1.2 (q. 3)
 dividend 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 dixi 2.10a
 Djibouti 2.6.6.2
 do 2.7
 doble 2.7.1.1
 doblegar 2.7.1.1
 Dobrutja 2.6.6.2a
 doctor 2.4.3c, 2.7 (q. 22), 2.7.4.3c, 2.7.5
 (q. 24)
 Dodecanès 3.1.2.1a
 dogma 2.7.4.3c
 doíut 3.2.2.1c
 dòlar 3.1.2.2 (q. 31)
 dolç 2.1 (q. 1), 2.2.2.2, 2.6.3, 2.6.3 (q. 17),
 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3d
 dolça 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3c
 dolce stil nuovo 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 dolces 2.6.3.3.1
 dolcesa 2.6.3.3.1
 dolmen 3.1.1.2b
 dòlmens 3.1.1.2b, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 Dolors 2.4.3, 2.7 (q. 22)
 Domènec 2.7.4.3a
 Domènech 2.1.3.3
 dòmino 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31)
 domtar 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
 dona 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3a, 2.7
 (q. 22), 2.8.1 (q. 25)
 dona'ls-el Vg. 'ls-el, *dona*
 dona-l'hi Vg. -l'hi, *dona*
 dona-li-la Vg. -li-la, *dona*
 doncs 2.1 (q. 1), 2.6.4c
 dones 2.2.2.3c
 donés 3.1.2.1 (q. 30)
 dóngola 3.1.2.2c
 donzella 2.6.2c
 L-dopamina, l' Vg. l'L-dopamina
 dorm 2.1 (q. 1)
 dormí 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 dormien 3.1.1.2b
 dormies 2.2.2.3g, 3.1.1.2b
 dormir 2.7.3.1
 dormiré 3.1.2.1 (q. 30)
 dormís 3.1.1.2a
 dormissen 2.2.2.3g
 dormo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
 dorms 2.6.3.1d
 Dòrria 3.1.2.2c
 dors 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d, 3.1.1.4 (q. 29)
 dos 2.1.1 (q. 2)
 dosi 2.6.2b
 Dostoievski 2.6.1, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23)
 dotze 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.6
 (q. 14), 2.6.5 (q. 19), 2.6.5a, 2.7.3.2d
 dotze-cents 4.3.2.2a
 drac 2.7.4.3b
 dracma 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 dragó 2.7.4.3b
 drama 2.2.2.4a

dramaturg 2.7.4.3a
 dramatúrgia 2.7.4.3a
 drap 2.7.1.2b, 2.7.3.1, 2.7.5 (q. 24)
 drassana 2.6.3
 dreçar 2.6.3
 dreuera 2.6.3
 dret 2.1.1 (q. 2), 2.4.1 (q. 11), 2.6.3, 2.7 (q. 22)
 dring 2.7.4.3a
 dringar 2.7.4.3a
 drogoaddicte 2.7.3.2c
 dropo 2.2.2.3b
 druïda 3.2.2.1b
 druïdessa 3.2.2.1b
 druïdisme 3.2.2.1b
 du'l Vg. 'l, *du*
 Dublín 2.1 (q. 1)
 Dubrovnik 2.6.1
 dubtar 2.7.1.2d
 dubte 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3b, 2.7 (q. 22), 2.7.1.2d, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.5 (q. 24)
 dubtes 2.2.2.3c
 dubtós 2.7.1.2d
 duc (del verb *dur*) 2.7.4.3b
 Duesai gües 3.2.1h, 4.3.2.1a
 dues-centes 4.3.2.2a
 dugui'ls-hi Vg. 'ls-hi, *dugui*
 dulcificar 2.2.2.2
 duquessa 2.6.3.2aII
 dur 2.1.1 (q. 2), 2.4.3a
 Durença 2.6.3.3.3c
 Durro 2.2.2.3b
 dutxa 2.1.3.2 (q. 5), 2.7.3.1
 duumvir 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c, 3.2.2.2e
 duumviral 2.8.2c, 3.2.2.2e
 dux 2.10c

E

e 3.1.3 (q. 32)
 e, la 4.1.1
 E com de l'O, Tant bufa de l' Vg. *l'E com de l'O, Tant bufa de*
 Ebre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 eclàmpsia 2.8.3
 eclipsi 2.7.1.2d
 ecosistema 2.6.3.1e
 ecs 2.6.4c
 èczema 2.1.1c, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4c, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.8c

edat 2.1 (q. 1)
 edelweiss 2.1, 2.1.3.3c, 2.6.3.2, 2.7 (q. 22), 2.7.2.5
 edèn 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 edifici 2.6.3.3.2b
 Edimburg 2.7.2.2b, 2.7.4.3a, 2.8.2 (q. 26)
 Èdip 2.7.1.2a, 3.1.1.2b, 3.1.1.8b, 3.1.2.1 (q. 30)
 edípic 2.7.1.2a
 Edmon 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 Eduard 2.7.3.2a
 educand 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 educant 2.7.3.2a
 efa, la Vg. *la efa*
 efa, seguit de Vg. *de efa, seguit*
 efeb 2.7.1.2b, 2.7.5 (q. 24)
 efecte 2.7.4.3c
 efervescent 2.6.3
 Efes 3.1.1.8b
 eficaç 2.6.3.3.3d
 eficàcia 2.6.3.3.2b
 eficaçment 2.6.3.3.3d
 efigie 2.2.2.4c
 Èfraïm 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b
 Ègara 3.1.1.2c, 3.1.1.8c
 egipci 2.7.1.2d
 Egipte 2.2.2.3b, 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.1.2d
 egoisme 3.2.2.2b
 egoista 2.2.2.4a
 egòlatra 2.2.2.4a
 egües 3.1.1.2c
 Èguet 2.1.2 (q. 3), 2.7.3.2a, 2.7.4.2b, 3.1.2.1c
 ehem 2.1 (q. 1), 2.1.1, 2.1.1a, 2.3.1, 2.9.2a
 eina 2.1 (q. 1)
 Eivissa 2.6.1 (q. 15), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2a
 eix 3.1.1.4 (q. 29)
 Eiximenis 2.6.7.3
 eixir 2.6.7.2c
 eixugamà 4.3.2.1a
 eixugar 2.6.7.3
 el 2.2, 2.2.2.2, 3.1.1.3
 El Álamo, el desert d' Vg. *d'El Álamo, el desert*
 El animal de la frase anterior va en majúscula 4.1.2g
 El Callao, el port d' Vg. *d'El Callao, el port*
 «El Club de Butxaca», Tinc llibres d' Vg. *d'«El Club de Butxaca», Tinc llibres*
 El Greco, l'estil d' Vg. *d'El Greco, l'estil*
 el H és un gas molt volàtil 4.1.2f
 el haussa 2.9.2c

- el hawaia 4.1.2e, 4.1.3 (q. 34)
 el hiat 4.1.2d, 4.1.3 (q. 34)
 el Hilton 4.1.2e, 4.1.3 (q. 34)
 el Iemen 4.1.2d, 4.1.3 (q. 34)
 el IEN 4.1.2d, 4.1.3 (q. 34)
 el iogurt 4.1.2d, 4.1.3 (q. 34)
 El Niño, el corrent d' Vg. *d'El Niño, el corrent*
 El Paso, Vam anar a Vg. *a El Paso, Vam anar*
 El quadern gris, És l'autor d' Vg. *d'El quadern gris, És l'autor*
 El Salvador, la República d' Vg. *d'El Salvador, la República*
 El Siglo, les rebaixes d' Vg. *d'El Siglo, les rebaixes*
 El Temps, està subscript a Vg. *a El Temps, està subscript*
 El Temps, Llegeix un article d' Vg. *d'El Temps, Llegeix un article*
 el uadi 4.1.3 (q. 34)
 el uombat 4.1.2d
 elaborar 2.5.2
 Elda 2.7.3.1
 Èlea 2.1.2 (q. 3)
 elecció 2.5.2
 Electra 2.7.4.3c
 elèctrode 3.1.1.8c
 electroestàtic 4.3d, 4.3d (q. 36)
 electrotrèn 3.1.2.1a
 electroxoc 2.6.7.2e, 2.6.7.5 (q. 21), 4.3.2.1b
 elegir 2.5.2
 Èlia 3.1.1.2c
 elidir 2.5.2
 Elies 2.2.2.3c
 Elisabet 2.6.2 (q. 16), 2.9.1
 Elisenda 2.6.2b
 elisió 2.5.2
 elit 3.1.1.8a
 elixir 2.6.7.2c, 2.10 (q. 27), 2.10a
 Èller 2.4.3b, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 el·lipse 2.2.2.4c, 2.5.2
 elm 2.5.1 (q. 12)
 Elna 2.1 (q. 1)
 Eloï 3.1.1.2a
 eloqüència 2.7.4.1c
 els 3.1.1.3
 Els mestres cantaires de Nuremberg, l'obertura d' Vg. *d'Els mestres cantaires de Nuremberg, l'obertura*
 Els Pets, un concert d' Vg. *d'Els Pets, un concert*
 Els Quatre Gats, la tertúlia d' Vg. *d'Els Quatre Gats, la tertúlia*
 Els Quatre Gats, passem per Vg. *per Els Quatre Gats, passem*
 Elvira 2.6.1 (q. 15), 2.7 (q. 22)
 Elx 2.6 (q. 14), 2.6.7.2b, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27), 2.10d, 3.1.1.4 (q. 29)
 em 3.1.1.3
 ema, de Vg. *de ema*
 e-mail 4.3.2.2h
 embèn 3.1.2.1b
 emblanquinar 2.7.4.3a
 embogir 2.1.3.1, 2.6.7.4b
 embolic 2.7.4.3b, 2.8.2a
 emborrós 3.1.2.2a
 emborrossar 3.1.2.2a
 embós 3.1.2.2a
 embotit 2.7.2.2b
 embranzida 2.6.2c
 embut 2.2.2.1, 2.7.2.2b, 2.8.2 (q. 26)
 èmfasi 2.1.1 (q. 2), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b, 3.1.1.2c, 3.1.2.1d
 emfasitzar 2.8.2b
 emfàtic 2.8.2b
 emfísema 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 emfísematós 2.8.2b
 emfiteusi 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 emfitèutic 2.8.2b
 emfraxi 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 Emília-Romanya 4.3.2.2i
 emissor 2.6.3.2aV
 Emma 2.8.2a
 emmalaltir 2.8.2a
 Emmanuel 2.8.2a
 emmarcar 2.8.2 (q. 26)
 emmirallar 2.8.2 (q. 26)
 emmudir 2.7.3.2b
 Empar 2.8.2a
 emparedar 2.7.3.2b
 empàs 2.6.3.2
 empassar-se 2.6.3.2
 empatx 2.6.7.4d
 empel, a l' 3.1.3
 empènyer 2.2.2.3g, 2.4.3a, 3.1.2.1c
 empipar 2.8.2a
 Empordà 2.2.2.2
 empremta 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
 empresa 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 Empúries 2.8.2 (q. 26)
 en (article personal) 3.1.1.3

- en (preposició) 3.1.1.3
 En hora bona has vingut! 4.3.3.2 (q. 38)
 en l'aire, S'aguanta tot sol 4.3.3.2 (q. 38)
 en lloc del martell, Usa una pedra 4.3.3.2 (q. 38)
 enaiguar 2.2.2.3e
 enaiguo 2.2.2.3e
 ençà 2.6.3.3.3c
 encabassar 2.6.3.2aI
 Encamp 2.8.2 (q. 26)
 encapritxar 2.6.7.4d
 encarrilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 encau 2.2.2.3e
 encaua 3.1.1.1a
 encauar 2.2.2.3e
 enceb 2.7.1.2b, 2.7.5 (q. 24)
 encén 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 encendre 3.1.2.1 (q. 30)
 encendré 3.1.2.1b
 encès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 encetar 2.2.2.1
 enciam 2.2.2.2, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c
 encís 2.6.3.3.2c, 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 encoratjar 2.6.6.4a
 encorbar 2.7.2.4
 encrespar 2.7.1.2a
 encreuar 3.1.1.1a
 encuriosir 2.6.2b
 endarrerir 2.4.3b
 endemés 3.1.2.1a
 enderroc 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 endins 2.6.3.1d
 endinsament 2.6.2c
 endinsar 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 endoesquelet 1.2, 1.3c, 4.3d
 endogàmia 4.3.1.1
 endolcir 2.6.3.3.1
 endós 1.3c, 3.1.2.2a
 *endosquelet 1.2, 1.3c
 endossar 3.1.2.2a
 endreç 2.6.3.3.3d
 endugui 3.1.1.4 (q. 29)
 endur-se'n Vg. 'n, *endur-se*
 enduu 3.1.1.2a
 enduus 3.1.1.1c
 Enees 2.2.2.3c
 energia 2.6.6.1b
 enfadar 2.6.1 (q. 15), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 enfangar 2.7.4.3a
 enfastig 2.6.7.4c
 enfastijar 2.6.7.4c
 enfeinat 2.8.2b
 enfilat 2.8.1 (q. 25), 2.8.2b
 enfit 2.6 (q. 14)
 enfonsada 2.6.2c
 enfonsar 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c, 2.8.2b
 enfora 2.8.2 (q. 26)
 enfortir 2.2.2.2, 2.8.2 (q. 26)
 enfosquir 2.2.2.2
 enfront 2.8.2b
 engany 2.8.1 (q. 25)
 enganyapastors 2.4.3
 enginy 3.1.1.1
 enginyer 2.8.1 (q. 25)
 engolí 2.2.2.2 (q. 8)
 engolia 2.2.2.2 (q. 8)
 engolim 2.2.2.2 (q. 8)
 engolir 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.4.2a
 engolirà 2.2.2.2 (q. 8)
 engorgar-se 2.7.4.3a
 Engràcia 2.6.3.3.2b
 engrandir 2.7.3.2a
 engròs, a l' 3.1.2.2a
 Énguera 2.1.2 (q. 3), 2.8.1 (q. 25), 3.1 (q. 28), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1d
 enguixar 2.1.3.1
 engul 2.2.2.2 (q. 8)
 enhorabona 4.3.2.1a, 4.3.3.2a
 enhorabona per la nova feina, Li donen l' 4.3.3.2 (q. 38)
 enigma 2.2.2.4a, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 enjogassar 2.6.3.2aIII
 enjòlit 2.7.3.2a
 enlaire 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e, 4.3.3.2c
 enlaire, No ho tiris tan 4.3.3.2 (q. 38)
 enllà 2.5.1 (q. 12), 2.8.2e
 *enllà ahir 1.3
 enllà-ahir 1.3, 4.3.2.2g
 enllaç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 enllestir 2.8.1 (q. 25), 2.8.2, 2.8.2e
 enlletgir 2.6.6.2b, 2.6.6.4b, 2.6.7.4b
 enlloc 2.1.3.1 (q. 4), 2.8.2 (q. 26), 4.3.3.2c
 enlloc, No ho trobo 4.3.3.2 (q. 38)
 enllòs 3.1.2.2a
 enmig 2.6.7.4c, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a
 ennassat 2.8.2dI
 ennavegar-se 2.8.2dI
 ennegrir 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d, 2.8.2dI
 ennoblir 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 ennovar 2.8.2dI
 ennuegar 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 ennuolar-se 2.7.2.4, 2.8.2dI

- enorme 2.1 (q. 1)
 *Ènova, l' 1.3
 Ènova, l' 1.3, 3.1.2.1d
 enraic 2.7.4.3b
 enraig 2.7.4.3b
 enraigar 2.7.4.3b
 enrajjar 2.7.4.3b
 enraonar 2.8.2e
 Enric 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b,
 2.8.2e
 enrotllar 2.5.3
 ens 3.1.1.4 (q. 29)
 ens l'hi posa Vg. *l'hi posa, ens*
 ens n'anem Vg. *n'anem, ens*
 enseuar 2.7.2.4
 ensordir 2.7.3.2a
 ensutjar 2.6.6.4b
 ensutz 2.6.5a
 entén 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 entenc 2.7.4.3a
 Entença 2.6.3.3.3c
 entenga 2.7.4.3a
 entenguis 2.7.4.3a
 entès 3.1.2.1a
 entornpeu 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a
 entotsolar-se 2.6.5b
 entra 2.1.1 (q. 2)
 entra i surt constantment, El veí 4.3.3.2
 (q. 38)
 entra-i-surt 4.3.2.2e, 4.3.3.2a
 entra-i-surts dels veïns, Els 4.3.3.2 (q. 38)
 entremès 3.1.2.1a
 entremesos 2.6.2b
 entrem-hi Vg. *-hi, entrem*
 entrén 3.1.2.1b
 entrenar 3.1.2.1b
 entrenús 4.3a
 entresol 1.3d, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1e, 3.1.3,
 4.3.1.1
 entresuar 4.3c
 entreté 3.1.2.1b
 entretén-te 3.1.2.1b
 entroncar 2.7a, 2.7.5 (q. 24)
 entusiasme 2.6.2b
 enuig 2.1.3.1 (q. 4)
 enutj 2.6.6.3
 enutjar 2.6.6.2a, 2.6.6.4c
 enutjós 2.6.6.2a, 2.6.6.3 (q. 20), 2.6.6.4c
 envà 2.1.1 (q. 2), 2.6 (q. 14), 2.6.1 (q. 15),
 2.7 (q. 22), 2.7.2.3a, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c
 envair 2.8.2c
 envegès 1.3, 2.6.7.4b
 Enveig 2.6.7.4b, 2.7.2.3a, 2.8.2 (q. 26),
 2.8.2c
 envej 2.3.2a
 enveja 2.7.2.3a, 2.8.2c
 envejar 2.3.2a
 envelat 2.8.2c
 envellir 2.8.2
 envestir 2.7.2.3a
 envia-la-hi Vg. *-la-hi, envia*
 enviar 2.7.2.3a, 2.8.2c
 Enviny 2.7.2.3a, 2.8.2c
 envoltar 2.7.2.3a, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c
 enxaneta 2.2.2.2
 enyorar 2.2.2.2
 Epaminondes 2.2.2.3c
 èpico-lírico-dramàtiques, composicions
 4.3.2.2
 epidermis 4.3.1.1
 epigrama 2.2.2.4a
 epilèpsia 2.7.1.2d
 episperma 4.3d
 època 3.1.1.2c, 3.1.2, 3.1.2.1, 3.1.2.1d
 equació 2.7.4.1c
 Equador 2.7.4.1c
 eqüestre 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c
 èquid 2.7.3.2a
 equidna 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 equip 2.1.1 (q. 2), 2.7.1.2b
 equipatge 2.6.6.4a
 era 2.1 (q. 1)
 ERASMUS 3.2.1
 érem 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 éreu 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 Èric 2.1.2 (q. 3), 2.7.4.3a, 3.1 (q. 28)
 Èrica 2.7.4.3a, 3.1.2.1d
 eriçó 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3b
 Erill la Vall 1.3, 4.3.3.3, 4.3.4 (q. 39)
 *Erill-la-Vall 1.3
 erm 2.4.1 (q. 11)
 Ermenegild 2.9.1
 Ermengol 2.2.2.2, 2.8.2 (q. 26)
 Ernest 2.7.3.2a
 Ernestina 2.7.3.2a
 erosió 2.4.2b, 2.6.2b
 erradicació 2.4.2b
 erradicar 1.3a, 2.4.2b
 erradicatiu 2.4.2b
 ert 3.1.1.4 (q. 29)
 eruga 2.4.1 (q. 11)
 erumpent 1.3, 2.4.2b
 erupció 2.4.2b, 2.7.1.2d, 2.7.5 (q. 24)
 es (plural de e) 3.1.3 (q. 32)
 es (pronom) 3.1.1.3

- es (article salat) 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 és 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 es cavall, Tanca 3.1.3 (q. 32)
 es fa de seguida, Això 3.1.3 (q. 32)
 és metge, el meu pare 3.1.3 (q. 32)
 es molt elegants, Fa unes 3.1.3 (q. 32)
 Esaú 3.1.1.2a
 esbarjo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b, 2.4.1 (q. 11),
     2.6.6.1a
 esbarzer 2.6.2c
 *esbena 4.3d
 esbós 3.1.2.2 (q. 31)
 esbós (del verb *esbossar*) 1.3d, 2.6.3.2,
     3.1.2.2a
 esbossar 2.6.3.2
 esbotzar 2.6.5a
 esbutz 2.6.5a
 escabetx 2.6.7.4d
 escabetxar 2.6.7.4d
 *escaf 4.3d
 Escaladei 4.3.2.1c, 4.3.4 (q. 39)
 escaf 2.6.1
 escalivar 2.7.2.3c
 escàner 2.8.2d
 escanyussar-se 2.6.3.2aIII
 escapçar 2.7.1.2c
 escàs 2.6.3.2aI
 escassa 2.6.3.2aI
 escassament 2.6.3.2aI
 escassedat 2.6.3.2aI
 escassejar 2.6.3.2aI
 escassos 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3d, 2.6.3.2aI
 escaure 2.2.2.2
 *esceles 4.3d
 escena 2.1.3.3, 2.6.3, 2.7.4.1b
 escèptic 2.6.3
 Escilla 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 escindir 2.6.3
 escissió 2.6.3
 esclarissar 2.6.3.2aIII
 esclata-sang 4.3.2.2d
 esclau 2.7.2.3c
 esclava 2.7.2.3c
 esclavitud 2.7.2.3c
 esclavitzar 2.7.2.3c
 *esclera 4.3d
 esclerosi 1.3c, 4.3d
 escltxa 2.6.7.4a
 esclop 2.7.1.2b
 Escòcia 2.6.3.3.2b, 3.1.2.2c
 escola 2.7.4.1a
 escola bressol 4.3.3.1b
 escollir 2.2.2.2
 escolta'm Vg. 'm, *escolta*
 escoltar 2.2.2.1
 escoltaves 2.7.2.3d
 escombriaire 2.2.2.4c
 *escopi 4.3d
 escopí 2.2.2.2 (q. 8)
 escopia 2.2.2.2 (q. 8)
 escopim 2.2.2.2 (q. 8)
 escopir 2.2.2.2 (q. 8)
 escopirà 2.2.2.2 (q. 8)
 escorar 2.2.2.1
 escorç 2.6.3.3.1
 escórpora 3.1.1.2c, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 escriba 2.7.2.4
 escric 2.7.4.3b
 escrivassat 2.6.3.2aIII
 Escrig 2.6.7.4c
 escriptor 2.7.1.2d
 escrit 2.7.4.1a, 4.3d
 escriu 2.1.1 (q. 2), 2.7.2.3c
 escriure 2.7.2.3c, 2.7.2.4, 4.3d
escriure és escrivint, El gerundi de Vg. de
     escriure és escrivint, El gerundi
escriure'ns-ho Vg. 'ns-ho, escriure
escriure-li Vg. -li, escriure
 escrivà 2.7.2.3c, 2.7.2.4
 escrivent 2.7.2.3c
 escrivim 2.7.2.3c
 escriviu 3.1.1.2a
 escrúpol 2.2.2.2
 escuar 2.7.4.1c
 escull 2.5.1
 escup 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.1.2b
 escupen 2.2.2.2 (q. 8)
 escupi 2.2.2.2 (q. 8)
 escurar 2.2.2.1
 escura-xemeneies 4.3.2.2d
 escurçar 2.6.3
 escurcem 2.6.3
 escurçó 2.6.3.3.3c
 esdevé 3.1.2.1b
 Esdres 2.2.2.3c
 esfera 4.3d
 esferoidal 3.2.2.1b
 esferoide 3.2.2.1b
 esfilegassar 2.6.3.2aIII
 esfinx 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10d
 esfinxs 2.6.4aII
 esforç 2.6.3, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 esforçar 2.6.3
 esfullar 2.2.2.2

- esgarrifança 2.6.3.3.3c
 esglai 3.1.1.1c
 esglai 3.1.1.1a
 església 2.1.2 (q. 3), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b,
 2.6.2d, 3.1, 3.1.1.2c, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1d
 *Eslàvia 4.3d
 esllavissar 2.6.3.2aIII
 eslovac 4.3d
 Eslovàquia 4.3d
 esmèn 1.3d, 3.1.2.1b
 esmòquing 2.7.4.3a, 3.1.2.2 (q. 31)
 esmorzar 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 esnob 1.2, 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24)
 esòfag 2.7.4.3a
 espaciotemporal 4.3.2.1b
 España 3.1.2.1a
 espahí 2.9.1
 espai 3.1.1.2a
 espanta-sogres 4.3.2.2d
 Espanya 2.1 (q. 1), 2.9.1
 espàrrec 2.2.2.2, 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 esparreguera 2.7.4.3a
 Espàrtac 2.7.4.3a, 3.1.1.8b
 espartaquisme 2.7.4.3a
 espasme 1.3c, 4.3d
 espat 1.3c, 4.3d
 espatla 2.5.3
 espatlla 2.5.3, 3.2.1d
 especialització 2.6.5a
 espècie 2.2.2.4c, 2.6.3.3.2b, 3.1.2.1d
 espècimen 3.1.1.4 (q. 29)
 *especte 4.3d
 espeleologia 1.3c, 4.3d
 esperança 2.6.3.3.3c
 esperar 2.2.2.1
 esperit 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 esperit de vi 4.3.3.1b
 esperma 4.3d
 espermatozoide 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 espès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 espessos 3.1.2.1a
 espetec 2.7.4.3b
 espetegar 2.7.4.3b
 espicós 3.1.2.2a
 espicossar 3.1.2.2a
 espín 4.3d
 espinàquer 2.8.2d
 espirar 4.3d
 espirometria 4.3d
 espiroquetosi 4.3d
 espitjar 2.6.6.4c
 esplanada 2.6.3
 esplèndid 3.1.2.1 (q. 30)
 Esplugu Calba, l' 4.3.3.3
 espoliar 2.6.3
 espolsadors 2.4.3
 espolsar 2.6.3a
 espontani 3.1.1.1
 espora 4.3d
 espòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 espremer 2.6.3, 3.1.2.1c
 esquila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 esquelet 1.3c, 4.3d
 esquena 2.6.3.1c, 2.7.4.1b
 esquenadret 4.3.2.1a
 esquerp 2.7 (q. 22), 2.7a, 2.7.1.2a
 esquerpa 2.7a, 2.7.1.2a
 esquerra 2.1.3.1
 Èsquil 3.1.1.2b, 3.1.2.1c
 esquinç 2.6.3.3.3d
 esquinçar 2.6.3.3.3c
 esquist 4.3d
 esquitx 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.7.4d
 esquitxar 2.1.3.2, 2.6.7.4d, 2.7.3.2d
 esquizofrènia 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 esquizoide 2.2.2.4c, 2.6.2b
 ésser 2.2.1 (q. 6), 2.4.3a, 2.6.3.2a, 3.1.2.1c,
 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b, 3.1.3 (q. 32)
 Éssera 2.6.3.2a, 3.1.1.2c, 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1d
 estable 1.3c, 4.3d
 establir 4.3d
 estaca-rossí 3.1.1.5
 estacionari 1.3c, 4.3d
 Estagell 2.7.3.1
 estagflació 2.3.2b, 2.7 (q. 22)
 Estaís 3.1.1.2
 estar 4.3d
 estat 4.3d
 estàtic 1.3c, 4.3d
 Estats Units 4.3.4 (q. 39)
 Estats Units d'Amèrica 4.3.3.4
 estatunidenc 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 Estaüja 3.2.2.1b
 estel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 estelat 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 estellar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 estén 3.1.2.1b
 estendard 2.7.3.2a
 estendre 2.6.3
 estenedor 2.4.3c
 Ester 2.4.1 (q. 11), 2.6.3.1c, 2.7.3.1, 2.9.1
 estèreo 3.1.1.2c, 3.1.1.4 (q. 29)
 esternbèrgia 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a

- esteroide 1.3c, 4.3d
 esterròs 3.1.2.2a
 estètica 3.1.2.1 (q. 30)
 est-europeu 4.3.2.2b
 Esteve 2.2.2.3b, 2.6 (q. 14), 2.6.1 (q. 15), 2.7 (q. 22)
 estic ('pal d'hoquei') 2.7.4.3b
 estigué 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 estil 4.3d
 estilnovista 4.3.2.2f
 *estiqui 4.3d
 Estira i arronsa la corda 4.3.3.2 (q. 38)
 estira-i-arronsa 4.3.2.2e, 4.3.3.2a, 4.3.4 (q. 39)
 estira-i-arronses, Pactaren després de molts 4.3.3.2 (q. 38)
 estiregassar 2.6.3.2aIII
 estiu 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23)
 estival 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23)
 est-nord-est 4.3.4 (q. 39)
 est-nord-est, rumb 4.3.2.2j
 estocafix 2.6.7.2c, 2.10 (q. 27), 2.10c
 Estocolm 2.7.4.1a
 estoic 3.2.2.1b
 estoïcisme 3.2.2.1b
 estoig 2.6.7.4b
 *estole 4.3d
 estómac 2.7.4.3a, 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 estomacal 2.7.4.3a
 *estomosi 4.3d
 estotjar 2.6.6.4c, 2.6.7.4b
 estovar 2.7.2.3c
 estrafer 2.2.2.2
 estranger 2.4.3c, 2.6.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 estrany 2.6.3
 Estrasburg 2.7.4.3a
 estrat 4.3d
 estrat ('núvol baix que forma una capa uniforme') 4.3d, 4.3d (q. 36)
 estrateg 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 estratigrafia 1.3c, 4.3d, 4.3.2.1b
 estratocúmul 3.1.1.5
 estratosfera 4.3d, 4.3d (q. 36)
 estrebada 2.7.1.2b, 2.7.2.2c
 estrén 1.3d, 3.1.2.1b
 estrenar 3.1.2.1b
 estrenyecaps 4.3
 estrènyer 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c, 4.3d
 estrep 2.7.1.2b, 2.7.2.2c
 estrès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 estressos 3.1.2.1a
 estribord 2.7.3.2a
 estricnina 2.7.4.3c
 estrofa 4.3d
 estronci 2.6.3.3.2cI
 estruç 2.6.3.3.3d
 Estruch 2.1.3.3, 2.9.1
 Estuard 2.7.3.2a
 estudiar 3.2.2.1b
 estudien 3.1.1.8b
 estudiï 3.2.2.1b
 estudiïn 3.2.2.1b
 estudiüs 3.1.1.1c, 3.2.2.1b
 estudio 2.2.2.3e
 estupend 2.7.3.2a
 estupenda 2.7.3.2a
 estúpid 3.1.1.2b
 esvaïen 3.2.2.1c
 esvaint 3.2.2.2c
 esvelt 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d, 2.7.3.2a
 esveltesa 2.7.3.2a
 etcètera 2.6.5b, 2.7.3.2d
 èter 3.1.2.1, 3.1.2.1 (q. 30)
 etiop 2.7.1.2a
 Etiòpia 2.7.1.2a, 3.1.1.8c
 etiòpic 2.7.1.2a
 Etna 2.7.3.2d
 ètnia 3.1.1.2c
 etzibar 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14)
 Euclides 2.2.2.3c
 Eudald 2.7.3.2a
 Eudòxia 2.6.4aII, 2.10a
 Eufràsia 2.6.2b
 Eufrates 3.1.1.8b
 eugassada 2.6.3.2aIII
 Eugeni d'Ors Vg. *d'Ors, Eugeni*
 Eugènia 2.6 (q. 14), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1d
 eurobò 1.3, 3.1.2.2a
 Europa 2.4.1 (q. 11)
 europeisme 3.2.2.2b
 eurosiberià 2.6.3.1e
 euxantina 2.10a
 Eva 2.1 (q. 1)
 evacua 2.7.4.1c
 evacuació 2.7.4.1c
 evacuar 2.7.4.1c
 evacuen 3.1.1.8b
 evaporímetre 3.1.1.5
 Everest 2.7.3.2a
 evidència 2.6.3.3.2c
 evident 2.7.3.2a
 evidentíssim 2.7.3.2a
 évol 3.1.2.1c

- ex, la meva 4.3.1.3
 ex cathedra 4.3.2.2f
 excerbar 2.9.1
 exacta 2.2.2.3a
 exacte 2.2.2.3b, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.10a
 exactes 2.2.2.3c
 exactitud 2.7.3.2b
 exalcaldessa d'Alacant 4.3.1.2c
 exalçar 2.9.1
 ex-alt càrrec 4.3.1.2c
 exaltar 2.6.4aI
 exalumne 3.2.1h
 examen 2.1.1c, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.6.5a,
 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29)
 exàmens 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29)
 examinand 2.7.3.2a
 ex-cami-raler 4.3.1.2c
 excedent 2.6.4aII
 excel·lent 2.5.2, 2.6.3, 2.6.4aII
 excèntric 2.6.4aII
 excepció 2.6.3.3.2cII, 2.6.4aII
 excepte 2.6.3
 excés 2.6.3.2aI, 3.1.2.1a
 excessiu 2.6.3.2aI, 2.6.4aII
 excessos 2.6.3.2aI
 excisió 2.6.3
 excitar 2.6.3, 2.6.4aII
 exclamar 2.6.3
 exclòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 exclusió 2.6.4aII
 Excma. Sra. Presidenta, l' Vg. l'Excma. Sra.
Presidenta
 excompany de pis 4.3.1.2c
 ex-conseller en cap 4.3.1.2c
 excursió 2.6.3, 2.6.4aII
 excursionista 2.2.2.4a
 exdiputat 4.3.1.1, 4.3.4 (q. 39)
 ex-director general 4.3.4 (q. 39)
 ex-directora general 1.3b, 4.3.1.2c
 executar 2.6.4aI
 exegesi 3.1.1.8b
 exegeta 2.2.2.4a
 exempció 2.8.3
 exemple 2.6.4aI, 2.8.2a
 exempt 2.8.3
 exercici 2.6.3.3.2b, 2.6.4aI
 exèrcit 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.6.5a, 3.1.1.2b,
 3.1.2
 exerg 2.7.4.3a
 exestipulat 4.3d
 exeurodiputat 4.3.1.1
 exiliat 1.3b
 ex-exiliat 1.3b, 4.3.1.3
 exhalació 2.9.1
 exhalar 2.6.4aI, 2.6.5a, 2.9.1
 exhaurir 2.6.4aI, 2.9.1
 exhaust 2.9.1
 exhaustiu 2.6.4aI, 2.9.1
 exhibicionisme 2.9.1
 exhibir 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.9.1
 ex-«hippy», un 1.3b, 4.3.1.2b, 4.3.4 (q. 39)
 exhortar 2.9.1
 exhortatiu 2.9.1
 exhumació 2.9.1
 exhumar 2.9.1
 exigir 2.6.4aI
 exigu 2.1.3.1, 2.2.2.4b
 exigua 2.2.2.4b, 3.2.2.1a
 exili 2.6.4aI
 existència 2.6.3.3.2cI
 existir 2.1 (q. 1), 2.6.4aI
 èxit 2.2.1 (q. 6), 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.10a
 ex-Iugoslàvia 4.3, 4.3.1.2b, 4.3.4 (q. 39)
 exlibris 4.3.2.1c
 exministre de l'Interior 4.3.1.2c
 ex-mosso d'esquadra 4.3.1.2c
 èxode 2.6.4aI
 exoesquelet 4.3d, 4.3d (q. 36)
 exonerar 2.9.1
 exorbitant 2.9.1
 exòtic 2.6.4aI, 2.10a
 expedició 2.6.4aII
 explicació 3.1.2.2 (q. 31)
 explicar 2.6.3, 2.6.4aII
 explosió 2.6.2b
 explotar 2.6.3, 2.6.4aII
 exportador 1.3b
 ex-portador 1.3b, 4.3.1.3
 expòs 3.1.2.2a
 ex-pres 3.1.2.1a, 4.3.1.3
 exprés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 exprés (del verb *expressar*) 2.6.3.2, 3.1.2.1b
 exprés 3.1.2.1a
 expressar 2.6.3, 2.6.3.2, 2.6.3.2aV, 2.6.4aII
 expressió 3.1.2.2a
 exquisit 2.6.4aII
 ex-registrador de la propietat 4.3.1.2c
 exsangüe 2.6.4aII
 exsudació 2.6.4aII
 èxtasi 2.6.2b, 2.6.4aII, 2.10b, 3.1.2.1 (q. 30)
 extens 2.6.4aII
 extensió 2.6.3
 extern 3.2.1g
 extingir 2.6.4aII

extra, fer un 4.3.1.3
 extracomunitari 1.3, 4.3.4 (q. 39)
 extraordinari 2.6.4aII
 extraordinària 3.1.1.6
 extraordinàriament 3.1.1.6
 extraradi 2.4.2
 extraterrestre 4.3.1.1
 extravertit 4.3.1.1
 Extremadura 2.6.4aII
 extremeny 2.6.4aII
 exuberant 2.6.4aI, 2.9.1
 exultar 2.9.1
 ex-Unió Soviètica 4.3.1.2c, 4.3.4 (q. 39)
 ex-URSS 4.3.1.2b
 ex-vice-primer ministre 4.3.1.2c
 ex-xa 1.3b, 4.3.1.3
 exxà 1.3b
 Ezequiel 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b

F

fabàcies 2.7.2.4
 Fabrech 2.7.4.1e
 fàbrica 3.1.1.2c
 Fabrici 2.6.3.3.2b
 faç 2.6.3.3.3d
 facècia 2.6.3.3.2b
 facem 2.2.2.2 (q. 8)
 faceu 2.2.2.2 (q. 8)
 faci 2.2.2.2 (q. 8)
 fàcil 2.1.1 (q. 2), 2.6.3.3.2b, 3.1.1.1
 fàcils 2.6.3 (q. 17)
 façs 2.6.3.3.3d
 facsímil 2.6.4 (q. 18), 2.6.4c, 2.7.4.3c
 factor 2.4.3c
 Facund 2.7.3.2a
 fageda 2.6.7.4b, 2.6.7.5 (q. 21)
 faiança 2.6.3.3.1
 faiçó 2.6.3.3.3b
 faig ('arbre') 2.6.7.4b
 faig (del verb *fer*) 2.2.2.2 (q. 8)
 Faig-i-branca 4.3.2.2e
 Faió 2.6.1 (q. 15), 3.1.2.2a
 faisó 2.6.3.3.3b
 falange 2.2.2.4c
 falç 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.3d
 falçs 2.6.3.3.3d
 falhàcia 2.5.2
 fallera 2.5.2
 fals 2.5.1 (q. 12), 2.6.3.3.3d
 falsedat 2.7.5 (q. 24)

Falset 2.6 (q. 14), 2.6.1 (q. 15)
 fam 2.6.1 (q. 15)
 família 3.1.1.2c
 famós 2.6.3.1d, 3.1.2
 Fanàdix 2.6.7.2c
 fanfara 2.8.2b
 fanfària 2.8.2b
 fanfarró 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 fang 2.1.1 (q. 2), 2.7.4.3a, 2.8.1 (q. 25), 2.8.2
 fangar 2.7.4.3a
 fantasia 2.6.2b
 Fanzara 2.8.2e
 far 2.4.3
 faraday 2.1
 farcir 2.6.3
 faré 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1b
 farem 3.1.1.4 (q. 29)
 farga 2.7 (q. 22)
 fària 2.2.2.2 (q. 8)
 fàrmac 2.7.4.3a
 farmàcia 2.6.3.3.2b, 2.7.4.3a
 Farners 2.4.3
 fart 2.6.3
 Fartàritx 2.6.7.4d
 fas 2.2.2.2 (q. 8)
 fascinar 2.6.3
 fase 2.2.2.4c
 fàstic 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 fastig 2.6.7.4c
 fastigós 2.7.4.3a
 fastijós 2.6.7.4c
 Fàtima 2.1 (q. 1)
 Fatjó 2.6.6.2a
 fàtsia 2.6 (q. 14), 2.6.5b
 Fatsini 2.6.5b
 fava 2.7.2.1, 2.7.2.4
 favor 2.4.1 (q. 11)
 fax 2.10c
 FBI, l' Vg. *l'FBI*
 fe 3.1.1.3
 febre 2.2.2.4c, 2.7 (q. 22)
 febrífug 2.7.4.3a
 fecund 2.1.1a, 2.7.3.2a
 fecunda 2.7.3.2a
 fèiem 2.2.2.2 (q. 8)
 fèieu 3.2.1c
 feina 3.1.1.1c
 feixuc 2.1.3.1 (q. 4), 2.7.4.3b
 feixuga 2.7.4.3b
 Felanitx 2.6 (q. 14), 2.6.7.4d, 2.6.7.5 (q. 21)
 felanitxer 2.4.3c, 2.6.7.4d
 feldespat 1.3c, 4.3d, 4.3d (q. 36)

- *feldspat 1.3c
 feliç 2.5.1 (q. 12), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 Felícia 2.6.1 (q. 15)
 feliçment 2.6.3.3.3d
 Felip 2.7.1.2b
 Fèlix 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10c
 fem 2.6 (q. 14)
 femení 3.1.1.4 (q. 29)
 femme fatale 4.3.2.2f
 femta 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
 fèmur 2.4.1 (q. 11), 3.1.1.2b
 Fenals 2.2.2.2
 fengshui 4.3.2.2f
 fenici 2.6.3.3.2b
 fènix 2.6.7.2c, 2.10c
 fennec 2.8.2dII
 fenomen 3.1.1.2b
 fenòmens 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 fer (verb) 2.2.2.2 (q. 8), 2.4.3a
 feréstec 2.1.2 (q. 3), 2.7.4.3a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 feréstega 2.7.4.3a, 3.1.1.2c
 ferm 2.1 (q. 1)
 feroç 2.6.3.3.3d
 Fèroe 2.6.1 (q. 15)
 ferotge 2.6.6.2b, 2.6.6.4b
 ferotgia 2.6.6.2b
 Ferran 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11)
 ferro 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.3b, 3.1.1.1
 ferro vell 4.3.3.1
 ferroveller 4.3.3.4
 fertilitzant 2.6, 2.6 (q. 14)
 fes (del verb *fer*) 2.2.2.2 (q. 8)
 Fes 2.6.3
 fes-n'hi una Vg. *-n'hi una, fes*
 festa 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1c
 festeig (del verb *festejar*) 2.6.7.4b
 festejar 2.6.6.4, 2.6.7.4b
 festuc 2.7.4.3b
 fet 2.1.1 (q. 2)
 fetge 2.6 (q. 14), 2.6.6.2b, 2.6.6.3 (q. 20), 2.6.6.4a, 2.7.3.2d
 fetitxe 2.6.7.4a
 fetjut 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.6.2a, 2.6.6.4a
 fetus 2.2.2.4b
 feu (del verb *fer*) 2.2.2.2 (q. 8)
 feu's-ho Vg. *'s-ho, feu*
 fi 3.1.1.3, 4.3a
 fibló 2.7.2.2a
 ficció 2.6.4b
 fictici 2.6.4b
 Fídies 2.2.2.3c
 figa 2.7 (q. 22)
 figaflor 4.3.2.1a
 *Figaró 2.7.4.2b
 Figueres 2.2.2.3c
 Figueró, el 1.3, 2.7.4.2b
 Figueró i Montmany, el 4.3.2.2i
 figues 2.7 (q. 22)
 Fiji 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 fil 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 fila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 filantrop 2.7.1.2b
 filar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 filatèlia 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 filferro 4.3.2.1a
 filharmònic 2.9.1
 filial 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 Filipines, les 2.2.2.3c
 fill 2.1 (q. 1), 2.5.1, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 fillidi 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 filhòfag 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 filloxera 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b, 2.10a
 filòleg 2.7.4.3a
 filòsof 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b, 2.6.1, 2.6.2b, 3.1.2.2 (q. 31)
 filtre 2.5.1 (q. 12)
 finalitz 2.6.5a
 finança 2.6.3.3.3c
 fines herbes 4.3.3.1
 finíssima 2.6.3.2a
 Finlàndia 2.8.2e
 fiord 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 fira 2.6 (q. 14)
 físic 2.7 (q. 22), 4.3a
 física 2.1.2 (q. 3), 2.6.2b
 fisicoquímic 3.1.1.5, 4.3a, 4.3.2.1b
 fissura 2.6.3.2a
 fitnes 1.3, 2.6.3.2
 fitxa 2.1 (q. 1), 2.6.7.4a
 fix 2.6.4aII, 2.6.7.2c, 2.10c, 3.1.1.4 (q. 29)
 fixa ('frontissa') 2.6.7.2c
 fixa (femení de *fix*) 1.5b, 2.6.7.2c
 fixar 2.1.3.1, 2.6.4aII, 2.6.7.2c
 Flaça 2.6.3.3.3b
 flàccid 2.6.4b
 flagell 2.5.2c
 flagellar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c, 2.5.2f
 flaire 2.2.2.4c
 *Flamicell 1.3
 Flamisell 1.3, 2.6.2b

- Flandes 2.1 (q. 1)
 flassada 2.6.3
 flegma 1.2
 *flema 1.2
 fletxa 2.1.1 (q. 2), 2.6.7.4a, 2.6.7.5 (q. 21)
 flexió 2.6.4aII
 Flix 2.1.3.1, 2.6 (q. 14), 2.6.7.2c, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27), 2.10c
 flonjo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 flor 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.1a, 2.4.3b
 flor de lis 4.3.3.1b
 flordelisat 4.3.3.4
 Florenci 2.6.3.3.2cI
 Florència 2.6.3.3.2cI
 florir 2.4.3b
 flors 2.4.3
 fluid 1.3f, 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24), 3.2.2.1b
 fluidal 1.3f, 3.2.2.1b
 fluïdesa 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1b
 fluïdificar 3.2.2.1b
 fluïditat 3.2.2.1b
 fluïditzar 3.2.2.1b
 fluir 3.2.2.1b
 fluït 3.2.2.1b
 fluix 2.6.7.5 (q. 21), 2.10c
 fluor 3.1.1.8a
 fluorescent 2.6.3
 Fluvià 2.5.1 (q. 12)
 flux 2.10c
 fluxió 2.10a
 FM, una emissora d' Vg. *d'FM, una emissora*
 foc 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b
 foguera 2.7.4.3b
 foie-gras 4.3, 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 Foios 3.2.2.1c
 Foix 2.6 (q. 14), 2.6.7.3
 foixarda 1.2
 Folch 2.1.3.3, 2.9.1
 foli 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 foliar 2.2.2.2
 folklore 2.1 (q. 1), 2.7.4.1d
 folklòric 2.1
 folrat 2.4.1 (q. 11)
 fonc 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 Fondespatla 2.5.3
 fondo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 fonedís 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d
 fonedor 2.2.2.2
 fong 2.7.4.3a
 fongués 2.7.4.3a
 fons 2.6.3.1d, 2.8.2e
 font 2.6.1 (q. 15)
 Font de la Figuera, la 4.3.3.3
 Font-rabiosa 4.3.2e
 Font-romeu 2.4.2, 4.3.2.2e
 fora 2.1 (q. 1)
 forabord 2.7.3.2a, 4.3.1.2a
 forassenyat 2.6.3.2aVI, 4.3c
 força 2.1.1 (q. 2), 2.6.3, 2.6.3.3.3c
 forçar 2.6.3
 forcejar 2.6.3
 forcem 2.6.3
 fòrceps 3.1.1.4 (q. 29)
 forces 2.1.2, 2.6.3
 forci 2.6.3
 forçós 2.6.3
 forçut 2.1.2, 2.1.2 (q. 3), 2.6.3
 fórem 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 fóreu 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 forgeu 2.6.6.3
 forj 2.6.6.3
 forjar 2.6.6.3
 forma 2.8.1 (q. 25)
 formatge 2.2.2.3b, 2.6.6.4a
 formatgeria 2.6.6.4a
 Formentera 2.8.2e
 fórmula 2.1.2 (q. 3), 3.1.1.2c, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 forn 2.4.1 (q. 11), 2.8.1 (q. 25)
 Fornalutx 2.6.7.4d
 Fórnols 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 fort 2.1 (q. 1), 2.6.3
 forta 2.2.2.3a
 fortalesa 2.6.3
 fortes 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 fosa 2.6 (q. 14)
 fosc 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6), 2.2.2.2
 fosca 2.6.3.1c
 foscor 2.2.2.2, 2.4.3c
 fosforescent 2.6.3
 fossa 2.6 (q. 14)
 fóssem 3.1.2.2b
 fósseau 3.1.2.2b
 fóssem 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 fòssiu 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 fotja 2.6.6.4b
 fotògraf 2.6.1
 fotograma 2.2.2.4a
 fotoresistència 2.4.2
 Foxà 2.6.7.3
 foxtrot 2.10b
 frac 2.7.4.3b
 Fraga 2.1 (q. 1)
 fragment 2.7.4.3c

- framenor 4.3.2.1a
 França 2.2.2, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1,
 2.6.3.3.3c
 francés 1.3c, 3.1.2.1
 francès 2.2.2, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.1, 3.1.2,
 3.1.2.1a
 Francesc 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c, 2.8.2e
 Francesc de Borja 4.3.3.3
 Francina 2.8.2 (q. 26)
 Francina-Aina 4.3.2.2i
 francmaçó 2.8.2
 franctirador 4.3.2.1a
 franella 2.5.2f
 franja 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.8.2 (q. 26)
 frase 2.2.2.4c
 fratricida 2.2.2.4a
 fred 2.1 (q. 1), 2.1.1, 2.4.1 (q. 11), 2.6.1
 (q. 15), 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 Frederic 2.6.1 (q. 15), 2.7.4.3b
 fredolic 2.7.4.3b
 freelance 2.1.3.3c
 freg 2.7.4.3b
 fregadís 2.6.3.1d
 fregar 2.7.4.3b
 fregir 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21)
 Freixneda, la 2.6.7.3
 frenar 3.1.2.1b
 frenesí 2.6.2b
 freqüent 2.1 (q. 1), 2.7.4.1c, 3.2.2.1 (q. 33)
 fresc 2.6.3.1c, 2.7 (q. 22), 2.7.4.3a
 fresca 2.7.4.3a
 Freser 2.6.2b
 fricció 2.6.4b
 frifrit 4.3.2.2c
 frig 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21)
 Friül 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b
 frontenis 2.8.2d
 fru-fru 4.3a, 4.3.2.2c
 fruit 2.7.3.2b
 fruita 3.1.1.1c
 Fruitós 3.1.1.2a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 fталat de potassi, l' Vg. *l'fталat de potassi*
 fталic 2.1.3.3b
 fтіriasi, la Vg. *la fтіriasi*
 fúcsia 2.6.4c, 2.7.4.3c
 fugaç 2.6.3.3.3d
 fugaçment 2.6.3.3.3d
 fugir 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.1b, 2.6.7.4b
 fugisser 2.4.3c, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIII
 fuig 2.6.7.4b
 *fuixarda 1.2
 fulard 2.7.3.2a
 Fulgenci 2.6.3.3.2cI
 full 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 fulla 2.1.3.1
 fullejar 2.2.2.2
 *fum a terra 1.3
 fum de terra, Surt 4.3.3.2 (q. 38)
 fumaterra 1.3, 4.3.2.1a
 fumdeterra 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 fumic (del verb *fumigar*) 2.7.4.3b
 funció 2.6.3.3.2cII, 3.1.2.2a
 fúria 2.2.2.2, 2.4.1 (q. 11)
 furiós 2.2.2.2
 furóncol 2.1.2 (q. 3), 3.1.2.2 (q. 31),
 3.1.2.2b
 fusió 2.2.2.2
 fusoepiroquetosi 1.3, 4.3d
 fusta 2.6.3a, 2.6.3.1c
 fuster 2.4.3c
 fusters 2.4.3
 futbol 2.3.2b, 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24),
 3.1.1.8a
 futur 2.7.3.1
- G**
- Gabon 2.7 (q. 22)
 Gabriel 2.5.2f, 2.7 (q. 22), 2.7.2.2a
 Gabriela 2.5.2f
 gag 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 gaire bé, No em trobo 4.3.3.2 (q. 38)
 gairebé 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a, 4.3.3.2c
 Gairebé hi arribes! 4.3.3.2 (q. 38)
 Galaad 2.7.3.2b
 galàpet 2.7.3.2a
 Galatzó 2.6 (q. 14), 2.6.5a
 galàxia 2.6.4aII
 Galderic 2.7.4.3b
 gàlib 2.7.1.2a
 galibar 2.7.1.2a
 Galícia 2.6.3.3.2b
 galimaties 2.2.2.3c
 Galítzia 2.6.5a
 gall 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 gall dindi 4.3.3.1a
 Galha 2.5.2
 Galles 2.2.2.3c
 Gàlia 2.5.2
 gallicisme 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
 Gallifa 2.7.4.2a
 Galligants 2.7.3.2a
 gallina 2.5.1 (q. 12), 2.5.2c

- gallinaci 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
galliner 2.4.3c
galloromà 2.5.2 (q. 13), 2.5.2b
Gallura 2.5.2
galop 2.7.1.2b
gamosèpal 2.6.3.1e
Gandhi era radicalment no-violent Vg. *no-violent, Gandhi era radicalment*
Gandia 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
Ganduxer 2.6.7.3
ganga 2.1.1 (q. 2), 2.8.1 (q. 25), 2.8.2
Ganges 2.6.6.1b, 2.8.2 (q. 26)
gangrén 3.1.2.1b
gangrenar 3.1.2.1b
gàngster 2.6.4c, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24), 3.2.1b
ganxo 2.1.1 (q. 2), 2.6.7.2b, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27)
garneua 3.1.1.2c
Garona 2.7.4.2a
Garrigues, les 2.2.2.3c
garrofa 2.7.2.3c
garrofer 2.7.2.3c
Garrotxa 2.2.2.3a, 2.6.7.4a
garrova 2.7.2.3c
garrover 2.7.2.3c
garsa 2.4.1 (q. 11)
gas 2.6 (q. 14), 2.7, 2.7 (q. 22)
gasela 2.5.2f, 2.6.2 (q. 16)
gasos 2.2.2.3d
gasosa 2.6.2b
Gaspar 2.7.1.1
gaspatxo 2.6.7.4a
gastar 2.6.3 (q. 17)
gastroenteritis 4.3.2.1b
gastrointestinal 3.2.2.2d
gat 2.1.1 (q. 2), 2.7.3.2b, 2.7.4.2a, 2.7.5 (q. 24)
gata maula 4.3.3.1a
gatamoixeria 4.3.3.4
Gatnau 2.7.3.2d, 2.8.2d
gatsaule 2.6.5b
gatvaire 2.7.3.2d
gaús 3.2.2.2a
gauss 2.6.3.2
gäüssos 3.2.2.2a
gavatx 2.6.7.4d
Gaza 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
gehenna 2.8.2dII
Geiger-Müller, comptador de 4.3.2.2i
geisha 1.3, 2.6.7.2
gel 2.1.1 (q. 2), 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e, 2.6 (q. 14), 2.6.6.3 (q. 20), 3.1.1.4 (q. 29)
gelat 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
gèlid 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
gellaba 2.5.2
Geltrú, Vilanova i la Vg. *Vilanova i la Geltrú*
gèminis 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1 (q. 30)
gemma 2.8.2a
Gemma 2.1 (q. 1), 2.6.6.3 (q. 20), 2.8.2 (q. 26)
gener 2.6.6.1b
generalització 2.6.5a
gènere 3.1.2.1d
generós 3.1.2.2 (q. 31)
Genesaret 2.7.3.2b
Genguis Kan 2.9.1
geni 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.4 (q. 29)
Genís 2.6.6.3 (q. 20)
genoll 2.5.1, 2.6.6.1b
Gènova 2.1 (q. 1)
gent 2.1 (q. 1), 2.6.6.1b
gentilhome 3.2.1h, 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
gentussa 2.6.3.2aIII
genuí 3.2.2.2a
genuïns 3.2.2.2a
geoestacionari 1.3c, 4.3d, 4.3d (q. 36)
*geostacionari 1.3c
gep 2.7.1.2b
Gerard 2.7.3.2a
germà 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.1b, 3.1, 3.1.1.4 (q. 29)
germanor 2.4.3c
germans 3.1.1.4 (q. 29)
gerra 2.7.4.2b
gerro 2.4.1 (q. 11)
gespa 2.6.3 (q. 17)
gessamí 2.6.3
Getsemaní 2.6.5 (q. 19), 2.6.5b
Gibraltar 2.6 (q. 14)
gihad 1.3, 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24), 2.9.2c
gimcana 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e, 2.9.1
Gimenells i el Pla de la Font 4.3.2.2i
Gimferrer 2.8.2b
gimnàstica 2.8.2d
gimnosperma 4.3d, 4.3d (q. 36)
Ginebra 2.6.6.1b, 2.7.2.2a
ginesta 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
gínjol 2.8.1 (q. 25), 2.8.2, 2.8.2e
ginostem 4.3d (q. 36)
gintònic 1.3, 4.3.2.1c
gir 2.4.1 (q. 11)
girafa 2.6.6.1b
girar 2.6 (q. 14), 2.6.6.1b
gira-sol 3.2.1, 4.3.2.2d
giravolt 4.3.2.1a

- giravoltar 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 giravoltem 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 giravoltes 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 giravolto 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 Girona 2.6.6.1*b*
 Gisclareny 2.6.6.3 (q. 20)
 Gisela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*, 2.6.2*b*, 2.6.6.1*b*
 gitano 2.6.6.1*b*
 gitar 2.7.4.2*b*
 glaç 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3*d*
 glacé 2.6.3.3.1
 glacera 2.6.3.3.1
 glacial 2.6.3.3.1
 Glasgow 2.1
 glicirrizina 2.4.2*d*
 globus 2.2.2.4*b*, 3.1.1.4 (q. 29)
 glop 2.7.4.2*a*
 glop de neu, És blanca com un 4.3.3.2 (q. 38)
 glopdeneu 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2*a*
 glòria 2.7 (q. 22), 3.1.2.2 (q. 31)
 Glòria 2.5.1 (q. 12)
 gloriós 3.1.2.2*a*
 glucorràquia 2.4.2*d*
 gneis 2.6.3.2
 gnèssic 2.6.3.2
 gneissos 2.6.3.2
 gnom 2.1 (q. 1)
 gnòstic 2.1 (q. 1), 2.1.3.3*b*
 Godofred 2.7.3.2*b*
 goig (del verb *gojar*) 2.6.7.4*b*
 gojar 2.6.7.4*b*
 golf 2.1 (q. 1), 2.6.1, 2.6.1 (q. 15)
 Goltés 3.1.2.1*a*
 goma resina 4.3.3.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 goma-2 4.3.2.2*h*, 4.3.4 (q. 39)
 Gombren 2.8.2*a*, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 Gonçal 2.6.3.3.3*c*
 góndol 3.1.2.2*b*
 góndola 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*c*
 gonfanó 2.8.2*b*
 gong 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 gonorrea 2.4.2*d*
 Gorbaxov 2.6.1
 gorg 2.7.4.3*a*
 Gòrgies 2.2.2.3*c*
 gori-gori 4.3.2.2*c*
 gorilla 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 gormand 2.7.3.2*a*
 gorra 2.7 (q. 22)
 gos 2.6.3.1*d*
 gos llop 4.3.3.1*b*
 gosar 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 Gósol 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*b*
 gòspel 1.3, 4.3*d* (q. 36)
 gota 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22)
 govern 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*a*, 3.2.1*a*
 governador 2.4.3*c*
 governar 2.7.2.1
 gràcia 2.6.3, 2.6.3.3.2*b*, 3.1.1.2*c*
 gràcies 3.1.1.4 (q. 29)
 graciós 2.6.3, 2.6.3.3.2*b*
 graduand 2.7.3.2*a*
 gran 2.1.1 (q. 2), 2.7.3.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 Gran Bretanya 4.3.3.3
 grandesa 2.6.2*b*, 2.7.3.2*a*
 grandet 2.7.3.2*a*
 granís 2.6.3.2*a**l*
 granissada 2.6.3.2*a**l*
 granissat 2.6.3.2*a**l*
 granment 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 Granollers 2.4.3
 graó 3.1.2.2 (q. 31)
 gras 2.1 (q. 1)
 grat 2.6.3
 gratacel 4.3.2.1*a*
 gratcient 2.6.5*b*
 gratuït 3.2.2.1*b*
 gravetat 2.2.2.2
 gray 2.1
 grec 2.7.4.3*b*
 Grècia 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*b*, 3.1.2.1*d*
 grecollatí 4.3.2.1*b*
 grecoromà 4.3*c*, 4.3.4 (q. 39)
 grega 2.7.4.3*b*
 Gregori 2.7.4.2*a*
 Grèixer 3.1.2.1*c*
 grémola 3.1.2.1*d*
 gripau 3.1.1.1
 gris 2.6.2*b*, 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 grisa 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*a*, 2.6.2 (q. 16),
 2.6.2*b*
 grisejar 2.6.2*b*
 Griselda 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*a*
 grisenc 2.6.2*b*
 grises 2.2.2.3*c*
 grisos 2.6.2*b*
 grisós 2.6.2*b*
 groc 2.7.4.2*a*, 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 grog 2.7.4.3*b*
 groga 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24)
 gronxar 2.8.2*e*
 gros 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*,
 4.3*a*
 grossa 2.6.3.2*a*

grossàs 2.6.3.1*d*
 grosso modo 4.3.2.2*f*
 gruiç 2.6.7.3, 2.7 (q. 22)
 gruixut 2.6.7.3
 grup 2.7*b*, 2.7.1.2*b*, 2.7.4.2*a*
 gruyère 1.3, 2.1
 gúa 3.1.1.7
 Guadalupe 2.7.4.2*a*
 Guadasséquies 2.6.3, 3.1.2.1*d*
 Guaiana 2.7.4.2*a*
 guaita 3.2.1*c*
 guaix 2.6.7.3
 guanac 2.7.4.3*b*
 guant 2.1.3.1, 2.7.4.2*a*
 guany 2.7.4.2*a*
 guardaespalles 1.2, 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 Guardamar 4.3.2.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 guarda-roba 2.4.2
 Guarda-si-venes 4.3.2.2*d*
 *guardaspatlles 1.2
 guàrdia 3.1.1.2*c*, 3.1.1.4 (q. 29)
 guàrdia civil 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1*a*
 guàrdies civils 4.3.3.1 (q. 37)
 Guasch 2.7.4.1*e*
 guatla 2.7.3.2*d*
 guatlla 2.7.3.2*d*
 güelf 3.2.2.1 (q. 33)
 Güell 3.2.2.1*a*
 guerra 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*b*
 guerx 2.6.7.2*b*, 2.10 (q. 27), 2.10*d*
 guerxo 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.3*b*, 2.7.4.2*b*, 3.1.1.4 (q. 29)
 guia 2.1 (q. 1), 2.7.4.2*b*
 Guiana 2.7.4.2*b*
 Guillem 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*b*
 Guilleries, les 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*c*
 Guinea 2.7.4.2*b*
 guineu 2.7 (q. 22), 3.1.1.1*c*
 guineus 3.1.1.2*a*
 Guipúscoa 2.6.3.1*c*, 2.7 (q. 22)
 Guissona 2.7.4.2*b*
 guitar 2.7.4.2*b*
 guitarra 2.1.3.1, 2.7.4.2*b*
 guitza 2.6.5*a*
 Guiu 2.2.2.4*b*, 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*b*
 Güives 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*a*
 guix 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.1.3.1 (q. 4), 2.6 (q. 14), 2.6.7.2*c*, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27), 2.10*c*
 guixaire 2.1.3.1

guixar 2.6.7.2*c*, 2.6.7.5 (q. 21)
 Guixols 2.1.3.1
 Gurb 2.7 (q. 22), 2.7.1.2*a*
 gurbetà 2.7.1.2*a*
 Gurri 2.7.4.2*a*
 gussi 2.6.3.3.2*b*
 gust 2.6.3.1*c*, 2.7.4.2*a*
 Gutenberg 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*

H

H és un gas molt volàtil, el Vg. *el H és un gas molt volàtil*
 ha (interjecció) 2.1.1
 ha! ha! ha! 2.1.1*a*, 2.9.2*a*
 hàbil 2.9.1
 habitar 2.9.1
 hàbitat 2.7.3.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 habitual 2.9.1
 Habsburg 2.7.4.3*a*, 2.9.2*c*
 hac, la Vg. *la hac*
 Hades 2.9.1
 hagiografia 2.9.1
 hagiònim 2.9.1
 hagué 2.2.2.2 (q. 8)
 hagués 2.2.2.2 (q. 8)
 Haia, la Vg. *la Haia*
 Haia, Tribunal Internacional de la Vg. *la Haia, Tribunal Internacional de*
 Haifa 2.9.2*c*
 haima 2.9.2*c*
 haixix 2.6.7.3, 2.9.2*c*
 halar 2.1 (q. 1), 2.1.1, 2.1.1*a*, 2.3.1, 2.9.2*b*
 Haliàcmon 2.7.4.3*c*
 Halicarnàs 2.9.1
 hall 2.9.2*c*
 Halley, el ròssec del Vg. *del Halley, el ròssec*
 hàllux 2.10*c*
 halogen 2.9.1
 ham 2.9.1
 hamaca 2.9.1
 Hamburg 2.1 (q. 1), 2.7.4.3*a*, 2.9.1
 hamburguesa 2.7.4.3*a*
 hamiltonià 2.9.2*c*
 Hamlet 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*, 2.9.2*c*
 hámster 2.9.2*c*
 handbol 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24), 2.9.2*c*, 3.1.1.8*a*
 hàndicap 2.1 (q. 1), 2.9.2*c*
 hangar 2.9.1
 Hanoi 2.9.2*c*
 hansa 2.9.2*c*

- Hansa, la Vg. *la Hansa*
 hanseàtic 2.9.2c
 harakiri 2.9.2c
 harem 2.9.1
 harmonia 2.9.1
 harmòni^{um} 3.1.1.1c, 3.1.2.2 (q. 31), 3.2.2.2e
 harpia 2.9.1
 has 2.2.2.2 (q. 8)
 has! i hums!, un discurs ple de Vg. *de has! i hums!, un discurs ple*
 hat-trick 1.3, 4.3.2.2f
 haurà 2.2.2.2 (q. 8)
 hauré 2.7.2.3c
 haussa 2.9.2c
 Havana, l' 2.6.1 (q. 15); vg. tb. *l'Havana*
 havent 2.2.2.2 (q. 8)
 haver 2.2.2.2 (q. 8), 2.4.3a, 2.7.2.1, 2.7.2.3c, 2.9.1
 havia 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.2.3c
 Havre, Le Vg. *Le Havre*
 hawaià 2.1, 2.1.1, 2.1.1a, 2.9.2c
 Hble. Sr. Conseller, l' Vg. *l'Hble. Sr. Conseller*
 he, seguit de Vg. *de he, seguit*
 hebdomadari 2.7.1.2d
 hebraic 3.2.2.1b
 hebraïsta 3.2.2.2b
 hebraïtzant 3.2.2.1b
 hebraïtzar 3.2.2.1b
 Hebron 2.9.1
 hecatombe 2.2.2.4c, 2.9.1
 hectàrea 2.9.1
 hectolitre 2.9.1
 hectòmetre 2.9.1
 Hèctor 2.7.4.3c, 2.9.1, 3.1.2.1 (q. 30)
 hedenbergita 2.8.2a
 hedonisme 2.9.1
 Hegel 2.1 (q. 1), 2.9.2c
 hegelià 2.1.1, 2.9.2c
 hegemonia 2.9.1
 hègira 2.9.1
 Helen, la Vg. *la Helen*
 Helena 2.1 (q. 1), 2.9.1
 helicoidal 1.3e, 2.9.1, 3.2.2.1b
 helicoide 1.3.e, 3.2.2.1b
 helicòpter 2.9.1
 heliestació 4.3d, 4.3d (q. 36)
 heliocentrisme 2.9.1
 heliotropi 2.9.1
 hellènic 2.5.2, 2.9.1
 Hèlsinki 2.1, 2.7.4.1d, 2.9.2c, 3.1.1.8c
 hem 2.2.2.2 (q. 8)
 hematoma 2.9.1
 hemeroteca 2.9.1
 hemicicle 2.9.1, 4.3.1.1
 hemiplegia 2.9.1
 hemisferi 2.9.1
 hemístiqui 2.9.1, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 hemofília 2.9.1
 hemoglobina 2.9.1
 hemorràgia 2.4.2d, 2.9.1
 hemorroide 2.4.2d
 hendecàgon 2.9.1
 hendecasil·lab 2.9.1
 henna 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 henry 2.9.2c
 hepatitis 2.9.1
 heptaedre 2.9.1
 heptasil·lab 2.9.1
 Heràclit 2.7.3.2a
 herald 2.7.3.2a, 2.9.1
 heràldica 2.7.3.2a
 herba 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 2.9.1, 3.2.1b
 herbaci 2.6.3.3.2b
 herbassar 2.6.3.2aIII
 herbeta 2.2.2.1
 herbicida 2.9.1
 herbívor 2.9.1
 Hèrcules 2.9.1, 3.1.2.1 (q. 30)
 herència 3.1.2.1 (q. 30)
 heretge 2.6.6.2b, 2.6.6.4a
 heretgia 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.6.3 (q. 20), 2.6.6.4a
 hereu 2.9.1
 Heribert 2.9.1
 hermafrodita 2.2.2.4a, 2.9.1
 hermenèutic 2.9.1
 Hermínia 2.9.1
 Hermògenes 2.2.2.3c
 hèrnia 2.9.1
 Heròdot 3.1.1.8b
 heroi 2.1.1 (q. 2), 2.9.1, 3.1.1.2a
 heroic 3.2.2.1b
 heroïcitat 3.2.2.1b
 heroïna 3.2.2.1b
 heroïsme 3.2.2.2b
 herpes 2.9.1
 hertz 2.6.3.1d, 2.6.5b
 het, la Vg. *la het*
 heteròclit 2.9.1
 heterodox 2.9.1
 heterogeni 2.9.1
 heterosexual 2.9.1
 heura 2.9.1

- hexàedre 2.6.4aI
 hexàgon 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.9.1
 hexàmetre 2.6.4aI, 2.9.1
 hexàstil 4.3d (q. 36)
 -hi, entrem (*entrem-hi*) 4.3eII
 -hi, tornem (*tornem-hi*) 3.2.1
 hialí 2.9.1
 hiat, el Vg. *el hiat*
 hibernació 2.7.2.4
 hibernar 2.7.2.4
 hidràulic 2.9.1
 hidroavió 2.9.1, 4.3.2.1b
 hidrocarbur 2.9.1
 hidroelèctric 2.9.1
 hidroestàtic 1.3c, 4.3d
 hidrogen 2.9.1
 hidrogén 3.1.2.1b
 hidrogenar 3.1.2.1b
 hidrografia 2.9.1
 hidrològic 2.9.1
 *hidrostàtic 1.3c
 hidròxid 2.9.1
 hiena 2.2, 2.9.1
 Hi-era-de-massa 4.3.2.2e
 high-life, la Vg. *la high-life*
 higiene 2.2.2.4c, 2.9.1
 higrometria 2.9.1
 Hilari, n' Vg. *n'Hilari*
 Hilda 2.9.2c
 Hillary, la Vg. *la Hillary*
 Hilton, el Vg. *el Hilton*
 Himàlaia 2.9.2c, 3.1.1.8c
 himenòpter 2.9.1
 himenorrexi 2.4.2d
 himne 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
 hindú 2.9.1
 hinterland 2.9.2c
 hipèrbaton 3.1.1.2c, 3.1.2.1 (q. 30)
 hipèrbole 2.9.1
 hiperespai 4.3d (q. 36)
 hiperestàtic 3.2.1h, 4.3d
 hipermercat 2.9.1
 hiperrealisme 2.4.2e, 3.2.1h
 hipersensible 2.9.1
 hipertensió 2.9.1, 4.3.1.1
 hípica 2.9.1
 Hípies 2.2.2.3c
 hipnosi 2.7.1.2d, 2.7.5 (q. 24), 2.9.1
 hipnòtic 2.7.1.2d
 hipnotisme 2.9.1
 hipnotitzar 2.9.1
 Hipòcrates 2.9.1
 hipòcrita 2.2.2.4a, 3.1.2.2c
 hipodèrmic 2.9.1
 hipòdrom 2.9.1
 hipoglucèmia 2.9.1
 Hipòlit 2.7.3.2a, 2.9.1, 3.1.2.2b
 Hipòlita 2.7.3.2a
 hipopòtam 2.9.1
 hipòstil 4.3d
 hiposulfít 2.6.3.1e, 2.9.1, 4.3.1.1
 hipòtesi 2.6.2b, 2.9.1, 3.1.1.2c
 hippy 1.3, 2.1.1, 2.9.2c
 hipsomètric 2.9.1
 Hiroshima 2.9.2c
 hirundínids 2.9.1
 hisenda 2.6.2b
 Hispània 2.9.1
 hispànic 2.9.1
 Hispanoamèrica 2.9.1, 4.3.2.1b
 hispano-americà, tractat 1.3b, 4.3.2.2
 hispanoamericans, països 1.3b, 4.3.2.2
 hissar 2.9.1
 histerectomia 2.9.1
 hístero-ooforectomia 4.3.2.2e
 histologia 2.9.1
 història 2.9.1, 3.1, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 Històrico-Arqueològica de l'IEC, la Secció 4.3.2.2
 historicoartístic 4.3.2.1b
 hitita 2.9.1
 Hitler 2.1.1, 2.9.2c
 hitlerià 2.3.1, 2.9.2c
 hivern 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.4, 2.9.1
 hivernal 2.7.2.4
 hivernar 2.7.2.4
 Híxar 2.6.7.2c
 ho 2.2.2.2, 3.1.1.3
 hobby 2.9.2c
Hola, Compra l' Vg. *l'Hola, Compra*
 Holanda 2.9.1
 holandès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 Hölderlin 2.9.2c
 hòlding 2.9.2c
 Hollywood 2.1, 2.1.1, 2.9.2c
 holocaust 2.9.1, 3.1.1.1c
 holograma 2.9.1
 hom 2.1.1a
 home 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3b, 2.8.1 (q. 25), 2.9.1
 homenatge 2.6.6.3 (q. 20), 2.6.6.4a
 homeòpata 2.2.2.4a
 homeopatia 2.9.1
 homeòstasi 2.9.1

homeoterm 2.9.1
 Homer 2.1 (q. 1), 2.9.1
 homes 2.6.3 (q. 17)
 homicida 2.2.2.4a
 homilia 2.9.1
 homínid 2.9.1
 homo- i heteronuclears 4.3.1.3
 homogeni 2.9.1
 homògraf 2.9.1
 homòleg 2.9.1
 homònim 2.9.1
 homosexual 2.6.3.1e, 2.9.1, 4.3.2.1b
 honest 2.9.1
 Hong Kong 2.9.2c, 4.3.3.4
 hongkonguès 4.3.3.4
 Hongria 2.2.2.2, 2.9.1
 honor 2.9.1
 honoris causa 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 honra 2.1.1 (q. 2), 2.8.2 (q. 26)
 hoquei 2.9.2c
 hora 2.1 (q. 1), 2.9.1
 horabaixa 4.3.2.1a
 Horaci 2.6.3.3.2b, 2.9.1
 hordeació 2.9.1
 horitzó 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.5a, 3.1.2.2a
 horòscop 2.9.1, 3.1.2.2 (q. 31)
 horror 2.9.1
 horror vacui 4.3.2.2f
 hort 2.9.1
 Horta 2.1 (q. 1), 2.9.1
 hortalissa 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aIII
 Hortells 2.9.1
 hortènsia 2.6.3.3.2cI
 hortícola 2.9.1
 horticultura 2.9.1
 Hortonedà 2.9.1
 Hortsavinyà 2.9.1
 hosanna 2.8.2dII, 2.9.2c
 hospital 2.9.1
 Hospitalet, l' 2.9.1; vg. tb. *l'Hospitalet*
 host 4.1.1
 host, la Vg. *la host*
 hostel 2.9.1
 hotel 2.7.3.1, 2.9.1
 hovercraft 2.9.2c
 HTML, l' Vg. *l'HTML*
 Huelva, de Vg. *de Huelva*
 Huelva, És de Vg. *de Huelva, És*
 Hug 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 hugonot 2.9.2c
 hui, de Vg. *de hui*
 hui, la premsa de Vg. *de hui, la premsa*

huit 2.1.1 (q. 2)
 hulla 2.9.1
 hum 2.9.2a
 humà 2.2.1 (q. 6), 2.2.2.1 (q. 7), 2.9.1
 humanitat 2.9.1
 Humbert 2.7.2.2b, 2.8.2a
 Humberta, na Vg. *na Humberta*
 Hume 2.9.2c
 humida 2.7.3.2b
 humil 2.9.1
 humit 2.7.3.2b
 humitat 2.9.1
 humor 2.9.1
 hurí 2.9.2c
 husky 1.3, 2.9.2c
 hússar 2.9.2c
 Hussein 2.9.2c
 hutu 2.9.2c

I

i, davant de Vg. *de i, davant*
 Iago 2.1 (q. 1)
 iaia, la Vg. *la iaia*
 Ialta, la conferència de Vg. *de Ialta, la conferència*
 iarda, la Vg. *la iarda*
 Iàtova 2.2
 iber 3.1.1.8a
 iberoromà 2.4.2
 iberoromànic 3.1.1.5
 Ícar 3.1.1.2b
 icnèumon 2.7.4.3c
 icnografia 2.7.4.3c
 iconoclasta 2.2.2.4a
 icosaedre 2.6.3.1e
 ics 2.6.4c
 ictiosaure 2.6.3.1e
 idea, la Vg. *la idea*
 idèntic 3.1.2.1 (q. 30)
 idilli 2.5.2
 idiòcia 2.6.3.3.2b
 idiosincràsia 2.6.2b, 2.6.3.1e
 idiota 2.2.2.4a
 ídix 2.6.7.2c, 2.10c
 ídol, l' Vg. *l'ídol*
 idoni 2.7.3.1
 idònies 3.1.1.2c
 IEC, l' Vg. *l'IEC*
 Iemen 2.1 (q. 1)
 ien 3.1.1.4 (q. 29)
 IEN, el Vg. *el IEN*

- Ignasi 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.2*b*, 2.7.4.3*c*,
 2.7.5 (q. 24)
 igni 2.7.4.3*c*
 ignorar 2.1.3.1, 2.7.4.3*c*
 Ígor 3.1.1.4 (q. 29)
 igual 2.7.4.2*a*
 Igualada 2.1.3.1
 Igüerri 3.2.2.1 (q. 33)
 ilang-ilang 4.3.2.2*c*
 íleus 3.2.2.2*e*
 illa 2.1 (q. 1), 2.2.1 (q. 6), 2.2.2.1 (q. 7)
 il·legítim 2.5.2*a*
 il·limitat 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*a*
 Il·líria, la Vg. *la Illíria*
 il·lògic 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*a*
 il·luminar 2.5.2*c*
 illús 3.1.1.2*a*
 illusió 2.1.2 (q. 3), 2.5.2
 il·lustrar 2.5.2
 il·lustre 2.1.2
 imaginació 2.6.6.4*a*
 imaginar 2.6.6.4*a*
 imatge 2.1 (q. 1), 2.2.2.4*c*, 2.6.6.4*a*
 imatgeria 2.6.6.4*a*
 imatjat 2.6.6.4*a*
 imbècil 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*e*
 imbecillitat 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*e*
 imbibició 2.7.2.4
 Imma 2.8.2*a*
 immediat 2.8.2 (q. 26)
 immens 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 immigració 2.8.2 (q. 26)
 immòbil 2.8.2*a*
 immobilisme 2.7.2.4
 immund 2.7.3.2*a*
 imperi 2.8.2*a*
 ímpetu 3.1.1.4 (q. 29)
 importància 2.6.3.3.2*cI*
 important 2.8.2*a*
 impòs 1.3*d*, 3.1.2.2*a*
 impregnar 2.7.4.3*c*
 impremta 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*
 imprès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 impressió 2.6.3.2*aV*
 impressionant 2.6.3.2*aV*
 imprimir 3.1.2.1*a*
 imprecedented 2.6.3
 impromptu 2.8.3
 improvisar 2.6.5*a*
 impugnar 2.7.4.3*c*
 in vitro 4.3.2.2*f*
 inadmissible 2.7.3.2*c*
 inadvertit 2.7.2.3*b*, 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.3.2*c*
 Inca 2.1 (q. 1), 2.7.4.1*a*, 2.8.2*e*
 incandescent 2.6.3
 inclòs 3.1.1.2*a*, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 inclusió 2.6.2*b*
 incoar 2.2.2.3*e*
 inconnex 2.8.2*dII*
 incórrer 3.1.2.2*b*
 incou 2.2.2.3*e*
 ind., pres. d' Vg. *d'ind., pres.*
 Indaleci 2.6.3.3.2*b*
 indemnitzar 2.8.2*d*
 índex 2.6.4*aII*
 índexs 2.6.4*aII*
 Índia 2.8.2*e*, 3.1 (q. 28), 3.1.1.2*c*
 indicar 2.8.2 (q. 26)
 indígena 2.2.2.4*a*
 indígenes 2.2.2.3*c*
 Indioteria, sa Vg. *sa Indioteria*
 indispos 3.1.2.2*a*
 individu 2.2.2.4*b*
 individuar 2.2.2.4*b*
 indoeuropeu 4.3
 índole 2.2.2.4*c*
 Indonèsia 2.6.2*b*
 Indoxina 2.6.7.2*e*, 2.6.7.5 (q. 21), 4.3.2.1*b*
 indret 2.8.2*e*
 indubtable 2.7.1.2*d*
 indústria 3.1.1.2*c*
 inèdit 3.1.2.1*c*
 inèpcia 2.6.3.3.2*c*
 inèrcia 2.6.3.3.2*c*, 3.1.1.1, 3.1.2.1*d*
 inexacte 2.6.4*aI*
 inexhaurible 2.6.4*aI*, 2.9.1
 inexistent 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*aI*, 2.6.5*a*
 inexorable 2.6.4*aI*, 2.9.1
 inexpert 2.10*b*
 infant 2.8.1 (q. 25), 2.8.2*b*
 infermer 2.8.2 (q. 26)
 infermera 2.8.2*b*
 infern 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 infernal 3.2.1*b*
 infidel 2.8.2 (q. 26)
 ínfim 2.8.2 (q. 26)
 infinit 2.8.2*b*, 3.1.1.1
 inflar 2.6.1 (q. 15), 2.8.1 (q. 25), 2.8.2,
 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 influència 2.6.3.3.2*cI*, 2.8.2*b*
 influx 2.10*c*
 informació 2.8.2 (q. 26)
 informar 2.8.2*b*
 infraestructura 1.3*c*, 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)

- infracumà 2.8.2 (q. 26)
 infraroig 2.4.2, 2.8.2 (q. 26), 4.3.1.1, 4.3.4 (q. 39)
 infrascrit 4.3d
 infrautilitzar 3.2.2.2d
 infusió 2.8.2 (q. 26)
 ingenu 2.2.2.4b
 ingènua 3.1.1.1, 3.1.1.2c
 ingrés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 ingrés (del verb *ingressar*) 1.3d, 3.1.2.1b
 ingressar 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2aV
 Íngrid 2.1.2 (q. 3), 2.7 (q. 22), 2.7.3.2a, 2.8.1 (q. 25)
 ingúix 3.1.1.7
 inhalar 2.9.1
 inherent 2.9.1
 inhibir 2.9.1
 inhòspit 2.9.1
 injecció 2.6.4b, 2.6.6.1b
 injectar 2.6.4b
 inlandsis 2.6.5b, 2.7.3.2d
 innat 2.8.2d, 2.8.2dI
 innecessari 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 innegable 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dI
 innervar 2.8.2dI
 innoble 2.8.2dI
 Innocenci 2.6.3.3.2cI
 innocència 2.8.2dII
 innocent 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 innocentada 2.8.2dII
 innocu 2.7.4.1c, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 innòcua 2.7.4.1c
 innòcues 3.1.1.1.1b
 innumerable 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d, 2.8.2dI
 innominable 2.8.2dI
 innovar 2.8.2dI
 innumerable 2.8.2dI
 inobjectable 2.7.1.2c
 inoblidable 3.2.1h
 inquiet 2.8.1 (q. 25)
 inquietud 2.7.3.2b
 inscripció 2.6.3.3.2cII
 inscriure 4.3d, 4.3d (q. 36)
 insecticida 2.2.2.4a, 4.3.2.1b
 instal 2.5.2
 instal·lar 2.5.2
 instància 2.6 (q. 14)
 instrument 3.2.1b
 insubstituïble 2.7.1.2c
 intel·ligència 2.5.2, 3.1.1.2c
 intempèrie 2.2.2.4c
 interès (del verb *interessar*) 1.3c, 3.1.2.1b
 interès 3.1.1.2a, 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 interès, l' Vg. *l'interès*
 interessos 3.1.2.1a
 interestel·lar 2.5.2d, 4.3d
 intèrfon 3.1.1.8b
 intern 2.1 (q. 1)
 internacional 4.3.1.1
 INTERPOL 3.2.1
 interregne 2.4.2e, 3.2.1h
 interurbà 3.2.1h
 interval 3.1.1.8a
 intervé 3.1.2.1b
 intransigent 2.6.2c
 intransitiu 2.6.2c
 intrarraquidi 1.3, 2.4.2d
 intrauterí 3.2.2.2d, 4.3.1.1
 intric 2.7.4.3b
 intuïa 3.2.2.1 (q. 33)
 intuïció 3.2.2.1 (q. 33)
 inútil 3.1.1.6
 inútilment 3.1.1.6
 invasió 2.6.2b
 invent 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.3a, 2.7.2.5 (q. 23), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c
 investic 2.7.4.3b
 investigar 2.8.2c
 iod 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 iode 2.1.1 (q. 2)
 ioga 2.2.2.4a
 iogurt 2.1 (q. 1), 2.2
 io-io 4.3.2.2c
 Iolanda, la Vg. *la Iolanda*
 iot 2.7.3.2b
 ipecacuana 2.7.4.1c
 ipso facto 4.3.2.2f
 ira 4.1.1
 ira, la Vg. *la ira*
 iracund 2.7.3.2a
 Iraq 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c
 iraquiana 2.7.4.1c
 Irene 2.1 (q. 1), 2.2.2.4c
 Irlanda 2.7 (q. 22)
 irracional 2.4.2a
 irreal 2.4.2a
 irredempt 2.8.3
 irredemptisme 2.8.3
 irregular 2.4.2a
 «irrepetible», El conseller va qualificar aquest fet d' Vg. *d'«irrepetible»*, *El conseller va qualificar aquest fet*
 irresolt 2.4.2a
 irreverent 2.4.2a

- irrompible 2.4.2a
 Irtix 2.6.7.2c
 Isaac 2.6.2b, 2.7.4.3b
 Isabel, la Vg. *la Isabel*
 Isabel, na Vg. *na Isabel*
 Isaïes 2.1.2 (q. 3), 2.2.2.3c, 2.6.2b, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1c
 Isàvena 2.6.1 (q. 15)
 Isidor 2.6.2b
 Isidre 2.2.2.3b, 2.6.2b, 2.7.3.1
 islam 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d
 Ismael 2.5.2f
 isòbar 2.2.2.2
 isòbara 3.1.1.8c
 isobàric 2.2.2.2
 isoespín 4.3d, 4.3d (q. 36)
 Isop 2.7.1.2b
 isòsceles 4.3d, 4.3d (q. 36)
 isòtop 3.1.1.2b
 Isòvol 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 Israel 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11)
 istme 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 Ítaca 2.1.2 (q. 3), 3.1.1.2c, 3.1.1.8c
 Itàlia 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.7 (q. 22)
 italosuí 2.6.3.1e
 ITV, la Vg. *la ITV*
 Iu 3.1.1.3
 Iugoslàvia 4.3d, 4.3d (q. 36)
 IULA, l' Vg. *l'IULA*
 IVA, l' Vg. *l'IVA*
 ix 3.1.1.4 (q. 29)
 Ix 2.6.7.2c
 Ixart 2.1.3.1, 2.6.7.2c
 ixen 2.6.7.2c
 ixent 2.6.7.2c
 ixi 2.6.7.2c
 ixis 2.6.7.2c
 ixo 2.6.7.2c
- J
- jac (del verb *jaure*) 2.2.2.2 (q. 8)
 jaç 2.6.3.3.3d
 Jacint 2.6.3.3.2b, 2.7.3.2a
 Jacob 2.6.6.1a, 2.7 (q. 22), 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24)
 jacuzzi 1.3, 2.6.5a
 Jaén 2.1.1
 Jàfet 2.7.3.2a
 jafètic 2.7.3.2a
 jaga 2.2.2.2 (q. 8)
 jagué 2.2.2.2 (q. 8)
 jaguem 2.2.2.2 (q. 8)
 jaguen 2.2.2.2 (q. 8)
 jaguessis 2.2.2.2 (q. 8)
 jaiem 2.2.2.2 (q. 8)
 jaleo 2.1.1
 jansky 2.1
 Japó 2.6 (q. 14), 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20)
 jaqué 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 jardí 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.3.1
 jàssera 2.6.3
 jau 2.2.2.2 (q. 8)
 Jaume 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b, 2.6.6.1a
 jaurà 2.2.2.2 (q. 8)
 jaure 2.2.2.2 (q. 8)
 jazz 2.1.3.3c
 Jdànov, un discurs d' Vg. *d'Jdànov, un discurs*
 jec 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.6.1b
 jeep 2.6.6.1b
 jegui 2.6.6.1b
 jeguis 2.6.6.1b
 Jehovà 2.6.6.1b, 2.9.1
 jeia 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.6.1b
 jèiem 2.6.6.1b
 jeies 2.6.6.1b
 jejú 2.6.6.1b
 Jep 2.6.6.1b
 Jepet 2.6.6.1b
 jerarca 2.2.2.4a, 2.6.6.1b
 jerarquia 2.6 (q. 14), 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 jeràrquic 2.6.6.1b
 Jeremies 2.2.2.3c, 2.6.6.1b
 Jericó 2.6.6.1b, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 jeroglífic 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 Jeroni 2.6.6.1b
 jerònim 2.6.6.1b
 jersei 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 Jersey 2.1
 Jerusalem 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 Jessè 2.6.6.1b
 jesuïta 2.1 (q. 1), 2.2.2.4a, 2.6.6.1b
 Jesús 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20), 3.1.1.2a
 jet 2.6.6.1b
 jet-lag 4.3.2.2f
 jeu 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.6.1b
 jeuen 2.6.6.1b
 jeure 2.2.2.2 (q. 8), 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 jeus 2.6.6.1b
 Joan 2.2.2.2, 2.6.6.1a, 2.9.1
 Joan Baptista 4.3.3.3

- Joan Lluís 4.3.3.3
 Joan Miquel 4.3.3.3
 Joandomènec 4.3.2.1a
 Joaquim 2.6.6.1a, 2.7.4.1b
 Job 2.7.1.2b, 2.7.2.2d
 joc 2.1 (q. 1), 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20), 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 Jóc 3.1.3
 jocfloralesc 4.3.3.4
 jocoseriós 4.3c
 Jocs Florals 4.3.3.4
 Jofre 2.6 (q. 14), 2.6.6.1a
 joguina 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.2, 2.7 (q. 22)
 Johannesburg 2.8.2dII
 joia 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.1a
 joiell 3.2.2.1c
 joiós 3.2.2.1c
 jonc 2.6 (q. 14)
 Jóncols 3.1.2.2b
 Jorba 2.1 (q. 1), 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20)
 Jordà 2.6.6.1a
 Jordània 2.6.6.1a
 Jordi 2.1 (q. 1), 2.7.3.1
 Josa i Tuixén 4.3.2.2i
 Josep 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b, 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.1.2b
 Josep-Lluís 4.3.2.2i, 4.3.4 (q. 39)
 Josep-Lluís Andreu 4.3.2.2i
 Josep Maria 4.3.3.3
 Josuè 2.6.2b, 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 jove 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.4c, 2.6.6.1a
 joventut 2.2.2.2
 jubilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 judaic 3.2.2.1b
 judaïtzant 3.2.2.1b
 judaïtzar 3.2.2.1b
 judes 2.2.2.3c
 Judes 2.2.2.3c
 judici 2.6.3.3.2b
 judicial 2.6.3.3.2b
 judiciós 2.6.3.3.2b
 Judit 2.6.6.1a, 2.7.3.2b, 2.9.1
 jueu 2.7.2.3c
 jueva 2.7.2.3c
 jug 2.7.4.3b
 jugar 2.1 (q. 1), 2.2.2.1 (q. 7), 2.2.2.2, 2.6.6.1a, 2.7.4.2a, 3.1.1.1
 Jugurta 2.2.2.4a
 jujitsu 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 Jújols 2.6.6.1a
 Julià 2.6.6.1a
- Júlia 2.1 (q. 1), 2.6.6.3 (q. 20)
 julivert 2.6.6.1a
 Juneda 2.6 (q. 14)
 juny 2.6 (q. 14), 2.6.6.3 (q. 20)
 Júpiter 3.1.1.4 (q. 29)
 just 2.1 (q. 1)
 justícia 2.6.3.3.2b, 3.1.1.2c
 jutge 2.1 (q. 1), 2.6.6.1a, 2.6.6.2b, 3.2.1d
 jutgessa 2.6.3.2aII
 jutj 2.6.6.3
 jutjar 2.6.6.2a
 juvenil 2.2.2.2
 juxtaposar 2.10b
- K
- kale borroka 4.3.2.2f
 kamikaze 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b, 2.7.4.1d
 Kamtxatka 2.6.7.4a, 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.3.2d
 kan 2.9.1
 Kant 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
 kantià 2.1
 karate 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 3.1.1.8b
 katiuska 2.7.4.1d
 Kazakhstan 2.1.3.3, 2.9.2c
 kebab 1.3, 2.7.1.2b
 kediv 2.6.1
 kèntia 2.7.4.1d
 Kenya 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
 Khàrkov 2.6.1
 khàzar 2.1 (q. 1), 2.1.1, 2.1.3.3
 khi 2.1.1, 2.1.3.3
 khmer 2.9.2c
 Khomeini 2.1.3.3
 Khrusxov 2.6.7.2b
 Kíev 2.6.1
 kikuiu 3.2.2.1c
 kirieleison 2.1
 kirsch 2.1 (q. 1), 2.1.3.3c, 2.6.7.2
 kiwi 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7.4.1d
 koiné 2.1, 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
 kremlin 2.8.2e, 3.1.1.2b
 krill 2.1.3.1
 kurd 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
 Kuwait 2.1, 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
- L
- ’l, busca (*busca’l*) 4.1.3 (q. 34)
 ’l, creu-te (*creu-te’l*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)

- l, du (*du'l*) 4.1.1
 l, porta (*porta'l*) 4.1.1
 l compro, li 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l1 de febrer 4.1.2a
 l11 4.1.3 (q. 34)
 l'aconseguiré barata 4.1.3 (q. 34)
 l'aire 4.1.1
 l'àlef 4.1.3 (q. 34)
 l'alfa 4.1.2h, 4.1.3 (q. 34)
 l'Alguer 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'Anna 4.1.1
 l'ap. 5 4.1.2c
 l'AP-7 4.1.2a
 L'Ara treu un nou suplement 4.1.2g
 l'asèpsia 4.1.1
 l'asimetria 4.1.1
 l'avi 4.1.3 (q. 34)
 l'avi, lo net i 4.1.1
 l'àvia 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'avió 3.2.1
 l'L-dopamina 4.1.2f
 l'E com de l'O, tant bufa de 4.1.2f
 -l'en, treu (*treu-l'en*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 -l'en, treure (*treure-l'en*) 4.3eII
 l'en treu 4.1.1
 l'Enric 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'escola 4.1.1
 l'Excma. Sra. Presidenta 4.1.2c
 l'FBI 4.1.2a, 4.1.3 (q. 34)
 l'fталat de potassi 4.1.2b
 l'han vista 4.1.1
 l'harakiri, es va fer 2.9.2c
 l'Havana 2.6.1 (q. 15), 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'Hble. Sr. Conseller 4.1.2c
 l'Hèctor 4.1.1
 l'hem vist 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'hem vista 4.1.3 (q. 34)
 l'herba 4.1.1
 -l'hi, dona (*dona-l'hi*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 -l'hi, poseu (*poseu-l'hi*) 4.3eII
 l'hi posa, ens 4.1.1
 l'Hola, Compra 4.1.2g
 l'home 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'hora 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'Hospitalet 4.1.1
 l'HTML 4.1.2a
 l'hulla 4.1.1
 l'humor 4.1.1
 l'ídol 4.1.1
 l'IEC 4.1.2d
 l'Índia 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'interès 4.1.1
 l'IULA 4.1.2d
 l'IVA 4.1.1, 4.1.1 (q. 34)
 l'NBA 4.1.2a, 4.1.3 (q. 34)
 l'N-II 4.1.2a
 l'O, tant bufa de l'E com de 4.1.2f
 l'O, vent de 4.1.3 (q. 34)
 l'Obdúlia 4.1.1
 l'obre 4.1.3 (q. 34)
 l'obro i la tanco 4.1.1
 l'ocell 4.1.1
 l'òliba 4.1.1
 l'òmicron 4.1.2h, 4.1.3 (q. 34)
 l'ONG 4.1.1
 l'opinió 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'RNA 4.1.2a
 l'Slesvig-Holstein 4.1.2b, 4.1.3 (q. 34)
 l'statu quo 4.1.2b
 l'striptease 4.1.2b, 4.1.3 (q. 34)
 l'ull 4.1.1
 l'ungla 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'«únic» 4.1.2g
 l'unta 4.1.1
 l'URSS 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 l'Úrsula 4.1.3 (q. 34)
 l'XI Simposi de Ciències Socials 4.1.2a
 l'zwitterió 4.1.2b
 la 2.2, 3.1.1.3
 -la, mira (*mira-la*) 4.3eII
 la a 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la ain 4.1.2h
 la e Vg. *e, la*
 la efa 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la fíriasi 4.1.2b
 la hac 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la Haia 1.3, 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la Haia, Tribunal Internacional de 4.1.1
 la haima 2.9.2c
 la Hansa 4.1.2e, 4.1.3 (q. 34)
 la Helen 4.1.2e
 la het 4.1.2h
 la hi diu 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la hiena 4.1.3 (q. 34)
 la high-life 4.1.2e
 la Hillary 4.1.3 (q. 34)
 la història 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la host 4.1.3 (q. 34)
 la host del rei d'Aragó 4.1.1
 la humanitat 4.1.1
 la humilia 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la iaia 4.1.2d, 4.1.3 (q. 34)
 la iarda 4.1.2d
 la idea 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)

- la ignora 4.1.3 (q. 34)
 la ignoren 4.1.1
 la Il·líria 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la incorpora 4.1.1
 la INTERPOL 3.2.1, 4.1.1
 la Iolanda 4.1.3 (q. 34)
 la ira 4.1.3 (q. 34)
 la ira que sentia 4.1.1
 la Isabel 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la ITV 4.1.1
 la Manxa 2.6.7.2*b*
 la'n prenen 4.1.1
 la s 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la Scala 4.1.3 (q. 34)
 la Scala de Milà 4.1.2*b*
 la schola cantorum 4.1.2*b*, 4.1.3 (q. 34)
 la UdL 4.1.1
 la UEFA 4.1.1
 la UGT 4.1.3 (q. 34)
 la ultradreta 4.1.1
 la una 4.1.3 (q. 34)
 la una de la matinada 4.1.1
 la uneix 4.1.1
 la unió 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 la UOC 4.1.2*d*, 4.1.3 (q. 34)
 la utilitzem 4.1.1
 la α 4.1.2*h*
 labial 2.5.1, 2.7.2.4
 labiodental 4.3.2.1*b*
 Labritja 2.6.6.2*a*
 lacrimal 2.5.1
 lactància 2.5.1
 lactant 2.2.2.2
 làctic 2.5.1
 Ladislau 2.7.2.3*c*
 Ladislava 2.7.2.3*c*
 -la-hi, envia (*envia-la-hi*) 4.3eII
 Laia 3.2.2.1*c*
 laic 1.3*e*, 3.2.2.1*b*
 laical 1.3*e*, 3.2.2.1*b*
 laïcat 3.2.2.1*b*
 laïcisme 3.2.2.1*b*
 laïcitzar 3.2.2.1*b*
 lambda 2.7.1.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 lamel·libranqui 4.3.2.1*b*
 lanceolat 2.5.1
 landgravi 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 lanífer 2.5.1
 lapiaz 2.6.3.1*d*
 larinx 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10*d*
 làrix 2.6.7.2*c*
 Larraix 2.6.7.3
 lasanya 2.6.2*b*
 Lasquarri 2.1.3.1, 2.7 (q. 22), 2.7.4.1*c*
 làtex 3.1.1.4 (q. 29)
 Laura 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12)
 lavabo 2.2.2.3*b*
 Layret 2.1
 *le 4.1
 Le Havre 2.7.2.2*a*
 lector 2.5.1
 lectura 2.5.1
 legal 2.5.1
 legislar 2.5.1
 legítim 2.5.1
 leishmaniosi 2.1.3.3*c*, 3.2.1*g*
 leitmotiv 2.6.1, 2.7.2.2*d*, 2.7.2.5 (q. 23),
 4.3.2.2*f*, 4.3.4 (q. 39)
 Lemnos 2.8.2*d*
 lemúrid 2.7.3.2*a*
 lent 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12)
 Leònides 2.2.2.3*c*
 Leopold 2.1 (q. 1), 2.7.3.2*a*
 leporí 2.5.1
 lepòrid 2.5.1, 2.7.3.2*a*
 leptorri 1.3, 2.4.2*d*
 leri-leri 4.3.2.2*c*
 les 3.1.1.3
 -les, proveu (*proveu-les*) 4.3eII
 lesió 2.6.2*b*
 letargia 3.1.1.8*b*
 Leticia 2.6.3.3.2*b*
 leucòcit 3.1.1.8*b*
 lèxic 2.6.4aII
 li 2.2, 3.1.1.3
 -li, escriure (*escriure-li*) 4.3eII
 li'l compro Vg. 'l *compro*, *li*
 li'l portaré 4.1.1
 Líban 3.1.1.2*b*
 liberal 2.5.1
 liberalisme 2.5.1
 libèrrim 2.5.1
 Líbia 2.5.1 (q. 12)
 libido 3.1.1.8*b*
 librari 2.5.1
 liceista 3.2.2.2*b*
 liceu 2.6.3.3.2*b*
 Lieja 2.6.6.1*a*
 lignit 2.7.4.3*c*
 lígur 3.1.1.8*b*
 Lígúria 2.7.4.2*a*
 -li-ho, prendre (*prendre-li-ho*) 4.3eII
 -li-la, dona (*dona-li-la*) 4.3eII
 lil·liputenc 2.5.2

- limfa 2.8.2*b*
 limforroide 1.3, 2.4.2*d*
 lingual 2.5.1
 lingüista 3.2.2.1*a*
 lingüístic 2.5.1, 3.2.2.1 (q. 33)
 lingüística 2.1.2 (q. 3), 3.2.1*c*
 linguograma 2.1.3.1
 Linné 2.8.2*d*II
 linneà 2.8.2*d*II
 linneïta 2.8.2*d*II
 linnèon 2.8.2*d*II
 linòleum 3.1.2.2 (q. 31), 3.2.2.2*e*
 linx 2.6.4*a*II, 2.10 (q. 27), 2.10*d*, 3.1.1.4 (q. 29)
 linxs 2.6.4*a*II
 Lió 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 liposucció 2.6.3.1*e*
 líquid 2.5.1 (q. 12), 2.7.3.2*a*
 liquidar 2.7.3.2*a*
 lira 2.1.1 (q. 2)
 D-lisèrgic, àcid 4.3.2.2*h*
 Lísies 2.2.2.3*c*
 literal 2.5.1
 literari 2.5.1
 literatura 2.5.1
 litoestratigrafia 4.3*d*
 llaç 2.6.3.3.3*d*
 Llach 2.7.4.1*e*
 lladruc 2.4.1 (q. 11)
 Llafranc 2.8.1 (q. 25)
 llàgrima 2.5.1, 3.2.1*b*
 Llaguarres 2.7.4.2*a*
 llamp 2.7 (q. 22), 2.7.1.2*a*
 Llampaies, Saus, Camallera i Vg. *Saus*,
Camallera i Llampaies
 llampec 2.7.1.2*a*
 llana 2.5.1
 llança 2.5.1, 2.6.3.3.3*c*
 Llançà 2.6.3.3.3*c*
 llançamíssils 4.3.2.1*a*
 llapis 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*d*
 llar 2.4.3
 llard 2.7.3.2*a*
 Llardecans 4.3.2.1*a*
 llardós 2.7.3.2*a*
 llarg 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.1, 2.7
 (q. 22), 2.7*a*, 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 llarga 2.4.1 (q. 11), 2.7*a*, 2.7.4.3*a*
 llargària 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 *llargarut 1.2
 llarguerut 1.2
 Llarvén 3.1.2.1*a*
 llatí 2.5.1 (q. 12)
 Llätzer 2.2.2.2, 2.4.3*b*, 2.6 (q. 14), 2.6.5
 (q. 19), 2.6.5*a*
 llätzerat 2.4.3*b*
 llatzèria 2.2.2.2
 llaüt 2.1.1 (q. 2), 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1 (q. 33)
 llavi 2.5.1, 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.4
 llavi fes, Un home amb el 4.3.3.2 (q. 38)
 llavifès 4.3.3.2*b*
 llavifès, Un home 4.3.3.2 (q. 38)
 llavors 2.4.1
 llebeig 2.6.7.4*b*
 llebre 2.2.2.4*c*, 2.5.1
 llécol 3.1.2.1*c*
 Lledó 2.2.2.2
 llegible 2.5.1
 llegim's-el Vg. 's-el, *llegim*
 llegir 2.5.1, 2.6.6.1*b*, 2.6.6.4, 2.6.7.4*c*,
 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.4.3*b*
 llegítima 2.5.1
 llei 2.1.3.1, 2.5.1
 Lleida 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.7 (q. 22)
 lleig 2.1.3.1, 2.6.7.4*b*
 lleigs 2.2.2.3*d*
 lleixiu 2.6.7.3
 llémena 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 llemosí 2.6.2*b*
 Llemotges 2.6 (q. 14), 2.6.6.2*b*, 2.6.6.3 (q. 20)
 llenç 2.6.3.3.3*d*
 llençar 2.6.3.3.3*c*
 llençol 2.1.2 (q. 3), 2.2.2.1, 2.6.3.3.3*c*
 llengua 2.5.1, 2.7.4.2*a*, 3.1.1.1*b*, 3.1.1.2*b*
 llenguatge 2.6.6.4*a*
 llengües 2.1.1 (q. 2), 2.7.4.2*a*, 3.2.2.1*a*
 llenyataire 2.2.2.4*c*
 lleopard 2.7.3.2*a*
 lleopardat 2.7.3.2*a*
 llepissós 2.6.3.2*a*III
 llépol 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 Llessui 2.6 (q. 14)
 llet 2.5.1, 2.7 (q. 22), 2.7.3.2*b*
 lleter 2.2.2.2
 lletja 2.1.3.1, 2.6.6.2*a*, 2.6.6.4*b*, 2.6.7.4*b*
 lletjor 2.6.6.2*a*, 2.6.6.4*b*
 lletjos 2.2.2.3*d*
 lletra 2.1.1 (q. 2), 2.5.1, 2.7.3.1
 lletraferit 4.3.2.1*a*
 lletsó 2.1 (q. 1), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6
 (q. 14), 2.6.5 (q. 19), 2.6.5*b*
 lleuger 2.2.2.1, 2.4.3*b*
 lleugera 2.4.3*b*
 lleugeresa 2.4.3*b*
 llev 2.6.1, 2.7.2.2*d*
 llevar 2.6.1, 2.7.2.2*d*

- lli 3.1.1.4 (q. 29)
lliberal 2.5.1
llibre 2.4.1 (q. 11), 2.5.1, 2.5.1 (q. 12), 2.7.1.1, 3.1.1.1
llibresc 2.5.1
llic 2.7.4.3b
Lliçà 2.6.3.3.3b
lliçó 2.6.3.3.3b, 3.1.2.2a
llicsó 1.3, 2.6.4c
llig 2.6 (q. 14), 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.4.3b
lligacama 4.3.2.1a
lligam 2.8.1 (q. 25)
lligar 2.7.4.3b
llimoner 2.4.3c
lliri 2.4.1 (q. 11)
llirijonc 4.3.2.1a, 4.3.3.1 (q. 37)
llirijoncs 4.3.3.1 (q. 37)
llit 2.1.1 (q. 2), 2.7b
llitera 2.7b
lliure 2.2.2.4c, 2.5.1, 3.1.1.1c
lliure canvi 4.3.3.1a
lliurecanvisme 4.3.3.4
Llo 3.1.1.3
lloança 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c
lloar 2.2.2.3e, 3.2.2.1b
lloba 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3a, 2.7b, 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.5 (q. 24)
llobató 2.7.1.2b, 2.7.2.2c
llòbrec 3.1.2.2b
Llobregat 2.7.2.2a
loc 2.1 (q. 1)
*llògic 2.5.1
lloguer 2.1.3.1, 2.7.4.2b
lloï 3.2.2.1b
lloïn 3.2.2.1b
lloïs 3.2.2.1b
Llombai 2.8.2 (q. 26)
llombard 2.7.3.2a
Llombardia 2.1 (q. 1), 2.2.2.3a, 2.7.3.2a
llonganissa 2.6.3.2aIII
llop 2.5.1 (q. 12), 2.7b, 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.5 (q. 24)
Llorenç 2.5.1 (q. 12), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
Llorença 2.6.3 (q. 17)
llorer-cirer 4.3.2.2e
llotja 2.6 (q. 14), 2.6.6.2a, 2.6.6.3 (q. 20), 3.2.1d
llou 2.2.2.3e
Lluc 2.1 (q. 1), 2.7.4.3b
lluç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
Lluçanès 2.6.3.3.3b
Llucena 2.6.3.3.2b
llucet 2.6.3 (q. 17)
Lluch 2.7.4.1e
Llúcia 2.6.3.3.2b
Llucifer 2.6.3.3.2b
Llucmaçanes 2.6.3.3.3b
lluços 2.6.3 (q. 17)
lluiria 3.2.2.2c
Lluís 2.6.3.1d, 3.2.2.2a
Lluïsa 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3a, 2.5.1 (q. 12), 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b, 3.2.2.2a
lluïsmo 3.2.2.2b
lluïssor 2.6.3.2aIII
Llull 2.5.1, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
llum 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1 (q. 4), 2.5.1, 2.5.2c
lluna 2.5.1
lluny 2.1 (q. 1), 2.1.3.1, 2.1.3.1 (q. 4)
Llutxent 2.6.7.4a
-lo, perdoneu (*perdoneu-lo*) 4.3eII
lo net i l'avi Vg. *l'avi, lo net i*
localitz 2.6.5a
loehingita 2.5.2
loess 2.6.3.2
lògic 2.1 (q. 1), 2.1.2 (q. 3), 2.5.1, 2.6 (q. 14), 3.1.2.2b
logopeda 2.2.2.4a
Londres 2.1 (q. 1), 2.2.2.3c, 2.7.3.1
-los, deixar (*deixar-los*) 4.3eII
'ls, colliu-me (*colliu-me'ls*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
'ls, deixa (*deixa'ls*) 4.1.3 (q. 34)
'ls, porti (*porti'ls*) 4.1.1
'ls comprarem, te (*te'ls comprarem*) 4.1.1
'ls conec, me (*me'ls conec*) 4.1.3 (q. 34)
LSD, una dosi d' Vg. *d'LSD, una dosi*
'ls-el, dona (*dona'ls-el*) 4.1.1
'ls-hi, dugui (*dugui'ls-hi*) 4.1.1
Lucerna 2.6.3.3.2b
Luci 2.6.3.3.2b
lúcid 2.6.3.3.2b
Lucrècia 2.6.3.3.2b
luddisme 2.7.3.2c
Ludwig 2.1
lullia 2.5.1, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
luminescència 2.5.1
lumínic 2.5.1
lunar 2.5.1
Luter 2.9.1
luterà 2.9.1
luteranisme 2.9.1
Lutgarda 2.7.3.2d
lutier 2.9.1
luxació 2.10a

luxe 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.6.4aII, 2.10a
 Luxemburg 2.6.4aII, 2.10a
 luxós 2.10a
 luxúria 2.10a

M

'm, escolta (*escolta'm*) 4.1.3 (q. 34)
 'm, mira (*mira'm*) 4.1.1
 m'agrada 4.1.1
 m'alça 4.1.3 (q. 34)
 m'hi coneix, se 4.1.1
 m'hi pensaré 4.1.1
 m'hi té 4.1.3 (q. 34)
 -m'ho, dir (*dir-m'ho*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 -m'ho, tornar (*tornar-m'ho*) 4.3eII
 'm queixa, se (*se'm queixa*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 ma 1.3e, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 mà 1.3e, 2.1.1 (q. 2), 3.1.3 (q. 32)
 mà, Dona'm la 3.1.3 (q. 32)
 ma mare 3.1.3 (q. 32)
 mac 2.7.4.3b
 maça 2.6.3.3.3b
 Maçana, la 2.6.3.3.3b
 Maçanella 2.6.3.3.3b
 Maçanes 2.6.3.3.3b
 Maçanet 2.6.3.3.3b
 Macau 2.2.2.4b
 Macedònia 2.6.3.3.2b
 Macià 2.6.3.3.2b
 maçó 2.6.3.3.1
 macramé 3.1.2.1a
 macrocosmos 4.3.1.1
 madò 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 madrassa 2.6.3
 Madrid 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 maduixa 2.6.7.3
 madur 2.4.3b
 madura 2.4.3b
 maduresa 2.4.3b
 madurs 2.4.3
 mafiós 3.1.2.2a
 mag 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 Magalí 3.1.1.2a
 Magaluf 2.6.1, 2.6.1 (q. 15)
 magatzem 2.6.5a
 magazín 2.6.2b, 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 Magdalena 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 Magí 2.6 (q. 14), 2.6.6.4
 magma 2.7.4.3c

magnetòfon 3.1.1.8b
 magnitud 2.7.3.2b, 2.7.4.3c
 magnòlia 2.7.4.3c, 3.1.2.2c
 magre 2.8.1 (q. 25)
 Magrib 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24)
 maharajà 2.9.2c
 mahjong 4.3.2.2f
 Mahoma 2.2.2.4a, 2.9.1
 mai 2.1 (q. 1), 2.2, 3.1.1.4 (q. 29)
 maig 2.6 (q. 14)
 maionesa 3.2.2.1c
 majestat 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 majestuós 2.6.6.1b
 major 2.6.6.1a
 mal 2.1 (q. 1)
 mal de cap 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.4 (q. 39)
 mal de cap, Tinc 4.3.3.2 (q. 38)
 mal humor 4.3.3.1, 4.3.4 (q. 39)
 malalt 2.1.1a, 2.7.3.2a
 malaltia 2.7.3.2a
 malaurat 2.9.1
 malbé 3.1.2.1a
 malcarat 4.3.2.1a
 *mal-d'ulls 1.2
 maldecap 4.3, 4.3.2.1a, 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.2a
 maldecaps 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 maldecaps, Tinc molts 4.3.3.2 (q. 38)
 maldulls 1.2, 4.3.2.1a, 4.3.3.1
 maleiràs 3.2.2.2c
 malgaix 2.6.7.3
 malgrat 2.7.4.2a
 malhumorat 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 malícia 2.6.3.3.2b
 maligne 2.7.4.3c
 mà-llarg 3.1.3, 4.3.2.2g, 4.3.4 (q. 39)
 malleable 2.5.2
 mal-llevat 4.3.2.2e
 mallorquí 3.1.1.2a
 mals de cap 4.3.3.1 (q. 37)
 maltempsada 4.3.3.4
 malva-rosa 4.3.2.2d
 malvèn 3.1.2.1b
 malvoler 2.2.2.2
 mamarratxo 2.6.7.4a
 mamella 2.5.2c
 mamillar 2.5.2c, 2.5.2f
 mamut 2.9.1
 Manacor 2.7 (q. 22)
 mancaça 2.6.3.3.3c

- mançanilla 2.6.3.3.1
 mànec 2.2.2.1, 2.7.4.3a
 mànega 2.7.4.3a
 Manel 2.5.2f, 2.8.1 (q. 25)
 Manfred 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 Manila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 maniser 2.4.3c
 Manises 2.6.2b
 Manlleu 2.8.2e
 mannà 2.8.2dII
 Manresa 2.4.1 (q. 11), 2.8.2 (q. 26)
 mans (plural de *mà*) 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 mans fredes, Té les 3.1.3 (q. 32)
 manté 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 mantén-te 3.1.2.1b
 Manuel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 manuelí 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 manuscrit 4.3d, 4.3d (q. 36)
 manx 2.6.7.2b
 Manxa, la Vg. *la Manxa*
 Manxúria 2.6.7.2b
 manxú-tungús 3.1.1.5
 Maó 2.1 (q. 1), 2.8.1 (q. 25), 3.1.2.2a
 mapa 2.2.2.4a
 mapes 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 maputxe 2.6.7.4a
 Maquiavel 2.5.2e
 maquiavèllic 2.5.2e
 mar 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6), 2.4.3
 maragda 2.7.4.3c
 marbre 2.4.1
 Marc 2.1 (q. 1)
 març 2.1.1 (q. 2), 2.6.3, 2.6.3 (q. 17),
 2.6.3.3.3d
 Marc, Ausiàs Vg. *Ausiàs Marc*
 marca 2.7 (q. 22)
 Marçà 2.6.3.3.3c
 Marçal 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c
 marcapassos 4.3.2.1a
 Marcel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e, 2.6.3.3.2c
 Marcel·la 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e, 2.5.2f,
 2.6.3.3.2b
 Marcellí 2.1.2 (q. 3), 2.5.2e
 Marcellina 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 Marcèvol 2.6.3.3.2c
 March 2.1.3.3
 marcià 2.6.3
 mare 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.1 (q. 7), 2.2.2.4c
 mare de Déu 4.3.3.1
 mare de Déu, Una imatge de la 4.3.3.2
 (q. 38)
 marededeu 1.3e, 3.1.3, 4.3.2.1a, 4.3.3.2a
 marededeu del pessebre, La 4.3.3.2 (q. 38)
 Maresme 2.2.2.3b
 màrfega 3.1.1.1
 Margalef 2.6.1
 marge 2.1.1 (q. 2), 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 Maria 3.1.1.2b
 Maria-Antònia 4.3.2.2i
 Maria Auxiliadora 4.3.3.3
 Maria del Carme 4.3.3.3
 Maria del Mar 4.3.3.3
 Maria Rosa 4.3.3.3
 Maria-Rosa Montserrat 4.3.2.2i
 Mariàngela 4.3
 Marianna 2.8.2d, 4.3
 maridatge 2.7.3.2b
 marihuana 2.9.2c
 mariner 2.4.3c
 Mar-i-sol 4.3.2.2d
 marit 2.7.3.2b
 Màrius 2.2.2.4b, 3.1.1.1c, 3.1.1.2c, 3.2.2.2e
 Marqueixanes 2.6.7.3
 marquès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 marquesa 2.6.3.2aII
 màrqueting 3.1.1.4 (q. 29)
 marrameu 4.3.2.2c
 Marràqueix 2.6.7.3, 3.1.1.8b
 Marratxí 2.6.7.4a
 Marroc 2.7.4.3b
 marron-glacé 4.3.2.2f
 Marsella 2.6.3 (q. 17)
 Mart 2.6.3
 Marta 2.8.1 (q. 25)
 Martí 2.7 (q. 22)
 Marx 2.6.4aII
 marxa 2.1 (q. 1)
 Marxalenes 2.6.7.2b
 marxar 2.6.7.2b
 marxisme 2.6.4aII, 2.10 (q. 27)
 marxista 2.10 (q. 27)
 Marzà 2.6.3.3.3c
 mas 2.6.2b, 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.3
 Mas de Barberans 4.3.3.3
 Mas i Pi-Sunyer, Maria 4.3.2.2i
 Masdenverge 4.3.2.1a
 masia 2.6.2b
 Masllorç 4.3.2.1a
 Masnou, el 2.7.2.3c, 4.3.3.3
 masnoví 1.3, 2.7.2.3c
 masos 2.6.2b
 masover 2.6.2b
 Masroig, el 4.3.3.3
 massa 2.1.1 (q. 2), 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.3b

- Massalavés 3.1.2.1a
 Massalcoreig 2.6.7.4b
 massalcoretjà 1.3, 2.6.7.4b
 Massalió 2.6.3.2a
 massapà 2.6.3
 massatge 2.6.6.2b
 massatgista 2.6.6.2b
 massís 2.6.3.1d
 mastegar 2.7.4.3b
 mastic (del verb *mastegar*) 2.7.4.3b
 mastorràgia 2.4.2d
 matadegolla, a 1.3b, 4.3.2.1a
 matalaf 2.6.1, 2.6.1 (q. 15)
 matalàs 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 mata-rates 2.4.2
 Mataró 2.7.3.1
 mateix 2.6.7.5 (q. 21)
 matèria 3.1, 3.1.2.1d
 matí 2.1 (q. 1), 2.1.2 (q. 3), 3.1, 3.1.1.2a
 Maties 2.2.2.3c
 Matilde 2.2.2.4c
 matisació 2.6.5a
 matrioixca 1.3, 2.6.7.3, 2.10c
 Matusalem 2.6.2b
 matusser 2.6.3.2a
 matx 2.6.7.4d
 matxo 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5)
 matxucar 2.6.7.4a
 maüix 3.2.2.1b
 Maurici 2.6.3.3.2b
 maxillar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 màxim 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aII, 2.10a
 mazdeisme 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d
 -me, saludar (*saludar-me*) 4.3eII
 me'l miro 4.1.1
 me'ls conec Vg. *'ls conec, me*
 me'n dona 4.1.1
 Meca, la 2.8.1 (q. 25)
 mecanoscrit 4.3d
 mecenes 2.2.2.3c
 Mecenes 2.2.2.3c
 medi ambient 4.3.3.1a, 4.3.4 (q. 39)
 mediambiental 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 mediopalatal 1.2
 *mèdio-palatal 1.2
 Medir 2.4.3b
 mèdium 3.2.2.2e
 medulla 3.1.1.8b
 Mègara 3.1.1.8c
 megasclera 4.3d, 4.3d (q. 36)
 megàspora 4.3d
 mel 2.1.1 (q. 2), 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 -me-la, compreu (*compreu-me-la*) 4.1.1
 Melcior 2.6.3.3.2c
 melic 2.7.4.3b
 mellífer 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d
 Melo 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 melodia 3.1.1.1
 melòman 3.1.2.2b
 melós 2.5.2 (q. 13), 2.5.2d, 3.1.1.2a
 Memfis 2.8.1 (q. 25), 2.8.2b
 memòria 3.1.1.1b, 3.1.1.2c, 3.1.2, 3.1.2.2 (q. 31)
 Mendel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 mendelià 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 menfotisme 4.3.3.4
 menges 2.6.6.3
 mengéssim 2.6.3.2a
 menhir 2.9.1
 menj 2.6.6.3
 menja 2.1.1 (q. 2)
 menjar 2.4.3a, 2.6.6.1a, 2.6.6.3, 2.8.2e
 menjàrem 3.1 (q. 28)
 menjar-t'ho Vg. *-t'ho, menjar*
 menjussar 2.6.3.2aIII
 menys 2.8.1 (q. 25)
 menysestimar 1.3, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 Mequinensa 2.6.3.3.3c
 mercè 3.1.2.1a
 Mercè 2.4.1 (q. 11), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c, 3.1.2.1 (q. 30)
 Mereig 2.6.7.4b
 merèixer 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 mèrit 2.1.2 (q. 3), 3.1.2.1, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 meritòria 3.1.1.6
 meritòriament 3.1.1.6
 Meritxell 2.6 (q. 14), 2.6.7.4a
 mes 1.3e, 2.6.2b, 3.1.3 (q. 32)
 més 1.3e, 2.1.1 (q. 2), 3.1.2.1a, 3.1.3 (q. 32)
 més, En vull 3.1.3 (q. 32)
 més anys que tu, Tinc 3.1.3 (q. 32)
 mes de gener, el 3.1.3 (q. 32)
 mes en llibertat, L'han 3.1.3 (q. 32)
 més enllà de la mort, Creuen en la vida 4.3.3.2 (q. 38)
 més entre les xifres, Les sumes s'indiquen amb un 3.1.3 (q. 32)
 mes no ho farà, Va dir que ho faria, 3.1.3 (q. 32)
 mes ties 3.1.3 (q. 32)
 mesada 2.6.2b
 més-dient 3.1.1.5, 3.1.3, 4.3.2.2g
 més-enllà 1.3b, 3.1.1.5, 4.3.2.2g, 4.3.3.2a

- més-enllà, Creuen en el 4.3.3.2 (q. 38)
 mesorri 2.4.2*d*
 mesorrínia 2.4.2*d*
 mesos (plural de *mes*) 2.6.2*b*, 3.1.3 (q. 32)
 mesos d'hivern, Els 3.1.3 (q. 32)
 mesozoic 2.6.2*b*
 Mesquí 2.7.4.1*b*
 messies 2.2.2.3*c*, 2.6.3.2*aV*
 mestrescola 4.3
 mestressa 2.6.3.2*aII*
 mesura 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 metaestable 4.3*d*
 metafísica 4.3.1.1
 metall 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*c*
 metàl·lic 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*c*
 metal·lúrgia 2.5.2*c*
 metamorfòs 3.1.2.2*a*
 metamorfosi 3.1.1.8*b*
 metarrodopsina 2.4.2*d*
 metazou 2.6.2*b*
 metempsicosi 2.1.3.3*b*, 2.8.3
 metge 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.6.2*b*,
 2.6.6.3 (q. 20), 2.6.6.4*a*
 metgessa 2.6.3.2*aII*
 mètode 2.2.2.2, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 metòdic 2.2.2.2
 metre 2.2.2.3*b*
 metrorrexí 1.3*a*, 2.4.2*d*
 metxa 2.6 (q. 14), 2.6.7.4*a*
 metzina 2.1.3.2, 2.6.5 (q. 19), 2.6.5*a*
 meu 2.7.2.3*c*, 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.4 (q. 29)
 meua 3.1.1.2*c*
 meva 2.7.2.3*c*
 Mèxic 2.1 (q. 1), 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*aII*, 2.10*a*,
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 mezzosoprano 2.6.5*a*, 4.3.2.2*f*, 4.3.4 (q. 39)
 micaesquist 4.3*d*
 Micenes 2.6.3.3.2*b*
 micorriza 1.3*a*, 2.4.2*d*, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 micorrizogen 2.4.2*d*
 microestructura 1.2
 microinformàtica 3.2.2.2*d*
 microorganisme 4.3.1.1
 microscopi 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 *microestructura 1.2
 mig 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.6.7.4*c*, 2.6.7.5
 (q. 21)
 mig dia a fer-ho, He trigat 4.3.3.2 (q. 38)
 migdia 2.6 (q. 14), 2.6.7.4*c*, 2.6.7.5 (q. 21),
 4.3.2.1*a*, 4.3.3.2*a*
 migdia, Arribaré a 4.3.3.2 (q. 38)
 Migdònia 2.7.4.3*c*
 migjorn 2.6.7.4*c*
 migpartir 2.6.7.4*c*
 mihrab 2.9.2*c*
 miütis 3.2.2.1*b*
 mil 2.1.1 (q. 2), 2.5.2*b*
 mil homes, Té la força de 4.3.3.2 (q. 38)
 Mila 2.5.2*f*
 míldiu 3.1.1.2*b*, 3.1.1.4 (q. 29)
 milè 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
 milenar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
 milengrana 1.2, 4.3.2.1*a*
 *mil-en-grana 1.2
 miler 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
 milhomes 4.3.2.1*a*, 4.3.3.2*a*
 milhomes, És un 4.3.3.2 (q. 38)
 milió 3.1.2.2 (q. 31)
 millenari 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
 millenni 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*dII*
 millèsim 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*, 2.6.2*b*
 mil·límetre 2.5.2*b*
 millor 2.1.1 (q. 2), 2.4.3*b*
 millorar 2.4.3*b*
 milord 2.7.3.2*a*
 mimesi 3.1.1.8*b*
 mimosa 2.6.2*b*
 Minci 2.6.3.3.2*cI*
 Mingo 2.2.2.3*b*
 Minos 2.2.2.4*b*
 minso 2.2.2.3*b*
 minúcia 2.6.3.3.2*b*
 minut 2.7.3.2*b*, 2.8.1 (q. 25)
 minv 2.7.2.2*d*, 2.7.2.5 (q. 23)
 minvar 2.7.2.2*d*, 2.7.2.3*a*, 2.8.2 (q. 26),
 2.8.2*c*
 minyó 3.1.2.2*a*
 miop 2.7.1.2*b*
 miorexí 2.4.2*d*
 Miquel 2.7 (q. 22), 2.7.4.1*b*
 Miquel Àngel 4.3.3.3, 4.3.3.4
 miquelangelesc 4.3.3.4
 Miquelet 2.2.2.1
 Mir 2.4.3
 mira 2.4.1 (q. 11)
 mira'm Vg. 'm, *mira*
 mira'm i no em toquis, És una noia de
 4.3.3.2 (q. 38)
 mira'm-i-no-em-toquis 1.3, 4.3.2.2*e*,
 4.3.3.2*a*
 mira'm-i-no-em-toquis, Aquesta noia és
 una 4.3.3.2 (q. 38)
 mirador 2.4.3*c*
 mira-la Vg. -la, *mira*
 Miralcamp 4.3, 4.3.2.1*a*

- Mirambell, Bonrepòs i Vg. *Bonrepòs i Mirambell*
- mirant 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
- mirar 2.8.1 (q. 25)
- mirar-s'hi Vg. -s'hi, *mirar*
- Miravé 3.1.2.1a
- miràvem 2.7.2.3d
- Mireia 2.1 (q. 1), 3.2.2.1c
- mireu 3.1.1.2a
- mireu's-el Vg. 's-el, *mireu*
- Miriam 3.1.1.2c
- misantrop 3.1.1.8a
- miscel·lània 2.6.3
- Mislata 2.6.2d
- misogin 3.1.1.2b, 3.1.1.4 (q. 29)
- misògins 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31)
- missa 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2a
- missil 3.1.1.8b
- missió 2.1.3.1
- misteriós 3.1.2.2a
- mitges 2.6.6.2b
- mítig 2.7.4.3a
- mitja 2.1 (q. 1), 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.6.2a, 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21)
- mitjà 2.1.3.2, 2.6 (q. 14), 2.7.5 (q. 24)
- mitja lluna, Un estri en forma de 4.3.3.2 (q. 38)
- mitjalluna 4.3.3.2a
- mitjalluna, Talla la carn amb la 4.3.3.2 (q. 38)
- mitjó 2.6.6.2a
- mitjos 2.6.7.4c
- mixeta 2.1.3.1, 2.6.7.2c
- Mixnà 2.6.7.2c, 2.10b
- mixt 2.6.4aII, 2.10 (q. 27), 2.10b
- mixtió 2.10b
- mixtura 2.10 (q. 27), 2.10b
- mnemònic 2.1 (q. 1)
- mnemotècnic 2.1.3.3b
- Moab 2.7.1.2b
- moaixakha 2.9.2c
- mòbil 2.7.2.4, 3.1.2.2b
- mobilitat 2.7.2.4
- mobilitzar 2.7.2.4
- moble 2.7.2.2a, 2.7.2.5 (q. 23)
- moble bar 4.3.3.1b
- moc (del verb *moure*) 2.7.4.3b
- mocador 2.4.3c
- Moçambic 2.6.3.3.3b, 2.8.2a
- moda 2.7.3.1
- model 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
- modèlic 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
- mòdul 3.1 (q. 28), 3.1.2.2 (q. 31)
- moga 2.2.2.3e
- Moià 3.2.2.1c
- Moisès 2.6.2b, 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
- moixernó 2.6.7.3
- mola 2.5.1 (q. 12)
- molibdè 2.7.1.2d, 2.7.5 (q. 24)
- Molig 2.6 (q. 14), 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21)
- Molins de Rei 4.3.3.3, 4.3.4 (q. 39)
- molitjaire 2.6.7.4c, 2.6.7.5 (q. 21)
- moll 2.5.1 (q. 12)
- molla 2.5.1 (q. 12)
- mol·licie 2.6.3.3.2b
- mol·lusc 2.5.2
- Molotov 2.6.1
- molsa 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1b
- molt 2.1.1, 2.7.3.2a, 3.1.1.3
- molts 2.1 (q. 1)
- mon 1.3e, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
- món 1.3e, 2.2.2.2, 2.7.3.2a, 3.1.3 (q. 32)
- món, Ha fet la volta al 3.1.3 (q. 32)
- món, la fi del 3.1.3 (q. 32)
- mon pare 3.1.3 (q. 32)
- Mònaco 3.1.2.2c
- monarca 2.2.2.4a
- monarques 2.2.2.3c
- monasterial 2.2.2.2
- Mondúber 1.3, 2.7 (q. 22)
- Monegres, els 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
- monestir 2.2.2.2
- Mongòlia 2.8.1 (q. 25), 3.1.2.2c
- Mònica 2.7.4.1a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
- Monnàber 2.8.2dIII
- Monnars 2.8.2dIII
- Monner 2.8.2dIII
- monoestable 4.3d
- monòleg 2.7.4.3a, 3.1.2.2b
- monòlit 3.1.1.8b
- monoraïl 2.4.2
- monosíl·lab 2.6.3.1e, 2.7.1.2a, 4.3.1.1
- monosil·labisme 2.7.1.2a
- monòton 3.1.2.2 (q. 31)
- Monòver 2.8.1 (q. 25), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
- mons 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
- mons imaginari, Crea 3.1.3 (q. 32)
- monstre 3.2.1b
- Montcada 2.7.3.2a
- Montgrony 1.3, 2.7.3.2a
- Montlluís 4.3.2.1a

Montmany, el Figueró i Vg. *Figueró i Montmany, el*

Mont-ras 3.1.1.5, 4.3a
 Mont-roig 4.3.2.2e
 Montserrat 2.4.1 (q. 11)
 Montsó 3.1.2.2a
 Montuiri 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b
 Móra 3.1.3
 mordaç 2.6.3.3.3d
 morfosintaxi 2.6.3.1e
 moribund 2.7.3.2a
 mort 2.1.1 (q. 2)
 mortadella 2.5.2f
 mortinatalitat 4.3.2.1b
 mos (plural de *mon*) 3.1.3 (q. 32)
 mosaic 3.2.2.1b
 mosaicista 3.2.2.1b
 moscard 2.7.3.2a
 moscardí 2.7.3.2a
 Moscou 2.7.2.3c
 Moscova 2.7.2.3c
 Moscòvia 2.7.2.3c
 moscovita 2.7.2.3c
 Mosella 2.5.2f
 mossa d'esquadra 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b
 mossàrab 2.6.3
 mossegar 2.7.4.3b
 mossèn 3.1.2.1
 mossèn 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 mossènyer 2.4.3b
 mossic (del verb *mossegar*) 2.7.4.3b
 mosso 2.6.3.2a
 mosso d'esquadra 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1b
 motle 2.5.3
 motlle 2.5.3
 motllo 2.7.3.2d
 motllura 2.5.3
 motlura 2.5.3
 motocròs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 *motu propio 4.3.2.2f
 motu propio 4.3.2.2f
 *motxila 2.5.1
 motxilla 2.5.1, 2.6.7.4a
 mou 2.7.2.3c
 moure 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3f, 2.7.2.3c, 2.7.2.4
 moure's Vg. 's, *moure*
 mousse 2.1.3.3c
 mou-te Vg. -te, *mou*
 movent 2.7.2.3c
 movia 2.7.2.3c
 moviment 2.7.2.3c, 2.7.2.4, 2.7.3.2a
 mozzarella 1.3, 2.6.5a

Muç 2.6.3.3.3d
 muda 2.7.3.2b
 muftí 2.6.1
 multimilionari 4.3.1.1
 múltiplex 3.1.1.4 (q. 29)
 multiplicand 2.7.3.2a
 multiracial 2.4.2
 multiseular 2.6.3.1e
 multitud 2.7.3.2b
 mundà 2.2.2.2
 mundial 2.7.3.2a
 Munic 2.7.4.3b, 3.1.1.8a
 municipi 2.2.2.2
 mur 2.4.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 Múrcia 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c
 Muro 2.2.2.3b
 murri 2.4.1 (q. 11)
 múscul 3.1 (q. 28)
 museu 2.6.2b, 3.1.1.1
 música 2.6.2b, 3.1.1.2c
 music-hall 4.3.2.2f
 Músser 2.4.3b
 mussol 2.6.3.2a
 mústic 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 mustigar 2.7.4.3a
 mut 2.7.3.2b
 mútua 3.1.1.2c
 Mutxamel 2.6.7.4a
 Myanmar 2.8.2a

N

'n, compra (*compra'n*) 4.1.3 (q. 34)
 'n, endur-se (*endur-se'n*) 4.1.3 (q. 34)
 'n, porti-me (*porti-me'n*) 4.1.1
 'n, recordar-te (*recordar-te'n*) 4.1.1
 'n, treure (*treure'n*) 4.1.1
 n'Aina 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'Andreu 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'anem, ens 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'ha recordat, se 4.1.1
 n'Helena 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 -n'hi, afegiu (*afegiu-n'hi*) 4.3eII
 -n'hi una, fes (*fes-n'hi una*) 4.1.1
 n'Hilari 4.1.1
 n'Hug 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'Imma 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'Isidor 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'Olívia 4.1.1
 'n riu, se me (*se me'n riu*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 n'Úrsula 4.1.1

- n'usen 4.1.3 (q. 34)
'n va, se (*se'n va*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
na 3.1.1.3
na Humberta 4.1.1
na Irene 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
na Isabel 4.1.1
na Urraca 4.1.3 (q. 34)
nabab 2.7.1.2b
naftalina 2.6.1
α-naftol 4.3.2.2h, 4.3.4 (q. 39)
nahua 2.9.2c
naix 2.2.2.2 (q. 8)
naixem 2.2.2.2 (q. 8)
naixença 2.6.3.3.3c
nàixer 2.2.2.2 (q. 8)
naixerà 2.2.2.2 (q. 8)
naixia 2.2.2.2 (q. 8)
nannar 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dIII
nannar, anar a 2.8.2dIII
napbuf 4.3.2.2c
Nàpols 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 2.8.1 (q. 25)
Narcís 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2c,
3.1.1.2a
narr 2.4.1
narrar 2.4.1
nas 2.1.1 (q. 2), 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.4 (q. 29),
4.3a
nasqué 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
nassos 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.3d
natació 2.2.2.2
Natàlia 3.1.1.2c
natja 2.6.6.4b
Natzaret 2.6.5a
nàufrag 2.7.4.3a, 3.1.1.1
naufragar 2.7.4.3a
Naüja 2.8.1 (q. 25)
nauxer 2.6.7.2d, 2.10 (q. 27), 2.10a
Navarra 2.4.1 (q. 11)
Navars 2.4.3
Navès 3.1.2.1a
Naxos 2.10a
Nazari 2.6.2b
Nazianz 2.6.3.1d
nazisme 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
NBA, l' Vg. *l'NBA*
ne 3.1.1.3
-ne, parlem (*parlem-ne*) 4.3eII
neandertal 2.9.1
neboda 2.7.3.2b, 3.1.1.1, 3.1.1.4 (q. 29), 3.2.1a
nebot 2.7.3.2b
neci 2.6.3.3.2b
nècia 2.6.3.3.2b
neciesa 2.6.3.3.2b
nedador 2.2.2.2
nedar i guardar la roba 4.3.3.1a
Neftalí 2.6.1
negoci 2.6.3.3.2b
negociable 2.6.3.3.2b
negociar 2.6.3.3.2b
negra 2.2.2.3a
negre 2.2.2.3b, 2.8.1 (q. 25)
negres 2.2.2.3c
negror 2.4.3c
Nègueb 2.7.2.2d
neix 2.2.2.2 (q. 8)
néixer 2.2.2.2 (q. 8), 2.2.2.3g, 3.1.2.1 (q. 30),
3.1.2.1c
neixi 2.2.2.2 (q. 8)
Nelo 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
nematorrinc 2.4.2d
Nemesi 2.6.2b
nen 3.1.1.4 (q. 29)
neoclàssic 4.3.1.1
neoescolàstic 4.3d
neoimpressionista 3.2.2.2d
neorealisme 2.4.2
Neptú 2.7.1.2d
Neró 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
nervi 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11)
nerviós 2.6.3 (q. 17), 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
nesc 2.2.2.2 (q. 8)
Nèstor 2.8.1 (q. 25)
net 2.7.3.2b
net i l'avi, lo Vg. *l'avi, lo net i l'*
Netanyà 2.1.3.1
netejar 2.6.6.4
neu 2.1 (q. 1), 2.7.2.3c, 2.8.1 (q. 25)
neula 3.2.1c
neuroesquelet 4.3d
neurorràfia 1.3a, 2.4.2d
Neus 2.6.3.1d
nevada 2.7.2.3c
nevar 2.7.2.3c
nevera 2.7.2.3c
Newton 2.1
Niça 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3b
nicab 2.7.1.2b
Nicaragua 2.7.4.2a
Nicolau 2.7.4.1a
nietzscheà 1.3, 2.1.3.3c
*nietzschia 1.3
nihilisme 2.9.1
N-II, l' Vg. *l'N-II*
Nil 2.1 (q. 1)

- nimboestrat 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 nimfa 2.1 (q. 1), 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26),
 2.8.2*b*
 ning-nang 4.3.2.2*c*
 ningú 2.7 (q. 22), 2.7.4.2*a*
 nissorrinc 2.4.2*d*
 nit 2.1 (q. 1)
 niu 2.2.2.4*b*
 Niubò 3.1.2.2*a*
 no 2.1 (q. 1)
 no acceptació de les bases, la 4.3.1.3
 no compareixença (a una convocatòria),
 la 4.3.1.2*a*
 no comptable, nom 4.3.1.2*a*
 no confessionalitat (de l'Estat), la 1.3*b*,
 4.3.1.2*a*
 no convertibilitat (del dòlar), la 4.3.1.2*a*
 no existència (d'un llenguatge literari),
 la 4.3.1.2*a*
 no fumadors, els 4.3.1.2*a*
 no governamental, organització 4.3.1.2*a*
 no lineal, equació 4.3.1.2*a*
 no m'oblidis mai, T'he regalat una joia
 perquè 4.3.3.2 (q. 38)
 no matriculats, els 4.3.1.2*a*
 no obligatorietat (de la vacunació),
 la 4.3.1.2*a*
 no proliferació nuclear, tractat de 4.3.1.2*a*
 no reglamentària, arma 1.3*b*, 4.3.1.3
 no residents, els 4.3.1.2*a*
 No sé què la fa atractiva 4.3.3.2 (q. 38)
 no submissió (a Rússia), la 4.3.1.2*a*
 no verbal, comunicació 4.3.1.2*a*
 no violent, un pres 4.3.1.2*a*
 no-agressió, pacte de 4.3.1.2*a*
 no-alineament 1.3*b*, 4.3.1.2*a*
 no-alineats, països 4.3.1.2*a*
 no-belligerància 1.3*b*, 1.4, 4.3.1.2*a*, 4.3.4
 (q. 39)
 no-belligerants, nacions 4.3.1.2*a*
 noble 2.2.2.4*c*, 2.7.1.1
 no-creients, els 4.3.1.2*a*
 Noè 3.1.2.1*a*
 no-electròlit 4.3.1.2*a*
 Noèlia 2.8.1 (q. 25)
 no-euclidiana, geometria 4.3.1.2*a*
 no-ficció, prosa de 4.3.1.2*a*
 no-figuració 4.3.1.2*a*
 no-figuratiu, art 1.3*b*, 4.3.1.2*a*
 Noguera 2.1 (q. 1)
 Noguera Ribagorçana, la 4.3.3.3
 noi 2.1 (q. 1)
 noia 2.1 (q. 1), 2.2, 3.1.1.1*a*, 3.2.1*c*, 3.2.2.1*c*
 no-ingerència 4.3.1.2*a*
 no-intervenció, principi de 4.3.1.2*a*
 no-jo 3.1.1.5, 4.3.1.2*a*
 nom 2.1 (q. 1)
 nòmada 3.1.2.2*c*
 nombre 2.8.2 (q. 26)
 només 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1
 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 no-metall 4.3.1.2*a*
 nomoblidis 4.3.2.1*a*, 4.3.3.2*a*, 4.3.4 (q. 39)
 nomoblidis, T'he regalat un 4.3.3.2 (q. 38)
 Nonasp 2.7 (q. 22)
 nònius 3.2.2.2*e*
 noranta-u 4.3.2.2*a*
 noranta-unè 4.3.2.2*a*
 Norbert 2.7.3.2*a*
 Norberta 2.7.3.2*a*
 nord 2.1 (q. 1), 2.7.3.2*a*
 nord-americà 4.3.2.2*b*
 nord-est 4.3.2.2*b*, 4.3.4 (q. 39)
 nord-estejar 1.3, 4.3.2.2*b*, 4.3.4 (q. 39)
 nòrdic 2.7.3.2*a*
 nord-oestejar 4.3.2.2*b*
 nord-sud, diferències 4.3.2.2*k*
 no-res 3.1.1.5, 4.3, 4.3*a*, 4.3.1.2*a*
 normand 2.7.3.2*a*
 Normandia 2.7.3.2*a*
 noruec 2.7*b*, 2.7.4.3*b*
 Noruega 2.7*b*, 2.7.4.2*a*, 2.7.4.3*b*
 nos 3.1.1.3
 -nos, afanyem (*afanyem-nos*) 4.3eII
 nosaltres 3.2.1*h*
 -nos-en, anem (*anem-nos-en*) 4.3eII
 no-sé-què 4.3.3.2*a*
 no-sé-què que la fa atractiva, Té un 4.3.3.2
 (q. 38)
 nostàlgia 2.6.6.1*b*
 nostra 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*a*
 nostramo 4.3
 nostre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*b*
 nostres 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*c*
 notícia 2.6.3.3.2*b*
 nou (adjectiu) 2.7.2.3*c*
 nou-centens 4.3.2.2*a*
 noucentisme 4.3.2.2*a*
 Nou-cents, el 4.3.2.2*a*
 nou-cents setanta-set 4.3.2.2*a*
 noümen 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*b*
 nou-ric 4.3.2.2*d*
 nouvingut 4.3.2.1*a*, 4.3.4 (q. 39)
 nova 2.7.2.3*c*

- Nova York 2.1, 4.3.3.4
 Nova Zelanda 4.3.3.3
 novaïorquès 4.3.3.4
 novè 3.1.2.1a
 Novelda 2.6.1 (q. 15)
 novell 2.7.2.3c
 novel·la 2.1.2 (q. 3), 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f, 3.2.1e
 novel·lista 2.2.2.4a
 novetat 2.7.2.3c, 2.7.5 (q. 24)
 Novetlè 2.5.3, 2.7.3.2d, 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a, 3.2.1d
 novii 3.1.1.2a
 no-violència 4.3.1.2a
 no-violent 4.3.4 (q. 39)
 no-violent, Gandhi era radicalment 4.3.1.2a
 no-violents, els 4.3.1.2a, 4.3.1.3
 'ns, deixa (*deixa'ns*) 4.1.1, 4.1.3 (q. 34)
 'ns espatlla, se (*se'ns espatlla*) 4.1.1
 'ns rifa, se (*se'ns rifa*) 4.1.3 (q. 34)
 'ns-el, perdre (*prendre'ns-el*) 4.1.1, 4.1.3
 'ns-hi, porta (*porta'ns-hi*) 4.3eII
 'ns-ho, escriure (*escriure'ns-ho*) 4.1.1
 nu 2.8.1 (q. 25)
 nubècula 2.7.2.4
 nubífer 2.7.2.4
 Nucia, la 2.6.3.3.2b
 nucli 2.7 (q. 22), 3.2.1b
 nul 2.5.2 (q. 13) 2.5.2e
 Nules 2.2.2.3c
 nulla 2.1 (q. 1), 2.5.2e
 nullitat 2.5.2e
 Numància 2.6.3.3.2cI
 número 2.2.2.3b
 nurag 2.7.4.3b
 Nuremberg 2.7.4.3a
 Núria 2.1 (q. 1), 2.2.2.3a, 3.1.1.2c
 nus 4.3a
 núvol 2.1.1 (q. 2), 2.1.2 (q. 3), 2.5.1 (q. 12), 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.4
 nuvolada 2.7.2.4
 nuvolós 2.7.2.4
 nyap 2.1.3.1 (q. 4)
 nyèbit 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Nyer 2.8.1 (q. 25)
 nyerro 2.1.1 (q. 2), 2.8.1 (q. 25)
 nyicris 2.1 (q. 1), 2.8.1 (q. 25)
 nyigo-nyigo 4.3.2.2c
 nyigui-nyogui, de 4.3.2.2c
 nyora 2.1 (q. 1), 2.1.3.1
 Nyòvols 2.8.1 (q. 25)
 nyu 2.8.1 (q. 25)
- O**
- O, tant bufa de l'E com de l' Vg. *l'O, tant bufa de l'E com de*
 O, vent de l' Vg. *l'O, vent de*
 oasi 2.6.2b
 obcecar 2.7.1.2c
 Obdúlia 2.7.1.2c, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23)
 obeïen 3.2.2.1c
 obeïes 3.2.2.1 (q. 33)
 obeint 3.2.2.2c
 obeiriem 3.2.2.2c
 obert 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2)
 obès 3.1.2.1a
 objecció 2.6.6.3 (q. 20)
 objecte 2.6.6.1b, 2.7.1.2c, 2.7.2.2d
 objectiu 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 oblic (del verb *obligar*) 2.7.4.3b
 oblid 2.7.3.2b
 oblidar 2.7.2.2a, 2.7.3.2b
 obliqua 2.7.4.1c, 3.1.1.2b, 3.1.1.2c, 3.2.2.1a
 obliqües 2.7.4.1c, 3.1.1.1b, 3.2.2.1a
 obliqüeu 3.2.1c
 obliqüitat 2.1.2 (q. 3), 2.7.4.1c
 oblit 2.7.3.2b
 oboè 3.1.1.8a, 3.1.2.1a
 obra 2.2.1 (q. 6)
 obrador 2.4.3c
 obre 2.2.2.3e
 obre llaunes, Un estri que 4.3.3.2 (q. 38)
 obrellaunes 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 obrir 2.4.3a, 2.7.2.2a
 obriülls 3.2.2.2d
 obscè 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 obscur 2.7.1.2c
 obsequi 2.7.1.2c
 observ 2.6.1, 2.7.2.2d
 observar 2.6.1, 2.7.1.2c, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23)
 obsessió 2.6.3.2aV, 2.7.1.2c
 obstacle 2.7.1.2c
 obstinar 2.7.1.2c
 obstruir 2.7.1.2c
 obtenir 2.7.1.2c, 2.7.2.2d
 obtús 2.7.1.2c
 obvi 2.7.1.2c
 ocasió 2.1.2 (q. 3), 2.6.2b
 occident 2.6.4 (q. 18), 2.6.4b, 2.7.4.3c
 Occitània 2.6.4 (q. 18), 2.6.4b, 2.7.4.3c
 oceà 2.6.3.3.2b
 Oveja 2.6.3.3.2b
 ocell 2.6.3.3.2b

- ocellar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 oci 2.6.3.3.2b
 ociós 2.6.3.3.2b
 ociosament 2.6.3.3.2b
 occur 2.4.1
 ocórrer 2.4.3a, 3.1.2.2b
 Octavi 2.6.1 (q. 15), 2.7.4.3c
 ocular 2.2.2.2
 ocupar 2.7.4.1a
 ocurrent 2.4.1 (q. 11)
 Odèn 3.1.2.1a
 Òdena 2.1.2 (q. 3), 3.1 (q. 28), 3.1.1.2c,
 3.1.2.2c
 ofèn 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 ofenc 2.7.4.3a
 ofenguessis 2.7.4.3a
 ofès 3.1.2.1a
 off the record 1.3, 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 ofici 2.1.1 (q. 2), 2.6.3.3.2b
 oficial 2.6.3.3.2b
 oficina 2.6.3.3.2b
 òfset 2.6.1
 oftalmologia 2.6.1
 ohm 2.1 (q. 1), 2.1.1a
 oïa 3.2.2.1c
 oïda 3.2.2.1b
 oïdi 3.2.2.2a
 oídium 3.2.2.2a, 3.2.2.2e
 oimés 3.1.2.1a
 oioi 4.3.2.2c
 oir 3.2.2.2c
 oiríeu 3.2.2.2c
 Oix 2.6.7.3
 oixque 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.7.3, 2.6.7.5 (q. 21),
 2.10c
 Òlbia 2.1.2 (q. 3)
 Oleguer 2.7.4.2b
 oleícola 3.2.2.2a
 oleïcultura 3.2.2.2a
 Olèrdola 3.1.2.1d
 Olga 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.7.4.2a
 oli 2.1 (q. 1), 2.2.2.1 (q. 7), 2.5.1 (q. 12)
 òliba 3.1.1.2c
 Olimp 2.7.1.2a
 olimpíada 2.7.1.2a, 3.1.1.8c
 olímpic 2.7.1.2a
 Olívia, n' Vg. n'Olívia
 Olost 2.7.3.2a
 Olot 2.1 (q. 1), 2.7.3.2b
 Olvan 3.1.1.2a
 om 3.1.1.4 (q. 29)
 ombra 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6), 2.8.2a
 ombrella 2.5.2f
 omega-3 4.3.2.2h
 Omells de na Gaia, els 4.3.3.3
 òmicron 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31)
 omnipotent 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
 omòplat 3.1.1.8b
 omple 2.2.2.2 (q. 8), 2.2.2.3e
 omplés 2.2.2.2 (q. 8)
 ompli 2.2.2.2 (q. 8)
 omplí 2.2.2.2 (q. 8)
 omplia 2.2.2.2 (q. 8)
 omplim 2.2.2.2 (q. 8)
 omplir 2.2.2.2 (q. 8), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a
 omplirà 2.2.2.2 (q. 8)
 omplis 2.2.2.2 (q. 8)
 omplo 2.2.2.2 (q. 8)
 on 3.1.1.4 (q. 29)
 oncle 2.5.1 (q. 12), 2.7.4.1a, 2.8.1 (q. 25)
 ONG, l' Vg. l'ONG
 ònix 2.6.7.2c, 2.10c
 onze 2.6 (q. 14), 2.6.2c, 2.8.2e
 onze-cents 4.3.2.2a
 opció 2.6.3.3.2cII, 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 òpera 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 opinió 3.1.1.2a
 Òpol 3.1.1.2b, 3.1.2.2b
 oportú 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 opòs 3.1.2.2a
 opressor 2.6.3.2aV
 optar 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 òptic 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 òptim 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 Opus Dei 4.3.3.4
 opusdeista 1.3, 4.3.3.4
 or 2.4.3, 3.1.1.3
 Orà 2.1 (q. 1)
 oratjol 2.6.6.2a
 orb 3.1.1.4 (q. 29)
 ordén 3.1.2.1b
 Ordèn 3.1.2.1a
 ordenand 2.7.3.2a
 ordenar 3.1.2.1b
 ordi 2.9.1
 orella 2.4.1 (q. 11), 3.1.1.1
 oreneta 2.9.1
 orenga 2.8.2e
 orfe 2.4.1 (q. 11)
 òrgan 3.1.1.2b, 3.1.2
 organització 2.6.5 (q. 19), 2.6.5a
 organitzatiu 2.6.5a
 orgue 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.3b,
 3.2.1f

orgues 2.2.2.3c
 orgull 2.1.1 (q. 2)
 Orient Mitjà 4.3.3.3
 origen 2.6.6.1b
 orinar 2.2.2.2
 Orinoc 2.7.4.3b
 Oriol 2.1 (q. 1)
 Oristany 2.8.1 (q. 25)
 oriünd 2.7.3.2a, 3.2.2.1b
 ornitorrinc 1.3a, 2.4.2d
 Orpesa 2.4.1 (q. 11), 2.6.2b, 2.7.1.1
 Òrrius 3.1.1.2b
 Ors, Eugeni d' Vg. *d'Ors, Eugeni*
 ortodòncia 2.6.3.3.2cI
 ortodox 2.6.4aII, 2.10c
 orujo 1.3, 2.1.1
 Orxa, l' 2.6.7.2b
 orxata 2.6.7.2b, 2.9.1
 os 2.6.3.3.2b, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31),
 3.1.2.2a
 Ós, clot de l' 3.1.3
 Osa 2.7 (q. 22), 2.7.4.1a
 Òscar 2.1.2 (q. 3), 2.4.1 (q. 11), 3.1.1.4
 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 oscil 2.5.2
 oscillar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f, 2.6.3
 Osona 2.6 (q. 14)
 ossi 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2b
 ostatge 2.9.1
 östpolitik 4.3.2.2f
 Osvald 2.7.3.2a
 Ot 3.1.1.4 (q. 29)
 Otello 2.2.2.3b, 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 Otger 2.6 (q. 14), 2.6.6.2b
 otorràgia 1.3, 2.4.2d
 otorrinolaringòleg 1.3a, 2.4.2d
 ou 2.7.2.3c
 oval 2.7.2.3c, 3.1.1.8a
 ovari 2.7.2.3c
 ovípar 2.7.2.3c
 ovni 2.6.1, 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23)
 ovoide 2.2.2.4c, 2.7.2.3c
 òvul 2.7.2.3c, 3.1.2.2b
 Oxford 2.10b
 òxid 2.6.4aII
 oxigen 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aI, 2.10a
 oxigén 3.1.2.1b
 oxigenar 2.6.4aI, 3.1.2.1b
 oximoron 3.1.1.2c
 Oxirring 2.4.2d
 ozó 2.1.1 (q. 2), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b

P

pa 3.1.1.4 (q. 29)
 pa i formatge, Mengen 4.3.3.2 (q. 38)
 paciència 3.1.2.1d
 pacte 2.7.4.3c
 padda 2.7.3.2c
 Pàdua 2.7.3.1
 pag 2.7.4.3b
 paga 2.2.2.3g
 paga i senyal 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 pagaré 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 pagès 2.6.2b, 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20),
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 pagesa 2.6.2b
 pagesia 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 pagesívol 2.6.2b
 pagesos 2.6.2b
 pàgina 2.1.2 (q. 3), 2.6.6.1b
 pago 2.2.2.3g
 paguen 2.2.2.3g
 pagues 2.2.2.3g
 pagues i senyals 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 pagueu 2.2.2.3g
 paifomatge 4.3.2.1a, 4.3.3.2 (q. 38),
 4.3.3.2a
 pai-pai 4.3.2.2c
 pair 3.2.2.2c
 país 2.6.2b, 3.1.1.2a, 3.2.2.2a
 paisà 2.6.2b
 paisatge 2.6.2b
 països 2.2.2.3d, 2.6.2b, 3.2.2.1 (q. 33),
 3.2.2.2a
 paix 2.2.2.2 (q. 8)
 paixaràs 2.2.2.2 (q. 8)
 paixem 2.2.2.2 (q. 8)
 paixer 2.2.2.2 (q. 8)
 paixés 2.2.2.2 (q. 8)
 paixia 2.2.2.2 (q. 8)
 paixtu 2.1.1 (q. 2), 2.6.7.3, 2.10c
 Pakistan 2.7 (q. 22), 2.7.4.1d
 pal 2.2
 pala 2.7 (q. 22)
 Palafrugell 2.6 (q. 14), 2.6.1 (q. 15)
 Palamós 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Palància 2.6.3.3.2cI
 Palau-solità 4.3.2.2d
 paleoeslau 4.3d (q. 36)
 paleozoic 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 Palerm 2.8.1 (q. 25)
 palès (del verb *palesar*) 1.3c, 3.1.2.1b
 Palestina 2.6.3 (q. 17)
 palimpsest 2.8.3

- palla 2.1 (q. 1), 2.5.1, 2.5.1 (q. 12), 3.2.1f
 pallarès 3.1.2.1a
 Pallars 2.4.3
 Pallars Sobirà 4.3.3.3
 paller 2.4.3c
 Paller, cal Vg. *cal Paller*
 Palles 2.2.2.3c
 pàllid 2.5.2
 pallús 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d
 Palma 2.1 (q. 1)
 palmiforme 4.3.2.1b
 pàmfil 2.8.2b
 pamflet 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 Pamplona 2.8.2a
 Pançaç 2.6.3.3.3d, 2.8.1 (q. 25)
 pàncrees 2.2.2.3c, 3.1.1.2c
 pancuit 4.3
 paneslavisme 3.2.1h
 panfigo 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 panhellenic 4.3.1.1
 Panjab 2.7.1.2b, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24)
 Pannònia 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d II
 panorama 2.2.2.4a
 pansa 2.6.3.3.3c
 panspèrmia 4.3d (q. 36)
 panxa 2.6.7.5 (q. 21), 2.8.1 (q. 25), 2.8.2,
 2.8.2 (q. 26)
 panxacontent 4.3
 paper 2.4.3b, 2.7.1.1
 paperassa 2.6.3.2a III
 papereria 2.4.3b
 papillar 2.5.2f
 papu 2.2.2.4b
 para 2.2.2.1
 paràgraf 2.6.1
 paràlisi 2.6.2b
 parallamps 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
 paral·lel 2.5.2
 paramilitar 4.3.1.1
 paranimf 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 paranoia 3.1.1.2c
 parasimpàtic 2.6.3.1e
 paraula 3.1.1.1c
 para-xocs 4.3.2.2d
 parcel·la 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f, 2.6.3
 parcial 2.6.3
 parçoner 2.6.3
 pare 2.1 (q. 1), 2.2.2.1, 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
 Pare nostre, que esteu en el cel... 4.3.3.2
 (q. 38)
 parenostre 4.3.2.1a, 4.3.3.2a
 parenostre, He dit un 4.3.3.2 (q. 38)
 parentela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 pares 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 paret 2.7.3.2b
 París 2.1 (q. 1), 2.6.2b
 parisenc 2.6.2b
 parlar 2.1 (q. 1)
 parlava 2.7.2.3d
 parlem-ne Vg. *-ne, parlem*
 parléssim 3.1.2.1c
 pàrquing 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 parròquia 3.1.1.1, 3.1.2.2c
 part 2.6.3
 parxis 2.6.7.2b
 pas 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.2, 2.6.3, 2.6.3.1d,
 2.6.3.2a I
 pas (del verb *passar*) 2.6.3.2
 Pas de la Casa, el 4.3.3.3
 pascut 2.2.2.2 (q. 8)
 pasdoble 4.3.2.1a, 4.3.3.1 (q. 37)
 pasdobles 4.3.3.1 (q. 37)
 pasqua 2.2.2.3a, 2.7.4.1c, 3.2.2.1a
 Pasqual 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1c, 2.7 (q. 22),
 2.7.4.1c
 pasqües 2.1.2 (q. 3), 2.2.2.3c, 2.7.4.1c,
 3.1.1.2c, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1a
 passa 2.2.2.2, 2.6.3.2a I
 passada 2.6.3.2a I
 passadis 2.6.3.1d, 2.6.3.2a I
 passar 2.2.2.2, 2.6.3, 2.6.3b, 2.6.3.2,
 2.6.3.2a I, 2.6.3.3.2b, 2.7.1.1
 passar pes Vedrà Vg. *pes Vedrà, passar*
 passarella 2.5.2f
 passat 2.6.3.2a I
 passatge 2.6.3.2a I
 passatger 2.6.3.2a I
 passegen pes carrers Vg. *pes carrers,*
passegen
 passeig 2.6.7.4b, 2.6.7.5 (q. 21)
 passeig (del verb *passejar*) 2.6.7.4b
 passejar 2.6.6.4, 2.6.7.4b
 passera 2.6.3.2a I
 passi 2.6.3.3.2b
 passió 2.6.3.2a V, 3.1.1.2a
 passos 2.6.3, 2.6.3.2a I
 pasta 2.7 (q. 22)
 pastitx 2.6.7.4d
 paté 3.1.2.1a
 pater familias 4.3.2.2f
 pati 2.1 (q. 1)
 Patmos 2.7.3.2d
 Patraix 2.6.7.3
 patriarca 2.2.2.4a
 Patrícia 2.6.3.3.2b

- patriota 2.2.2.4a
 patró 3.1.2.2 (q. 31)
 patxaran 2.6.7.4a
 pau 2.2
 Pau 2.7 (q. 22), 3.1.1.4 (q. 29)
 Paula 2.7.1.1
 Pausànies 2.2.2.3c
 pavelló 2.6.1 (q. 15)
 *pebeter 1.2
 pebràs 2.6.3.1d
 pebrot 2.7.3.2b
 peça 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17)
 pecar 2.2.2.1
 peces 2.6.3 (q. 17)
 pedaç 2.6.3.3.3d
 pedagog 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 pedra 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 3.2.1b
 Pedralbes 2.2.2.3c
 pedregar 2.4.3c
 pedris 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d
 pedro ximenes 4.3.2.2f
 pega dolça 4.3.3.1a
 pegar 2.2.2.1
 Pego 2.7 (q. 22)
 peiot 3.2.2.1c
 peix 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.1.3.1 (q. 4), 2.6 (q. 14), 2.6.7.3
 peix (del verb *péixer* o *pàixer*) 2.2.2.2 (q. 8)
 péixer 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1c
 peixi 2.2.2.2 (q. 8)
 peixo 2.2.2.2 (q. 8)
 peixos 2.2.2.3d
 pel 1.3e, 2.2.2.2, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32), 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 pèl 1.3e, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e, 3.1.3 (q. 32)
 pèl de la barba, un 3.1.3 (q. 32)
 pel dret, tira 4.2.1
 pel pont, Passa 3.1.3 (q. 32)
 pèlag 2.7.4.3a
 pelàgic 2.7.4.3a
 pelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 pèl-blanc 4.3.2.2g
 Pèl-de-ca 3.1.1.5, 4.3a
 pell 2.1.3.1 (q. 4), 2.5.1 (q. 12), 2.7 (q. 22)
 pell roja, Un indi amb la 4.3.3.2 (q. 38)
 pel·lícula súper-8 Vg. *súper-8*, *pel·lícula*
 pèl-llarg 3.1.1.5, 3.1.3
 pèl-mudar 1.3, 4.3.2.2g
 pellroja 4.3.2.1a, 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 Pelòpides 2.2.2.3c
 Peloponès 2.8.2d
 pèl-ras 3.1.3, 4.3a
 pèl-roig 3.1.3
 pels 3.1.3 (q. 32), 4.2.1, 4.2.1 (q. 35)
 pèls 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 pèls a la llengua, No té 3.1.3 (q. 32)
 pels camins, corria 4.2.1
 pels carrers, Van 3.1.3 (q. 32)
 pelut 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 pèmfig 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 Penedès 2.7 (q. 22), 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 Penèlope 2.2.2.4c, 3.1.2.1d
 pengim-penjam 4.3.2.2c
 penic 2.7.4.3b
 península 3.1.1.2c
 Peníscola 2.7.1.1, 2.8.1 (q. 25)
 penj 2.6.6.3
 penja-i-despenja, can 4.3.2.2e
 penjar 2.1 (q. 1)
 penja-robes 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 pensa 2.1 (q. 1), 2.6.3.3.3c
 pensar 2.8.2e
 pensaríeu 2.2.2.3g
 pensa-t'hi Vg. -t'hi, *pensa*
 pensen 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g
 pensió 3.1.2.2a
 pentina't Vg. 't, *pentina*
 Penyagolosa 4.3.2.1a
 penya-segat 4.3, 4.3.2.2d
 Pequín 2.7.4.1b
 per 3.1.1.3
 per capita 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 per Els Quatre Gats, passem 4.2.2b
 per l'estil, coses 4.2.2a
 per s'altra banda 4.2.1
 per tot el recinte, L'he buscat 4.3.3.2 (q. 38)
 pera 2.2.1, 2.7.1.1
 percebe 2.6.3.3.1
 percentatge 4.3.3.4
 percepció 2.6.3.3.2cII
 percutesc 2.7.3.2b
 percutir 2.7.3.2b
 percut (del verb *percutir*) 2.7.3.2b
 perd 2.7.3.2a
 perdoneu-lo Vg. -lo, *perdoneu*
 perdre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3f, 2.4.1, 2.4.3a, 2.7.3.2a
 perdre'ns-el Vg. 'ns-el, *perdre*
 perdre's Vg. 's, *perdre*
 pèrdua 3.1.1.1b, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1d
 perduda 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 perdut 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 Pere 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.7.1.1

- *pereestroika 4.3*d* (q. 36)
 peremptori 2.8.3
 perenne 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*, 2.8.2*II*
 Perenxisa 2.6.7.2*b*, 2.8.2*e*
 perepunyetes 4.3.2.1*a*
 perestroika 4.3*d* (q. 36)
 perfecció 2.6.3.3.2*cII*
 pèrfid 3.1.2.1*c*
 Pèrgam 3.1.2.1*c*
 Pèracles 2.2.2.3*c*, 3.1.1.8*c*
 Perigord 2.7 (q. 22), 2.7.3.2*a*
 periheli 2.9.1
 perill 2.1.3.1
 perillós 2.6.3.1*d*, 3.1.2.2 (q. 31)
 perineorràfia 2.4.2*d*
 període 3.1.1.2*c*, 3.1.1.8*c*
 periodista 2.2.2.4*a*
 peripècia 2.6.3.3.2*b*
 perístoma 4.3*d* (q. 36)
 perjuri 2.6.6.1*a*
 permet 3.1.1.4 (q. 29)
 però 2.1 (q. 1), 2.1.2 (q. 3), 2.2.1 (q. 6),
 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 peroné 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 perpètua 3.1.2.1*d*
 Perpinyà 2.7.1.1, 3.1.1.2*a*
 perquè 1.3*c*, 2.1 (q. 1), 2.1.2 (q. 3), 3.1.2.1,
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 Persèfone 2.2.2.4*c*
 persona 2.6.3.1*b*
 personatge 2.6.6.4*a*
 perspicaç 2.6.3.3.3*d*
 perspicu 2.2.2.4*b*
 pertinença 2.6.3.3.3*c*
 pertot 4.3.3.2*c*
 pertot, Hi havia roba escampada 4.3.3.2
 (q. 38)
 Pertús, el 3.1.1.2*a*
 Perú 2.7.1.1
 Perusa 2.6.2*b*
 perxa 2.6.7.2*b*
 pes 2.2.2.2, 4.3*a*
 pes (contracció) 4.2.1
 pes carrers, passegen 4.2.1
 pes Vedrà, passar 4.2.1
 pesar 2.2.2.2, 3.1.2.1*b*
 pescador 2.4.3*c*
 peses 2.2.2.2
 pèsol 3.1.2.1
 pèsol 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 pessic 2.6.3.2*a*, 2.7.4.3*b*
 pessic (del verb *pessigar*) 2.7.4.3*b*
 pessigar 2.7.4.3*b*
 pesta 2.2.2.3*a*
 pètal 3.1.1.2*b*, 3.1.2.1*c*
 petard 2.7.3.2*a*
 petge 2.6.6.4*a*
 petit 2.2.2.1 (q. 7), 2.7.3.2*b*
 petitburgès 4.3.2.1*a*
 petja 2.6.6.4*b*
 petjapapers 2.4.3
 petjar 2.6.6.4*b*
 Petrer 2.4.3*b*
 petrerí 2.4.3*b*
 petxina 2.6.7.4*a*
 peu 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7
 peuàs 2.6.3.1*d*
 peüc 2.7.4.3*b*, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*b*
 peuet 2.2.2.1
 peüllà 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1*b*, 3.2.2.2*d*
 peüngla 3.2.2.2*d*
 peveter 1.2
 pH-metre 4.3.2.2*h*, 4.3.4 (q. 39)
 pi 4.3*a*
 Pi de la Serra 4.3.3.3
 Pi de la Serra i Bas, Daniel 4.3.2.2*i*
 Pi i Margall, Francesc 4.3.2.2*i*
 piano 2.2.2.3*b*
 picabaralla 4.3.2.1*a*
 pica-pica 4.3.2.2*c*
 Picassent 2.6.3.2*a*
 pícnic 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 Piemont 2.7.3.2*a*
 piezoelèctric 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 piezòmetre 2.6.2*b*
 pigarg 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 pigmeu 2.7.4.3*c*
 pijama 2.2.2.4*a*, 2.6.6.1*a*
 Pilar 2.1 (q. 1), 2.4.3*c*, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*,
 2.7 (q. 22)
 pillard 2.7.3.2*a*
 pilorrixa 2.4.2*d*
 pilós 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*e*
 pilota 2.7.3.1
 Pilzà 2.6.2*c*
 Pimorent 1.3, 2.7.3.2*a*
 *pinça-nas 1.2
 pinçanàs 1.2, 4.3*a*
 ping-pong 4.3.2.2*c*, 4.3.4 (q. 39)
 pingponguista 2.8.2, 4.3.2.2*c*
 pingüí 2.1.1 (q. 2), 2.7.4.2*a*, 3.2.2.1 (q. 33),
 3.2.2.1*a*
 Pinós, el 3.1.1.2*a*
 pintaungles 1.3, 4.3*b*

- pintor 2.4.3c
 pintura 2.8.2e
 pinyin 1.3, 2.1.3.1
 pinyó 2.8.1 (q. 25)
 pinzell 2.6.2c
 piràmide 2.2.2.4c, 3.1.1.1, 3.1.1.2c, 3.1.1.4 (q. 29)
 pirata 2.2.2.4a
 Pirineus Orientals 4.3.3.3
 pirotècnia 2.7.4.3c
 pis 2.6.3.1d
 piscifactoria 4.3.2.1b
 piscina 2.1.3.3, 2.6.3, 3.2.1d
 pisos 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3d
 pista 2.6.3.1c
 Pi-Sunyer, Maria Mas i Vg. *Mas i Pi-Sunyer, Maria*
 pit 2.1 (q. 1), 2.2.1 (q. 6), 2.7.1.1, 2.7.3.2b
 Pitàgores 2.2.2.3c
 Pitarch 2.1.3.3
 pitjar 2.6.6.4c
 pitjor 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.6.2a, 2.6.6.3 (q. 20)
 pit-roig 4.3.2e
 pitxer 2.6.7.4a
 piu-piu 4.3.2.2c
 Pius 2.2.2.4b, 3.2.2.2e
 pixar 2.1.1 (q. 2), 2.6 (q. 14), 2.6.7.2c, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27), 2.10a
 pixidi 2.6.7.2c, 2.10a
 pixum 2.6.7.2c
 pizza 2.1.3.3c, 2.6.5a
 pizzicato 2.6.5a
 pla 2.1 (q. 1), 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 Pla de la Font, Gimènells i el Vg. *Gimènells i el Pla de la Font*
 plaça 2.1.2 (q. 3), 2.2.2.3c, 2.6.3, 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3b
 places 2.2.2.3c, 2.6.3.3.1
 plàcet 2.7.3.2a
 Plàcid 2.7.3.2a
 plàncton 2.8.2, 3.1.1.4 (q. 29)
 planeta 2.2.2.4a
 planetes 2.2.2.3c
 planisferi 4.3.2.1b
 plànyer 2.1.3.1 (q. 4), 2.4.3a
 plat 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b
 plàtan 3.1.1.4 (q. 29)
 platges 2.6.6.2b
 platirrí 2.4.2d
 platja 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.6.2a, 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.3.2d
 Platja d'Aro, Castell i Vg. *Castell i Platja d'Aro*
 Plató 3.1.2.2a
 plats-i-olles 4.3.2.2e, 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.4 (q. 39)
 plau 2.1.1 (q. 2)
 plaure 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3f
 playback 2.1 (q. 1), 2.1.3.3c, 4.3.2.2f
 ple 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 3.1.1.3
 plebiscit 2.6.3
 plec 2.2.2.2, 2.7.4.3b
 pleg 2.7.4.3b
 plega 2.2.2.2
 plegar 2.7.4.3b
 plegarà 2.2.2.2
 plèiade 3.1.2.1
 pluges 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 pluja 2.2.2.3a, 2.2.2.3c, 2.6.6.1a, 2.6.6.3 (q. 20), 2.7.1.1
 plum-cake 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 plurinacional 4.3.1.1
 plusvàlua 3.1.1.2c, 4.3.2.1a
 Plutó 3.1.1.2a
 pneumàtic 2.1 (q. 1)
 pneumatorràquia 2.4.2d
 pneumònia 2.1 (q. 1), 2.1.3.3b, 3.1.1.8c
 població 2.6.3.3.2b
 poble 2.1 (q. 1), 2.7.1.1, 2.7.2.2a
 Poblenou 2.7.1.1, 4.3.3.3
 poblet 2.7.1.1
 pobra 2.2.2.3a
 pobre 2.2.2.3b, 2.7.2.2a
 pobres 2.2.2.3c
 pobrissalla 2.6.3.2aIII
 poc 2.7.4.3b
 poca solta, Aquesta comèdia té molt 4.3.3.2 (q. 38)
 poca-solta 4.3.2.2d, 4.3.3.2b
 poca-solta, una comèdia 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2b
 poca-soltada 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 poca-soltes, són uns 4.3.3.2b
 pocavergonya 1.2, 4.3.2.1a
 *poca-vergonya 1.2
 Poch 2.1.3.3
 podem 2.2.2.2 (q. 8)
 poder 2.2.2.2 (q. 8), 2.4.3a, 2.7.3.2b
 podia 2.2.2.2 (q. 8)
 pòdium 3.2.2.2e
 podrà 2.2.2.2 (q. 8)
 podria (del verb *poder*) 2.2.2.2 (q. 8)
 poema 2.2.2.4a
 poesia 2.6.2b

- poeta 2.2.2.4a
 poguè 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1b
 pogués 3.1.2.1 (q. 30)
 Policarp 2.7.1.2a
 policíac 3.1.1.8b
 policrom 3.1.1.8a
 poliesportiu 1.2, 1.3b, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 Polig 2.6.7.4c
 poliglot 3.1.1.8a
 Polinèsia 2.6.2b
 pòlip 3.1.2.2 (q. 31)
 polirítmia 2.4.2
 polirrizze 2.4.2d
 polisèmia 2.6.3.1e
 *polisportiu 1.2
 politicoeconòmic 3.1.1.5
 politicosocial 2.6.3.1e, 4.3c, 4.3.4 (q. 39)
 politja 2.6.6.4b
 poliuretà 3.2.2.2d, 4.3b
 polivalent 4.3.1.1
 Pollença 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.3c
 Pòllux 2.10c
 Polònia 3.1.2.2 (q. 31)
 pols 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.6.3.1d
 pólvora 3.1 (q. 28), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 polvoritzar 2.2.2.2
 polze 2.6.2c
 poma 2.2.2.2, 2.2.2.3a
 pomelo 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 pomera 2.2.2.2
 Pompeia 2.8.2 (q. 26)
 Pompeu 2.8.2a
 Ponç 2.6.3.3.3d
 poncem 2.6.3.3.2c
 ponçó 2.6.3.3.1
 pontífex 2.10c
 pontífexs 2.6.4aII
 Pont-xetmar 4.3.2.2e
 ponx 2.6.7.2b, 2.10d
 popular 2.4.3b
 popularisme 2.4.3b
 porc senglar 4.3.3.1a
 *porcelana 2.5.1
 porcellana 2.5.1
 port 2.2.1 (q. 6)
 porta 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 porta'l Vg. 'l, *porta*
 porta'ns-hi Vg. 'ns-hi, *porta*
 portacigars 2.4.3
 Portainé 3.1.2.1a
 Portal de l'Àngel Vg. *de l'Àngel*, *Portal*
 portar 2.4.3a
 portara 2.2.2.3e
 Portbou 4.3.2.1a, 4.3.4 (q. 39)
 Portè 3.1.2.1a
 porti'ls Vg. 'ls, *porti*
 porti-me'n Vg. 'n, *porti-me*
 Portinatx 2.6.7.4d
 pòrtland 2.7.3.2d, 3.1.1.4 (q. 29)
 Portocristo 4.3.2.1a
 Portopí 3.1.1.5, 4.3a
 Porto-salè 1.3, 4.3.2.2d
 Portugal 2.7 (q. 22), 2.7.3.1
 poruc 2.2
 porxo 2.4.1 (q. 11)
 posar 2.6.2b, 3.1.2.2a
 poseu-l'hi Vg. -l'hi, *poseu*
 posseireu 3.2.2.2c
 possessió 2.6.3b, 2.6.3.2a
 possibilitat 2.7.3.2b
 possible 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.4c, 2.6.3.2a
 postguerra 4.3, 4.3.1.1
 post-Maastricht, l'Europa 4.3.1.2b
 postoperatori 3.2.1h
 pot (del verb *poder*) 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.3.2b
 Pot ser que arribi demà 4.3.3.2 (q. 38)
 potassi 2.6.3.3.2b
 poti-poti 4.3.2.2c
 potser 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.1.3.2
 (q. 5), 2.6 (q. 14), 2.6.5 (q. 19), 2.6.5b,
 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24), 3.2.1d, 4.3.3.2c
 Potser arribarà demà 4.3.3.2 (q. 38)
 pou 2.1 (q. 1), 3.1.1.3
 pràctic 2.7.4.3a
 practicar 2.7.4.3a
 prada 2.7.3.2b
 praderia 2.7.3.2b
 prat 2.7.3.2b
 Prat de Comte 4.3.3.3
 Prat de la Riba 4.3.3.3
 Prat de la Riba i Sarrà, Enric 4.3.2.2i
 Prat-de-saba 4.3.3.3
 Pratedip 2.7.1.2b
 Prats de Molló i la Presta 4.3.2.2i
 Prat-sobre-roca 4.3.3.3
 Praxíteles 2.10a
 pre- i postoperatori 4.3.1.3
 Prealps 4.3.1.2b
 preciós 2.6.3.3.2b
 precís 2.7.1.1
 precoçment 2.6.3.3.3d
 preescolar 1.3c, 4.3d
 preestablir 1.2
 prefaci 2.6.3.3.2b

- prefixar 2.6.7.2c
 pre-fixat 4.3.1.3
 pregadeu 3.1.3
 pre-Gutenberg, l'era 4.3.1.2b
 prehistòria 4.3.1.1
 preindustrial 3.2.2.2d, 4.3b
 premeditat 2.2.2.2
 prémer 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 premi 2.8.1 (q. 25)
 premissa 2.6.3.2aV
 premsa 2.1 (q. 1), 2.6.3.1b, 2.8.2 (q. 26),
 2.8.2e
 pren 3.1.1.3
 prenc 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 prendràs 2.4.1
 prendre 2.1.1b, 2.4.1
 prendre-li-ho Vg. *li-ho*, *prendre*
 prendriem 2.4.1
 prengué 2.7.4.3a
 prènsil 3.1.1.8b
 pre-ocupació 4.3.1.3
 preparació 3.1.2.2a
 Prepirineus 4.3.1.1, 4.3.1.2b, 4.3.4 (q. 39)
 prepuci 2.6.3.3.2b
 prerrafaelita 1.2
 *pre-rafaelita 1.2
 prerequisite 2.4.2
 preromànic 2.4.2, 4.3, 4.3.1.1, 4.3.4 (q. 39)
 prerrogativa 2.4.2c, 4.3c
 pres. d'ind. Vg. *d'ind.*, *pres.*
 presa 2.6 (q. 14)
 prescindir 2.6.3
 prescriure 4.3d
 pre-Segona Guerra Mundial, l'ambient
 4.3.1.2c
 presència 2.6.3.3.2cI
 presocràtic 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1e
 pressa 2.6 (q. 14), 2.6.3.2a
 préssec 2.7 (q. 22), 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24),
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 presseguer 2.7.4.3a
 pressió 2.6.3.2aV
 pressuposar 2.6.3.2aVI, 4.3c
 pressupost 2.6.3.2aVI, 4.3c
 Presta, Prats de Molló i la Vg. *Prats de Molló*
i la Presta
 *prestablir 1.2
 préstec 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 presumpció 2.8.3
 presumpte 2.8.3
 presumptuós 2.8.3
 prêt-à-porter 1.3, 4.3.2.2f
 pretén 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 pretés 3.1.2.1
 prevé 3.1.2.1b
 prèvia 3.1.1.6
 prèviament 3.1.1.6
 prim 2.1 (q. 1)
 primacia 2.6.3
 primat 2.6.3
 primmirat 2.8.2 (q. 26)
 Primo de Rivera 4.3.3.4
 primo-riverista 4.3.3.4
 príncep 2.7 (q. 22), 2.7a, 2.7.1.2a, 2.7.5
 (q. 24), 3.1.1.4 (q. 29)
 princesa 2.6.3.2aII
 principat 2.7a, 2.7.1.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Priorat 2.7.3.2b
 Priscilla 2.5.2f
 prisma 2.2.2.4a
 proamnistia 4.3.1.1
 probabilitat 2.7.2.4
 probable 2.7.2.4
 probatori 2.7.2.4
 problema 2.7.2.2a, 3.2.1b
 procés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 procés (del verb *processar*) 3.1.2.1b
 processó 3.1.2.2 (q. 31)
 pròdig 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 pròdiga 2.7.4.3a
 pro-dret de vaga, manifestació 1.3b, 4.3.1.2c
 producció 2.6.3.3.2cII
 produïrem 3.2.2.2c
 profés 3.1.2.1a
 professió 2.6.3.2a, 2.6.3.2aV
 professor 2.6.3b
 profeta 2.2.2.4a
 pròfug 2.7.4.3a
 profund 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15), 2.7.3.2a
 profunda 2.7.3.2a
 profunditat 2.7.3.2a
 programa 2.2.2.4a
 progrés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 progrés (del verb *progressar*) 3.1.2.1b
 progressiu 2.6.3.2aV
 prohibir 2.9.1
 proïsmal 1.3f, 3.2.2.1b
 proïsmes 1.3f, 3.2.2.1b, 3.2.2.2b
 Pròixida 2.6.7.3
 projecció 2.6.6.1b, 2.6.6.3 (q. 20)
 projecte 2.6.6.1b
 pròleg 2.7.4.3a, 3.1.1.1, 3.1.1.4 (q. 29),
 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 pròlegs 3.1.1.2b

- prolix 2.1.3.1, 2.6.4aII, 2.6.7.2c, 2.10 (q. 27),
 2.10c
 promès 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 promesa 2.6.2b
 prometença 2.6.3.3.3c
 promiscua 2.7.4.1c, 3.1.1.1b
 promiscuïtat 2.7.4.1c
 prompte 2.8.3
 promptitud 2.8.3
 pronúncia 2.6.3.3.2c
 propan-2-itolè 4.3.2.2h
 propdit 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 propòs 3.1.2.2a
 propparent 4.3
 proppassat 2.7.1.2c, 4.3.1.1
 propvinent 2.7.1.2c
 prorrata 2.4.2c, 4.3c
 pròrroga 2.4.2c
 prorrompre 2.4.2c
 prorús 4.3c
 pros i els contres, valorar els 4.3.1.3
 Proserpina 3.1.1.8c
 prosimi 2.6.3.1e
 prosseguir 2.6.3.2aVI, 4.3c
 protagonista 2.2.2.4a
 Protàgores 2.2.2.3c
 protecció 2.6.4b
 protector 2.4.3c
 protegir 2.6.7.4c
 pròtesi 3.1.2.2 (q. 31)
 protig 2.6.7.4c
 protozou 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 prou 2.1 (q. 1)
 prov 2.6.1, 2.7.2.5 (q. 23)
 prova 2.7 (q. 22), 2.7.2.4
 provable 2.7.2.4
 provar 2.6.1, 2.7.2.1, 2.7.2.4
 prové 3.1.2.1b
 Provença 2.2.2.3a, 2.6.3.3.3c
 proveu-les Vg. *-les, proveu*
 província 2.6.3.3.2cI
 proxeneta 2.6.4aII
 pròxim 2.6.4aII, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 proxinès 2.6.7.2e, 4.3.1.1, 4.3.4 (q. 39)
 Prudència 2.6.3.3.2cI
 Prússia 2.6.3.3.2b
 psalm 2.1 (q. 1), 2.1.3.3b, 2.6.3.1a
 psammita 2.6.3.1a
 pseudo-ciència-ficció 4.3.1.2c
 pseudo-Dalí, un 4.3.1.2b
 pseudoderivat 4.3.1.1
 Pseudo-Dionís 4.3.1.2b
 Pseudo-Longí 4.3.1.2b
 pseudònim 2.6.3.1a
 pseudo-petita burgesia 4.3.1.2c
 pseudoràbia 2.4.2
 psicòleg 2.7.4.3a
 psicologia 2.6.3.1a
 psicòpata 2.2.2.4a
 psicosis 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 psicossomàtic 2.6.3.1e
 psicotècnic 2.7.4.3c
 psicòmetre 2.6.3.1a
 psilocibina 2.6.3.1a
 psiquiatra 2.2.2.3a
 psiquiatre 2.2.2.3b, 2.6.3.1a
 psíquic 2.1 (q. 1), 2.1.3.3b
 psitàcid 2.6.3.1a
 psofòmetre 2.6.3.1a
 psoriasis 2.6.3.1a
 pterodàctil 2.1 (q. 1), 2.1.3.3b
 Ptolemeu 2.1.3.3b
 públic 3.1
 puc 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.4.3b
 puça 2.6.3.3.3b
 Puçol 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3b
 púding 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 pudir 2.7.3.2b
 pugem 2.2.2.3g
 pugen 2.2.2.3g
 puges 2.2.2.3g
 puguem 2.2.2.2 (q. 8)
 pugues 2.2.2.2 (q. 8)
 pugueu 2.2.2.2 (q. 8)
 pugui 2.2.2.2 (q. 8)
 puguis 2.2.2.2 (q. 8)
 puig 2.6 (q. 14), 2.6.7.4b
 puig (del verb *pujar*) 2.6.7.4b
 Puig i Cadafalch, Josep 4.3.2.2i
 Puig-aguilal 4.3.2.2e
 Puigbalador 2.6.7.4b
 Puigbò 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 Puigcampana 2.6.7.4b
 Puigcercós 3.1.2.2a
 Puigcerdà 2.1.3.1, 2.6 (q. 14), 2.6.7.4b,
 2.6.7.5 (q. 21), 3.2.1f
 puigcerdanenc 2.6.7.4b
 Puiggraciós 2.3.2b, 4.3.2.1a
 Puiggròs 3.1.2.2a
 Puig-l'agulla 4.3.2.2e
 Puigmal 2.1.3.1, 2.6.7.4b
 Puig-oriol 4.3.2.2e, 4.3.4 (q. 39)
 Puig-reig 2.1.3.1, 2.6.7.4b, 4.3.2.2e
 Puigseslloses 4.3.3.3

Puixkin 2.6.7.3
 puja 2.2.2.3g
 puja-i-baixa 4.3.2.2e
 Pujalt 2.6.7.4b
 pujar 2.1 (q. 1), 2.6.7.4b
 pujàveu 2.7.2.3d
 pujo 2.2.2.3g
 pujol 2.6.7.4b
 pulmó 2.8.1 (q. 25)
 púlpit 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 pulverulent 2.2.2.2
 punció 2.6.3.3.2cII
 punt 2.1.1a
 punt d'honor 4.3.3.1b
 punt i coma 4.3.3.1a
 punta 2.8.2 (q. 26)
 punts i coma 4.3.3.1a
 punxa 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.7.2b
 punxa-sàrries 3.1.1.5
 puny 2.8.1 (q. 25)
 pupilla 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 puput 4.3.2.2c
 pur 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.4.3
 pura 2.2.2.3a
 puré 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 pures 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 put (del verb *pudir*) 2.7.3.2b
 Putxet, el 2.6.7.4b
 putxinelli 2.6.7.4a
 putzolana 2.6.5a
 puzzle 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d

Q

Qandahar 2.7.4.1c
 Qatar 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c
 qin 2.7.4.1c
 quad 2.7.3.2b
 quadre 2.7
 quadribarrat 4.3.2.1b
 quàdriceps 3.1.1.8c
 qual 2.7.4.1c
 qualitat 2.7.3.2b, 2.7.4.1c
 qualitat-preu, relació 4.3.2.2k
 qualsevol 2.7.4.1c
 qualssevol 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2c
 qualssevulla 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2c
 quan 2.7.3.2a, 2.7.4.1c, 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 quant 2.7.3.2a
 quantitat 2.7.4.1c
 quàquer 2.7.4.1c

Quar, la 2.7.4.1c
 quaranta-tres 4.3.2.2a
 quaranta-tresè 4.3.2.2a, 4.3.4 (q. 39)
 quark 2.1, 2.1 (q. 1)
 quarto 2.2.2.3b
 quasi 2.6.2b
 quasi totalitat de la gent, la 4.3.1.3
 quasicontracte 4.3.1.3
 quasidelicte 4.3.1.1
 quàssia 2.6.3.3.2b
 quatre 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.7,
 2.7 (q. 22), 2.7.4.1c
 que 1.3e, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 què 1.3c, 1.3e, 3.1.2.1, 3.1.3 (q. 32)
 què, Ja em diràs el 3.1.3 (q. 32)
 Que bonic! 3.1.3 (q. 32)
 Què dius? 3.1.3 (q. 32)
 Que gent! 3.1.3 (q. 32)
 què han picat, El martell amb 3.1.3 (q. 32)
 Què has dit? 3.1.3 (q. 32)
 que li convé, Diu el 3.1.3 (q. 32)
 què passa, Observa 3.1.3 (q. 32)
 que plou, Em sembla 3.1.3 (q. 32)
 que portes, El vestit 3.1.3 (q. 32)
 Quebec 2.1 (q. 1), 2.7.4.1b, 2.7.4.3b
 qued 2.7.3.2b
 quedar 2.1.3.1, 2.7.4.1b
 quedar-s'ho Vg. -s'ho, *quedar*
 quefer 4.3.2.2g
 queia 2.2.2.2 (q. 8)
 quèiem 3.1.2.1c
 queim 2.2.2.2 (q. 8)
 queis 2.2.2.2 (q. 8)
 queixa 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1 (q. 4), 2.7.4.1b,
 3.2.1d
 queixal 2.7 (q. 22)
 Queixàs 2.7.4.1b
 Queralbs 2.7 (q. 22), 2.7.1.2a
 Queralt 2.1 (q. 1), 2.7.3.2a
 quès 3.1.3 (q. 32)
 quès d'aquest assumpte, Vull conèixer tots
 els 3.1.3 (q. 32)
 quèstió 2.1.2 (q. 3), 2.7.4.1c, 3.2.2.1 (q. 33)
 quètxup 2.6.7.4a
 queviure 4.3.2.2g
 quibuts 2.6.5b
 quid 2.7.3.2b
 quiet 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4)
 quietud 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 quilo 2.5.1 (q. 12), 2.7.4.1b
 quilòmetre 3.1.1.2c, 3.1.2, 3.1.2.2c
 químic 2.7.4.1b, 2.7.4.3a

química 2.7.4.3a
 quin 2.1 (q. 1), 3.1.1.4 (q. 29)
 quinqué 2.4.3b, 3.1.2.1a, 3.2.1f
 quinquenni 2.8.2dII
 quinqueret 2.4.3b
 quinta 2.7.4.1b
 quinta essència 4.3.3.1a
 quintaessenciar 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 Quintí 2.1 (q. 1)
 quinze 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.7 (q. 22)
 quiquiriquic 4.3.2.2c
 Quirze 2.2.2.3b, 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16),
 2.6.2c
 qui-sap-lo 4.3.2.2d
 quisso 2.6.3.2a
 uitar 2.7.4.1b
 quítxua 2.6.7.4a
 Quixot 2.6 (q. 14), 2.6.7.2c
 Qumran 2.7.4.1c
 quocient 2.7.4.1c
 quòdlibet 2.7.3.2d, 3.1.2.2 (q. 31)
 quota 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.7
 (q. 22), 2.7.4.1c, 3.2.2.1a
 quotidià 2.7.4.1c

R

rabassa 2.6.3.2aIII
 Rabat 2.7.3.2b
 rabdologia 2.7.1.2d
 rabiüt 3.2.2.1b
 raça 2.1.1 (q. 2)
 racó 2.2.2.2, 2.4.1 (q. 11)
 radar 3.1.1.8a
 radicand 2.7.3.2a
 radiodifusió 3.1.1.5
 radiooient 4.3
 radioreceptor 2.4.2, 4.3c
 ràdios 3.1.1.2c, 3.1.1.4 (q. 29)
 radsimir 2.6.5b
 Rafalcaid 2.7 (q. 22)
 Rafelguaraf 2.6.1
 raid 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 raig (del verb *rajar*) 2.6.7.4b
 raïm 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1b
 raïmat 3.2.2.1b
 Raimat 3.2.2.1b
 Raimon 3.1.1.8a
 rajar 2.6.6.1a, 2.6.6.4, 2.6.7.4b
 rajola 2.6.6.1a
 rajput 2.3.2b, 2.6.6.1b

rambla 2.8.2a
 Ramon 2.1 (q. 1), 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29)
 ranci 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.3.3.2cI
 rancúnia 3.1.1.1b
 rang 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 rànquing 2.7.4.3a
 raó 2.1.1 (q. 2), 2.2.1 (q. 6), 3.1.1.2a,
 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 raor 2.4.3b
 ràpid 2.7.3.2a
 ràpida 2.7.3.2a
 rapidesa 2.7.3.2a
 rapsòdia 2.7.1.2d
 Raquel 2.7 (q. 22), 2.7.4.1b
 rara avis 4.3.2.2f
 raspall 2.2.2.2
 Raspeig 2.6.7.4b
 rata 2.7 (q. 22)
 ratapinyada 1.2, 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 *rata-pinyada 1.2
 ratapinyades 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37)
 ratbuf 4.3.2.2c
 ratlla 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4), 2.5.3,
 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24)
 ratolí 2.7.3.1
 ratpenat 2.7.3.2d, 4.3.2.1a
 ratpenatisme 1.3, 4.3.3.4
 ràtzia 2.6.5a, 3.2.1d
 Raül 1.3, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1b
 rau-rau 4.3.2.2c
 rauxa 2.1.1 (q. 2), 2.6 (q. 14), 2.6.7.2d,
 2.6.7.5 (q. 21), 2.10 (q. 27), 2.10a
 rave 2.2.2.2
 Ravenna 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d, 2.8.2dII,
 3.1.1.8b
 reabsorció 2.7.1.2c
 reacció 2.7.4.3c
 realitat 2.7.3.2b
 realitzar 2.1.1 (q. 2), 2.6, 2.6 (q. 14), 2.6.5a
 Reard 2.7.3.2a
 rebé (del verb *rebre*) 3.1.2.1b
 rebel 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 rebellar-se 2.5.2e
 rebellia 2.5.2e
 rebellió 2.5.2 (q. 13), 2.5.2e
 rebentar 2.7.1.1
 rebre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3f, 2.4.3a,
 2.7.1.2b, 2.7.2.2a, 2.7.5 (q. 24)
 rebuig 2.1.3.1, 2.6.7.4b, 2.6.7.5 (q. 21)
 rebut 2.7.2.2c
 rebutj 2.6.6.3
 rebutjable 2.6.6.4c

- rebutjar 2.1.3.1, 2.6.6.4c, 2.6.7.4b
 rec 2.7, 2.7.4.3b
 recanvi 2.8.2c
 recaptar 2.7.1.2c
 Recared 2.7.3.2b
 recel 2.5.2f
 recelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 recent 2.6.3.3.2b
 recepció 2.7.1.2d
 recepta 2.7.1.2d, 2.7.5 (q. 24)
 recer 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2b
 recitar 2.6.3.3.2b
 reclòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 recolz 2.6.3.1d
 recolzeu's-hi Vg. 's-hi, *recolzeu*
 reconèixer 2.2.2.2
 record 2.7a, 3.1.2.1c
 recordar 2.7a
 recordar-te'n Vg. -te'n, *recordar*
 recorr 2.4.1
 recórrer 2.4.3a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 rector 2.4.3b
 rectoria 2.4.3b
 recuit 2.7.4.1c
 redempció 2.6.3.3.2cII, 2.8.3
 redemptor 2.8.3
 redeu 3.1.3
 redós 3.1.2.2 (q. 31)
 redòs (del verb *redossar*) 3.1.2.2a
 redreç 2.6.3.3.3d
 reduint 3.2.2.2c
 reeixir 3.2.2.2d
 reembós 1.3c, 3.1.2.2a
 reescalfar 4.3d
 reescriure 4.3d (q. 36)
 reestructurar 1.2, 4.3d
 refer 4.3
 reflex 2.6.4aII, 2.10c, 3.2.1b
 reflexió 2.6.4 (q. 18)
 reflexos 2.2.2.3d
 reflux 2.10c
 reforç 2.6.3.3.3d
 refrén 3.1.2.1b
 refrescar 2.7.4.3a
 reg 2.7, 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.4 (q. 29)
 regalèssia 2.6.3.3.2b
 Regencós 3.1.2.2a
 règim 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30)
 règims 3.1.1.4 (q. 29)
 regir 2.6.6.4
 regirar 2.6.6.4
 regla 2.7.4.2a
 reglament 2.7.4.2a
 regle 2.2.2.3b
 regne 2.7.4.3c, 2.8.1 (q. 25)
 regraciar 2.6.3.3.2b
 reguitnar 2.7.3.2d, 2.8.2d
 reguitzell 2.6.5a
 rei 2.1 (q. 1)
 reia 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
 reialme 3.2.2.1c
 rèieu 3.1.2.1c
 reïficar 3.2.2.1b
 reimprès 3.1.2.1a
 reina 3.1.1.1, 3.2.2.1b
 reïna 3.2.2.1b
 reïncidir 3.2.2.2d
 reïnflar 3.2.2.2d
 reïnciar 4.3b
 reintegrament 3.2.2.2d
 reïra 1.3, 3.2.2.2d
 reïsc 3.2.2.2d
 reïska 3.2.2.2d
 reïsqué 3.2.2.2d
 reïsquem 3.2.2.2d
 reïsques 3.2.2.2d
 reïsqueu 3.2.2.2d
 reïterar 3.2.2.2d
 reïx 2.6.7.2c, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.2d
 reixa 2.6, 2.6 (q. 14)
 Reixac 2.6.7.3
 Reixach 2.1.3.3
 reïxen 3.2.2.2d
 reïxi 3.2.2.2d
 reïxin 3.2.2.2d
 reïxis 3.2.2.2d
 relació 2.6.3.3.2b, 3.1.2.2a
 religió 2.5.1, 2.5.2
 relleu 2.5.1 (q. 12)
 *relligió 2.5.1
 relлотge 2.2.2.3b, 2.5.1, 2.6 (q. 14), 2.6.6.2b
 *relotge 2.5.1
 rem 2.8.1 (q. 25)
 remei 3.1.1.4 (q. 29)
 remèn 1.3d, 3.1.2.1b
 remès 3.1.2.1a
 ren 2.8.1 (q. 25)
 renaixença 2.6.3.3.3c
 renard 2.7.3.2a
 Renat 2.7.3.2b
 renéixer 2.2.2.2, 3.1.2.1c
 RENFE 3.2.1
 renòs 3.1.2.2a
 renovar 2.7.2.3c

- renta plats, Una màquina que 4.3.3.2 (q. 38)
 renta't Vg. 't, *renta*
 rentaplat 4.3, 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 renúncia 2.6.3.3.2cI
 reny 2.8.1 (q. 25)
 renyar 3.2.1f
 reomplir 2.2.2.2
 reorden 3.1.2.1b
 rep (del verb *rebre*) 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.5 (q. 24)
 repàs 2.6.3.2aI, 3.1.1.2a
 repàs (del verb *repassar*) 2.6.3.2
 repassar 2.6.3.2, 2.6.3.2aI
 repassos 2.6.3.2aI
 repel 3.1.3
 repellent 2.5.2
 repés 3.1.2.1b
 replà 2.7.1.1
 replè 3.1.2.1a
 replicar 3.2.1b
 repòs 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 repòs (del verb *reposar*) 3.1.2.2a
 repren 3.1.2.1b
 reprès 3.1.2.1a
 repte 2.7.1.2d
 rèptil 2.7 (q. 22), 2.7.1.2d, 3.1.1.8b
 republicà 3.1.1.1
 República d'El Salvador, la Vg. *d'El Salvador, la República*
 República Democràtica de Sri Lanka, la Vg. *de Sri Lanka, la República Democràtica*
 Requesens 2.7.4.1b
 rèquiem 3.1.1.2c, 3.1.2.1 (q. 30)
 rere 2.1.1b
 rereguarda 4.3.1.1
 reressaga 2.6.3.2aVI, 4.3c
 res 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 3.1.1.3
 resar 2.6.2b
 rescindir 2.6.3
 resecció 2.6.3.2aIV
 residu 2.2.2.4b, 2.6.2b
 residual 2.2.2.4b
 respecte 2.7.4.3c
 resplendor 2.2.2.1
 respon 3.1.1.2a
 responc 2.7.4.3a
 responsable 2.2.2.4c
 respòs 3.1.2.2a
 ressaltar 2.6.3.2aIV
 ressec 2.6.3.2aIV
 resseguir 2.6.3.2aIV
 ressentit 2.6.3.2aIV
 ressenya 2.6.3.2aIV
 ressituar 2.6.3.2aIV
 ressò 2.6.3.2aIV, 3.1 (q. 28), 3.1.1.2a, 3.1.2.2a
 ressol 4.3c
 ressonar 2.6.3.2aIV
 ressupò 2.6.3.2aIV
 ressortir 2.6.3.2aIV
 ressortir 2.2.2.2
 ressuscitar 2.6.3
 restablir 4.3d, 4.3d (q. 36)
 *reestructurar 1.2
 retaule 3.1.1.1
 α-retinol, l' 4.1.2f
 retireu-vos Vg. -vos, *retireu*
 rètol 3.1.2.1c
 retrò 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 retrògrad 2.7.3.2a, 3.1.2.2b
 reüll, de 3.2.2.2d
 reüllar 3.2.2.2d
 reunió 3.2.2.2d
 Reür 3.2.2.1b
 Reus 2.4.1 (q. 11), 2.6.3 (q. 17)
 revelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 revèn 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 reverend 2.7.3.2a
 revés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 Rexach 2.6.7.3
 rhythm-and-blues 4.3.2.2f
 Rialb 2.7 (q. 22), 2.7.1.2a
 rialpenc 1.3, 2.7.1.2a
 Ribagorça 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3c
 ribald 2.7.3.2a
 Riba-roja 4.3.2.2d
 Ribes 2.2.2.3c
 Ribes de Freser 4.3.3.3
 Ribesaltes 2.7.1.1
 *ribet 1.2
 ric 2.1.1 (q. 2), 2.7.4.3b
 ric (del verb *riure*) 2.7.4.3b
 Ricard 2.7.3.2a
 ric-ric 4.3.2.2c
 rient 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Rif 2.6.1
 rifa 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15)
 rigorosament 3.2.1a
 Rin 2.9.1
 Rioja, La 2.1.1
 Ripoll 2.1 (q. 1)
 risc 2.6.3.1c
 Rita 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11)

- ritme 2.8.1 (q. 25)
 rítmic 3.1 (q. 28)
 ritu 2.2.2.4*b*
 riu 2.1.1 (q. 2)
 Riudecanyes 4.3.2.1*a*
 riuen 2.2, 3.1.1.2*c*
 riure 2.4.3*a*
 riuré 3.1.2.1 (q. 30)
 rivet 1.2
 rizoma 2.6.2*b*
 rizotònic 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*b*
 RNA, l' Vg. *l'RNA*
 ro 2.9.1
 roba 2.1 (q. 1)
 roba vella 4.3.4 (q. 39)
 robavellaire 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 Robert 2.7.3.2*a*
 roca 2.4.1 (q. 11), 2.7.4.1*a*
 rock 2.1 (q. 1), 2.7.4.1*d*
 rock-and-roll 4.3.2.2*f*
 roda 2.1.1 (q. 2), 2.7 (q. 22)
 rodamon 1.3*e*, 3.1.3
 Roda-soques 4.3.2.2*d*
 Roderic 2.7.4.3*b*
 Rodolf 2.6.1, 2.6.1 (q. 15)
 Roergue 2.7.4.2*b*
 Roger 2.4.1 (q. 11), 2.4.3*b*, 2.6.6.1*b*
 Rogeret 2.4.3*b*
 roí 3.2.2.2*a*
 roig 2.1.3.1 (q. 4)
 roïndat 3.2.2.2*a*
 Roine 2.2.2.3*b*
 roja 2.6.6.4
 Roma 2.1 (q. 1)
 romanç 2.6.3, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3*d*
 romança 2.6.3.3.1
 romanx 2.6 (q. 14), 2.6.7.2*b*, 2.6.7.5 (q. 21),
 2.10 (q. 27), 2.10*d*
 romboide 3.2.2.1*b*
 romboidal 3.2.2.1*b*
 romp 2.7.1.2*a*
 rompre 2.7.1.2*a*
 Romuald 2.7.3.2*a*
 Ròmul 3.1.2.2 (q. 31)
 Ronçana 2.6.3.3.3*c*
 Roncesvalls 2.6.3.3.2*c*
 rònec 2.7.4.3*a*, 3.1.2.2*b*
 rònega 2.7.4.3*a*
 ronyó 2.1.3.1 (q. 4)
 roques 2.1.3.1 (q. 4), 2.7.4.1*b*
 roquissar 2.6.3.2*a*III
 rosa 2.1.1 (q. 2), 2.6.2*b*
 rosada 2.6.2 (q. 16)
 rosbif 2.6.1
 rosegar 2.6.2*b*
 Roser 2.4.3*c*
 ròssec 2.6.3.2*a*, 2.7.4.3*a*, 3.1.2.2 (q. 31)
 Rosselló 2.6.3.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 Rosselló-Pòrcel 4.3.2.2*i*
 Rosselló-Pòrcel, Bartomeu 4.3.2.2*i*
 rossellonès 3.1.2.1*a*
 Rossend 2.6 (q. 14), 2.6.3.2*a*, 2.7.3.2*a*
 Rossich 2.1.3.3
 Rossinyol i Coforb 4.3.2.2*i*
 rostre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*b*
 Rostropóvitx 2.6.7.4*d*
 Rotllan 2.5.3
 rotllo 2.5.3
 rotlo 2.5.3
 rotund 2.7.3.2*a*
 Roxana 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*a*II, 2.10*a*
 Rubèn 1.3, 3.1.1.2*a*, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 rubèola 3.1.1.8*c*
 ruc 2.2.1 (q. 6), 2.7.4.3*b*
 rude 2.2.2.4*c*
 rugbi 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 ruïna 2.4.1 (q. 11)
 ruïnós 3.2.2.1*b*
 ruixar 2.6.7.3
 ruixat 2.1.3.1 (q. 4)
 rumb 2.7*a*, 2.7.1.2*a*
 rumbós 2.7*a*
 rupia 3.1.1.8*b*
 ruptura 2.7.1.2*d*
 rus 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1*d*, 3.1.1.3, 3.1.1.4
 (q. 29)
 russa 2.6.3 (q. 17)
 Russafa 2.6.3, 2.6.3.2*a*
 Rússia 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2*a*, 2.6.3.3.2*b*
 russos 2.6.3 (q. 17)
 Rut 2.7 (q. 22), 2.7.3.2*b*, 2.9.1
 Ruyra 2.1

S

- S, de Vg. *de S*
 S, en forma de Vg. *de S, en forma*
 s, la Vg. *la s*
 's, moure (*moure's*) 4.1.3 (q. 34)
 's, perdre (*perdre's*) 4.1.1
 s'Agaró 4.1.1
 s'altra mà 4.1.1
 s'Arenal 4.1.1

- s'asseu 4.1.1
 s'avió, amb 4.1.1
 s'espera 4.1.3 (q. 34)
 s'habitació 4.1.1
 -s'hi, mirar (*mirar-s'hi*) 4.1.1
 s'hi fa 4.1.3 (q. 34)
 -s'ho, quedar (*quedar-s'ho*) 4.3eII
 s'ho emporta 4.1.1
 s'illa 4.1.1
 s'oli 4.1.1
 s'olla, baf de 4.2.1
 s'únic fill 4.1.1
 sa 3.1.1.3
 sa Indioteria 4.1.1
 sa universitat 4.1.1
 Sabadell 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12)
 sabata 2.6.3 (q. 17), 2.6.3a
 sabé 2.2.2.2 (q. 8)
 sabem 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.2.2c, 2.7.2.5 (q. 23)
 saben 2.2.2.2 (q. 8)
 sabent 2.2.2.2 (q. 8)
 saber 2.1 (q. 1), 2.2.2.2 (q. 8), 2.4.3a, 2.7.1.2b,
 2.7.2.2c, 2.7.2.4, 3.1.3 (q. 32)
 saberut 2.7.2.2c, 2.7.2.4
 sabés 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1b
 sabia 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.1.2b
 sabó 2.6.3.1a, 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 2.7.2.2c,
 3.1.2.2a
 savorós 3.1.2.2a
 sabrà 2.2.2.2 (q. 8)
 sac 2.7.4.3b
 sacerdocí 2.6.3.3.2b
 sacrifici 2.6.3.3.2b
 sacríleg 2.7.4.3a
 sacrilegi 2.7.4.3a
 sacsar 2.6.4 (q. 18), 2.6.4c
 sacsejar 2.7.4.3c
 sacsó 2.1.1c, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4c, 2.7 (q. 22),
 2.7.4.3c
 safareig 2.1.3.1 (q. 4), 2.6 (q. 14), 2.6.7.4b
 safaretjos 2.6.7.4b
 sagaç 2.6.3.3.3d
 sageta 2.6.6.4
 sagnar 2.7.4.3c
 Sagunt 2.6 (q. 14), 2.6.3.1a, 2.7 (q. 22)
 Sàhara 2.9.2c
 sahrauí 2.9.2c
 Saix 2.6.7.3
 Sakhalín 2.1.1
 sal 2.1 (q. 1)
 Sala-d'heures 4.3.2.2e
 Salàs 3.1.1.2a
 Salisachs 2.7.4.1e
 Salitja 2.6 (q. 14), 2.6.6.2a
 Sallagosa 2.6.2b
 Salusti 2.5.2
 salm 2.6.3.1a
 salmejar 2.6.3.1a
 salmista 2.6.3.1a
 salmòdia 2.6.3.1a
 saló 3.1.2.2 (q. 31)
 Salomé 1.3, 3.1.1.2a, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 Salomó 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Salou 2.2.2.4b
 salpebre 4.3.2.1a, 4.3.2.2k
 salpingo-ootectomia 4.3.2.2e
 salsa 2.5.1 (q. 12)
 Salses 2.2.2.3c
 salsitxa 2.6.7.4a
 salt 2.7.3.2a
 saltar 2.7.3.2a
 saltiri 2.6.3.1a
 saludar 2.7.3.2b
 saludar-me Vg. -me, *saludar*
 salut 2.7.3.2b
 salv 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.6.1, 2.6.1 (q. 15),
 2.7.2.2d, 2.7.2.5 (q. 23)
 salv (del verb *salvar*) 2.6.1
 salva 2.6.1
 Salvador 2.4.3b
 Salvadora 2.4.3b
 salvar 2.6.1
 Salvat-Papasseit 4.3.2.2i, 4.3.4 (q. 39)
 Salvat-Papasseit, Joan 4.3.2.2i
 salvatge 2.2.2.4c, 2.6.6.4a
 salvatgisme 2.6.6.4a
 salvatjada 2.6.6.4a
 Salzadella, la 1.3, 2.6.2c
 Salzburg 3.1.1.8a
 salze 2.6.2c
 Samaranch 2.7.4.1e
 Samaria 3.1.1.8b
 samfaina 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 Samni 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
 Samsó 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
 Sanäüja 3.2.2.1b
 Sanç 2.6.3.3.3d
 Sandra 2.8.2 (q. 26)
 sandvitx 2.6.7.4d, 2.7.3.2d, 2.7.5 (q. 24),
 3.1.1.8a
 sang 2.1 (q. 1), 2.7.4.3a
 sangglaçar 4.3
 sangonós 2.7.4.3a
 sangtraüt 2.1.3.3a

- sanguinari 2.7.4.3a
 Sansor 2.8.2e
 sant 2.7a
 Sant Andreu 2.7.3.2a
 Sant Antoni 2.7.3.2a, 4.3.3.3
 Sant Hilari 2.7.3.2a
 Sant Llorenç des Cardassar Vg. *des Cardassar, Sant Llorenç*
 Sant Martí Sarroca 4.3.3.3
 Sant Pau de Segúries Vg. *Segúries, Sant Pau de*
 Sant Pere d'Àiira Vg. *Àiira, Sant Pere d'*
 Sant Rafel del Riu 4.3.3.4
 Sant Sadurní d'Osormort 4.3.3.3
 Sant Vicent del Raspeig 4.3.3.3
 santa 2.7a
 Santa Coloma de Gramenet 4.3.3.3
 Santa Margalida 4.3.3.3
 Santa Maria del Camí 4.3.3.3
 santabàrbara 4.3.3.4
 Santaeulària 4.3.3.3
 Santamaria 4.3.3.3
 Santanyí 2.8.1 (q. 25), 3.1.1.2a
 santbernat 4.3.3.4
 santboià 4.3.3.4
 Santcliment 4.3.3.3
 santedat 2.7.5 (q. 24)
 Santes Creus 4.3.3.3
 Santesmasses 4.3.3.3
 santjoanista 4.3.3.4
 Santllehí 2.9.1
 santmiquelada 4.3.3.4
 Santpedor 4.3.3.3
 sant-rafelí 1.3, 4.3.3.4, 4.3.4 (q. 39)
 Sant-romà 4.3.2.2e
 sap 2.2.2.2 (q. 8), 2.7.1.2b, 2.7.2.2c, 2.7.2.5 (q. 23)
 sàpiga 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e, 2.7.2.2c
 sàpigues 2.2.2.3g
 saponificar 2.7.2.2c
 Sara 2.6.3 (q. 17)
 Saragossa 2.6.3.2a
 sarah bernhardt 4.3.2.2f
 sarcòfag 2.7.4.3a
 sard 2.7.3.2a
 Sardenya 2.6.3.1a, 2.7.3.2a
 sardònix 2.6.7.2c
 Sarrà, Enric Prat de la Riba i Vg. *Prat de la Riba i Sarrà, Enric*
 Sarradé 3.1.2.1a
 sastre 2.2.2.3b
 satèl·lit 2.5.2
 satisfer 2.2.2.2
 sàtrapa 2.2.2.4a
 satsuma 2.6.5b
 saüc 3.2.2.1b
 Saus, Camallera i Llampaiés 4.3.2.2i
 savi 2.6.1 (q. 15), 2.6.3.1a, 2.7.2.1, 2.7.2.4
 sàvies 2.6.3.1d
 saviesa 2.7.2.4
 Savoia 2.7 (q. 22)
 saxó 2.1.1c, 2.10a
 saxòfon 2.10a
 Saxònia 2.6.4aII
 Scala, la Vg. *la Scala*
 Scala de Milà, la Vg. *la Scala de Milà*
 scherzo 2.1 (q. 1)
 scherzos, de Vg. *de scherzos*
 scherzos, un repertori de Vg. *de scherzos, un repertori*
 schola cantorum, la Vg. *la schola cantorum*
 schorl 2.6.7.2
 se 1.3e, 2.2.2.2, 3.1.3 (q. 32)
 sé 1.3e, 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.3 (q. 32)
 -se, adormir (*adormir-se*) 4.3eII
 sé, No ho 3.1.3 (q. 32)
 se'ls menja 4.1.1
 se'm queixa Vg. *'m queixa, se*
 se m'hi coneix Vg. *m'hi coneix, se*
 se me'n riu Vg. *'n riu, se me*
 -se'n, comprar (*comprar-se'n*) 4.3eII
 se n'ha recordat Vg. *n'ha recordat, se*
 se'n va Vg. *'n va, se*
 se'ns espatlla Vg. *'ns espatlla, se*
 se'ns rifa Vg. *'ns rifa, se*
 se sap res, No 3.1.3 (q. 32)
 sebaci 2.6.3.3.2b, 2.7.2.4
 Sebastià 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17)
 seborrea 2.4.2d, 2.7.2.4
 sec 2.7b, 2.7.4.3b, 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29)
 seca 2.1 (q. 1), 2.7b
 secció 2.1.1c, 2.6.3.3.2cII
 secretari 3.2.1b
 seda 2.6 (q. 14), 2.7 (q. 22)
 segador 2.4.3c
 segell 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 segle 2.1 (q. 1), 2.2.2.3b, 2.7.4.2a, 3.2.1b
 segles 2.2.2.3c
 segment 2.7.4.3c
 segon 2.1.1 (q. 2), 2.6.3 (q. 17), 2.7.4.2a
 Segòvia 3.1.2.2 (q. 31)
 Segre 2.4.1 (q. 11)
 següent 2.1.2 (q. 3), 2.7.4.2a, 3.2.2.1a
 seguir 2.7.4.2b, 2.7.4.3b
 seguire 2.2.2.3g

- seguit 2.1 (q. 1)
 segur 2.4.3*b*
 segurament 2.4.3*b*
 seguretat 2.7.3.2*b*
 Segúries 3.1.1.8
 Segúries, Sant Pau de 3.1.1.8
 seient 3.2.2.1*c*
 seïeu 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 's-el, llegim (*llegim's-el*) 4.1.1
 's-el, mireu (*mireu's-el*) 4.1.1
 selecció 2.5.2
 semblança 2.6.3.3.3*c*
 semblar 2.8.2*a*
 semideu 3.1.3, 4.3.1.1
 semiesfèric 4.3*d*
 semirecta 2.4.2
 semitò 3.1.1.5, 3.1.2.2*a*
 semiuncial 3.2.2.2*d*, 4.3*b*
 sémola 3.1.2.1
 sèmola 3.1.2.1*d*
 sempre 2.4.1 (q. 11), 2.6.3.1*a*
 sempre viva, Una planta 4.3.3.2 (q. 38)
 semprenflor 2.8.2*b*, 4.3, 4.3.2.1*a*
 sempreviva 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2*a*
 's-en, compreu (*compreu's-en*) 4.1.1
 senar 2.4.3*b*
 sencer 2.2.2.1, 2.8.2 (q. 26)
 Sèneca 2.2.2.4*a*, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 Senegal 2.1 (q. 1)
 senglar 2.4.3*b*
 sénia 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*d*
 Sénia, la 2.6.3, 3.1.2.1*d*
 Senija 2.6.6.1*a*
 senixó 2.6.7.2*c*
 sensefeina, un 4.3.1.2*a*
 sensepapers, un 1.3*b*, 4.3.1.2*a*
 sensesostre, un 1.3, 4.3.1.2*a*
 Senterada 2.8.2 (q. 26)
 Senterfores 2.7.3.2*a*
 sentir 2.4.3*a*
 sentiran 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 Sentmenat 4.3.3.3
 seny 2.1.1 (q. 2)
 senyal 2.1.3.1
 senyor 2.4.3*b*
 senyora 2.4.3*b*
 senzill 2.1 (q. 1), 2.5.1 (q. 12), 2.6.2 (q. 16),
 2.6.2*c*
 senzillesa 2.6.2*b*
 sépia 3.1.2.1
 sequaç 2.7 (q. 22)
 seqüela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 séquia 1.3, 2.6.3, 3.1.1.2*c*, 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1*d*
 *sèquia 1.3
 sequoia 2.7.4.1*c*
 ser 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*, 3.1.2.2*b*
 Serafi 2.6.3.1*a*
 Sèrbia 2.7.1.1, 3.1.2.1*d*
 serbocroat 4.3.2.1*b*
 serè 3.1 (q. 28), 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2,
 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 serf 2.6.1, 2.6.1 (q. 15), 2.7.2.3*c*
 Sergi 2.1 (q. 1)
 sèrie 2.2.2.4*c*, 3.1.1.1*b*, 3.1.1.2*c*, 3.1.1.4
 (q. 29), 3.1.2.1, 3.1.2.1*d*
 seroalbúmina 3.1.1.5
 Seròs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 serp 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.7.1.2*a*, 2.7.5
 (q. 24)
 serpentina 2.7.1.2*a*, 2.7.5 (q. 24)
 serr 2.4.1
 Serra d'en Galceran, la 4.3.3.3
 serrar 2.4.1
 Serrateix 2.6.7.3
 serrell 2.4.1 (q. 11)
 serva 2.6.1, 2.7.2.3*c*
 servei 2.7 (q. 22), 3.1.1.1, 3.1.1.1*c*
 serveis 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 servent 2.6.1
 servir 2.6.1, 2.6.7.2*c*
 servix 2.6.7.2*c*
 sessió 2.6.3.2*aV*
 set ('ganes de beure') 2.7.3.2*b*
 Setcases 4.3.2.1*a*
 setciències 1.2, 2.6.5*b*, 4.3.2.1*a*
 *set-ciències 1.2
 setè 3.1.2.1*a*
 setembre 2.7.3.1
 setge 2.6.6.4*a*
 setí 2.2.2.2
 setmana 2.1.1, 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24),
 2.8.2*a*, 3.2.1*d*
 setrill 2.6.3
 setze 2.1.3.2 (q. 5)
 seu ('greix') 2.7.2.4
 Seu d'Urgell, la 4.3.3.3; vg. tb. *d'Urgell, la*
Seu
 seues 3.1.1.2*c*
 Seül 3.2.2.1*b*
 Seutes 2.2.2.3*c*
 sèver 2.4.3*b*
 Sèvres 2.7.2.2*a*
 sexe 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*a*II, 2.10*a*
 sex-shop 1.3, 2.6.7.2

- sextant 2.10b
 sexual 2.10a
 shakespearia 2.1.3.3c, 2.6.7.2
 's-hi, aturem (*aturem's-hi*) 4.1.1
 's-hi, recolzeu (*recolzeu's-hi*) 4.1.1
 's-ho, feu (*feu's-ho*) 4.1.1
 si 1.3e, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 sí 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 sí, Diuen que 3.1.3 (q. 32)
 si, Duia un infant al 3.1.3 (q. 32)
 Sí, és cert 3.1.3 (q. 32)
 si mateix, Parla de 3.1.3 (q. 32)
 si menor, Un quintet en 3.1.3 (q. 32)
 si plou, No vindré 3.1.3 (q. 32)
 Si que triga! 3.1.3 (q. 32)
 Sí que vindrà 3.1.3 (q. 32)
 sí sec, Va respondre amb un 3.1.3 (q. 32)
 sibilla 2.5.2f
 siboc 2.7.4.3b
 sic (del verb *seguir*) 2.7.4.3b
 sífilis 3.1.1.4 (q. 29)
 Sifnos 2.6.1
 Sigfrid 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b
 sigillar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2c
 sigillós 2.5.2c
 signe 2.1 (q. 1), 2.6.3.3.2a, 2.7.4.3c
 sikh 2.1 (q. 1), 2.1.3.3, 2.9.2c
 sikhisme 3.2.1f
 silenci 2.6.3.1a, 2.6.3.3.2cI
 silenciós 3.1.2.2 (q. 31)
 Silèsia 2.6.2b
 síliqua 3.1.1.2c
 síllaba 2.5.2
 síllesi 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 síllogisme 2.5.2 (q. 13), 2.5.2a
 Sílvia 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15)
 símbol 2.7.2.2b
 simfonia 2.8.2b
 simfònica 3.1.2.2c
 Simforosa 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 similar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 Símmies 2.2.2.3c
 Simó, Enric Casassas i Vg. *Casassas i Simó*,
Enric
 Simplici 2.8.2 (q. 26)
 símptoma 2.2.2.4a, 2.7.1.2a, 2.8.3
 sincer 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c
 sine qua non 4.3.2.2f
 sinèdoque 2.7.4.3c
 sinergia 3.1.1.8b
 Singapur 2.4.1 (q. 11)
 sínia 2.6.3
 sins (plural de *si*) 3.1.3 (q. 32)
 sins nasals, els 3.1.3 (q. 32)
 sintaxi 2.6.4aII
 síntesi 2.6.2b, 3.1.1.1
 sioux 2.10c
 Síria 2.6.3 (q. 17)
 Sírius 3.1.1.1c, 3.2.2.2e
 sis (plural de *si*) 3.1.3 (q. 32)
 sí 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 sis bemolls, dos 3.1.3 (q. 32)
 sí 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 sí contra sis nos, S'aprova la proposta per
 quaranta 3.1.3 (q. 32)
 sis nos, S'aprova la proposta per quaranta
 sí contra Vg. *sís contra sis nos, S'aprova*
la proposta per quaranta
 sisè 3.1.2.1a
 Sísif 2.6.1
 sistema 2.2.2.4a
 Sitges 2.2.2.3c, 2.6.6.2b, 2.6.6.3 (q. 20)
 sitja 2.6.6.4b
 situació 3.1.2.2a
 situen 3.1.1.2b
 situes 3.1.1.2b
 Siurana 2.6.3.1a
 siureny 1.2
 Sixena 2.6.7.2c
 Sixte 2.6.4aII, 2.10b
 sizígia 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 skinhead 4.3.2.2f
 Slesvig-Holstein, l' Vg. *l'Slesvig-Holstein*
 *snob 1.2
 so 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a, 4.3a
 So n'Ametler 4.2.1
 So n'Armadans 4.2.1
 So na Caçana 4.2.1
 So na Monda 4.2.1
 soberg 2.7.4.3a
 soberga 2.7.4.3a
 soberguejar 2.7.4.3a
 Sobrarb 2.7.2.2d
 sobre 2.6.3.1a
 Sobre tot això, no diguis res 4.3.3.2 (q. 38)
 sobrecòs 3.1.2.2a
 sobreixir 3.2.2.2d
 sobreexcitació 2.6.4aII
 sobreimprès 3.1.2.1a
 sobreimpressió 3.2.2.2d
 sobreisc 3.2.2.2d
 sobreisqué 3.2.2.2d
 sobreix 2.6.7.2c, 3.2.2.2d
 sobreixen 3.2.2.2d
 sobreixent 3.2.2.2d

- sobreixi 3.2.2.2d
sobreixin 3.2.2.2d
sobreixis 3.2.2.2d
sobrenatural 4.3.1.1
sobreserva 2.4.2
sobresalt 2.6.3.1e
sobresortir 2.2.2.2
sobresou 4.3c
sobretot 4.3.3.2c
Sobretot, no diguis res d'això 4.3.3.2 (q. 38)
sobtadament 2.7.1.2d
sobtar 2.7.1.2d
sobte 2.7.1.2d, 2.7.2.2d, 2.7.5 (q. 24)
Soc d'Alacant Vg. *d'Alacant, Soc*
soca-rel, de Vg. *de soca-rel*
soci 2.1.1b, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2b
sòcia 2.6.3.3.2b
social 2.6.3.3.2b
socialista 2.2.2.4a
societat 2.6.3.3.2b
socioeconòmic 4.3.2.1b
sociòleg 2.7.4.3a
sòcol 3.1.2.2b
socors 2.4.3
Socotra 3.1.1.8b
Sòcrates 2.2.2.3c, 3.1.2.2c
Sofia 2.6.1 (q. 15)
Sòfocles 2.2.2.3c, 3.1.2.2 (q. 31)
sofre 2.1.1 (q. 2), 2.6.1 (q. 15)
sofrir 2.1 (q. 1), 3.2.1b
Sogorb 2.7.1.2a, 2.7.2.2d
sogorbí 2.7.1.2a
sogra 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3a
sogre 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3b
sol 1.3e, 2.1 (q. 1), 2.2.2.2, 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
sòl 1.3e, 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
sol, Clau de 3.1.3 (q. 32)
sol, Es troba molt 3.1.3 (q. 32)
sol, La llum del 3.1.3 (q. 32)
sol anar acompanyat, Hi 3.1.3 (q. 32)
sòl fèrtil, Un 3.1.3 (q. 32)
solà 2.2.2.2
solc 2.5.1 (q. 12), 2.7.4.3a
solcar 2.7.4.3a
solemne 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
soler 3.1.3 (q. 32)
solfa 2.6 (q. 14)
sòlid 2.7a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
solidesa 2.7a
solitud 2.7 (q. 22), 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
Sóller 2.4.3b, 2.5.1 (q. 12), 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
solleric 2.4.3b
sollicitud 2.7.3.2b
solonetz 2.6.5b
solontxac 2.6.7.4a, 2.6.7.5 (q. 21)
sols (plural de *sol*) 3.1.3 (q. 32)
sols (adverbi) 3.1.3 (q. 32)
sòls 3.1.3, 3.1.3 (q. 32)
sols, La Via Làctia conté bilions de 3.1.3 (q. 32)
sols, Us deixem 3.1.3 (q. 32)
sols m'ha dit que no ve, Tan 3.1.3 (q. 32)
sòls sorrencs, Aquesta planta es fa en 3.1.3 (q. 32)
Sols venir per aquí? 3.1.3 (q. 32)
Solsona 2.6.3.1b
sòmnes 3.1.1.2c
somnia 2.8.2d
somni 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d
somriu 2.4.1 (q. 11)
somriure 2.8.2 (q. 26), 2.8.2e
son 1.3e, 2.1 (q. 1), 3.1.3 (q. 32)
son (contracció) 4.2.1
son (possessiu) 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
són 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
son, Tinc molta 3.1.3 (q. 32)
són amics meus, Tots 3.1.3 (q. 32)
Son Cervera 4.2.1
son molt bé es violí, Jo 3.1.3 (q. 32)
son pare 3.1.3 (q. 32)
*Son Sant Joan 1.3
Son Santjoan 1.3, 4.2.1
Son Santmartí 4.2.1
son tranquil, Té un 3.1.3 (q. 32)
Son Vitamina 4.2.1
sonar 2.6.3 (q. 17), 2.6.3a, 3.1.3 (q. 32)
Sònia 2.6.3.1a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
sons 3.1.3 (q. 32)
sopa 2.7 (q. 22)
sord 2.7 (q. 22), 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
sorda 2.7.5 (q. 24)
sordesa 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
sòrdid 3.1.2.2b
sordmuda 4.3.3.1
sordmut 1.2, 4.3.2.1a, 4.3.3.1
*sord-mut 1.2
sorgir 2.6.6.3 (q. 20)
soroll 2.2.2.2, 2.4.1 (q. 11)
sorprèn 3.1.1.2a, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1b
sorprendre 2.4.1
sorprendre-us Vg. *-us, sorprendre*

- Sorreigs 2.6.7.4b
 sortut 2.1.3.1, 2.4.1 (q. 11)
 sort 2.7.3.2a
 sorteig 2.7.3.2a
 sortí 2.2.2.2 (q. 8)
 sortia 2.2.2.2 (q. 8)
 sortim 2.2.2.2 (q. 8)
 sortir 2.2.2.2 (q. 8)
 sortirà 2.2.2.2 (q. 8)
 sortiré 3.1.2.1b
 sortiria 2.2.2.2 (q. 8)
 sortís 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d
 sortós 2.7.3.2a, 3.1.2.2a
 sos 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 sosa 2.1.1b
 sospés 1.3d, 3.1.2.1b
 sospirar 2.2.2.2
 sosté 3.1.2.1b
 sostén 3.1.2.1 (q. 30)
 sostén-te 3.1.2.1b
 sostre 2.2.2.1
 sostremort 4.3.2.1a
 sostreure 2.2.2.2
 sotaescrit 4.3d
 sotaescriure 4.3d
 sotaiguar 4.3
 sotbatre 2.7.3.2d
 sotjador 2.6.6.4c
 sotjar 2.6.6.4c
 sotmès 3.1.2.1 (q. 30)
 sotmetre 2.7.3.2d, 2.8.2a
 sotsdelegat 2.3.2b
 sotsinspector 1.2
 *sots-inspector 1.2
 sots-inspector general 4.3.1.2c
 sotsobrar 2.6.5b
 sotsocial 3.2.1h
 sotssecretari 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2b, 4.3,
 4.3.1.1
 sotssíndic 2.6.3.2b, 3.2.1h
 sou 2.1.1 (q. 2)
 sovkhoz 2.3.2b, 2.6.1
 Sri Lanka, la República Democràtica de Vg.
de Sri Lanka, la República Democràtica
 statu quo 4.3.2.2f
 Stern, de Vg. *de Stern*
 Stern, la teoria de Vg. *de Stern, la teoria*
 stricto sensu 4.3.2.2f
 *strictu senso 4.3.2.2f
 striptease 4.3.2.2f
 suahili 2.9.2c
 suar 2.2.2.3e, 3.2.2.1b
 suavitzant 2.6.5 (q. 19), 2.6.5a
 sub-21 4.3.4 (q. 39)
 sub-21, selecció 4.3.1.2b
 subaltern 3.2.1h
 subaquàtic 4.3, 4.3.4 (q. 39)
 sub-direcció general 4.3.1.2c
 subdirector de l'oficina 4.3.1.2c
 sub-directora general 4.3.1.2c
 súbdit 2.7.1.2c
 Subenuix 2.6.7.3
 subespècie 4.3d, 4.3d (q. 36)
 subhasta 2.9.1
 subjecció 2.6.6.1b
 subjecte 2.6.6.1b, 2.7.1.2c
 submarí 2.7.1.2c
 submergir 2.7.1.2c, 2.7.5 (q. 24)
 subministrar 2.7.1.2c
 submissió 2.7.1.2c
 subratllar 2.4.1 (q. 11), 3.2.1h
 subscripció 2.6.3.3.2cII, 2.7.1.2c
 subscriure 4.3d
 Subsecretaria d'Acció Social 4.3.1.2c
 subsol 1.3d, 2.7.1.2c, 3.1.3
 substància 2.6.3.3.2cI, 2.7.1.2c
 substantiu 2.7.1.2c, 3.2.1b
 substituir 2.7.1.2c
 substrat 4.3d, 4.3d (q. 36)
 subterrani 2.7.1.2c, 4.3.1.1
 subtil 2.7.1.2c
 subtrahend 2.7.3.2a, 2.9.1
 sub-Vallfogona, un 4.3.1.2b
 subvenció 2.7.1.2c
 subversiu 2.7.1.2c
 suc 2.2.2.2
 sucamulla 1.3b, 4.3.2.1a
 sucar 2.2.2.2
 succeïeu 3.2.2.2a
 succeir 2.6.4b
 succeïren 3.2.2.2a
 succeiria 3.2.2.2c
 succés 2.6.3.2aI, 2.6.4b, 2.7.4.3c
 successió 2.6.3.2aI
 successiu 2.6.3.2aI
 successor 2.6.3.2 aI
 succinil-CoA-sintetasa 4.3.2.2h
 succint 2.6.4b, 2.7.4.3c
 suco 2.2.2.2
 sucre 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1a
 sud 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.4 (q. 29)
 Sud-àfrica 4.3.2.2b, 4.3.4 (q. 39)
 sud-americà 3.1.1.5
 sud-americanització 4.3.2.2b

sud-coreà 4.3.2.2*b*
 sud-est 4.3
 Sueca 2.6.3 (q. 17)
 Suècia 2.6.3.3.2*b*
 Suez 2.6.3.1*d*
 sufixar 2.6.7.2*c*
 suflé 3.1.2.1*a*
 suggerir 2.7.4.3*c*, 2.7.5 (q. 24)
 suggestió 2.7.4.3*c*
 suï 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*b*
 sui generis 4.3.2.2*f*, 4.3.4 (q. 39)
 suïcida 2.2.2.4*a*
 suïn 3.2.2.1*b*
 suís 3.1.1.1, 3.2.2.2*a*
 suïes 3.2.2.1*b*, 3.2.2.2*a*
 Suïssa 2.6.3.2*a*, 3.2.2.2*a*
 sul 4.2.1
 sul paper, escrit 4.2.1
 sulfhídric 2.9.1
 suls 4.2.1
 suls braços, cau 4.2.1
 suma 2.1 (q. 1), 2.8.2*a*
 Sumacàrcer 2.6.3.3.2*c*
 sumand 2.7.3.2*a*
 summa 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*a*
 sumptuari 2.8.3
 sumptuós 2.8.3
 Súnion 3.1.1.2*c*
 sunnita 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*II
 suor 2.2
 súper, una festa 4.3.1.3
 súper-8, pel·lícula 4.3.1.2*b*
 superabundant 4.3.1.1
 superàvit 2.7.3.2*a*
 superestructura 4.3*d*
 superfi 4.3*a*
 superfície 2.2.2.4*c*, 2.6.3.3.2*b*, 3.1.1.2*c*
 superflua 3.1.1.1*b*
 superrealista 2.4.2*e*, 3.2.1*h*
 superstrat 4.3*d*, 4.3*d* (q. 36)
 supòs 1.3*d*, 3.1.2.2*a*
 supraescapular 4.3*d*
 suprarenal 2.4.2, 4.3.1.1
 suprasensible 2.6.3.1*e*
 suprem 2.4.1 (q. 11), 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 3.2.1*b*
 supressió 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2*a*V
 suro 2.1 (q. 1), 2.2.2.3*b*
 surt (del verb *sortir*) 2.2.2.2 (q. 8)
 surten 2.2.2.2 (q. 8)
 surti 2.2.2.2 (q. 8)
 sus 4.2.1

Susanna 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*d*
 susceptible 2.6.3
 suscitar 2.6.3
 sushi 1.3, 2.6.7.2
 suspèn 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*b*
 suspès 3.1.2.1*a*
 suspicaç 2.6.3.3.3*d*
 sutge 2.6.6.4*b*
 sutja 2.6.6.4*b*
 sutjós 2.6.6.4*b*
 sutzura 2.6.5*a*
 suu 2.2.2.3*e*
 swing 2.1

T

't, apropar-se (*apropar-se't*) 4.1.3 (q. 34)
 't, desfer-se (*desfer-se't*) 4.1.1
 't, pentina (*pentina't*) 4.1.3 (q. 34)
 't, renta (*renta't*) 4.1.1
 t'entén 4.1.1
 -t'hi, acosta (*acosta-t'hi*) 4.1.1
 -t'hi, pensa (*pensa-t'hi*) 4.1.3 (q. 34)
 -t'ho, menjar (*menjar-t'ho*) 4.3eII
 t'honora 4.1.3 (q. 34)
 tabule 3.1.1.8*b*
 Tadjikistan 2.6.6.2
 tagzim 1.3, 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*c*, 2.7.4.3*c*
 Tahití 2.9.1
 tai 2.9.1
 Tailàndia 2.9.1
 taitxí 1.3, 2.6.7.4*a*
 taiwanès 2.1
 Taixkent 2.6 (q. 14), 2.6.7.3
 talar 2.2.2.1
 talcoesquist 4.3*d*
 tallà-tallera 3.1.1.5, 4.3.2.2*c*
 tallaungles 3.2.2.2*d*, 4.3.2.1*a*
 Talmud 2.7.3.2*b*, 2.7.5 (q. 24)
 talòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 Talteüll 1.3, 3.2.2.1*b*
 també 2.1.1 (q. 2), 2.7.2.2*b*, 2.7.2.5 (q. 23), 2.8.2*a*, 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 tamisar 2.6.5*a*
 tampoc 2.7.1.1, 2.8.2 (q. 26)
 Tan sols m'ha dit que no ve Vg. *sols m'ha dit que no ve, Tan*
 tancar 2.8.2
 tancaven 2.7.2.3*d*, 2.7.2.5 (q. 23)
 Tànger 2.7.3.1, 2.8.2*e*

- tanka 2.8.2e
tanmateix 2.8.2 (q. 26), 2.8.2a
Tant bufa de l'E com de l'O Vg. *l'E com de l'O, Tant bufa de;* l'O, *Tant bufa de l'E com de*
tap 2.7.1.2b
tarallírot 4.3.2.2c
tarannà 2.8.2 (q. 26), 2.8.2d, 2.8.2dIII
tard 2.1.1 (q. 2), 2.7.3.2a
tardar 2.7.3.2a
tardor 2.7.3.2a
Targasona 2.6.2b
tarongerar 2.4.3c
Tàrraco 3.1.1.8c
Tarragona 2.7 (q. 22)
Tàrrega 2.1 (q. 1)
Tarròs, el 3.1.2.2a
Tarsici 2.6.3 (q. 17)
Tartessos 2.2.2.4b
tassa 2.6.3.2a, 3.2.1d
Tastavins 4.3.2.1a
tatà 4.3.2.2c
taula 2.7.3.1
Taüll 3.2.2.1b
taüt 3.2.2.1b
taverna 2.6.1 (q. 15)
Tavernes Blanques 4.3.3.3
Tavernoles 3.1.2.1 (q. 30)
taxa 2.6.4aII, 2.10a
taxi 2.6.4 (q. 18), 2.6.4aII, 2.10a
taylorisme 2.1
te 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
te (pronom feble) 3.1.1.3
té 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
te, En aquest mot falta una 3.1.3 (q. 32)
-te, mou (*mou-te*) 4.1.1
te, Una tassa de 3.1.3 (q. 32)
-te, vesteix (*vesteix-te*) 4.3eII
Té, el llibre que em vas deixar 3.1.3 (q. 32)
te'l donen 4.1.1
te la portaré, No 3.1.3 (q. 32)
Té les mans fredes Vg. *mans fredes, Té les*
te'ls comprarem Vg. *ls comprarem, te*
Té molta sort 3.1.3 (q. 32)
te'ns quedes 4.1.1
Té un son tranquil Vg. *son tranquil, Té un*
teatre 2.4.1 (q. 11)
Tebes 2.2.2.3c
tebi 2.7.1.1
Tecla 2.7 (q. 22)
tècnic 2.1.1 (q. 2), 2.3.2b, 2.7 (q. 22), 2.7.4.3c,
2.7.5 (q. 24)
tècnica 2.1.2 (q. 3), 3.1 (q. 28)
tecnicisme 4.3.2.1b
tecnòcrata 2.2.2.4a, 2.7.4.3c
tecnologia 2.7.4.3c
Teheran 2.9.2c
Teià 2.7 (q. 22)
teixir 2.6.7.2c
teixir i desteixir 4.3.3.1a
teixit 2.1.3.1 (q. 4), 2.6 (q. 14), 2.6.7.3
tela 2.7 (q. 22), 3.2.1a
telar 2.2.2.1
Tel-Aviv 2.7.2.2d
telespectador 4.3d, 4.3d (q. 36)
telèfon 3.1.1.1, 3.1.1.2b, 3.1.2.1 (q. 30),
3.1.2.1c
telègraf 2.6.1, 3.1.2.1 (q. 30)
telegrama 2.2.2.4a
Telèmac 2.7.4.3a
teler 2.4.3c
teleradar 2.4.2
telesèrie 2.6.3.1e
Telèusies 2.2.2.3c
temença 2.6.3.3.3c
témer 2.4.3a, 3.1.1.2b, 3.1.2.1 (q. 30),
3.1.2.1c
temo 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
tempesta 2.8.2a
tèmpores 3.1.2.1d
temps 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.6.3 (q. 17),
2.6.3a, 2.7.1.2a, 2.7.3.1, 2.8.3, 3.1.1.3,
3.1.1.4 (q. 29)
temptació 2.8.3
temptador 2.4.3c
temptar 2.8.3
temptativa 2.8.3
temptejar 2.8.3
tenaç 2.6.3.3.3d
tendra 2.2.2.3a
tendre 2.2.2.3b
tendres 2.2.2.3c
tenir 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.3 (q. 32)
tenis 2.8.2d
tenista 2.8.2d
tensió 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1b
tènue 3.1.1.2c, 3.1.2.1d
Teobald 2.7.3.2a
Teodolf 2.6.1
Teodosi 2.6.2b
Teòfanès 3.1.2.2 (q. 31)
teòleg 2.7.4.3a
tequila 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
Ter 2.4.3
tèrbol 3.1.2.1
terç 2.6.3.3.3d

- tercer 2.1.1 (q. 2)
 Terenci 2.6.3.3.2cI
 Teresa 2.1 (q.1), 2.2.2.3a, 2.7.3.1
 Tèrmens 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 tèrmit 3.1.1.8b
 termodinàmica 3.1.1.5
 termoestable 1.3c, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 termòmetre 3.1.2.2 (q. 31)
 termoregulador 2.4.2
 termos 2.2.2.4b
 termòstat 3.1.1.8b, 4.3d (q. 36)
 Terol 2.7 (q. 22)
 terra 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.1, 2.1.3.1
 (q. 4), 2.2.2.2, 2.2.2.3a, 3.2.1d
 terra-aire, míssil 4.3.2.2k
 terrandòs 3.1.2.2a
 terraplè 3.1.1.5, 3.1.2.1a
 terraqüi 2.7.4.1c, 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1a
 Terrassa 2.6.3.2a
 terratinent 4.3.2.1a, 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.4
 (q. 39)
 terratiments 4.3.3.1 (q. 37)
 terratrémer 3.1.2.1c
 terratzo 2.6.5a
 terreny 2.2.2.2
 terres 2.2.2.3c
 terrícola 2.2.2.4a
 terrissa 2.6.3.2aIII
 terròs 3.1.2.2a
 terrús-terrús 3.1.1.5
 tes (plural de *te*) 3.1.3 (q. 32)
 tes (possessiu) 3.1.1.3
 tes molt aromàtics, Uns 3.1.3 (q. 32)
 tes seguides, Dues 3.1.3 (q. 32)
 thesaurus 2.9.1
 tesi 2.6.2b
 Tessàlia 2.6.3.2a
 testard 2.7.3.2a
 tètanus 3.1.2.1 (q. 30)
 tetraplegia 3.1.1.8b
 teua 3.1.1.2c
 teürg 3.2.2.2a
 teúrgia 3.2.2.2a
 texà 2.10a
 texans 3.2.1g
 text 2.1 (q. 1), 2.6.4aII, 2.7.3.2a
 tèxtil 2.10b, 3.1.1.8b
 textos 2.2.2.3d
 texts 2.2.2.3d
 textual 2.7.3.2a
 textura 2.10b
 tiba 2.7
 Tibet 2.1 (q. 1), 2.7.3.2b, 3.1.1.8a
 Tibidabo 2.2.2.3b
 Ticià 2.6.3.3.2b
 tic-tac 4.3.2.2c, 4.3.4 (q. 39)
 tigressa 2.6.3.2aII
 til·la 2.1.2, 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 timbal 2.8.2a
 timpà 2.8.2a, 3.1.1.8a
 tinc 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 tindria 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3e
 tinga 2.7.4.3a
 tingués 3.1.2.1 (q. 30)
 tip 2.1 (q. 1), 2.7.1.2b
 tipa 2.7
 tipus 2.2.2.4b, 2.7.1.1
 tiquet 3.1.1.8a
 tirar 2.7.3.1
 Tirig 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 tirijà 2.6.7.4c, 2.7.4.3a
 tiroide 2.2.2.4c, 3.2.2.1b
 tisi 2.6.2b
 tisora 2.6.2b
 titillar 2.5.2f
 titit 4.3.2.2c
 títol d'ATS Vg. *d'ATS*, *títol*
 tix 2.6 (q. 14), 2.6.7.2c
 tixen 2.6.7.2c
 tixri 2.6.7.2c, 2.6.7.5 (q. 21), 2.10b
 tmesi 2.1.3.3b
 to 2.7, 3.1.2.2a
 Tobies 2.2.2.3c
 tobogan 3.1.1.2a
 toc 2.2
 toca 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3g
 toca-son 4.3.2.2d
 toco 2.2.2.3g
 Toès 3.1.2.1a
 tòfona 3.1.2.2c
 Togo 2.2.2.3b
 Tolosa 2.6.2b
 Toluges 2.6.6.1b
 tomàquet 3.1.1.2b
 Tomàs 2.1 (q. 1)
 tomb 2.1.1a, 2.7.1.2a
 tomba 2.8.2 (q. 26)
 tombar 2.7.1.2a, 2.7.2.2b
 tómbola 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 Tomeu 2.2.2.4b
 ton 3.1.1.3
 tondós 3.1.2.2a
 tondosar 3.1.2.2a
 tonyina 2.8.1 (q. 25)

- topazi 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 topless 4.3.2.2f
 toquen 2.2.2.3g
 toques 2.2.2.3g
 toqueu 2.2.2.3g
 Tòquio 2.7 (q. 22), 2.7.4.1b, 3.1.2.2 (q. 31),
 3.1.2.2c
 Tor de Querol, la 4.3.3.3
 tòrax 2.6.4aII, 2.10c, 3.1.2.2 (q. 31)
 torçar 2.6.3, 2.6.3.3.3c
 torcebraç 4.3
 tòrcer 2.6.3, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2c, 3.1.1.2b,
 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 Torelló 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Torèn 3.1.2.1a
 Torí 2.7.3.1
 tornagauxes 2.6.7.2d
 tornar 2.7.3.1
 tornarien 2.2.2.3g
 tornar-m'ho Vg. -m'ho, tornar
 tornassol 2.6.3.2aVI, 4.3c
 tornàveu 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g
 tornem-hi Vg. -hi, tornem
 tornés 2.6.3.1d
 torno 2.2.2.3e
 toro 2.2.2.3b
 Torquat 2.7.4.1c
 torr 2.4.1
 torrar 2.4.1
 Torras i Bages, Josep 4.3.2.2i
 torre 2.2.2.4c, 2.4.1 (q. 11), 2.7 (q. 22), 3.1.1.4
 (q. 29)
 Torreblanca 4.3.2.1a
 Torredembarra 4.3
 Torre-xiva 4.3.2.2d
 torró 3.1.2.2a
 tort 2.6.3
 tortellini 2.1.2, 2.5.2
 torticoli 3.1.1.8b
 tórtora 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2c
 Tortosa 2.7.3.1
 torxa 2.6.7.2b, 2.6.7.5 (q. 21)
 Toses 2.6.2b
 tossí 2.2.2.2 (q. 8)
 tossia 2.2.2.2 (q. 8)
 tossim 2.2.2.2 (q. 8)
 tossir 2.2.2.2 (q. 8)
 tossirà 2.2.2.2 (q. 8)
 tossiria 2.2.2.2 (q. 8)
 tossut 2.1.3.1, 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2a
 tot 2.7.3.2b, 3.1.1.4 (q. 29)
 tot poderós, Un acte 4.3.3.2 (q. 38)
 tot terreny, Un automòbil 4.3.3.2 (q. 38)
 totestiu 4.3.2.1a
 tothom 2.9.1, 3.2.1g
 totpoderós 4.3.3.2b
 totpoderós, Déu, pare 4.3.3.2 (q. 38)
 totterreny 4.3.3.2a
 totterreny molt potent, Tinc un 4.3.3.2
 (q. 38)
 totxo 2.6.7.4a
 tou 2.7.2.3c
 tova 2.7.2.3c
 tovor 2.7.2.3c
 traç 2.6.3.3.3d
 traça 2.6.3.3.3b
 tracció 2.6.4b
 traces 2.6.3 (q. 17)
 Tràcia 2.6.3.3.2b
 tractar 2.7.4.3c
 tracte 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3b
 tractor 2.6.4b
 traçut 2.6.3, 2.6.3 (q. 17)
 tradüien 3.2.2.1c
 traduiran 3.2.2.2c
 traduïssiu 3.1.1.4 (q. 29)
 tràfec 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 tragèdia 3.1.2.1 (q. 30)
 tragué 2.2.2.2 (q. 8)
 traguem 2.2.2.2 (q. 8)
 traïa 3.2.2.1 (q. 33)
 traïció 3.2.2.1b
 traïem 2.2.2.2 (q. 8)
 trairà 3.2.2.2c
 trairies 3.2.2.2c
 Trajà 2.6.6.1a
 trajecte 2.6.6.3 (q. 20)
 trajectòria 2.6.6.1b
 tramoista 3.2.2.2b
 tramús 2.6.3
 tramvia 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2), 2.7.2.2b,
 2.8.2, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c, 2.8.2e
 tranquil 2.1.3.1, 2.7.4.1b, 2.8.2 (q. 26),
 3.1.1.4 (q. 29)
 tranquil·litat 2.5.2
 transacció 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 transatlàntic 2.6.2c, 3.2.1h, 4.3.1.1
 Transcaucàsia 4.3.1.2b
 transcendència 2.6.3
 transcendir 2.6.3
 transcorr 2.4.1
 transcórrer 2.4.3a, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 transeünt 2.6.2c, 3.2.2.1b
 trànsfuga 2.2.2.4a

- trànsfugues 2.2.2.3c
 transgressor 2.6.3.2aV
 trans-Himàlaia, expedició 4.3.1.2b
 transhumància 2.9.1
 transigir 2.6.2c
 transistor 2.6.2c
 trànsit 2.1.1 (q. 2), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2c
 transmetre 2.6.2c
 transmissor 2.6.3.2aV
 transpirar 4.3d, 4.3d (q. 36)
 transsexual 2.6.3.2b, 3.2.1h
 transsiberià 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2b
 Transsilvània 2.6.3.2b, 4.3.1.1
 transsubstanciació 2.6.3.2b
 trapezi 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 trapezoide 1.3e, 3.2.2.1b
 trapezoidal 1.3e, 3.2.2.1b
 trasbals 2.6.2d
 trasllat 2.5.1 (q. 12)
 traspàs 2.6.3.2aI
 traspàs (del verb *traspasar*) 2.6.3.2
 traspasament 2.6.3.2aI
 traspasar 2.6.3.2, 2.6.3.2aI
 traspasos 2.6.3.2aI
 traspua 3.1.1.2b
 Trastàmara 3.1.1.8c
 trau (del verb *treure*) 2.2.2.2 (q. 8)
 traüll 3.2.2.2d
 traüllar 3.2.2.2d
 trauma 2.2.2.4a
 traurà 2.2.2.2 (q. 8)
 traure 2.2.2.2 (q. 8)
 trauria 2.2.2.2 (q. 8)
 través 3.1.2.1a
 través (del verb *travessar*) 3.1.2.1b
 treball 2.7.3.1
 treball 2.6.3.1d
 treball 2.6.3 (q. 17)
 Trebalúger 2.6.6.1b
 trec 2.7.4.3b
 treia 2.2.2.2 (q. 8)
 treien 3.1.1.2c
 treim 2.2.2.2 (q. 8)
 treis 2.2.2.2 (q. 8)
 tremebund 2.7.3.2a
 tremend 2.7.3.2a
 trémer 1.2, 3.1.2.1c
 *trèmer 1.2
 Tremissèn 2.6.3, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 Tremp 2.7.1.2a
 trempolí 2.7.1.2a
 Trenc, anar as Vg. as *Trenc, anar*
 trenca 2.7.4.1a
 trenca l'os amb el bec, Un ocell que 4.3.3.2 (q. 38)
 trencaclosques 4.3.2.1a
 trencadís 2.6.3.1d
 trencadissa 2.6.3.2aIII
 trencalòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a, 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 trencar 2.8.2e
 trencó 2.7.4.1a
 trenquem 2.7.4.1b
 trenquen 2.7.4.1b
 trenques 2.7.4.1b
 trenqui 2.7.4.1b
 trenta-sis 3.1.1.5
 trepig 2.6.7.4c
 trepitj 2.3.2a
 trepitjada 2.6.6.4c
 trepitjar 2.3.2a, 2.6.6.4c, 2.6.7.4c
 tres 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1d, 3.1.1.4 (q. 29)
 tres peus, Un suport amb 4.3.3.2 (q. 38)
 tres-centè 4.3.2.2a
 tres-cents 4.3.2.2a, 4.3.4 (q. 39)
 tresor 2.6.2 (q. 16), 2.6.2b
 trespeus 4.3.3.2 (q. 38), 4.3.3.2a
 tret 2.2.2.2 (q. 8)
 tretze 2.6.5a
 treu 2.2.2.2 (q. 8)
 treu-l'en Vg. -l'en, *treu*
 treure 2.2.2.2 (q. 8)
 treure'n Vg. 'n, *treure*
 treure-l'en Vg. -l'en, *treure*
 trèvol 2.6.1 (q. 15), 3.1.2.1c
 Trezè 3.1.2.1a
 tribu 2.1 (q. 1), 2.2.2.1 (q. 7), 3.1.1.4 (q. 29)
 tric (del verb *trigar*) 2.7.4.3b
 trienni 2.8.2 (q. 26), 2.8.2dII
 triganer 2.4.3c
 trimensual 4.3.1.1
 trineu 2.2.2.4b
 2,4,6-trinitrofenol 4.3.2.2h
 triomf 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15), 2.8.1 (q. 25), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 triomfar 2.1.1 (q. 2)
 triple 2.1 (q. 1)
 trirectangle 2.4.2
 trirrem 2.4.2c, 4.3c
 trisecció 2.6.3.1e
 trist 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.1c
 Tristany 2.8.1 (q. 25)
 tristos 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3d
 trists 2.2.2.3d

triumvir 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c, 3.2.2.2e
 triumvirat 2.7.2.2b, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2c,
 3.2.2.2e
 tro 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31),
 3.1.2.2a
 trob 2.7.1.2b
 trobar 2.7 (q. 22), 2.7.1.1, 2.7.1.2b
 troglodita 2.2.2.4a
 Troia 2.7 (q. 22)
 tròlei 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2b
 troleibús 3.1.1.5, 4.3.2.1c, 4.3.4 (q. 39)
 trompe-l'oeil 4.3.2.2f
 tronc 2.7a, 2.7.5 (q. 24)
 tros 2.6.3.2aI
 trossejar 2.6.3.2aI
 trossos 2.6.3.2aI
 Trotski 2.7.4.1d
 trotskista 2.1
 truà 2.9.1
 trucar 2.7 (q. 22)
 truja 2.6.6.4
 trumfo 2.8.2 (q. 26), 2.8.2b
 tsar 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6.5b
 tse-tse 3.1.1.5, 4.3.2.2c
 tsunami 1.3, 2.6 (q. 14), 2.6.5b
 tu 2.2, 3.1.1.3
 tuàreg 2.7 (q. 22), 2.7.4.3b, 2.7.5 (q. 24)
 tub 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.1.2b, 2.7.2.2d,
 2.7.2.5 (q. 23), 2.7.5 (q. 24)
 tuf 2.6.1, 2.6.1 (q. 15)
 Tuies 3.2.2.1c
 tuijò 4.3.2.1a
 Tuïr 3.2.2.1b
 Tuixén 2.6 (q. 14), 2.6.7.3, 3.1.2.1 (q. 30),
 3.1.2.1a
 tumult 2.8.1 (q. 25)
 tumultuós 3.1.2.2a
 túnel 2.8.1 (q. 25)
 tungstè 2.6.4c, 2.7.4.3c, 2.7.5 (q. 24)
 Tunis 2.6.3, 2.6.3.1d
 tupè 3.1.2.1a
 tupès 3.1.1.2a
 tupí 2.2.2.2
 tupí-guaraní 3.1.1.5
 turboreactor 2.4.2
 turc 2.1 (q. 1)
 turcman 2.7.4.3c
 turisme 2.7.3.1
 turista 2.2.2.1
 turment 2.2.2.2
 Turquia 2.7.4.1b
 tururut 4.3.2.2c

tus 2.2.2.2 (q. 8)
 tussa 2.2.2.2 (q. 8)
 tussen 2.2.2.2 (q. 8)
 tussi 2.2.2.2 (q. 8)
 tussílag 2.7.4.3a
 tutela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 tutelar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 tutsi 2.6.5b
 tutti-frutti 1.3, 4.3.2.2f, 4.3.4 (q. 39)
 Txad 2.6.7.4a, 2.7.3.2b, 2.7.5 (q. 24)
 txadià 2.6.7.4a
 Txaikovski 2.6.1, 2.6.7.4a
 txa-txa-txa 2.6.7.4a, 4.3.2.2c
 txec 2.1.1 (q. 2), 2.1.3.2, 2.1.3.2 (q. 5), 2.6
 (q. 14), 2.6.7.4a, 2.6.7.5 (q. 21)
 txecoslovac 2.6.7.4a, 4.3d
 Txecoslovàquia 2.6.7.4a, 4.3d, 4.3d (q. 36)
 Txékhov 2.1.1, 2.1.3.3, 2.6.1, 2.6.7.4a,
 2.6.7.5 (q. 21)
 Txèquia 2.6.7.4a
 txernozem 2.6.7.4a
 txetxè 2.6.7.4a
 Txetxènia 2.6.7.4a
 tzatziki 2.6.5a

U

u 3.1.1.3, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.3 (q. 32)
 uadi 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2)
 ubiqüitat 3.2.2.1a
 Ucraïna 2.1 (q. 1), 3.1.1.8b, 3.2.2.1 (q. 33)
 UdL, la Vg. *la UdL*
 Udmúrtia 2.7.3.2d
 UEFA, la Vg. *la UEFA*
 UGT, la Vg. *la UGT*
 uixer 2.6.7.3
 Uixó 2.6.7.3
 Ulisses 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2a
 ull 2.1 (q. 1), 2.1.3.1 (q. 4), 2.2.2.2, 2.5.1,
 2.5.1 (q. 12)
 ull de poll 4.3.3.1b
 ullada 2.2.2.2
 Ulldemolins 4.3.2.1a
 ulleres 2.2.2.2
 ullprendre 4.3.2.1a
 Ulric 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11)
 últim 3.1.1.2b
 últims 3.1.1.4 (q. 29)
 ultraconservador 1.2
 *ultra-conservador 1.2
 ultradreta, la Vg. *la ultradreta*

- ultrapassar 4.3.1.1
 ultrasò 2.6.3.1e, 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a, 4.3a
 Òmbria 2.1.2 (q. 3), 3.1.1.2c, 3.1.1.8c
 umpl 2.2.2.2 (q. 8)
 umpli 2.2.2.2 (q. 8)
 umplin 2.2.2.2 (q. 8)
 umplis 2.2.2.2 (q. 8)
 una ('hora') 4.1.1
 una, la Vg. *la una*
 una de la matinada, la Vg. *la una de la matinada*
 unça 2.6.3.3.3c
 unglà 2.1 (q. 1), 2.2.1 (q. 6), 2.8.1 (q. 25)
 ungüent 3.2.2.1 (q. 33)
 únic 2.7a, 2.7.5 (q. 24)
 única 2.7a, 2.7.5 (q. 24), 3.1.1.2c
 unicel·lular 4.3.1.1
 Unió Soviètica 4.3.3.3
 unisexual 2.6.3.1e
 UOC, la Vg. *la UOC*
 uombat 2.2
 urbanitzable 2.6.5a
 urbanització 2.6, 2.6 (q. 14)
 Urgell 2.1 (q. 1)
 urinari 2.2.2.2
 urna 2.8.1 (q. 25)
 Urraca, na Vg. *na Urraca*
 URSS, l' Vg. *l'URSS*
 Úrsula 2.1.2 (q. 3), 3.1 (q. 28), 3.1.1.1, 3.1.1.4 (q. 29)
 Urtx 2.6 (q. 14), 2.6.7.4d, 2.6.7.5 (q. 21)
 urtxenc 2.6.7.4d
 Uruguai 2.7.4.2a
 us 1.3e, 2.2.2.2, 3.1.1.3, 3.1.3 (q. 32)
 ús 1.3e, 3.1.3 (q. 32), 4.3a
 us, La Laia fa unes enes que semblen 3.1.3 (q. 32)
 -us, sorprendre (*sorprendre-us*) 4.3eII
 ús aquesta eina, Només 3.1.3 (q. 32)
 ús del teu dret, Fes 3.1.3 (q. 32)
 Us estimo molt 3.1.3 (q. 32)
 usar 3.1.3 (q. 32)
 usdefruit 4.3a, 4.3.2.1a, 4.3.2.2g, 4.3.3.1 (q. 37)
 usdefruits 4.3.3.1 (q. 37)
 usos 3.1.3 (q. 32)
 usos i costums de la comarca, Els 3.1.3 (q. 32)
 úter 2.4.1 (q. 11)
 útil 2.5.1 (q. 12)
 utilitz 2.6.5a
 utilitzar 2.6.5a
 Utxafava 2.6.7.4a
 uxoricidi 4.3.2.1b
 uzbek 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d
 Uzbekistan 2.6.2 (q. 16), 2.6.2d
- V
- va 2.7.2.3e, 2.7.2.5 (q. 23)
 va (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 va i ve sense parar, El pèndol 4.3.3.2 (q. 38)
 vaca 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3a, 2.2.2.3c, 2.6 (q. 14), 2.7
 vacil 2.5.2
 vacillar 2.5.2, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 vacu 2.7.4.1c, 3.1.1.2c
 vàcua 2.7.4.1c, 3.1.1.1b, 3.1.1.2c
 vacuïtat 2.7.4.1c
 vacúol 2.7.4.1c
 vademècum 4.3.2.1c, 4.3.4 (q. 39)
 Vadoret 2.4.3b
 vaga 2.7
 vagi 2.7.2.3e
 vagi (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 vagin 2.7.2.3e
 vagis (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 vagó restaurant 4.3.3.1b
 vaig 2.1 (q. 1), 2.7.2.3e, 2.7.2.5 (q. 23)
 vaig (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 vairó 1.2
 vaivé 3.1.1.5, 3.1.2.1a, 4.3.2.1a, 4.3.2.2e, 4.3.3.2a
 vaivé del pèndol, El 4.3.3.2 (q. 38)
 vaivens 3.1.2.1a
 vaixell 2.1.3.1 (q. 4), 2.6.7.3, 2.7 (q. 22)
 València 1.3c, 2.2.2.3a, 2.6 (q. 14), 2.6.3, 2.6.3.3.2cI, 2.8.2 (q. 26), 3.1.2.1, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1d
 valentí 2.6.3
 valer 2.4.3a, 2.6.1 (q. 15)
 Vall d'en Bas, la 4.3.3.3
 Valladolid 2.7.3.2b
 Valldemnes 2.8.2d
 Valldemossa 4.3.2.1a
 Valldeperes 4.3.3.3
 vall-de-rourà 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 Vall-de-roures 4.3.2.2d, 4.3.4 (q. 39)
 Valldolig 2.6.7.4c
 Valldoreix 2.6.7.3
 Vallès 2.6.2b, 3.1.2.1a
 vallesa 2.6.2b
 Vallespir 2.4.3b
 vallespirenc 2.4.3b

- Vall-llobrega 2.5.3, 4.3.2.2e
 vals 3.1.1.4 (q. 29)
 vampir 2.4.1 (q. 11)
 vampiressa 2.6.3.2aII
 van (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 Vandellòs 3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2a
 Vanessa 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.2a
 vapor 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 vaques 2.2.2.3c
 vàreu 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g
 variça 2.6.3.3.3b
 varicella 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f
 vas 2.7.2.5 (q. 23)
 vas (del verb *anar*) 2.7.2.3e
 vas (forma verbal auxiliar) 2.7.2.3e
 vàter 1.2
 veça 2.6.3.3.3b
 Vedrà, passar pes Vg. *pes Vedrà, passar*
 vegem 2.6.7.4b
 vegeu 2.6.7.4b
 vegi 2.6.7.4b
 vegin 2.6.7.4b
 vegis 2.6.7.4b
 vehemència 2.9.1
 Vehí 2.9.1
 vehicle 2.1 (q. 1), 2.9.1
 veí 1.3f, 3.1 (q. 28), 3.1.1.1, 3.2.2.1b, 3.2.2.2a
 veiem 3.1.1.1a
 véiem 3.1.2.1
 veies 3.1.1.2c
 vèieu 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 veig 2.6.7.4b
 veïna 2.1.1 (q. 2), 2.1.2 (q. 3), 3.2.2.1 (q. 33),
 3.2.2.1b, 3.2.2.2a
 veïnal 1.3f, 3.2.2.1
 veïnatge 2.6.6.4a
 *veiró 1.2
 vel 2.5.2f
 vela 2.2.2.3a
 velar 2.5.2f
 veles 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3c
 vell 2.1.1 (q. 2)
 vella 2.5.1 (q. 12)
 vellard 2.7.3.2a
 velleïtat 2.5.2
 veloç 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.3d
 veloçment 2.6.3.3.3d
 Venanci 2.6.3.3.2cI
 venc 2.7.4.3a, 2.7.5 (q. 24)
 vencem 2.2.2.3g
 véncer 3.1.2.1
 vèncer 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g, 2.4.3a,
 2.6.3.3.2c, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1c
 vences 2.2.2.3g
 venceu 2.2.2.3g
 venciem 2.2.2.3g
 venço 2.2.2.3g
 vençut 2.2.2.3g, 2.6 (q. 14), 2.6.3 (q. 17),
 2.8.2e
 venda 2.7 (q. 22), 2.8.2e
 vendre 2.4.3a, 2.7.3.1
 Vendrell, és del Vg. *del Vendrell, és*
 Venècia 2.6.3.3.2b, 3.1.2.1 (q. 30)
 Veneçuela 2.5.2 (q. 13), 2.5.2f, 2.6.3.3.3b
 Vènet 2.7.3.2a
 venia 2.2.2.3e
 venien 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3g
 venir 3.1.2.1 (q. 30)
 venj 2.6.6.3
 venjança 2.6.3.3.3c
 vent 2.1 (q. 1), 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 ventada 2.2.2.1, 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Ventatjol 2.6.6.2a, 2.6.6.3 (q. 20)
 ventre 2.7 (q. 22)
 ventríloc 2.7.4.3a
 ventríloqua 2.7.4.3a
 veraç 2.6.3.3.3d
 verb 2.7 (q. 22), 2.7.1.2a, 2.7.5 (q. 24)
 verbal 2.7.1.2a, 2.7.5 (q. 24)
 verbenàcies 2.7.2.4
 verborrea 1.3, 2.4.2d
 verd 2.1 (q. 1), 2.1.1, 2.1.1 (q. 2), 2.7
 (q. 22), 2.7.3.2a, 3.1.1.3
 verda 2.7.3.2a
 verdós 2.7.3.2a
 vergassada 2.6.3.2aIII
 verge 2.2.2.4c
 vergonya 2.8.1 (q. 25)
 verinós 3.1.2.2a
 veritable 2.2.2.4c
 Verònica 3.1.2.2c
 verrucària 2.7.2.4
 verrucós 2.7.2.4
 vers 2.1 (q. 1), 2.6.3.1d
 vèrtex 2.6.4aII, 2.10c, 3.1.2.1 (q. 30)
 vèrtexs 2.6.4aII
 vertisol 3.1.3
 ves 3.1.1.3
 ves (del verb *anar*) 2.7.2.3e
 ves (del verb *vessar*) 2.6.3.2
 ves a cal metge Vg. *cal metge, ves a*
 vescomte 2.8.2e
 vespa 2.6.3.1c
 vespre 2.7.1.1
 vessar 2.6.3.2

- vesteix-te Vg. *-te, vesteix*
 vestida 2.7.3.2*b*
 vestidor 2.7.3.2*b*, 2.7.5 (q. 24)
 vestit 2.7.3.2*b*, 2.7.5 (q. 24)
 Vestiu-vos Vg. *-vos, Vestiu*
 Vesuvi 2.7 (q. 22)
 vetes i fils, Ven 4.3.3.2 (q. 38)
 vetesifils 4.3.2.1*a*, 4.3.3.1, 4.3.3.1 (q. 37),
     4.3.3.2*a*
 vetesifils de la plaça, Pregunta-ho al 4.3.3.2
     (q. 38)
 vetlla 2.5.3, 2.7.3.2*d*
 vetlla 2.5.3, 2.7.3.2*d*
 veure 3.1.1.1*c*
 vi 2.2, 2.6.1 (q. 15), 3.1.1.3
 viatge 2.2.1, 2.6.6.2*b*, 2.6.6.4*a*, 2.7.5 (q. 24),
     3.1.1.1
 viatger 2.6.6.4*a*
 viatj 2.6.6.3
 viatjant 2.6.6.4*a*
 viatjar 2.6.6.2*a*, 2.6.6.4*a*
 Vic 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*b*
 Vicenç 2.1.2 (q. 3), 2.6.3, 2.6.3 (q. 17),
     2.6.3.3.3*d*
 Vicent 2.6.3.3.2*b*, 2.7.3.2*a*
 vicentí 2.6.3
 vicepresidència 1.2
 *vice-presidència 1.2
 vicepresident 4.3.1.1
 vicepresidenta primera del Parlament
     4.3.1.2*c*
 vice-primer ministre 4.3, 4.3.1.2*c*, 4.3.4 (q. 39)
 vicerector 4.3*c*
 vicerector d'Estudiants 4.3.1.2*c*
 vicerectorat 2.4.2
 vicesecretari 2.6.3.1*e*
 vice-secretària general 4.3.1.2*c*
 vice-tinent d'alcalde 4.3.1.2*c*
 vici 2.1 (q. 1), 2.6.3 (q. 17), 2.6.3.3.2*b*
 viciós 2.6.3.3.2*b*
 vicissitud 2.6.3.2*aV*, 2.7.3.2*b*
 Víctor 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.4.3*c*, 2.7.5
     (q. 24)
 vida 2.1 (q. 1)
 videoart 4.3
 videocasset 4.3.2.1*c*
 videoclub 2.7.1.2*b*
 videoconferència 3.1.1.5
 vidre 2.7 (q. 22)
 vidu 2.2.2.4*b*
 vídua 2.7.3.1
 vídues 3.1.1.2*c*
 viduïtat 2.2.2.4*b*
 Vietnam 2.7.3.2*d*, 2.7.5 (q. 24)
 vietnamita 2.2.2.4*a*
 vigatà 2.7.4.3*b*
 vigent 2.6 (q. 14)
 vigilar 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 viking 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7.4.1*d*
 vila 2.1 (q. 1), 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 Vila Joiosa, la 4.3.3.3
 Viladecavalls 4.3.2.1*a*
 Viladelprat 4.3.3.3
 Vilafamés 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 Vilalta 4.3
 Vilanna 2.8.2*d*III
 Vilanova 4.3.2.1*a*
 Vilanova i la Geltrú 4.3.2.2*i*
 Vilar, Castellbell i el Vg. *Castellbell i el*
     Vilar
 Vilar de Canes 4.3.3.3
 Vila-real 4.3.2.2*d*
 vila-realenc 4.3.2.2*d*, 4.3.4 (q. 39)
 Vila-rubí 4.3.2.2*d*
 Vila-seca 4.3.2.2*d*, 4.3.4 (q. 39)
 villa 1.5*b*, 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 villanovà 2.5.2
 Villena 2.7 (q. 22)
 Vimbodí 2.8.2*a*
 vímet 2.7.3.2*a*
 vimetera 2.7.3.2*a*
 vinagre 4.3
 Vinaròs 2.6.3.1*d*, 2.6.3.2*aI*, 3.1.1.2*a*,
     3.1.2.2 (q. 31), 3.1.2.2*a*
 vinarossenc 2.6.3.2*aI*
 vinc 2.7.4.3*a*, 2.7.5 (q. 24)
 Vinçà 2.6.3.3.3*c*
 vindràs 2.6.3 (q. 17), 3.1.1.2*a*
 vindré 3.1 (q. 28), 3.1.2, 3.1.2.1*b*
 vindries 2.2.2.3 (q. 9), 2.2.2.3*g*
 vine 2.2.2.3*e*
 Vinfaro 2.8.2*b*
 vinga 2.7.4.3*a*
 vingué 3.1.2.1*b*
 vinguérem 2.7.4.3*a*
 vinguéreu 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*c*
 vingués 3.1.2.1*b*
 vinícola 2.2.2.4*a*
 vint-cents 4.3.2.2*a*
 vint-i-cinquè 3.1.1.5
 vint-i-dos 4.3, 4.3.2.2*a*, 4.3.4 (q. 39)
 vint-i-dosè 4.3.2.2*a*
 vint-i-u 3.1.1.5, 4.3*a*
 vinya 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
 violaci 2.6.3.3.2*b*

- violoncel 2.5.2e
 violoncellista 2.5.2e
 Virgili 2.6.6.1b
 virrei 2.4.2c, 4.3c
 virus 2.4.1 (q. 11)
 vis-a-vis 4.3.2.2c
 visc 2.7.4.3a
 visca 2.7.4.3a
 víscera 2.6.3
 visigoda 2.7.3.2b
 visigot 2.7.3.2b
 visió 2.6.2b
 visqués 3.1.2.1 (q. 30)
 visquin 2.7.4.3a
 Vist i plau | El president 4.3.3.2 (q. 38)
 vistiplau 4.3.2.1a, 4.3.3.2a, 4.3.4 (q. 39)
 vistiplau al projecte, El president va donar el
 4.3.3.2 (q. 38)
 visual 2.6.2b
 viticultura 4.3.2.1b
 viu 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23), 3.1.1.4 (q. 29)
 viudo 2.2.2.3b
 viure 2.7.2.3c, 3.1.1.1
 viva 2.7.2.3c
 vivaç 2.7.2.3c
 vivent 2.7.2.3c
 Vives 2.2.2.3c
 vivificar 2.7.2.3c
 vivim 2.7.2.3c, 2.7.2.5 (q. 23)
 vivint 2.7.3.2a, 2.7.5 (q. 24)
 Vladimir 2.7.2.2a
 Vladivostok 2.7.2.2a
 vodka 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.3.2d,
 2.7.4.1d, 2.7.5 (q. 24)
 vol (del verb *voler*) 2.2.2.2 (q. 8)
 vol i dol 4.3.3.1 (q. 37)
 volar 2.2.2.1 (q. 7)
 volcànic 2.2.2.2
 voldrà 2.2.2.2 (q. 8)
 voldré 3.1.2.1 (q. 30)
 voldria 2.2.2.2 (q. 8)
 volem 2.2.2.2 (q. 8)
 volen i dolen 4.3.3.1 (q. 37)
 voler 2.2.2.2 (q. 8), 2.4.3a
 voler i doler 4.3.3.1 (q. 37), 4.3.3.1a
 Volga 2.1 (q. 1)
 volgué 2.2.2.2 (q. 8), 3.1.2.1 (q. 30)
 volgués 3.1.2.1b
 volia 2.2.2.2 (q. 8)
 Voló, el 2.7 (q. 22), 3.1.1.2a
 vols i dols 4.3.3.1 (q. 37)
 volta 2.1 (q. 1), 2.6.1 (q. 15)
 volum 2.5.1 (q. 12)
 voluptuós 2.7.1.2d
 vora 2.2.2.2
 vorera 2.2.2.2
 Vorónej 2.6.6.1b
 vos 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 vós 1.3e, 3.1.3 (q. 32)
 vós, Parlen de 3.1.3 (q. 32)
 -vos, retireu (*retireu-vos*) 4.3eII
 -vos, Vestiu (*Vestiu-vos*) 3.1.3 (q. 32)
 vosaltres 3.2.1h
 vostè 3.1.2, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 vou-verivou 1.3, 4.3.2.2c
 vuit 2.7 (q. 22)
 vuitcentista 2.6.5b
 vuitè 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1a
 vulcanisme 2.2.2.2
 vulguem 2.2.2.2 (q. 8)
 vulgues 2.2.2.2 (q. 8)
 vulgüeu 2.2.2.2 (q. 8)
 vulgui 2.2.2.2 (q. 8)
 vulguis 2.2.2.2 (q. 8)
 vull 2.2.2.2 (q. 8), 2.5.1
- W
- Wagner 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22), 2.7.2.5
 wagnerià 2.1, 2.1.1 (q. 2), 2.7.2.5
 walkie-talkie 4.3.2.2f
 Washington 2.1, 2.1 (q. 1), 2.6.7.2
 *wàter 1.2
 waterpolo 2.1, 2.7.2.5
 watt 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7.2.5
 web 2.1, 2.1.1 (q. 2)
 Westfàlia 2.1, 2.7 (q. 22), 2.7.2.5
 whisky 2.1, 2.1 (q. 1), 2.7 (q. 22)
 Windsor 2.6.5b
 wolframi 2.1, 2.7 (q. 22), 2.7.2.5
- X
- xabec 2.7.4.3b
 Xàbia 2.6.7.2a, 2.7 (q. 22), 2.7.1.1
 xafarranxo 2.4.2c
 xàfec 2.1.1 (q. 2), 2.6.7.2a, 2.7.4.3a, 2.7.5
 (q. 24)
 xafegada 2.7.4.3a
 Xahrazad 2.6.7.2a
 xai 2.6.7.2a, 2.6.7.5 (q. 21)
 Xaló 3.1.2.2a
 xaloc 2.6.7.2a, 2.7.4.3b

- xamfrà 2.6.1 (q. 15), 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*b*
 xampany 2.6.7.2*a*
 xampú 3.1.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29)
 xampurr 2.4.1
 xampurrar 2.4.1
 *xandal 2.5.1
 xandall 2.5.1, 3.1.1.8*a*
 xanguet 2.8.2 (q. 26)
 xano-xano 4.3.2.2*c*
 xarello 2.5.2, 2.5.2*f*
 xaria 3.1.1.8*b*
 xarop 2.6.7.2*a*
 xarrup 2.7.1.2*b*
 xarxa 2.2.1, 2.6 (q. 14)
 xassís 3.1.1.8*a*
 Xàtiva 2.6.7.2*a*, 2.6.7.5 (q. 21)
 xauxa 2.6.7.2*d*
 Xavier 2.1 (q. 1), 2.6.7.2*a*, 2.7 (q. 22)
 xeiene 2.8.2*d*
 xemeneia 2.6.7.2*a*, 3.1.1.1*a*, 3.1.1.2*c*
 Xènia 2.6.7.2*a*
 xenòfob 2.7.1.2*a*, 3.1.1.4 (q. 29), 3.1.2.2 (q. 31)
 xenofòbia 2.6.7.2*a*, 2.7.1.2*a*
 Xenofont 2.6.7.2*a*
 xep-a-xep 4.3.2.2*c*
 xerès 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 xeressos 3.1.2.1*a*
 xèrif 2.6.1, 3.1.1.4 (q. 29)
 xeringa 2.6.7.2*a*
 xerraire 2.2.2.4*c*
 xerrar 2.6.7.5 (q. 21)
 xerric 2.4.1 (q. 11)
 Xerta 2.6.7.2*a*
 Xerxes 2.6.7.2*a*
 Xesca 2.1 (q. 1), 2.6.7.2*a*
 XI Simposi de Ciències Socials, l' Vg. *l'XI Simposi de Ciències Socials*
 xic 2.6.7.2*a*, 2.7.4.3*b*
 xiclet 3.1.1.8*a*
 xicot 2.1 (q. 1), 2.6.7.5 (q. 21), 2.7.3.2*b*
 xifra 2.4.1 (q. 11), 2.6.7.2*a*
 xiïta 3.2.2.1 (q. 33), 3.2.2.1*b*
 Xile 2.6.7.2*a*
 xiling 2.7.4.3*a*, 3.1.1.8*b*
 Xilxes 2.6.7.2*b*, 2.10 (q. 27)
 Ximena 2.6.7.2*a*
 Ximo 2.2.2.3*b*
 ximpanzé 3.1.1.2*a*, 3.1.2.1 (q. 30), 3.1.2.1*a*
 xim-xim 4.3.2.2*c*
 Xina 2.1 (q. 1), 2.6.7.2*a*
 xinès 2.6.3.1*d*, 3.1.2.1 (q. 30)
 Xipre 2.6 (q. 14), 2.7.1.1
 xipriota 2.2.2.4*a*
 xip-xap 4.3.2.2*c*
 Xirivella 2.6.7.2*a*
 xitxarello 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*f*
 xiu-xiu 4.3.2.2*c*
 xiuxiueig 2.6.7.2*d*
 xiuxiuejar 2.6.7.2*d*
 xixina 2.6.7.2*c*
 Xixona 2.6 (q. 14), 2.6.7.2*a*, 2.6.7.2*c*, 2.10 (q. 27), 2.10*a*
 xoc 2.6 (q. 14), 2.7.4.3*b*
 xocolata 2.6.7.2*a*
 xofer 2.6.7.2*a*
 xop 2.6.7.5 (q. 21), 2.7 (q. 22), 2.7.1.2*b*
 xoriço 2.6.3.3.1, 2.6.3.3.3*b*
 Xostakóvitx 2.6.7.4*d*
 xufla 2.6.7.2*a*, 2.6.7.5 (q. 21)
 xuixo 2.6.7.3
 Xúquer 2.1 (q. 1), 2.4.1 (q. 11), 2.6.7.2*a*
 xusma 2.6.2*d*
 xut 2.7 (q. 22)
- Y
- York 2.1, 2.1 (q. 1), 2.1.1 (q. 2)
- Z
- Zacaries 2.2.2.3*c*, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*
 Zaida 2.6.2*a*
 Zanzíbar 2.6.2*c*
 zebra 2.6.2*a*
 zel 2.6 (q. 14)
 Zelanda 2.6.2*a*
 zenit 3.1.1.8*a*
 Zenó 2.1 (q. 1)
 zero 2.1.1 (q. 2), 2.2.2.3*b*, 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*
 Zeus 2.6.2*a*
 ziga-zaga 2.6.2*a*
 zig-zag 2.7.4.3*b*, 2.7.5 (q. 24), 4.3.2.2*c*
 zigzagat 2.6.4 (q. 18), 2.6.4*c*
 zigzaguejar 4.3.2.2*c*, 4.3.4 (q. 39)
 Zimbàbue 1.3, 2.6.2*a*
 *Zimbabwe 1.3
 zinc 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*
 Zoè 2.1 (q. 1), 3.1.2.1*a*
 zombi 2.6.2*a*
 zona 2.1 (q. 1), 2.6 (q. 14), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*

zoofília 2.5.2 (q. 13), 2.5.2*b*
zoologia 2.6.2*a*
zoom 2.1.3.3*c*
zub-zub 2.7.1.2*b*
zulú 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*
zumzeig 2.6.2*a*, 2.8.2 (q. 26), 2.8.2*e*

Zuric 2.1 (q. 1), 2.6.2 (q. 16), 2.6.2*a*,
3.1.1.8*a*
zwitterió, l' Vg. l'*zwitterió*

α, la Vg. *la α*

